LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO

KOMENTARAS

(Aktuali redakcija 2026-09-11)

ĮVADINĖ DALIS

1. Komentaro tikslas – suvienodinti Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo taikymo praktiką valstybinėse mokesčių inspekcijose ir padėti mokesčių mokėtojams geriau suprasti ir tinkamai įgyvendinti savo teises ir pareigas.

2. Šis Mokesčių administravimo įstatymo komentaras taikomas tik valstybinės mokesčių inspekcijos atliekamoms mokesčių administravimo procedūroms.

3. Komentuojami įstatymo straipsniai (ar jo dalys) yra išspausdinti tiesiu **patamsintu** šriftu.

4. Straipsnių komentarai išspausdinti šviesiu tiesiu šriftu.

5. Jeigu įstatymo straipsnis yra nedidelis ir nebuvo pakeistas, jis komentuojamas visas. Kitais atvejais komentuojamos atskiros straipsnio dalys

TURINYS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

2 straipsnis. Pagrindinės šio Įstatymo sąvokos

3 straipsnis. Mokesčių teisinis reglamentavimas

4 straipsnis. Mokesčio lengvatos

5 straipsnis. Tarptautinių sutarčių viršenybės principas

6 straipsnis. Apmokestinimo teisinio reglamentavimo ir taikymo principai

7 straipsnis. Mokesčių mokėtojų lygybės principas

8 straipsnis. Teisingumo ir visuotinio privalomumo principas

9 straipsnis. Apmokestinimo aiškumo principas

10 straipsnis. Turinio viršenybės prieš formą principas

11 straipsnis. Mokesčių įstatymų įgyvendinimas

12 straipsnis. Mokesčio įstatymo aiškinimas

13 straipsnis. Mokesčiai

14 straipsnis. Šiame Įstatyme numatytų mokesčių administravimo procedūrų taikymas

15 straipsnis. Mokesčių administratorius

16 straipsnis. Valstybės institucijos ir įstaigos, įgaliotos atlikti tam tikrus mokesčių administravimo veiksmus

17 straipsnis. Valstybinė mokesčių inspekcija

18 straipsnis. Valstybinės mokesčių inspekcijos struktūra

19 straipsnis. Valstybinės mokesčių inspekcijos uždaviniai

20 straipsnis. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos darbo organizavimas.

21 straipsnis. Teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos darbo organizavimas

22 straipsnis. Valstybinės mokesčių inspekcijos valstybės tarnautojai

23 straipsnis. Muitinė

24 straipsnis. Mokesčių administratoriaus pareigūnų mokymo organizavimas

25 straipsnis. Centrinio mokesčių administratoriaus funkcijos

26 straipsnis. Vietos mokesčių administratoriaus funkcijos

27 straipsnis. Mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo bendradarbiavimas

28 straipsnis. Bendradarbiavimas su užsienio valstybių mokesčių administratoriais

29 straipsnis. Bendradarbiavimas su Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis)

30 straipsnis. Bendradarbiavimas su kitomis Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybės įstaigomis ir institucijomis

31 straipsnis. Bendradarbiavimas su kitais asmenimis

32 straipsnis. Mokesčių administratoriaus pareigos

33 straipsnis. Mokesčių administratoriaus teisės

34 straipsnis. Mokesčių administratoriaus veiksmų įforminimas

35 straipsnis. Mokesčių administratoriaus atsakomybė

36 straipsnis. Mokesčių mokėtojo teisės

37 straipsnis. Mokesčių mokėtojų konsultavimas

37[1] straipsnis. Mokesčių administratoriaus išankstinis įsipareigojimas dėl mokesčių teisės aktų nuostatų taikymo

38 straipsnis. Informacijos apie mokesčių mokėtoją slaptumas

39 straipsnis. Informacijos apie mokesčių mokėtoją paskleidimas

40 straipsnis. Mokesčių mokėtojo pareigos

40[1] straipsnis. Minimalūs patikimo mokesčių mokėtojo kriterijai

41 straipsnis. Paaiškinimų apie turto įsigijimo ir pajamų gavimo šaltinius pateikimas

42 straipsnis. Informacijos apie sąskaitos užsienio valstybės kredito įstaigoje atidarymą ir uždarymą pateikimas

42[1] straipsnis. Informacijos apie sandorius pateikimas

42[2] straipsnis. Pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų duomenų pateikimas

42[3] straipsnis. Važtaraščių ir kitų krovinių gabenimo dokumentų duomenų pateikimas

42[4] straipsnis. Atsiskaitymų už parduodamas prekes (kai prekės superkamos, – superkamas prekes) ir teikiamas paslaugas duomenų teikimas

43 straipsnis. Mokesčių mokėtojų registras.

44 straipsnis. Mokesčių mokėtojų registro tvarkymas

45 straipsnis. Mokesčių mokėtojų registravimas

46 straipsnis. Mokesčių mokėtojų registravimo laikas ir pranešimas apie pasikeitusius arba atsiradusius naujus duomenis

47 straipsnis. Mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris

48 straipsnis. Trečiųjų asmenų pareigų nustatymo tikslai

49 straipsnis. Informacijos, būtinos mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti, pateikimas

50 straipsnis. Antstolių ir notarų teikiama informacija

51 straipsnis. Licencijas išduodančių institucijų teikiama informacija

52 straipsnis. Daiktus, daiktines teises ir juridinius faktus registruojančios įstaigos teikiama informacija

53 straipsnis. Gyventojų registrą tvarkančios įstaigos teikiama informacija

54 straipsnis. Juridinių asmenų registro tvarkytojo teikiama informacija

55 straipsnis. Prižiūrimų finansų rinkos dalyvių teikiama informacija

55[1] straipsnis. Kita trečiųjų asmenų teikiama informacija

56 straipsnis. Informacijos apie suteiktas ir gautas paskolas pateikimas

57 straipsnis. Informacijos apie įsigytus vertybinius popierius pateikimas

58 straipsnis. Informacijos apie įmokas už studijas pateikimas

59 straipsnis. Informacijos apie sumokėtas gyvybės draudimo įmokas pateikimas

60 straipsnis. Informacijos apie pensijų draudimo įmokas pateikimas

61 straipsnis. Ataskaitų apie tarptautinių įmonių grupių dalyvius pateikimas

61[1] straipsnis. Informacijos, būtinos tarptautiniams bendradarbiavimo įsipareigojimams dėl automatinių informacijos apie finansines sąskaitas mainų įgyvendinti, kaupimas ir pateikimas

61[2] straipsnis. Informacijos apie praneštinus tarpvalstybinius susitarimus pateikimas

61[3] straipsnis. Platformų operatorių teikiama informacija

61[4] straipsnis. Duomenų apie tarptautines mokėjimo operacijas kaupimas, saugojimas ir teikimas

62 straipsnis. Nurodymo pašalinti aplinkybes ir sąlygas, trukdančias mokesčių administratoriui tinkamai atlikti funkcijas, vykdymas

63 straipsnis. Nurodymo dėl mokestinės nepriemokos nurašymo iš asmens sąskaitos (sąskaitų) kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje vykdymas.

64 straipsnis. Mokesčių mokėtojo identifikacinio numerio naudojimo užtikrinimas

65 straipsnis. Kitos pareigos

66 straipsnis. Mokesčio apskaičiavimas ir perskaičiavimas

67 straipsnis. Mokesčio apskaičiavimo teisingumo pagrindimas

68 straipsnis. Mokesčio apskaičiavimo ir perskaičiavimo senatis

69 straipsnis. Mokesčio apskaičiavimas taikant turinio viršenybės prieš formą principą

70 straipsnis. Mokesčio apskaičiavimas pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą

71 straipsnis. Susitarimas dėl mokesčio dydžio

72 straipsnis. Mokesčio apskaičiavimas pagal kitų valstybės institucijų dokumentus

73 straipsnis. Bendrosios nuostatos

74 straipsnis. Mokesčio deklaracijos forma

75 straipsnis. Mokesčio deklaracijos pateikimo būdai

76 straipsnis. Mokesčio deklaracijos pateikimo terminas

77 straipsnis. Mokesčių mokėtojų atleidimas nuo mokesčio deklaracijos ir kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo

78 straipsnis. Bankrutuojančio arba restruktūrizuojamo juridinio asmens mokesčio deklaracijos pateikimas

79 straipsnis. Mokesčio deklaracijos pasirašymas

80 straipsnis. Mokesčio deklaracijos tikslinimas

81 straipsnis. Mokestinės prievolės vykdymas

82 straipsnis. Mokestinės prievolės įvykdymo būdai

83 straipsnis. Mokesčio sumokėjimas

84 straipsnis. Mokesčių mokėtojo sumokėtų sumų įskaitymas

85 straipsnis. Mokesčių paskirstymas

86 straipsnis. Mokestinės nepriemokos perėmimas

87 straipsnis. Mokesčių permokos įskaitymas ir grąžinimas

88 straipsnis. Mokestinės nepriemokos sumokėjimo atidėjimas arba išdėstymas

89 straipsnis. Raginimas mokestinę prievolę įvykdyti geruoju

90 straipsnis. Likviduojamo juridinio asmens mokestinės prievolės vykdymo tvarka

91 straipsnis. Reorganizuojamo ir pertvarkomo juridinio asmens mokestinės prievolės vykdymas

92 straipsnis. Mirusio fizinio asmens mokestinės prievolės vykdymas

93 straipsnis. Mokestinės prievolės pasibaigimas

94 straipsnis. Restruktūrizuojamų ir bankrutuojančių įmonių mokestinių prievolių vykdymo ir pasibaigimo ypatumai

95 straipsnis. Mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdai

96 straipsnis. Delspinigiai

97 straipsnis. Delspinigių skaičiavimo pradžia

98 straipsnis. Delspinigių skaičiavimo trukmė

99 straipsnis. Delspinigių dydis

100 straipsnis. Atleidimas nuo delspinigių

101 straipsnis. Turto areštas

102 straipsnis. Nurodymas kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigai nutraukti pinigų išdavimą iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų)

103 straipsnis. Hipoteka (įkeitimas)

104 straipsnis. Laidavimo arba garantijos pareikalavimas

104^{1}straipsnis. Mokestinės prievolės nustatymas mokesčių mokėtojui nepateikus deklaracijos

104^{2} straipsnis. Nurodymas mokesčių mokėtojui atsiskaityti negrynaisiais pinigais

105 straipsnis. Mokesčių administratoriaus teisės priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką atsiradimas

106 straipsnis. Mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo būdai

107 straipsnis. Mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senatis

108 straipsnis. Mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties nutrūkimo pagrindai

109 straipsnis. Priverstinai išieškotų mokestinės nepriemokos sumų įskaitymas ir paskirstymas

110 straipsnis. Mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo sustabdymas

111 straipsnis. Nepagrįstai priverstinai išieškotų sumų grąžinimas.

112 straipsnis. Teisės priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką pasibaigimas

113 straipsnis. Beviltiška mokestinė nepriemoka ir baudos pripažinimas beviltiška

114 straipsnis. Mokesčių administratoriaus teisė pasirinkti tikrintinus mokesčių mokėtojus

115 straipsnis. Mokestinio patikrinimo rūšys

116 straipsnis. Mokestinio patikrinimo atlikimo vieta

117 straipsnis. Mokestinių patikrinimų periodiškumas

118 straipsnis. Apribojimai atlikti pakartotinį patikrinimą

119 straipsnis. Apribojimai atlikti mokestinį patikrinimą nuvykus pas mokesčių mokėtoją

120 straipsnis. Pavedimo atlikti mokestinį patikrinimą išrašymas

121 straipsnis. Pranešimas apie mokestinį patikrinimą

122 straipsnis. Mokesčių administratoriaus pareigūno patekimas į mokesčių mokėtojo patalpas

123 straipsnis. Tikrinimo objektai

124 straipsnis. Dokumentų paėmimas

125 straipsnis. Daiktų paėmimas

126 straipsnis. Bendradarbiavimas su mokesčių mokėtoju mokestinio patikrinimo metu

127 straipsnis. Mokesčių administratoriaus ir teisėsaugos bei kitų kontroliuojančių įstaigų ar institucijų tarpusavio pagalba mokestinio patikrinimo metu

128 straipsnis. Mokestinio patikrinimo rezultatų įforminimas ir patvirtinimas

129 straipsnis. Patikrinimo aktas

130 straipsnis. Patikrinimo pažyma

131 straipsnis. Pastabų dėl patikrinimo akto pateikimas

132 straipsnis. Sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo

133 straipsnis. Užsienio valstybių mokesčių administracijų (kompetentingų institucijų) pareigūnų dalyvavimas mokestinio patikrinimo metu

133[1] straipsnis. Muitinės atliekamo mokestinio patikrinimo specifika

134 straipsnis. VI skyriaus nuostatų įgyvendinimas

135 straipsnis. Mokestinio tyrimo atlikimas

136 straipsnis. Pranešimas mokesčių mokėtojui apie nustatytus trūkumus ir (ar) prieštaravimus

137 straipsnis. Trūkumų ir prieštaravimų nepašalinimo pasekmės

138 straipsnis. Mokesčių įstatymų pažeidimai

139 straipsnis. Baudos už mokesčių įstatymų pažeidimus

140 straipsnis. Baudų skyrimas

141 straipsnis. Atleidimas nuo baudos

142 straipsnis. Baudas švelninančio teisės akto galiojimas

143 straipsnis. Mokesčių mokėtojų ir trečiųjų asmenų atsakomybė už kitus mokesčių įstatymų pažeidimus

144 straipsnis. Mokesčių mokėtojo teisė apskųsti mokesčių administratoriaus veiksmus

145 straipsnis. Mokestinių ginčų procedūra

146 straipsnis. Kitų mokesčių administratoriaus sprendimų apskundimo tvarka

147 straipsnis. Mokestinius ginčus nagrinėjančios institucijos

148 straipsnis. Mokestinių ginčų komisija

149 straipsnis. Mokesčių mokėtojo pareiga pranešti apie adreso pasikeitimą

150 straipsnis. Centrinio mokesčių administratoriaus nagrinėjami mokestiniai ginčai

151 straipsnis. Mokestinių ginčų komisijos nagrinėjami mokestiniai ginčai

152 straipsnis. Skundo dėl mokestinio ginčo padavimo terminas

153 straipsnis. Reikalavimai skundo mokestiniame ginče turiniui

154 straipsnis. Skundo dėl mokestinio ginčo nagrinėjimas centriniame mokesčių administratoriuje

155 straipsnis. Skundo dėl mokestinio ginčo nagrinėjimas Mokestinių ginčų komisijoje.

156 straipsnis. Skundo dėl mokestinio ginčo nagrinėjimo sustabdymas

157 straipsnis. Sprendimo dėl mokestinio ginčo įteikimas

158 straipsnis. Sprendimo dėl mokestinio ginčo privalomumas

159 straipsnis. Apskundimas teismui

160 straipsnis. Mokestinių ginčų bylų proceso atnaujinimas

161 straipsnis. Bendrijos muitų teisės aktų viršenybė

162 straipsnis. Terminų skaičiavimas

163 straipsnis. Dokumentų įteikimas mokesčių administratoriui

164 straipsnis. Dokumentų įteikimas mokesčių mokėtojui

165 straipsnis. X skyriaus nuostatų taikymas

166 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

167 straipsnis. Kitų įstatymų ir teisės aktų nuostatų galiojimas

168 straipsnis. Mokesčių administravimo procedūrų užbaigimas

169 straipsnis. Mokestinių ginčų komisijos nariai, paskirti iki šio Įstatymo įsigaliojimo

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 STRAIPSNIS. Įstatymo paskirtis

1. Šis Įstatymas nustato pagrindines sąvokas ir taisykles, kurių būtina laikytis vykdant mokesčių įstatymus, pagrindinius apmokestinimo mokesčiais teisinio reglamentavimo principus, įtvirtina Lietuvos Respublikoje taikomų mokesčių sąrašą, nustato mokesčių administratoriaus funkcijas, teises ir pareigas, mokesčių mokėtojo teises ir pareigas, mokesčių apskaičiavimą ir sumokėjimą, mokesčio bei su juo susijusių sumų priverstinio išieškojimo bei mokestinių ginčų nagrinėjimo tvarką.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 1 dalis nustato pagrindinius mokesčių administravimo teisinius elementus, kuriuos reglamentuoja Lietuvos Respublikos Mokesčių administravimo įstatymas (Žin., 2004, Nr. 63-2243, toliau – MAĮ).

2. MAĮ yra priimtas, įgyvendinant principinę konstitucinę nuostatą, konstatuojančią, kad pagrindiniai su mokesčiais ir jų administravimu susiję klausimai turi būti reglamentuoti įstatyminiu lygmeniu bei kitas atitinkamas Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatas, nustatančias išimtinę Lietuvos Respublikos Seimo teisę nustatyti (įteisinti) valstybinius mokesčius ir kitus privalomus mokėjimus.

3. MAĮ yra pagrindinis mokesčių teisės aktas, kuriame yra reglamentuojami pagrindiniai mokesčių teisės klausimai (principinės mokesčių teisės nuostatos) ir procedūros taikomos visiems mokesčiams, kurių baigtinis sąrašas yra pateiktas Įstatymo 13 straipsnyje (žr. MAĮ 13 straipsnio komentarą), išskyrus MAĮ 16 straipsnyje numatytas išimtis. Atskiri mokesčiai yra reglamentuojami atitinkamuose mokesčių įstatymuose, o poįstatyminiuose teisės aktuose yra tik detalizuojami atskiri mokesčių teisės aspektai.

4. MAĮ nuostatos taikomos ne tik mokesčių, bet ir atitinkamų įmokų, rinkliavų, atskaitymų ir muitų, nurodytų MAĮ 13 straipsnyje (žr. MAĮ 13 straipsnio komentarą), administravimui, išskyrus MAĮ 16 straipsnyje numatytas išimtis.

5. MAĮ nuostatomis privalo vadovautis mokesčių mokėtojai, mokesčių administratoriai ir kiti asmenys, kuriems įstatymas nustato tam tikras pareigas. Mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus sąvokos apibrėžtos MAĮ 2 straipsnyje (žr. MAĮ 2 straipsnio komentarą).

2. Šis Įstatymas taip pat skirtas užtikrinti Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio Įstatymo priede, įgyvendinimą.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 2 dalis nukreipia į MAĮ priedą, kuriame nurodomi ES teisės aktai, su kuriais, siekiant užtikrinti jų įgyvendinimą, suderintos MAĮ nuostatos.

2 STRAIPSNIS. Pagrindinės šio Įstatymo sąvokos
Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

1. Šiame straipsnyje paaiškintos pagrindinės sąvokos, įtvirtintos MAĮ.

1. Apibendrintas mokesčio įstatymo paaiškinimas – centrinio mokesčių administratoriaus arba kitos šiuo Įstatymu tam įgaliotos institucijos pateikta nuomonė, kaip mokesčių administratorius ar minėta institucija supranta ir taiko mokesčio įstatymo nuostatas.
(Pakeista pagal 2022 m. gruodžio 13 d. įstatymo redakciją Nr. XIV-1658, įsigaliojo nuo 2023 m. gegužės 1 d.)

Komentaras

1. Apibendrintu mokesčio įstatymo paaiškinimu yra pateikiama kompetentingos institucijos nuomonė, paaiškinanti mokesčių įstatymų nuostatų taikymą. Apibendrintų mokesčių įstatymų paaiškinimų teikimą ir skelbimą reglamentuoja MAĮ 12 straipsnis (žr. MAĮ 12 straipsnio komentarą).

2. Kompetentinga institucija laikoma centrinis mokesčių administratorius arba kita šiuo įstatymu įgaliota institucija (žr. MAĮ 15 – 16 straipsnių komentarus).

2. Asmuo – fizinis asmuo, juridinis asmuo, įskaitant bet kokią kitą organizaciją, kuri pagal Lietuvos Respublikos ar užsienio valstybės įstatymus pripažįstama teisės subjektu, investicinis fondas, pensijų fondas.
(Pakeista pagal 2022 m. gruodžio 13 d. įstatymo redakciją Nr. XIV-1658, įsigaliojo nuo 2023 m. gegužės 1 d.).
Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

1. MAĮ naudojama asmens sąvoka apima fizinius, juridinius asmenis, įskaitant bet kokią kitą organizaciją, kuri pagal Lietuvos Respublikos ar užsienio valstybės įstatymus pripažįstama teisės subjektu, taip pat investicinius fondus ir pensijų fondus, kaip mokestinių santykių subjektus. Fizinio bei juridinio asmens teisinį statusą apibrėžia Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas.

2. Juridinis asmuo yra savo pavadinimą turinti įmonė, įstaiga ar organizacija, kuri gali savo vardu įgyti ir turėti teises ir pareigas, būti ieškovu ar atsakovu teisme (Civilinio kodekso 2.33 straipsnis).

3. Fiziniams asmenims priskiriami ne tik Lietuvos piliečiai, bet ir užsieniečiai, asmenys be pilietybės bei asmenys su dviguba pilietybe, kuriems mokesčių įstatymai nustato mokestines prievoles.

4. MAĮ prasme, mokestinių santykių subjektams priskiriami ir specifinės teisinės formos subjektai: investiciniai fondai, Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatyme apibrėžiami kaip neturintys juridinio asmens statuso ir nelaikytini organizacijomis, ir pensijų fondai – pensijų turtas, kurio valdymas perduotas pensijų kaupimo bendrovei ar pensijų fondo valdymo įmonei, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatyme ir Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatyme.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-08-18 raštą Nr. (32.44-31-3 Mr)-R-3231.)

3. Biudžetas – valstybės biudžetas, savivaldybių biudžetai, taip pat pinigų fondai, į kuriuos teisės aktų nustatyta tvarka mokami (paskirstomi) šio Įstatymo 13 straipsnyje nurodyti mokesčiai.

Komentaras

1. Biudžeto sąvoka, MAĮ prasme, apima valstybės biudžetą, savivaldybių biudžetus bei pinigų fondus (Valstybinio socialinio draudimo fondas, Garantinis fondas, Privalomojo sveikatos draudimo fondas), kurių vienas iš pagrindinių pajamų šaltinių yra mokesčiai.

2. Valstybės ir savivaldybių biudžetų sąvokas nustato Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas (Žin., 1990, Nr. 24-596; 2004, Nr. 4-47).

3. Lietuvos Respublikos valstybės iždo įstatymas (Žin., 1994, Nr. 100-2001; 1999, Nr. 33-945; 2003, Nr. 104-4638; 2005, Nr. 88-3289) apibrėžia valstybės pinigų fondų sąvoką.

4. Baudų už administracinius nusižengimus administravimas – mokesčių administratoriaus funkcijų, susijusių su nutarimų ir (ar) administracinių nurodymų skirti baudas už administracinius nusižengimus vykdymu, įgyvendinimas atliekant šių baudų apskaitą, įskaitymą, sumokėjimo atidėjimą ar išdėstymą, priverstinio išieškojimo inicijavimą, priverstinio išieškojimo priežiūrą, priverstinio išieškojimo sustabdymą, priverstinai išieškotų baudų paskirstymą Lietuvos Respublikos *administracinių nusižengimų kodekso*, šio Įstatymo ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.

(Pakeista pagal 2013-11-19 įstatymą Nr. XII-602 (įsigaliojo nuo 2015-07-01 – remiantis 2014-12-18 18 įstatymu Nr. XII-1511), pagal 2016-04-14 įstatymą Nr. XII-2312 (įsigaliojo nuo 2017-01-01).)

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 4 dalyje apibrėžta, kokių mokesčių administratoriaus (Valstybinės mokesčių inspekcijos) funkcijų, susijusių su nutarimų ir (ar) administracinių nurodymų skirti baudas už administracinius nusižengimus vykdymu, įgyvendinimas laikomas baudų už administracinius nusižengimus administravimu. Pažymėtina, kad detalesnis šios nuostatos turinys atskleidžiamas MAĮ 14 straipsnio 7 dalyje, kurioje nustatyta, kurie šio Įstatymo straipsniai, reglamentuojantys mokesčių administravimo procedūras, taikomi tiesiogiai, o kurie taikytini *mutatis mutandis* už administracinius nusižengimus Administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka paskirtų baudų administravimui ir išieškojimui (žr. MAĮ 14 straipsnio 7 dalyje išvardytų šio Įstatymo straipsnių komentarus.)

(Pakeista pagal VMI prie FM 2022-12-22 raštą Nr. R-5203.)

5. Elektroninių pinigų įstaiga – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatyme.
(Papildyta pagal įstatymo redakciją Nr. XI -1875, 2011-12-22, Žin., 2011, Nr. 163-7766 (2011-12-31).)

Komentaras

1. Elektroninių pinigų įstaigos sąvoką reglamentuoja Lietuvos Respublikos Elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymas (Žin., 2011-12-31, Nr. 163-7759). Elektroninių pinigų įstaiga – akcinė bendrovė arba uždaroji akcinė bendrovė, kuriai išduota elektroninių pinigų įstaigos licencija ar elektroninių pinigų įstaigos ribotos veiklos licencija, kuria suteikiama teisė leisti elektroninius pinigus Lietuvos Respublikoje ir (ar) kitose valstybėse narėse.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2012-08-28 raštą Nr. (29.2-31-3)-R-7276).)

6. Konsultacija mokesčių mokėjimo klausimais – mokesčių administratoriaus individualaus pobūdžio paaiškinimas, skirtas konkrečiam mokesčių mokėtojui jo mokamų (numatomų mokėti) mokesčių mokėjimo klausimais.

Komentaras

1. Konsultacijas mokesčių mokėjimo klausimais teikia centrinis mokesčių administratorius ir / arba vietos mokesčių administratorius.

2. Mokesčių mokėtojų konsultavimą mokesčių mokėjimo klausimais reglamentuoja MAĮ 37 straipsnis (žr. MAĮ 37 straipsnio komentarą).

7. Kredito įstaiga – kaip ši sąvoka apibrėžiama Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatyme, taip pat Lietuvos bankas.

Komentaras

1. Kredito įstaigos sąvoką reglamentuoja Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymas (Žin., 2002, Nr. 91-3891).

2. MAĮ prasme, kredito įstaigos sąvoka apima ne tik minėtame įstatyme numatytas Lietuvos Respublikos įmones ar įstaigas arba užsienio valstybės įmonės padalinius, veikiančius Lietuvos Respublikoje, kurie turi licenciją verstis ir verčiasi indėlių ir kitų grąžintinų lėšų priėmimu iš neprofesionalių rinkos dalyvių bei jų skolinimu, taip pat turinčius teisę verstis finansinių paslaugų teikimu ir prisiimančius su tuo susijusią riziką bei atsakomybę, bet ir Lietuvos banką, kurio sąvoka apibrėžiama Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatyme (Žin., 1994, Nr. 99-1957; 2001, Nr. 28-890).

8. Mokesčio deklaracija – mokesčių mokėtojo pateikiamas mokesčių administratoriui dokumentas, kuriame nurodoma informacija apie mokesčių mokėtojo apskaičiuotą mokesčio sumą už mokesčio įstatyme nustatytą laikotarpį, taip pat su mokesčio apskaičiavimu ar sumokėjimu susiję kiti duomenys.

Komentaras

1. Pateikdamas mokesčio deklaraciją mokesčių mokėtojas informuoja mokesčių administratorių apie apskaičiuotą mokesčio sumą už mokesčio įstatymu nustatytą laikotarpį, taip pat pateikia kitus duomenis, susijusius su mokesčio apskaičiavimu. Plačiau apie mokesčio deklaracijas žiūrėti MAĮ 73-80 straipsnių komentarus.

9. Mokesčio įstatymas – Lietuvos Respublikos įstatymas, nustatantis šio Įstatymo 13 straipsnyje nurodytą mokestį, šis Įstatymas, Muitinės įstatymas, taip pat Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis arba Europos Sąjungos muitų teisės aktai, kurie nustato mokestį ir (arba) apibrėžia su mokesčio taikymu arba mokesčio lengvatomis susijusius klausimus.

Komentaras

1. Mokesčio įstatymo sąvoka apima:

1.1. Lietuvos Respublikos įstatymus, nustatančius MAĮ 13 straipsnyje nurodytus mokesčius (pvz., Pridėtinės vertės mokesčio įstatymas, Akcizų įstatymas);

1.2. MAĮ;

1.3. Lietuvos Respublikos muitinės įstatymą;

1.4. Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis, nustatančias mokestį ir (arba) apibrėžiančias su mokesčio taikymu arba mokesčio lengvatomis susijusius klausimus (pvz., dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartys);

1.5. Sąjungos muitų teisės aktus, nurodytus šio straipsnio 32 dalyje ir nustatančius mokestį ir (arba) apibrėžiančius su mokesčio taikymu arba mokesčio lengvatomis susijusius klausimus.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2024-07-23 raštą Nr. R-2667).

10. Mokesčio lengvata – mokesčių mokėtojui ar jų grupei mokesčio įstatymo nustatytos išskirtinės apmokestinimo sąlygos, kurios yra palankesnės, palyginti su įprastinėmis sąlygomis.

Komentaras

1. Mokesčių lengvatos gali būti nustatomos mažinant mokesčio dydį (tarifą) arba mokesčio bazę, taip pat gali būti nuolatinio pobūdžio, kurios nustatytos atitinkamais mokesčių įstatymais, ar laikinos, nustatytos specialių mokesčių įstatymų. Mokesčių lengvatų teisinį reglamentavimą nustato MAĮ 4 straipsnis (žr. MAĮ 4 straipsnio komentarą).

2. Mokesčio lengvatos sąvoka apima ir MAĮ numatytas mokesčių mokėjimo lengvatas (pvz.: atleidimas nuo baudų ir / ar delspinigių, mokestinės paskolos sutartys).

11. Mokesčio nepriemoka – mokesčių mokėtojo mokesčio įstatymo ar jo pagrindu priimto įstatymo lydimojo teisės akto nustatyta tvarka laiku nesumokėta mokesčio suma.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalis apibrėžia mokesčio nepriemokos sąvoką, kuri gali atsirasti nesumokėjus mokesčio per mokesčio įstatyme ar lydimajame teisės akte nustatytą terminą.

2. Mokesčio nepriemoka apima tik atitinkamas nesumokėtas mokesčio (mokesčių) sumas, t. y. neapima su mokesčiais susijusių sumų (delspinigių, baudų, palūkanų, mokamų pagal mokestinės paskolos sutartis, šių palūkanų delspinigių).

3. Mokesčio nepriemoka gali būti sumokama, perimama, atidedama, išdėstoma, įskaitoma, išieškoma ar nurašoma (žr. MAĮ 2 straipsnio 18 dalies komentarą).

12. Mokesčio permoka – mokesčių mokėtojo sumokėta per didelė mokesčio suma.

Komentaras

1. Pagal MAĮ, mokesčio permoka yra mokesčio mokėtojo arba mokestį išskaičiuojančio asmens sumokėta į biudžetą pinigų sumos dalis, viršijanti mokesčių mokėtojui privalomą sumokėti mokesčių, valstybės rinkliavų ar kitų įmokų, nustatytų mokesčių įstatymais, sumą.

2. Mokesčio permoka gali būti grąžinama arba įskaitoma MAĮ 87 straipsnyje nustatyta tvarka (žr. MAĮ 87 straipsnio komentarą).

13. Mokesčio skirtumas – mokesčių mokėtojui grąžintina (įskaitytina) iš biudžeto suma, kuri gali susidaryti mokesčio įstatymo nustatyta tvarka pildant mokesčio deklaraciją.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalis apibrėžia mokesčio skirtumo sąvoką, pagal kurią mokesčio skirtumas gali susidaryti mokesčio įstatymo nustatyta tvarka pildant deklaraciją, kuris gali būti grąžintas arba įskaitytas.

2. Jeigu atitinkamo mokesčio įstatymas nenumato kitaip, susidaręs mokesčio skirtumas grąžinamas (įskaitomas) ta pačia tvarka kaip ir mokesčio permoka. (žr. MAĮ 87 straipsnio komentarą).

14. Mokesčių administratorius – už mokesčių administravimą atsakinga valstybės įstaiga ar institucija, turinti įstatymų suteiktus įgaliojimus veikti mokesčių administravimo srityje.

Komentaras

1. MAĮ 15 straipsnis įtvirtina valstybės institucijas – mokesčių administratorius, atsakingus už atitinkamų mokesčių administravimą, kuriais, vadovaujantis MAĮ 15 straipsniu, laikomi Valstybinė mokesčių inspekcija ir Lietuvos Respublikos muitinė (žr. MAĮ 15 straipsnio komentarą).

2. Atitinkamai pagal kompetenciją, tam tikrų MAĮ 13 straipsnyje išvardintų mokesčių administravimo veiksmus atlieka Aplinkos ministerija ar jos įgaliotos institucijos arba Žemės ūkio ministerija, ar jos įgaliotos institucijos, tačiau šių institucijų atliekamiems mokesčių administravimo veiksmams MAĮ nuostatos netaikomos (žr. MAĮ 16 straipsnio komentarą).

15. Mokesčių administravimas – mokesčių administratoriaus funkcijų įgyvendinimas, taip pat mokesčių ir kituose įstatymuose nustatytų mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo pareigų vykdymas ir teisių įgyvendinimas.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 14 dalis įtvirtina mokesčių administravimo sampratą plačiąja prasme, kuomet mokesčių administravimas apima:

mokesčių administratoriaus siekiamų uždavinių ir funkcijų, įgyvendinimo užtikrinimą (žr. MAĮ 19, 25, 26 straipsnių komentarus);

mokesčių administratoriaus tinkamo pareigų vykdymo ir teisių įgyvendinimo užtikrinimą (žr. MAĮ 32, 33 straipsnių komentarus);

mokesčių mokėtojo tinkamo pareigų vykdymo ir teisių įgyvendinimo užtikrinimą (žr. MAĮ 36, 40 straipsnių komentarus).

16. Mokesčių administravimo procedūra – mokesčių administratoriaus veiksmai, atliekami įgyvendinant jo funkcijas, taip pat mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo veiksmai, atliekami vykdant pareigas ir naudojantis teisėmis, nustatytomis mokesčių įstatymuose.

Komentaras

1. Mokesčių administravimo procedūros sąvoka apima:

1.1. mokesčių administratoriaus privalomus veiksmus, atliekamus įgyvendinant funkcijas, reglamentuotas mokesčių ir kitų įstatymų nuostatų;

1.2. mokesčių administratoriaus veiksmus, kurie atliekami vykdant mokesčių įstatymuose įtvirtintas pareigas bei naudojantis įtvirtintomis teisėmis;

1.3. mokesčių mokėtojų veiksmus, kurie atliekami vykdant mokesčių įstatymuose įtvirtintas mokestines pareigas bei naudojantis įtvirtintomis teisėmis.

17. Mokesčių mokėtojas – asmuo, kuriam pagal mokesčio įstatymą yra nustatyta prievolė mokėti mokestį. Mokesčių mokėtoju pagal šį Įstatymą laikomas ir mokestį išskaičiuojantis asmuo, tai yra šio Įstatymo nuostatos minėtam asmeniui taikomos taip pat kaip ir mokesčių mokėtojui, išskyrus tiesiogiai numatytus specialius atvejus. Muitų atžvilgiu mokesčių mokėtoju laikomas asmuo, privalantis sumokėti skolą muitinei (skolininkas).

Komentaras

1. Asmuo, nuo to momento, kai jam pagal mokesčių įstatymus atsiranda prievolė mokėti mokestį, tampa mokesčių mokėtoju. Asmens sąvoka apibrėžta MAĮ 2 straipsnio 2 dalyje (žr. MAĮ 2 straipsnio 2 dalies komentarą).

2. Kadangi ši prievolė sudaro pareigą mokėti įstatymo nustatytą mokestį ir laikytis įstatymo nustatytos mokesčio mokėjimo tvarkos, galimi dvejopos mokestinės prievolės įvykdymo atvejai, t. y. kai asmuo – mokesčių mokėtojas pagal mokesčio įstatymą privalo mokėti mokestį ir jį sumoka pats, o kitas atvejis, kai vienam asmeniui atsiranda prievolė mokėti mokestį, tačiau šią prievolę atlieka kitas asmuo – mokestį išskaičiuojantis asmuo, sumokėdamas (pervesdamas) į biudžetą nustatyta tvarka apskaičiuotą mokestį. Tokiam asmeniui MAĮ nuostatos taikomos taip pat, kaip mokesčių mokėtojui, jeigu įstatyme nenumatyta kitaip.

3. Pagal MAĮ 15 straipsnį, už muitų (žr. komentuojamo straipsnio 27 dalies komentarą) administravimą yra atsakinga Lietuvos Respublikos muitinė. Muitų atžvilgiu mokesčių mokėtoju laikomas asmuo, privalantis sumokėti skolą muitinei (skolininkas).

18. Mokestį išskaičiuojantis asmuo – asmuo, kuriam mokesčių teisės aktuose nustatyta prievolė išskaičiuoti mokesčių mokėtojo mokestį ir jį sumokėti į biudžetą.

Komentaras

1. Mokestį išskaičiuojantis asmuo gali būti tiek juridinis, tiek fizinis asmuo. Asmens, kaip mokestinių santykių subjekto sąvoka, yra apibrėžta MAĮ 2 straipsnio 2 dalyje (žr. MAĮ 2 straipsnio 2 dalies komentarą). Mokestį išskaičiuojančiu asmeniu (žr. komentuojamo straipsnio 16 dalies komentaro 2 punktą) tampama, kai mokesčių teisės akto pagrindu atsiranda prievolė išskaičiuoti mokesčių mokėtojo mokestį ir jį sumokėti (pervesti) į biudžetą.

19. Mokestinė nepriemoka – mokesčio nepriemoka ir mokesčių mokėtojo mokesčio įstatymo ar jo pagrindu priimto lydimojo teisės akto nustatyta tvarka laiku nesumokėtos su mokesčiu susijusios sumos.

Komentaras

1. MAĮ prasme mokestinė nepriemoka yra:

– mokesčio nepriemoka (žr. komentuojamo straipsnio 10 dalies komentarą);

– laiku nesumokėtos su mokesčiu susijusios sumos: apskaičiuoti delspinigiai, paskirta bauda, palūkanos, mokamos pagal mokestinės paskolos sutartį, taip pat palūkanų delspinigiai (žr. komentuojamo straipsnio 29 dalies komentarą), kurios nebuvo sumokėtos į biudžetą mokesčių įstatymų nustatyta tvarka ir terminais.

2. Mokestinė nepriemoka gali būti sumokama, perimamama (žr. MAĮ 86 straipsnio komentarą), jos sumokėjimas gali būti atidedamas ar išdėstomas (žr. MAĮ 88 straipsnio komentarą), ji gali būti įskaitoma iš turimos mokesčio permokos (skirtumo) (žr. MAĮ 87 straipsnio komentarą), išieškoma (žr. 105-112 straipsnių komentarus) ar visiškai nurašoma (žr. MAĮ 113 straipsnio komentarą) iš biudžeto pajamų apskaitos dokumentų.

20. Mokestinė prievolė – mokesčio įstatymo pagrindu atsirandanti mokesčių mokėtojo pareiga teisingai apskaičiuoti mokestį, laiku sumokėti mokestį bei su juo susijusias sumas į biudžetą ir vykdyti pareigas, susijusias su mokesčių apskaičiavimu ir sumokėjimu.

Komentaras

1. Komentuojama straipsnio dalis mokestinės prievolės sąvoką apibrėžia kaip mokesčio įstatymo pagrindu mokesčių mokėtojui nustatytą pareigą teisingai apskaičiuoti mokestį, laiku sumokėti mokestį bei vykdyti kitas mokesčių įstatymuose ar kituose lydimuose teisės aktuose nustatytas pareigas.

21. Mokestinės paskolos sutartis – mokesčių administratoriaus sprendimo atidėti (išdėstyti) mokestinės nepriemokos mokėjimą pagrindu sudaryta sutartis, kai ja nustatomas mokestinės nepriemokos mokėjimo grafikas bei kitos mokestinės nepriemokos sumokėjimo atidėjimo sąlygos.

Komentaras

1. Mokestinės paskolos sutartis – tai MAĮ numatyta mokėjimo lengvata, kuria gali pasinaudoti mokesčių mokėtojas, esant MAĮ 88 straipsnyje nustatytoms sąlygoms (žr. MAĮ 88 straipsnio komentarą). Mokestinės paskolos sutartimi mokestinės nepriemokos sumokėjimo terminai gali būti atidėti arba išdėstyti.

22. Mokestiniai ginčai – ginčai, kylantys tarp mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus dėl sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo ar kito panašaus pobūdžio sprendimo, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis, taip pat dėl mokesčių administratoriaus sprendimo atsisakyti grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą).

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalis nustato mokesčių administratoriaus sprendimus, dėl kurių kylantys ginčai laikomi mokestiniais ginčais. Mokestinių ginčų procedūrą reglamentuoja MAĮ 144-161 straipsniai (žr. MAĮ 144-161 straipsnių komentarus).

2. MAĮ prasme mokestiniai ginčai – ginčai tarp mokesčio mokėtojo (arba mokestį išskaičiuojančio asmens) ir mokesčių administratoriaus dėl:

- sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo ar kito panašaus pobūdžio sprendimo, pagal kurį naujai apskaičiuotas ir nurodytas sumokėti mokestis;
- mokesčių administratoriaus sprendimo atsisakyti grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą).

3. Mokestiniais ginčais nelaikomi ginčai dėl mokesčių administratoriaus sprendimo neatleisti mokesčių mokėtojo nuo baudų bei (arba) delspinigių mokėjimo ir mokesčių administratoriaus atlikto mokesčių mokėtojo turimos mokesčio permokos įskaitymo, tačiau šie ginčai yra nagrinėjami mokestinių ginčų procedūros numatyta tvarka (žr. MAĮ 145 straipsnio 2 dalies komentarą).

4. Kiti, komentuojamame straipsnyje nenumatyti ginčai tarp mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus, nelaikomi mokestiniais ginčais ir yra nagrinėjami Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

23. Mokestinis patikrinimas – mokesčių administratoriaus atliekamas mokesčių mokėtojo patikrinimas siekiant kontroliuoti, kaip mokesčių mokėtojas vykdo mokesčių įstatymų reikalavimus mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo, sumokėjimo, o įstatymų numatytais atvejais – ir kitose srityse.

Komentaras

1. Viena iš mokesčių administratoriaus atliekamų kontrolės procedūrų yra mokestinis patikrinimas, kurį savarankiškai inicijuoja mokesčių administratorius, siekiant kontroliuoti, kaip mokesčių mokėtojas vykdo mokesčių įstatymuose įtvirtintus reikalavimus mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo, sumokėjimo, o įstatymų numatytais atvejais – ir kitose srityse. Mokestinį patikrinimą reglamentuoja MAĮ VI skyrius (žr. MAĮ 114-134 straipsnių komentarus).

24. Mokestinis tyrimas – mokesčių administratoriaus atliekama mokesčių mokėtojo veiklos stebėsena, apimanti pateiktų mokesčių deklaracijų, muitinės deklaracijų, dokumentų bei kitos apie mokesčių mokėtoją turimos informacijos analizę, mokesčių mokėtojų vizitavimą, jų veiklos kontrolę, siekiant nustatyti ir pašalinti trūkumus bei prieštaravimus mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo srityje.

Komentaras

1. Mokestinis tyrimas, kaip ir mokestinis patikrinimas yra viena iš mokesčių administratoriaus atliekamų kontrolės procedūrų, kurios metu siekiama nustatyti ir pašalinti trūkumus bei prieštaravimus mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo srityje. Mokestinio tyrimo metu atliekama mokesčių mokėtojų veiklos stebėsena, kuri apima mokesčių administratoriui pateiktų mokesčių deklaracijų, dokumentų bei kitos apie mokėtojus turimos informacijos analizę, mokėtojų vizitavimą, jų veiklos kontrolę.

2. Mokestinį tyrimą reglamentuoja MAĮ VII skyrius (žr. MAĮ 135-137 straipsnių komentarus).

25. Mokestis – mokesčio įstatyme mokesčių mokėtojui nustatyta piniginė prievolė valstybei. Šiame Įstatyme mokesčio sąvoka apima ir 13 straipsnyje nurodytas įmokas ir rinkliavas.

Komentaras

1. Mokesčiai yra pagrindinis valstybės pajamų formavimo būdas. Lietuvos Respublikos Konstitucija (Žin., 1992, Nr. 33-1014) nustato, kad mokesčius, kitas įmokas į biudžetus ir rinkliavas nustato Lietuvos Respublikos įstatymai. Todėl mokestį, kaip prievolę valstybei gali nustatyti tik atitinkami mokesčių įstatymai.

2. Komentuojama straipsnio dalis numato, kad MAĮ prasme mokesčio sąvoka apima taip pat įmokas ir rinkliavas, nustatytas MAĮ 13 straipsnyje.

26. Mokėjimo įstaiga – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos mokėjimo įstaigų įstatyme.

Komentaras

Lietuvos Respublikos mokėjimo įstaigų įstatyme nustatyta, kad mokėjimo įstaiga suprantama kaip juridinis asmuo, kuriam išduota mokėjimo įstaigos licencija arba mokėjimo įstaigos, teikiančios tik sąskaitos informacijos paslaugą, licencija ar mokėjimo įstaigos ribotos veiklos licencija.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2024-07-23 raštą Nr. R-2667).

27. Mokėjimo paslaugų teikėjas – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatyme.

Komentaras

Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatyme nustatyta, kad mokėjimo paslaugų teikėjas yra bet kuris šio įstatymo 6 straipsnyje nurodytas subjektas, kuris teikia šio įstatymo 5 straipsnyje nustatytas mokėjimo paslaugas.

Mokėjimų įstatymo 6 straipsnyje nustatyta, kad Mokėjimo paslaugų teikėjai yra:

1) kredito įstaigos;

2) elektroninių pinigų įstaigos;

3) mokėjimo įstaigos;

4) pašto pinigų persiuntimo sistemų (žiro) įstaigos, įstatymų nustatyta tvarka turinčios teisę teikti mokėjimo paslaugas;

5) Europos Centrinis Bankas ir valstybių narių centriniai bankai, kai jie teikia mokėjimo paslaugas, nesusijusias su jų, kaip pinigų ar valstybės institucijų, funkcijomis;

6) valstybių narių valstybės, regionų ir savivaldybių institucijos, kai jos teikia mokėjimo paslaugas, nesusijusias su jų, kaip valstybės, regionų ar savivaldybių institucijų, funkcijomis.

Anksčiau minėti subjektai laikytini mokėjimo paslaugų teikėjais, jeigu jie teikia bet kurią iš Mokėjimo įstatymo 5 straipsnyje nurodytų paslaugų:

1) paslaugos, kurias teikiant sudaromos sąlygos grynuosius pinigus įmokėti į mokėjimo sąskaitą, ir visos su mokėjimo sąskaitos tvarkymu susijusios operacijos;

2) paslaugos, kurias teikiant sudaromos sąlygos grynuosius pinigus išimti iš mokėjimo sąskaitos, ir visos su mokėjimo sąskaitos tvarkymu susijusios operacijos;

3) mokėjimo operacijos, įskaitant lėšų, esančių mokėjimo sąskaitoje, atidarytoje mokėjimo paslaugų vartotojo mokėjimo paslaugų teikėjo arba kito mokėjimo paslaugų teikėjo įstaigoje, pervedimą: tiesioginio debeto operacijos, įskaitant vienkartines tiesioginio debeto operacijas, mokėjimo operacijos, naudojantis mokėjimo kortele arba panašia priemone, ir (arba) kredito pervedimai, įskaitant periodinius pervedimus;

4) mokėjimo operacijos, kai mokėjimo paslaugų vartotojui lėšos suteiktos pagal kredito liniją: tiesioginio debeto operacijos, įskaitant vienkartines tiesioginio debeto operacijas, mokėjimo

operacijos, naudojantis mokėjimo kortele arba panašia priemone, ir (arba) kredito pervedimai, įskaitant periodinius pervedimus;

5) mokėjimo priemonių išleidimas ir (arba) gaunamų mokėjimų apdorojimas;

6) pinigų perlaidos;

7) mokėjimo inicijavimo paslaugos;

8) sąskaitos informacijos paslaugos.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2024-07-23 raštą Nr. R-2667).

28. *Neteko galios nuo 2017-01-01.*

Straipsnio dalies naikinimas:

Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858.

29. *Mutatis mutandis* (lot.) – teisinė sąvoka, reiškianti „su tam tikrais pakeitimais“.

Komentaras

1. MAĮ naudojamas teisinis terminas „*mutatis mutandis*“ nurodo, kad MAĮ konkreti nuostata reglamentuojanti tam tikrus mokesčių administravimo santykius, yra taikoma ir kitiems panašiems mokesčių administravimo santykiams, tačiau ne analogiškai, o atsižvelgiant į tų santykių specifiką, t. y. su galimomis taikymo išlygomis ir tik tais atvejais, kai tai yra tiesiogiai numatyta MAĮ.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11141.)

29[1]. Naudos gavėjas – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. XIII-2586, 2019-12-03, paskelbta TAR 2019-12-19, i. k. 2019-20554.

Komentaras

Pagal Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos įstatymą (toliau – PPTFPĮ) naudos gavėjas – fizinis asmuo, kuris yra kliento (juridinio asmens ar užsienio valstybės įmonės) savininkas arba kontroliuoja klientą, ir (arba) fizinis asmuo, kurio vardu yra vykdomas sandoris ar veikla. PPTFPĮ taip pat yra numatyti naudos gavėjo kriterijai, kuriais vadovaujantis nustatomas naudos gavėjas.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2020-02-12 raštą Nr. RM-4309.)

29[2]. Seifo kamerų nuoma – kaip ši sąvoka apibrėžta Finansų įstaigų įstatyme.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. XIII-2586, 2019-12-03, paskelbta TAR 2019-12-19, i. k. 2019-20554.

Komentaras

Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatyme numatyta, kad seifo kamerų nuoma — tai seifo kamerų, esančių nuolat saugomose patalpose, nuoma asmenims, kurie patys jose laiko savo vertybes.

(Papildyta pagal VMI prie FM raštą 2020-02-12 raštą Nr. RM-4309.)

30. Su mokesčiu susijusios sumos – šio Įstatymo nustatyta tvarka apskaičiuoti delspinigiai, paskirta bauda, palūkanos, įskaitant palūkanas, mokamas pagal mokestinės paskolos sutartį, taip pat palūkanų delspinigiai.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. XIII-1329, 2018-06-28, paskelbta TAR 2018-06-30, i. k. 2018-10972.

Komentaras

1. Su mokesčiu susijusios sumos atsiranda, mokesčių mokėtojui nevykdant ar netinkamai vykdant mokestines prievoles, taip pat mokestinės paskolos sutarties pagrindu.

2. Komentuojama straipsnio dalis konkrečiai išvardija su mokesčiu susijusias sumas, apskaičiuojamas, vadovaujantis MAĮ nuostatomis:

2.1. palūkanos, įskaitant palūkanas, mokamas pagal mokestinės paskolos sutartį;

2.2. palūkanų delspinigiai, apskaičiuojami mokesčių mokėtojui nesumokėjus palūkanų pagal mokestinės paskolos sutartį;

2.3. baudos;

2.4. delspinigiai.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2018-12-28 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-42946.)

31. Šio Įstatymo 1 straipsnio 1–26 dalyse vartojamos sąvokos suprantamos taip, jeigu atitinkamo mokesčio įstatymas nenustato kitaip.

Komentaras

1. Siekiant aiškumo, MAĮ naudojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos komentuojamo straipsnio 1-26 dalyse. Jeigu atitinkamas įstatymas apibrėžia sąvoką kitaip, vadovaujamasi atskiro mokesčio įstatymo nustatytomis sąvokomis.

32. Kitos mokesčių įstatymuose vartojamos sąvokos yra apibrėžtos atskiruose šio Įstatymo straipsniuose ir atitinkamų mokesčių įstatymuose.

Komentaras

1. Kitos mokesčių įstatymuose vartojamos sąvokos, neapibrėžtos komentuojamame MAĮ straipsnyje, yra įtvirtintos atskiruose MAĮ straipsniuose bei atitinkamuose mokesčių įstatymuose.

33. Pagal šį Įstatymą Europos Sąjungos muitų teisės aktais laikomi:

1) 1987 m. liepos 23 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės prekių nomenklatūros bei dėl bendrojo muitų tarifo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 2 skyrius, 2 tomas, p. 382) (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2016 m. birželio 28 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2016/1047 (OL 2016 L 170, p. 36);

2) 2009 m. lapkričio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1186/2009, nustatantis Bendrijos atleidimo nuo muitų sistemą (OL 2009 L 324, p. 23), ir jo taikymą reglamentuojantys Europos Sąjungos teisės aktai;

3) 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL 2013 L 269, p. 1) (toliau – Sąjungos muitinės kodeksas) ir jį papildantys bei įgyvendinantys Europos Sąjungos teisės aktai;

4) tarptautiniai susitarimai, kuriuos yra sudariusi arba prie jų prisijungusi Europos Sąjunga, reglamentuojantys prekių įvežimo į Europos Sąjungos muitų teritoriją ir (arba) išvežimo iš jos tvarką bei importo ir (arba) eksporto muitų taikymo tvarką.

Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858,
Nr. XIV-761, 2021-12-14, paskelbta TAR 2021-12-22, i. k. 2021-26591.

Komentaras

Informacija rengiama

Straipsnio pakeitimai:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19),
Nr. XI-558, 2009-12-10, Žin., 2009, Nr. 153-6896 (2009-12-28),
Nr. XI-1875, 2011-12-22, Žin., 2011, Nr. 163-7766 (2011-12-31).

II SKYRIUS
MOKESČIŲ TEISINIS REGLAMENTAVIMAS. MOKESČIŲ ĮSTATYMŲ ĮGYVENDINIMAS

3 STRAIPSNIS. Mokesčių teisinis reglamentavimas

1. Mokesčių teisės aktų sistemą sudaro mokesčių įstatymai ir šių įstatymų pagrindu priimti įstatymų lydimieji teisės aktai.

Komentaras

1. Pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją mokesčiai, kaip piniginė prievolė valstybei, gali būti nustatomi tik Seimo priimtu įstatymu (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 15 punktas, 127 straipsnio 3 dalis). Mokesčio įstatymo sąvoka apibrėžta MAĮ 2 straipsnio 8 dalyje (žr. MAĮ 2 straipsnio 8 dalies komentarą).

2. Mokesčio įstatymo lydimuoju teisės aktu gali būti nustatoma atitinkamo mokesčio įstatymo įgyvendinimo tvarka. Pažymėtina, kad įstatymų lydimuosiuose teisės aktuose, nustatančiuose mokesčių įstatymų įgyvendinimo tvarką, negali būti teisės normų, nustatančių kitokį teisinį reguliavimą, negu nustato įstatymas, ir konkuruojančių su mokesčio įstatymo normomis.

2. Atitinkamas mokestis, kurio nustatymas priklauso Lietuvos Respublikos kompetencijai, gali būti nustatomas tik įstatymu.

Komentaras

1. Komentuojama straipsnio dalis įtvirtina Lietuvos Respublikos Konstitucijos 127 straipsnio nuostatą, kuri nustato, kad mokesčius, kitas įmokas į biudžetus ir rinkliavas nustato Lietuvos Respublikos įstatymai. Mokesčio sąvoka apima ir įmokas bei rinkliavas (žr. MAĮ 2 straipsnio 24 dalies komentarą).

2. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 15 punktą valstybinius mokesčius ir kitus privalomus mokėjimus nustato tik Seimas.

3. Mokesčio įstatymu turi būti nustatomi tokie esminiai mokesčio elementai, kaip mokesčio objektas, mokestinių santykių subjektai, jų teisės ir pareigos, mokesčio dydžiai (tarifai), mokėjimo terminai, išimtys bei lengvatos.

3. Lietuvos Respublikos Seimas turi užtikrinti, kad Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymai, nustatantys naują mokestį, naują mokesčio tarifą, mokesčio lengvatą, sankcijas už mokesčių įstatymų pažeidimus arba iš esmės pakeičiantys apmokestinimo tam tikru mokesčiu tvarką ar apmokestinimo teisinio reglamentavimo bei taikymo principus, įsigaliotų ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo jų paskelbimo dienos.

Komentaras

1. Komentuojama nuostata nurodo, kad Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymai, nustatantys naują mokestį, naują mokesčio tarifą, mokesčio lengvatą, sankcijas už mokesčių įstatymų pažeidimus arba iš esmės pakeičiantys apmokestinimo tam tikru mokesčiu tvarką ar apmokestinimo teisinio reglamentavimo bei taikymo principus, turėtų įsigalioti ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo jų paskelbimo dienos, išskyrus šio straipsnio 4 dalyje numatytą išimtį (žr. MAĮ 3 straipsnio 4 dalies komentarą).

2. Komentuojamos nuostatos tikslas – užtikrinti stabilumą mokesčių teisės srityje bei įtvirtinti galimybę mokestinių teisinių santykių subjektams pasirengti atitinkamiems mokesčių teisės pokyčiams, jeigu tokie būtų įteisinti atitinkamuose mokesčių įstatymuose.

4. Šio straipsnio 3 dalis netaikoma su atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu susijusiems Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymų pakeitimams, jeigu šiais pakeitimais nėra sunkinama mokesčių mokėtojų padėtis, teisės aktams, kurie derinami su Europos Sąjungos teisės aktų nuostatomis, Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymams, reikalingiems susidarius išskirtinėms aplinkybėms, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme, kai šie mokesčių įstatymai reikalingi nepaprastosios padėties įvedimo tikslams pasiekti ar valstybės gynybai, kitoms gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms mobilizacijos ar karo padėties metu atlikti.

Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. XIII-3086, 2020-06-23, paskelbta TAR 2020-06-29, i. k. 2020-14361,
Nr. XIII-3238, 2020-06-30, paskelbta TAR 2020-07-16, i. k. 2020-15875,
Nr. KT67-N6/2021, 2021-05-13, paskelbta TAR 2022-07-01, i. k. 2022-14281,
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

Šio straipsnio 3 dalyje nustatytas 6 mėnesių įsigaliojimo terminas nėra taikomas:

1) Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymams ar jų pakeitimams, susijusiems su atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu, jeigu nėra sunkinama mokesčių mokėtojų padėtis. Naujai priimamiems teisės aktams ar atliekant teisės aktų pakeitimus, nustatytas šio straipsnio 3 dalyje, imperatyvus 6 mėnesių terminas gali būti netaikomas tik tuo atveju, kai pakeitimais nėra sunkinama mokesčių mokėtojų padėtis. Nustačius, kad teisės aktų nuostatų pakeitimais ar naujai priimamuose teisės aktuose yra sunkinama mokesčių mokėtojų padėtis (pvz. didinamas mokesčių tarifas, padidinama apmokestinimo bazė, sukuriamos naujos prievolės ir kt.) teisės aktų įsigaliojimas turi būti atidedamas 6 mėnesiams nuo teisės akto priėmimo.

2) Teisės aktams, kurie derinami su Europos Sąjungos teisės aktų nuostatomis; Teisės aktai, kurie naujai rengiami ar atliekami galiojančių teisės aktų pakeitimai, atsižvelgiant į priimtus Europos Sąjungos teisės aktus, nustatytas 6 mėnesių imperatyvus terminas, gali būti netaikomas, siekiant laiku perkelti bei įgyvendinti Europos Sąjungos teisės aktų nuostatas.

3) Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymams, reikalingiems susidarius išskirtinėms aplinkybėms, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme, kai šie mokesčių įstatymai reikalingi nepaprastosios padėties įvedimo tikslams pasiekti ar valstybės gynybai, kitoms gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms mobilizacijos ar karo padėties metu atlikti.

Teisės aktų pakeitimams ar naujų teisės aktų priėmimui nėra taikomas 6 mėnesių terminas, jeigu yra būtinas teisės aktų pakeitimas ar priėmimas atsižvelgiant į nepaprastosios padėties įvedimo

tikslų pasiekimą, valstybės gynybą ar kitoms situacijoms, kurioms būtina atlikti teisės aktų pakeitimą ar priėmimą bei reglamentuoti visuomeninius santykius, kurios gyvybiškai svarbios valstybės funkcijų palaikymui mobilizacijos ar karo padėties metu.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-09-15 raštą Nr. R-3541.)

5. Visi Lietuvos Respublikos mokesčių teisės aktų prieštaravimai ar neaiškumai aiškinami mokesčių mokėtojo naudai.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, esant Lietuvos Respublikos mokesčių teisės aktų prieštaravimams ar neaiškumams, turi aiškinti juos mokesčių mokėtojo naudai mokestinio patikrinimo, mokestinio ginčo bei kitų mokesčių administravimo procedūrų metu.

2. Mokesčių mokėtojo naudai aiškinami neaiškumai ar prieštaravimai, kylantys iš mokesčių teisės aktų bei mokesčio ir kito teisės akto, kai tai turi įtakos mokestinės prievolės vykdymui ar kitų mokesčių mokėtojų pareigų vykdymui.

3. Teisės aktų nuostatos aiškinamos mokesčių mokėtojų naudai tais atvejais, kai:

3.1. tą pačią juridinę galią turinčios teisės normos prieštarauja viena kitai;

3.2. teisės akte naudojama neapibrėžta arba neaiškiai apibrėžta mokestinei prievolei reikšminga sąvoka;

3.3. Kitais atvejais, kai mokesčių administratorius, įvertinęs situaciją ir vadovaudamasis MAĮ įtvirtintais principais, nusprendžia mokesčių teisės aktų nuostatas aiškinti mokesčių mokėtojų naudai.

4. Mokesčių teisės aktų prieštaravimai aiškinami mokesčių mokėtojų naudai iki tų prieštaravimų išnykimo, t. y. būtinų teisės aktų pakeitimo.

5. Sprendžiant klausimą dėl mokesčių teisės aktų neaiškumų ar prieštaravimų aiškinimo mokesčių mokėtojų naudai, mokesčių administratorius taip pat turi atsižvelgti į Europos teisingumo teismo, Lietuvos Vyriausiojo Administracinio Teismo sprendimus, formuojančius vieningą teismų praktiką mokesčių teisės srityje bei kitas aplinkybes, galinčias turėti įtakos sprendimo priėmimui.

6. Mokesčių administratorius, aiškindamas prieštaravimus ir neaiškumus mokesčių mokėtojo naudai, negali pažeisti kitų mokesčių administravimo principų (pvz.: mokesčių mokėtojų lygybės, teisingumo, visuotinio privalomumo).

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-05-18 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-5323.)

4 STRAIPSNIS. Mokesčio lengvatos

1. Mokesčio lengvatą ar lengvatas nustato tik atitinkamų mokesčių įstatymai, reglamentuojantys tų mokesčių apskaičiavimo tvarką. Šis Įstatymas gali nustatyti mokesčio, baudų ar delspinigių mokėjimo lengvatas, nesusijusias su mokesčio apskaičiavimo tvarka arba mokesčio tarifu. Laikinos mokesčių lengvatos, kurių nustatymas priklauso Lietuvos Respublikos kompetencijai, gali būti nustatomos ir specialiuose Lietuvos Respublikos Seimo priimtuose mokesčių lengvatų įstatymuose.

Komentaras

1. Mokesčio lengvatos sąvoka yra įtvirtinta MAĮ 2 straipsnio 9 dalyje (žr. MAĮ 2 straipsnio 9 dalies komentarą).

2. Mokesčių lengvatos gali būti nustatomos tik šiuose Lietuvos Respublikos įstatymuose: MAĮ; atitinkamuose mokesčių įstatymuose; specialiuose mokesčių įstatymuose.

3. Mokesčių lengvatos gali būti nustatomos tik atitinkamu mokesčio įstatymu, reglamentuojančiu to mokesčio apskaičiavimo tvarką. Atsižvelgiant į MAĮ 2 straipsnio 8 dalyje

pateiktą mokesčio įstatymo sąvoką (žr. MAĮ 2 straipsnio 8 dalies komentarą), mokesčių lengvatos, susijusios su mokesčio apskaičiavimo tvarka ir tarifu, gali būti nustatytos tik šiuose mokesčių įstatymuose:

- mokesčių, įtvirtintų MAĮ 13 straipsnyje, įstatymuose;
- Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, kurios yra ratifikuotos, įsigaliojusios ir taikomos Lietuvos Respublikoje (žr. MAĮ 5 straipsnio komentarą), nustatančiose ir (arba) apibrėžiančiose su mokesčio taikymu arba mokesčio lengvatomis susijusius klausimus;
- Bendrijos muitų teisės aktuose, apibrėžiančiuose su muitų lengvatomis susijusius klausimus.

4. MAĮ gali nustatyti mokesčių, baudų ar delspinigių mokėjimo lengvatas, kurios nėra susijusios su mokesčio apskaičiavimo tvarka arba mokesčio tarifu. Tokiomis lengvatomis gali būti laikomos atleidimas nuo baudų ir delspinigių (žr. MAĮ 100 str., 141 str. komentarus), mokestinės paskolos sutarties sudarymas (žr. MAĮ 88 straipsnio komentarą).

5. Lietuvos Respublikos Seimas specialiais mokesčių lengvatų įstatymais gali numatyti laikinas mokesčių lengvatas, kurios būtų skirtos tiek atskiroms mokesčių mokėtojų grupėms, tiek vienam konkrečiam mokesčių mokėtojui.

2. Specialiu mokesčių lengvatų įstatymu laikomas įstatymas, kuris nustato apmokestinimo tvarkos išimtis, nenumatytas šio Įstatymo 13 straipsnyje išvardytų mokesčių įstatymuose, ir priimtas išimtinai šių lengvatų nustatymo tikslais.

Komentaras

1. Siekiant nustatyti apmokestinimo tvarkos išimtis atitinkamiems mokesčių mokėtojams ar mokesčių mokėtojų grupėms, kai numatoma lengvata yra laikino pobūdžio, Lietuvos Respublikos Seimas, siekdamas atitinkamų Lietuvos Respublikos iškeltų ekonominių, socialinių ar kitokių tikslų (pvz.: nedarbo mažinimas, investicijų skatinimas ir t.t.), gali priimti specialų mokesčių lengvatų įstatymą, kuriuo mokesčių mokėtojui ar jų grupei būtų nustatoma apmokestinimo tvarkos išimtis, kuri nėra įtvirtinta MAĮ 13 straipsnyje išvardytų mokesčių įstatymuose (žr. MAĮ 13 str. komentarą).

2. Specialūs mokesčių lengvatų įstatymai, nustatydami konkrečias lengvatas atitinkamam mokesčių mokėtojui ar jų grupei, turi atitikti bendruosius apmokestinimo teisinio reglamentavimo ir taikymo principus, įtvirtintus MAĮ 6 straipsnyje (žr. MAĮ 6 straipsnio komentarą).

5 STRAIPSNIS. Tarptautinių sutarčių viršenybės principas

1. Jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatytos kitokios negu atitinkamų mokesčių įstatymuose apmokestinimo taisyklės ir šios sutartys yra ratifikuotos, įsigaliojusios ir taikomos Lietuvos Respublikoje, tai viršenybę turi minėtose tarptautinėse sutartyse nustatytos taisyklės.

Komentaras

1. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 138 straipsnis skelbia, kad Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuotos tarptautinės sutartys yra sudedamoji LR teisinės sistemos dalis. Komentuojama MAĮ 5 straipsnio 1 dalies nuostata įtvirtina tarptautinių sutarčių viršenybę vidaus mokesčių įstatymų atžvilgiu. Pavyzdžiui Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuotose, įsigaliojusiose ir taikomose sutartyse dėl pajamų ir kapitalo dvigubo apmokestinimo ir fiskalinių pažeidimų išvengimo nustatytos apmokestinimo taisyklės turi viršenybę atitinkamų mokesčių įstatymų atžvilgiu.

2. Lietuvos Respublikos tarptautinės sutarties sąvoką, jos sudarymo ir vykdymo tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymas (Žin., 1999, Nr. 60- 1948).

2. *Neteko galios nuo 2017-01-01.*
Straipsnio dalies naikinimas:
Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858.

Komentaras

1. Jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, išskyrus tarptautines mišriąsias sutartis, kaip jos yra apibrėžtos Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje, nustatytos kitokios negu Bendrijos muitų teisės aktuose apmokestinimo muitais taisyklės, tai viršenybę turi Bendrijos muitų teisės aktai.

6 STRAIPSNIS. Apmokestinimo teisinio reglamentavimo ir taikymo principai

Apmokestinimo teisinio reglamentavimo ir taikymo pagrindiniai principai yra šie: mokesčių mokėtojų lygybės, teisingumo ir visuotinio privalomumo, apmokestinimo aiškumo, turinio viršenybės prieš formą.

Komentaras

1. Komentuojamas straipsnis nustato pagrindinius apmokestinimo teisinio reglamentavimo ir taikymo principus, kuriems neturi prieštarauti mokesčių teisės aktai ir kuriais privalo vadovautis tiek mokesčių mokėtojas, tiek ir mokesčių administratorius administruodamas mokesčius (žr. MAĮ 7, 8, 9 ir 10 straipsnių komentarus).

7 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojų lygybės principas

Taikant mokesčių įstatymus, visi mokesčių mokėtojai dėl šių įstatymų nustatytų sąlygų yra lygūs.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojų lygybės principas yra konstitucinio lygiateisiškumo principo (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnis) įtvirtinimas mokesčių teisėje. Šis principas draudžia diskriminuoti mokesčių mokėtojus (jų grupes), ar dėl tam tikrų priežasčių sudaryti išskirtines sąlygas. Mokesčių mokėtojai – fiziniai asmenys ar jų grupės negali būti diskriminuojami (ar pirmenybė jiems teikiama) dėl jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Taikant mokesčių įstatymus vienodos situacijos turi būti vertinamos vienodai, t. y. esant vienodoms faktinėms aplinkybėms mokesčių teisės aktai turi būti aiškinami ir taikomi vienodai visų mokesčių mokėtojų atžvilgiu.

8 STRAIPSNIS. Teisingumo ir visuotinio privalomumo principas

1. Kiekvienas mokesčių mokėtojas privalo mokėti mokesčių įstatymų nustatytus mokesčius, laikydamasis mokesčių teisės aktuose nustatytos mokesčio apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos.

Komentaras

1. Ši teisingumo ir visuotinio privalomumo principo nuostata reiškia, ne tik prievolę mokėti mokestį, bet ir pareigą griežtai laikytis mokesčių įstatymuose nustatytos mokesčių apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos.

2. Mokesčių lengvatos, kurių nustatymas priklauso Lietuvos Respublikos kompetencijai, negali būti individualaus pobūdžio, pažeidžiančios proporcingą mokesčių naštos paskirstymą.

Komentaras

1. Ši teisingumo ir visuotinio privalomumo principo nuostata nustato, kad mokesčių lengvatos negali būti individualaus pobūdžio, kadangi tai pažeidžia proporcingą mokesčių naštos paskirstymą. Mokesčio lengvatos sąvoka yra apibrėžta MAĮ 2 straipsnyje (žr. MAĮ 2 str. komentarą).

3. Mokesčių administratorius, administruodamas mokesčius, privalo vadovautis protingumo ir teisingumo kriterijais.

Komentaras

1. Ši teisingumo ir visuotinio privalomumo principo nuostata įpareigoja mokesčių administratorių administruojant mokesčius vadovautis protingumo ir teisingumo kriterijais. Siekti teisingumo reiškia siekti protingos skirtingų interesų pusiausvyros, atsižvelgiant į abiejų šalių interesus. Protingumo kriterijus reikalauja, kad mokesčių administratorius administruodamas mokesčius elgtųsi atidžiai, teisingai ir sąžiningai. Abiejų minėtų kriterijų įgyvendinimas – tai būdas užtikrinti efektyvų mokesčių administravimą, protingumu ir teisingumu pagrįstus mokesčių administratoriaus sprendimus. Pavyzdžiui, skiriant baudą mokesčių administratorius turi atsižvelgti į sunkinančias ir lengvinančias aplinkybes konkrečioje situacijoje ir skirti tokio dydžio baudą, kuri būtų adekvati padarytam pažeidimui.

9 STRAIPSNIS. Apmokestinimo aiškumo principas

Mokestinės prievolės turinys, jos atsiradimo, vykdymo ir pasibaigimo tvarka ir pagrindai Lietuvos Respublikos mokesčių teisės aktuose turi būti aiškiai apibrėžti.

Komentaras

1. Apmokestinimo aiškumo principas reiškia, kad mokesčių teisės aktuose turi būti aiškiai apibrėžtas mokestinės prievolės dalykas, t. y. mokestinės prievolės turinys, jos atsiradimo, vykdymo, pasibaigimo tvarka ir pagrindai, nes tik tokiu būdu gali būti užtikrintas teisingas ir savalaikis jos įvykdymas. Pažymėtina, kad mokestinė prievolė gali būti išreikšta tiek pinigine išraiška, tiek veiksmais, kuriuos mokesčių mokėtojas privalo atlikti. Mokestinės prievolės sąvoka yra apibrėžta MAĮ 2 straipsnyje (žr. MAĮ 2 str. komentarą).

10 STRAIPSNIS. Turinio viršenybės prieš formą principas

Mokesčių teisiniuose santykiuose viršenybė teikiama šių santykių dalyvių veiklos turiniui, o ne jos formaliai išraiškai.

Komentaras

1. Komentuojamas straipsnis nustato, kad mokesčių teisiniuose santykiuose svarbiausia vertinti šių santykių dalyvių (tiek mokesčių mokėtojo, tiek mokesčių administratoriaus) veiklos turinį, o ne formalią jos išraišką. Todėl, jeigu mokesčių teisinių santykių dalyvių veikla neatitinka formalių teisės aktų reikalavimų, tačiau jos turinys atitinka aplinkybes, numatytas mokesčių įstatymuose, vadovaujamasi mokesčių įstatymų nuostatomis, taikytinomis veiklos turiniui. Šio principo aiškinimas ir taikymas kiekvienu atveju priklauso nuo konkrečių faktinių aplinkybių.

Turinio viršenybės prieš formą principo taikymą apskaičiuojant mokesčius reglamentuoja MAĮ 69 str. (žr. MAĮ 69 str. komentarą).

11 STRAIPSNIS. Mokesčių įstatymų įgyvendinimas

Mokesčių įstatymus įgyvendinančius lydimuosius teisės aktus leidžia Lietuvos Respublikos Vyriausybė, o kai yra jos pavedimas, – Finansų ministerija. Spręsdamos klausimus, priskirtus jų kompetencijai, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Finansų ministerija gali pavesti centriniam mokesčių administratoriui priimti lydimuosius teisės aktus, nustatančius atitinkamas mokesčių įstatymų įgyvendinimo taisykles. Kitoms institucijoms įgyvendinti mokesčio įstatymą gali būti pavesta tik įsakmiai mokesčių įstatymuose nurodytais atvejais.

Komentaras

1. Pagal MAĮ 3 str. 2 d. atitinkamas mokestis, kurio nustatymas priklauso Lietuvos Respublikos kompetencijai, gali būti nustatomas tik įstatymu. Atitinkamo mokesčio įstatymo nuostatoms įgyvendinti yra leidžiami įstatymų lydimieji mokesčių teisės aktai. Tokiais įstatymų lydimaisiais mokesčių teisės aktais Lietuvos Respublikos kompetentinga valstybės institucija nustato mokesčio įstatymo atitinkamų nuostatų realizavimo tvarką. Priimant atitinkamo mokesčio įstatymą, Lietuvos Respublikos Vyriausybei ar kitai kompetentingai valstybės institucijai, pavyzdžiui, Finansų ministerijai ar centriniam mokesčių administratoriui gali būti pavedama patvirtinti to įstatymo įgyvendinimui reikalingus teisės aktus. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatyme nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija ir centrinis mokesčio administratorius visus šiam Įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus parengia ir patvirtina ne vėliau kaip likus 3 mėnesiams iki šio Įstatymo įsigaliojimo.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė įstatymą lydimąjį mokesčių teisės aktą gali pavesti parengti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai ar centriniam mokesčių administratoriui. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos Vyriausybė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymu, savo nutarimu nutarė Lietuvos Respublikos finansų ministeriją įgalioti patvirtinti Pridėtinės vertės mokesčio sumų grąžinimo paramos gavėjams tvarką.

3. Jeigu atitinkamo mokesčio įstatyme Lietuvos Respublikos Vyriausybei ar Lietuvos Respublikos finansų ministerijai pavesta nustatyti įstatymo įgyvendinimo tvarką, spręsdamos klausimus, priskirtus jų kompetencijai, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Finansų ministerija gali pavesti centriniam mokesčių administratoriui priimti lydimuosius mokesčių teisės aktus, nustatančius atitinkamas mokesčių įstatymų įgyvendinimo taisykles.

4. Kitos institucijos atitinkamo mokesčio įstatymą įgyvendina tik tais atvejais, kai tai yra įsakmiai nurodyta atitinkamo mokesčio įstatyme, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos baltojo cukraus viršvočio mokesčio įstatymas nustato, kad keitimosi informacija tvarką, reikalingą baltojo cukraus viršvočio mokesčiui administruoti, nustato Žemės ūkio ministerija, suderinusi su Valstybine mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos.

12 STRAIPSNIS. Mokesčio įstatymo aiškinimas

1. Apibendrintus mokesčių įstatymų paaiškinimus, pasikonsultavusi su visuomene, teikia ir skelbia Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos. Aplinkos ministerijos ar jos įgaliotos institucijos, Lietuvos Respublikos muitinės bei Žemės ūkio ministerijos ar jos įgaliotos institucijos administruojamų mokesčių įstatymų apibendrintus paaiškinimus, pasikonsultavę su visuomene, teikia ir skelbia atitinkamai Aplinkos ministerija, Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Muitinės departamentas) bei Žemės ūkio ministerija.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

1. VMI prie FM, skatindama mokesčių mokėtojus savanoriškai ir laiku sumokėti jiems priklausančius mokėti mokesčius, taip pat siekdama užtikrinti, kad mokesčių mokėtojai geriau suprastų atitinkamo mokesčio įstatymo nuostatas bei mokesčių administravimo procedūras, rengia apibendrintus atitinkamų mokesčių įstatymų paaiškinimus (komentarus). Apibendrinto mokesčio įstatymo paaiškinimo sąvoka apibrėžta MAĮ 2 straipsnio 1 punkte (žr. MAĮ 2 straipsnio 1 punkto komentarą).

VMI prie FM apibendrintus mokesčių įstatymų paaiškinimus (komentarus) rengia, kai yra priimami nauji arba pakeičiami ar papildomi galiojantys mokesčių įstatymai, iškilus aktualioms mokesčių teisės aktų taikymo problemoms, taip pat dėl kitų priežasčių, kai kyla poreikis pateikti poziciją, kaip mokesčių administratorius supranta ir taiko mokesčių įstatymų nuostatas.

Apibendrintų mokesčių įstatymų paaiškinimų (komentarų) projektų (toliau – komentarų projektai) rengimo, derinimo, konsultavimosi su visuomene, prieš paskelbiant oficialią VMI prie FM nuomonę mokesčių įstatymų taikymą reglamentuojančiais klausimais, ir apibendrintų mokesčių įstatymų paaiškinimų (komentarų) paskelbimo tvarką reglamentuoja Apibendrintų mokesčių įstatymų paaiškinimų projektų rengimo, derinimo, konsultavimosi su visuomene ir skelbimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2023 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. VA-29 „Dėl Apibendrintų mokesčių įstatymų paaiškinimų projektų rengimo, derinimo, konsultavimosi su visuomene ir skelbimo taisyklių patvirtinimo“. Taisyklių nuostatos netaikomos, kai apibendrintuose mokesčių įstatymų paaiškinimuose (komentaruose) atliekami redakcinio pobūdžio pakeitimai, nekeičiantys jų turinio ir esmės.

Komentarų projektai derinami su valstybės ir kitomis institucijomis, jei rengiamų komentarų projektų nuostatos yra susijusios su šių institucijų kompetencija, o svarbiais ir sudėtingais atvejais, jei mokesčių administratoriui kyla klausimų dėl teisės aktų nuostatų taikymo – gali būti derinami su Lietuvos Respublikos finansų ministerija.

Konsultavimasis su visuomene dėl komentarų projektų vykdomas, paskelbiant komentarų projektus Valstybinės mokesčių inspekcijos interneto svetainės, kurios adresas www.vmi.lt, skiltyje „Konsultavimasis su visuomene“ ir kviečiant suinteresuotus asmenis per nustatytą terminą pateikti pastabas ir pasiūlymus, susijusius su visuomenei susipažinti paskelbtais komentarų projektais. Per 10 darbo dienų nuo vertintinų pastabų ir pasiūlymų (nevertinami redakcinio pobūdžio ar nekonkretūs, su komentaro projektu nesusiję pastabos ir pasiūlymai, pastabos ir pasiūlymai dėl komentuojamojo teisės akto) pateikimo termino pabaigos Valstybinės mokesčių inspekcijos interneto svetainės skiltyje „Konsultavimasis su visuomene“ VMI prie FM paskelbia visuomenės pateiktų pastabų ir pasiūlymų įvertinimą. Įvertinimas viešai skelbiamas ne trumpiau kaip 5 darbo dienas.

Komentarų projektai, suderinus juos su valstybės ir kitomis institucijomis, pasikonsultavus dėl jų su visuomene ir patikslinus komentarų projektus pagal visuomenės pateiktas pastabas ir

pasiūlymus, kuriems VMI prie FM pritarė, tvirtinami VMI prie FM viršininko (jo įgalioto asmens) pasirašytu raštu, adresuotu apskričių valstybinėms mokesčių inspekcijoms. Apibendrinti mokesčių įstatymų paaiškinimai (komentarai) skelbiami Valstybinės mokesčių inspekcijos interneto svetainėje, adresu www.vmi.lt.

2. MAĮ 15 straipsnio 2 dalis nustato, kad už muitų administravimą Lietuvos Respublikoje yra atsakinga Lietuvos Respublikos muitinė. Vadovaujantis MAĮ 16 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Aplinkos ministerija ar jos įgaliota institucija yra įgaliota administruoti mokestį už valstybinius gamtos išteklius, angliavandenilių išteklių mokestį, mokestį už aplinkos teršimą ir atskaitymus nuo pajamų pagal Lietuvos Respublikos miškų įstatymą, tiek, kiek pavesta pagal Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymą, Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymą, Lietuvos Respublikos angliavandenilių išteklių mokesčio įstatymą ir Miškų įstatymą, o Žemės ūkio ministerija ar jos įgaliota institucija yra įgaliota administruoti mokestį už aplinkos teršimą, kiek pavesta pagal Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymą.

Vadovaujantis ankstesnėje pastraipoje paminėtais MAĮ ir kitais įstatymais, administruojamų mokesčių įstatymų apibendrintus paaiškinimus, pasikonsultavę su visuomene, atitinkamai teikia ir skelbia įgaliotos institucijos.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-08-18 raštą Nr. (32.44-31-3 Mr)-R-3231.)

2. Apibendrintas mokesčio įstatymo paaiškinimas mokesčių mokėtojui neturi teisės akto galios ir išreiškia kompetentingos valstybės institucijos nuomonę mokesčių įstatymų reglamentuojamais klausimais.

Komentaras

1. Kompetentingos institucijos parengtais apibendrintais mokesčio įstatymo paaiškinimais (komentarais) vadovautis mokesčių mokėtojui neprivaloma, jie yra rekomendacinio pobūdžio ir teisės akto galios neturi. Tokiais komentarais pateikiama kompetentingos institucijos oficiali nuomonė, t. y. kaip ši institucija supranta ir taiko atitinkamo mokesčio įstatymo nuostatas.

2. Mokesčių mokėtojas atitinkamo mokesčio įstatymą pažeidęs dėl klaidingo apibendrinto mokesčio įstatymo paaiškinimo (komentaro), gali būti atleidžiamas nuo baudų ir delspinigių, vadovaujantis MAĮ 100 ir 141 str. (žr. MAĮ 100 ir 141 str. komentarus).

3. Mokesčių administratorius, šviesdamas, konsultuodamas ir kontroliuodamas mokesčių mokėtojus mokesčių mokėjimo klausimais, turi atsižvelgti į atitinkamo apibendrinto mokesčio įstatymo paaiškinimo turinį.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

Komentaras

1. Siekdamas užtikrinti vienodą atitinkamo mokesčio apskaičiavimo ir mokėjimo klausimais praktikos taikymą, mokesčių administratorius, teikdamas konsultacijas, kitaip šviesdamas ir kontroliuodamas mokesčių mokėtoją, turi atsižvelgti į mokesčių administravimo procedūros atlikimo metu galiojantį atitinkamo apibendrinto mokesčio įstatymo paaiškinimo (komentaro) turinį.

2. Jeigu atliekama mokesčių administravimo kontrolės procedūra dėl apskaičiuotų, deklaruotų ir sumokėtų mokesčių pagal teisės aktus, kurių nuostatos nebegalioja, mokesčių administratorius turi vadovautis paskutinės galiojusios redakcijos mokesčio įstatymo apibendrinto paaiškinimo (komentaro) nuostatomis.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11141.)

III SKYRIUS
MOKESČIAI

<u>13 STRAIPSNIS</u>. Mokesčiai

Pagal šį Įstatymą administruojami mokesčiai:

1) pridėtinės vertės mokestis;

Komentaras

1. Pridėtinės vertės mokestį nustato Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas (Žin., 2002, Nr. 35-1271, Nr. 40, Nr. 46, Nr.: 48).

2) akcizai;

Komentaras

1. Akcizus nustato Lietuvos Respublikos akcizų įstatymas (Žin., 2001, Nr. 98-3482, 2004, Nr. 26-802, 2010, Nr. 45-2174).
(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11141.)

3) gyventojų pajamų mokestis;

Komentaras

1. Gyventojų pajamų mokestį nustato Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas (Žin., 2002, Nr. 73-3085).

4) nekilnojamojo turto mokestis;

Komentaras

1. Nekilnojamojo turto mokestį nustato Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymas (Žin., 2005, Nr. 76-2741).

5) žemės mokestis;

Komentaras

1. Žemės mokestį nustato Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymas (Žin., 1992, Nr. 21-612, 2011, Nr. 163-7743).

6) mokestis už valstybinius gamtos išteklius;

Komentaras

1. Mokestį už valstybinius gamtos išteklius nustato Lietuvos Respublikos mokesčių už valstybinius gamtos išteklius įstatymas (Žin., 1991, Nr. 11-274, 2006, Nr.65-2382).

7) angliavandenilių išteklių mokestis;
Straipsnio punkto pakeitimai:
Nr. XII-1382, 2014-12-04, paskelbta TAR 2014-12-12, i. k. 2014-19557.

Komentaras

1. Angliavandenilių išteklių mokestį nustato Angliavandenilių išteklių mokesčio įstatymas.

8) mokestis už aplinkos teršimą;

Komentaras

1. Mokestį už aplinkos teršimą nustato Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymas (Žin., 1999, Nr. 47-1469; 2002, Nr. 13-474).

9) konsulinis mokestis;

Komentaras

1. Konsulinį mokestį nustato Lietuvos Respublikos konsulinio mokesčio įstatymas (Žin., 1994, Nr. 51-951, 2007, Nr.114-4631).

10) žyminis mokestis;

Komentaras

1. Žyminį mokestį nustato Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas (Žin. 2002, Nr. 36-1340; 2002, Nr. 42).

11) *Neteko galios nuo 2005-07-01.*
Straipsnio punkto naikinimas:
Nr. IX-2547 2004-11-09, Žin. 2004, Nr. 171-6304.

12) paveldimo turto mokestis;

Komentaras

1. Paveldimo turto mokestį nustato Lietuvos Respublikos paveldimo turto mokesčio įstatymas (Žin., 2002, Nr. 123-5531).

13) privalomojo sveikatos draudimo įmokos;

Komentaras

1. Privalomojo sveikatos draudimo įmokas nustato Lietuvos Respublikos Sveikatos draudimo įstatymas (Žin., 1996, Nr. 55-1287; 1996, Nr. 99; 2002, Nr. 123-5512).

14) *Neteko galios nuo 2022-12-23.*
Straipsnio punkto naikinimas:
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

15) valstybės rinkliava;

Komentaras

1. Valstybės rinkliavą nustato Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymas (Žin., 2000, Nr. 52-1484; 2000, Nr. 53).

16) loterijų ir azartinių lošimų mokestis;

Komentaras

1. Loterijų ir azartinių lošimų mokestį nustato Lietuvos Respublikos loterijų ir azartinių lošimų mokesčio įstatymas (Žin., 2001, Nr. 43-1496, 2008, Nr. 149-6006).

17) mokesčiai už pramoninės nuosavybės objektų registravimą;

Komentaras

1. Mokesčius už pramoninės nuosavybės objektų registravimą nustato Lietuvos Respublikos mokesčių už pramoninės nuosavybės objektų registravimą įstatymas (Žin., 2001, Nr. 52-1811).

18) pelno mokestis;

Komentaras

1. Pelno mokestį nustato Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas (Žin., 2001, Nr. 110-3992).

19) valstybinio socialinio draudimo įmokos;

Komentaras

1. Valstybinio socialinio draudimo įmokas nustato Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 17-447; 2004, Nr. 171-6295).

20) *Neteko galios nuo 2018-06-12.*
Straipsnio punkto naikinimas:
Nr. XIII-1216, 2018-05-31, paskelbta TAR 2018-06-11, i. k. 2018-09732.

21) *Neteko galios nuo 2018-06-12.*
Straipsnio punkto naikinimas:
Nr. XIII-1216, 2018-05-31, paskelbta TAR 2018-06-11, i. k. 2018-09732.

22) Neteko galios nuo 2007-04-26.
Straipsnio punkto naikinimas:
Nr. X-1086, 2007-04-12, Žin. 2007, Nr. 46-1720.

23) muitai;

Komentaras

1. Muitus nustato 1987 m. liepos 23 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės prekių nomenklatūros bei dėl bendrojo muitų tarifo.

24) atskaitymai nuo pajamų pagal Lietuvos Respublikos miškų įstatymą;

Komentaras

1. Atskaitymus nuo pajamų pagal Lietuvos Respublikos miškų įstatymą nustato Lietuvos Respublikos miškų įstatymas (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 2001, Nr. 35-1161).

25) mokestis už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise;

Komentaras

1. Mokestį už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise nustato Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise įstatymas (Žin., 2004, Nr. 117-4369).

26) *Neteko galios nuo 2022-12-23.*
Straipsnio punkto naikinimas:
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

27) *Neteko galios nuo 2007-11-22.*
Straipsnio punkto naikinimas:
Nr. X-1318, 2007-11-08, Žin., 2007, Nr. 120-4883.

28) *Neteko galios nuo 2015-05-21.*
Straipsnio punkto naikinimas:
Nr. XII-1668, 2015-05-07, paskelbta TAR 2015-05-20, i. k. 2015-07659.

29) motorinių transporto priemonių registracijos mokestis.
Papildyta straipsnio punktu:
Nr. XIII-2691, 2019-12-17, paskelbta TAR 2019-12-30, i. k. 2019-21547

Straipsnio pakeitimai:
Nr. IX-2333, 2004-07-08, Žin., 2004, Nr. 116-4320 (2004-07-27)
Nr. IX-2547, 2004-11-09, Žin., 2004, Nr. 171-6304 (2004-11-26)
Nr. X-234, 2005-06-07, Žin., 2005, Nr. 76-2742 (2005-06-18)
Nr. X-863, 2006-10-19, Žin., 2006, Nr. 119-4542 (2006-11-07)
Nr. X-1086, 2007-04-12, Žin., 2007, Nr. 46-1720 (2007-04-26)
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19)
Nr. X-1318, 2007-11-08, Žin., 2007, Nr. 120-4883 (2007-11-22)

14 STRAIPSNIS. Šiame Įstatyme numatytų mokesčių administravimo procedūrų taikymas.
(Pakeista pagal 2017 m. gegužės 23 d. įstatymo redakciją Nr. XIII-374, įsigalioja nuo 2018 m. sausio 1 d.).

1. Šiame Įstatyme numatytų mokesčių administravimo procedūros vienodai taikomos visiems šio Įstatymo 13 straipsnyje nurodytiems mokesčiams ir jų mokėtojams, jeigu šis straipsnis, šis Įstatymas ar atitinkamo mokesčio įstatymas nenustato kitaip.

Komentaras

1. MAĮ numatytų mokesčių administravimo procedūros vienodai taikomos visiems MAĮ 13 straipsnyje nurodytiems mokesčiams ir jų mokėtojams, išskyrus išimtis, kurias numato komentuojamo straipsnio kitos dalys, kiti straipsniai arba atitinkamo mokesčio įstatymai, kurie, atsižvelgiant į atitinkamo mokesčio specifiką bei apmokestinimo ypatumus, nustato individualias, dažniausiai tik tam mokesčiui taikomas, to mokesčio administravimo procedūras.

2. Šio Įstatymo 13 straipsnio 10 punkte nurodytas žyminis mokestis pagal šį Įstatymą administruojamas tik tiek, kiek tai nustatyta Civilinio proceso kodekse.

Komentaras

1. Žyminį mokestį nustato Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodeksas (Žin. 2002, Nr. 36-1340; 2002, Nr. 42). Mokesčių administratorius, vadovaudamasis MAĮ nuostatomis, atlieka žyminio mokesčio administravimo procedūras tik tiek, kiek tai pavesta Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse.

3. Šio Įstatymo 13 straipsnio 15 punkte nurodyta valstybės rinkliava pagal šį Įstatymą administruojama tik tiek, kiek tai nustatyta Rinkliavų įstatyme.

Komentaras

1. Valstybės rinkliavą nustato Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymas (Žin., 2000, Nr. 52-1484; 2000, Nr. 53). Mokesčių administratorius, vadovaudamasis MAĮ nuostatomis, atlieka valstybės rinkliavos administravimo procedūras tik tiek, kiek tai pavesta Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatyme.

4. Šio Įstatymo 13 straipsnio 17 punkte nurodyti mokesčiai už pramoninės nuosavybės objektų registravimą pagal šį Įstatymą administruojami tiek, kiek tai nustatyta Lietuvos Respublikos mokesčių už pramoninės nuosavybės objektų registravimą įstatyme.

Komentaras

1. Mokesčius už pramoninės nuosavybės objektų registravimą nustato Lietuvos Respublikos mokesčių už pramoninės nuosavybės objektų registravimą įstatymas (Žin., 2001, Nr. 52-1811). Mokesčių administratorius, vadovaudamasis MAĮ nuostatomis atlieka mokesčių už pramoninės nuosavybės objektų registravimą administravimo procedūras tik tiek, kiek tai nustato Lietuvos Respublikos mokesčių už pramoninės nuosavybės objektų registravimą įstatymas.

5. Šio Įstatymo 13 straipsnio 13 punkte nurodytos privalomojo sveikatos draudimo įmokos ir 19 punkte nurodytos valstybinio socialinio draudimo įmokos pagal šį Įstatymą administruojamos tiek, kiek tai nustatyta Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatyme ir šio Įstatymo 87 straipsnio 4 ir 4^1 dalyse.

Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. XII-1985, 2015-10-20, paskelbta TAR 2015-10-27, i. k. 2015-16907
Nr. XIII-3010, 2020-06-04, paskelbta TAR 2020-06-09, i. k. 2020-12618

Komentaras

Nuo 2021 m. sausio 1 d. šio Įstatymo 13 straipsnio 13 punkte nurodytos privalomojo sveikatos draudimo įmokos ir 19 punkte nurodytos valstybinio socialinio draudimo įmokos pagal šį Įstatymą administruojamos tiek, kiek tai nustatyta Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatyme ir šio Įstatymo 87 straipsnio 4 ir 4^1 dalyse (žr. Įstatymo 87 straipsnio 4 ir 4^1 dalių komentarus).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2021-04-27 raštą Nr. (1.18-31-4 Mr)- R-1848.)

6. Šio Įstatymo 13 straipsnio 23 punkte nurodyti muitai ir su jais susijusios sumos pagal šį Įstatymą administruojami tiek, kiek šio Įstatymo nuostatos neprieštarauja Europos Sąjungos muitų teisės aktams.

Komentaras

1. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstituciniu aktu „Dėl Lietuvos Respublikos narystės Europos Sąjungoje“ (Žin., 2004, Nr. 111-4123), Europos Sąjungos teisės normos yra sudedamoji Lietuvos Respublikos teisinės sistemos dalis. Muitai administruojami vadovaujantis 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2913/92, nustatančiu Bendrijos muitinės kodeksą, 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamentu (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančiu Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas, kitais Bendrijos muitų teisės aktais, MAĮ, Lietuvos Respublikos muitinės įstatymu (Žin., 2004, Nr. 73-2517; 2005, Nr. 142-5108) ir kitais Lietuvos Respublikos muitų teisės aktais. Tais atvejais, kai teisiniai santykiai kyla iš sutarčių, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga, Europos Sąjungos teisės normos taikomos tiesiogiai, o teisės normų kolizijos atveju jos turi viršenybę prieš Lietuvos Respublikos įstatymus ir kitus teisės aktus. Dėl šių priežasčių, MAĮ nuostatos, prieštaraujančios Bendrijos muitų teisės aktams, administruojant muitus netaikomos.

6^1. Šio Įstatymo 13 straipsnio 29 punkte nurodytas motorinių transporto priemonių registracijos mokestis pagal šį Įstatymą administruojamas tiek, kiek tai nustatyta Lietuvos Respublikos motorinių transporto priemonių registracijos mokesčio įstatyme.

Papildyta straipsnio dalimi:
Nr. XIII-2691, 2019-12-17, paskelbta TAR 2019-12-30, i. k. 2019-21547.

Komentaras

Lietuvos Respublikos motorinių transporto priemonių registracijos mokesčio įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir akcinė bendrovė „Regitra“ keičiasi mokesčiui administruoti reikalinga informacija. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2020 m. gegužės 12 d. įsakymu Nr. 1V-452 patvirtinto motorinių transporto priemonių registracijos mokesčio apskaičiavimo, surinkimo ir grąžinimo

tvarkos aprašo 29 punkte numatyta, kad akcinė bendrovė „Regitra“ už praėjusio kalendorinio mėnesio laikotarpį mokesčio mokėtojų sumokėtą mokesčio sumą atitinkamu įmokos kodu perveda į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą.

Lietuvos Respublikos motorinių transporto priemonių registracijos mokesčio įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sprendimus dėl mokesčio apskaičiavimo ir jo sumokėjimo priima, konsultacijas mokesčio apskaičiavimo ir sumokėjimo klausimais ir informaciją apie mokestines prievoles mokesčio mokėtojams teikia akcinė bendrovė „Regitra“.

7. Už administracinius nusižengimus Administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka paskirtų baudų administravimui ir išieškojimui tiesiogiai taikomi šio Įstatymo 26 straipsnio 1 dalies 12 punktas, 105 straipsnio 3 dalis, 106 straipsnio 2 dalis, 107 straipsnio 6 dalis, 113 straipsnio 2 ir 5 dalys ir *mutatis mutandis* yra taikytini šio Įstatymo 26 straipsnis (išskyrus 1 dalies 9 punktą), 84, 85 straipsniai, 87 straipsnio 1, 3, 4, 4^1 ir 5 dalys, 88 straipsnio 1, 2 ir 7 dalys, 108–112 straipsniai, 113 straipsnio 3 ir 4 dalys, IX, X skyriai, o asmenims, kuriems paskirtos baudos už administracinius nusižengimus, šioje dalyje nurodytų šio Įstatymo straipsnių nuostatos taikomos taip pat kaip ir mokesčių mokėtojams.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. XII-2312, 2016-04-14, paskelbta TAR 2016-04-26, i. k. 2016-10422,

Nr. XIII-3010, 2020-06-04, paskelbta TAR 2020-06-09, i. k. 2020-12618,

Nr. XIV-1948, 2023-05-11, paskelbta TAR 2023-05-23, i. k. 2023-09689.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 7 dalyje nustatyta, kurie šio Įstatymo straipsniai taikomi tiesiogiai, o kurie taikytini *mutatis mutandis* už administracinius nusižengimus Administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka paskirtų baudų administravimui ir išieškojimui (žr. šio straipsnio 7 dalyje išvardytų Įstatymo straipsnių komentarus.)

(Pakeista pagal VMI prie FM 2021-04-27 raštą Nr. (1.18-31-4 Mr)- R-1848.)

8. Pagal vykdomuosius dokumentus, kai pagal Civilinio proceso kodeksą vykdymo procese valstybei atstovauja Valstybinė mokesčių inspekcija, laiku nesumokėtų valstybės naudai išieškotinų sumų įskaitymui iki vykdomųjų dokumentų pateikimo vykdyti Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka *mutatis mutandis* taikoma šio Įstatymo 87 straipsnio 1 dalis.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. XIII-374, 2017-05-23, paskelbta TAR 2017-05-30, i. k. 2017-09154.

Komentaras

1. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau — CPK) 638 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad, jeigu pagal vykdomąjį dokumentą išieškoma į valstybės biudžetą ir jeigu įstatymai nenustato kitaip, valstybei atstovauja Valstybinė mokesčių inspekcija. Komentuojamo straipsnio dalis suteikia mokesčių administratoriui teisę savo iniciatyva įskaityti mokesčio mokėtojo turimą mokesčių permoką (skirtumą) ne tik nesumokėtiems mokesčiams, muitams ir administracinėms baudoms, bet ir pagal vykdomuosius dokumentus priklausančioms sumokėti į valstybės biudžetą skoloms padengti.

Vadovaujantis komentuojamo straipsnio nuostata, mokesčių administratoriui nereikia teikti antstoliams vykdomųjų dokumentų dėl išieškojimų valstybės naudai vykdyti, kai skolininkas turi mokesčių permoką (skirtumą), o ši nuostata suteikia galimybę įskaityti šias permokas mokesčių mokėtojo skoloms biudžetui padengti, taikant *mutatis mutandis* Lietuvos Respublikos mokesčių

administravimo įstatymo 87 straipsnio 1 dalį (žr. MAĮ 87 straipsnio 1 dalies komentarą bei Mokesčių mokėtojo sumokėtų sumų įskaitymo taisykles, patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. VA-193 „Dėl mokesčių mokėtojo sumokėtų sumų įskaitymo taisyklių patvirtinimo“).

(Papildyta pagal VMI prie FM 2019-11-25 raštą Nr. RM-34814.)

Straipsnio pakeitimai:
Nr. XII-602, 2013-11-19, Žin., 2013, Nr. 124-6281 (2013-12-05).

IV SKYRIUS
MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO TEISINIŲ SANTYKIŲ DALYVIAI

PIRMASIS SKIRSNIS
MOKESČIŲ ADMINISTRATORIAI. JŲ FUNKCIJOS, TEISĖS IR PAREIGOS

15 STRAIPSNIS. Mokesčių administratorius

1. Valstybės institucija, atsakinga už šio Įstatymo 13 straipsnyje nurodytų mokesčių, išskyrus muitus, administravimą Lietuvos Respublikoje, yra Valstybinė mokesčių inspekcija.

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje nurodyta, kad Valstybinė mokesčių inspekcija atsakinga už šio Įstatymo 13 straipsnyje nurodytų mokesčių (žr. MAĮ 13 str. komentarą), išskyrus muitus, administravimą.

2. Už muitų administravimą Lietuvos Respublikoje yra atsakinga Lietuvos Respublikos muitinė (toliau - muitinė). Šio Įstatymo 13 straipsnio 1 ir 2 punktuose išvardytus mokesčius muitinė administruoja tiek, kiek jai pavesta pagal Pridėtinės vertės mokesčio ir Akcizų įstatymus. Administruojanti muitus ir šioje dalyje nurodytus mokesčius muitinė laikoma mokesčių administratoriumi, Muitinės departamentas - centriniu mokesčių administratoriumi, o teritorinė muitinė ir specialioji muitinės įstaiga (jeigu šios nuostatuose yra numatytas mokesčių administravimo funkcijų atlikimas) - vietos mokesčių administratoriais, jeigu šis Įstatymas ar kiti teisės aktai nenustato kitaip.
(2007 m. liepos 3 d. įstatymo Nr. X-1249 redakcija, Žin., 2007, Nr. 80-3220, įsigaliojo nuo 2007 m. liepos 19 d.)

Komentaras

1. Ši komentuojamo straipsnio dalis nustato, kad už muitų administravimą yra atsakinga tik muitinė. MAĮ 13 straipsnio 1 ir 2 punktuose išvardytus mokesčius (pridėtinės vertės mokestį ir akcizą) muitinė administruoja tiek, kiek jai yra pavesta pagal Pridėtinės vertės mokesčio įstatymą (Žin., 2002, Nr. 35-1271; 2004, Nr. 17-505) ir Akcizų įstatymą (Žin., 2001, Nr. 98-3482; 2004, Nr. 26-802, 2010, Nr.45-2174). Administruojanti muitus, importo akcizus ir pridėtinės vertės mokestį muitinė (t.y. muitinės įstaigų, atsakingų už muitų teisės aktų įgyvendinimą, visuma) laikoma mokesčių administratoriumi, Muitinės departamentas – centriniu mokesčių administratoriumi, o teritorinė muitinė ir specialioji muitinės įstaiga (jeigu šios nuostatuose yra numatytas mokesčių administravimo funkcijų atlikimas) – vietos mokesčių administratoriais, jeigu MAĮ ar kiti teisės aktai nenustato kitaip. Muitinės specialiosios įstaigos yra Muitinės kriminalinė tarnyba, Muitinės informacinių sistemų

centras, Muitinės laboratorija ir Muitinės mokymo centras, tačiau šiuo metu nei vienos iš jų nuostatuose nėra numatytas mokesčių administravimo funkcijų atlikimas.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-10 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11124.)

3. Jokios kitos valstybės įstaigos arba institucijos negali atlikti mokesčių administratoriaus funkcijų, išskyrus šiame Įstatyme arba atitinkamo mokesčio įstatyme tiesiogiai nustatytus atvejus.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje įtvirtintas draudimas kitoms valstybės įstaigoms arba institucijoms atlikti mokesčių administratoriaus funkcijas, jeigu tai nenumatyta šiame Įstatyme (žr. MAĮ 16 str. komentarą) arba atitinkamo mokesčio įstatyme.

16 STRAIPSNIS. Valstybės institucijos ir įstaigos, įgaliotos atlikti tam tikrus mokesčių administravimo veiksmus

(*Papildyta pagal 2020 m. birželio 25 d. įstatymo redakciją Nr.* XIII-3159*, įsigalioja nuo 2021 m. sausios 1 d.)*

1. Šio Įstatymo 13 straipsnio 6, 7, 8 ir 24 punktuose išvardytus mokesčius administruoja Aplinkos ministerija ar jos įgaliota institucija, tačiau tik tiek, kiek pavesta pagal Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius, Mokesčio už aplinkos teršimą, Angliavandenilių išteklių mokesčio ir Miškų įstatymus. Ar šio Įstatymo 13 straipsnio 6 ir 8 punktuose nurodyti mokesčiai teisingai apskaičiuoti ir deklaruoti, patikrina, taip pat konsultacijas šių mokesčių mokėjimo klausimais teikia tik Aplinkos ministerijos įgaliota institucija.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalyje nurodyta, kad mokestį už valstybinius gamtos išteklius, naftos ir dujų išteklių mokestį, mokestį už aplinkos teršimą bei atskaitymus nuo pajamų pagal Lietuvos Respublikos miškų įstatymą administruoja Aplinkos ministerija ar jos įgaliota institucija, tačiau tik tiek, kiek pavesta pagal Lietuvos Respublikos mokesčių už valstybinius gamtos išteklius įstatymą (Žin., 1991, Nr. 11 - 274**),** Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymą (Žin., 1999, Nr. 47 - 1469), Angliavandenilių išteklių mokesčio įstatymą bei Lietuvos Respublikos miškų įstatymą (Žin., 1994, Nr. 96 - 1872; 2001, Nr. 35 - 1161).

2. Ar teisingai apskaičiuoti, deklaruoti ir sumokėti mokestis už valstybinius gamtos išteklius bei mokestis už aplinkos teršimą, patikrina, taip pat konsultacijas šių mokesčių mokėjimo klausimais teikia tik Aplinkos ministerija ar jos įgaliota institucija.

2. Šio Įstatymo 13 straipsnio 8 punkte nurodytą mokestį administruoja taip pat ir Žemės ūkio ministerija ar jos įgaliota institucija, tačiau tik tiek, kiek pavesta pagal Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymą. Žemės ūkio ministerija patikrina, ar mokestis už aplinkos teršimą iš žemės ūkio veiklai naudojamų ne keliais judančių mechanizmų apskaičiuotas ir sumokėtas teisingai. Konsultacijas mokesčio už aplinkos teršimą iš žemės ūkio veiklai naudojamų ne keliais judančių mechanizmų apskaičiavimo ir sumokėjimo klausimais teikia tik Žemės ūkio ministerijos įgaliota institucija.

Komentaras

Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 9 straipsnio 5 dalies 6 punkte numatyta, kad mokesčio už aplinkos teršimą iš žemės ūkio veiklai naudojamų ne keliais judančių mechanizmų apskaičiavimo ir sumokėjimo fakto patikrinimą vykdo valstybės įmonė Žemės ūkio duomenų centras. Minėto įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje pakartojama MAĮ nuostata, kad konsultacijas ir informaciją mokesčio už aplinkos teršimą iš žemės ūkio veiklai naudojamų ne keliais judančių mechanizmų apskaičiavimo ir sumokėjimo klausimais mokesčio mokėtojui teikia Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos įgaliota institucija šios institucijos nustatyta tvarka. Konsultacijas ir informaciją mokesčio už aplinkos teršimą iš žemės ūkio veiklai naudojamų ne keliais judančių mechanizmų apskaičiavimo ir sumokėjimo klausimais mokesčio mokėtojui teikia Valstybės įmonė „Žemės ūkio duomenų centras“.

3. Dėl šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų įstaigų ir institucijų atliekamų mokesčių apskaičiavimo ir deklaravimo teisingumo patikrinimų tvarkos, patikrinimų rezultatų įforminimo bei patvirtinimo, įstaigų ir institucijų bei jų pareigūnų veiksmų apskundimo šio Įstatymo nuostatos netaikomos. Šioje dalyje nurodytus teisinius santykius reguliuoja šių institucijų veiklą reglamentuojantys teisės aktai bei atitinkami administruojamų mokesčių įstatymai.

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje numatyta, kad šio Įstatymo nuostatos netaikomos Aplinkos ministerijai ar jos įgaliotai institucijai bei jos pareigūnams atliekant mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo patikrinimus, įforminant bei patvirtinant patikrinimų rezultatus, apskundžiant įstaigų ir institucijų bei jų pareigūnų veiksmus. Minėtus teisinius santykius reguliuoja šių institucijų veiklą reglamentuojantys teisės aktai (pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 (Žin., 1998, Nr. 84-2353), nurodyta, kad Aplinkos ministerija, vykdydama jai pavestus uždavinius, nustato gamtos išteklių naudojimo ir jų apskaitos, atkūrimo ir kontrolės tvarką, kontroliuoja, ar teisingai apskaičiuojami ir mokami mokesčiai už gamtos išteklius ir aplinkos teršimą) bei atitinkami administruojamų mokesčių įstatymai.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. X-863, 2006-10-19, Žin., 2006, Nr. 119-4542 (2006-11-07),
Nr. X-1086, 2007-04-12, Žin., 2007, Nr. 46-1720 (2007-04-26),
Nr. X-1318, 2007-11-08, Žin., 2007, Nr. 120-4883 (2007-11-22),
Nr. XIII-1216, 2018-05-31, paskelbta TAR 2018-06-11, i. k. 2018-09732,
Nr. XIII-3159, 2020-06-25, paskelbta TAR 2020-07-07, i. k. 2020-15137.

17 STRAIPSNIS. Valstybinė mokesčių inspekcija

1. Valstybinė mokesčių inspekcija − prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos įsteigta institucija.

Komentaras

1. Valstybinė mokesčių inspekcija (toliau – VMI) yra valstybės institucija, įsteigta prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, kurią sudaro Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos (toliau − VMI prie FM) (centrinis mokesčių administratorius) ir jai pavaldžios bei

atskaitingos teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos (vietos mokesčių administratorius). VMI finansuojama iš valstybės biudžeto ir atskaitinga finansų ministrui.

2. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau šiame Įstatyme ir kituose teisės aktuose vadinama Valstybine mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos) ir teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos yra biudžetinės įstaigos, turinčios savo sąskaitų banke, antspaudus ir bendrą simboliką.

Komentaras

1. VMI sudaro centrinis mokesčių administratorius – VMI prie FM ir jai pavaldžios teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau − TVMI) – vietos mokesčių administratoriai, kurie yra juridiniai asmenys, turintys savo sąskaitas banke, antspaudus ir bendrą simboliką.

3. Valstybinė mokesčių inspekcija vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, šiuo Įstatymu, kitais įstatymais, įstatymų lydimaisiais teisės aktais bei savo nuostatais. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos nuostatus tvirtina finansų ministras, o teritorinių valstybinių mokesčių inspekcijų − Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos viršininkas.

Komentaras

1. VMI prie FM savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija (Žin., 1992, Nr. 33-1014), Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymu (Žin., 2004, Nr. 63-2243; toliau – MAĮ), kitais įstatymais (pvz., Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymu (Žin., 1999, Nr. 66 − 2130, 1999, Nr. 105; 2002, Nr. 45-1708), įstatymų lydimaisiais teisės aktais bei Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos finansų ministro 1997 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. 110 (Žin., 1997, Nr. 87-2212; 2004, Nr. 82-2966). TVMI vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, MAĮ, kitais įstatymais, įstatymų lydimaisiais teisės aktais bei Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. VA-205 (Žin., 2005, Nr. 6−177), nuo 2012-04-06 Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. VA-33 (Žin., 2012, Nr. 41−2038) patvirtintais atskirų TVMI nuostatais.

<u>18 STRAIPSNIS</u>. Valstybinės mokesčių inspekcijos struktūra

Valstybinę mokesčių inspekciją sudaro:

1) Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos − centrinis mokesčių administratorius;

Komentaras

1. VMI prie FM yra centrinis mokesčių administratorius - valstybinės mokesčių inspekcijos sistemos dalis. VMI prie FM veikia vadovaudamasi MAĮ, kitais įstatymais, įstatymų lydimaisiais teisės aktais bei Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos finansų ministro 1997 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. 110 (Žin., 1997, Nr. 87-2212; 2004, Nr. 82−2966).

2) teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos − vietos mokesčių administratoriai.

Komentaras

1. Vietos mokesčių administratoriai yra Lietuvos Respublikos valstybinės mokesčių inspekcijos sistemos dalis.

2. TVMI yra vietos mokesčių administratoriai, kurie yra pavaldūs ir atskaitingi VMI prie FM. Šiuo metu veikia 10 TVMI: Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Utenos ir Vilniaus.

<u>19 STRAIPSNIS</u>. Valstybinės mokesčių inspekcijos uždaviniai

1. Pagrindiniai Valstybinės mokesčių inspekcijos uždaviniai yra:
1) padėti mokesčių mokėtojams įgyvendinti savo teises ir atlikti pareigas;

Komentaras

1. VMI misija − padėti mokesčių mokėtojams teisingai apskaičiuoti ir sumokėti mokesčius mažiausiomis sąnaudomis. Strateginis tikslas − tobulinti mokesčių administravimą, skatinant savanorišką mokesčių mokėjimą.

2. VMI šviečia ir konsultuoja mokesčių mokėtojus, mokesčius išskaičiuojančius asmenis apie mokesčių įstatymus bei kitus teisės aktus mokesčių klausimais, vadovaudamasi nustatytais mokesčių mokėtojų konsultavimo prioritetais bei procedūromis, siekia nuolat gerinti teikiamų konsultacijų kokybę.

3. VMI taip pat rengia susitikimus su mokesčių mokėtojais, jų asociacijų ar kitų mokesčių mokėtojų interesams atstovaujančių organizacijų atstovais, kitais būdais bendradarbiauja su mokesčių mokėtojais ir stengiasi, kad būtų pasiektas savitarpio supratimas.

2) įgyvendinti mokesčių įstatymus;

Komentaras

1. VMI prie FM įgyvendina mokesčių administravimo politiką, užtikrina mokesčių į biudžetą sumokėjimą, užtikrina efektyvų TVMI darbą koordinuojant, kontroliuojant ir metodiškai jam vadovaujant, priima įstatymus įgyvendinančius teisės aktus. TVMI įgyvendina mokesčių įstatymus, mokesčių administravimo prioritetus, procedūras ir tvarkas, užtikrina efektyvų įplaukų į valstybės ir savivaldybių biudžetus bei fondus mokėjimą, vykdo mokestinių nepriemokų išieškojimą ir kt.

3) užtikrinti, kad mokesčiai į biudžetą būtų sumokėti.

Komentaras

1. VMI užtikrindama, kad mokesčiai į biudžetą būtų sumokėti, Lietuvos Respublikos Seimo, Vyriausybės, Finansų ministerijos pavedimu priima mokesčių įstatymų lydimuosius teisės aktus bei rengia jų projektus. Lietuvos Respublikos finansų ministerijai teikia pasiūlymus dėl mokesčių įstatymų bei kitų teisės aktų tobulinimo, kitų VMI kompetencijai priskirtų klausimų įgyvendinimo, apmokestinimo tvarkos tobulinimo, mokesčių administravimo gerinimo, bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos valstybinėmis, visuomeninėmis, tarptautinėmis bei kitomis įstaigomis, institucijomis (organizacijomis).

2. VMI užtikrindama, kad mokesčiai į biudžetą būtų sumokėti, keičiasi informacija, atlieka bendrus patikrinimus, teikia administracinę pagalbą, kitaip bendradarbiauja su Europos Sąjungos

valstybių narių bei kitų užsienio valstybių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis) teisės aktų ar tarptautinių sutarčių (ar susitarimų) nustatyta tvarka.

3. VMI užtikrindama, kad mokesčiai į biudžetą būtų sumokėti, analizuoja, stebi mokesčių mokėtojų veiklos rodiklius, atlieka mokestinius tyrimus, mokestinius patikrinimus, išieško mokestines nepriemokas, imasi kitų, teisės aktuose numatytų kontrolės ir prevencijos priemonių.

2. Valstybinės mokesčių inspekcijos uždaviniai įgyvendinami, kai centrinis ir vietos mokesčių administratoriai atlieka įstatymų jiems pavestas funkcijas.

Komentaras

1. Centrinis ir vietos mokesčių administratoriai, spręsdami jiems iškeltus uždavinius, pagal savo kompetenciją atlieka funkcijas, numatytas MAĮ, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos finansų ministro 1997 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. 110 (Žin., 1997, Nr. 87-2212; 2004, Nr. 82-2966), Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. VA-205 (Žin., 2005, Nr. 6-177) nuo 2012-04-06 Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. VA-33 (Žin., 2012, Nr. 41−2038) patvirtintuose atskirų TVMI nuostatuose.

<u>20 STRAIPSNIS</u>. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos darbo organizavimas.

1. Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Finansų ministerijos vadovauja viršininkas. Jį į pareigas priima ir iš pareigų atleidžia finansų ministras Valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka.

Komentaras

1. Priėmimą į įstaigų vadovų pareigas ir atleidimą iš jų reglamentuoja Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas (Žin., 1999, Nr. 66 − 2130, Nr. 105; 2002, Nr. 45-1708). VMI prie FM viršininką į pareigas priima ir iš jų atleidžia finansų ministras. Detalesnė priėmimo į valstybės tarnautojų pareigas tvarka yra nustatyta Konkursų į valstybės tarnautojo pareigas organizavimo tvarkos apraše patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 24 d. nutarimu Nr. 966 (Žin., 2002, Nr. 65−2654, 2013, Nr. 60-2973).

2. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos struktūrą tvirtina jos viršininkas, suderinęs su finansų ministru.

Komentaras

1. VMI prie FM struktūra nustatoma atsižvelgiant į strateginius VMI prie FM tikslus, konkrečias funkcijas ir uždavinius. VMI prie FM struktūrą nustato ir tvirtina VMI prie FM viršininkas, suderinęs su Finansų ministerija.

3. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos pavaldi ir atskaitinga Finansų ministerijai.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalis nustato, kad VMI prie FM yra pavaldi ir atskaitinga Finansų ministerijai. Lietuvos Respublikos finansų ministras įsakymu tvirtina VMI prie FM strateginį veiklos planą. VMI prie FM Finansų ministerijai atsiskaito už savo veiklą, teikia ketvirtines, metinės veiklos ir kitas ataskaitas.

<u>21 STRAIPSNIS</u>. Teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos darbo organizavimas

1. Teritorinių valstybinių mokesčių inspekcijų skaičių bei jų teritorines veiklos zonas nustato finansų ministras Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos viršininko teikimu.

Komentaras

1. Teritorinių valstybinių mokesčių inspekcijų darbas organizuojamas teritoriniu principu, nustatant tam tikras veiklos zonas. Teritorinių valstybinių mokesčių inspekcijų ir jų teritorinių veiklos zonų sąrašas patvirtintas Finansų ministro 2011 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. 1K-372 (Žin., 2011, Nr. 143-6723). Finansų ministerijos patvirtintos zonos sutampa su Lietuvos Respublikos administracinio suskirstymo ribomis, todėl šiuo metu yra 10 teritorinių valstybinių mokesčių inspekcijų.

2. Teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos struktūrą tvirtina Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos viršininkas.

Komentaras

1. TVMI struktūra nustatoma atsižvelgiant į tikslus, konkrečias funkcijas ir uždavinius. TVMI struktūros patvirtintos atskirais Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko įsakymais.

3. Teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos viršininką į pareigas priima ir iš pareigų atleidžia Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos viršininkas Valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka.

Komentaras

1. Priėmimą į įstaigų vadovų pareigas ir atleidimą iš jų reglamentuoja Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas (Žin., 1999, Nr. 66 − 2130, Nr. 105; 2002, Nr. 45-1708). Kiekvienos TVMI viršininką į pareigas priima ir iš jų atleidžia VMI prie FM viršininkas. Detalesnė priėmimo į valstybės tarnautojų pareigas tvarka yra nustatyta Konkursų į valstybės tarnautojo pareigas organizavimo tvarkos apraše patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 24 d. nutarimu Nr. 966 (Žin., 2002, Nr. 65−2654, 2013, Nr.60-2973).

4. Teritorinė valstybinė mokesčių inspekcija pavaldi ir atskaitinga Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Finansų ministerijos.

Komentaras

1. Teritorinių valstybinių mokesčių inspekcijų nuostatus savo įsakymu tvirtina VMI prie FM viršininkas. TVMI atsiskaito už savo veiklą, teikia ketvirtines, metinės veiklos ir kitas ataskaitas VMI prie FM.

22 STRAIPSNIS. Valstybinės mokesčių inspekcijos valstybės tarnautojai

Neteko galios nuo 2024-01-01.
Straipsnio naikinimas:
Nr. XIV-2005, 2023-05-25, paskelbta TAR 2023-06-09, i. k. 2023-11582.

23 STRAIPSNIS. Muitinė

Muitinės bei jos pareigūnų teisinį statusą reglamentuoja Muitinės įstatymas bei Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statutas.
Straipsnio pakeitimai:
Nr. XIII-1390, 2018-06-29, paskelbta TAR 2018-07-16, i. k. 2018-12060.

Komentaras

1. Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas (Žin., 2004, Nr. 73-2517; 2005, Nr. 142-5108) reglamentuoja Lietuvos Respublikos muitinės paskirtį, veiklos principus ir teisinius pagrindus, funkcijas, struktūrą, veiklos organizavimą, finansavimą, bendradarbiavimo su valstybės ir savivaldybės institucijomis ir įstaigomis, kitais asmenimis, Europos Sąjungos ir užsienio valstybių institucijomis pagrindus, pareigūnų įgaliojimus, teises, pareigas, garantijas ir atsakomybę, Lietuvos Respublikos muitinės administruojamų mokesčių taikymo tvarką ir kitas šio įstatymo 1 straipsnyje išvardytas sritis. Muitinės įstatymu įgyvendinami jo priede nurodyti Europos Sąjungos teisės aktai.

2. Muitinės pareigūnų teisinio statuso ypatumus nustato Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statutas.

24 STRAIPSNIS. Mokesčių administratoriaus pareigūnų mokymo organizavimas

1. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos privalomai organizuoja Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnų mokymą (kvalifikacijos kėlimą) pagal tam tikslui parengtas mokymo programas.

Komentaras

1. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas (Žin., 1999, Nr 66-2130, Žin., 2002, Nr. 45-1708) reglamentuoja valstybės tarnautojų mokymą. Valstybės tarnautojų mokymo programos rengiamos, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu tvirtinama valstybės tarnautojų mokymo strategija bei Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2002 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 339 „Dėl valstybės tarnautojų mokymo programų turinio reikalavimų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 77-3310; 2006, Nr. 60-2144, 2009, Nr. 88-3760). Mokymai organizuojami vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2002 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 340 „Dėl valstybės tarnautojų mokymo organizavimo tvarkos taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 77-3311; 2005, Nr. 69-2487), nuo 2013-01-01 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-12-18 nutarimu Nr. 1575 patvirtintu Valstybės tarnautojų mokymo organizavimo tvarkos aprašu (Žin., 2012, Nr. 155-8024).

2. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos privalo užtikrinti visų Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnų nuolatinį kvalifikacijos kėlimą.

Komentaras

1. Visų Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnų nuolatinis kvalifikacijos tobulinimas užtikrinamas remiantis Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo (Žin., 1999, Nr 66-2130, Žin., 2002, Nr. 45-1708) nuostatomis, mokymo finansavimui kas metai skiriant ne mažiau kaip 1 proc. darbo užmokesčiui nustatytų asignavimų. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Personalo skyrius organizuoja ir koordinuoja Valstybinės mokesčių inspekcijos valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimą vadovaujantis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. vasario 18 d. įsakymu Nr. V-29 patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos darbuotojų mokymo poreikių nustatymo ir mokymų vertinimo metodika. Pagrindinė Valstybinės mokesčių inspekcijos valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo įstaiga yra Finansų ministerijos mokymo centras (Birutės g. 56, LT-08110, Vilnius).

3. Priimti dirbti nauji Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnai privalo išklausyti įvadinį kursą bendrais mokesčių ir jų administravimo klausimais.

Komentaras

1. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas (Žin., 1999, Nr 66-2130, Žin., 2002, Nr. 45-1708) reglamentuoja, kad pradėję eiti pareigas karjeros valstybės tarnautojai, kurie prieš tai nėra išklausę įvadinio mokymo programų, per metus nuo priėmimo į pareigas dienos privalo jas išklausyti. Vienas iš penkių privalomų įvadinio mokymo modulių yra Įvadas į mokesčių administravimą (programa patvirtinama Valstybės tarnybos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus įsakymu).

4. Muitinės pareigūnų mokymas organizuojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statutu kitais muitinės veiklą reglamentuojančiais teisės aktais.
Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. XIII-1390, 2018-06-29, paskelbta TAR 2018-07-16, i. k. 2018-12060.

Komentaras

1. Pagal Tarnybos Lietuvos Respublikos muitinėje statuto (Žin., 2000, Nr. 94-2917; 2003, Nr. 64-2881; 2004, Nr. 73-2520) 13 straipsnį priimtam į pareigas muitinės pareigūnui (išskyrus Muitinės departamento generalinį direktorių, jo pavaduotojus, muitinės įstaigų vadovus ir jų pavaduotojus) nustatoma stažuotė. Stažuotę sudaro įvadinis mokymas Muitinės mokymo centre ir praktinis darbas, prižiūrimas stažuotės vadovo. Lietuvos Respublikos muitinės pareigūnų stažuotės atlikimo tvarka patvirtinama Muitinės departamento prie Finansų ministerijos direktoriaus įsakymu.

2. Muitinės pareigūnų mokymą reglamentuoja MAĮ 24 straipsnio 1 dalies komentare nurodyti teisės aktai bei Muitinės departamento generalinio direktoriaus prie Finansų ministerijos įsakymais patvirtinti teisės aktai.

25 STRAIPSNIS. Centrinio mokesčių administratoriaus funkcijos

1. Centrinis mokesčių administratorius pagal kompetenciją atlieka tokias pagrindines funkcijas:

1) organizuoja mokesčių mokėtojų švietimą ir konsultavimą;

Komentaras

1. Siekiant užtikrinti vienodą mokesčių įstatymų bei kitų tesės aktų taikymo praktiką, VMI prie FM organizuoja mokesčių mokėtojų švietimą ir konsultavimą. Mokesčių mokėtojams organizuojami seminarai, rengiami įvairūs leidiniai, publikacijos spaudai, paaiškinimai, apibendrinti paaiškinimai (komentarai) Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamų mokesčių klausimais, teikiamos konsultacijos telefonu, raštu, elektroninėmis priemonėmis.

2. Informacija mokesčių mokėtojams taip pat teikiama VMI interneto svetainėje adresu www.vmi.lt, kur pateikiamos mokesčių naujienos, mokesčių mokėtojams sudaryta galimybė naudotis komentarų ir paaiškinimų duomenų baze. Pasikeitus mokesčių teisės aktams ar atsiradus atnaujintai tam tikro pobūdžio informacijai, naujienos nedelsiant skelbiamos interneto svetainėje.

3. Visos Lietuvos Respublikos mastu konsultacijas mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo, mokėjimo ar kitų mokestinių procedūrų, mokesčių teisės aktų ir kitų teisės aktų pagal VMI kompetenciją nuostatų taikymo klausimais teikia Mokesčių informacijos departamentas raštu ir žodžiu telefonais 1882 arba + 370 5 260 5060, taip pat per pokalbį internetu (angl. live chat). Specialioje komunikavimo platformoje, kurios įskiepis įdiegtas VMI interneto svetainėje adresu www.vmi.lt, autonomiškai realiuoju laiku veikia virtualusis asistentas SIMAS, teikiantis atsakymus bendrojo pobūdžio mokestinėmis temomis.

4. 2022 m. VMI prie FM kartu su asocijuotomis struktūromis įkurta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos konsultacinė taryba nagrinėja VMI kompetencijai priskirtus aktualius mokesčių administravimo ir kitus su VMI veikla susijusius klausimus.

5. Muitinės departamentas teikia mokesčių mokėtojams aktualią informaciją, reikalingą jų pareigų vykdymui ir teisių realizavimui, raštu, žodžiu (telefonais + 370 5 266 5000 (bendroji muitinės informacija) ir + 370 5 266 5001 (dėl deklaracijų teikimo), elektroniniu paštu info@lrmuitine.lt, taip pat skelbia šią informaciją Lietuvos Respublikos muitinės interneto svetainėje https://lrmuitine.lt, žiniasklaidoje, savo leidžiamuose leidiniuose ir atmintinėse. Muitinės departamento ryšiams su verslo struktūromis yra sudarytas Muitinės konsultacinis komitetas. Informaciją apie šio komiteto veiklą galima rasti Lietuvos Respublikos muitinės interneto svetainėje, rubrikoje „Verslui ir privatiems asmenims“.

2) teikia apibendrintus mokesčių įstatymų paaiškinimus;

Straipsnio punkto pakeitimai:
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

1. VMI prie FM pagal savo kompetenciją rengia apibendrintus mokesčių įstatymų paaiškinimus (komentarus), kurie skelbiami VMI interneto svetainėje adresu www.vmi.lt. Atsižvelgdama į naujausias teisės aktų nuostatas mokesčių administravimo klausimais, VMI prie FM apibendrintus mokesčių įstatymų paaiškinimus (komentarus) nuolat papildo ir atnaujina aktualiais klausimais, susijusiais su mokesčių įstatymų nuostatų taikymu, mokesčių mokėtojus supažindina su jiems suteiktomis teisėmis, nustatytomis pareigomis bei mokesčių administravimo procedūromis (žr. MAĮ 12 straipsnio ir 2 straipsnio 1 dalies komentarus).

Muitinės administruojamų mokesčių įstatymų apibendrintus paaiškinimus teikia ir skelbia Muitinės departamentas (žr. MAĮ 12 straipsnio ir 2 straipsnio 1 dalies komentarus).

(Pakeista pagal VMI prie FM raštą 2023-08-18 Nr. (32.44-31-3 Mr)-R-3231)

3) nustato mokesčių mokėtojų aptarnavimo prioritetus ir procedūras;

Komentaras

1. Centrinis mokesčių administratorius nustato mokesčių mokėtojų aptarnavimo prioritetus ir procedūras Valstybinėje mokesčių inspekcijoje, kuriais vadovaujamasi vykdant aptarnavimo funkcijas. Mokesčių mokėtojų aptarnavimo prioritetus ir procedūras Valstybinėje mokesčių inspekcijoje reglamentuoja Mokesčių mokėtojų aptarnavimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje metodinės rekomendacijos, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2005 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. VA-77 (Žin., 2005, Nr. 140−5068, negalioja nuo 2007-08-01), nuo 2007-12-30 Asmenų aptarnavimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2007 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. VA-77 (Žin., 2007, Nr.138-5700).

2. Mokesčių mokėtojų aptarnavimą Muitinės departamente reglamentuoja Piliečių ir kitų asmenų aptarnavimo Muitinės departamente tvarkos taisyklės, patvirtintos Muitinės departamento direktoriaus 2003 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. 1B-534 (Žin., 2003, Nr. 58-2633; 2004, Nr. 126-4551, negalioja nuo 2007-09-21), nuo 2007-09-02 Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklės, patvirtintos Lirtuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (Žin., 2007, Nr. 94-3779).

4) vietos mokesčių administratoriui nustato mokestinių prievolių bei sumokėtų mokesčių apskaitos procedūras ir kontroliuoja, kaip jų laikomasi;

Komentaras

1. Mokesčių apskaitos procedūrų vadovas patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012-09-28 įsakymu Nr. V-347. Mokestinių nepriemokų ir mokesčių bei su jais susijusių sumų permokų administravimo organizavimo Lietuvos Respublikos muitinėje taisyklės patvirtintos Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2005 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. 1B-374 (Žin., 2005, Nr. 69-2499).

5) nustato mokesčių permokų (skirtumų) ir nepagrįstai (neteisingai) išieškotų mokesčių, baudų bei delspinigių grąžinimo (įskaitymo) procedūras;

Komentaras

1. Mokesčių permokų (skirtumų) ir nepagrįstai (neteisingai) išieškotų mokesčių, baudų bei delspinigių sumų gražinimą (įskaitymą) reglamentuoja MAĮ 87 straipsnis (žr. MAĮ 87, 109 ir 111 straipsnių komentarus), Mokesčių permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo) taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. VA-186 (Žin., 2004, Nr. 180−6689) ir Muitų ir (arba) akcizų ir PVM grąžinimo (įskaitymo) arba atsisakymo juos išieškoti taisyklės, patvirtintos Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 6 d. įsakymu Nr. 1B-477 (Žin., 2004, Nr. 78-2772), nuo 2009-01-01 Mokesčių ir su mokesčiais susijusių sumų permokų bei per klaidą sumokėtų sumų grąžinimo taisyklės, patvirtintos Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2008 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr.1/B-741 (Žin., 2008, Nr. 138-5484).

6) nustato mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo kontrolės prioritetus bei procedūras;

Komentaras

1. Centrinis mokesčių administratorius nustato mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo kontrolės prioritetus bei procedūras, bei prižiūri kaip jų laikomasi. Mokestinio tyrimo atlikimo procedūras nustato Mokestinio tyrimo atlikimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. VA-108 (Žin., 2004, Nr. 88-3258) ir Muitinės atliekamo mokestinio tyrimo ir pranešimo mokesčių mokėtojui apie nustatytus trūkumus bei prieštaravimus įteikimo taisyklės, patvirtintos Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. 1B-442 (Žin., 2004, Nr. 70-2474), nuo 2010-03-14 Mokestinio tyrimo atlikimo taisyklės, patvirtintos Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2010 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. 1B-139 (Žin., 2010, Nr. 29-1378).

2. Mokestinių patikrinimų atlikimo procedūras nustato Mokestinių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir patvirtinimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. VA-87 (Žin., 2004, Nr. 80-2876) ir Muitinės vykdomų patikrinimų atlikimo, patvirtintos Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2008 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 1B-407 (Žin., 2008, Nr. 68-2617).

(Papildyta pagal VMI prie FM 2008-10-09 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-8747.)

7) kontroliuoja, ar teisingai apskaičiuoti, deklaruoti ir sumokėti mokesčiai;

Komentaras

1. Vykdydamas savo funkcijas centrinis mokesčių administratorius vertina mokesčių mokėtojų veiklos galimų pažeidimų riziką ir atlieka tikrintinų mokesčių mokėtojų atranką, atlieka mokesčių mokėtojų mokestinius patikrinimus ir mokestinius tyrimus, atliekamų mokestinių patikrinimų metu, nustačius mokesčių įstatymų pažeidimus, apskaičiuoja mokėtinus mokesčius, nagrinėja mokesčių mokėtojų pastabas dėl patikrinimo akto bei priima sprendimus dėl patikrinimo akto tvirtinimo.

8) nustato mokestinių nepriemokų išieškojimo prioritetus ir procedūras;

Komentaras

1. Mokestinių nepriemokų išieškojimo funkcijas betarpiškai vykdo vietos mokesčių administratoriai. VMI prie FM ir Muitinės departamentas metodiškai vadovauja ir vykdo vietos mokesčių administratorių darbo mokestinių nepriemokų išieškojimo srityje kontrolę bei koordinavimą.

2. VMI prie FM ir Muitinės departamentas nuolat kaupia ir analizuoja apibendrintą informaciją apie mokesčių mokėtojų mokestines nepriemokas bei vietos mokesčių administratorių mokesčių mokėtojų atžvilgiu atliktus išieškojimo veiksmus. Nuolat tobulinamas vietos mokesčių administratorių nepriemokų išieškojimo darbo organizavimas, nustatomas teisės normų veiksmingumas ir rengiami atitinkamai pasiūlymai bei paaiškinimai vietos mokesčių administratoriams dėl teisės aktų taikymo. Vykdant šias funkcijas siekiama skatinti savanorišką mokesčių mokėjimą ir didinti nepriemokų išieškojimo veiksmų efektyvumą.

9) nagrinėja mokestinius ginčus;

Komentaras

1. Centrinis mokesčių administratorius yra ikiteisminė mokestinius ginčus nagrinėjanti institucija, kuri nagrinėja mokestinius ginčus tarp mokesčių mokėtojų ir vietos mokesčių administratoriaus. Mokestinių ginčų sąvoka pateikta MAĮ 2 straipsnyje (žr. MAĮ 2 straipsnio 21 dalies komentarą).

2. Mokestinių ginčų nagrinėjimą reglamentuoja MAĮ 144–161 straipsniai (žr. MAĮ 144-161 straipsnių komentarus). Mokestinių ginčų nagrinėjimas pradedamas centriniam mokesčių administratoriui gavus mokesčių mokėtojo skundą. Nagrinėdamas mokestinius ginčus centrinis mokesčių administratorius susipažįsta su mokestinio ginčo medžiaga, mokesčių mokėtojo skundu, patikrina, kaip vietos mokesčių administratorius taikė ginčui taikytinus teisės aktus.

3. Mokestinių ginčų nagrinėjimas užbaigiamas sprendimo priėmimu (žr. MAĮ 154 straipsnio 4 dalies komentarą).

10) sprendžia dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūrų, numatytų Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse, Lietuvos Respublikos dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme, Konvencijoje 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną arba Daugiašalėje konvencijoje, kuria įgyvendinamos su mokesčių sutartimis susijusios priemonės, skirtos užkirsti kelią mokesčių bazės erozijai ir pelno perkėlimui, ratifikuotoje Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl Daugiašalės konvencijos, kuria įgyvendinamos su mokesčių sutartimis susijusios priemonės, skirtos užkirsti kelią mokesčių bazės erozijai ir pelno perkėlimui, ratifikavimo“ (toliau – Daugiašalė konvencija), taikymo klausimus. Šią funkciją kaip centrinis mokesčių administratorius atlieka tik Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos;
Straipsnio punkto pakeitimai:
Nr. XIII-2352, 2019-07-16, paskelbta TAR 2019-07-29, i. k. 2019-12442.

Komentaras

1. Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūra taikoma vadovaujantis sudarytomis ir taikomomis atitinkamomis Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių sutartimis dėl pajamų dvigubo apmokestinimo išvengimo, Lietuvos Respublikos dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatymu, Konvencija 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną arba Daugiašale konvencija. Šią funkciją atlieka tik VMI prie FM.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2020-07-29 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-43187.)

11) atstovauja valstybės interesams teismuose ir kitose institucijose;

Komentaras

1. VMI prie FM ir Muitinės departamentas pagal savo kompetenciją atstovauja teismuose ginant valstybės interesus bylose, susijusiose su mokestinių ginčų nagrinėjimu bei bylose, nesusijusiose su mokestinių ginčų nagrinėjimu. Taip pat pagal savo kompetenciją atstovauja ginant teisėtus valstybės interesus kitose institucijose. VMI prie FM ir Muitinės departamento valstybės tarnautojai, kuriems pavesta atstovauti valstybės interesams teismuose, turi turėti atitinkamai VMI prie FM viršininko arba Muitinės departamento generalinio direktoriaus išduotą įgaliojimą.

2. VMI prie FM taip pat atstovauja valstybės interesams bylose, susijusiose su bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, į valstybės pajamas perduoto turto, daiktinių įrodymų ir radinių perėmimu, apskaitymu, įkainojimu, saugojimu, realizavimu, grąžinimu ir pripažinimu atliekomis, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (Žin., 2002, Nr.36−1340, Nr.42) bei Lietuvos

Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (Žin., 1999, Nr. 13−308; 2000, Nr.85−2566) nustatyta tvarka.

12) kaupia ir apibendrina geriausią įvairių procedūrų mokesčių administravimo srityje atlikimo praktiką ir su ja supažindina vietos mokesčių administratorius;

Komentaras

1. Informacija, gaunama iš vietos mokesčių administratorių, mokestinius ginčus nagrinėjančių institucijų, užsienio šalių mokesčių administratorių bei kitų šaltinių, apdorojama tokiais etapais: informacijos rinkimas, sisteminimas, analizavimas, įvertinimas, apibendrinimas ir pateikimas vietos mokesčių administratoriams.

2. Geriausia įvairių procedūrų mokesčių administravimo srityje praktika perteikiama organizuojant vietos mokesčių administratorių mokymus (žr. MAĮ 24 str. komentarą).

13) Lietuvos Respublikos Seimo, Vyriausybės, Finansų ministerijos pavedimu priima mokesčių įstatymų lydimuosius teisės aktus bei rengia jų projektus;

Komentaras

1. VMI prie FM ir Muitinės departamentas rengia ir priima mokesčių įstatymų lydimuosius teisės aktus, nustatančius atitinkamas mokesčių įstatymų įgyvendinimo taisykles, tik Lietuvos Respublikos Seimo, Vyriausybės ar Finansų ministerijos pavedimu. Teisės aktai VMI prie FM ir Muitinės departamente rengiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymu (Žin., 1995, Nr.41−991), Įstatymų ir kitų teisės aktų rengimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 1998 m. rugpjūčio 17 d. įsakymu Nr. 104 (Žin., 1998, Nr.87−2416; 2002, Nr.50−1923), kitais teisės aktais ir tarptautiniais standartais.

14) priima įstatymų lydimuosius teisės aktus, kurių leidimas priklauso centrinio mokesčių administratoriaus kompetencijai;

Komentaras

1. VMI prie FM ir Muitinės departamentas vykdydami funkcijas savo kompetencijos ribose leidžia įsakymus, potvarkius, taisykles, metodikas ir kitus įstatymų lydimuosius teisės aktus teisės aktų nustatytose kompetencijos ribose. Teisės aktai rengiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymu (Žin., 1995, Nr.41−991), Įstatymų ir kitų teisės aktų rengimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 1998 m. rugpjūčio 17 d. įsakymu Nr. 104 (Žin., 1998, Nr.87−2416; 2002, Nr.50−1923).

2. Viešieji teisės aktai skelbiami leidinyje „Valstybės žinios“, vidiniai teisės aktai neskelbiami ir naudojami tik VMI ir muitinės viduje.

15) teikia Finansų ministerijai pasiūlymus dėl įstatymų ir kitų teisės aktų mokesčių klausimais įgyvendinimo, mokesčių administravimo gerinimo;

Komentaras

1. VMI prie FM ir Muitinės departamentas analizuoja mokesčių administravimo srityje iškilusias problemas, taip pat teisės aktų taikymo problemas, susijusias su mokesčių įstatymų

įgyvendinimu, ir teikia siūlymus Finansų ministerijai, kaip teisinėmis priemonėmis spręsti iškilusias problemas.

16) bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybinėmis, visuomeninėmis, tarptautinėmis bei kitomis įstaigomis ir institucijomis;

Komentaras

1. VMI prie FM ir Muitinės departamentas vykdydami savo funkcijas, bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių įstaigomis ir institucijomis, kitais asmenimis (žr. MAĮ 30-31 straipsnių komentarus).

17) kaip kompetentinga institucija bendradarbiauja su užsienio valstybių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis);

Komentaras

1. VMI prie FM ir Muitinės departamentas vykdydami funkcijas bendradarbiauja su užsienio valstybių mokesčių administratoriais bei su Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis). Minėtą bendradarbiavimą reglamentuoja MAĮ 28-29 straipsniai (žr. MAĮ 28 − 29 straipsnių komentarus).

18) koordinuoja, kontroliuoja ir metodiškai vadovauja vietos mokesčių administratoriaus darbui bei periodiškai įvertina jo darbo rezultatus;

Komentaras

1. VMI prie FM vykdydama savo funkcijas, nustato mokesčių mokėtojų konsultavimo prioritetus bei procedūras ir kontroliuoja, kaip jų laikomasi teritorinėse valstybinėse mokesčių inspekcijose (toliau - TVMI, vykdo TVMI teikiamų konsultacijų mokesčių mokėjimo klausimais kokybės stebėseną, nustato mokestinių prievolių, mokamų mokesčių ir kitų įmokų apskaitos procedūras ir kontroliuoja, kaip jų laikomasi TVMI, koordinuoja ir kontroliuoja nustatytų konfiskuoto, bešeimininkio, valstybės paveldėto, į valstybės pajamas perduoto turto, daiktinių įrodymų ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir sunaikinimo procedūrų laikymąsi, nustato kitų TVMI funkcijų atlikimo prioritetus bei procedūras ir kontroliuoja, kaip jų laikomasi, kaupia ir apibendrina geriausią įvairių procedūrų mokesčių administravimo srityje atlikimo praktiką ir supažindina su ja TVMI.

2. VMI prie FM vykdydama savo funkcijas gali dalyvauti visose TVMI atliekamose procedūrose, pavesti atlikti mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo patikrinimą, įskaitant bendrą patikrinimą ir patikrinimą mokesčio mokėtojo arba mokestį išskaičiuojančio asmens, esančio kitos TVMI aptarnaujamoje teritorijoje. Pagal savo kompetenciją gali duoti TVMI kitus privalomus vykdyti nurodymus, nustatyti kontrolės prioritetus ir metodus, tikrinti bei vertinti TVMI veiklą, inicijuoti tarnybinių nuobaudų skyrimą, teisės aktuose nustatytais atvejais ir tvarka pakeisti arba panaikinti TVMI sprendimus.

3. Muitinės departamentas prie FM koordinuoja ir kontroliuoja teritorinių muitinių veiklą (muitų, kitų muitinės administruojamų mokesčių apskaičiavimą, surinkimą, mokesčių mokėtojų mokestinių prievolių apskaitymą, mokestinių nepriemokų išieškojimą, ES tradicinių nuosavų išteklių administravimą ir kitų funkcijų vykdymą), metodiškai vadovauja jų darbui bei vertina jų darbo rezultatus, pagal kompetenciją turi teisę duoti teritorinėms muitinėms privalomus vykdyti nurodymus

ir panaikinti arba įpareigoti pakeisti teritorinių muitinių sprendimus, prieštaraujančius Europos Bendrijos muitų teisės aktams ir (arba) Lietuvos Respublikos teisės aktams.

19) valdo mokesčių mokėtojų registrą. Šią funkciją kaip centrinis mokesčių administratorius vykdo tik Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojų registro valdymą reglamentuoja Mokesčių mokėtojų registro nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugsėjo 6 d. nutarimu Nr. 1059 (Žin., 2000, Nr. 77-2333; 2000, Nr. 79), kurie numato, jog VMI prie FM yra vadovaujančioji registro tvarkymo įstaiga, o TVMI yra registro tvarkymo įstaigos. Vadovaujančioji registro tvarkymo įstaiga yra ir asmens duomenų valdytoja, o registro tvarkytojai yra ir asmens duomenų tvarkytojai.

20) nustato į biudžetą mokamų mokesčių apskaitos politiką ir tvarko į biudžetą mokamų mokesčių apskaitą.

Komentaras

VMI prie FM viršininkas ir Muitinės departamento generalinis direktorius vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. sausio 6 d. nutarimo Nr. 7 „Dėl mokesčių, rinkliavų ir kitų įmokų į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą, savivaldybių biudžetus bei valstybės pinigų fondus kodavimo“ 4 punktu tvirtina mokesčių, rinkliavų ir kitų įmokų, mokamų į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas, kodų sąrašą bei mokesčių, rinkliavų ir kitų įmokų, mokamų į Muitinės departamento surenkamąsias sąskaitas, ir pajamų, gautų už muitinės teikiamas papildomas paslaugas, mokamų į kitų muitinės įstaigų sąskaitas, kodų sąrašą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. 1K-019 „Dėl mokesčių ir kitų įmokų į valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus apyskaitos“ bei Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ sudaro ir teikia Finansų ministerijai, savivaldybių administracijoms Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos formą 1-VP.

21) analizuoja mokestines rizikas ir mokesčių mokėtojų elgseną, įgyvendina mokestinių prievolių nevykdymo prevenciją.
Papildyta straipsnio punktu:
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

Šis punktas nustato mokesčių administratoriaus funkciją − analizuoti mokestines rizikas ir mokesčių mokėtojų elgseną bei įgyvendinti mokestinių prievolių nevykdymo prevenciją. Ši duomenų analizė padeda užtikrinti tinkamą, savalaikį surinktos informacijos panaudojimą, įvertinant mokestines rizikas ir analizuojant mokesčių mokėtojų elgseną. Taip pat surinkti duomenys apie asmenų elgseną, mokestinę riziką padeda užtikrinti tinkamą prievolių nevykdymo prevenciją, tokiu būdu užtikrinant pagrindinį mokesčių administratoriaus uždavinį − užtikrinti, kad mokesčiai į biudžetą būtų sumokėti.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2023-09-15 raštą Nr. R-3541.)

2. Kitos centrinio mokesčių administratoriaus funkcijos nurodytos jo nuostatuose, šiame bei kituose įstatymuose ir jų lydimuosiuose teisės aktuose. Centrinis mokesčių administratorius gali atlikti visas pagal šį Įstatymą vietos mokesčių administratoriaus kompetencijai priskirtas funkcijas, jeigu tai yra nustatyta centrinio mokesčių administratoriaus nuostatuose.
Straipsnio pakeitimai:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19)
Nr. XI-1159, 2010-11-23, Žin., 2010, Nr. 145-7416 (2010-12-11)

Komentaras

1. Pagrindinis ir išsamus VMI prie FM funkcijų sąrašas yra pateiktas VMI prie FM nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 1997 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. 110 (Žin., 1997, Nr. 87-2212; 2004, Nr. 82 − 2966, toliau – VMI prie FM nuostatai) 9 punkte, tačiau VMI prie FM gali vykdyti ir kitas teisės aktuose nustatytas ir VMI prie FM kompetencijai priskirtas funkcijas.

2. Muitinės departamento prie FM atliekamų funkcijų sąrašas yra pateiktas Muitinės departamento nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos finansų ministro 1998 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 171 (Žin., 1998, Nr. 64-1861; 2004, Nr. 98-3652). Muitinės departamentas atlieka ir kitas teisės aktais pavestas funkcijas.

(Pakeista pagal VMI prie FM viršininko 2011-02-22 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-1875, atsižvelgiant į įstatymo redakciją Nr. XI -1159, 2010-11-23, Žin., 2010, Nr. 145-7416 (2010-12-11).)

26 STRAIPSNIS. Vietos mokesčių administratoriaus funkcijos

1. Vietos mokesčių administratorius pagal savo kompetenciją atlieka tokias pagrindines funkcijas:

1) teikia mokesčių mokėtojams konsultacijas dėl mokesčių mokėjimo ir informaciją apie įstatymus bei kitus teisės aktus mokesčių klausimais;

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojų konsultavimą reglamentuoja MAĮ 37 straipsnis (žr. MAĮ 37 straipsnio komentarą).

2) priima iš mokesčių mokėtojų mokesčių deklaracijas, kitus atskaitomybės dokumentus bei išduoda atitinkamus mokesčių deklaravimą ir kitus mokesčių mokėtojo atliktus veiksmus patvirtinančius dokumentus;

Komentaras

1. Mokesčių deklaracijų pateikimą ir priėmimą reglamentuoja MAĮ 73 – 80 straipsniai (žr. MAĮ 73 – 80 straipsnių komentarus), taip pat Mokesčių deklaracijų pateikimo, priėmimo, jų pateikimo termino pratęsimo ir veiklos nevykdančių mokesčių mokėtojų laikino atleidimo nuo mokesčių deklaracijų pateikimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. VA-135 (Žin., 2004, Nr.109−4117).

2. Muitinės deklaracijų pateikimą ir priėmimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas (Žin., 2004, Nr. 73-2517).

3) tvarko į biudžetą mokamų mokesčių apskaitą;

Komentaras

1. TVMI vykdydama jai pavestas funkcijas, tvarko į biudžetą mokamų mokesčių apskaitą, atlieka gautų įplaukų apskaitą, įstatymų nustatyta tvarka paskirsto biudžetams ir valstybės fondams sumokėtų mokesčių sumas, pagal mokestinių prievolių įskaitymo tvarką, mokesčių mokėtojų prašymus, priimtus sprendimus vykdo bei kontroliuoja mokestinių prievolių įskaitymą (grąžinimą), vykdo vietos savivaldybės sprendimus dėl mokesčių, rinkliavų ir atskaitymų į jos biudžetą lengvatų teikimo mokesčių mokėtojams.

2. Teritorinės muitinės, vykdydamos joms pavestus uždavinius, vykdo ir kontroliuoja importo, eksporto muitų, kitų mokesčių ir teritorinės muitinės kompetencijai priskirtų valstybės rinkliavų apskaičiavimą, surinkimą, apskaito mokesčių mokėtojų mokestines prievoles, kontroliuoja jų vykdymą, taip pat apskaito pajamas už realizuotą bešeimininkį ir konfiskuotą turtą, tvarko biudžeto mokestinių pajamų įmokas, teisės aktų nustatyta tvarka išieško mokestines nepriemokas, tarp jų Europos Sąjungos kitų valstybių naudai, administruoja teritorinės muitinės kompetencijai priklausančius ES tradicinius nuosavus išteklius bei pagal muitinės administruojamų mokesčių permokos įskaitymo tvarką, mokesčių mokėtojų prašymus, priimtus sprendimus vykdo bei kontroliuoja mokestinių prievolių įskaitymą (grąžinimą).

4) registruoja mokesčių mokėtojus bei tvarko mokesčių mokėtojų registrą. Šią funkciją kaip vietos mokesčių administratorius atlieka tik teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos;

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojų registro tvarkymą reglamentuoja Mokesčių mokėtojų registro nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugsėjo 6 d. nutarimu Nr. 1059 (Žin., 2000, Nr. 77-2333; 2000, Nr. 79), kurie numato, jog TVMI yra registro tvarkymo įstaigos.

5) įstatymų nustatyta tvarka paskirsto biudžetams mokesčių sumas;

Komentaras

1. Mokesčiai paskirstomi taip, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatyme (Žin., 1990, Nr. 24-596; 2004, Nr. 4-47) bei atitinkamų mokesčių įstatymuose. Mokesčių paskirstymas taip pat reglamentuojamas MAĮ 85 straipsnyje (žr. MAĮ 85 straipsnio komentarą).

6) vykdo savivaldybės institucijų sprendimus dėl mokesčių į jos biudžetą lengvatų taikymo. Šią funkciją kaip vietos mokesčių administratorius atlieka tik teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos;

Komentaras

1. TVMI, pagal savo kompetenciją vykdydamos savivaldybės institucijų sprendimus dėl mokesčių į jos biudžetą lengvatų taikymo funkcijas, vadovaujasi Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo (Žin., 1992, Nr. 21−612) ir Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo (Žin., 2005, Nr. 76−2741) nuostatomis.

2. Žemės mokesčio įplaukos pervedamos į savivaldybės, kurios teritorijoje yra žemė, biudžetą. Nekilnojamojo turto mokestis įskaitomas į savivaldybės, kurios teritorijoje yra nekilnojamasis turtas, biudžetą.

7) kontroliuoja, ar teisingai apskaičiuoti, deklaruoti ir sumokėti mokesčiai;

Komentaras

1. TVMI, vykdydama jai pavestas funkcijas, atlieka valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų analizę, vertina mokesčių mokėtojų veiklos galimų pažeidimų riziką ir atlieka tikrintinų mokesčių mokėtojų atranką, atlieka mokesčių mokėtojų mokestinius patikrinimus ir mokestinius tyrimus, vadovaudamasi valstybės institucijų teisės aktais ar kitais dokumentais, apskaičiuoja mokesčius tais atvejais, kai institucijos, pagal savo kompetenciją atlikusios mokesčių mokėtojų komercinės, ūkinės ar finansinės veiklos patikrinimus, nustato mokesčių įstatymų pažeidimus, tačiau MAĮ nustatyta tvarka nėra įgaliotos atlikti mokesčių administravimo veiksmų, esant MAĮ numatytiems pagrindams atliekamų mokestinių patikrinimų metu mokėtinus mokesčius apskaičiuoja pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą ar taikant turinio viršenybės prieš forma principą, nagrinėja mokesčių mokėtojų rašytines pastabas dėl mokesčių administratoriaus surašytų patikrinimų aktų bei priima sprendimus dėl patikrinimo akto tvirtinimo, pasirašo su mokesčių mokėtojais susitarimus dėl mokesčių ir su jais susijusių sumų dydžio, kontroliuoja su mokesčių lengvatų taikymu susijusį labdaros ir paramos teikimo, gavimo ir naudojimo procesą, atlieka kitas pavestas kontrolės funkcijas.

2. Teritorinės muitinės, vykdydamos joms pavestas funkcijas, vertina mokesčių mokėtojų veiklos galimų pažeidimų riziką ir atlieka tikrintinų mokesčių mokėtojų atranką, atlieka mokesčių mokėtojų mokestinius patikrinimus ir mokestinius tyrimus, taip pat 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 78 straipsnyje numatytus patikrinimus.

8) pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nuostatas teikia specialisto išvadas, susijusias su mokesčių apskaičiavimu, deklaravimu ir sumokėjimu;

Komentaras

1. TVMI, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksu ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos ir Valstybinės mokesčių inspekcijos bendradarbiavimo taisyklėmis, patvirtintomis Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus ir VMI prie FM viršininko 2006-01-25 įsakymu Nr.7-V/V-28, teikia specialisto išvadas, susijusias su mokesčių apskaičiavimu, deklaravimu ir sumokėjimu.

2. Teritorinės muitinės pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nuostatas teikia specialisto išvadas, susijusias su muitinės administruojamų mokesčių apskaičiavimu, deklaravimu ir sumokėjimu.

9) priverstinai išieško mokestines nepriemokas;

Komentaras

1. Mokesčių administratoriaus teisė priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką reglamentuota MAĮ 105 straipsnyje, o mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo būdai reglamentuoti MAĮ 106 straipsnyje (žr. MAĮ 105–106 straipsnių komentarus).

2. Mokesčių administratorius vykdo mokestinių nepriemokų išieškojimą ir taiko išieškojimą užtikrinančias priemones, priima sprendimus dėl mokestinių nepriemokų sumokėjimo atidėjimo arba išdėstymo, atstovauja valstybės interesams fizinių asmenų ir juridinių asmenų nemokumo (bankroto, restruktūrizavimo) procesuose Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo, Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo kreditoriams suteiktomis teisėmis.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-10-11 raštą Nr. (29.6-31-3)- R-4525.)

10) grąžina (įskaito) mokesčių mokėtojams permokų (skirtumų), neteisėtai išieškotų mokesčių, delspinigių ir baudų sumas;

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojo permokėtos mokesčių sumos, vadovaujantis Mokesčių mokėtojo sumokėtų sumų įskaitymo taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. VA-193 „Dėl Mokesčių mokėtojo sumokėtų sumų įskaitymo taisyklių patvirtinimo“, Mokesčių mokėtojo permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų grąžinimo (įskaitymo) taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. VA-186 „Dėl Mokesčių mokėtojo permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų grąžinimo (įskaitymo)“, yra įskaitomos mokesčių mokėtojo mokestinei nepriemokai ir kitoms MAĮ 87 straipsnyje nurodytoms sumoms padengti. Mokesčių mokėtojo permokėtos mokesčių sumos, kurios lieka po šių sumų įskaitymo, grąžinamos mokesčių mokėtojo prašymu. Paaiškėjus, kad mokesčių administratorius nepagrįstai išieškojo mokestį ar su juo susijusias sumas, jos grąžinamos MAĮ 87 straipsnyje nustatyta tvarka (žr. MAĮ 111 ir 87 straipsnių komentarus).

2. Mokesčių mokėtojo permokėtos muitinės administruojamų mokesčių sumos įskaitomos ir grąžinamos, vadovaujantis MAĮ 87 straipsniu ir Mokesčių ir su mokesčiais susijusių sumų permokų bei per klaidą sumokėtų sumų grąžinimo taisyklėmis, patvirtintomis Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2008 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. 1B-741 „Dėl Mokesčių ir su mokesčiais susijusių sumų permokų bei per klaidą sumokėtų sumų grąžinimo taisyklių patvirtinimo“.

3. Detalią mokesčių permokos įskaitymo ir grąžinimo tvarką nustato MAĮ 87 straipsnis ir jo pagrindu priimti įstatymų lydimieji teisės aktai (žr. MAĮ 87 straipsnio komentarą).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-12-16 raštą Nr. (29.6-31-3)- R-4525)

11) nustatyta tvarka bendradarbiauja ir keičiasi informacija su kitais Lietuvos mokesčių administratoriais, valstybės bei savivaldybės įstaigomis ir institucijomis;

Komentaras

1. Vietos mokesčių administratorius, vykdydamas jam pavestas funkcijas bei vadovaudamasis Viešojo administravimo įstatymu (Žin., 1999, Nr. 60-1945), MAĮ bei kitais teisės aktais, bendradarbiauja ir keičiasi informacija su kitais vietos mokesčių administratoriais, apskričių viršininko administracijomis, miestų (rajonų) savivaldybėmis, teismais, prokuratūra, policija ir kitomis valstybės bei savivaldybės įstaigomis ir institucijomis.

12) šiame Įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatyta tvarka administruoja baudas už administracinius nusižengimus, paskirtas Administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka.

Straipsnio punkto pakeitimai:
Nr. XII-2312, 2016-04-14, paskelbta TAR 2016-04-26, i. k. 2016-10422.

Komentaras

Pagal iš Administracinių nusižengimų registro gautą informaciją apie atsakingų institucijų nutarimais paskirtas baudas už administracinius nusižengimus, su jų paskyrimu susijusius procesinius

sprendimus ir kitus duomenis, būtinus tokioms baudoms administruoti, Valstybinė mokesčių inspekcija atlieka:

1.1. baudų už administracinius nusižengimus vykdymo kontrolę, išskyrus baudos pakeitimą viešaisiais darbais;

1.2. baudų už administracinius nusižengimus apskaitą ir įskaitymą. (žr. MAĮ 84 straipsnio 1 dalies, 87 straipsnio komentarus);

1.3. baudų už administracinius nusižengimus sumokėjimo išdėstymą dalimis. Po nutarimo priėmimo nutarimu paskirtų baudų už administracinius nusižengimus sumokėjimas asmens prašymu gali būti išdėstytas, sudarant mokestinės paskolos sutartį MAĮ 88 straipsnyje nustatyta tvarka (žr. MAĮ 88 straipsnio komentarą). MAĮ 88 straipsnis netaikomas, jeigu baudos sumokėjimas išdėstytas nutarimo skirti administracinę baudą priėmimo metu;

1.4. priverstinio baudų išieškojimo inicijavimą ir priežiūrą. Jeigu pažeidėjas nesumoka baudos per Administracinių nusižengimų kodekso 675 straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą, taip pat jeigu baudos dalies nesumoka laiku pagal jos mokėjimo išdėstymo tvarką ir baudos mokėjimas dalimis nutraukiamas, Valstybinė mokesčių inspekcija priima sprendimą išieškoti laiku nesumokėtą baudą ir perduoda jį vykdyti antstoliui priverstine tvarka (žr. MAĮ 105 straipsnio 3 dalies, 106 straipsnio 2 dalies komentarus).

(Papildyta pagal VMI prie FM 2015-06-29 raštą Nr.(32.44-31-3)-RM-14556)

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-10-11 raštą Nr. (29.6-31-3)- R-4525)

13) analizuoja mokestines rizikas ir mokesčių mokėtojų elgseną, įgyvendina mokestinių prievolių nevykdymo prevenciją.

Papildyta straipsnio punktu:

Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

Ši funkcija nustato vietos mokesčių administratoriaus teisę analizuoti mokestines rizikas, mokesčių mokėtojų elgseną bei įgyvendinti mokestinių prievolių nevykdymo prevenciją.

Detaliau žr. MAĮ 25 straipsnio 21 punkto komentarą.

(papildyta pagal VMI prie FM 2023-09-15 raštą Nr. R-3541)

2. Kitos vietos mokesčių administratoriaus funkcijos numatytos vietos mokesčių administratoriaus nuostatuose, šiame bei kituose įstatymuose ir jų lydimuosiuose teisės aktuose.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. XII-602, 2013-11-19, Žin., 2013, Nr. 124-6281 (2013-12-05).

Komentaras

1. Pagrindinis ir išsamus TVMI funkcijų sąrašas yra pateiktas atskirų TVMI nuostatų, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2020 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. VA-77 „Dėl Vilniaus apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos nuostatų patvirtinimo“ ir Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2020 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. VA-76 „Dėl apskričių valstybinių mokesčių inspekcijų nuostatų patvirtinimo“, 10 punkte, tačiau TVMI gali vykdyti ir kitas, kituose teisės aktuose nustatytas ir TVMI kompetencijai priskirtas funkcijas.

2. Teritorinių muitinių atliekamų funkcijų sąrašas yra pateiktas jų nuostatuose, patvirtintuose Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2017 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. 1B-429 „Dėl Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos teritorinių muitinių nuostatų patvirtinimo“. Teritorinės muitinės vykdo ir kitas teisės aktų nustatytas funkcijas.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-10-11 raštą Nr. (29.6-31-3)- R-4525)

27 STRAIPSNIS. Mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo bendradarbiavimas

1. Padėdamas mokesčių mokėtojui naudotis teisėmis ir vykdyti pareigas, mokesčių administratorius pagal savo kompetenciją:

1) šviečia bei konsultuoja mokesčių mokėtojus visos Lietuvos Respublikos mastu;

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, įgyvendindamas mokesčių mokėtojų švietimo ir informavimo apie mokesčių teisės aktus funkciją, rengia ir platina mokesčių mokėtojams skirtą informacinę medžiagą, taip pat atlieka švietimo funkciją kitais būdais (organizuoja susitikimus su mokesčių mokėtojais ir pan.), taip pat žodžiu (telefonu) arba raštu teikia mokesčių mokėtojams individualaus pobūdžio paaiškinimus – konsultacijas mokesčių mokėjimo klausimais bei rengia apibendrintus MAĮ ir visų pagrindinių mokesčių (pridėtinės vertės mokesčio, pelno mokesčio, gyventojų pajamų mokesčio, akcizų mokesčio, žemės mokesčio, nekilnojamojo turto mokesčio) įstatymų paaiškinimus (komentarus), kurie skelbiami VMI prie FM interneto svetainėje, adresu www.vmi.lt. Apibendrintuose mokesčių įstatymų paaiškinimuose (sąvoką žr. MAĮ 2 straipsnio 1 dalies komentare), kurie rengiami, konsultuojantis su visuomene, komentuojami dažniausi ir aktualiausi klausimai, susiję su mokesčių įstatymų nuostatų taikymu (žr. MAĮ 12 straipsnio komentarą).

2. Konsultavimo ir informacijos teikimo VMI tvarką, siekiant užtikrinti tinkamą ir vienodą teisės aktų nuostatų taikymo aiškinimą, informacijos teikimą pagal teisės aktuose nustatytą VMI kompetenciją „vieno langelio“ principu nustato Konsultacijų ir informacijos teikimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2007 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. VA-66 „Dėl Konsultacijų ir informacijos teikimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje taisyklių patvirtinimo“.

Visos Lietuvos Respublikos mastu konsultacijas mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo, mokėjimo ar kitų mokestinių procedūrų, mokesčių teisės aktų ir kitų teisės aktų pagal VMI kompetenciją nuostatų taikymo klausimais teikia Mokesčių informacijos departamentas raštu, žodžiu telefonais 1882 arba + 370 5 260 5060, taip pat per pokalbį internetu (angl. live chat).

Specialioje komunikavimo platformoje, kurios įskiepis įdiegtas VMI interneto svetainėje adresu www.vmi.lt, veikia virtualusis asistentas SIMAS – dirbtinio intelekto technologija, gebanti suprasti ir visiškai autonomiškai realiuoju laiku be žmogaus pagalbos atsakyti neidentifikuotiems paklausėjams bendrojo pobūdžio mokestinėmis temomis.

VMI, atsižvelgdama į mokesčių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų aktualumą bei mokesčių mokėtojų poreikius, mokesčių mokėtojams organizuoja nemokamus seminarus: auditorinius seminarus, internetinius seminarus, vaizdo konferencijas, rengia e. seminarų įrašus.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-08-18 raštą Nr. (32.44-31-3 Mr)-R-3231.)

2) parengia mokesčių mokėtojui patogias užpildyti mokesčių deklaracijų formas, nemokamai aprūpina mokesčių mokėtojus jų blankais, patvirtina ir aiškina deklaracijų užpildymo tvarką;

Komentaras

1. Vykdydamas mokesčių įstatymų nuostatas bei siekdamas užtikrinti efektyvų mokesčių administravimą, mokesčių administratorius pagal kompetenciją priima norminio pobūdžio teisės

aktus, kuriuose nustatomos mokesčių deklaracijų formos bei jų užpildymo tvarka. Pavyzdžiui, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. VA-29 (Žin., 2004, Nr. 46 –1545; Nr. 98) patvirtintos: Pridėtinės vertės mokesčio deklaracijos forma; Pridėtinės vertės mokesčio atidėjimo terminų pabaigos duomenų forma; Žemės ūkio produkcijos ir/ar paslaugų pirkimo iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema, ataskaitos forma; Pridėtinės vertės mokesčio mokėtoju neįregistruoto asmens mokėtino pridėtinės vertės mokesčio apyskaitos forma; Pridėtinės vertės mokesčio deklaracijos ir kitų su šiuo mokesčiu susijusių formų užpildymo taisykles.

2. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos organizuoja formų blankų pagaminimą ir jais aprūpina visas apskričių valstybines mokesčių inspekcijas, kurios savo ruožtu nemokamai aprūpina blankais mokesčių mokėtojus.

3. Mokesčių administratorius žodžiu ir raštu teikia konsultacijas visais deklaracijų pildymo klausimais.

3) informuoja apie mokesčių administratoriaus pareigūnų, tiesiogiai bendraujančių su mokesčių mokėtojais, veiksmų apskundimo galimybę administracine tvarka;

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje nustatyta mokesčių administratoriaus pareiga informuoti mokesčių mokėtoją apie mokesčių administratoriaus pareigūnų, tiesiogiai bendraujančių su mokesčių mokėtojais, veiksmų apskundimo galimybę administracine tvarka. Mokesčių administratorius, atliekamus veiksmus įformindamas sprendimais ar kitais dokumentais, kurių formas ir užpildymo tvarką nustato centrinis mokesčių administratorius, sprendimuose turi nurodyti jų apskundimo tvarką (tokį reikalavimą individualiam administraciniam numato Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (Žin., 1999, Nr. 60-1945) 8 straipsnio 2 dalyje). Mokesčių administratorius rengiamuose seminaruose bei atmintinėse mokesčių mokėtojams bei atskiroms jų grupėms (pavyzdžiui, turgaus prekiautojams), taip pat tiesiogiai bendraudamas su mokesčių mokėtojais, supažindina juos su mokesčių administratoriaus pareigūnų veiksmų apskundimo galimybėmis ir tvarka. Mokesčių administratoriaus veiksmų apskundimas detaliai reglamentuotas MAĮ IX skyriuje (žr. MAĮ IX skyriaus komentarą).

4) rengia susitikimus su mokesčių mokėtojais, jų asociacijų ar kitų mokesčių mokėtojų interesams atstovaujančių organizacijų atstovais;

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje įtvirtintas įvairių verslo sričių atstovų, verslo asociacijų ir mokesčių administratorių bendradarbiavimas lygiateisės partnerystės principu. Bendradarbiavimas padeda mokesčių mokėtojams geriau pasinaudoti įstatymų suteikiamomis teisėmis, lengviau sprendžiamos mokesčių administravimo procedūrų atlikimo problemos ir pan. Mokesčių administratorius rengia susitikimus su mokesčių mokėtojais, jų asociacijų ar kitų mokesčių mokėtojų interesams atstovaujančių organizacijų atstovais, kuriuose išklausoma mokesčių mokėtojų ar jų interesams atstovaujančių asociacijų nuomonė, susipažįstama su mokesčių administravimu susijusiomis problemomis, paslaugų poreikiu mokesčių administravimo srityje. Atsižvelgiant į mokesčių mokėtojų bei jų interesus atstovaujančių organizacijų pasiūlymus ir pageidavimus, teikiami problemų sprendimo būdai ir rekomendacijos, tobulinamas mokesčių administravimas, mokesčių mokėtojams reikalingos informacijos pateikimas, tvarkoma informacija VMI prie FM interneto svetainėje (www.vmi.lt) ir pan.

5) kitaip bendradarbiauja su mokesčių mokėtojais ir stengiasi, kad būtų pasiektas savitarpio supratimas.

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje nurodyta, kad siekiant savitarpio supratimo, mokesčių administratorius, siekdamas, kad mokesčių mokėtojui būtų suteikta visapusiška pagalba įgyvendinant jo teises ir pareigas turi ir kitaip bendradarbiauti su mokesčių mokėtojais, pavyzdžiui, gali pasirašyti tarpusavio pagalbos ir supratimo susitarimus.

2. Mokesčių mokėtojas, bendradarbiaudamas su mokesčių administratoriumi, savanoriškai vykdo mokesčių teisės aktuose jam nustatytas pareigas bei nekliudo mokesčių administratoriui įgyvendinti įstatymų suteiktų teisių.

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje nurodyta, kaip mokesčių mokėtojas bendradarbiauja su mokesčių administratoriumi, t.y. savanoriškai vykdo mokesčių teisės aktuose jam nustatytas pareigas (pateikia deklaracijas, apskaičiuoja ir sumoka mokestį ir kt.) bei nekliudo mokesčių administratoriui įgyvendinti įstatymų suteiktų teisių, pavyzdžiui, pateikia reikiamus dokumentus ir duomenis, įleidžia į patalpas ir kt.

2. Mokesčių mokėtojo bendradarbiavimas su mokesčių administratoriumi mokestinio patikrinimo metu (žr. MAĮ 126 str. komentarą) yra viena iš aplinkybių, lemiančių baudos už mokėtino mokesčio sumažinimą dydį (žr. MAĮ 139 str. 1 d. komentarą).

<u>28 STRAIPSNIS</u>. Bendradarbiavimas su užsienio valstybių mokesčių administratoriais

1. Centrinis mokesčių administratorius su užsienio valstybių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis) bendradarbiauja tarptautinių sutarčių ar susitarimų pagrindu.

Komentaras

1. Su užsienio valstybių kompetentingomis institucijomis mokesčių administratorius bendradarbiauja pagal tarptautinių sutarčių (toliau – Sutartys) nuostatas. Įgyvendinant Sutarčių nuostatas, reglamentuojančias keitimąsi informacija ir abipusę pagalbą mokesčių administravimo srityje, valstybių kompetentingos institucijos taip pat sudaro papildomus tarpžinybinius susitarimus dėl tarpusavio administracinio bendradarbiavimo (toliau – tarpžinybiniai susitarimai), kuriuose suderinami klausimai liečiantys keitimąsi informacija ir kitą pagalbą mokesčių administravimo srityje. Svarbiausi klausimai, aptariami tokiuose tarpžinybiniuose susitarimuose, yra šie:

1.1. keitimasis informacija (nustatomi keitimosi informacija būdai, aptariamos keitimosi informacija galimybės, atsižvelgiant į valstybių vidaus įstatymus, įvardijamos pajamų rūšys, dėl kurių keičiamasi automatine informacija ir keitimosi automatine informacija periodiškumas);

1.2. vienalaikiai mokesčių mokėtojų patikrinimai (mokesčių mokėtojų atrinkimo kriterijai, bendrų patikrinimų organizavimas ir jų vykdymas);

1.3. keitimasis informacija su užsienio valstybių kompetentingomis institucijomis remiantis Sutartimis, apima tik tiesioginius mokesčius (t. y. visus mokesčius, išskyrus pridėtinės vertės mokestį ir akcizus).

2. Prieš pradedant bendradarbiavimą su užsienio valstybėmis, paprastai pasikeičiama informacija apie kompetentingas institucijas ir įgaliotus kompetentingus asmenis, atsakingus už

bendradarbiavimą ir informacijos mainus. Kompetentingos institucijos dažniausiai būna valstybių centriniai mokesčių administratoriai (toliau – kompetentingos institucijos).

2. Jei kitaip nenumato tarptautinė sutartis ar susitarimas, pagalba užsienio valstybės mokesčių administracijai (kompetentingai institucijai) teikiama, jei užtikrinamas bendradarbiavimo abipusiškumas ir:

Komentaras

1. Ši komentuojamojo straipsnio dalis numato, kad administracinė pagalba gali būti teikiama tik užsienio valstybių kompetentingoms institucijoms ir tik tuomet, jei tokia pati pagalba yra gaunama ir iš tos užsienio valstybės kompetentingos institucijos.

1) kreipiamasi dėl būtinos pagalbos;

Komentaras

1. Keitimasis informacija galimas tik tuomet, kai tokia informacija yra būtina įgyvendinant Sutarties, taip pat Lietuvos ir užsienio valstybės vidaus mokesčių įstatymus, kuriems taikoma Sutartis, nuostatas tiek, kiek toks apmokestinimas neprieštarauja Sutarčiai.

2) užtikrinama, kad teikiama informacija bus naudojama išimtinai apmokestinimo ar mokesčių teisės pažeidimų tyrimo tikslais;

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalies punktas nustato, kad informacijos mainai vyksta išimtinai apmokestinimo ar mokesčių teisės pažeidimų tyrimo tikslais.

3) patenkinus kreipimąsi nebus pažeisti Lietuvos Respublikos ar jos asmenų teisėti interesai ir nebus paskleista valstybės, tarnybos, profesinę, komercinę ar kitą įstatymų saugomą paslaptį sudaranti informacija;

Komentaras

1. Lietuvos mokesčių administratorius, siekdamas pateikti tikslią ir visapusišką informaciją, neprivalo imtis priemonių, kurios prieštarautų Lietuvos vidaus įstatymams ir įprastinei administracinei praktikai. Tai reiškia, kad Lietuvos kompetentinga institucija gali atsisakyti teikti informaciją užsienio valstybės kompetentingai institucijai, jei Lietuvos vidaus įstatymai tam tikrą informaciją laiko valstybine paslaptimi arba tai prieštarauja jos įprastinei administracinei praktikai.

4) bus užtikrintas informacijos slaptumas;

Komentaras

1. Informacijos apie mokesčių mokėtoją slaptumą ir tokios informacijos paskleidimo tvarką reglamentuoja MAĮ 38-39 straipsniai (žr. MAĮ 38-39 str. komentarus).

5) užsienio valstybės institucija, kuri kreipiasi, yra išnaudojusi visas įprastines galimybes tikslui, dėl kurio kreipiamasi, pasiekti.

Komentaras

1. Ši komentuojamojo straipsnio dalis įtvirtina principą, jog užsienio valstybės mokesčių administratorius visų pirma turi išnaudoti visas įprastines galimybes tikslui pasiekti ir tik neturėdamas galimybės surinkti informacijos ir išnaudojęs visas galimybes gauti tokią informaciją valstybės viduje, kreipiasi dėl pagalbos į kitą užsienio mokesčių administratorių.

3. Jei centrinis mokesčių administratorius atsisako pateikti informaciją ar suteikti pagalbą, apie tai jis praneša prašančiai institucijai, nurodydamas atsisakymo priežastis.

Komentaras

1. Lietuvos kompetentinga institucija gali atsisakyti pateikti informaciją užsienio valstybės kompetentingai institucijai, tačiau privalo argumentuotai informuoti, kodėl tokia informacija neteikiama. Priežastimi neteikti informacijos gali būti MAĮ 28 straipsnio 2 dalyje nustatytų reikalavimų nesilaikymas.

Pavyzdys

Lietuvos kompetentinga institucija iš užsienio valstybės kompetentingos institucijos gavo paklausimą dėl informacijos suteikimo apie Lietuvos įmonės sandorius su tos užsienio valstybės įmone. Paklausime prašoma informuoti apie tos Lietuvos įmonės vykdomą gamybinį procesą bei verslo sandorius su kitomis įmonėmis. Įvertinus paklausimo esmę ir tai, kad paklausime minimi papildomi klausimai apie Lietuvos įmonės vykdomą gamybinį procesą gali atskleisti Lietuvos įmonės gamybinio proceso paslaptį, Lietuvos kompetentinga institucija gali tokios informacijos neteikti. Apie priimtą sprendimą neteikti informacijos, Lietuvos kompetentinga institucija argumentuotai informuoja užsienio valstybės kompetentingą instituciją.

4. Teikdamas pagalbą užsienio valstybių mokesčių administracijoms (kompetentingoms institucijoms), mokesčių administratorius dėl mokesčių mokėtojų ar trečiųjų asmenų turi tokias pat teises kaip ir atlikdamas kitas jam priskirtas funkcijas.

Komentaras

1. Ši komentuojamojo straipsnio dalis numato, kad Lietuvos mokesčių administratorius teikdamas pagalbą užsienio valstybių mokesčių administratoriui, tai yra, rinkdamas reikiamą informaciją apie mokesčių mokėtojus ir trečiuosius asmenis, vadovaujasi šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose jam suteiktomis teisėmis.

5. Detalią šio straipsnio įgyvendinimo tvarką pagal savo kompetenciją nustato centrinis mokesčių administratorius, atsižvelgdamas į atitinkamų tarptautinių sutarčių ar susitarimų nuostatas ir asmens duomenų apsaugai taikomus reikalavimus.
Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio nuostatų įgyvendinimą reglamentuoja Abipusės pagalbos ir keitimosi informacija su užsienio valstybių mokesčių administracijomis taisyklės, patvirtintos

Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. V-92 (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2005-05-05 d. įsakymo Nr. V- 91 redakcija; 2005-11-02 įsakymo Nr. V- 219 redakcija; 2011-06-06 įsakymo Nr. V-209 redakcija).

29 STRAIPSNIS. Bendradarbiavimas su Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis)

1. Centrinis mokesčių administratorius pagal savo kompetenciją bendradarbiauja su Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis) keisdamasis informacija apie mokesčių mokėtojus, atlikdamas bendrus patikrinimus bei pagal Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administracijų (kompetentingų institucijų) prašymus išieškodamas mokestines nepriemokas arba kreipdamasis į minėtas institucijas dėl mokestinės nepriemokos išieškojimo. Bendradarbiaujama ir šio Įstatymo 28 straipsnio 1 dalyje nurodytais pagrindais.

Komentaras

1. Kompetentingų institucijų bendradarbiavimo bendrosios nuostatos komentuojamos MAĮ 28 str. 1 dalies komentare.

2. Nuo 2004 m. gegužės 1 d. bendradarbiaujant, keičiantis informacija ir teikiant pagalbą išieškant mokestines nepriemokas, su Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis) vadovaujamasi ne tik Sutarčių, kitų sutarčių ir tarpžinybinių susitarimų nuostatomis, bet taip pat ir Europos Sąjungos teisės aktais bei juos įgyvendinančiais Lietuvos Respublikos teisės aktais, kurie reglamentuoja bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija plačiau ir apima tiek tiesioginius, tiek ir netiesioginius mokesčius. Pagrindiniai teisės aktai reglamentuojantys kompetentingų institucijų bendradarbiavimą atliekant bendrus patikrinimus ir keitimąsi informacija su Europos Sąjungos valstybėmis narėmis yra šie: 2003 m. spalio 4 d. Tarybos reglamentas 1798/2003/EB dėl administracinio bendradarbiavimo pridėtinės vertės mokesčio srityje ir Tarybos reglamento (EEB) Nr. 218/92 panaikinimo, taip pat 1997 m. kovo 13 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 515/97 Dėl valstybių narių administracinių institucijų tarpusavio pagalbos ir dėl pastarųjų bei Komisijos bendradarbiavimo, siekiant užtikrinti teisingą muitinės ir žemės ūkio teisės aktų taikymą. Pagal šio reglamento 9 straipsnį institucijos pareiškėjos prašymu institucija, į kurią kreipiamasi, atlieka ar organizuoja atitinkamus administracinius tyrimus, susijusius su operacijomis, kurios sudaro ar, institucijos pareiškėjos nuomone, gali sudaryti sąlygas muitinės ar žemės ūkio teisės aktų pažeidimams.

2. Centrinis mokesčių administratorius su Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis) gali keistis bet kokia informacija, kuri gali padėti tinkamai apskaičiuoti mokesčius ir tirti mokesčių įstatymų pažeidimus.

Komentaras

1. Ši komentuojamojo straipsnio dalis numato, kokiais būdais, tikslais bei apimtimi centrinis mokesčių administratorius keičiasi informacija su Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis) (žr. MAĮ 28 str. 2 dalies komentarą).

2. Keitimasis informacija su Europos Sąjungos valstybių narių kompetentingomis institucijomis remiantis Europos Sąjungos teisės aktais, apima ir tiesioginius (t. y. visus mokesčius, išskyrus pridėtinės vertės mokestį ir akcizus), ir netiesioginius mokesčius (pridėtinės vertės mokestis ir akcizai).

Informacija gali būti keičiamasi:

1) pagal prašymą konkrečiu atveju;

Komentaras

1. Su Europos Sąjungos valstybių narių kompetentingomis institucijomis keičiamasi informacija pagal prašymą konkrečiu atveju, tuomet kai, išnaudojus visas vidaus įstatymų teikiamas galimybes gauti mokesčių administratoriui reikalingą informaciją, ir nustačius, kad jų nepakanka, raštiškai pateikiami konkretūs klausimai.

2) automatizuotu būdu be išankstinio prašymo;

Komentaras

1. Automatinis pasikeitimas informacija vyksta reguliariai, be išankstinio prašymo. Automatiniu būdu teikiama tokia informacija, kurią mokesčių administratorius renka sistemingai ir nuolat. Automatinis keitimasis informacija su Europos Sąjungos valstybių narių kompetentingomis institucijomis nėra apribotas abipusiškumo principu.

3) susitarimuose dėl administracinio bendradarbiavimo nustatytais atvejais leidžiant jų paskirtoms institucijoms tiesiogiai bendrauti tarpusavyje;

Komentaras

1. Jeigu tarpžinybiniuose susitarimuose su Europos Sąjungos valstybių narių kompetentingomis institucijomis yra numatyta, kad tam tikrais atvejais Lietuvos kompetentinga institucija ir kitos Europos Sąjungos valstybės narės kompetentinga institucija sutinka, jos gali deleguoti vietos mokesčių administratorių dalyvauti tiesiogiai teikiant administracinę pagalbą, kreipiantis dėl informacijos suteikimo ar atliekant kitus veiksmus.

4) susitarimuose dėl administracinio bendradarbiavimo nustatytais atvejais informacijos surinkimo procese leidžiant dalyvauti kitos valstybės narės kompetentingos institucijos pareigūnui;

Komentaras

1. Jeigu tarpžinybiniuose susitarimuose su Europos Sąjungos valstybių narių kompetentingomis institucijomis yra numatyta, kad informacijos rinkimo procese leidžiamas kitos valstybės narės pareigūnų dalyvavimas, Lietuvos kompetentinga institucija ir kitos Europos Sąjungos valstybės narės kompetentinga institucija gali sutikti, kad tam tikrame informacijos rinkimo etape gali dalyvauti deleguoti pareigūnai.

5) be išankstinio prašymo siunčiant jam žinomą informaciją, esant nors vienai iš šių aplinkybių: kitoje valstybėje narėje mokestis gali būti nesumokėtas arba sumokėtas neteisingai; mokesčių mokėtojui suteikiama teisė taikyti mokesčių lengvatas arba visai nemokėti mokesčio ir dėl to kitoje valstybėje narėje mokestis gali padidėti arba tapti mokėtinu; tarp mokesčių mokėtojų vienoje arba keliose valstybėse narėse sandoriai vykdomi taip, kad vienoje iš jų arba abiejose mokestis nebus sumokėtas; mokestis gali būti nesumokėtas dėl dirbtino pajamų

paskirstymo tarp asocijuotų (susijusių) ūkio subjektų; informacija, kurią centriniam mokesčių administratoriui siunčia kitos Europos Sąjungos valstybės narės mokesčių administracija (kompetentinga institucija), padėjo gauti duomenų, kurie gali būti svarbūs apmokestinimui informaciją siunčiančioje valstybėje narėje.

Komentaras

1. Informacijos siuntimas kitos Europos Sąjungos valstybės narės kompetentingai institucijai be išankstinio jos prašymo (spontaninis keitimasis informacija), tai informacijos, nustatytos mokestinių patikrinimų metu ir galinčios būti naudinga kitos Europos Sąjungos valstybės narės mokesčių administracijai, įgyvendinant jos vidaus mokesčių įstatymus, teikimas.

3. Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administracijų (kompetentingų institucijų) prašymai dėl pagalbos išieškant mokestines nepriemokas nagrinėjami ir vykdomi Lietuvos Respublikos savitarpio pagalbos išieškant mokesčius įstatymo nustatyta tvarka. Prašymuose nurodytos sumos, už kurių išieškojimą pagal Lietuvos Respublikos savitarpio pagalbos išieškant mokesčius įstatymo nuostatas atsakingas mokesčių administratorius, išieškomos kaip mokestinė nepriemoka šio Įstatymo nustatyta tvarka.
(Pakeista pagal 2012 m. birželio 19 d. įstatymo redakciją Nr. XI-2078, Žin., 2012, Nr. 76-3927 (nuo 2012 06 30).)

Komentaras

1. Ši komentuojamojo straipsnio dalis numato, kad Lietuvos kompetentinga institucija, gavusi prašymą iš kitos Europos Sąjungos valstybės narės kompetentingos institucijos, dėl pagalbos surinkti mokesčius, privalo ją suteikti. Mokestinės nepriemokos išieškomos vadovaujantis MAĮ 105-113 str. nustatyta tvarka.

2. Komentuojamo straipsnio nuostatos įgyvendinamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos savitarpio pagalbos išieškant mokesčius įstatymu (Žin., 2011, Nr. 81-3958) bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1386 „Dėl Lietuvos Respublikos savitarpio pagalbos išieškant mokesčius įstatymo nuostatų įgyvendinimo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 23 d. nutarimo Nr. 194 „Dėl Lietuvos Respublikos pagalbos Europos Sąjungos valstybių narių institucijoms išieškant reikalaujamas skolas, susijusias su rinkliavomis, muitais, mokesčiais ir kitomis pinigų sumomis, teikimo ir naudojimosi kitų Europos Sąjungos valstybių narių institucijų teikiama pagalba išieškant minėtas pinigų sumas įstatymo 3, 21 ir 22 straipsnių nuostatų įgyvendinimo“ pripažinimo netekusiu galios (Žin. 2011, Nr. 148-6943).

4. Jei kitaip nenumatyta Europos Sąjungos teisės aktuose arba atitinkamose tarptautinėse sutartyse, bendradarbiaujant su Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis), taikomi šio Įstatymo 28 straipsnio 2 dalyje išdėstyti principai.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio nuostatos nustato, kad bendradarbiaujant su Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis), vadovaujamasi Sutartimis, kitomis sutartimis ir Europos Sąjungos teisės aktais bei juos įgyvendinančiais Lietuvos Respublikos teisės aktais. Tuo atveju, jei kitaip nenumatyta Europos Sąjungos teisės aktuose arba atitinkamose tarptautinėse sutartyse, bendradarbiaujant taikomi MAĮ 28 str. 2 d. principai (žr. MAĮ 28 str. 2 dalies komentarą).

5. Bendradarbiaujant su Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis), taip pat taikomos šio Įstatymo 28 straipsnio 3, 4 ir 5 dalių nuostatos.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. X-247, 2005-06-16, Žin., 2005, Nr. 81-2939 (2005-06-30)
Nr. XI-2078, 2012-06-19, Žin., 2012, Nr. 76-3927 (2012-06-30)

Komentaras

1. Komentuojamos straipsnio dalies nuostatos nustato, kad bendradarbiaujant su Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis), taikomos MAĮ 28 str. 3, 4 ir 5 dalių nuostatos (žr. MAĮ 28 str. komentarą).

2. Komentuojamo straipsnio nuostatų įgyvendinimą taip pat reglamentuoja Abipusės pagalbos ir keitimosi informacija su užsienio valstybių mokesčių administracijomis taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. V-92 (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2005 m. gegužės 5 d. įsakymo Nr. V- 91 redakcija; 2005 m. lapkričio 2 d. įsakymo Nr. V- 219 redakcija.), o taip pat Lietuvos Respublikos pagalbos Europos Sąjungos valstybių narių institucijoms išieškant reikalaujamas skolas, susijusias su rinkliavomis, mokesčiais ir kitomis pinigų sumomis, teikimo ir naudojimosi kitų Europos Sąjungos valstybių narių institucijų teikiama pagalba išieškant minėtas pinigų sumas taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. V-93 bei Su užsienio mokesčių administratoriais atliekamų vienalaikių patikrinimų taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-239 (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2005 m. balandžio 14 d. įsakymo Nr. V- 75 redakcija.) bei Pagalbos Europos Sąjungos valstybių narių institucijoms išieškant reikalaujamas pinigų sumas taisyklės, patvirtintos Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 25 d. įsakymu Nr. 1B-558.

30 STRAIPSNIS. Bendradarbiavimas su kitomis Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybės įstaigomis ir institucijomis

1. Mokesčių administratorius, atlikdamas savo funkcijas, bendradarbiauja su kitomis Lietuvos Respublikos valstybės, savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, taip pat užsienio valstybių institucijomis, atlieka bendrus patikrinimus, kitas kontrolės funkcijas ir užtikrina keitimąsi informacija.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, atlikdamas savo funkcijas, bendradarbiauja su valstybinėmis įmonėmis, savivaldybių administracijomis, seniūnijomis ir kitomis valstybės, savivaldybės institucijomis bei įstaigomis pasirašydamas susitarimus, sutartis dėl bendradarbiavimo, keitimosi informacija, bendrų patikrinimų, kitų kontrolės funkcijų atlikimo ir pan. (pvz. VMI prie FM ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos, 2006 m. sausio 25 d. įsakymu Nr.7-V/V-28 yra patvirtinusios Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos ir Valstybinės mokesčių inspekcijos bendradarbiavimo taisykles.)

2. Mokesčių administratorius, atlikdamas savo funkcijas, bendradarbiauja ir su užsienio valstybių institucijomis, atlieka bendrus patikrinimus, kitas kontrolės funkcijas ir užtikrina keitimąsi

informacija. Komentuojamo straipsnio nuostatų įgyvendinimą atliekant bendrus patikrinimus su užsienio valstybių institucijomis reglamentuoja Su užsienio mokesčių administratoriais atliekamų vienalaikių patikrinimų taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-239 (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2005 m. balandžio 14 d. įsakymo Nr. V-75 redakcija, negalioja), nuo 2009-05-29 Mokestinių tyrimų ir patikrinimų atlikimo kartu su užsienio šalių mokesčių administratoriais taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2009 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr.V-155, kiti teisės aktai (žr. MAĮ 133 straipsnio komentarą), o taip pat ir tarpžinybiniai susitarimai, (žr. MAĮ 28 straipsnio 1 dalies komentarą). Bendradarbiavimo bendrosios nuostatos keičiantis informacija su užsienio valstybių kompetentingomis institucijomis komentuojamos MAĮ 28 ir 29 straipsnių komentaruose (žr. MAĮ 28 ir 29 straipsnių komentarus).

2. Lietuvos Respublikos valstybės, savivaldybių institucijos ir įstaigos privalo teikti mokesčių administratoriui visapusišką pagalbą, taip pat pranešti apie mokesčių įstatymų pažeidimų požymių turinčias veikas, kai tai tapo žinoma minėtoms įstaigoms ir institucijoms atliekant savo funkcijas.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio nuostata nustato pareigą Lietuvos Respublikos valstybės, savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, teikti informaciją, kuri reikalinga mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti. Taip pat, minėtų institucijų pareiga yra teikti informaciją apie veikas, turinčias mokesčių įstatymų pažeidimų požymių, kai tai tampa žinoma joms atliekant savo funkcijas.

<u>31 STRAIPSNIS</u>. Bendradarbiavimas su kitais asmenimis

Mokesčių administratorius, siekdamas efektyviau atlikti savo funkcijas, su asmenimis, nenurodytais šio Įstatymo 27-30 straipsniuose, gali sudaryti tam tikrų funkcijų atlikimo perdavimo, paslaugų gavimo ar kitas sutartis, pasirašyti tarpusavio susitarimų memorandumus.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, siekdamas efektyviau atlikti savo funkcijas, su asmenimis, nenurodytais MAĮ 27-30 straipsniuose, gali sudaryti tam tikrų funkcijų atlikimo perdavimo, paslaugų gavimo ar kitas sutartis, pasirašyti tarpusavio susitarimų memorandumus. Pasirašant sutartis ir susitarimus su asmenimis nenurodytais MAĮ 27-30 siekiama tokių tikslų:

1.1. užtikrinti efektyvų mokesčių administratoriaus funkcijų atlikimą;

1.2. pasitelkti į pagalbą įvairių sričių specialistus padėsiančius efektyviau atlikti mokesčių administratoriaus funkcijas;

1.3. dvišaliu ir/ar daugiašaliu pagrindu bendradarbiauti, nagrinėjant susitarimo šalis dominančius klausimus ir siekti savitarpio supratimo;

1.4. operatyviai teikti duomenis ir informaciją, reikalingą susitarimo šalių funkcijoms vykdyti, kiek tai nustatyta Lietuvos Respublikos teisės aktuose;

1.5. skatinti mokesčių mokėtojų savanorišką mokesčių teisės aktuose jiems nustatytų pareigų vykdymą;

1.6. padėti mokesčių mokėtojams naudotis nustatytomis teisėmis ir vykdyti savo pareigas bei siekti verslo plėtojimui reikalingų tikslų;

1.7. koordinuoti susitarimo šalių bendrus veiksmus;

1.8. siekti geresnio vienas kito veiklos specifikos ir atsakomybės supratimo;

1.9. stiprinti tarpusavio bendradarbiavimą kovojant su mokesčių vengimu, užkertant kelią mokesčių administratoriaus kompetencijai priskirtų teisės aktų pažeidimams;

1.10. bendromis pastangomis skatinti savanorišką mokesčių mokėjimą;

1.11. vienyti pastangas, sudarant geresnes sąlygas sąžiningai dirbantiems verslininkams;

1.12. skatinti elektroninio deklaravimo sistemos naudojimą, ir kt.

32 STRAIPSNIS. Mokesčių administratoriaus pareigos

(Pakeista pagal 2022 m. gruodžio 13 d. įstatymo redakciją Nr. XIV-1658, įsigaliojo nuo 2023 m. gegužės 1 d.)

Mokesčių administratorius (jo pareigūnas), atlikdamas jam pavestas funkcijas, privalo:

1) Skatinti savanorišką mokesčių mokėjimą;

Komentaras

1. Mokesčių administratoriaus (jo pareigūnas) siekdamas skatinti savanorišką mokesčių sumokėjimą, vykdo šviečiamąją, aiškinamąją veiklą mokesčių mokėtojams rengdamas seminarus, informacinius leidinius, talpindamas ir skleisdamas informaciją elektroniniu ir įprastu būdu per masinės informacijos ir kitas priemones, aiškindamas mokesčių sumokėjimo reikšmę visuomenės ir valstybės gyvenime bei detaliai supažindindamas ir paaiškindamas mokesčių apskaičiavimo ir sumokėjimo tvarką.

2. Šios mokesčių administratoriaus pareigos tikslas – įtikinimo, o ne prievartos (mokesčių mokėtojų tikrinimais, traukimu administracinėn atsakomybėn, baudų skyrimu, delspinigių skaičiavimu ir pan.) priemonėmis pasiekti, kad mokesčių mokėtojai patys, niekieno neverčiami, tinkamai vykdytų savo mokestines prievoles.

2) nepažeisti mokesčių mokėtojo teisių;

Komentaras

1. Mokesčių administratorius (jo pareigūnas), atlikdamas jam pavestas funkcijas, privalo nepažeisti mokesčių mokėtojo teisių, kurios išvardintos MAĮ 36 straipsnyje (žr. 36 straipsnio komentarą).

3) tiksliai laikytis mokesčių teisės aktų;

Komentaras

1. Mokesčių administratorius (jo pareigūnas), atlikdamas jam pavestas funkcijas privalo tiksliai laikytis įstatymų bei kitų teisės aktų, tarptautinių sutarčių, ES teisės aktų nuostatų. Mokesčių teisinį reguliavimą reglamentuoja MAĮ 3 straipsnis (žr. 3 straipsnio komentarą).

2. Šios mokesčių administratoriaus pareigos tikslas – užtikrinti teisingumo ir visuotinio privalomumo principo realizavimą mokesčių administravimo procese bei siekti, kad nebūtų pažeidžiamos mokesčių mokėtojų teisės ir teisėti interesai.

4) pagal savo kompetenciją ginti teisėtus valstybės interesus;

Komentaras

1. Mokesčių administratorius (jo pareigūnas), atlikdamas jam pavestas funkcijas ir spręsdamas jam iškeltus uždavinius, numatytus MAĮ 19 straipsnyje (žr. 19 straipsnio komentarą) bei kituose įstatymuose ir teisės aktuose, atstovauja valstybei ir privalo ginti jos teisėtus interesus.

5) užtikrinti informacijos apie mokesčių mokėtoją slaptumą;

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio punktas įpareigoja mokesčių administratorių (jo pareigūną) užtikrinti informacijos apie mokesčių mokėtoją slaptumą. Informacijos apie mokesčio mokėtoją slaptumą bei jos paskleidimą reglamentuoja MAĮ 38-39 straipsniai (žr. MAĮ 38-39 straipsnių komentarus).

6) naudotis savo teisėmis tik tiek, kiek tai susiję su jam pavestomis funkcijomis;

Komentaras

1. Komentuojama nuostata įpareigoja mokesčių administratorių (jo pareigūną) naudotis savo teisėmis numatytomis MAĮ 33 straipsnyje (žr. MAĮ 33 straipsnio komentarą) tik tiek, kiek tai susiję su MAĮ 25, 26 straipsniuose (žr. MAĮ 25, 26 straipsnių komentarus) nurodytų mokesčių administratoriaus funkcijų įgyvendinimu.

7) atlikdamas savo funkcijas, stengtis kuo mažiau trikdyti mokesčių mokėtojo veiklą;

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio punktas įpareigoja mokesčių administratorių atliekant savo funkcijas, kuo mažiau trikdyti mokesčio mokėtojo veiklą, t.y. visi mokesčio administratoriaus veiksmai atliekami nuvykus pas mokesčio mokėtoją arba mokesčio mokėtojui atvykus pas mokesčio administratorių, turi būti atliekami per objektyviai įmanomą trumpesnį laiką bei objektyviai įmanomu paprastesniu, aiškesniu būdu. Tuo tikslu įstatymų leidėjas taip pat numatė tam tikrus apribojimus mokesčių administratoriui. MAĮ 119 straipsnyje numatyta mokestinio patikrinimo nuvykus pas mokesčio mokėtoją maksimali trukmė (žr. MAĮ 119 straipsnio komentarą). MAĮ 117 straipsnyje (žr. MAĮ 117 straipsnio komentarą) reglamentuojamas mokestinių patikrinimų periodiškumas. Maksimalų terminą, kuriam gali būti paimti mokesčių mokėtojo apskaitos ar kiti dokumentai, numato MAĮ 124 straipsnis (žr. MAĮ 124 straipsnio komentarą). Mokestinio tyrimo atlikimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004-05-28 įsakymu Nr. VA-108 (Žin., 2004, Nr. 88-3258) numatyto, jog mokestinis tyrimas turi būti atliktas per objektyviai įmanomą kuo trumpesnį laikotarpį. Įstatymai bei poįstatyminiai teisės aktai taip pat numato ir kitų mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmų atlikimo tvarką siekiant užtikrinti kuo mažesnį mokesčių mokėtojo veiklos trikdymą.

8) užtikrinti, kad būtų laikomasi asmens duomenų tvarkymo reikalavimų, ir įgyvendinti tinkamas technines ir organizacines duomenų saugumo priemones ir kitas 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) duomenų valdytojui nustatytas prievoles;“.

Papildyta straipsnio punktu:
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

Komentuojamas punktas numato mokesčių administratoriaus, kaip duomenų valdytojo, pareigą užtikrinti, kad asmens duomenų tvarkymas atitiktų 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) nuostatas, t. y. užtikrinti, kad tvarkant fizinio asmens duomenis būtų laikomasi asmens duomenų tvarkymui keliamų reikalavimų, ir įgyvendinti tinkamas technines ir organizacines duomenų saugumo priemones bei kitas Bendrajame duomenų apsaugos reglamente duomenų valdytojui nustatytas prievoles. Mokesčių administratorius, kaip duomenų valdytojas, įgyvendindamas Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą atskaitomybės principą, tvarkydamas asmens duomenis, yra atsakingas už tai, kad būtų laikomasi su asmens duomenų tvarkymu susijusių principų, ir turi sugebėti įrodyti, kad jų laikomasi.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2023-08-09 raštą Nr. (29.3-31-3 Mr)-R-3112.)

9) vykdyti kitas šiame ir kituose įstatymuose bei jų lydimuosiuose teisės aktuose nustatytas pareigas.
Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

1. Pagrindines mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) pareigas atliekant jam pavestas funkcijas numato MAĮ, tačiau kiti įstatymai ir/ar poįstatyminiai teisės aktai gali nustatyti ir kitas mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) pareigas. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymas (Žin., 1995, Nr. 44-1073; 2004, Nr. 47-1548, toliau - AKĮ) numato, jog už AKĮ pažeidimus baudas juridiniams asmenims ir užsienio juridinių asmenų filialams bei atstovybėms pagal savo kompetenciją turi teisę skirti Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos; Lietuvos Respublikos politinių partijų ir politinių organizacijų finansavimo įstatymas (Žin., 1999, Nr. 11-240, negalioja), nuo 2004-09-10 Lietuvos Respublikos politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymas Nr. IX-2428 (Žin., 2004, Nr. 135-4894) numato, kad politinių partijų finansinę veiklą ir politinių kampanijų finansavimą kontroliuoja Valstybinė mokesčių inspekcija.

2. Lietuvos Respublikos muitinės (jos pareigūnų) funkcijas ir pareigas nustato Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas (Žin., 2004, Nr.73-2517).”

33 STRAIPSNIS. Mokesčių administratoriaus teisės

Mokesčių administratorius (jo pareigūnas), atlikdamas jam pavestas funkcijas, turi teisę:

1) gauti iš asmenų, tarp jų iš kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų, mokesčių administravimo ir kitoms teisės aktuose nustatytoms funkcijoms atlikti reikiamus duomenis ir dokumentų nuorašus, kompiuterinių laikmenų duomenis (kopijas) apie to arba kitų konkrečiai įvardytų asmenų, įskaitant naudos gavėjus, turtą, pajamas, išlaidas ir veiklą, naudotis savo ir kitų juridinių asmenų valdomų ar tvarkomų registrų, duomenų bazių informacija;
Straipsnio punkto pakeitimai:
Nr. XIII-1441, 2018-06-30, paskelbta TAR 2018-07-11, i. k. 2018-11753

Nr. XIII-2586, 2019-12-03, paskelbta TAR 2019-12-19, i. k. 2019-20554
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362

Komentaras

Komentuojamo straipsnio punkte nustatyta, kad mokesčių administratorius teisės aktuose nustatytoms funkcijoms vykdyti turi teisę iš asmenų, taip kaip jie suprantami MAĮ 2 straipsnio 2 dalyje (žr. MAĮ 2 straipsnio 2 dalies komentarą), tarp jų iš kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų, gauti informaciją apie konkretaus įvardyto asmens arba įvardytų asmenų grupės, įskaitant naudos gavėjus, turtą, pajamas, išlaidas ir veiklą, taip pat naudotis savo ir kitų asmenų valdomų ir tvarkomų registrų, duomenų bazių informacija. Informacijos, būtinos mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti, pateikimo tvarką nustato MAĮ 49 str. (žr. MAĮ 49 str. komentarą). Dėl informacijos pateikimo gali būti teikiamas mokesčių administratoriaus nurodymas arba kreipiamasi raštu. Konkrečiai įvardyti asmenys ar grupės suprantami kaip atitinkantys tam tikrą nurodytą požymį pvz., mokesčių administratorius prašyme gali nurodyti konkrečių asmenų ar grupės vardus, pavardes, pavadinimus arba atitinkančius tam tikrus asmenis siejančius požymius, ar kitas aplinkybes iš kurių prašymą gavusiam asmeniui, suprantama kokio (kokių) asmens (-ų) atžvilgiu prašoma informacija.

Mokesčių administratorius, teikdamas reikalavimus pateikti informaciją, neturi pažeisti mokesčių mokėtojo teisių, nurodytų MAĮ 36 straipsnyje. Visi teikiami reikalavimai turi būti teisėti. Mokesčių mokėtojai, gavę reikalavimą pateikti informaciją, kurios jie nedisponuoja ir teisės aktai nenumato prievolės jos turėti ar saugoti, turi teisę atsisakyti vykdyti šiuos reikalavimus.

1 pavyzdys.

Mokesčių administratorius, vykdydamas juridinio asmens stebėseną, pateikė nurodymą, vadovaujantis MAĮ 33 straipsnio 1 punktu, pateikti paaiškinimus bei dokumentus mokesčių administratoriui dėl vykdytų juridinio asmens darbuotojų komandiruočių. Mokesčių mokėtojas manė, kad šis nurodymas yra neteisėtas bei pažeidžia jo teises, kadangi mokesčių administratorius nėra inicijavęs kontrolės veiksmų jo atžvilgiu, todėl nesutiko su šio nurodymo vykdymu. Atsižvelgiant į tai, kad mokesčių administratorius įgyvendina MAĮ 19 straipsnyje nustatytus uždavinius, analizuoja ir vertina mokesčių mokėtojų ekonominės veiklos rodiklius, mokestinių prievolių vykdymą bei į tai, kad mokesčių administratorius turi teisę reikalauti pateikti dokumentus bei paaiškinimus, mokesčių mokėtojo teisės nebuvo pažeistos ir šį nurodymą mokesčių mokėtojas turėjo vykdyti.

2 pavyzdys.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 55 straipsniu, Lietuvos Banko prižiūrimi finansų rinkos dalyviai turi Valstybinei mokesčių inspekcijai pateikti informaciją apie asmenų atidarytas ir uždarytas sąskaitas. Valstybinė mokesčių inspekcija, vertindama ar teisingai laikomąsi nustatytų pareigų bei atsižvelgdama į pateikiamų duomenų periodiškumą bei kiekį, įteikė mokesčių administratoriaus nurodymą Lietuvos Banko prižiūrimam finansų rinkos dalyviui UAB „X“ pateikti duomenis, kompiuterinių laikmenų kopijas, apie paskutinių 3 metų atidarytų ir uždarytų sąskaitų duomenis, turint įtarimų, kad UAB „X“ nepateikia visos informacijos arba pateikiama informacija yra neteisinga.

UAB „X“ atsisakė vykdyti mokesčių administratoriaus nurodymą. Atsižvelgiant į tai, kad Mokesčių administratoriaus nurodymo FR0706 formos užpildymo taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko patvirtinto 2004 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. VA-93 „Dėl mokesčių administratoriaus nurodymo FR0706 formos ir jos užpildymo taisyklių tvirtinimo“ 4.3. punkte nustatytas pagrindas įteikti mokesčių mokėtojui mokesčių administratoriaus nurodymą, kai būtina pašalinti aplinkybes ir sąlygas, trukdančias mokesčių administratoriui tinkamai atlikti savo funkcijas, mokesčių administratorius priėmė nutarimą, kuriuo UAB „X“ vadovas nubaustas pagal Lietuvos Respublikos administracinių

nusižengimų kodekso 505 straipsnį. UAB „X“ po nutarimo įsiteisėjimo pateikė visus prašomus duomenis mokesčių administratoriui jo funkcijoms vykdyti.

3 pavyzdys.

Mokesčių administratorius nustatė prieštaravimą tarp to paties mokesčių mokėtojo pateiktų tų pačių duomenų skirtingose deklaracijose (GPM312 ir GPM313 deklaracijose). Mokesčių administratorius neturi teisės duoti mokesčių administratoriaus nurodymo mokesčių mokėtojui su tikslu, kad mokesčių mokėtojas patikslintų deklaracijose pateiktus duomenis, kadangi Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas aiškiai nustato prievolę mokesčių mokėtojams, patiems teikti deklaracijas, apskaičiuoti mokesčius ir preziumuojama, kad pateiktoje deklaracijoje nurodyti apskaičiavimai yra teisingi, tačiau turi teisę gauti paaiškinimus dėl duomenų neatitikimo. Mokesčių administratorius nesutikdamas su mokesčių mokėtojo atliktais paskaičiavimais ir pateiktais paaiškinimais, turi teisę atlikti kontrolės veiksmus, pvz. mokestinį patikrinimą ir teisingai apskaičiuoti mokesčius, delspinigius bei paskirti baudą.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2023-11-09 raštą Nr. R-4323.)

2) šio Įstatymo nustatyta tvarka patekti į mokesčių mokėtojo teritoriją, pastatus ir patalpas;

Komentaras

1. Mokesčių administratoriaus pareigūnas, atlikdamas jam pavestas funkcijas, turi teisę patekti į mokesčių mokėtojo teritoriją, pastatus ir patalpas. Mokesčių administratoriaus pareigūno patekimo į mokesčių mokėtojo patalpas tvarka nustatyta MAĮ 122 straipsnyje (žr. MAĮ 122 str. komentarą).

3) laikinai paimti iš mokesčių mokėtojo apskaitos, sandorių ir kitus mokesčių apskaičiavimo teisingumo patikrinimui ir mokestiniam tyrimui atlikti reikalingus dokumentus;
Straipsnio punkto pakeitimai:
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

Mokesčių administratoriaus pareigūnas, įforminęs dokumentų poėmio aktą, turi teisę iš mokesčių mokėtojo laikinai paimti finansinės apskaitos, sandorių ir kitus mokesčių apskaičiavimo teisingumui patikrinti ir mokestiniam tyrimui atlikti reikalingus dokumentus. Dokumentų paėmimo tvarka nustatyta MAĮ 124 straipsnyje (žr. MAĮ 124 str. komentarą).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-09-15 raštą Nr. R-3541.)

4) užantspauduoti ir (ar) užplombuoti mokesčių mokėtojo dokumentų, vertybinių popierių, pinigų ir materialinių vertybių saugojimo vietas, patalpas, įrengimus; uždaryti teritoriją ar jos dalis;

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio punkte nustatyta, kad mokesčių administratoriaus pareigūnas turi teisę, kontrolės procedūrų metu, savo individualiu pareigūno spaudu ar plombomis užantspauduoti ir (ar) užplombuoti mokesčių mokėtojo dokumentų, vertybinių popierių, pinigų ir materialinių vertybių saugojimo vietas, patalpas, įrengimus ir tai įforminti plombavimo (antspaudavimo) aktu.

5) paimti produkcijos (prekių) mėginius ar pavyzdžius, atlikti kontrolinius pirkimus;

Komentaras

1. Mokesčių administratoriaus pareigūnas turi teisę paimti mokesčių mokėtojui priklausančius produkcijos mėginius ir pavyzdžius. Kai mėginiams paimti reikalinga atitinkama kvalifikacija, mokesčių administratoriaus pareigūnas taip pat gali kreiptis į atitinkamą instituciją.

2. Norėdamas patikrinti, ar mokesčių mokėtojas tinkamai vykdo teisės aktų jam nustatytas pareigas, operatyvų patikrinimą atliekantis mokesčių administratoriaus pareigūnas, turi teisę atlikti kontrolinį to mokesčių mokėtojo prekių, produkcijos ir (ar) paslaugų pirkimą.

6) daryti žymas mokesčių mokėtojo dokumentuose, kad būtų išvengta jų klastojimo;

Komentaras

Komentuojamo straipsnio punkte nustatyta, kad mokesčių administratoriaus pareigūnas, atlikdamas jam pavestas funkcijas, turi teisę daryti žymas mokesčių mokėtojo dokumentuose, pavyzdžiui, dėti mokesčių administratoriaus pareigūno spaudą bei pasirašyti, kad būtų išvengta tų dokumentų suklastojimo.

7) duoti mokesčių mokėtojui, taip pat kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims (kai tai susiję su mokesčių administratoriaus teisių mokesčių mokėtojo atžvilgiu įgyvendinimu) privalomus vykdyti nurodymus atvykti pas mokesčių administratorių, jei tai būtina jo funkcijoms atlikti; duoti nurodymus mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir mokėjimo, turto bei pajamų deklaravimo bei apskaitos tvarkymo klausimais;

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, įgyvendindamas MAĮ jam suteiktas teises, bei atlikdamas MAĮ jam pavestas funkcijas, turi teisę mokesčių mokėtojui ar kitiems asmenims duoti privalomus vykdyti nurodymus:

1.1. atvykti pas mokesčių administratorių;

1.2. mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir mokėjimo klausimais;

1.3. turto bei pajamų deklaravimo klausimais;

1.4. apskaitos tvarkymo klausimais.

2. Mokesčių administratoriaus (Valstybinės mokesčių inspekcijos) nurodymo forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. VA-93 „Dėl Mokesčių administratoriaus nurodymo FR0706 formos ir jos užpildymo taisyklių tvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 82-2978).

8) priverstinai išieškoti iš asmenų mokestines nepriemokas;

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio punkte nustatyta, kad mokesčių administratoriaus pareigūnas turi teisę išieškoti mokestines nepriemokas MAĮ nustatyta tvarka. Mokesčių administratorius priverstinai išieškoti kitų asmenų mokestines nepriemokas įgyja teisę tik tada, kai atsiranda bent vienas iš MAĮ 105 str. nustatytų pagrindų (žr. MAĮ 105 str. komentarą). Mokestinės nepriemokos sąvoka apibrėžta MAĮ 2 straipsnyje. Mokestinių nepriemokų išieškojimą reglamentuoja MAĮ V skirsnis (žr. MAĮ 105-113 str. komentarą).

9) *Neteko galios nuo 2017-01-01.*
Straipsnio punkto naikinimas:
Nr. XII-2312, 2016-04-14, paskelbta TAR 2016-04-26, i. k. 2016-10422.

10) atlikti pats arba pareikalauti iš kitų kompetentingų institucijų atlikti kontrolinius matavimus, kompiuterinių programų bei jų duomenų patikrinimus, materialinių vertybių inventorizaciją ir kitus faktinius tikrinimus;

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio punkte mokesčių administratoriui nustatyta teisė atlikti kontrolinius matavimus, kompiuterinių programų ir jų duomenų patikrinimus, materialinių vertybių inventorizaciją ir kitus faktinius tikrinimus, kai reikia patikrinti ar mokesčių mokėtojas teisingai vykdo savo pareigas, pavyzdžiui, ar teisingai apskaito naftos produktus.

Kai šiems veiksmams atlikti reikalingos specialios žinios (kompetencija), mokesčių administratoriaus pareigūnas, kontrolės procedūrų metu, turi teisę dėl jų atlikimo kreiptis į kompetentingas institucijas. Pavyzdžiui, kuro talpyklose laikomų naftos produktų kiekiui nustatyti, mokesčių administratoriaus pareigūnas gali iškviesti reikiamus įgaliojimus ir metrologinę kvalifikaciją turintį asmenį.

2. Mokesčių administratoriaus pareigūnas materialinių vertybių inventorizavimą turi atlikti, vadovaudamasis Inventorizacijos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 719 (Žin., 1999, Nr. 50-1622, 2008, Nr. 49-1822).

3. Tikrinimo objektai, kuriuos turi teisę tikrinti mokesčių administratorius, nustatyti MAĮ 123 straipsnyje (žr. MAĮ 123 str. komentarą).

11) įrengti skaitiklius bei matavimo prietaisus mokesčių mokėtojo saugyklose, produkcijos laikymo vietose, kituose veiklai naudojamuose įrenginiuose;

Komentaras

Komentuojamo straipsnio punkte nustatyta, kad mokesčių administratoriaus pareigūnas, patikrinimo metu turi teisę, įrengti skaitiklius ir matavimo prietaisus mokesčių mokėtojo saugyklose, produkcijos laikymo vietose bei kituose veiklai naudojamuose įrenginiuose.

12) kai kyla įtarimas, kad pažeidžiami teisės aktai, už kurių įgyvendinimą atsakingas mokesčių administratorius, centrinio mokesčių administratoriaus patvirtinta operatyvaus patikrinimo atlikimo tvarka stabdyti transporto priemones, jas tikrinti; sulaikyti ir tikrinti prekes bei jų dokumentus;

Komentaras

1. Mokesčių administratoriaus pareigūnas, operatyvaus patikrinimo metu, turi teisę stabdyti transporto priemones, tikrinti prekių įsigijimo bei gabenimo dokumentus, sulaikyti ir tikrinti prekes, jų gabenimo, įsigijimo bei kitus dokumentus. Gabenamų prekių operatyvaus patikrinimo tvarką reglamentuoja Gabenamų prekių operatyvaus tikrinimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko ir Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. VA-89 / 1B-482.

2. Vadovaujantis Kelių eismo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 (Žin., 2003, Nr. 7-263; 2008, Nr. 88-3530), 16.4 punktu, motorinės transporto priemonės, traktoriaus, savaeigės mašinos vairuotojas privalo su savimi turėti ir muitinės pareigūno reikalavimu pateikti Lietuvos Respublikos įstatymuose ir Kelių eismo taisyklėse nurodytus dokumentus.

13) kai kyla pagrįstas įtarimas, kad asmens pajamos nėra apmokestintos įstatymų nustatyta tvarka ar turtas įsigytas už įstatymų nustatyta tvarka neapmokestintas lėšas, nurodyti asmenims pateikti centinio mokesčių administratoriaus nustatyta forma ir tvarka paaiškinimus apie turto įsigijimo ir pajamų gavimo šaltinius ir juos pagrįsti;

Komentaras

Mokesčių mokėtojo paaiškinimų apie turto ir pajamų gavimo šaltinius pateikimo tvarką mokesčių administratoriui reglamentuoja MAĮ 41 str. (žr. MAĮ 41 str. komentarą).

14) kreiptis į mokesčių mokėtoją, kitus fizinius ir juridinius asmenis (kai tai susiję su mokesčių administratoriaus teisių mokesčių mokėtojo atžvilgiu įgyvendinimu) ir duoti nurodymus pašalinti aplinkybes ir sąlygas, trukdančias mokesčių administratoriui tinkamai atlikti savo funkcijas;

Komentaras

Nurodymo pašalinti aplinkybes ir sąlygas, trukdančias mokesčių administratoriui tinkamai atlikti funkcijas, vykdymo tvarka nustatyta MAĮ 62 str. (žr. MAĮ 62 str. komentarą). Mokesčių administratoriaus (Valstybinės mokesčių inspekcijos) nurodymo forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. VA-93 (Žin., 2004, Nr. 82-2978) „Dėl Mokesčių administratoriaus nurodymo FR0706 formos ir jos užpildymo taisyklių tvirtinimo“.

15) taikyti mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdus;

Komentaras

MAĮ yra nustatyti tokie mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdai: delspinigiai, turto areštas, nurodymas kredito įstaigai nutraukti pinigų išdavimą iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų), hipoteka arba įkeitimas ir laidavimo ar garantijos pareikalavimas. Mokestinės prievolės užtikrinimo būdai išdėstyti MAĮ 95 straipsnyje (žr. MAĮ 95 str. komentarą).

16) finansų ministro nustatyta tvarka perduoti atstovavimo pagrindais arba perleidžiant reikalavimo teisę mokesčių mokėtojo mokestinių nepriemokų išieškojimą centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui;

Komentaras

Mokesčių administratorius turi teisę perduoti atstovavimo pagrindais arba perleidžiant reikalavimo teisę mokesčių mokėtojo mokestinių nepriemokų išieškojimą akcinei bendrovei Turto bankui. Mokestinių nepriemokų išieškojimo perdavimo akcinei bendrovei Turto bankui procedūra numatyta Mokestinės nepriemokos bei importo ir eksporto mokesčių ir muitų, baudų ir delspinigių

išieškojimo perdavimo akcinei bendrovei Turto bankui tvarkoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. vasario 15 d. įsakymu Nr. 46 (Žin., 2002, Nr. 18-743, 2008, Nr. 5-191).

17) pagal savo kompetenciją pareikšti ieškinį teismui dėl sandorio ar jo dalies pripažinimo negaliojančiu; būti ieškovu ar atsakovu teisme kitose bylose;

Komentaras

1. Norėdamas pripažinti tam tikrą sandorį ar jo dalį negaliojančiu, mokesčių administratorius privalo kreiptis į teismą dėl sandorio ar jo dalies pripažinimo negaliojančiu.

2. Mokestinio ar kitokio ginčo atveju, mokesčių administratorius turi teisę būti ieškovu ar atsakovu teisme.

18) atlikti mokestinį tyrimą;

Komentaras

Komentuojamo straipsnio punkte mokesčių administratoriui įtvirtinta teisė atlikti mokestinį tyrimą. Mokestinio tyrimo atlikimo tvarka nustatyta MAĮ VII skyriuje (žr. MAĮ 135-137 str. komentarą).

19) nepažeisdamas įstatymų garantuojamo asmens privataus gyvenimo neliečiamumo, fotografuoti, daryti garso ir vaizdo įrašus;

Komentaras

Komentuojamo straipsnio punkte įtvirtinta mokesčių administratoriaus pareigūnų teisė nepažeidžiant įstatymų garantuojamo asmens privataus gyvenimo neliečiamumo fotografuoti, daryti garso ir vaizdo įrašus.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11141.)

20) atleisti mokesčių mokėtoją ar trečiąjį asmenį nuo mokesčių administratoriaus kompetencijai priklausančiuose įgyvendinti teisės aktuose nustatytų reikalavimų vykdymo, jeigu tinkamas mokesčių mokėtojo mokestinės prievolės įvykdymas užtikrinamas centrinio mokesčių administratoriaus pripažintomis lygiavertėmis alternatyviomis priemonėmis;
(Papildyta pagal 2012 m. birželio 19 d. įstatymo redakciją Nr. XI-2078, Žin., 2012, Nr. 76-3927.)

Komentaras

Ši MAĮ nuostata sudaro galimybę sumažinti mokesčių mokėtojų ir trečiųjų asmenų administracinę naštą, nes mokesčių administratorius gali juos atleisti nuo mokesčių administratoriaus kompetencijai priklausančiuose įgyvendinti teisės aktuose nustatytų reikalavimų vykdymo, jeigu mokestinės prievolės vykdymas gali būti užtikrintas kitomis priemonėmis.

Pavyzdys

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos turi teisę nustatyti atvejus, kada kasos aparatas gali būti nenaudojamas, kai kasos aparato neįmanoma naudoti dėl objektyvių priežasčių arba kasos aparato naudojimas sukeltų akivaizdžiai neproporcingą administracinę naštą ir atsižvelgiant į ūkinių operacijų mastą ir pobūdį nustatyti reikalavimus dėl

Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 13 d. nutarimu Nr. 1283 (Žin., 2002, Nr. 82-3522), 10-12 punktuose nurodytų apskaitos dokumentų išrašymo.

Mokesčių administratorius, atleisdamas nuo teisės aktuose nustatytų reikalavimų vykdymo, įvertina alternatyvių priemonių lygiavertiškumą ir pripažįsta jas tinkamomis, atsižvelgdamas į teisės aktuose nustatytų reikalavimų keliamus tikslus bei jų pobūdį. Alternatyvi priemonė turi būti tokia, kuri užtikrintų teisingą prievolės įvykdymą.

Ši nuostata gali būti taikoma ne tik mokestinių prievolių vykdymui, bet ir kitų teisės aktų reikalavimų vykdymo užtikrinimui.

Įgyvendindamas šią MAĮ suteiktą teisę, mokesčių administratorius atliekamus veiksmus įformina įsakymais, sprendimais ir kitais dokumentais.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2012-09-04 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-7509.)

21) centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka priimti automatizuotu duomenų tvarkymu, įskaitant profiliavimą, grindžiamus sprendimus;

Papildyta straipsnio punktu:

Nr. XIII-2104, 2019-05-07, paskelbta TAR 2019-05-13, i. k. 2019-07640.

Komentaras

Mokesčių administratoriui, siekiant efektyvaus funkcijų vykdymo, suteikiama teisė atlikti asmenų profiliavimą ir (ar) priimti asmens atžvilgiu teisines pasekmes sukeliančius ir automatizuotu asmens duomenų tvarkymu paremtus sprendimus (pvz., mokesčių mokėtojai profiliuojami, sudarant mokesčių mokėtojų sąrašus ar / ir įtraukiant mokesčių mokėtojus į grupes (pagal drausmingumą, elgseną, veiklos vykdymo laikotarpį, pagal rizikos taisykles atrenkant rizikingus mokesčių mokėtojus ir kt.); taip pat automatizuoti sprendimai gali būti priimami, nagrinėjant asmenų elektroninius prašymus išduoti verslo liudijimą; grąžinant pajamų mokesčio pagal pateiktą metinę pajamų mokesčio deklaraciją permoką ir t. t.).

Tvarką ir atvejus, kada mokesčių administratorius priima automatizuotu duomenų tvarkymu, įskaitant profiliavimą, grindžiamus sprendimus nustato Duomenų subjektų teisių įgyvendinimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje aprašo, patvirtinto Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2018 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. VA-33 „Dėl duomenų subjektų teisių įgyvendinimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje aprašo patvirtinimo“, devintasis skirsnis „Automatizuotu duomenų tvarkymu, įskaitant profiliavimą, grindžiami sprendimai“.

Atsižvelgiant į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) 2016/679 „Dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB“ (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) 4 straipsnio 4 punktą, profiliavimas – tai bet kokios formos automatizuotas asmens duomenų tvarkymas, kai asmens duomenys naudojami, siekiant įvertinti tam tikrus su fiziniu asmeniu susijusius asmeninius aspektus, visų pirma, siekiant išanalizuoti ar numatyti aspektus, susijusius su to fizinio asmens darbo rezultatais, ekonomine situacija, sveikatos būkle, asmeniniais pomėgiais, interesais, patikimumu, elgesiu, buvimo vieta arba judėjimu.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2020-02-12 raštą Nr. RM-4309.)

22) užkardydamas galimai neteisėtus asmenų veiksmus ir saugodamas valstybės finansų sistemą nuo galimos žalos, analizuodamas mokestines rizikas ir mokesčių mokėtojų elgseną, nustatydamas kontrolės prioritetus ir vykdydamas pridėtinės vertės mokesčio skirtumo grąžinimo kontrolę, atlikdamas mokestinį tyrimą ir (ar) mokestinį patikrinimą, vykdydamas

susitarimo dėl mokesčio ir su juo susijusių sumų dydžio procedūrą, taip pat administruodamas jo kompetencijai priskirtinus mokesčius, gauti, atsižvelgiant į konkretų asmens duomenų gavimo poreikį, Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro duomenis apie mokesčių mokėtojams (fiziniams ir juridiniams asmenims) pradėtus ikiteisminius tyrimus dėl galimo sukčiavimo, neteisėto praturtėjimo, nusikalstamų veikų ekonomikai ir verslo tvarkai, nusikalstamų veikų finansų sistemai, taip pat apie mokesčių mokėtojams (fiziniams ir juridiniams asmenims) priimtus ir įsiteisėjusius apkaltinamuosius nuosprendžius dėl šių nusikalstamų veikų;
Papildyta straipsnio punktu:
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

Mokesčių administratorius, vadovaudamasis šiuo punktu turi teisę gauti iš Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro duomenis apie fiziniams ar juridiniams asmenims pradėtus ikiteisminius tyrimus arba priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius dėl galimo sukčiavimo, neteisėto praturtėjimo, nusikalstamų veikų ekonomikai ir verslo tvarkai, nusikalstamų veikų finansų sistemai. Duomenys gali būti gaunami, atsižvelgiant į konkretų duomenų gavimo poreikį ir tik tokios apimties, kuri būtina mokesčių administratoriui vykdant tik šias funkcijas: 1) mokesčių administratoriui siekiant užkardyti asmenų galimai neteisėtus veiksmus, saugant valstybės finansų sistemą nuo galimos žalos; 2) analizuojant ir vertinant mokestines rizikas ir mokesčių mokėtojų elgseną; 3) nustatant kontrolės prioritetus; 4) vykdant pridėtinės vertės mokesčio skirtumo grąžinimo kontrolę; 5) atliekant mokestinį tyrimą ir (ar) mokestinį patikrinimą; 6) vykdant susitarimo dėl mokesčio ir su juo susijusių sumų dydžio procedūrą; 7) administruojant jo kompetencijai priskirtinus mokesčius. Asmens duomenys tvarkomi (gaunami, renkami, naudojami, saugomi ir t.t.) laikantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrojo duomenų apsaugos reglamento) ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių saugų asmens duomenų tvarkymą, reikalavimų

(Papildyta pagal VMI prie FM 2023-09-15 raštą Nr. R-3541.)

23) naudotis kitomis mokesčių ir kitų įstatymų suteiktomis teisėmis.
Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:
Nr. XIII-2104, 2019-05-07, paskelbta TAR 2019-05-13, i. k. 2019-07640,
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19),
Nr. XI-1875, 2011-12-22, Žin., 2011, Nr. 163-7766 (2011-12-31),
Nr. XI-2078, 2012-06-19, Žin., 2012, Nr. 76-3927 (2012-06-30),
Nr. XII-795, 2014-03-20, paskelbta TAR 2014-04-03, i. k. 2014-04029.

34 STRAIPSNIS. Mokesčių administratoriaus veiksmų įforminimas

Mokesčių administratorius (jo pareigūnas), atlikdamas savo funkcijas ir įgyvendindamas jam šio Įstatymo suteiktas teises, atliekamus veiksmus įformina sprendimais ir kitais dokumentais, kurių formas ir užpildymo tvarką nustato centrinis mokesčių administratorius.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, įgyvendindamas MAĮ 33 str. jam suteiktas teises (žr. MAĮ 33 str. komentarą) bei atlikdamas savo funkcijas, įtvirtintas MAĮ 25 ir 26 straipsniuose (žr. MAĮ 25-26 str. komentarus), atliekamus veiksmus įformina atitinkamais sprendimais ar kitais dokumentais, kurių formas ir užpildymo tvarką nustato centrinis mokesčių administratorius. Pavyzdžiui, MAĮ 26 str. 10 p. nustatyta, kad vietos mokesčių administratorius pagal kompetenciją, grąžina (įskaito) mokesčių mokėtojams permokų (skirtumų) sumas. Atsižvelgiant į MAĮ nustatytą pavedimą centriniam mokesčių administratoriui, Sprendimo grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą) FR0783 forma bei Mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo) taisyklės patvirtintos 2004 m. gruodžio 7 d. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko įsakymu Nr. VA-186 (Žin., 2004, Nr. 180-6689, 2012, Nr. 47-2325).

2. Tuo atveju, jeigu mokesčių administratoriui (jo pareigūnui), atliekant savo funkcijas ir įgyvendinant jam MAĮ suteiktas teises, būtina priimti atitinkamą sprendimą, centrinis mokesčių administratorius, vadovaudamasis šio MAĮ straipsnio nuostatomis, taip pat tam tikrais atvejais ir atitinkamo teisės akto nuostatomis, privalo nustatyti to sprendimo formą ir, jei būtina - jo užpildymo tvarką.

3. Tam tikrais atvejais, mokesčių administratorius, vadovaudamasis jam MAĮ suteiktomis teisėmis, iš asmenų gali žodžiu pareikalauti atlikti tam tikrus veiksmus, o asmenims tokių veiksmų neįvykdžius, duoti privalomą vykdyti mokesčių administratoriaus nurodymą, pavyzdžiui, mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir mokėjimo, turto ir pajamų deklaravimo bei apskaitos tvarkymo klausimais. Minėto nurodymo forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. VA-93 „Dėl Mokesčių administratoriaus nurodymo FR0706 formos ir jos užpildymo taisyklių tvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 82-2978).

35 STRAIPSNIS. Mokesčių administratoriaus atsakomybė

1. Mokesčių administratorius, savo neteisėtais veiksmais ar neveikimu padaręs žalos mokesčių mokėtojui, privalo ją atlyginti įstatymų nustatyta tvarka. Mokesčių administratoriaus pareigūnai, kurių tiesioginiais veiksmais ar neveikimu buvo padaryta žalos, atsako Valstybės tarnybos įstatymo bei kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Komentaras

1. Ši komentuojamoji MAĮ straipsnio norma leidžia užtikrinti efektyvų ir visapusišką (kai ne tik mokesčių mokėtojas, bet ir mokesčių administratorius privalo tiksliai laikytis Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimų ir neviršyti savo kompetencijos ribų) teisėtumo principo įgyvendinimą mokesčių teisėje, kai iš mokesčių administratoriaus ne tik reikalaujama tinkamai vykdyti Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus, bet ir numatomos sankcijos už šių reikalavimų nevykdymą ar netinkamą vykdymą.

2. Komentuojamojo straipsnio dalyje reglamentuojami du skirtingi mokesčių administratoriaus atsakomybės atvejai, t. y. mokesčių administratoriaus, kaip institucijos ir mokesčių administratoriaus pareigūno, kaip darbuotojo, atsakomybė.

3. Mokesčių administratorius savo neteisėtais veiksmais ar neveikimu, padaręs mokesčių mokėtojui žalos, privalo ją atlyginti įstatymų nustatyta tvarka. Atsakomybė už žalą, atsiradusią dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, numatyta Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.271 straipsnyje. Mokesčių administratoriaus pareigūnai, kurių tiesioginiais veiksmais ar neveikimu buvo padaryta žalos, atsako atitinkamai Valstybės tarnybos įstatymo (Žin., 1999, Nr. 66-2130; 2002, Nr. 45-1708), Tarnybos Lietuvos Respublikos muitinėje statuto (Žin., 2000, Nr. 94-2917; 2003, Nr. 64-

2881) ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Dėl mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) neteisėtų veiksmų ar neveikimo, taip pat dėl žalos atlyginimo, asmuo gali kreiptis į atitinkamos apygardos (Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Klaipėdos, Šiaulių) administracinį teismą Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (Žin., 1999, Nr. 13-308; 2000, Nr. 85-2566) nustatyta tvarka.

4. Valstybė, atlyginusi asmeniui padarytą žalą, įgyja regreso (atgręžtinio reikalavimo) teisę reikalauti išmokėtų sumų iš mokesčių administratoriaus pareigūno įstatymų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 33 str. (Žin., 1999, Nr. 66-2130; 2002, Nr. 45-1708)).

2. Mokesčių administratoriaus pareigūnas, atlikęs neteisėtus veiksmus, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, atlikdamas jam įstatymų pavestas funkcijas, pats privalo veikti tik taip ir iš kitų asmenų reikalauti tik to, kas aiškiai nustatyta įstatymuose, priešingu atveju, mokesčių administratoriaus veiksmai bus laikomi neteisėtais. Mokesčių administratoriaus pareigūnams – Valstybinės mokesčių inspekcijos darbuotojams bei muitinės pareigūnams, esant Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytoms sąlygoms, gali būti taikoma ne tik tarnybinė atsakomybė, bet ir kita teisinė atsakomybė, pvz., baudžiamoji atsakomybė.

ANTRASIS SKIRSNIS
MOKESČIŲ MOKĖTOJAS. JO TEISĖS IR PAREIGOS

36 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojo teisės

Mokesčių mokėtojas turi teisę:

1) iš mokesčių administratoriaus gauti nemokamą informaciją apie mokesčius, jų lengvatas, informaciją apie galiojančius mokesčių teisės aktus bei kitą informaciją, reikalingą jo mokestinėms prievolėms vykdyti;

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas turi teisę gauti nemokamą informaciją apie visus mokesčius, jų lengvatas, apie galiojančius mokesčių teisės aktus ir kitą informaciją, reikalingą jo mokestinėms prievolėms vykdyti, taip jis yra skatinamas savanoriškai mokėti mokesčius. Informacija mokesčių mokėtojui gali būti teikiama raštu ar žodžiu bei elektroniniu paštu konsultuojant konkrečiais mokesčių mokėjimo klausimais. Kita turima valstybinėje mokesčių inspekcijoje informacija mokesčių mokėtojui teikiama MAĮ 38 ir 39 str. nustatyta tvarka.

2. Asmenų teisę gauti iš muitinės informaciją apie muitų teisės aktų taikymą reglamentuoja 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 11 ir 12 straipsniai.

2) gauti konsultacijas mokesčių mokėjimo klausimais;

Komentaras

Mokesčių administratorius mokesčių mokėtojams teikia konsultacijas mokesčių mokėjimo klausimais MAĮ (Žin., 2004, Nr. 63-2243) 37 str. nustatyta tvarka. Paprastai konsultacijos pateikiamos raštu, tačiau valstybinė mokesčių inspekcija, šviesdama mokesčių mokėtojus, trumpas

konsultacijas gali tiesiogiai teikti žodžiu, telefonu ar elektroniniu paštu. Apskričių valstybinėse mokesčių inspekcijose yra įsteigti mokesčių mokėtojų švietimo ir konsultavimo skyriai, arba aptarnavimo skyriai, kurie atlieka šį darbą. Nuo 2006 m. balandžio mėn. konsultacijos teikiamos ir Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos Mokesčių informacijos centro trumpuoju numeriu 1882.

3) reikalauti laiku grąžinti (įskaityti) mokesčio permokas;

Komentaras

Mokesčių mokėtojas turi teisę reikalauti laiku grąžinti (įskaityti) mokesčių permokas (žr. MAĮ 84 ir 87 str. komentarą).

4) asmeniškai dalyvauti arba būti atstovaujamas (jei įstatymai tokio atstovavimo tiesiogiai nedraudžia) savo atstovo pagal įstatymą ar įgalioto atstovo esant santykių su mokesčių administratoriumi, taip pat mokestinį ginčą nagrinėjančiose institucijose;

Komentaras

Ši teisė asmeniškai dalyvauti arba būti atstovaujamam esant santykių su mokesčių administratoriumi, taip pat mokestinį ginčą nagrinėjančiose institucijose užtikrina mokesčių mokėtojui galimybę apginti savo interesus. Mokesčių mokėtojas, pateikęs savo įgaliojimus, gali pats asmeniškai dalyvauti arba suteikęs įgaliojimus būti atstovaujamas (jei įstatymai tokio atstovavimo tiesiogiai nedraudžia) savo atstovo pagal įstatymą ar įgalioto atstovo.

5) dalyvauti mokestinio patikrinimo procese;

Komentaras

Mokesčių mokėtojas mokestinio patikrinimo metu gali pasidomėti patikrinimo eiga, dalyvauti atliekant patikrinimą, teikti paaiškinimus, papildomą medžiagą, pasiūlymus (žr. MAĮ 126 str. komentarą). Jeigu mokestinis patikrinimas atliekamas mokesčių administratoriaus patalpose, mokesčių mokėtojas turi tokias pat teises.

6) teikti paaiškinimus ir atsikirtimus dėl patikrinimo akto;

Komentaras

Mokesčių mokėtojas mokestinio patikrinimo ir jo rezultatų tvirtinimo metu turi teisę teikti pastabas bei paaiškinimus dėl patikrinimo dalyko ir kitų su patikrinimu susijusių aplinkybių. Mokesčių mokėtojas, nesutikdamas su patikrinimo akte papildomai apskaičiuotomis mokesčių sumomis, taip pat norėdamas pagrįsti kitas aplinkybes, kurios bus svarbios tvirtinant patikrinimo rezultatus, šia teise gali pasinaudoti per 30 dienų nuo patikrinimo akto įteikimo jam dienos. Tokiu atveju jis turi pateikti rašytines pastabas dėl patikrinimo akto (MAĮ 131 str., Mokestinių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir patvirtinimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. VA-87 (Žin., 2005, Nr. 2-26, 2006, Nr. 42-1551, 2008, Nr. 91-3662, 2011, Nr. 63-3021)).

7) gauti sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, taip pat visus kitus dėl jo priimtus mokesčių administratoriaus sprendimus, susijusius su mokesčių mokėtojo mokestinės prievolės dydžiu;

Komentaras

Jei mokesčių administratorius mokestinio patikrinimo metu nustato ir patikrinimo aktu įformina mokesčių įstatymų pažeidimų, tai mokestinio patikrinimo rezultatai patvirtinami mokesčių administratoriaus (vietos mokesčių administratoriaus – apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos) sprendimu dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kurį pasirašo atitinkamo mokesčių administratoriaus viršininkas ar jo tam įgaliotas pareigūnas (jeigu įstatymų pažeidimų nenustatyta, patikrinimo rezultatai patvirtinami ne sprendimu, o pažyma). Vienas sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo egzempliorius turi būti įteikiamas mokesčių mokėtojui. Visi kiti priimti mokesčių administratoriaus sprendimai, susiję su mokesčių mokėtojo mokestinės prievolės dydžiu, ir kai mokestinio patikrinimo rezultatai patvirtinami patikrinimo pažyma, įteikiami mokesčių mokėtojui arba siunčiami tokia pat tvarka (žr. MAĮ 164 str. komentarą).

8) nevykdyti neteisėtų mokesčių administratoriaus nurodymų, įskaitant teisę atsisakyti pateikti informaciją, jei nurodymas pateikiamas dėl duomenų, kuriais mokesčių mokėtojas nedisponuoja ir pagal galiojančius teisės aktus kaupti neprivalo;

Komentaras

Mokesčių administratorius turi teisę duoti mokesčių mokėtojui nurodymus mokesčių sumokėjimo klausimais, pvz. duoti nurodymą asmeniui pateikti paaiškinimus apie turto įsigijimo ir (ar) pajamų gavimo šaltinius ir juos pagrįsti, duoti mokesčių mokėtojui nurodymą teikti gaunamų ir /arba išrašomų PVM sąskaitų faktūrų registro duomenis ar sumokėti prekių (paslaugų) tiekimo PVM ir t. t. Šie ir kiti nurodymai mokesčių mokėtojui duodami vadovaujantis MAĮ ir kitų mokesčių teisės aktų reikalavimais. Tačiau mokesčių mokėtojas neprivalo vykdyti tokių mokesčių administratoriaus nurodymų, kurie nėra reglamentuoti mokesčių teisės aktuose. Mokesčių administratorius neturi teisės reikalauti pateikti duomenis, kuriais mokesčių mokėtojas nedisponuoja ir kurių pagal galiojančius teisės aktus kaupti neprivalo, pvz., pateikti informaciją apie mokesčių mokėtojo privatų gyvenimą: asmenines pažintis, pomėgius ir pan.

9) reikalauti, kad mokesčių administratorius, atlikdamas administravimo veiksmus mokesčių mokėtojo atžvilgiu, tiksliai laikytųsi mokesčių teisės aktuose numatytų procedūrų ir neviršytų jam suteiktų įgaliojimų;

Komentaras

Mokesčių administratorius, vykdydamas savo veiklą, privalo tiksliai laikytis mokesčių teisės aktuose numatytų procedūrų. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (Žin., 1999, Nr. 60-1945, 2006, Nr. 77-2975), kuris reglamentuoja viešojo administravimo subjektų (tarpe jų - valstybinių mokesčių inspekcijų) veiklą, 3 straipsnyje „Viešojo administravimo principai“ nustatyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje turi vadovautis demokratinio valstybės administravimo principais, iš kurių vienas yra nepiktnaudžiavimo valdžia principas. Šis principas nustato, kad viešojo administravimo institucijoms draudžiama vykdyti veiklą neturint tam suteiktų įgaliojimų arba priimti sprendimus pagal savo kompetenciją siekiant kitų, negu įstatymu nustatyta, tikslų. Todėl mokesčių administratoriaus pareigūnai neturi teisės atlikti tokių veiksmų, kurie mokesčių įstatymuose nors ir nedraudžiami, tačiau įstatymų nėra leisti.

10) reikalauti užtikrinti informacijos apie mokesčių mokėtoją slaptumą;

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas šio įstatymo nustatyta tvarka turi teisę iš mokesčių administratoriaus reikalauti užtikrinti gautos informacijos Valstybinėje mokesčių inspekcijoje apie jį, slaptumą. Pagal MAĮ 38 str. 1 d., informacija apie mokesčių mokėtoją, pateikta mokesčių administratoriui turi būti laikoma paslaptyje ir naudojama tik teisėtiems tikslams.

2. Paslaptyje laikoma informacija gali būti paskleista tik MAĮ 39 str. 1 d. 1-9 punktuose numatytais atvejais. Šis sąrašas yra baigtinis.

3. Ne visa Valstybinėje mokesčių inspekcijoje gauta informacija apie mokesčių mokėtoją laikoma paslaptyje. Vadovaujantis MAĮ 38 str. 2 d. ir Paslaptyje nelaikomos informacijos apie mokesčių mokėtoją paskleidimo tretiesiems asmenims taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 29 d. įsakymu Nr.VA-147 (Žin., 2004, Nr. 124-4505), informacija, gauta Valstybinėje mokesčių inspekcijoje apie mokesčių mokėtoją gali būti paskleista be mokesčių mokėtojo sutikimo ar žinios esant teisėtiems ir apibrėžtiems šios informacijos panaudojimo tikslams ir kai prašoma informacija reikalinga jos prašančiam asmeniui tinkamai įgyvendinti savo mokestines prievoles.

11) reikalauti atlyginti neteisėta mokesčių administratoriaus veika padarytą turtinę ir neturtinę žalą;

Komentaras

1. Žala, atsiradusi dėl mokesčių administratoriaus pareigūno neteisėtų veiksmų, atlyginama Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka.

2. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74-2262) 6.271 str. apibrėžta, kas atlygina žalą, padarytą dėl konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Žalos atlyginimas teismo gali būti nustatytas valstybės tarnautojui padarius tik kaltą, tyčinę veiką (veikimą ar neveikimą). Negali būti laikomas atsakingu už padarytą žalą mokesčių administratorius, jeigu jis veikė pagal įstatymus taip, kaip pagal juos privalėjo veikti.

3. Žalą, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto nepaisydama konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74-2262) 6.271 str.).

12) įstatymų nustatyta tvarka apskųsti bet kokį mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmą ar jo neatlikimą;

Komentaras

Mokesčių mokėtojas, nesutikdamas su mokesčių administratoriaus sprendimu, kitu mokesčių administratoriaus veiksmu arba atsisakymu atlikti tam tikrą veiksmą turi teisę apskųsti mokesčių administratoriaus veiksmus (jo pareigūno) veiksmus bei veiksmų neatlikimą (žr. MAĮ IX skyriaus „Mokesčių administratoriaus sprendimų apskundimas. Mokestiniai ginčai“ komentarą).

13) tvarkyti mokesčių apskaičiavimo teisingumui pagrįsti reikalingus asmens duomenis;
Papildyta straipsnio punktu:
Nr. XIII-2104, 2019-05-07, paskelbta TAR 2019-05-13, i. k. 2019-07640

Komentaras

Mokesčių mokėtojas turi teisę tvarkyti mokesčių apskaičiavimo teisingumui pagrįsti reikalingus asmens duomenis. Pažymėtina, jog mokesčių mokėtojui tam tikrais atvejais, siekiant pagrįsti mokesčių lengvatų ar išlygų taikymą, pvz.: siekiant pagrįsti 0 proc. pridėtinės vertės mokesčio tarifo taikymą (Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 49 ar 41 straipsnio pagrindu), lengvatinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo taikymą neįgaliųjų pagalbos priemonėms, patirtų reprezentacinių išlaidų priskyrimą sąnaudoms pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo nuostatas ir kitais atvejais, reikalingi įrodymai, kuriuose yra asmens duomenų. Ši teisė sudaro teisinę prielaidą mokesčių mokėtojams tinkamai vykdyti savo pareigą teisingai apskaičiuoti mokesčius, įtvirtinant mokesčių mokėtojo teisę tvarkyti mokesčių apskaičiavimo teisingumui pagrįsti reikalingus asmens duomenis ir pateikti šią pagrindžiančią informaciją mokesčių administratoriui, jam pareikalavus.

Pavyzdys

Asmuo, turintis regos negalią, perka kalbantį kūno termometrą. Tokio termometro pardavimas yra apmokestinamas lengvatiniu PVM tarifu tik tada, kai jis yra parduodamas atitinkamą negalią turinčiam asmeniui (pavyzdžiui, jeigu toks kūno termometras būtų parduodamas didmenine prekyba užsiimančio asmens mažmenine prekyba užsiimančiam asmeniui, jis turėtų būti apmokestinamas standartiniu PVM tarifu. Standartiniu PVM tarifu toks termometro pardavimas turėtų būti apmokestinamas ir tuo atveju, jei jį pirktų asmuo, turintis kitokią negalią nei regos, ar negalios neturintis asmuo). Tam, kad įsitikintų, jog termometras yra parduodamas regos negalią turinčiam asmeniui, pardavėjas prašo pateikti gydytojo išduotą išrašą iš medicinos dokumentų (forma Nr. 027/a), kuriame nurodomos pirkėjui reikalingos techninės pagalbos priemonės. Atsižvelgiant į tai, kad pardavėjui reikia įsitikinti pirkėjo negalia, tam kad būtų pritaikytas lengvatinis PVM tarifas, pardavėjas, vadovaudamasis įtvirtinta MAĮ teise, turi teisę rinkti ir tvarkyti asmens duomenis, pagrindžiančius asmens negalią.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2020-02-12 raštą Nr. RM-4309.)

14) pareikšti savo požiūrį dėl mokesčių administratoriaus priimtų sprendimų, kurie grindžiami automatizuotu duomenų tvarkymu, įskaitant profiliavimą, ir reikalauti, kad tokius sprendimus peržiūrėtų ir motyvuotus paaiškinimus dėl jų pateiktų ar juos pakeistų tam įgaliotas mokesčių administratoriaus pareigūnas;

Papildyta straipsnio punktu:

Nr. XIII-2104, 2019-05-07, paskelbta TAR 2019-05-13, i. k. 2019-07640.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas, atsižvelgdamas į tai, kad mokesčių administratorius turi teisę priimti automatizuotu duomenų tvarkymu, įskaitant profiliavimą, grindžiamus sprendimus, turi teisę pareikšti savo požiūrį dėl šių mokesčių administratoriaus priimtų sprendimų. Atvejai, kada mokesčių administratorius priima automatizuotu duomenų tvarkymu, įskaitant profiliavimą, grindžiamus sprendimus yra nurodyti Duomenų subjektų teisių įgyvendinimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje aprašo, patvirtinto Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2018 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. VA-33 „Dėl duomenų subjektų teisių įgyvendinimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje aprašo patvirtinimo“, 52 punkte.

Mokesčių mokėtojas turi teisę pateikti prašymą ir pareikšti savo požiūrį dėl mokesčių administratoriaus priimtų sprendimų, kurie grindžiami automatizuotu duomenų tvarkymu, įskaitant profiliavimą, ir prašyti, kad sprendimą peržiūrėtų įgaliotas mokesčių administratoriaus pareigūnas ir

jį pakeistų arba paaiškintų šio sprendimo priėmimo motyvus. Mokesčių mokėtojui kreipusis dėl automatizuotu duomenų tvarkymu grindžiamo sprendimo peržiūros, mokesčių administratorius turi atlikti išsamų visų svarbių duomenų, įskaitant ir duomenų subjekto pateiktos informacijos, vertinimą ir pateikti duomenų subjektui motyvuotą atsakymą, vadovaudamasis Konsultacijų ir informacijos teikimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2007 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. VA-66 „Dėl Konsultacijų ir informacijos teikimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje taisyklių patvirtinimo“, nuostatomis.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2020-02-12 raštą Nr. RM-4309.)

15) naudotis kitomis šio ir kitų įstatymų bei jų lydimųjų teisės aktų suteiktomis teisėmis;
Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:
Nr. XIII-2104, 2019-05-07, paskelbta TAR 2019-05-13, i. k. 2019-07640.

Komentaras

MAĮ ir jo lydimuosiuose teisės aktuose – Vyriausybės nutarimuose, finansų ministro ir Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko įsakymuose yra nustatytos kitos mokesčių mokėtojų teisės, pvz., teisė mokesčių mokėtojui būti atleistam nuo baudų ir delspinigių.

37 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojų konsultavimas

1. Konsultacijas konkrečiais mokesčių mokėjimo klausimais mokesčių mokėtojams teikia teikia mokesčių administratorius centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka ir būdais.

Komentaras

1. Paklausėjai Valstybinėje mokesčių inspekcijoje konsultuojami ir informacija teikiama vadovaujantis Konsultacijų ir informacijos teikimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2007 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. VA-66 (Žin., 2007, Nr. 106-4364; 2010, Nr. 87-4630, 2011, Nr. 118-5597, toliau – Taisyklės), nustatyta tvarka:

1.1. Vadovaudamasi vieno langelio principu konsultaciją bei informaciją (išskyrus betarpiškai žodžiu teikiamą informaciją, kuri nereikalauja detalesnės analizės, tyrimo, papildomų duomenų rinkimo) telefonu ir raštu teikia tik Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM, Taisyklių II skyriaus poskyris „Konsultacijų ir informacijos teikimas paskambinus konsultavimo telefonais, III skyrius).

Ir tik informaciją (kuri nereikalauja detalesnės analizės, tyrimo, papildomų duomenų rinkimo) betarpiškai žodžiu (paklausėjui atvykus į AVMI) teikia AVMI mokestinių prievolių administravimą atliekantys padaliniai (Taisyklių II skyriaus poskyris „Informacijos teikimas apskrities valstybinėje mokesčių inspekcijoje).

1.2. Paklausimus galima pateikti VMI prie FM:

1.2.1. paskambinti VMI prie FM telefonų numeriais: 1882, skambinant iš užsienio valstybės +370 5 255 3190, kitų fiksuotojo ryšio operatorių tinklų abonentams – 8 700 55 882;

1.2.2. raštu:

1.2.2.1. elektroniniu paštu,

1.2.2.2. elektroniniu būdu Valstybinės mokesčių inspekcijos portalo e.VMI autorizuotų elektroninių paslaugų srityje Mano VMI (toliau – Mano VMI), vadovaujantis Valstybinės mokesčių

inspekcijos portalo e.VMI autorizuotų elektroninių paslaugų srities Mano VMI naudojimo taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. VA-91 (Žin., 2002, Nr. 116-5919),

1.2.2.3. paštu, tiesiogiai (per kurjerį), faksu VMI prie FM adresu.

1.3. Taip pat konsultacija žodžiu teikiama VMI prie FM organizuojamuose mokesčių mokėtojams seminaruose. Seminaro metu konsultacija teikiama tik į nesudėtingus paklausimus, susijusius su dėstoma tema. Seminaro metu konsultacija neteikiama į paklausimus, kuriems atsakyti reikia išsamios teisės aktų ir situacijos analizės (trūksta papildomos informacijos, reikia išsiaiškinti tam tikras aplinkybes ir panašiai).

1.4. Apie paklausimų ir paklausėjų priėmimo bei konsultacijų ir/ar informacijos teikimo tvarką (adresai, darbo laikas, konsultavimo telefonų, faksų numeriai, elektroninio pašto adresas) Valstybinėje mokesčių inspekcijoje skelbiama:

1.4.1. VMI prie FM interneto svetainėje, kurios adresas: www.vmi.lt,

1.4.2. VMI prie FM organizuojamuose mokesčių mokėtojų seminaruose,

1.4.3. vietos žiniasklaidoje,

1.4.4. AVMI patalpose, gerai matomose vietose,

1.4.5. VMI prie FM parengtuose leidiniuose,

1.4.6. pagal galimybes ir kitomis priemonėmis.

2. Konsultacijas mokesčių mokėtojams Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 13 straipsnio 6 ir 8 punktuose nustatytų mokesčio už valstybinius gamtos išteklius ir mokesčio už aplinkos teršimą mokėjimo klausimais teikia Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija vadovaudamasi MAĮ 16 straipsnio 1 dalimi. Informacija visais Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos kompetencijai priskirtais klausimais, įskaitant aplinkosauginius mokesčius, teikiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu (Žin., 1992, Nr. 5-75), Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėmis, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 22 d. nutarimu Nr. 1175 „Dėl Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. 90-2660; 2005, Nr. 26-831) ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 (Žin., 1998., Nr. 84-2353).

3. Konsultacijas mokesčių mokėtojams Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 13 straipsnio 20, 21 ir 28 punktuose nustatytų pertekliaus mokesčio cukraus sektoriuje (Lietuvos Respublikos pertekliaus mokesčio cukraus sektoriuje įstatymas (Žin., 2007, Nr. 46-1722), gamybos mokesčio cukraus sektoriuje ir papildomos baltojo cukraus gamybos kvotos (Lietuvos Respublikos gamybos mokesčio cukraus sektoriuje įstatymas (Žin., 2007, Nr. 46-1721) ir pridėtinės izogliukozės gamybos kvotos vienkartinio išsipirkimo mokesčio (Lietuvos Respublikos papildomos baltojo cukraus gamybos kvotos ir pridėtinės izogliukozės gamybos kvotos vienkartinio išsipirkimo mokesčio įstatymas (Žin., 2006, Nr. 119-4543) mokėjimo klausimais teikia Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 16 straipsnio 2 dalimi.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos pertekliaus mokesčio cukraus sektoriuje įstatymo 7 straipsniu ir Lietuvos Respublikos gamybos mokesčio cukraus sektoriuje įstatymo 7 straipsniu, apskaičiuoja mokesčio sumą už einamąjį laikotarpį ir apie tai informuoja mokesčio mokėtoją bei AVMI, kuriose gamybos mokesčio mokėtojas yra įregistruotas mokesčių mokėtoju.

4. Paklausėjai muitinėje konsultuojami ir atsakoma į jų paklausimus vadovaujantis komentuojamu straipsniu ir Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo (Žin., 2004, Nr. 73-2517) 16 straipsnio 2 dalies 10 punktu, taip pat Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Muitinės departamentas) pagal savo kompetenciją teikia asmenims

konsultacijas muitinės administruojamų mokesčių mokėjimo ir kitais muitų teisės aktų taikymo klausimais.

Asmenų prašymai suteikti konsultaciją Muitinės departamente priimami ir atsakymai teikiami Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (Žin., 2007, Nr. 94-3779), nustatyta tvarka.

Prašymai suteikti konsultaciją gali būti pateikiami telefonu (8 5) 261 3027, raštu (tiesiogiai asmeniui atvykus į Muitinės departamentą, atsiuntus paštu ar per pasiuntinį) elektroninio pašto adresu info@cust.lt, taip pat Muitinės departamento (A. Jakšto g. 1/25, Vilnius) 112 kabinete.

Konsultacijas muitų klausimais pagal savo kompetenciją teikia ir teritorinės muitinės interneto tinklapyje www.cust.lt.

(37 straipsnio 1 dalies komentaras pakeistas pagal VMI prie FM viršininko 2011-12-27 raštą Nr. (1.20-31-4)-R-12174).)

2. Mokesčių mokėtojas neprivalo vadovautis jam pateikta konsultacija mokesčių mokėjimo klausimais.

Komentaras

VMI prie FM ir/ar AVMI paklausėjui teikiami individualūs paaiškinimai neturi teisės norminio akto galios, o yra VMI prie FM ir / ar AVMI nuomonė.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

37^1 STRAIPSNIS. Mokesčių administratoriaus išankstinis įsipareigojimas dėl mokesčių teisės aktų nuostatų taikymo
(2010 m. lapkričio 23 d. įstatymo Nr. XI-1159 redakcija, Žin., 2010, Nr.145-7416, įsigalioja nuo 2012 m. sausio 1 d.).

1. Mokesčių mokėtojas turi teisę kreiptis į mokesčių administratorių su prašymu pritarti jo siūlomam mokesčių teisės aktų nuostatų taikymui būsimajam sandoriui (toliau šiame straipsnyje - prašymas). Šiame prašyme mokesčių mokėtojas turi tiksliai ir vienareikšmiškai apibūdinti būsimąjį sandorį, aplinkybes, su kuriomis pagal mokesčių įstatymus sietinas apmokestinimas, taikytinas mokesčių teisės aktų nuostatas ir pateikti kitą informaciją ir įrodymus, kuriais grindžia siūlomą mokesčių teisės aktų nuostatų taikymą. Šiame straipsnyje vartojama sąvoka "būsimasis sandoris" suprantama kaip mokesčių mokėtojo sandoris, ūkinė operacija ar bet kokia jų grupė, kurie bus pradėti vykdyti po šioje dalyje nurodyto prašymo pateikimo mokesčių administratoriui dienos. Prašymas negali būti pateiktas dėl mokesčio dydžio.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio dalyje numatyta, kad prašymą pritarti siūlomam mokesčių teisės aktų nuostatų taikymui būsimajam sandoriui mokesčių mokėtojas gali pateikti mokesčių administratoriui tik dėl būsimųjų sandorių.

Būsimasis sandoris – mokesčių mokėtojo sandoris, ūkinė operacija ar bet kokia jų grupė, kurie bus pradėti vykdyti po prašymo pateikimo mokesčių administratoriui dienos. Kai ilgalaikis sandoris sudarytas iki prašymo pateikimo mokesčių administratoriui, būsimajam sandoriui priskiriamos ūkinės operacijos, kurios vykdomos po prašymo pateikimo mokesčių administratoriui dienos.

Prašyme turi būti tiksliai ir vienareikšmiškai apibūdintas būsimasis sandoris, aplinkybės su kuriomis pagal mokesčių įstatymus sietinas apmokestinimas, taikytinos mokesčių teisės aktų nuostatos, pateikta kita informacija ir įrodymai, kuriais grindžiamas siūlomas mokesčių teisės aktų nuostatų taikymas. Prašyme gali būti pateikiama keletas argumentuotų alternatyvių apmokestinimo variantų.

Prašymą mokesčių mokėtojas gali teikti ir dėl būsimojo kontroliuojamojo sandorio kainodaros principų suderinimo.

Būsimojo kontroliuojamojo sandorio kainodaros principų suderinimas – tai mokesčių mokėtojo būsimojo kontroliuojamojo sandorio kainodaros principų, t. y. kainodaros metodo, palyginamumų, kritinių prielaidų, kurioms esant galima pasirinkta kainodaros politika, ir kitų klausimų, susijusių su būsimojo kontroliuojamojo sandorio atitikimo ištiestosios rankos principui pagrindimu, suderinimas su mokesčių administratoriumi tam tikram mokestiniam laikotarpiui.

Teikdamas prašymą pritarti būsimojo kontroliuojamojo sandorio kainodaros principams mokesčių mokėtojas gali pasirinkti dėl kokių kontroliuojamųjų sandorių jis kreipsis į mokesčių administratorių. Mokesčių mokėtojas abejojantis dėl kreipimosi būtinumo bei siekdamas išsiaiškinti prašyme teiktinos informacijos / duomenų apimtis ir kitus su įpareigojančio sprendimo priėmimu susijusius klausimus gali kreiptis į mokesčių administratorių dėl susitikimo minėtų klausimų aptarimui organizavimo.

Prašyme pritarti būsimojo kontroliuojamojo sandorio kainodaros principams mokesčių mokėtojas turi nurodyti būsimojo kontroliuojamojo sandorio dalyvius, apibūdinti būsimąjį kontroliuojamąjį sandorį bei pateikti jo atitikimo ištiestosios rankos principui pagrindimą ir kritines prielaidas, lemiančias būsimojo kontroliuojamojo sandorio kainodaros principų suderinimo galiojimą.

Prie prašymo turi būti pridedami dokumentai (įrodymai), patvirtinantys prašyme nurodytas aplinkybes (pvz., sudaryta sutartis, parengtas sutarties projektas, ketinimo protokolas, oficialūs raštai su būsimosiomis sandorio šalimis ir pan.).

Mokesčių mokėtojas negali pateikti prašymo dėl mokesčio dydžio ar jau įvykusių sandorių ir / ar ūkinių operacijų.

Muitinės administruojamų mokesčių atžvilgiu mokesčių administratoriaus išankstinis įsipareigojimas dėl mokesčių teisės aktų nuostatų taikymo įgyvendinamas Bendrijos muitų teisės aktų nustatyta tvarka. Asmenys turi teisę pateikti prašymą Muitinės departamentui išduoti privalomąją tarifinę arba kilmės informaciją, kurioje patvirtinamas konkrečios prekės kodas arba prekių kilmė ir kuri galioja visose Europos Sąjungos valstybėse narėse (Bendrijos muitinės kodekso 12 str.).

2. Mokesčių administratorius turi priimti sprendimą dėl prašymo per 60 dienų nuo jo gavimo dienos. Prašymų, gautų iki 2013 m. liepos 1 d., nagrinėjimui papildomai skiriama 30 dienų. Prašymo nagrinėjimo terminas mokesčių administratoriaus sprendimu gali būti pratęstas dar 60 dienų, jeigu prašymui nagrinėti reikia papildomo tyrimo. Apie prašymo nagrinėjimo termino pratęsimą turi būti raštu pranešta prašymą pateikusiam mokesčių mokėtojui.

Komentaras

Straipsnio 2 dalis mokesčių administratoriui nustato sprendimo dėl prašymo priėmimo terminus, suteikia galimybę pratęsti prašymo nagrinėjimo terminą bei nustato pareigą informuoti mokesčių mokėtoją apie prašymo nagrinėjimo termino pratęsimą.

3. Mokesčių administratorius, išnagrinėjęs prašymą, priima vieną iš šių sprendimų:

1) pritarti prašyme nurodytam mokesčių teisės aktų nuostatų taikymui būsimajam sandoriui. Priėmęs šį sprendimą, mokesčių administratorius įsipareigoja, kontroliuodamas, ar

šis mokesčių mokėtojas teisingai apskaičiavo, deklaravo ir mokėjo mokesčius, taikyti mokesčių teisės aktų nuostatas būsimajam sandoriui taip, kaip nurodyta sprendime, išskyrus šio straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse nustatytus atvejus;

2) nepritarti prašyme nurodytam mokesčių teisės aktų nuostatų taikymui būsimajam sandoriui. Šiame sprendime mokesčių administratorius turi nurodyti nepritarimo priežastis.

Komentaras

Mokesčių administratorius, išnagrinėjęs prašymą, priima sprendimą pritarti arba nepritarti prašyme nurodytam mokesčių teisės aktų nuostatų taikymui būsimajam sandoriui.

Jeigu prašyme mokesčių mokėtojo pateiktam apmokestinimo variantui mokesčių administratorius nepritaria, tai jis savo sprendime turi nurodyti nepritarimo priežastis. Jei prašyme pateikiami keli alternatyvūs apmokestinimo variantai ir pritariama vienam iš jų, tai dėl kitų nepritarimo priežastys nenurodomos.

Tais atvejais, kai nagrinėjamas prašymas pritarti būsimojo kontroliuojamojo sandorio kainodaros principams atitinkamai priimamas sprendimas pritarti arba nepritarti mokesčių mokėtojo prašyme nurodytiems būsimojo kontroliuojamojo sandorio kainodaros principams. Nepritarimo atveju mokesčių administratorius savo sprendime privalo nurodyti nepritarimo priežastis.

Sprendimas įpareigoja mokesčių administratorių, kontroliuojant, ar mokesčių mokėtojas teisingai apskaičiavo, deklaravo ir mokėjo mokesčius, taikyti mokesčių teisės aktų nuostatas būsimajam sandoriui taip, kaip nurodyta sprendime, išskyrus šio straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse nustatytus atvejus.

Mokesčių administratorius įsipareigoja laikytis suderintos pozicijos tik prašymą pateikusio mokesčių mokėtojo atžvilgiu ir tik mokesčių mokėtojo prašyme nurodytam būsimajam sandoriui.

4. Jeigu šiame straipsnyje nenustatyta kitaip, šio straipsnio 3 dalies 1 punkte nurodytas sprendimas galioja visą prašyme nurodyto būsimojo sandorio vykdymo laikotarpį, bet ne ilgiau kaip einamuosius ir 5 kalendorinius metus nuo šio sprendimo priėmimo dienos, o tuo atveju, kai priimami nauji mokesčių teisės aktai, kuriais pakeičiamos, papildomos arba pripažįstamos netekusiomis galios šiame sprendime nurodytos mokesčių teisės aktų nuostatos, - iki naujų mokesčių teisės aktų nuostatų įsigaliojimo dienos.

Komentaras

Jeigu komentuojamame straipsnyje nenustatyta kitaip, mokesčių administratoriaus sprendimas pritarti prašyme nurodytam mokesčių teisės aktų nuostatų taikymui būsimajam sandoriui galioja visą prašyme nurodyto būsimojo sandorio vykdymo laikotarpį, bet ne ilgiau kaip einamuosius ir 5 kalendorinius metus nuo šio sprendimo priėmimo dienos. Tuo atveju, kai priimami nauji mokesčių teisės aktai, kuriais pakeičiamos, papildomos arba pripažįstamos netekusiomis galios šiame sprendime nurodytos mokesčių teisės aktų nuostatos, tiesiogiai susijusios su apmokestinimu, tai sprendimas galioja iki naujų mokesčių teisės aktų nuostatų įsigaliojimo dienos.

5. Jeigu po šio straipsnio 3 dalies 1 punkte nurodyto sprendimo priėmimo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenyje arba Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje paskelbiami Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo arba Europos Sąjungos teisminių institucijų įstatymų ir kitų teisės aktų taikymo išaiškinimai, kuriems šis sprendimas prieštarauja, mokesčių administratorius pakeičia sprendimo galiojimo laikotarpį ir apie tai nedelsdamas praneša mokesčių mokėtojui. Tokiu atveju šio straipsnio 3 dalies 1 punkte nurodytas sprendimas galioja iki atitinkamo išaiškinimo paskelbimo dienos.

Komentaras

Jeigu po mokesčių administratoriaus sprendimo pritarti prašyme nurodytam mokesčių teisės aktų nuostatų taikymui būsimajam sandoriui priėmimo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenyje arba Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje paskelbiami Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo arba Europos Sąjungos teisminių institucijų įstatymų ir kitų teisės aktų taikymo išaiškinimai, kuriems šis sprendimas prieštarauja, mokesčių administratoriui nustatyta pareiga apie tai raštu pranešant mokesčių mokėtojui bei nurodant iki kada sprendimas galioja. Tokiu atveju sprendimas galioja iki atitinkamo išaiškinimo paskelbimo dienos.

6. Mokesčių administratorius netaiko sprendimo dėl prašymo, jeigu mokestinio patikrinimo metu nustato, kad faktinės sandorio vykdymo aplinkybės neatitinka mokesčių mokėtojo prašyme nurodytų aplinkybių.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio dalyje mokesčių administratoriui suteikta teisė netaikyti sprendimo dėl prašymo, jeigu mokesčių administratorius mokestinio patikrinimo metu nustato, kad faktinės sandorio vykdymo aplinkybės neatitinka mokesčių mokėtojo prašyme nurodytų aplinkybių (pvz., paaiškėja, kad mokesčių mokėtojas pateikė neteisingus faktus arba nurodė ne visas mokesčių teisės aktų nuostatų taikymo būsimajam sandoriui įvertinti svarbias aplinkybes, kurios buvo svarbios vertinant mokesčių mokėtojo pateiktą poziciją; faktinės sandorio vykdymo aplinkybės, kurios turėjo esminės įtakos priimant sprendimą dėl sandorio apmokestinimo, neatitinka mokesčių mokėtojo prašyme nurodytųjų aplinkybių; mokesčių administratorius nustato, kad mokesčių mokėtojas kreipėsi dėl sprendimo priėmimo, siekdamas mokestinės naudos; paaiškėjus, kad prašymas pateiktas, sandorį jau pradėjus vykdyti ar jam jau įvykus ir pan.).

Be nurodytųjų sprendimo dėl prašymo netaikymo atvejų mokesčių administratorius turi teisę suderintų būsimojo kontroliuojamojo sandorio kainodaros principų netaikyti ir tais atvejais, kai nustatoma, kad kritinės prielaidos, verslo sąlygos, ekonominės aplinkybės ar kitos su mokesčių administratoriumi suderintos sąlygos, susijusios su kontroliuojamojo sandorio kainų nustatymu, pasikeitė. Tokiu atveju mokesčių mokėtojas turi teisę įrodyti, jog kritinių prielaidų ar kitų suderintų sąlygų pokyčiai negalėjo paveikti ir/ar nepaveikė kontroliuojamojo sandorio kainos nustatymo principų.

7. Mokesčių mokėtojas neprivalo vadovautis mokesčių administratoriaus sprendimu dėl prašymo ar sprendimu dėl ankstesnio sprendimo galiojimo laikotarpio pakeitimo.

Komentaras

Mokesčių administratoriaus sprendimas dėl prašymo ar sprendimas dėl ankstesnio sprendimo galiojimo laikotarpio pakeitimo privalomas tik mokesčių administratoriui, tačiau neturi teisės akto galios mokesčių mokėtojui.

8. Šiame straipsnyje nurodyto prašymo pateikimo ir nagrinėjimo tvarką, prašymo formą, mokesčių administratoriaus sprendimo dėl prašymo priėmimo ir sprendimo pakeitimo tvarką, atitinkamo sprendimo formą nustato centrinis mokesčių administratorius. Centrinis mokesčių administratorius turi teisę nustatyti prie prašymo pridėtinų dokumentų sąrašą.
Įstatymas papildytas straipsniu:
Nr. XI-1159, 2010-11-23, Žin., 2010, Nr. 145-7416 (2010-12-11).

Komentaras

Komentuojamame straipsnyje nurodyto prašymo pateikimo ir nagrinėjimo tvarką, prašymo formą, mokesčių administratoriaus sprendimo dėl prašymo priėmimo ir sprendimo pakeitimo tvarką, atitinkamo sprendimo formą, prie prašymo pridėtinų dokumentų sąrašą nustato Mokesčių mokėtojo prašymo pritarti mokesčių teisės aktų nuostatų taikymui būsimajam sandoriui pateikimo, prašymo nagrinėjimo, mokesčių administratorių įpareigojančio sprendimo priėmimo ir pakeitimo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2011 m. spalio 19 d. įsakymu Nr. VA-105 (Žin., 2011, Nr. 128-6080).

Mokesčių mokėtojo prašymo pritarti būsimojo kontroliuojamojo sandorio kainodaros principams pateikimo, prašymo nagrinėjimo, mokesčių administratorių įpareigojančio sprendimo priėmimo ir pakeitimo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2011 m. spalio 21 d. įsakymu Nr. VA-106 (Žin., 2011, Nr. 129-6145).

(MAĮ 37-1 komentaras parengtas pagal 2012-01-24 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-856.)

38 STRAIPSNIS. Informacijos apie mokesčių mokėtoją slaptumas, asmens duomenų apsauga ir viešinimas

Pakeistas straipsnio pavadinimas:
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

1. Informacija apie mokesčių mokėtoją, pateikta mokesčių administratoriui, turi būti laikoma paslaptyje ir naudojama tik teisėtiems tikslams.

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje įtvirtinta mokesčių administratoriaus pareiga laikyti paslaptyje informaciją apie mokesčių mokėtoją (išskyrus įstatymo leidėjo nustatytą paslaptyje nelaikomą informaciją) bei naudoti jam pateiktą informaciją tik teisėtiems tikslams, pavyzdžiui, siekiant įgyvendinti oficialius įgaliojimus, kurie teisės aktų suteikti mokesčių administratoriui.

2. Pagal 1992-10-12 Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 15 straipsnį tarnybos paslaptimi laikoma visa muitinės turima informacija, kuri pagal savo turinį arba pateikimo būdą yra konfidenciali.

2. Paslaptyje nelaikoma tokia informacija:

1) mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris (išskyrus fizinio asmens kodą), taip pat atskiruose registruose ar informacinėse sistemose suteikti asmens, kuris yra mokesčių mokėtojas, identifikaciniai numeriai (išskyrus fizinio asmens kodą);

Komentaras

1. Mokesčių administratorius be mokesčių mokėtojo sutikimo ar žinios gali paskleisti tretiesiems asmenims informaciją apie jį, nurodydamas mokesčių mokėtojo identifikacinį numerį (žr. MAĮ 47 str. komentarą) (išskyrus fizinio asmens kodą), atskiruose registruose ar informacinėse sistemose suteiktus asmens, kuris yra mokesčių mokėtojas, identifikacinius numerius (išskyrus fizinio asmens kodą):

1.1. akcizais apmokestinamų prekių sandėlio savininko identifikacinį numerį;

1.2. registruoto akcizais apmokestinamųjų prekių gavėjo identifikacinį numerį;

1.3. ūkininkams, kuriems taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio schema, suteiktą kodą;

1.4. kitus mokesčių administratoriaus valdomuose registruose ar informacinėse sistemose asmeniui suteiktus identifikacinius numerius (išskyrus fizinio asmens kodą);

1.5. muitinės tvarkomų registrų (Importuotojų ir eksportuotojų registro, Teisės aktų, už kurių įgyvendinimą atsakinga Lietuvos Respublikos muitinė, pažeidėjų registro ir kt.) duomenų bazių mokesčių mokėtojams suteikti identifikacinius numerius;

1.6. kitus-identifikacinius numerius.

2) įregistravimo į mokesčių mokėtojų registrą ir į kitus registrus ar informacines sistemas, kuriose suteikiami identifikaciniai numeriai, datos, taip pat išregistravimo datos;

Komentaras

1. Mokesčių administratorius be mokesčių mokėtojo sutikimo ar žinios gali paskleisti tretiesiems asmenims informaciją apie mokesčių mokėtoją, nurodydamas jo įregistravimo į Mokesčių mokėtojų registrą ir į kitus Valstybinės mokesčių inspekcijos, kaip duomenų valdytojo, valdomus registrus ar informacines sistemas, kuriose suteikiami identifikaciniai numeriai, datas, taip pat išregistravimo datas (pavyzdžiui, įregistravimo ar išregistravimo pridėtinės vertės mokesčio mokėtojais, Valstybinės mokesčių inspekcijos Akcizų informacinėje sistemoje ar kituose registruose, ar informacinėse sistemose datas);

3) mokesčių mokėtojo (išskyrus fizinį asmenį) sumokėtų (įskaitytų) mokesčių sumos. Mokesčių mokėtojo – fizinio asmens sumokėtų (įskaitytų) mokesčių sumos nelaikomos paslaptyje įstatymų nustatytais atvejais;

Komentaras

1. Be mokesčių mokėtojo sutikimo ar žinios tretiesiems asmenims gali būti paskleista informaciją apie mokesčių mokėtojo (išskyrus fizinį asmenį) sumokėtų (įskaitytų) mokesčių sumas, tačiau duomenis apie fizinio asmens sumokėtų (įskaitytų) mokesčių sumą tretieji asmenys gali gauti įstatymų nustatytais atvejais.

2. „Sumokėti mokesčiai“ reiškia, kad mokesčių mokėtojas sumokėjo mokesčius bei su juo susijusias sumas grynaisiais arba negrynaisiais pinigais per pasirinktą kredito arba kitą mokėjimą priimančią įstaigą (MAĮ 82 str. 1 punktas, žr. MAĮ 82 str. komentarą), arba mokestinė nepriemoka buvo išieškota mokesčių administratoriaus. „Įskaityti mokesčiai“ reiškia**,** kad mokestinė prievolė įvykdoma turimą mokesčio permoką (skirtumą) įskaičius mokestinei nepriemokai padengti (MAĮ 82 str. 3 punktas, žr. MAĮ 82 str. komentarą) mokesčių administratoriaus iniciatyva ar mokesčių mokėtojo prašymu**.**

3. Šiame punkte vartojama sąvoka „sumokėtų (įskaitytų) mokesčių sumos“ – suprantama kaip aritmetinė visų sumokėtų (įskaitytų) mokesčių suma arba sumokėtų (įskaitytų) atskirų mokesčių suma. Atsižvelgiant į tai, paslaptyje nelaikomos sumokėtų (įskaitytų) mokesčių sumos pagal atskiras mokesčių rūšis.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-08-09 raštą Nr. (29.3-31-3 Mr)-R-3112.)

4) mokesčių mokėtojo (išskyrus fizinį asmenį) mokestinės nepriemokos sumos. Mokesčių mokėtojo – fizinio asmens mokestinės nepriemokos sumos nelaikomos paslaptyje įstatymų nustatytais atvejais;

Komentaras

1. Paslaptyje nelaikoma informacija apie mokesčių mokėtojo (išskyrus fizinį asmenį) mokestinės nepriemokos sumas, t. y. mokesčio nepriemoką ir mokesčių mokėtojo mokesčio įstatymo ar jo pagrindu priimto lydimojo teisės akto nustatyta tvarka laiku nesumokėtas su mokesčiu susijusių sumas. Mokesčių mokėtojo – fizinio asmens mokestinės nepriemokos sumos nelaikomos paslaptyje įstatymų nustatytais atvejais.

2. Šiame punkte vartojama sąvoka „mokestinės nepriemokos sumos“ suprantama kaip aritmetinė visų mokestinių nepriemokų suma arba atskirų mokesčių mokestinių nepriemokų suma. Atsižvelgiant į tai, paslaptyje nelaikomos mokestinės nepriemokos sumos pagal atskiras mokesčių rūšis.

5) informacija, susijusi su mokesčių teisės aktų pažeidimais, kai mokesčių mokėtojo kaltė už mokesčio įstatymo pažeidimus įrodyta. Mokesčių mokėtojo kaltė laikoma įrodyta, kai mokesčių mokėtojas per įstatymų nustatytus terminus ir įstatymų nustatyta tvarka neapskundė mokesčių administratoriaus veiksmų arba kai apskundus mokesčių administratoriaus veiksmus skundą nagrinėjanti institucija savo sprendimu jų nepripažįsta neteisėtais ir tokio sprendimo mokesčių mokėtojas įstatymų nustatytais terminais ir tvarka neapskundė, arba kai skundą nagrinėjančios institucijos sprendimas, kuriuo mokesčių administratoriaus veiksmai nepripažįstami neteisėtais, yra galutinis;

Komentaras

1. Pagal MAĮ 138 straipsnį mokesčių įstatymų pažeidimu yra laikomas neteisėtas asmenų elgesys, kuriuo yra pažeidžiami mokesčių įstatymų reikalavimai. Mokesčio įstatymo sąvoka įtvirtinta MAĮ 2 straipsnio 9 dalyje. Mokesčių administratoriaus turima informacija, susijusi su mokesčių teisės aktų pažeidimais, gali būti pavyzdžiui, informacija apie atliktą mokestinį patikrinimą, sprendime dėl patikrinimo akto tvirtinimo mokesčių administratoriaus nustatyti mokesčių mokėtojo padaryti mokesčių įstatymų pažeidimai (kurias Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo ar kitų mokesčių įstatymų nuostatas pažeidė ir pan.).

Informacija, susijusi su mokesčių mokėtojo – fizinio asmens padarytais mokesčių teisės aktų pažeidimais, gali būti paskleista (teikiama tretiesiems asmenims) tik laikantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) reikalavimų.

Mokesčių administratoriaus turima informacija, susijusi su mokesčių teisės aktų pažeidimais, gali būti paskleista tik tuomet, kai mokesčių mokėtojo kaltė už mokesčio įstatymo pažeidimus įrodyta. Mokesčių mokėtojo kaltė laikoma įrodyta esant vienai iš šių aplinkybių:

- kai mokesčių mokėtojas per įstatymų nustatytus terminus ir įstatymų nustatyta tvarka mokesčių administratoriaus veiksmų neapskundė;

Pavyzdys

1. Apskrities valstybinė mokesčių inspekcija 2022-09-01 priėmė ir įteikė mokesčių mokėtojui sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kuriame nustatyta, kad mokesčių mokėtojas pažeidė PVM įstatymo nuostatas ir jam papildomai priskaičiuota 569 Eur PVM bei su juo susijusių sumų, kurias nustatyta tvarka nurodoma sumokėti. Kadangi mokesčių mokėtojas per 20 dienų po to, kai jam buvo įteiktas minėtas sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo neapskundė šio sprendimo, 2022-09-21 mokesčių mokėtojo kaltė už mokesčio įstatymo pažeidimą laikoma įrodyta.

- kai apskundus mokesčių administratoriaus veiksmus skundą nagrinėjanti institucija savo sprendimu jų neteisėtais nepripažino, ir tokio sprendimo mokesčių mokėtojas įstatymų nustatytais terminais ir tvarka neapskundė.

Pavyzdys

1. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2022-09-01 paskelbė priimtą sprendimą atmesti kaip nepagrįstą mokesčių mokėtojo skundą dėl mokesčių administratoriaus veiksmų – priimto sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo. Mokesčių mokėtojas per įstatymo nustatytą terminą (t. y. per trisdešimt kalendorinių dienų nuo teismo sprendimo paskelbimo neapskundė šio teismo sprendimo. Pasibaigus apeliacinio apskundimo terminui – 2022-10-01 mokesčių mokėtojo kaltė už mokesčio įstatymo pažeidimą laikoma įrodyta.

- kai skundą nagrinėjančios institucijos sprendimas, kuriuo mokesčių administratoriaus veiksmai nepripažįstami neteisėtais, yra galutinis.

Pavyzdys

1. Lietuvos Vyriausiasis administracinis teismas 2022-09-01 priėmė nutartį, pagal kurią pirmosios instancijos teismo sprendimas paliktas nepakeistas, o mokesčių mokėtojo apeliacinis skundas dėl mokesčių administratoriaus veiksmų atmestas kaip nepagrįstas. Atsižvelgiant į tai, kad apeliacinės instancija teismo nutartis įsiteisėja priėmimo dieną ir kasacine tvarka neskundžiama (t. y. skundą nagrinėjančios institucijos sprendimas yra galutinis), 2022-09-01 mokesčių mokėtojo kaltė už mokesčio įstatymo pažeidimus laikoma įrodyta.

6) mokestinių prievolių vykdymo užtikrinimo, mokesčių teisės pažeidimų prevencijos, trečiųjų asmenų informavimo ir jų teisėtų interesų apsaugos užtikrinimo tikslais centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka skelbiami šie asmenų duomenys (fizinių asmenų atveju duomenys skelbiami atlikus paiešką pagal mokesčių mokėtojo identifikacinius duomenis, leidžiančius vienareikšmiškai identifikuoti asmenį):

a) juridinių asmenų duomenys: juridinio asmens teisinė forma ir jo pavadinimas, juridinio asmens teisinis statusas ir šio teisinio statuso galiojimo pradžios data, juridinio asmens identifikacinis numeris, juridinio asmens interneto svetainės adresas (jeigu juridinis asmuo turi interneto svetainę). Šie juridinių asmenų duomenys gaunami iš Juridinių asmenų registro ir skelbiami tol, kol juridinis asmuo išregistruojamas iš Juridinių asmenų registro. Kai mokesčių mokėtojas yra investicinis fondas ar pensijų fondas, kuriam mokesčių įstatymuose nustatytos atitinkamos mokestinės prievolės, *mutatis mutandis* taikomos šio papunkčio nuostatos;

Komentaras

Komentuojamame punkte reglamentuojamas duomenų viešas skelbimas mokestinių prievolių vykdymo užtikrinimo, mokesčių teisės pažeidimų prevencijos, trečiųjų asmenų informavimo ir jų teisėtų interesų apsaugos užtikrinimo tikslais. Šiais tikslais centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka skelbiami šie asmenų duomenys (fizinių asmenų atveju duomenys skelbiami atlikus paiešką pagal mokesčių mokėtojo identifikacinius duomenis, leidžiančius vienareikšmiškai identifikuoti asmenį, t. y. užtikrinama, kad nebūtų skelbiami fizinių asmenų duomenų sąrašai):

a) juridinių asmenų duomenys:

- juridinio asmens teisinė forma ir jo pavadinimas,
- juridinio asmens teisinis statusas ir šio teisinio statuso galiojimo pradžios data,

- juridinio asmens identifikacinis numeris,
- juridinio asmens interneto svetainės adresas (jeigu juridinis asmuo turi interneto svetainę).

Šie juridinių asmenų duomenys gaunami iš Juridinių asmenų registro ir skelbiami tol, kol juridinis asmuo išregistruojamas iš Juridinių asmenų registro. Kai mokesčių mokėtojas yra investicinis fondas ar pensijų fondas (žr. MAĮ 2 straipsnio 2 dalies komentarą, reglamentuojantį asmens sąvoką), kuriam mokesčių įstatymuose nustatytos atitinkamos mokestinės prievolės, *mutatis mutandis* taikomos šio papunkčio nuostatos, t. y. skelbiami komentuojamame punkte nurodyti asmenų duomenys, tačiau tais atvejais, kai pavyzdžiui, mokesčių mokėtojui nėra suteiktas Juridinių asmenų registro identifikacinis kodas, skelbiamas Mokesčių mokėtojų registro suteiktas identifikacinis numeris (žr. MAĮ 47 straipsnio 3 dalies komentarą).

Pagal Valstybinėje mokesčių inspekcijoje nustatytą tvarką juridinių asmenų duomenų skelbimas VMI interneto svetainėje turi būti realizuotas taip, kad juridinių asmenų paieška būtų atliekama pagal tam tikrus paieškos kriterijus (pavadinimą, juridinio asmens kodą ir pan.), išskyrus atvejus, kai tam tikri juridinių asmenų duomenys skelbiami sąraše kaip atviri duomenys.

b) informacija apie mokesčių mokėtoją – juridinį asmenį arba individualia veikla užsiimantį fizinį asmenį, kuris neatitinka minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų: minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų neatitinkančio juridinio asmens identifikacinis kodas, juridinio asmens pavadinimas, minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų neatitinkančio individualia veikla užsiimančio fizinio asmens vardas ir pavardė, individualios veiklos vykdymo patvirtinimo dokumento numeris, informacija apie veiklos vykdymo teritoriją (vietą), laikotarpis, kuriuo mokesčių mokėtojas bus laikomas neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų. Duomenų skelbimo laikotarpis – terminas, iki kada asmuo laikomas neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų;

Komentaras

1. Nuo 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojus MAĮ 40^1 straipsniui, kuris įtvirtina minimalius patikimo mokesčių mokėtojo kriterijus, mokesčių administratoriui suteikta teisė diferencijuoti mokesčių mokėtojus pagal tai, kaip jie vykdo savo mokestines prievoles. MAĮ 40^1 straipsnis nustato objektyvius ir pagrįstus kriterijus, kuriais vadovaujantis mokesčių mokėtojų grupė, kuri netinkamai vykdo savo mokestines prievoles, turės neigiamų tokios savo veiklos teisinių ir moralinių pasekmių (žr. MAĮ 40^1 straipsnio komentarą).

2. Komentuojamas punktas įgyvendina vieną iš MAĮ 40^1 straipsnyje įtvirtintų kriterijų nesilaikymo neigiamų pasekmių – nuo 2019 m. sausio 1 d. informacija apie mokesčių mokėtojo – juridinio asmens arba individualia veikla užsiimančio fizinio asmens atitiktį minimaliems patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams yra nelaikoma paslaptyje ir yra viešinama. Taigi, komentuojamu punktu mokesčių administratoriui sukurta teisė viešai skelbti informaciją apie mokesčių mokėtojo – juridinio asmens arba individualia veikla užsiimančio fizinio asmens atitiktį minimaliems patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams. Tai reiškia, kad mokesčių administratorius gali atskleisti informaciją apie ūkio subjektą ar jis atitinka / neatitinka minimalius patikimo mokesčių mokėtojo kriterijus, tretiesiems asmenims. Mokesčių mokėtojo atitikimą minimaliems patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams detalizuojanti informacija (pavyzdžiui, kokie šio mokesčių mokėtojo padaryti teisės pažeidimai nulėmė, kad jis laikomas neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų) gali būti pateikta tik pačiam ūkio subjektui, tačiau tretiesiems asmenims ši informacija nėra prieinama ir skelbiama.

3. Nuo 2023 m. gegužės 1 d. įsigaliojus MAĮ 38 straipsnio pakeitimams, detalizuota, kokie konkretūs duomenys skelbiami: minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų neatitinkančio juridinio asmens identifikacinis kodas, juridinio asmens pavadinimas, minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų neatitinkančio individualia veikla užsiimančio fizinio asmens vardas ir pavardė,

individualios veiklos vykdymo patvirtinimo dokumento numeris, informacija apie veiklos vykdymo teritoriją (vietą), laikotarpis, kuriuo mokesčių mokėtojas bus laikomas neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų. Duomenų skelbimo laikotarpis – terminas, iki kada asmuo laikomas neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-08-09 raštą Nr. (29.3-31-3 Mr)-R-3112.)

c) duomenys apie visus asmenis, kurie yra pridėtinės vertės mokesčio mokėtojai, ir fizinius asmenis, vykdančius individualią veiklą: visais atvejais skelbiama informacija apie tai, kokiai mokesčių mokėtojų grupei priskiriamas konkretus mokesčių mokėtojas; jeigu pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo statusą turi juridinis asmuo, papildomai skelbiamas juridinio asmens – pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo kodas ir šio kodo galiojimo pradžios data; jeigu pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo statusą turi fizinis asmuo, papildomai skelbiami šie fizinio asmens duomenys: fizinio asmens, kuris yra pridėtinės vertės mokesčio mokėtojas, vardas ir pavardė, pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo kodas ir data, nuo kada mokesčių mokėtojas yra pridėtinės vertės mokesčio mokėtojas; jeigu vykdoma individuali veikla, papildomai skelbiami šie duomenys: fizinio asmens vardas, pavardė, individualios veiklos pažymos numeris, informacija apie individualios veiklos rūšį, o jeigu išduotas verslo liudijimas, papildomai skelbiami šie duomenys: verslo liudijimo galiojimo data, veiklos, kuria verčiamasi turint verslo liudijimą, kodas, verslo liudijimo numeris, veiklos, kuria verčiamasi turint verslo liudijimą, pavadinimas ir vykdymo teritorija. Šie duomenys skelbiami tol, kol asmuo, kuris yra pridėtinės vertės mokesčio mokėtojas, netenka pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo statuso, o kai vykdoma individuali veikla, – kol asmuo nutraukia individualią veiklą;

Komentaras

1. Komentuojamame punkte reglamentuojamas viešas skelbimas duomenų apie visus asmenis, kurie yra pridėtinės vertės mokesčio mokėtojai (apimant tiek fizinius, tiek juridinius asmenis), ir fizinius asmenis, vykdančius individualią veiklą:

- visais atvejais skelbiama informacija apie tai, kokiai mokesčių mokėtojų grupei priskiriamas konkretus mokesčių mokėtojas, pavyzdžiui, priskyrimas šioms grupėms: „Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojas“, „Fiziniai asmenys, vykdantys individualią veiklą“, „Ūkininkas, kuriam taikoma PVM kompensacinio tarifo schema“, „Įregistravęs pridėtinės vertės mokesčio lengvatų sandėlį“.

- jeigu pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo statusą turi juridinis asmuo, papildomai skelbiamas juridinio asmens – pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo kodas ir šio kodo galiojimo pradžios data;

- jeigu pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo statusą turi fizinis asmuo, papildomai skelbiami šie fizinio asmens duomenys: fizinio asmens, kuris yra pridėtinės vertės mokesčio mokėtojas, vardas ir pavardė, pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo kodas ir data, nuo kada mokesčių mokėtojas yra pridėtinės vertės mokesčio mokėtojas;

- jeigu vykdoma individuali veikla, papildomai skelbiami šie duomenys: fizinio asmens vardas, pavardė, individualios veiklos pažymos numeris, informacija apie individualios veiklos rūšį, o jeigu išduotas verslo liudijimas, papildomai skelbiami šie duomenys: verslo liudijimo galiojimo data, veiklos, kuria verčiamasi turint verslo liudijimą, kodas, verslo liudijimo numeris, veiklos, kuria verčiamasi turint verslo liudijimą, pavadinimas ir vykdymo teritorija.

Šie duomenys skelbiami tol, kol asmuo, kuris yra pridėtinės vertės mokesčio mokėtojas, netenka pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo statuso, o kai vykdoma individuali veikla, – kol asmuo nutraukia individualią veiklą, t. y. duomenų skelbimas nutraukiamas, kai asmuo netenka pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo statuso arba asmuo nutraukia individualią veiklą.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-08-09 raštą Nr. (29.3-31-3 Mr)-R-3112.)

7) mokestinių prievolių vykdymo užtikrinimo, trečiųjų asmenų teisėtų interesų apsaugos užtikrinimo, mokesčių teisės pažeidimų prevencijos tikslais centrinio mokesčių administratoriaus interneto svetainėje centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka skelbiami šie duomenys apie paramos gavėjo statusą įgijusius asmenis (turinčius paramos gavėjo ar meno kūrėjo, turinčio paramos gavėjo statusą, teisinį statusą): juridinio asmens pavadinimas, fizinio asmens vardas ir pavardė, paramos gavėjo statuso suteikimo data, paramos gavėjo identifikacinis numeris (išskyrus fizinio asmens kodą) ir savivaldybė, kurioje yra (veikia) šis paramos gavėjas, individualios veiklos vykdymo patvirtinimo dokumento (individualios veiklos pažymos, verslo liudijimo) numeris, informacija apie tai, ar fizinis asmuo turi pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo statusą, informacija apie tai, kokiai mokesčių mokėtojų grupei priskiriamas konkretus mokesčių mokėtojas. Fizinių asmenų atveju duomenys skelbiami atlikus paiešką pagal mokesčių mokėtojo identifikacinius duomenis, leidžiančius vienareikšmiškai identifikuoti asmenį. Šie duomenys skelbiami tol, kol asmuo netenka paramos gavėjo statuso;

Komentaras

Komentuojamame punkte reglamentuotas duomenų apie paramos gavėjo statusą įgijusius asmenis skelbimas centrinio mokesčių administratoriaus interneto svetainėje centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka. Šie duomenys skelbiami mokestinių prievolių vykdymo užtikrinimo, trečiųjų asmenų teisėtų interesų apsaugos užtikrinimo, mokesčių teisės pažeidimų prevencijos tikslais. Skelbiami šie duomenys apie paramos gavėjo statusą įgijusius asmenis (turinčius paramos gavėjo ar meno kūrėjo, turinčio paramos gavėjo statusą, teisinį statusą):

- juridinio asmens pavadinimas, fizinio asmens vardas ir pavardė,
- paramos gavėjo statuso suteikimo data,
- paramos gavėjo identifikacinis numeris (išskyrus fizinio asmens kodą)
- savivaldybė, kurioje yra (veikia) šis paramos gavėjas,
- individualios veiklos vykdymo patvirtinimo dokumento (individualios veiklos pažymos, verslo liudijimo) numeris,
- informacija apie tai, ar fizinis asmuo turi pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo statusą,
- informacija apie tai, kokiai mokesčių mokėtojų grupei priskiriamas konkretus mokesčių mokėtojas, pavyzdžiui, priskyrimas grupėms: „Paramos gavėjas“, „Pridėtinės vertės mokesčių mokėtojas“, jeigu konkretus mokesčių mokėtojas yra PVM mokėtojas.

Fizinių asmenų atveju duomenys skelbiami atlikus paiešką pagal mokesčių mokėtojo identifikacinius duomenis, leidžiančius vienareikšmiškai identifikuoti asmenį. Šie duomenys skelbiami tol, kol asmuo netenka paramos gavėjo statuso;

Fizinių asmenų, kuriems suteiktas meno kūrėjo statusas, dokumentų pateikimo reikalavimus, siekiant įgyti paramos gavėjo statusą reglamentuoja Paramos gavėjo statuso suteikimo fiziniams asmenims taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. ĮV-925 „Dėl Paramos gavėjo statuso suteikimo fiziniams asmenims taisyklių patvirtinimo“. Šiose taisyklėse numatoma, kad fizinis asmuo, norintis gauti paramos gavėjo statusą, turi pateikti sutikimą skelbti asmens vardą ir pavardę bei unikalų 8 skaitmenų paramos gavėjo identifikacinį kodą Valstybinės mokesčių inspekcijos interneto svetainėje.“

8) kita pagal Lietuvos Respublikos įstatymus paslaptimi nelaikoma informacija.
Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

Komentuojamame straipsnyje numatytas nebaigtinis paslaptyje nelaikomos informacijos sąrašas. Todėl mokesčių administratorius be mokesčių mokėtojo sutikimo ar žinios gali paskleisti tretiesiems asmenims ir kitą pagal Lietuvos Respublikos įstatymus paslaptimi nelaikomą informaciją, pavyzdžiui, informaciją apie paramos gavėjus, numatytą Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą, informacija apie juridinio asmens buveinės adresą, kuri yra vieša vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.71 straipsnio 1 dalimi ir viešai skelbiama VMI interneto svetainėje pagal Mokesčių mokėtojų registro nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugsėjo 6 d. nutarimu Nr. 1059 „Dėl mokesčių mokėtojų registro nuostatų patvirtinimo“.

3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytą informaciją mokesčių administratorius gali paskleisti be mokesčių mokėtojo sutikimo ar žinios. Jei įstatymai nenustato ko kita, mokesčių administratoriaus turimos nelaikomos paslaptimi informacijos apie mokesčių mokėtoją paskleidimo tretiesiems asmenims atvejus, būdus, mastą ir tvarką pagal savo kompetenciją nustato centrinis mokesčių administratorius.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

Komentaras

1. Tam, kad Valstybinė mokesčių inspekcija galėtų paskleisti paslaptyje nelaikomą informaciją apie mokesčių mokėtoją kitiems asmenims, mokesčių mokėtojo sutikimas nebūtinas.

2. Įstatyme centriniam mokesčių administratoriui suteikta teisė pačiam nusistatyti paslaptimi nelaikomos informacijos apie mokesčių mokėtoją pakleidimo tretiesiems asmenims tvarką, kokiais atvejais jis gali pakleisti tokią informaciją, taip pat pasirinkti šios informacijos paskleidimo būdus ir mastą. Išvardyti dalykai reglamentuoti Paslaptyje nelaikomos informacijos apie mokesčio mokėtoją paskleidimo tretiesiems asmenims taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. VA-147 (Žin., 2004, Nr. 124-4505), ir Paslaptimi nelaikomos informacijos apie mokesčių mokėtoją teikimo taisyklėse, patvirtintose Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 1B-462 (Žin., 2004, Nr. 75-2624).

39 STRAIPSNIS. Informacijos apie mokesčių mokėtoją paskleidimas

1. Informacija apie mokesčių mokėtoją gali būti pateikta:
1) kitam Lietuvos mokesčių administratoriui, jeigu tai būtina jo funkcijoms atlikti;

Komentaras

1. Lietuvos mokesčių administratorius gali gauti iš mokesčių administratoriaus informaciją apie mokesčių mokėtoją, jeigu tai būtina jo funkcijoms atlikti. Mokesčių administratoriaus samprata apibrėžta MAĮ 2 str. 12 dalyje (žr. MAĮ 2 str. komentarą) ir MAĮ 15 str. (žr. MAĮ 15 str. komentarą).

2. Mokesčių administratorius turi pateikti informaciją apie mokesčių mokėtoją MAĮ 16 str. (žr. MAĮ 16 str.) nurodytoms valstybės institucijoms ir įstaigoms, įgaliotoms atlikti tam tikrus mokesčių administravimo veiksmus: Aplinkos ministerijai ar jos įgaliotai institucijai, Žemės ūkio ministerijai ar jos įgaliotai institucijai, tiek, kiek būtina jų funkcijoms atlikti.

2) užsienio valstybių mokesčių administracijoms (kompetentingoms institucijoms);

Komentaras

Užsienio valstybių mokesčių administracijos (kompetentingos institucijos) gali gauti iš mokesčių administratoriaus informaciją apie mokesčių mokėtoją, kai informacijos teikimas yra numatytas tarptautinėse sutartyse, mokesčių administratoriaus ir užsienio valstybių mokesčių administracijų sudarytuose susitarimuose. Centrinio mokesčių administratoriaus bendradarbiavimas su užsienio valstybių mokesčių administratoriais reglamentuotas MAĮ 28 ir 29 str.(žr. MAĮ 28 str. ir 29 str. komentarus).

3) Europos Sąjungos kompetentingoms institucijoms;

Komentaras

Europos Sąjungos kompetentingos institucijos, kurioms Europos Komisija suteikia atitinkamus įgaliojimus, gali gauti iš mokesčių administratoriaus informaciją apie mokesčių mokėtoją. Pavyzdžiui, suteikus įgaliojimus institucijai, kovojančiai su mokesčių vengimu ir sukčiavimu, Europos Sąjungos valstybes narės gali būti įpareigotos teikti šioms Europos Sąjungos kompetentingoms institucijoms informaciją apie mokesčių mokėtojus.

4) teismams, teisėsaugos, kitoms valstybės įstaigoms bei institucijoms, kriminalinės žvalgybos subjektams ir kitiems asmenims įstatymų nustatytais atvejais, kai tai būtina jų funkcijoms atlikti;

Komentaras

Įstatymų nustatytais atvejais informaciją apie mokesčių mokėtoją turi teisę gauti teismai, teisėsaugos institucijos, ikiteisminio tyrimo įstaigos (pvz., policija, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos ir kt.), valstybės įstaigos bei institucijos (pvz., Seimo Antikorupcijos komisija, Seimo kontrolierius, Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir kt.), kriminalinės žvalgybos subjektai (Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Valstybės saugumo departamentas) ir kiti asmenys (pvz., advokatai, antstoliai ir kt.) tik tais atvejais, kai tai būtina jų funkcijoms atlikti. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos advokatūros įstatyme (Žin., 2004, Nr. 50-1632) numatyta advokato teisė gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų veiksmingoms teisinėms paslaugoms teikti reikalingą valstybės ir savivaldybių institucijų turimą ar kontroliuojamą informaciją, dokumentus, jų nuorašus arba motyvuotą atsisakymą juos pateikti.

5) Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotai institucijai Vyriausybės nustatyta tvarka įmonių veiklos analizei atlikti;

Komentaras

Ši straipsnio nuostata suteikia teisinį pagrindą teikti įmonių finansinius duomenis Vyriausybės įgaliotoms institucijoms – Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai ir Įmonių bankroto valdymo departamentui prie Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos, kurios Vyriausybės nustatyta tvarka atlieka įmonių veiklos analizę. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2002 m. liepos 3 d. nutarimu Nr. 1038 (Žin., 2002, Nr. 70-2889) patvirtino Informacijos, susijusios su mokesčio mokėtoju ir importuotoju bei eksportuotoju, paskleidimo Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotai institucijai įmonių veiklos analizei atlikti tvarką, kuri nustato VMI prie FM ir Muitinės departamento prie Finansų ministerijos turimos informacijos apie mokesčių mokėtoją ir importuotoją bei eksportuotoją teikimo Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai ir Įmonių bankroto valdymo departamentui prie Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos sąlygas ir šios informacijos panaudojimo tikslą.

Informacijos gavėjai privalo užtikrinti, kad mokesčio administratoriaus pateikta informacija nebus paskleista tretiesiems asmenims ir bus naudojama tik įmonių veiklos analizei atlikti. Mokesčių administratorius informaciją teikia informacijos gavėjams pagal informacijos teikimo sutartis.

6) Finansų ministerijai jos funkcijoms atlikti;

Komentaras

Mokesčių administratorius privalo pateikti Finansų ministerijai turimą informaciją apie mokesčių mokėtoją, kuri reikalinga jos funkcijoms, numatytoms Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1088 (Žin., 1998, Nr. 81-2267), atlikti.

7) oficialiąją statistiką tvarkančioms valstybės įstaigoms jų funkcijoms atlikti;

Komentaras

1. Šios įstatymo nuostatos tikslas - užtikrinti oficialią statistiką tvarkančių valstybės įstaigų funkcijų įgyvendinimą. Oficialiosios statistikos įstaiga, įgyvendinanti bendrą valstybės politiką statistikos metodologijos ir organizavimo srityse, yra Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Statistikos departamentas), kuris kartu su kitomis oficialią statistiką tvarkančiomis įstaigomis organizuoja oficialią statistiką. Oficialiąją statistiką Lietuvos Respublikoje taip pat tvarko Statistikos departamento teritorinės įstaigos, ministerijos, kitos valstybės ir vietos savivaldos institucijos, įstaigos, taip pat Lietuvos bankas, jeigu tai numatyta Oficialiosios statistikos darbų programoje. Todėl mokesčių administratorius jo turimus duomenis apie mokesčių mokėtoją privalo teikti oficialią statistiką tvarkančioms įstaigoms tik statistikos reikmėms.

2. VMI prie FM teikia Statistikos departamentui duomenis apie sumokėtus mokesčius, pridėtinės vertės mokesčio deklaracijų metinių apyskaitų, pelno mokesčio deklaracijų duomenis, duomenis apie asmenis, dirbančius su verslo liudijimais, kitus duomenis.

8) centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui, kiek tai susiję su šiam valdytojui perduotu mokestinių nepriemokų išieškojimu;

Komentaras

1. Pagal MAĮ 33 straipsnio 16 punktą mokesčių administratorius turi teisę finansų ministro nustatyta tvarka perduoti atstovavimo pagrindais arba perleidžiant reikalavimo teisę mokesčių mokėtojo mokestinių nepriemokų išieškojimą akcinei bendrovei Turto bankui, kuris savo kompetencijos ribose atlieka veiksmus, susijusius su mokesčio mokėtojo mokestinės nepriemokos išieškojimu. Akcinė bendrovė Turto bankas, būdama mokesčių administratoriaus atstovu arba tapusi naujuoju mokesčių mokėtojo kreditoriumi, turi teisėtą interesą gauti iš mokesčių administratoriaus informaciją, susijusią su jai perduotų mokestinių nepriemokų išieškojimu, pavyzdžiui, gauti su mokestinės nepriemokos išieškojimu susijusius dokumentų (priimtų sprendimų dėl išieškų nukreipimo į turtą, susirašinėjimo su kitomis institucijomis mokestinės nepriemokos išieškojimo klausimais ir kt.) kopijas. Akcinė bendrovė Turto bankas gali kreiptis į mokesčių administratorių dėl papildomos pavedimo sutartyse bei reikalavimo perleidimo sutartyse nenumatytos informacijos ar dokumentų, susijusių su perduota išieškoti mokestine nepriemoka, pateikimo.

2. Apskričių valstybinių mokesčių inspekcijų atliekamo dokumentų bei informacijos perdavimo akcinei bendrovei Turto bankas tvarką reglamentuoja Mokestinės nepriemokos bei importo ir eksporto mokesčių ir muitų, baudų ir delspinigių išieškojimo perdavimo akcinei bendrovei

Turto bankui tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. vasario 15 d. įsakymu Nr. 46 (Žin., 2002, Nr. 18-743).

9) kitiems asmenims, kai mokesčių mokėtojas raštu prašo arba sutinka (neprieštarauja), kad informacija būtų paskleista.

Komentaras

Mokesčių administratorius informaciją apie mokesčių mokėtoją (išskyrus paslaptyje nelaikomą informaciją) gali paskleisti kitiems, šiame straipsnyje neišvardintiems, asmenims tik dviem atvejais:

- kai mokesčių mokėtojas raštu prašo;
- kai raštu sutinka arba neprieštarauja, kad informacija būtų paskleista.

Šiuo atveju mokesčių mokėtojo sutikimas – tai savanoriškas mokesčių mokėtojo valios pareiškimas tvarkyti jo duomenis jam žinomu tikslu. Mokesčių mokėtojo prašymas, sutikimas (neprieštaravimas) turi būti išreikštas aiškiai – rašytine forma.

2. Asmuo, gaunantis informaciją pagal šio straipsnio 1 dalies 1, 4-8 punktus, taip pat kai minėta informacija asmeniui tampa žinoma vykdant šio Įstatymo 31 straipsnyje nurodytos sutarties nuostatas, privalo ją saugoti paslaptyje.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio nuostata įpareigoja saugoti paslaptyje informaciją apie mokesčių mokėtoją asmenis, gaunančius ją pagal šio straipsnio 1 dalies 1, 4-8 punktus, t.y. teismus, teisėsaugos, kitas valstybės įstaigas bei institucijas, operatyvinės veiklos subjektus, Ūkio ministeriją, Finansų ministeriją, kitą Lietuvos mokesčių administratorių, oficialiąją statistiką tvarkančias valstybės įstaigas, akcinę bendrovę Turto bankas, taip pat kitus asmenis įstatymų nustatytais atvejais bei kitus asmenis, su kuriais mokesčių administratorius, vadovaudamasis MAĮ 31 straipsniu, sudarė tam tikrų funkcijų atlikimo perdavimo, paslaugų gavimo ar kitas sutartis. Pavyzdžiui, akcinė bendrovė Turto bankas, gavusi iš mokesčių administratoriaus dokumentus ir/ar informaciją, negali šių dokumentų, jų kopijų ar juose pateiktos informacijos perleisti tretiesiems asmenims.

3. Šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytos institucijos pateiktą informaciją naudoja apmokestinimo, taip pat teisės pažeidimų mokesčių srityje tyrimo tikslais. Mokesčių administratorius gali duoti rašytinį sutikimą užsienio valstybių mokesčių administracijoms (kompetentingoms institucijoms) perduoti jo pateiktą informaciją tų užsienio valstybių teismams ar kitiems subjektams, taip pat trečiųjų valstybių mokesčių administracijoms (kompetentingoms institucijoms), jeigu tokia galimybė numatyta Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, susitarimuose ar Europos Sąjungos teisės aktuose ir jeigu tokia informacija reikalinga šių subjektų funkcijoms atlikti.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

Komentuojamame straipsnyje nustatytas užsienio valstybių mokesčių administracijoms (kompetentingoms institucijoms) pateiktos informacijos apie mokesčių mokėtoją panaudojimo tikslas – apmokestinimui bei teisės pažeidimų mokesčių srityje tyrimui. Tačiau jeigu užsienio valstybių mokesčių administracijos (kompetentingos institucijos) gauna mokesčių administratoriaus

rašytinį sutikimą, informacija gali būti naudojama ir kitais tikslais – šių subjektų (užsienio valstybių teismų ar kitų subjektų, taip pat trečiųjų valstybių mokesčių administracijų (kompetentingų institucijų) funkcijoms atlikti, jeigu tokia galimybė numatyta Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, susitarimuose (pavyzdžiui, Dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyje, Konvencijoje dėl savitarpio administracinės pagalbos mokesčių srityje) ar Europos Sąjungos teisės aktuose.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-08-09 raštą Nr. (29.3-31-3 Mr)-R-3112.)

4. Informacija apie mokesčių mokėtoją teikiama teisės aktuose, taip pat tarptautinėse sutartyse (susitarimuose) nustatytais būdais.

Komentaras

1. Informacija apie mokesčių mokėtoją teikiama nacionalinės teisės aktuose nustatytais būdais. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos valstybės registrų įstatyme (Žin., 1996, Nr. 86-2043; 2004, Nr. 124-4488) nurodyti informacijos pateikimo būdai, fizinio asmens duomenys teikiami Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme (Žin., 1996, Nr. 63-1479; 2003, Nr. 15-597) nurodytais būdais, Mokesčių mokėtojų registro duomenys teikiami Mokesčių mokėtojų registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-09-06 nutarimu Nr. 1059 (Žin., 2000, Nr. 77-2333, Nr. 79), 89 punkte nurodytais būdais.

2. Tarptautinėse sutartyse (susitarimuose) taip pat nustatomi informacijos apie mokesčių mokėtoją pateikimo užsienio valstybių mokesčių administracijoms ir kitoms kompetentingoms institucijoms būdai (informacijos pateikimas pagal raštiškus paklausimus, spontaninis ar automatinis informacijos pateikimo būdai).

5. Juridiniai asmenys, gaunantys informaciją pagal šio straipsnio 1 dalies 1, 4-8 punktus, privalo užtikrinti, kad gaunama informacija būtų prieinama tik tiems juridinio asmens darbuotojams, kurie tiesiogiai atlieka funkcijas, kurioms informacija yra gaunama. Nurodyti juridiniai asmenys taip pat privalo užtikrinti, kad būtų fiksuojamas kiekvienas gaunamos informacijos naudojimo atvejis.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio nuostata įpareigoja juridinius asmenis - teismus, teisėsaugos, kitas valstybės įstaigas bei institucijas, operatyvinės veiklos subjektus Ūkio ministeriją, Finansų ministeriją, kitą Lietuvos mokesčių administratorių, oficialiąją statistiką tvarkančias valstybės įstaigas, akcinę bendrovę Turto bankas ir kitus asmenis įstatymų nustatytais atvejais – užtikrinti, kad gaunama informacija būtų prieinama tik tiems juridinio asmens darbuotojams, kurie tiesiogiai atlieka funkcijas, kurioms informacija yra gaunama, t. y. kad nepatektų tiems juridinio asmens darbuotojams ar tretiesiems asmenims, kurie neturi teisės ja disponuoti. Nurodyti juridiniai asmenys taip pat privalo užtikrinti, kad būtų fiksuojamas kiekvienas gaunamos informacijos naudojimo atvejis, pvz., parengti bei įdiegti atitinkamas priemones, užtikrinančias vartotojų teisių, ribojančių prieigą prie tam tikrų duomenų, įgyvendinimą bei užtikrinančias, kad atlikus bet kokį mokesčių mokėtojo duomenų tvarkymo veiksmą, būtų galima nustatyti, kokie asmens duomenys buvo tvarkomi, kas ir kada juos tvarkė ir pan.

6. Jeigu mokesčių administratorius šio straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais pateikė neteisingą informaciją apie mokesčių mokėtoją, privalo ištaisyti klaidą tuojau pat, kai tik buvo apie ją sužinota.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio nuostata įpareigoja mokesčių administratorių, kuris šio straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais pateikė neteisingą informaciją apie mokesčių mokėtoją, ištaisyti klaidą tuojau pat, kai tik buvo apie ją sužinota.

7. Mokesčių administratoriaus pareigūnas informaciją apie mokesčių mokėtoją laiko paslaptimi taip pat ir pasibaigus tarnybos santykiams, išskyrus šio Įstatymo nustatytus atvejus.

Komentaras

Ši komentuojamo straipsnio nuostata įpareigoja mokesčių administratoriaus pareigūną laikyti paslaptyje informaciją apie mokesčių mokėtoją ne tik einant valstybės tarnautojo pareigas, bet ir pasibaigus tarnybos santykiams.

8. Mokesčių administratorius, taip pat kiekvienas kitas asmuo, kuriam buvo pateikta ar tapo žinoma su mokesčių mokėtoju susijusi paslaptimi laikoma informacija, atsako už šios informacijos paskleidimą įstatymų nustatyta tvarka, išskyrus atvejus, kai įstatymai leidžia tokią informaciją skleisti.
Straipsnio pakeitimai:
Nr. XI-2251, 2012-10-02, Žin., 2012, Nr. 122-6110 (2012-10-20)
Nr. XII-795, 2014-03-20, paskelbta TAR 2014-04-03, i. k. 2014-04029

Komentaras

Komentuojamo straipsnio dalyje nustatyta mokesčių administratoriaus, taip pat asmens, kuriam buvo pateikta ar tapo žinoma su mokesčių mokėtoju susijusi paslaptimi laikoma informacija, atsakomybė už neteisėtą tokios informacijos paskleidimą. Asmenys, neteisėtai paskleidę paslaptimi laikomą informaciją apie mokesčių mokėtoją, gali būti traukiami administracinėn arba baudžiamojon atsakomybėn. Išimtys taikomos tik įstatymų nustatytais atvejais, t.y. kai įstatymai leidžia tokia informaciją skleisti.

40 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojo pareigos
(Pakeista pagal 2015 m. lapkričio 19 d. įstatymo redakciją Nr. XII-2038, įsigalioja nuo 2016 m. spalio 10 d.)

Mokesčių mokėtojas privalo:

1) laiku ir tiksliai įvykdyti mokestinę prievolę;

Komentaras

Mokesčių mokėtojas privalo mokesčių įstatymo nustatytu pagrindu teisingai apskaičiuoti ir laiku sumokėti mokestį bei su juo susijusias sumas į biudžetą ir vykdyti kitas pareigas, susijusias su mokesčių apskaičiavimu ir sumokėjimu.

2) bendradarbiauti su mokesčių administratoriumi, vykdyti jo teisėtus nurodymus ir netrukdyti įgyvendinti įstatymų suteiktų teisių;

Komentaras

Vykdydamas teisėtus mokesčių administratoriaus nurodymus mokesčių mokėtojas taip bendradarbiauja su mokesčių administratoriumi. Mokesčių mokėtojas turi sudaryti mokesčių administratoriaus darbuotojui mokestiniam patikrinimui reikalingas sąlygas, pateikti visus reikalaujamus dokumentus, kompiuterinės apskaitos duomenis, reikiamus mokesčio apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumui patikrinti. Kai mokesčių mokėtojas teisėtai bendradarbiauja su mokesčių administratoriumi, mokesčių administratorius MAĮ nustatyta tvarka skirdamas sankcijas už mokesčių mokėtojo padarytus įstatymo pažeidimus turi teisę atsižvelgti į tai, kad mokesčių mokėtojas bendradarbiavo su mokesčių administratoriumi, kad mokesčių mokėtojas pripažino mokesčių įstatymo pažeidimą ar buvo kitų aplinkybių, kurias mokesčių administratorius pripažįsta svarbiomis.

Pavyzdys

Mokestinio patikrinimo metu mokesčių administratoriaus pareigūnas nustatė, kad mokesčių mokėtojas mokesčio deklaracijoje nurodė mažesnį mokesčio tarifą nei numatyta įstatymo ir dėl šios priežasties mokėtiną mokestį neteisėtai sumažino. Už šį mokesčio įstatymo pažeidimą mokesčių mokėtojui turi būti priskaičiuojama trūkstama mokesčio suma ir skiriama nuo 10 iki 50 procentų minėtos mokesčio sumos dydžio bauda. Atsižvelgdamas į tai, kad mokesčių mokėtojas laiku pateikė patikrinimui visus dokumentus, trūkstamą mokestį nedelsdamas sumokėjo, mokesčių administratorius mokesčių mokėtojui skyrė mažiausią - 10 procentų nesumokėto mokesčio sumos dydžio baudą.

3) teisės aktų nustatyta tvarka įsiregistruoti mokesčių mokėtoju, laiku pranešti apie pasikeitusius mokesčių mokėtojų registre esančius duomenis;

Komentaras

Asmuo, kuriam pagal mokesčio įstatymą nustatyta prievolė sumokėti mokestį, privalo įsiregistruoti pas atitinkamą vietos mokesčių administratorių (registro tvarkymo įstaigą) ir pateikti Mokesčių mokėtojų registro nuostatuose nurodytus mokesčių mokėtojo registravimo duomenis (žr. MAĮ 43-47 str. komentarą). Mokesčių mokėtojų apskaitai tvarkyti bei mokesčių apskaičiavimo, sumokėjimo ir išskaičiavimo teisingumo kontrolei sudarytas bendras Mokesčių mokėtojų registras (žr. Mokesčių mokėtojų registro nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugsėjo 6 d. nutarimu Nr. 1059, toliau – Nuostatai, Žin., 2000, Nr. 77-2333). Nuostatų III dalyje „Registro objektai“ yra įvardyti mokesčių mokėtojai, mokesčius išskaičiuojantys ir savarankiškai mokesčius sumokantys asmenys, privalantys įsiregistruoti į Mokesčių mokėtojų registrą.

4) teisingai apskaičiuoti mokestį, vadovaudamasis mokesčių įstatymais;

Komentaras

Mokesčių mokėtojai – gyventojai ir ūkio subjektai mokesčius turi apskaičiuoti savarankiškai, įvertinant per mokestinį laikotarpį iš turėtų sandorių pajamas bei visas kitas gautas pajamas. Atsižvelgdami į teisės aktų reikalavimus mokesčių mokėtojai turi išsiaiškinti, kaip minėtos pajamos apmokestinamos ir atlikus šiuos veiksmus savarankiškai užpildyti deklaracijas, apskaičiuojant priklausančius mokėti mokesčius. Mokesčių mokėtojas privalo sumokėti mokestį to mokesčio įstatymo ar jo pagrindu priimto lydimojo teisės akto nustatytu terminu. Mokesčiai apskaičiuojami pagal mokesčių sumokėjimo laikotarpyje galiojusius įstatymus, jeigu juose nenustatyta kitaip.

5) laiku pateikti mokesčių deklaracijas ir kitus teisės aktuose nurodytus dokumentus;

Komentaras

1. Žr. MAĮ 73-80 str. komentarą.
2. Muitinės deklaracijos, pateikiamos ir pildomos vadovaujantis 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 61-77 straipsniais bei 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatas, 198-238 straipsniais.

6) teisės aktų nustatyta tvarka tvarkyti apskaitą, saugoti apskaitos dokumentus ir registrus, taip pat kitus dokumentus;

Komentaras

Mokesčių mokėtojas privalo tvarkyti buhalterinę ūkinių operacijų, piniginių lėšų ir materialinių vertybių apskaitą, saugoti šiuos apskaitos dokumentus ir kitus registrus ir prireikus įstatymo nustatyta tvarka juos pateikti mokesčių administratoriui. Buhalterinė ūkinių operacijų, piniginių lėšų ir materialinių vertybių apskaita turi būti tvarkoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu (Žin., 2001, Nr. 99-3515).

7) sudaryti mokesčių administratoriui patikrinimui atlikti reikiamas sąlygas, kai patikrinimas atliekamas nuvykus pas mokesčių mokėtoją;

Komentaras

Mokesčių mokėtojas privalo sudaryti mokesčių administratoriui sąlygas patikrinti mokesčių mokėtojo apskaitos, sandorių ir kitus dokumentus, registrus, kompiuterinės apskaitos sistemas ir jų duomenis, mokesčių mokėtojo veiklai naudojamus materialinius techninius išteklius, įrenginius bei pagamintą produkciją ir kitus objektus, kiek tai susiję su mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo bei atskirų mokesčių mokėtojo pareigų vykdymo patikrinimu.

8) pateikti mokesčių administratoriui visus patikrinimui atlikti reikiamus dokumentus, kompiuteriu tvarkomos apskaitos duomenis bei kitą informaciją;

Komentaras

Mokesčių administratoriui atliekant mokesčių mokėtojo patikrinimą mokesčių administratoriaus patalpose, mokesčių mokėtojo buveinėje ar kitoje patalpoje, kurioje mokesčių mokėtojas atlieka ūkinę veiklą, mokesčių mokėtojas turi pateikti apskaitos, sandorių ir kitus dokumentus, registrus, kompiuterinės apskaitos sistemas ir jų duomenis bei kitą informaciją (žr. MAĮ 123 str. komentarą).

9) šio Įstatymo 42 straipsnyje nustatyta tvarka pateikti mokesčių administratoriui informaciją apie sąskaitos užsienio kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigoje atidarymą;
(Pakeista pagal įstatymo redakciją Nr. XI -1875, 2011-12-22, Žin., 2011, Nr. 163-7766 (2011-12-31).)

Komentaras

1. Lietuvos Respublikoje mokesčių mokėtojais įregistruoti juridiniai asmenys apie visų rūšių sąskaitų užsienio valstybės kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigose atidarymą ar uždarymą privalo pranešti Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sąskaitos atidarymo ar uždarymo dienos. Fiziniai asmenys apie sąskaitų užsienio valstybės kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigose atidarymą ar uždarymą privalo pranešti Pranešimo apie užsienio valstybių kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigose atidarytas ir uždarytas sąskaitas FR0526 formos pildymo ir pateikimo taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012 m. birželio 19 d. įsakymo Nr. VA-61 (Žin. 2012, Nr. 70-3652) nustatyta tvarka (žr. MAĮ 42 straipsnio komentarą).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2012-08-28 raštą Nr. (29.2-31-3)-R-7276.)

10) šio Įstatymo 42^1 straipsnyje nustatyta tvarka pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją apie šio Įstatymo 42^1 straipsnyje nurodytus sandorius;
(Papildyta pagal 2012 m. birželio 19 d. įstatymo redakciją Nr. XI-2078, Žin., 2012, Nr. 76-3927 (nuo 2013 01 01).)

Komentaras

Nuolatinis Lietuvos gyventojas privalo pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją apie jo sudarytus sandorius. Informacija turi būti pateikiama MAĮ 42^1 straipsnyje nustatyta tvarka (žr. MAĮ 42^1 straipsnio komentarą).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2012-11-30 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-6622.)

11) šio Įstatymo 42^2 straipsnyje nustatyta tvarka pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų duomenis;
Papildyta straipsnio punktu:
Nr. XII-2038, 2015-11-19, paskelbta TAR 2015-11-27, i. k. 2015-18853.

Komentaras

Pridėtinės vertės mokesčių mokėtojai, kaip jie suprantami pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo nuostatas bei privalantys tvarkyti gaunamų ir išrašomų pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų apskaitą, turi pateikti gaunamų ir išrašomų pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų registrų duomenis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 42^2 straipsnyje nustatyta tvarka (žr. MAĮ 42^2 straipsnio komentarą).

12) šio Įstatymo 42^3 straipsnyje nustatyta tvarka pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai važtaraščių ir kitų prekių gabenimo dokumentų duomenis;
Papildyta straipsnio punktu:
Nr. XII-2038, 2015-11-19, paskelbta TAR 2015-11-27, i. k. 2015-18853.

Komentaras

Mokesčių mokėtojai, kurie siunčia, veža ar gauna krovinius Lietuvos Respublikos kelių transportu, privalo mokesčių administratoriui Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 42^3 straipsnio nustatyta tvarka (žr. MAĮ 42^3 straipsnio komentarą) pateikti važtaraščių ir kitų

krovinių gabenimo dokumentų, jeigu šie, vadovaujantis teisės aktų nuostatomis, privalo būti išrašyti, duomenis.

13) Lietuvos Respublikos Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytais atvejais, būdais ir tvarka fiksuoti atsiskaitymų už parduodamas prekes (kai prekės superkamos, – superkamas prekes) ir teikiamas paslaugas duomenis;
Papildyta straipsnio punktu:
Nr. XIV-293, 2021-05-13, paskelbta TAR 2021-05-27, i. k. 2021-11761.

Komentaras

Mokesčių mokėtojas privalo vykdyti visas iš Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo ar kituose Lietuvos Respublikos bei tarptautiniuose teisės aktuose numatytas bei kylančias mokesčių mokėtojo pareigas.
(Papildyta pagal VMI prie FM 2019-11-25 raštą Nr. RM-34814.)

14) šio Įstatymo 42^4 straipsnyje nustatyta tvarka teikti Valstybinei mokesčių inspekcijai šio straipsnio 13 punkte nurodytus duomenis;
Papildyta straipsnio punktu:
Nr. XIV-293, 2021-05-13, paskelbta TAR 2021-05-27, i. k. 2021-11761.

Komentaras

Mokesčių mokėtojai privalo teikti Valstybinei mokesčių inspekcijai atsiskaitymų už parduodamas prekes (kai prekės superkamos, – superkamas prekes) ir teikiamas paslaugas duomenis Atsiskaitymų už prekes ir paslaugas duomenų teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2022 spalio 14 d. įsakymu Nr. VA-80 „Dėl atsiskaitymų už prekes ir paslaugas duomenų teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklių patvirtinimo“, nustatyta tvarka.

15) atlikti kitas šiame ir kituose įstatymuose bei jų lydimuosiuose teisės aktuose numatytas pareigas.
Nr. XII-2038, 2015-11-19, paskelbta TAR 2015-11-27, i. k. 2015-18853
Nr. XIV-293, 2021-05-13, paskelbta TAR 2021-05-27, i. k. 2021-11761

Straipsnio pakeitimai:
Nr. XI-1875, 2011-12-22, Žin., 2011, Nr. 163-7766 (2011-12-31)
Nr. XI-2078, 2012-06-19, Žin., 2012, Nr. 76-3927 (2012-06-30)(papildyta nauju 10 punktu)

Komentaras

Mokesčių mokėtojas privalo vykdyti visas iš Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo ar kituose Lietuvos Respublikos bei tarptautiniuose teisės aktuose numatytas bei kylančias mokesčių mokėtojo pareigas.
(Papildyta pagal VMI prie FM 2019-11-25 raštą Nr. RM-34814.)

40^1 STRAIPSNIS. Minimalūs patikimo mokesčių mokėtojo kriterijai

1. Laikoma, kad mokesčių mokėtojas – juridinis asmuo arba individualia veikla užsiimantis fizinis asmuo – atitinka minimalius patikimo mokesčių mokėtojo kriterijus, kai:

Komentaras

Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau — MAĮ) 40^1 straipsnis įtvirtina kriterijus, kuriuos atitikę Lietuvos Respublikos juridiniai asmenys, užsienio juridiniai asmenys (toliau – juridiniai asmenys) arba individualia veikla užsiimantys fiziniai asmenys bus laikomi atitinkantys minimalius patikimo mokesčių mokėtojo kriterijus ir jiems nebus taikomos įstatymo leidėjo įtvirtintos tam tikros, toliau nurodytos neigiamos pasekmės. Jeigu juridinis asmuo arba individualia veikla užsiimantis fizinis asmuo neatitiks bent vieno iš komentuojamo straipsnio nustatytų kriterijų, bus laikoma, kad toks asmuo neatitinka minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų ir jam kyla tokios neigiamos pasekmės:

1) Informacija apie tai, kad mokesčių mokėtojas neatitinka minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų, nebus laikoma paslaptyje ir ši informacija bus skelbiama mokesčių administratoriaus internetinėje svetainėje;

2) Atliekant juridinių asmenų arba individualia veikla užsiimančių fizinių asmenų kontrolės veiksmus, bus taikomi ilgesni senaties terminai;

3) Mokesčių mokėtojai, neatitinkantys minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų, negalės dalyvauti viešuosiuose pirkimuose (Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimas);

4) Juridiniai asmenys ir individualia veikla užsiimantys fiziniai asmenys negalės įgyti paramos gavėjo statuso, o tokį statusą jau turintys – šio statuso neteks (Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo pakeitimas);

5) minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų neatitinkantiems PVM mokėtojams neįskaityto (negrąžinto) už mokestinį laikotarpį susidariusio PVM skirtumo suma gali būti grąžinta ne anksčiau negu praėjus 6 mėnesiams nuo permokos susidarymo (Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 91 straipsnio 2 dalis);

6) Įstatymų nustatytais atvejais mokesčių mokėtojams, neatitinkantiems minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų, gali būti apribotas licencijų išdavimas (pvz., didmeninės prekybos nefasuotais naftos produktais leidimai stabdomi, kai asmuo, turintis leidimą verstis didmenine prekyba nefasuotais naftos produktais, neatitinka minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų, nustatytų MAĮ 40^1 straipsnio 1 dalyje (Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 21 straipsnio 5 dalies 10 punktas)).

7) ir kitos neigiamos pasekmės, nustatytos teisės aktuose.

Mokesčių administratorius, vertindamas mokesčių mokėtojų atitiktį minimaliems patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams, vertins tik tuos pažeidimus, kurie padaryti po 2019 m. sausio 1 d.

Mokesčių administratorius juridinio asmens vadovą, įgaliotą atstovą ar kitą atsakingą asmenį nustato, atsižvelgdamas į Mokesčių mokėtojų registre esančią arba kitą papildomai nurodytą informaciją. Kiekybinio atstovavimo atveju vertinami visų ūkio subjekto atstovų, nurodytų Mokesčių mokėtojų registre, padaryti įstatymo pažeidimai.

Už komentuojamo straipsnio 1 dalies 3–4 punktuose nustatytas nusikalstamas veikas bei administracinius nusižengimus juridinio asmens ir individualia veikla užsiimančio fizinio asmens atitiktis minimaliems patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams bus vertinama, atsižvelgiant ne tik į juridinio asmens baustumą, bet ir į vadovo ar individualią veiklą vykdančio fizinio asmens baustumą. Pažymėtina, kad mokesčių administratorius, vertindamas juridinio asmens atitiktį minimaliems patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams, vertins, ar vadovas buvo baustas per trejų (vienerių, kai padarytas administracinis nusižengimas) metų laikotarpį. Akcentuotina, kad mokesčių mokėtojo minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų statusui vadovo atleidimas arba atsistatydinimas iš užimamų pareigų nedarys jokios įtakos, t. y. net ir tuo atveju, kai vadovas atsistatydino iš užimamų

pareigų, kai dėl jo veiksmų juridinis asmuo tapo neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų, juridinis asmuo vis tiek laikomas neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų iki tol, kol sueis naikinamasis terminas.

1) juridiniam asmeniui arba individualia veikla užsiimančiam fiziniam asmeniui per paskutinius 3 metus iki jo vertinimo dienos įsigaliojusiu sprendimu pagal šį Įstatymą ar specialiuosius mokesčių įstatymus nebuvo skirta bauda už pajamų neįtraukimą į apskaitą, įsigaliojusiu sprendimu nebuvo skirta bauda už į apskaitą neįtraukto darbo užmokesčio mokėjimą, įsigaliojusiu sprendimu nebuvo skirta bauda už nepagrįstą pridėtinės vertės mokesčio atskaitą ir (arba) leidžiamų atskaitymų didinimą dėl į apskaitą įtrauktų apskaitos dokumentų, kuriuose įformintos tikrovėje nevykdytos arba kitomis, negu nurodyta, sąlygomis vykdytos ūkinės operacijos, įsigaliojusiu sprendimu nebuvo skirta bauda už juridinio asmens vadovo ar kitų atsakingų asmenų arba individualia veikla užsiimančio asmens privačių poreikių tenkinimą juridinio asmens lėšomis arba su individualia veikla susijusiomis lėšomis, įsigaliojusiu sprendimu nebuvo skirta bauda už paramos panaudojimą ne pagal paskirtį ir dėl bent vieno iš padarytų šių pažeidimų nebuvo apskaičiuota daugiau kaip 15 000 eurų mokesčių ir

Komentaras

Juridinis asmuo arba individualia veikla užsiimantis fizinis asmuo laikomas neatitinkančiu Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 40^1 straipsnio 1 punkto kriterijaus, jeigu per paskutinius 3 metus nuo vertinimo dienos įsigaliojusiu sprendimu pagal Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo ar specialiuosius mokesčių įstatymus pastarajam buvo skirta bauda bei apskaičiuoti daugiau kaip 15 000 eurų mokesčių už:

1) pajamų neįtraukimą į apskaitą;

2) į apskaitą neįtraukto darbo užmokesčio mokėjimą;

3) nepagrįstą pridėtinės vertės mokesčio atskaitą ir / arba leidžiamų atskaitymų didinimą dėl į apskaitą įtrauktų apskaitos dokumentų, kuriuose įformintos tikrovėje nevykdytos arba kitomis, negu nurodyta, sąlygomis vykdytos ūkinės operacijos;

4) juridinio asmens vadovo ar kitų atsakingų asmenų arba individualia veikla užsiimančio asmens privačių poreikių tenkinimą juridinio asmens lėšomis arba su individualia veikla susijusiomis lėšomis;

5) paramos panaudojimą ne pagal paskirtį.

Jeigu juridiniam asmeniui arba individualia veikla užsiimančiam fiziniam asmeniui paskirta bauda už bent vieną iš išvardytų pažeidimų bei priskaičiuota bent už vieną iš išvardytų pažeidimų daugiau kaip 15 000 eurų mokesčių, laikoma, kad pastarasis mokesčių mokėtojas neatitinka minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų.

Mokesčių administratorius pripažins, kad mokesčių mokėtojas neatitinka šio kriterijaus, jeigu bus įvykdytos abi sąlygos – paskirta bauda už bent vieną iš anksčiau nurodytų pažeidimų bei papildomai apskaičiuota 15 000 eurų mokesčių dėl bent vieno anksčiau nurodyto pažeidimo. Apskaičiuojant 15 000 eurų sumą, papildomai už pažeidimą priskaičiuoti mokesčiai yra sumuojami, pvz., dėl pajamų neįtraukimo į apskaitą gali būti priskaičiuota pridėtinės vertės ir pelno mokesčių suma – ši bendra mokesčių suma bus lyginama su 15 000 eurų ribine suma už vieną iš anksčiau nurodytų pažeidimų.

Pažymėtina, kad, nepaisant to, jog mokesčių administratoriaus sprendime dėl patikrinimo akto tvirtinimo už vieną iš anksčiau išvardytų pažeidimų yra papildomai priskaičiuota 15 000 eurų, tačiau dėl tam tikrų nustatytų kitų pažeidimų ir aplinkybių ši suma yra sumažinama (užskaitymai ar kt.), o galutinė mokėtina mokesčių suma nesiekia 15 000 eurų ir yra paskiriama bauda, mokesčių mokėtojas bus priskiriamas prie neatitinkančių minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų.

Vertinant atitiktį minimaliems patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams, mokesčių administratoriaus apskaičiuotos mokesčio sumos pagal kiekvieną iš anksčiau nurodytų atvejų nebus sumuojamos. Neatitikimas minimaliems patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams bus nustatytas tik po įsiteisėjusio sprendimo (sprendimų), kuriuo už padarytus pažeidimus buvo paskirta bauda ir apskaičiuota daugiau kaip 15 000 eurų mokesčių. Tais atvejais, kai, nustatęs galimos nusikalstamos veikos požymius, mokesčių administratorius surinktą informaciją perduos MAĮ 132 straipsnio nustatyta tvarka ikiteisminio tyrimo institucijai, atitiktis minimaliems patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams bus įvertinta, mokesčių administratoriui priėmus atskirą sprendimą dėl baudos paskyrimo, kai prokuroras nutrauks ikiteisminį tyrimą ar teismas priims išteisinamąjį nuosprendį. Teismui priėmus apkaltinamąjį nuosprendį, mokesčių administratorius mokesčių mokėtojo atžvilgiu atitikties minimaliems patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams pagal komentuojamo straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas nevertins.

Pajamų neįtraukimo į apskaitą pažeidimas pagal MAĮ 40^1 straipsnį suprantamas kaip įmonės ar individualia veikla užsiimančio fizinio asmens ūkinių operacijų neatvaizdavimas įmonės ar individualia veikla užsiimančio fizinio asmens apskaitoje arba ūkinių operacijų, kurios faktiškai vyko kitomis sąlygomis nei nurodyta dokumentuose, atvaizdavimas, ar siekiant mokestinės naudos.

1 pavyzdys

UAB „C“ prekiauja žaislais Lietuvos parduotuvėse ir vykdo prekybą internetu. Dalį savo produkcijos ji taip pat pardavinėja per tarptautines platformas (pvz., Amazon, Ebay). Patikrinimo metu nustatyta, kad UAB „C“ pajamų, gautų iš pardavimų per tarptautines platformas, neįtraukė į apskaitą ar kitaip atliktų sandorių neatvaizdavo apskaitos registruose iki mokestinio patikrinimo pradžios ir nedeklaravo VMI pateiktose deklaracijose. Jei už tokį nusižengimą UAB „C“ būtų apskaičiuota daugiau kaip 15 000 eurų mokesčių, atsirastų pagrindas UAB „C“, įsigaliojus sprendimui, kuriuo bus skirta bauda už pajamų neįtraukimą į apskaitą, laikyti neatitinkančia minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų.

2 pavyzdys

UAB „A“ atžvilgiu inicijuoti kontrolės veiksmai už 2019 m. sausio mėn. Nustatyta, kad mokesčių mokėtojas už 2019 m. sausio mėn. suteiktas paslaugas (darbus) neišrašė PVM sąskaitos faktūros, nors paslaugas (darbus) atliko ir tą patį mėnesį perdavė užsakovui. Nustatyta, kad PVM sąskaita faktūra už atliktas paslaugas (darbus) išrašyta ir į apskaitą įtraukta tik 2019 m. kovo mėnesį, t. y. gavus apmokėjimą už paslaugas. Atsižvelgiant į tai, kad pajamos gautos už atliktas paslaugas pavėluotai, bet įtrauktos į įmonės apskaitą iki mokestinio patikrinimo pradžios, ši įmonė nebus laikoma neatitinkančia minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų.

3 pavyzdys

VMI inicijavo kontrolės veiksmus UAB „A“ atžvilgiu už 2019 metus ir nustatė, kad mokesčių mokėtojas gavo palūkanų pajamų už užsienio verslo partneriui suteiktą paskolą, tačiau apskaitoje jas apskaitė, konvertavusi į eurus ne pagal nustatytus reikalavimus. Nors palūkanų pajamos įtrauktos į UAB „A“ apskaitą, netinkamai konvertavus į eurus, ir nors buvo apskaityta mažiau pajamų, mokesčių mokėtojas nebus laikomas neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų.

4 pavyzdys

Bendrovė „A“ priklauso tarptautinei įmonių grupei ir susijusiems asmenims teikia sandėliavimo paslaugas. Nustatydama kontroliuojamojo sandorio kainodarą, bendrovė su šios paslaugos teikimu susijusių kaštų bazei taiko 5 procentų antkainį. VMI, inicijavusi kontrolės veiksmus UAB „A“ atžvilgiu už 2019 metus, nustatė, kad bendrovė neįvertino visų su šios paslaugos teikimu susijusių sąnaudų ir dalies jų neįtraukė į paslaugų teikimo kaštų bazę, kuriai taikytas 5 proc.

antkainis. Atsižvelgiant į tai, atliktas bendrovės gautino atlygio už paslaugas koregavimas. Tokiu atveju bendrovė nebus laikoma neatitinkančia minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų.

2) darbdavys ar kitas atsakingas asmuo per paskutinius 3 metus iki jo vertinimo dienos įsigaliojusiu sprendimu nebuvo baustas už nelegalų darbą, ir

Komentaras

Juridinis asmuo arba individualia veikla užsiimantis fizinis asmuo, siekdamas atitikti komentuojamo straipsnio 2 punkte numatytą kriterijų, neturi būti nubaustas už nelegalų darbą per paskutinius praėjusius trejus metus nuo jo vertinimo dienos. Už nelegalaus darbo pažeidimą asmenims gali būti taikoma atsakomybė tiek pagal Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 56 straipsnį, tiek pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 95 straipsnį.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 55 straipsniu, nelegalaus darbo, nedeklaruoto darbo ir nedeklaruotos savarankiškos veiklos prevenciją vykdo, patikrinimus, grindžiamus rizikos vertinimu, atlieka Valstybinė darbo inspekcija, Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos ir policija. Atsižvelgdamas į tai, juridinis asmuo arba individualia veikla užsiimantis fizinis asmuo, siekdamas atitikti komentuojamo straipsnio 2 punkte įtvirtintą kriterijų, neturi būti nubaustas už nelegalų darbą ne tik mokesčių administratoriaus, tačiau ir kitų Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 55 straipsnyje numatytų institucijų.

Taip pat pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 95 straipsnį, asmenims baudas gali skirti ne tik mokesčių administratorius, bet ir kitos institucijos išvardintos Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnyje. Todėl šiame punkte nustatyto kriterijaus atitiktis vertinama ne tik dėl mokesčių administratoriaus priimtų nutarimų pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 95 straipsnį, bet ir pagal kitų kompetentingų institucijų priimtus nutarimus.

1 pavyzdys

Patikrinimo metu ūkyje, pas fizinį asmenį, kuris vykdo individualią veiklą (gėlių auginimas ūkyje), nustatytas dirbantis asmuo, kuris dirbo pagalbinius ūkio darbus ir šie darbai buvo vykdomi ūkio naudai. Fizinis asmuo, kaip darbdavys, su patikrinimo metu nustatytu dirbančiu asmeniu nebuvo sudaręs darbo sutarties ir pastarajam leido atlikti pagalbinius darbus ūkio naudai bei teisės aktų nustatyta tvarka nepranešė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinei įstaigai mažiausiai prieš vieną darbo dieną iki darbo pradžios apie darbuotojo priėmimą į darbą. Toks fizinis asmuo, vykdantis individualią veiklą, baudžiamas pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 95 straipsnį ir nuo sprendimo įsiteisėjimo, asmuo laikomas neatitinkančia minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų 3 metus.

2 pavyzdys

MB „X“ vadovas, būdamas bendrovės atsakingu asmeniu, neužtikrino darbo santykius reglamentuojančių teisės normų tinkamo įgyvendinimo. Patikrinimo metu nustatytas pažeidimas dėl nelegalaus darbo bei Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 56 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytos teisės normos pažeidimo. Įsiteisėjus sprendimui MB „X“ laikoma neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų 3 metus.

3) juridinis asmuo ir (ar) jo vadovas arba individualia veikla užsiimantis asmuo per paskutinius 3 metus iki jo vertinimo dienos įsiteisėjusiu apkaltinamuoju nuosprendžiu nebuvo nuteistas už sukčiavimą, neteisėtą praturtėjimą, nusikalstamą veiką ekonomikai ir verslo tvarkai, nusikalstamą veiką finansų sistemai, ir

Komentaras

Juridinis asmuo ir (ar) jo vadovas arba individualia veikla užsiimantis fizinis asmuo, siekdamas atitikti komentuojamo straipsnio 3 punkte įtvirtintą kriterijų, per paskutinius 3 metus neturi būti nuteistas įsiteisėjusiu apkaltinamuoju nuosprendžiu nė už vieną iš numatytų nusikalstamų veikų pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 182, 189[1], 199, 199[1], 199[2], 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224 straipsnį.

Tais atvejais, kai vadovas buvo pripažintas kaltu dėl vienos iš minėtų nusikalstamos veikos, tačiau po kurio laiko nustojo eiti vadovo pareigas (neatsižvelgiant į priežastį pvz. savanoriškas pasitraukimas iš pareigų, vadovo mirtis ar kt.) ir juridiniam asmeniui vadovauja kitas asmuo, mokesčių administratorius šį juridinį asmenį laikys neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų iki tol, kol sueis 3 metų vertinimo senaties terminas nuo nuosprendžio įsiteisėjimo buvusiam vadovui. Juridinis asmuo arba individualia veikla užsiimantis fizinis asmuo bus laikomas neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų nuo įsiteisėjusio nuosprendžio dienos.

Pažymėtina, kad juridinis asmuo ir (ar) jo vadovas arba individualia veikla užsiimantis fizinis asmuo neturi būti nuteistas už atitinkamus nusikaltimus ir užsienio šalyse. Mokesčių administratoriui gavus duomenų, kad juridinis asmuo ir (ar) jo vadovas arba individualia veikla užsiimantis fizinis asmuo yra nuteistas už atitinkamus nusikaltimus užsienio valstybėje, bus laikoma, kad toks juridinis asmuo arba individualia veikla užsiimantis fizinis asmuo neatitinka komentuojamo straipsnio 3 punkte numatyto kriterijaus.

Vertindamas ar konkretus juridinis asmuo ar fizinis asmuo, vykdantis individualią veiklą, atitinka minimalius patikimo mokesčių mokėtojo kriterijus, mokesčių administratorius vertins konkrečiai padarytą pažeidimą. Jeigu bus nustatyta, kad pažeidimas ar nusikalstama veika padaryta nesusijusi su vykdoma veikla ar juridinio asmens veikla, t. y. pažeidimas nėra padarytas konkrečiai vykdomos veiklos ar juridinio asmens kontekste, šie pažeidimai ar nusikaltimai neturės įtakos asmenų minimalių patikimo mokesčių mokėtojų kriterijų vertinimui.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 37 straipsnio 2 dalimi, bendrovės vadovas turi būti fizinis asmuo. Bendrovės vadovas negali būti asmuo, kuris pagal teisės aktus neturi teisės eiti tokių pareigų. Atsižvelgdamas į tai, mokesčių administratorius valdybos, akcininkų ir kitų asmenų atitikimo minimaliems patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams, kurie nėra paskirti į juridinio asmens vadovo pareigas, nevertins. Todėl juridinio asmens vadovas suprantamas kaip fizinis asmuo, paskirtas į juridinio asmens vadovo pareigas arba juridinio asmens vadovo įgaliotas ūkio subjektui atstovauti asmuo.

1 pavyzdys

Teismas baudžiamuoju įsakymu UAB „A“ vadovą pripažino kaltu pagal Baudžiamojo kodekso 220 straipsnį „Neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas“ ir 222 straipsnį „Apgaulingas apskaitos tvarkymas“. Teismas konstatavo, jog bendrovės vadovas klastojo buhalterinės apskaitos dokumentus, siekdamas išvengti bendrovei mokėtinų mokesčių. Nuo sprendimo įsiteisėjimo, bendrovė laikoma neatitinkančia minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų 3 metus.

Nesuėjus 3 metų terminui, gaunama informacija apie bendrovės vadovo mirties faktą. Atsižvelgiant į tai, kad juridinio asmens vadovas buvo nubaustas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso nuostatas ir nuosprendis buvo įsiteisėjęs, todėl aplinkybė apie mirusio juridinio asmens vadovą neturi įtakos bendrovės minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų termino skaičiavimui ir ši bendrovė bus laikoma atitinkančia minimalius patikimo mokesčių mokėtojo kriterijus tuomet, kai pasibaigs 3 metų terminas nuo sprendimo įsiteisėjimo.

2 pavyzdys

Fizinis asmuo, vykdantis individualią veiklą (gėlių pardavimas), teismo buvo nuteistas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 199 straipsnį „Kontrabanda“ už tai, kad per Lietuvos Respublikos valstybės sieną neteisėtai (išvengiant muitinės kontrolės) gabeno privalomus pateikti muitinei daiktus (cigaretes). Atsižvelgiant į tai, kad fizinis asmuo vykdo individualią gėlių pardavimo veiklą, o teismo pripažintas kaltu už kontrabandą, t. y. nusikaltimas padarytas ne asmens vykdomos veiklos kontekste, asmuo nėra vertinamas minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų kontekste.

3 pavyzdys

Fizinis asmuo yra bendrovės UAB „Y“, kuri užsiima automobilių remonto veikla, vadovas. Nustatyta, kad fizinis asmuo buvo nuteistas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 201 straipsnį „Neteisėtas naminių stiprių alkoholinių gėrimų, nedenatūruoto ar denatūruoto etilo alkoholio, jų skiedinių (mišinių) ir aparatų jiems gaminti gaminimas, laikymas, gabenimas ar realizavimas“ už tai, kad turėdamas tikslą realizuoti keturiasdešimt aštuoniose talpose, kurių tūris nuo vieno iki trijų litrų, neteisėtai namuose laikė daugiau kaip penkiasdešimt litrų naminių stiprių alkoholinių gėrimų. Atsižvelgiant į tai, kad bendrovės vadovas nuteistas už nusikalstamą veiką nesusijusią su juridinio asmens veikla, t. y. nusikalstama veika padaryta ne juridinio asmens veiklos kontekste, juridinio asmens minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų vertinimas neatliekamas.

4) juridinio asmens vadovui ar kitam atsakingam asmeniui arba individualia veikla užsiimančiam asmeniui per paskutinius vienus metus iki jo vertinimo dienos nebuvo paskirta 1 500 eurų ar didesnė bauda už padarytą administracinį nusižengimą, numatytą Administracinių nusižengimų kodekso 96[1], 99, 127, 132, 134, 137, 143, 150, 151, 158, 159, 160, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 170, 171, 172, 173, 174, 176, 187, 188, 188[1], 188[3], 188[4], 190, 192, 193, 198, 205, 207, 207[1], 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 218, 223, 362[1], 505 straipsniuose.

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. XIV-1950, 2023-05-11, paskelbta TAR 2023-05-23, i. k. 9694.

Komentaras

Juridiniam asmeniui arba individualia veikla užsiimančiam fiziniam asmeniui, siekiančiam atitikti komentuojamo straipsnio 4 punkte įtvirtintą kriterijų, juridinio asmens vadovui ar kitam atsakingam asmeniui arba individualia veikla užsiimančiam fiziniam asmeniui per paskutinius 1 metus nuo jo vertinimo dienos neturi būti skirta 1 500 eurų arba didesnė bauda už vieną iš nurodytuose Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso straipsniuose padarytą administracinį nusižengimą.

Mokesčių administratorius, asmenų padarytus pažeidimus vertins tik tuomet, jeigu teisės aktų pažeidimai padaryti konkrečios individualios veiklos kontekste arba administracinis nusižengimas padarytas konkretaus juridinio asmens veiklos kontekste.

„Kitas atsakingas asmuo“ suprantamas kaip už apskaitos tvarkymą atsakingas asmuo. Mokesčių administratorius, vertindamas konkrečių kitų atsakingų asmenų nusižengimus minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų vertinimui, vertins ar kitus atsakingus asmenis ir juridinius asmenis sieja pavaldumo santykiai (pvz. sutartiniai). Tik nustačius šią aplinkybę, mokesčių administratorius galės vertinti juridinių asmenų atitiktį minimaliems patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams, kuomet nusižengimus padarys už apskaitos tvarkymą atsakingas asmuo.

Pažymėtina, kad verslo liudijimo galiojimo laikotarpis yra kalendoriniai metai, tačiau asmenys gali pasirinkti ir trumpesnį verslo liudijimo galiojimo datą (pvz. mėnesį, pusmetį ir pan.). Pasibaigus verslo liudijimo galiojimui, fizinis asmuo laikomas atitinkančiu minimalius patikimo

mokesčių mokėtojo kriterijus. Tačiau, jeigu fizinis asmuo, nesuėjus 1 metų laikotarpiui vėl išsiims verslo liudijimą, asmuo nuo verslo liudijimo išsiėmimo dienos, bus laikomas neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų iki tol, kol sueis 1 metų terminas nuo sprendimo už kurį paskirta bauda pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso straipsnį, pvz. nusižengimas įsigaliojo 2023-03-15. Neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų asmuo bus laikomas iki 2024-03-14, neatsižvelgiant į tai, kad per šį laikotarpį verslo liudijimo, kurio metu buvo užfiksuotas nusižengimas, galiojimo terminas buvo pasibaigęs ir asmeniui teko išsiimti naują verslo liudijimą.

1 pavyzdys

Patikrinimo metu prekybos vietoje pas fizinį asmenį, kuris vykdė individualią veiklą pagal verslo liudijimą „Kita mažmeninė prekyba ne parduotuvėse, kioskuose ar prekyvietėse“ rasta 140 cigarečių pakelių, kurie nepaženklinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka specialiaisiais ženklais — banderolėmis. Pažeidimas padarytas pagal ANK 209 str. „Akcizais apmokestinamų prekių įsigijimas (išskyrus energinius produktus ir elektros energiją), laikymas, gabenimas, naudojimas ar realizavimas pažeidžiant nustatytą tvarką“. Fizinis asmuo bus laikomas neatitinkančiu minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų 1 metus nuo pažeidimo įsigaliojimo datos, kadangi cigarečių pakeliai buvo laikomi prekybos vietoje.

2 pavyzdys

Fizinis asmuo užima vadovo pareigas keliose bendrovėse. Gaunama informacija apie vadovo padarytą nusižengimą pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso straipsnį. Siekiant tinkamai priskirti asmenį, kuris bus laikomas neatitinkančiu minimalius patikimo mokesčių mokėtojo kriterijus, mokesčių administratorius vertins kokios konkrečios bendrovės kontekste padarytas nusižengimas ir tik pastaroji bendrovė, kurios veikloje buvo padarytas nusižengimas, bus laikoma neatitinkančia minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų 1 metams.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2023-11-09 raštą Nr. R-4323.)

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų fizinio asmens duomenų, kuriems taikytinas 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), valdytoja yra Valstybinė mokesčių inspekcija, šie duomenys tvarkomi ir naudojami šio Įstatymo 25 straipsnio 1 dalies 7, 9, 10, 11, 16, 17, 19 ir 21 punktuose bei 26 straipsnio 1 dalies 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ir 13 punktuose nurodytoms mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti ir 33 straipsnyje nurodytoms teisėms įgyvendinti, taip pat siekiant užtikrinti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 46 straipsnio nuostatų, reglamentuojančių tiekėjo pašalinimo iš pirkimo procedūros pagrindus, įgyvendinimą bei siekiant užtikrinti Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo 13 straipsnio nuostatų, reglamentuojančių paramos gavėjo statuso suteikimą ir panaikinimą, įgyvendinimą. Fizinio asmens duomenų tvarkymo terminas yra 10 metų.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 2 dalyje numatyta, kad Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, tvarkydama fizinių asmenų duomenis, siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 40^1 straipsnio nuostatas, yra laikytina duomenų valdytoju ir surinktus fizinio asmens duomenis turi tvarkyti, laikydamasi 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB nuostatų. Taip pat numatyta, kad fizinio asmens duomenys gali būti tvarkomi

(naudojami) tik šioje dalyje nurodytoms teisės aktų nuostatoms įgyvendinti (jose įtvirtintoms funkcijoms vykdyti ir teisėms įgyvendinti).

(Papildyta pagal VMI prie FM 2023-11-09 raštą Nr. R-4323.)

3. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos netaikomos asmenims, nurodytiems Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

Komentuojama straipsnio dalis nustato, jog šio straipsnio 1 dalyje nustatyti minimalūs patikimo mokesčių mokėtojo kriterijai nėra taikomi asmenims, nurodytiems Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje, t. y.:

1) biudžetinėms įstaigoms;

2) Lietuvos bankui;

3) valstybei ir savivaldybėms;

4) valstybės ir savivaldybių institucijoms, įstaigoms, tarnyboms ar organizacijoms;

5) valstybės įmonei „Indėlių ir investicijų draudimas“;

6) Europos ekonominių interesų grupėms.

Atitinkamai mokesčių administratorius, vadovaudamasis komentuojamo straipsnio nuostatomis, nevertina minėtų asmenų atitikties minimaliems mokesčių mokėtojams kriterijams.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2023-11-09 raštą Nr. R-4323.)

41 STRAIPSNIS. Paaiškinimų apie turto įsigijimo ir pajamų gavimo šaltinius pateikimas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

Mokesčių mokėtojas privalo ne vėliau kaip per 10 dienų (jei mokesčių administratorius nenustato ilgesnio termino) nuo šio Įstatymo 33 straipsnio 13 punkte minimo mokesčių administratoriaus nurodymo įteikimo dienos pateikti paaiškinimus apie turto įsigijimo ir pajamų gavimo šaltinius ir juos pagrįsti.

Komentaras

Komentuojamame straipsnyje nustatyta mokesčių mokėtojo pareiga pateikti mokesčių administratoriui paaiškinimus apie turto įsigijimo ir pajamų gavimo šaltinius ir juos pagrįsti, kai mokesčių administratorius, vadovaudamasis MAĮ 33 str. 13 p. (žr. MAĮ 33 str. komentarą), įteikia mokesčių mokėtojui nurodymą, bei reglamentuotas paaiškinimų pateikimo terminas – ne vėliau kaip per 10 dienų nuo mokesčių administratoriaus nurodymo įteikimo dienos arba per mokesčių administratoriaus nustatytą, ilgesnį negu minėtasis, terminą. Mokesčių administratoriaus nurodymo forma ir jos užpildymo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 21 d. įsakymu Nr.VA-102 (Žin., 2004, Nr. 86-3155) „Dėl Mokesčių administratoriaus nurodymo asmeniui pateikti paaiškinimus apie turto įsigijimo ir (ar) pajamų gavimo šaltinius ir juos pagrįsti FR0698 formos ir jos užpildymo taisyklių patvirtinimo“.

2. Turto įsigijimo ir pajamų gavimo šaltiniai, mokesčių administratoriui pareikalavus, pagrindžiami įstatymų reikalavimus atitinkančiais sandorius patvirtinančiais dokumentais,

kitais juridinę galią turinčiais dokumentais. Sandorius patvirtinančiuose dokumentuose, kituose juridinę galią turinčiuose dokumentuose turi būti nurodyti duomenys, leidžiantys identifikuoti išmokėjusį asmenį.
Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. XIV-1241, 2022-06-28, paskelbta TAR 2022-07-11, i. k. 2022-15187.

Komentaras

Turto įsigijimą ir pajamų gavimą patvirtinančiais dokumentais gali būti:

Įstatymų reikalavimus atitinkantys sandorius patvirtinantys dokumentai tokie dokumentai, kurie atitinka Civiliniame kodekse nurodytus reikalavimus, pavyzdžiui, notariniai sandoriai, tokie kaip: privalomo registruoti nekilnojamojo ir / ar kilnojamojo turto pirkimo–pardavimo, dovanojimo, mainų, nekilnojamojo turto pasidalijimo tarp įpėdinių sutartys ir kt.;

Kiti juridinę galią turintys dokumentai – rašytinės sutartys, pavyzdžiui, tokios, kurios sudaromos bei tvirtinamos, vadovaujantis kitų šalių teisės aktais, taip pat pažymos, liudijimai dėl turėto ir turimo turto, darbo ir kt. Prie užsienio kalba surašytų dokumentų turi būti pridėtas vertėjo patvirtintas vertimas į lietuvių kalbą, o užsienio valstybėse išduoti dokumentai, kurių legalizavimas yra numatytas tarptautiniuose ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose, privalo būti legalizuoti.

Sandorius patvirtinančiuose dokumentuose, kituose juridinę galią turinčiuose dokumentuose turi būti nurodyti duomenys, leidžiantys identifikuoti asmenį, t. y. jei tai bus fiziniai asmenys – jų vardai, pavardės, identifikaciniai numeriai, gyvenamųjų vietų adresai, jei juridiniai asmenys – juridinių asmenų pavadinimai, identifikaciniai numeriai, buveinių adresai, jei užsienio juridinių asmenų adresai nežinomi, tada nurodoma šalis ir kt.

Pavyzdys

Fizinis asmuo įsigis butą, kuriam įsigyti panaudos iš senesniojo būsto pardavimo gautas pinigines lėšas ir iš kito fizinio asmens grynaisiais pinigais gautą 50 000 eurų paskolą. Tokiu atveju asmens turto įsigijimo ir pajamų gavimo šaltinius patvirtinančiais dokumentais bus: buto pirkimo – pardavimo sutartis ir notaro patvirtinta paskolos sutartis, kadangi nuo 2015 sausio 1 d. įsigaliojo Civilinio kodekso pakeitimai, pagal kuriuos 3000 eurų grynaisiais pinigais viršijanti paskolos sutartis turi būti patvirtinta notaro. Notaro nepatvirtinta sutartis nebus vertinama kaip pajamas pagrindžiantis šaltinis. Taip pat nebus vertinama sutartis, kurioje, pavyzdžiui, paskolos davėjo nurodyti tik vardas ir pavardė.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2015 m. birželio 25 d. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 28, 41, 55, 68, 87, 89, 101, 104–1, 104–2, 129, 131, 154 straipsnių ir priedo pakeitimo, Įstatymo papildymo 55–1 ir 61–1 straipsniais ir 56, 57, 58, 59, 60 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo Nr. XII-1897 18 straipsnis nustatė pareigą mokesčių mokėtojams iki 2016 m. birželio 30 d. centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka informuoti mokesčių administratorių apie po 2011 m. sausio 1 d. gautų pajamų ir įsigyto, numatomo įsigyti turto (įskaitant pasiskolintas pinigines lėšas) įsigijimo šaltinius, išskyrus atvejus, kai šie šaltiniai buvo deklaruoti paties mokesčių mokėtojo ar trečiųjų asmenų teisės aktų nustatyta tvarka. Jeigu mokesčių mokėtojas iki 2016 m. birželio 30 d. tokios informacijos mokesčių administratoriui nepateikia, mokesčių administratorius į vėliau mokesčių mokėtojo pateiktą informaciją neatsižvelgia ir jos nevertina. Šią informaciją mokesčių mokėtojas turi pateikti Mokesčių mokėtojo pranešimo apie gautų pajamų ir įsigyto turto (įskaitant pasiskolintas pinigines lėšas) įsigijimo šaltinius PRC911 formos užpildymo, pateikimo bei tikslinimo taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2015 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. VA-114, nustatyta tvarka.

(MAĮ 41 straipsnio komentaras papildytas pagal VMI prie FM 2016-06-16 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-17637.)

42 STRAIPSNIS. Informacijos apie sąskaitos užsienio valstybės kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigoje atidarymą ir uždarymą pateikimas

Lietuvos Respublikoje įregistruoti juridiniai asmenys apie atidarytas ir uždarytas visų rūšių sąskaitas užsienio valstybės kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigose privalo pranešti Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Finansų ministerijos ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sąskaitos atidarymo arba uždarymo dienos. Fiziniai asmenys apie atidarytas ir uždarytas sąskaitas užsienio valstybės kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigose privalo pranešti Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka ir terminais.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. XI-1875, 2011-12-22, Žin., 2011, Nr. 163-7766 (2011-12-31).

Komentaras

1. Lietuvos Respublikoje įregistruoti juridiniai asmenys Valstybinei mokesčių inspekcijai privalo pateikti duomenis apie atidarytas ir uždarytas sąskaitas užsienio valstybės kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigose. Minėti duomenys turi būti pateikiami ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sąskaitos atidarymo ar uždarymo dienos, vadovaujantis Pranešimo apie užsienio valstybių kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigose atidarytas ir uždarytas sąskaitas FR0526 formos bei jos pildymo ir pateikimo taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. birželio 19 d. įsakymu V-176 (Žin., 2003, Nr. 61-2828, 2012, Nr. 70-3652) arba Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pateikiant laisvos formos pranešimą, kuriame būtų nurodomi tokie duomenys: juridinio asmens kodas, juridinio asmens pavadinimas, valstybė, valiuta, sąskaitos atidarymo ir/arba uždarymo data, užsienio valstybės kredito, **mokėjimo ir** elektroninių pinigų įstaigos, kurioje atidaryta ir/arba uždaryta sąskaita, S. W. I. F. T. kodas (BIC), jeigu jo neturi — kitas kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigos kodas, pavadinimas, sąskaitos (-ų) numeris (-iai).

Pavyzdys

AB „AAA“ (juridinio asmens kodas xxxxxxxxx) 2012-01-02 atidarė sąskaitą eurais Vokietijos kredito įstaigoje, kurios BIC kodas DEUTDEFF, Deutsche Bank AG, sąskaitos Nr. yyyyyyyyyyyyyy.

2. Lietuvos Respublikos fiziniai asmenys apie užsienio valstybių kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigose atidarytas ir uždarytas sąskaitas privalo pranešti Valstybinei mokesčių inspekcijai, vadovaudamiesi Pranešimo apie užsienio valstybių kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigose atidarytas ir uždarytas sąskaitas FR0526 formos bei jos pildymo ir pateikimo taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. birželio 19 d. įsakymu V-176 (Žin., 2003, Nr. 61-2828, 2012, Nr. 70-3652).

(Pakeista pagal įstatymo redakciją Nr. XI-1875, 2011-12-22, Žin., 2011, Nr. 163-7766 (2012-01-01).)

42[1] STRAIPSNIS. Informacijos apie sandorius pateikimas

1. Nuolatiniai Lietuvos gyventojai (toliau šiame straipsnyje – gyventojas) pateikia Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją apie jų sudarytus sandorius, kurie atitinka visas šias sąlygas:

1) gyventojas pagal sudarytus sandorius gauna lėšų (įskaitant pasiskolintas) iš fizinių arba užsienio juridinių asmenų (toliau šiame straipsnyje – asmuo);

2) asmens gyventojui per vienus kalendorinius metus grynaisiais pinigais sumokėta suma pagal vieną sandorį arba pagal keletą su tuo pačiu asmeniu sudarytų sandorių viršija 15 000 eurų;

Straipsnio punkto pakeitimai:
Nr. XII-1137, 2014-09-23, paskelbta TAR 2014-10-03, i. k. 2014-13606.

3) sandoriai nėra notarinės formos;

4) gyventojas pagal sandorius negauna pajamų, kurios mokesčių administratoriui yra deklaruotos kitų mokesčių įstatymų nustatyta tvarka.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio dalis numato prievolę gyventojams informuoti mokesčių administratorių apie jų sudarytus sandorius, atitinkančius visas šio straipsnio 1 dalyje paminėtas sąlygas.

Jei per kalendorinius metus to paties nuolatinio Lietuvos gyventojo arba užsienio fizinio ar juridinio asmens (toliau – asmuo) gyventojui grynaisiais pinigais sumokėta suma pagal vieną sandorį arba pagal keletą sandorių, kurie gali būti skirtingų rūšių, bendra suma viršija penkiasdešimt tūkstančių litų ir sandoriai atitinka kitas šio straipsnio 1 dalies sąlygas, toks gyventojas, teikdamas informaciją mokesčių administratoriui, turi nurodyti visus sandorius.

Gyventojas, gavęs lėšų, kurios pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymą (Žin., 2002, Nr. 73–3085) priskiriamos nedeklaruojamoms neapmokestinamos pajamoms, tačiau jas deklaravęs Metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje, papildomai tokios informacijos gali neteikti. Gyventojas informaciją teikia tik tuo atveju, jeigu gautų lėšų nedeklaravo Metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje.

Tuo atveju, kai gyventojas pagal sandorius gavo lėšų, kurios kitų įstatymų nustatyta tvarka turėjo būti deklaruotos, bet gyventojas jų nustatyta tvarka nedeklaravo, gyventojui išlieka prievolė pateikti tokią deklaraciją nepaisant to, kad informacija apie sandorius buvo pateikta Valstybinei mokesčių inspekcijai, vadovaujantis šio straipsnio nuostatomis.

Pavyzdžiai

1. Gyventojas pardavė baldus už 55000 Lt, kuriuos buvo įsigijęs už 50000 Lt Šios turto pardavimo pajamos gali būti nedeklaruojamos Metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje. Gyventojas Metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje gautų pajamų nedeklaravo, todėl gyventojas turi pateikti informaciją mokesčių administratoriui ir nurodyti 55000 Lt.

2. Gyventojas kovo mėnesį iš užsienio fizinio asmens pagal dovanojimo sutartį grynaisiais pinigais gauna 7000 Lt. Gyventojas tų pačių metų balandžio mėnesį iš to paties asmens gauna paskolą – 49000 Lt. Teikdamas informaciją, gyventojas turi nurodyti abu sandorius.

Gyventojas, teikdamas informaciją apie pasiskolintas lėšas, nurodo visą grynaisiais pinigais gautą paskolos sumą, neatsižvelgdamas į tai, ar iki kalendorinių metų pabaigos, už kuriuos teikiama informacija, paskola ją suteikusiam asmeniui grąžinta.

Taip pat nurodoma tik grynaisiais pinigais gauta suma (sumas), neatsižvelgiant į valiutą, kuria jos gautos.

Pavyzdys

1. Gyventojas pasiskolino 48000 Lt grynaisiais ir tais pačiais metais iš to paties asmens gavo grynaisiais dovanų 3000 EUR. Gyventojas, teikdamas informaciją, nurodo abi gautas sumas, eurais gautą sumą apskaičiuodamas pagal oficialų lito ir euro santykį.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija pateikiama vieną kartą per kalendorinius metus centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka ir terminais.

Komentaras

Gyventojas straipsnio 1 dalyje nurodytą informaciją mokesčių administratoriui pateikia iki kalendorinių metų, einančių po ataskaitinio laikotarpio, gegužės 1 dienos. Ataskaitiniu laikotarpiu yra laikomi kalendoriniai metai.

Gyventojas Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją teikia Nuolatinio Lietuvos gyventojo pranešimo apie sudarytus sandorius PRC907 formos, papildomo lapo PRC907P formos pildymo ir pateikimo taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012 m. spalio 11 d. įsakymu Nr. VA–92 (Žin., 2012, Nr.120-6058), nustatyta tvarka (šiame straipsnyje toliau – pranešimas). Ši tvarka galioja, teikiant informaciją apie 2012 m. ir vėlesniais metais sudarytus sandorius**.**

3. Jeigu gyventojas centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka ir terminais šio straipsnio 1 dalyje nurodytos informacijos nepateikė, tokiais sandoriais negali būti pagrindžiami jo turto įsigijimo ir pajamų gavimo šaltiniai. Gyventojo pavėluotai pateikta arba patikslinta šiame straipsnyje nurodyta atitinkamo laikotarpio informacija nevertinama, jeigu dėl gyventojo kompetentinga valstybės institucija yra jau pradėjusi mokestinį patikrinimą arba kitą šio Įstatymo 143 straipsnyje nurodyto teisės pažeidimo tyrimą.
Papildyta straipsniu:
Nr. XI-2078, 2012-06-19, Žin., 2012, Nr. 76-3927 (2012-06-30).

Komentaras

Jeigu gyventojas nustatyta tvarka ir terminais informacijos apie sudarytus sandorius nepateikė, tokiais sandoriais negali būti pagrindžiami jo turto įsigijimo ir pajamų gavimo šaltiniai.

Pavėluotai pateikta arba patikslinta atitinkamo laikotarpio informacija nevertinama, jeigu dėl gyventojo jau yra pradėtas mokestinis patikrinimas arba Administracinių teisės pažeidimų kodekse ar Baudžiamajam kodekse nurodytas teisės pažeidimo tyrimas.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2012-12-21 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-7171.)

42^2 STRAIPSNIS. Pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų duomenų pateikimas

1. Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojai, kaip jie apibrėžti Pridėtinės vertės mokesčio įstatyme, mokesčių teisės aktų nustatyta tvarka privalantys tvarkyti gaunamų ir išrašomų pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų apskaitą, privalo pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai gaunamų ir išrašomų pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų registrų duomenis. Šių duomenų turinį nustato centrinis mokesčių administratorius.

Komentaras

1. PVM įstatymo 2 straipsnio 29 dalyje apibrėžtiems PVM mokėtojams, kuriems mokesčių teisės aktais nustatyta pareiga tvarkyti gaunamų ir išrašomų PVM sąskaitų faktūrų apskaitą, komentuojamo straipsnio 1 dalis numato pareigą pateikti VMI gaunamų ir išrašomų PVM sąskaitų faktūrų registrų duomenis. PVM sąskaitų faktūrų registrų duomenys privalomai teikiami VMI elektroniniu būdu. Nuo 2016 m. spalio 1 d. PVM mokėtojai sąskaitų faktūrų registrų duomenis teikia ir tikslina Išmaniosios mokesčių administravimo informacinės sistemos (i.MAS) Elektroniniame sąskaitų faktūrų posistemyje (i.SAF).

2. Gaunamų ir išrašomų PVM sąskaitų faktūrų registrų duomenų, teikiamų VMI, turinį nustato Pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų registrų duomenų tvarkymo ir pateikimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. balandžio 21 d. įsakymu Nr. VA-55 (2016 m. kovo 25 d. įsakymo Nr. VA-28 redakcija).

3. Kiti aktualūs teisės aktai:

1) PVM įstatymas (78 straipsnio 5 d. nuostata dėl apmokestinamųjų asmenų prievolės tvarkyti PVM sąskaitų faktūrų registrų duomenis);

2) Standartinės apskaitos duomenų rinkmenos techninės specifikacijos ir techninių reikalavimų aprašas, patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2015 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. VA-49 (registrų duomenims teikti aktualus 2 priedas – PVM klasifikatorius).

4. Su i.SAF duomenų rinkmena susijusią pagrindinę informaciją taip pat galima rasti:

1) i.SAF duomenų rinkmenos XML struktūros aprašo specifikacijoje (i.SAF XSD), kurią galima rasti VMI interneto svetainėje adresu https://www.vmi.lt/cms/i.saf. Dokumentas atsidaro su specialia programa, labiau skirta programuotojams;

2) VMI interneto svetainėse adresu http:/www.vmi.lt/cms/i.mas, http://www.vmi.lt/cms/i.saf;

3) DUK (dažniausiai užduodami klausimai) apie i.SAF. Jeigu DUK nepateiktas atsakymas į dominantį klausimą, galima pateikti paklausimą VMI (žr. MAĮ 37 straipsnio 1 dalies komentarą);

4) Mokomojoje medžiagoje Išmanioji mokesčių administravimo sistema i.MAS arba i.SAF posistemis.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti duomenys pateikiami centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka ir terminais.

Papildyta straipsniu:

Nr. XII-2038, 2015-11-19, paskelbta TAR 2015-11-27, i. k. 2015-18853.

Komentaras

Gaunamų ir išrašomų PVM sąskaitų faktūrų registrų tvarkymo reikalavimus, pateikimo VMI tvarką ir terminus nustato komentuojamo straipsnio 1 dalies komentaro 2 dalyje nurodytos Pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų registrų duomenų tvarkymo ir pateikimo taisyklės.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2018-03-28 raštą Nr. (32.44-31-3E)-R-1794.)

42³ STRAIPSNIS. Važtaraščių ir kitų krovinių gabenimo dokumentų duomenų pateikimas

1. Mokesčių mokėtojai, kurie siunčia, veža ar gauna krovinius Lietuvos Respublikoje kelių transportu, privalo pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai važtaraščių ir kitų krovinių gabenimo dokumentų, jeigu šie teisės aktų nustatyta tvarka turi būti išrašyti, duomenis. Šių duomenų turinį nustato centrinis mokesčių administratorius.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 1 dalis nustato mokesčių mokėtojų, kurie siunčia, veža ar gauna krovinius kelių transportu Lietuvos Respublikos teritorijoje ir privalo išrašyti važtaraščius ir kitus krovinių gabenimo dokumentus, pareigą pateikti išrašomų važtaraščių bei kitų krovinių gabenimo dokumentų duomenis VMI elektroniniu būdu per Išmaniosios mokesčių administravimo informacinės sistemos (i.MAS) elektroninių važtaraščių posistemį (i.VAZ). Kiti krovinių gabenimo dokumentai – PVM sąskaita faktūra ar kitas dokumentas, kuris turi visus privalomus Kelių transporto kodekso 29 straipsnio 2 dalyje nurodytus važtaraščio rekvizitus. Važtaraščio ir kitų krovinių gabenimo dokumentų (toliau – važtaraščiai) duomenis VMI teikia šių dokumentų rengėjas, o krovinio siuntėjas atsako už važtaraščio rengėjui nurodytų pateikti važtaraščio duomenų teisingumą.

2. VMI teikiamų važtaraščio duomenų turinį nustato Važtaraščių ir kitų krovinių gabenimo dokumentų duomenų teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklės, patvirtintos VMI prie FM viršininko 2016 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. VA-36.

3. Kiti aktualūs teisės aktai:

1) Mokesčių administravimo įstatymo 40 straipsnio 12 dalis;

2) Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 29 straipsnis;

3) Išmaniosios mokesčių administravimo informacinės sistemos (i.MAS) naudojimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2016 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. VA-119.

4. Su i.MAS Elektroninių važtaraščių posistemiu i.VAZ susijusią kitą aktualią informaciją galima rasti:

1) Aktuali ir naujausia informacija skelbiama VMI interneto svetainės i.VAZ skiltyje adresu http://www.vmi.lt/cms/i.vaz;

2) DUK (dažniausiai užduodami klausimai) apie i.VAZ adresu http://www.vmi.lt/cms/duk-apie-imas;

3) Aktuali informacija apie Išmaniąją mokesčių administravimo informacinę sistemą i.MAS adresu http://www.vmi.lt/cms/i.mas.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti duomenys pateikiami centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka ir terminais.

Papildyta straipsniu:

Nr. XII-2038, 2015-11-19, paskelbta TAR 2015-11-27, i. k. 2015-18853.

Komentaras

Duomenų, nurodytų komentuojamo straipsnio 1 dalyje, teikimo tvarką, terminus bei kitą susijusią informaciją nustato komentuojamo straipsnio 1 dalies komentaro 2 dalyje nurodytos Važtaraščių ir kitų krovinių gabenimo dokumentų duomenų teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklės.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2018-03-28 raštą Nr. (32.44-31-3E)-R-1794.)

42^4 STRAIPSNIS. Atsiskaitymų už parduodamas prekes (kai prekės superkamos, – superkamas prekes) ir teikiamas paslaugas duomenų teikimas

Papildyta straipsniu:

Nr. XIV-293, 2021-05-13, paskelbta TAR 2021-05-27, i. k. 2021-11761.

1. Mokesčių mokėtojai privalo teikti Valstybinei mokesčių inspekcijai atsiskaitymų už parduodamas prekes (kai prekės superkamos, – superkamas prekes) ir teikiamas paslaugas duomenis.

Komentaras

1. Priėmus Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 40 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 42-4 straipsniu įstatymą Nr. XIV-293, mokesčių mokėtojams, savo veikloje naudojantiems kasos aparatus, atsirado prievolė Valstybinei mokesčių inspekcijai teikti atsiskaitymų už parduodamas prekes (kai prekės superkamos, – superkamas prekes) ir teikiamas paslaugas duomenis.

2. Pareiga teikti duomenis skirtingoms mokesčių mokėtojų grupėms atsiranda skirtingais terminais:

1) mokesčių mokėtojai, kurių 2021 metų pajamos, kaip tai suprantama pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymą, viršija 300 000 eurų ir kurie naudoja kompiuterinius kasos aparatus, kaip tai suprantama pagal teisės aktus, reglamentuojančius kasos aparatais užfiksuotų duomenų nepakeičiamumo ir tokių duomenų prieinamumo Valstybinei mokesčių inspekcijai techninių reikalavimų taikymą, Valstybinei mokesčių inspekcijai duomenis pradeda teikti nuo 2023 m. sausio 1 d.;

2) pridėtinės vertės mokesčio mokėtojai, kurių 2021 metų pajamos, kaip tai suprantama pagal Pelno mokesčio įstatymą, viršija 300 000 eurų (išskyrus 1 punkte nurodytus mokesčių mokėtojus), Valstybinei mokesčių inspekcijai duomenis pradeda teikti nuo 2023 m. lapkričio 1 d.;

3) mokesčių mokėtojai, kurie naudoja iki 2019 m. balandžio 30 d. išbrauktus iš Lietuvos Respublikoje leidžiamų naudoti kasos aparatų ir prekybos (paslaugų teikimo) automatų modelių sąrašo, patvirtinto Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr. V-137 „Dėl Lietuvos Respublikoje leidžiamų naudoti kasos aparatų ir prekybos (paslaugų teikimo) automatų modelių sąrašo bei Kasos aparatų ir prekybos (paslaugų teikimo) automatų modelių įtraukimo į šį sąrašą taisyklių patvirtinimo“, modelių kasos aparatus (išskyrus 1 ir 2 punktuose nurodytus mokesčių mokėtojus), Valstybinei mokesčių inspekcijai duomenis pradeda teikti nuo 2024 m. gegužės 1 d.;

4) kiti savo veikloje kasos aparatus naudojantys mokesčių mokėtojai (išskyrus 1, 2 ir 3 punktuose nurodytus mokesčių mokėtojus) Valstybinei mokesčių inspekcijai duomenis pradeda teikti nuo 2025 m. gegužės 1 d.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų duomenų turinį detalizuoja ir jų teikimo terminus ir tvarką nustato centrinis mokesčių administratorius.

Komentaras

1. Kasos aparatais apskaitytų atsiskaitymų už parduodamas prekes (kai prekės superkamos – superkamas prekes) ir teikiamas paslaugas duomenų teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos tvarką ir terminus reglamentuoja Atsiskaitymų už prekes ir paslaugas duomenų teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2022 spalio 14 d. įsakymu Nr. VA-80 „Dėl atsiskaitymų už prekes ir paslaugas duomenų teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklių patvirtinimo“.

43 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojų registras.

1. Mokesčių mokėtojų apskaitai tvarkyti bei mokesčių apskaičiavimo, sumokėjimo ir išskaičiavimo teisingumo kontrolei sudaromas bendras mokesčių mokėtojų registras.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojų registras (toliau – registras) tvarkomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymu (Žin., 2004, Nr. 63-2243, toliau – MAĮ), Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas (Žin. 2011, Nr. 163-7739) (iki 2012-12-01 galiojo Lietuvos Respublikos valstybės registrų įstatymu (Žin., 1996, Nr. 86-2043; 2004, Nr. 124-4488)), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu (Žin., 1996, Nr. 63-1479; 2003, Nr. 15-597), Mokesčių mokėtojų registro nuostatais (toliau – nuostatai), patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugsėjo 6 d. nutarimu Nr. 1059 (Žin., 2000, Nr. 77-2333; Žin ., Nr. 2004, Nr. 146-5304).

2. Registras – tai teisinių, organizacinių, technologinių priemonių visuma, skirta registruoti mokesčių mokėtojus (fizinius ir juridinius asmenis), su jų vykdoma veikla susijusius duomenis, taip pat rinkti, kaupti, apdoroti, sisteminti, saugoti bei teikti registro duomenis registro duomenų gavėjams.

3. Registras yra viena iš svarbiausių integruotos mokesčių informacinės sistemos dalis, todėl sudaromas tam, kad jame būtų apskaitomi mokesčių mokėtojai (fiziniai ir juridiniai asmenys), kuriems pagal mokesčių įstatymus nustatyta prievolė mokėti mokesčius, įmokas į valstybės bei savivaldybės biudžetus ir fondus.

4. Mokesčių mokėtojų duomenų rinkimo, kaupimo, apdorojimo, sisteminimo, saugojimo, naudojimo ir teikimo tvarka nustatyta registro nuostatuose.

2. Mokesčių administratorius (atitinkama registro tvarkymo įstaiga) registruoja visus asmenis, kurių registravimas yra privalomas pagal šio įstatymo 45 straipsnį.

Komentaras

1. Registro tvarkymo įstaigos - *vadovaujančioji registro tvarkymo įstaiga* (Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos) ir *registro tvarkymo įstaigos* (apskričių valstybinės mokesčių inspekcijos). Registro tvarkymo įstaigos registruoja visus asmenis, kurių registravimas yra privalomas pagal MAĮ 45 straipsnį.

2. Registro tvarkymo įstaigos naudoja tokių pagrindinių valstybės registrų duomenis: Juridinių asmenų, Gyventojų, Nekilnojamojo turto bei Ūkininkų ūkių.

3. Vadovaujančios registro tvarkymo įstaigos ir registro tvarkymo įstaigų funkcijos (veikla) bei mokesčių mokėtojų (fizinių ir juridinių asmenų) įregistravimo ir išregistravimo iš registro tvarka nustatyta registro nuostatuose.

44 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojų registro tvarkymas

Mokesčių mokėtojų duomenų rinkimo, kaupimo, apdorojimo, sisteminimo, saugojimo, naudojimo ir teikimo tvarka nustatoma Mokesčių mokėtojų registro nuostatuose, tvirtinamuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

Komentaras

Mokesčių mokėtojų registras (toliau – Registras) yra tvarkomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės registrų įstatymo nuostatomis.

Konkreti Registro duomenų rinkimo, kaupimo, apdorojimo, sisteminimo, saugojimo, naudojimo ir teikimo tvarka yra nurodyta Mokesčių mokėtojų registro nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugsėjo 6 d. nutarimu Nr. 1059 (toliau – Nuostatai, Žin., 2000, Nr.77-2333; 2004, Nr. 146-5304).

Nuostatuose yra nurodyta kokie duomenys yra renkami, užrašomi ir saugojami Registre, kiek laiko informacija apie išregistruotus mokesčių mokėtojus yra saugoma Registro centrinėje duomenų bazėje, kaip klasifikuojami Registro duomenys, taip pat, kokia Registro duomenų keitimo, papildymo ar taisymo tvarka.

45 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojų registravimas

1. Jei Mokesčių mokėtojų registro nuostatai nenustato kitaip, asmuo, kuriam pagal mokesčio įstatymą yra nustatyta prievolė mokėti mokestį, privalo užsiregistruoti pas atitinkamą vietos mokesčių administratorių (registro tvarkymo įstaiga) ir pateikti Mokesčių mokėtojo registro nuostatuose nurodytus mokesčių mokėtojo registravimo duomenis.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojų registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugsėjo 6 d. nutarimu Nr. 1059 (Žin., 2000, Nr.77-2333; 2004, Nr. 146-5304, toliau – Nuostatai), III dalyje ,,Registro objektai“ yra įvardyti mokesčių mokėtojai, mokesčius išskaičiuojantys ir savarankiškai mokesčius sumokantys asmenys, privalantys įsiregistruoti į Mokesčių mokėtojų registrą (toliau – Registras).

2. Nuostatų VI dalyje ,,Objektų registravimas“ yra išdėstyta mokesčių mokėtojų registravimo tvarka – nurodoma, kaip atliekama registruoti pateiktų ar kitaip su registravimu susijusių dokumentų ir duomenų analizė, kaip į Registro duomenų bazę įrašomi duomenys, kaip jie keičiami, kaip realizuojama sąveika su susijusiais registrais, kaip priimamas sprendimas dėl mokesčių mokėtojų registravimo į Registrą ar atsisakymo registruoti, taip pat nustatomas mokesčių mokėtojo registravimo momentas.

3. Nuostatų IV dalyje ,,Registravimo duomenys“ yra įvardijami Registro duomenų bazėje kaupiami duomenys. Kadangi Registre numatoma registruoti skirtingų kategorijų mokesčių mokėtojus su skirtingais duomenų rinkiniais, pirmiausia nurodomi bendrieji visiems mokesčių mokėtojams duomenys, paskui pateikiami specifiniai kiekvienos mokesčių mokėtojų kategorijos duomenys.

4. Nuostatų 52 punkte nustatyta, kad juridiniai asmenys, per 2 darbo dienas nuo jų įregistravimo Juridinių asmenų registre dienos, į Registrą įregistruojami pagal Juridinių asmenų registro teikiamus duomenis.

5. Nuostatų 55 punkte nustatyta, kad ūkininkai, įregistruoti Ūkininkų ūkių registre, į Registrą įregistruojami pagal Ūkininkų ūkių registro teikiamus duomenis.

2. Fiziniai asmenys, gaunantys su darbo ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, mokesčių mokėtojais registruojasi per savo darbdavį – mokestį išskaičiuojantį asmenį.

Komentaras

1. Nuostatų 57 punkte nustatyta, kad gyventojus, gaunančius pajamų, kurios pagal gyventojų pajamų mokesčio mokėjimo tvarką yra priskiriamos A klasės pajamoms, į Registrą įregistruoja Registro tvarkytojas pagal metinės A klasės išmokų, nuo jų išskaičiuoto ir sumokėto pajamų mokesčio deklaracijos, kurią pateikia mokesčius išskaičiuojantis asmuo, duomenis.

2. Nuostatų 58 punkte nustatyta, kad gyventojai, dirbantys pagal darbo sutartis, t.y. gaunantys su darbo santykiais susijusių pajamų, į Registrą įregistruojami pagal darbdavio Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai perduodamus duomenis, kurie perduodami vadovaujančiai Registro tvarkymo įstaigai.

3. Tam tikro turto mokesčių mokėtojus registruoja atitinkamas mokesčių administratorius (atitinkama registro tvarkymo įstaiga), remdamasis šio turto teisinį registravimą atliekančios institucijos pateikta informacija.

Komentaras

Nuostatų 59 punkte nustatyta, kad asmenų, kurių teisės į nekilnojamąjį turtą yra įregistruotos Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre, duomenys į Registrą įrašomi pagal Valstybės įmonės Registrų centro informaciją, teikiama vadovaujančiai Registro tvarkymo įstaigai.

Pavyzdys

Nuostatų 33 punkte nustatyta, kad į Registrą įrašomi tokie asmenų, kurių daiktinės teisės įregistruotos Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre, duomenys:
- savininko kodas (t.y. mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris);
- savininko pavadinimas arba vardas, pavardė;
- žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro numeris, valdymo forma (valstybės, savivaldybės, privati);
- teisės į nekilnojamąjį turtą įregistravimo, išregistravimo data.

4. Mokesčių administratorius (atitinkama registro tvarkymo įstaiga), remdamasis disponuojama informacija, gali savo iniciatyva užregistruoti asmenį mokesčių mokėtoju arba patikslinti jo duomenis, jei asmuo tinkamai nevykdo šio įstatymo 46 straipsnyje nurodytų pareigų. Apie nurodytus veiksmus, jei asmens adresas yra žinomas, informuojamas atitinkamai mokesčių mokėtoju įregistruotas asmuo arba mokesčių mokėtojas, kurio duomenys yra patikslinami.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, vadovaujantis Nuostatų 52 punktu, Lietuvos juridinius asmenis, įregistruotus Juridinių asmenų registre, į Registrą įregistruoja pagal Juridinių asmenų registro teikiamus duomenis.

2. Nuostatų 45 punktas reglamentuoja Registro tvarkytojo veiksmus, įregistravus juridinį asmenį mokesčių mokėtoju pagal Juridinių asmenų registro teikiamus duomenis. Juridinis asmuo Registre įregistruojamas per 2 darbo dienas nuo duomenų apie jo įregistravimą Juridinių asmenų registre gavimo dienos. Registro tvarkytojas juridinį asmenį informuoja apie jo įregistravimą į Registrą, pateikdamas jam užpildytą FR0780 formos pranešimo blanką, patvirtintą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. VA-189 (Žin., 2004, Nr. 184-6827).

3. Nuostatų 46 punktas reglamentuoja juridinio asmens, kuris yra įregistruotas Registre, veiksmus, gavus Registro tvarkytojo pranešimą apie jo įregistravimą Registre.

4. Juridinis asmuo, gavęs FR0780 formos pranešimo blanką apie jo įregistravimą Registre per 5 darbo dienas turi Registro tvarkytojui pateikti tinkamai užpildytą Juridinio asmens pranešimo apie jo duomenų Mokesčių mokėtojų registre papildymą (pakeitimą) FR0791 formos blanką, patvirtintą

Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2005 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. VA-189 (Žin., 2004, Nr. 184-6827).

5. Nuostatų 55 punktas nustato, kad ūkininkus, įregistruotus Ūkininkų ūkių registre, pagal Ūkininkų ūkių registro duomenis į Registrą įregistruoja Registro tvarkytojas. Apie ūkininkų įregistravimą į Registrą juos informuoja Registro tvarkytojas. Ūkininkų įregistravimo į registrą tvarka yra išdėstyta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2005 m. gegužės 9 d. rašte Nr. (17.4-30-1)-R-4285.

46 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojų registravimo laikas ir pranešimas apie pasikeitusius arba atsiradusius naujus duomenis

1. Jei Mokesčių mokėtojų registro nuostatai nenustato kitaip, asmuo, kuriam pagal mokesčio įstatymą yra nustatyta prievolė mokėti mokestį, privalo įsiregistruoti pas atitinkamą vietos mokesčių administratorių, atliekantį registro tvarkymo įstaigos funkcijas, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo teisinio asmens įregistravimo, o jei teisinis registravimas įstatymų nenumatytas arba jei asmuo pradeda veiklą anksčiau negu po 5 darbo dienų po teisinio registravimo, - ne vėliau kaip veiklos vykdymo pradžios dieną.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojų registro (toliau – registras) nuostatai yra patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugsėjo 6 d. nutarimu Nr. 1059 (Žin., 2000, Nr. 77-2333; 2004, Nr. 146-5304). Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos yra vadovaujančioji registro tvarkymo įstaiga, o apskričių valstybinės mokesčių inspekcijos yra registro tvarkymo įstaigos toliau – registro tvarkytojai). Asmenys į registrą įregistruojami tokia tvarka:

1.1. Lietuvos juridinius asmenis į registrą per 2 darbo dienas nuo duomenų gavimo iš Juridinių asmenų registro dienos, įregistruoja registro tvarkytojas. Registro tvarkytojas per 5 darbo dienas nuo Lietuvos juridinio asmens įregistravimo registre privalo Lietuvos juridinio asmens buveinės adresu informuoti Lietuvos juridinį asmenį apie jo įregistravimą registre, t.y. išsiųsti jam Pranešimo apie įregistravimą Mokesčių mokėtojų registre FR0780 formą, ir prašyti pateikti užpildytą Juridinio asmens pranešimo apie jo duomenų Mokesčių mokėtojų registre papildymą (pakeitimą) FR0791 formą (toliau – FR0791 forma). Šios formos ir jų pildymo taisyklės yra patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko 2004 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. VA-189 (Žin., 2004, Nr. 184-6827).

Lietuvos juridinis asmuo per 5 darbo dienas nuo jo informavimo apie įregistravimą registre turi pateikti registro tvarkytojui užpildytą FR0791 formą;

1.2. užsienio valstybių įmonių nuolatinės buveinės, kurių teisinis įregistravimas įstatymuose nenumatytas, privalo registruotis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prievolės mokėti mokestį atsiradimo;

1.3. nekilnojamojo turto mokesčio mokėjimo prievolės atsiradimo momentu laikoma prievolė mokėti nekilnojamojo turto mokestį pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymą (Žin., 2005, Nr. 76-2741) (iki 2006-01-01 galiojo Lietuvos Respublikos įmonių, įstaigų ir organizacijų nekilnojamojo turto mokesčio įstatymą (Žin., 1994, Nr. 59-1156; 2001, Nr. 62-2232);

1.4. užsienio apmokestinamiesiems asmenims šios prievolės atsiradimo momentu laikoma prievolė mokėti mokestį pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą (Žin., 2002, Nr. 35-1271, Nr. 40, Nr. 46, Nr. 48);

1.5. Nuolatiniai Lietuvos gyventojai, pradedantys vykdyti bet kokio pobūdžio individualią veiklą (išskyrus individualią veiklą pagal verslo liudijimus), tarp jų: advokatai, advokatų padėjėjai, notarai, antstoliai ir kiti gyventojai, pradedantys vykdyti individualią veiklą, gyventojai, samdantys kitus gyventojus (toliau – nuolatiniai gyventojai), ne vėliau kaip veiklos vykdymo pradžios dieną,

registro tvarkytojui (AVMI pagal nuolatinę gyvenamąją vietą) turi pateikti Nuolatinio Lietuvos gyventojo, vykdančio individualią veiklą, įregistravimo į mokesčių mokėtojų registrą/išregistravimo iš mokesčių mokėtojų registro prašymo FR0792 formą (toliau – prašymo forma). Prašymo forma ir jos pildymo bei pateikimo tvarka dėl fizinių asmenų įregistravimo į mokesčių mokėtojų registrą/išregistravimo iš mokesčių mokėtojų registro taisyklių patvirtinimo yra patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko 2013 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. VA-36 (Žin., 2013, Nr. 67-3390) (iki 2013-06-27 galiojo Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko 2005 m. balandžio 4 d. įsakymas Nr. VA-29 (Žin., 2005, Nr. 46-1537).

Advokatų, advokatų padėjėjų veiklos vykdymo pradžios diena yra jų įtraukimo į praktikuojančių advokatų sąrašą diena. Antstolio veiklos vykdymo pradžios diena yra jo Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos išduotame liudijime, patvirtinančiame, kad asmuo yra antstolis, nurodyta data.

Jeigu notaro biure ar antstolių arba advokatų kontoroje dirba keli notarai, antstoliai, advokatai ar jų padėjėjai, tai kiekvienas iš jų turi pateikti atskirą prašymo formą.

1.6. Nenuolatiniai Lietuvos gyventojai, individualią veiklą Lietuvoje vykdantys per nuolatines bazes, nenuolatiniai Lietuvos gyventojai, dirbantys Lietuvos vienetuose ir iš jų gaunantys su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, užsienio apmokestinamieji fiziniai asmenys, kuriems yra nustatyta prievolė registruotis pridėtinės vertės mokesčio mokėtojais, Lietuvos Respublikoje akredituotų užsienio valstybių diplomatinių atstovybių, konsulinių įstaigų, tarptautinių organizacijų atstovybių nariai, įdarbinę nuolatinius Lietuvos gyventojus, nenuolatiniai Lietuvos gyventojai kitais mokesčių įstatymų numatytais atvejais, kai jiems nustatoma prievolė mokėti ar išskaičiuoti mokestį, ne vėliau kaip veiklos vykdymo pradžios dieną, registro tvarkytojui turi pateikti Fizinio asmens prašymo įregistruoti į Mokesčių mokėtojų registrą REG812 formą. Forma yra patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko 2013 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 36, (Žin., 2013, Nr.67-3390);

1.7. Mokesčių administratoriui turi būti teikiama tinkamai užpildyta spaustuviniu būdu pagaminta pranešimo ar prašymo forma, arba VMI prie FM interneto svetainėje VMI - titulinis skelbiama pranešimo ar prašymo forma, skirta pildyti kompiuteriniu būdu.

2. Asmuo, įsiregistravęs mokesčių mokėtoju, apie pasikeitusius ar naujus mokesčių mokėtojo registravimo duomenis atitinkamam mokesčių administratoriui, atliekančiam registro tvarkymo įstaigos funkcijas, turi pranešti ne vėliau kaip per 5 darbo dienas po duomenų pasikeitimo ar atsiradimo.

Komentaras

1. Pasikeitus Lietuvos ar užsienio juridinio asmens registravimo duomenims, nurodytiems jų pranešimuose ar prašymuose įregistruoti, administracijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo per 5 darbo dienas nuo duomenų pasikeitimo ar jų atsiradimo registro tvarkytojui pateikia pranešimą įregistruoti duomenų pakeitimus, jame nurodydamas duomenis, kurie pakito. Ši nuostata netaikoma, kai pasikeičia Juridinių asmenų registre registruojami duomenys ir apie pakitimus teisės aktų nustatyta tvarka yra informuotas Juridinių asmenų registro tvarkytojas.

2. Pasikeitus Lietuvos gyventojo (nuolatinio ir nenuolatinio), vykdančio individualią veiklą, ar gyventojų, samdančių kitus gyventojus, registravimo duomenims, nurodytiems jų prašymuose įregistruoti, per 5 darbo dienas nuo duomenų pasikeitimų ar jų atsiradimo gyventojai ar jų įgalioti asmenys registro tvarkytojui pateikia prašymus įregistruoti duomenų pakeitimus, nurodydami duomenis, kurie pakito. Prašymai pateikiami asmeniškai, paštu arba elektroniniu paštu.

3. Pasikeitusių ar naujų mokesčių mokėtojo registravimo duomenų pateikimo vietos mokesčių administratoriui tvarką reglamentuoja Mokesčių mokėtojų registro nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 6 d. nutarimu Nr. 1225 (Žin., 2004, Nr. 146-5304).

Pasikeitimams registruoti naudojamos pranešimų ar prašymų formos, nurodytos šio straipsnio 1 dalies komentare.

3. Mokesčių mokėtojų registro nuostatuose numatytais atvejais šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų duomenų (dalies jų) mokesčių mokėtojas tiesiogiai mokesčių administratoriui (registro tvarkymo įstaigai) pateikti neprivalo, jei analogiški duomenys yra pateikiami kitam atitinkamam valstybės registrui, su kuriuo mokesčių mokėtojų registro valdytojas yra sudaręs duomenų gavimo sutartį. Tokiais atvejais mokesčių mokėtojai registruojami ir jų duomenys mokesčių mokėtojų registre tikslinami pagal atitinkamo valstybės registro mokesčių administratoriui pateiktą informaciją.

Komentaras

1. Lietuvos juridiniai asmenys, įregistruoti Juridinių asmenų registre, į registrą įregistruojami pagal Juridinių asmenų registro duomenis. Šių duomenų pasikeitimų mokesčių mokėtojas registro tvarkytojui pateikti neprivalo. Juos registro tvarkytojas tikslina pagal iš Juridinių asmenų registro gaunamus duomenis. Juridiniai asmenys registro tvarkytojui turi pateikti tik papildomus juridinių asmenų duomenis (pagrindinės vykdomos veiklos rūšys, darbo laikas, mokesčių mokėtojo apskaitą tvarkančio vyriausiojo buhalterio identifikacinis numeris (kodas) ar pagal sutartį apskaitos paslaugas teikiančio juridinio asmens kodas, juridinio asmens struktūrinių padalinių duomenys) ir jų pasikeitimus. Šie duomenys ir/ar jų pasikeitimai registro tvarkytojui pateikiami šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta tvarka ir forma.

2. Registrinių duomenų ir/ar jų pasikeitimų registro tvarkytojui neprivalo pateikti ir ūkininkai, įregistruoti Ūkininkų ūkių registre. Ūkininkai į registrą registruojami ir jų duomenys registre tikslinami pagal iš Ūkininkų ūkių registro gautus duomenis. Ūkininkai registro tvarkytojui papildomai gali pateikti užpildytą Nuolatinio Lietuvos gyventojo, vykdančio individualią veiklą, įregistravimo į mokesčių mokėtojų registrą/išregistravimo iš mokesčių mokėtojų registro prašymo FR0792 formą, kurioje turi nurodyti savo telekomunikacinius rekvizitus (telefoną, elektroninio pašto adresą) ir tikslų ūkio adresą.

3. Gyventojai, įsigiję verslo liudijimus, gaunantys su darbo santykiais susijusių pajamų, gaunantys pajamų, kurios pagal gyventojų pajamų mokesčio mokėjimo tvarką priskiriamos A klasės pajamoms, asmenys, kurių daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą įregistruotos Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre į registrą įregistruojami ir jų duomenys registre tikslinami Mokesčių mokėtojų registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 6 d. nutarimu Nr. 1225 (Žin., 2004, Nr. 146-5304) 56, 57, 58, 59 ir 64 punktuose nustatyta tvarka (žr. 45 straipsnio komentarą).

47 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris

1. Kiekvienam asmeniui, įregistruotam mokesčių mokėtoju, suteikiamas mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris.

Komentaras

Mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris, – tai mokesčių mokėtojui (juridiniam ar fiziniam asmeniui) registravimo į Registrą metu Registro tvarkytojo priskirtas mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris, kurio paskirtis – be visų kitų rekvizitų nustatyti mokesčių mokėtojo tapatybę, atpažinti jį, ir užtikrinti supaprastintą Registro sąveiką su kitomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos integruotos mokesčių informacinės sistemos (toliau – IMIS), mokesčių apskaitos informacinės sistemos (toliau – MAIS) duomenų bazėmis ir pagrindiniais

valstybės registrais (Juridinių asmenų, Lietuvos Respublikos gyventojų, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto, Ūkininkų ūkių).

2. Juridiniams asmenimis identifikuoti naudojamas juridinių asmenų registro identifikacinis kodas, fiziniams asmenims – gyventojų registro asmenų kodas.

Komentaras

1. Juridinio asmens, įregistruoto Registre, mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris yra identiškas to juridinio asmens kodui, kurį jam suteikė Juridinio asmens registro tvarkytojas įregistravimo į Juridinių asmenų registrą metu ir kuris yra nurodytas to juridinio asmens registravimo pažymėjime. Apie juridinio asmens įregistravimą į Registrą, ir jam suteiktą mokesčių mokėtojo identifikacinį numerį, Registro tvarkytojas privalo pranešti Pranešimo apie įregistravimą Mokesčių mokėtojų registre FR0780 formos pažymoje, patvirtintoje Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. VA-189 (Žin., 2004, Nr. 184-6827).

2. Juridinio asmens kodo sudarymo taisyklė yra išdėstyta Valstybės įmonės Registrų centras interneto svetainėje (adresu: www.kada.lt, juridinių asmenų registras/e.gidas JAR/ apie juridinio asmens kodo sudarymą).

3. Fizinio asmens, įregistruoto Registre, mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris atitinka to asmens kodą, kurį suteikia Lietuvos Respublikos gyventojų registro tvarkytojas ir kuris nurodytas kiekvieno fizinio asmens tapatybę patvirtinančiuose dokumentuose (Lietuvos Respublikos piliečio pase, pase, asmens tapatybės kortelėje, leidime nuolat gyventi Lietuvoje).

4. Mokesčių mokėtojo identifikacinio numerio (asmens kodo) struktūra yra išdėstyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. lapkričio 6 d. nutarimo Nr. 1346 (Žin., 2000, Nr. 96-3034) 18 punkte.

5. Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo kodo sudarymo tvarka yra išdėstyta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. VA-46 patvirtintu taisyklių (Žin.,2004, Nr. 55-1924) VI skyriuje.

3. Mokesčių mokėtojams, kuriems dėl kokių nors priežasčių negalima naudoti juridinių asmenų kodo ar gyventojų asmenų kodo, priskiriamas mokesčių mokėtojų identifikacinis numeris, kurio taikymo tvarką nustato centrinis mokesčių administratorius (vadovaujančioji registro tvarkymo įstaiga).

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojams, kurie nėra įregistruoti pagrindiniuose valstybės registruose (Juridinių asmenų, Lietuvos Respublikos gyventojų), bet kuriems kokiame nors mokesčių įstatyme yra nustatyta prievolė mokėti mokestį, Registro tvarkytojas turi suteikti mokesčių mokėtojų identifikacinius numerius, kad tuos mokesčių mokėtojus būtų galima atpažinti Registre, IMIS, MAIS duomenų bazėse, mokėjimo dokumentuose ir kitais Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo numatytais atvejais.

2. Mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris formuojamas programiniu būdu, kartu užtikrinamas jo unikalumas IMIS, MAIS.

3. Mokesčių mokėtojo identifikacinį numerį sudaro **dešimt skaitmenų**, **paskutinis skaitmuo yra kontrolinis skaičius**, reikalingas identifikacinio numerio teisingumo kontrolei.

4. Mokesčių mokėtojo identifikacinio numerio priskyrimo ir taikymo tvarkos aprašas yra patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. VA-95 (Žin., 2004, Nr. 83-3037).

4. Mokesčių mokėtojai savo pateikiamose mokesčių deklaracijose bei mokėjimų į biudžetą dokumentuose privalo nurodyti savo mokesčių mokėtojo identifikacinį numerį.

Komentaras

1. Siekiant vienareikšmiškai identifikuoti mokesčių mokėtojus, teisingai apskaičiuoti ir apskaityti jų į biudžetą sumokamus mokesčius, mokesčių mokėtojai savo mokesčių administratoriui pateikiamose deklaracijose ir mokėjimo dokumentuose turi nurodyti savo mokesčių mokėtojo identifikacinį numerį.

2. Juridiniai asmenys turi nurodyti savo juridinio asmens kodą. Fiziniai asmenys – savo asmens kodą. Mokesčių mokėtojai, kurie yra neidentifikuoti Juridinių asmenų registre ir/ar Lietuvos Respublikos gyventojų registre, turi nurodyti savo dešimties skaitmenų mokesčių mokėtojų identifikacinius numerius.

3. Mokesčių mokėtojo identifikacinio numerio nurodymas mokesčių mokėjimo į biudžetą dokumentuose svarbus tuo, kad mokesčių administratorius teisingai tvarkytų mokesčių apskaitą ir kontroliuotų mokestinių prievolių įvykdymą.

4. Mokesčių mokėtojai, mokesčių administratoriui teikiamoje Pridėtinės vertės mokesčio deklaracijoje turi nurodyti mokesčių mokėtojo identifikacinį numerį ir pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo kodą.

TREČIASIS SKIRSNIS
TRETIEJI ASMENYS IR JŲ PAREIGOS

48 STRAIPSNIS. Trečiųjų asmenų pareigų nustatymo tikslai ir pareigų vykdymo reikalavimai

(Pakeista pagal 2025 m. birželio 19 d. įstatymą Nr. XV-309, įsigalioja nuo 2026 m. sausio 1 d.).

1. Trečiųjų asmenų pareigos mokesčių administravimo procedūrų taikymo srityje, susijusios su informacijos pateikimu mokesčių administratoriui, mokestinės nepriemokos priverstiniu išieškojimu bei mokesčių įstatymų pažeidimų prevencija, nustatomos siekiant užtikrinti efektyvaus mokesčių administratoriaus funkcijų atlikimo sąlygas.

Komentaras

Trečiųjų asmenų pareigų mokesčių administravimo procedūrų taikymo srityje, susijusių su informacijos pateikimu mokesčių administratoriui, mokestinės nepriemokos priverstiniu išieškojimu bei mokesčių įstatymų pažeidimų prevencija, nustatymo tikslas – užtikrinti efektyvaus mokesčių administratoriaus funkcijų (žr. MAĮ 25 ir 26 str. komentarus) atlikimo sąlygas, taip pat optimizuoti vykdomą mokesčių administravimo veiklą. Ši trečiųjų asmenų pagalba mokesčių administratoriui galima ir kitais Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais atvejais, kai mokesčių administratorius vykdo savo funkcijas ar įgyvendina savo teises (žr. MAĮ 65 str. komentarą). Trečiaisiais asmenimis šiais atvejais laikytini bet kurie fiziniai ar juridiniai asmenys, išskyrus mokesčių administratorių, mokesčių mokėtoją ir valstybės institucijas bei įstaigas, įgaliotas atlikti tam tikrus mokesčių administravimo veiksmus, kuriems įstatymų leidėjas nustatė tam tikras pareigas, pavedė vykdyti tam tikras funkcijas. Pavyzdžiui, siekiant tinkamai įgyvendinti Lietuvos Respublikos *gyventojų pajamų mokesčio įstatymą*, vadovaujantis MAĮ bei kitais teisės aktais, priimtos taisyklės, kurios nustato duomenų, reikalingų patikrinti, ar nuolatinio Lietuvos gyventojo per mokestinį laikotarpį patirtomis išlaidomis gali būti mažinamos gyventojo tą laikotarpį gautos apmokestinamosios pajamos, pateikimo ir priėmimo VMI tvarką (žr. MAĮ 55^1 straipsnio komentarą).

2. Asmenims, apie kuriuos tretieji asmenys turi pateikti mokesčių administratoriui šiame skirsnyje nurodytą informaciją, taip pat kitiems tretiesiems asmenims ar kitiems asmenims neleidžiama sukurti, pakeisti ir (ar) panaikinti tokių aplinkybių, kurioms esant atsiranda trečiųjų asmenų pareiga teikti mokesčių administratoriui šiame skirsnyje nurodytą informaciją, jeigu šie asmenys tokiu būdu siekia išvengti teisingos ir išsamios informacijos pateikimo mokesčių administratoriui.

Komentaras

Trečiųjų asmenų pareiga mokesčių administratoriui teikti išsamią, teisingą MAĮ IV skyriaus „Mokesčių administravimo teisinių santykių dalyviai“ trečiojo skirsnio „Tretieji asmenys ir jų pareigos“ straipsniuose nustatytą ir apibrėžtą informaciją. Komentuojamas straipsnis nustato draudimą asmenims, kitiems tretiesiems asmenims ar kitiems asmenims (pvz., atstovams ar pan.) sukurti, pakeisti ir (ar) panaikinti aplinkybes, dėl kurių būtų išvengta teisingo duomenų pateikimo mokesčių administratoriui. Šio komentuojamo straipsnio nuostatos taikomos tik duomenų teikimui, kuris vykdomas pagal MAĮ IV skyriaus trečiąjį skirsnį.

Siekiant tinkamai laikytis komentuojamo straipsnio nuostatų, asmenims, kitiems tretiesiems asmenims privaloma nesudaryti jokių aplinkybių ar iškreipti aplinkybes taip, kad būtų galima išvengti duomenų teikimo ar netikslių ar neišsamių duomenų pateikimo.

Toliau pateikiami pavyzdžiai, kuriuose asmenys, tretieji asmenys sudaro tam tikras aplinkybes, kurios leidžia išvengti duomenų teikimo pareigos.

1 pavyzdys.
Sąskaitos tvarkymas perduodamas kitam.
Duomenis teikianti finansų įstaiga pataria klientui atidaryti sąskaitą susijusiame subjekte, kuris yra jurisdikciją turinčioje teritorijoje, nedalyvaujančioje automatinių informacijos mainų procese. Tai suteikia galimybę duomenis teikiančiai finansų įstaigai išvengti duomenų teikimo ir pasiūlyti klientui teikti paslaugas ir išlaikyti ryšius su klientu taip, tarytum sąskaitą tvarkytų pati duomenis teikianti finansų įstaiga.
Tokiu atveju reikėtų laikyti, kad sąskaitą tvarko duomenis teikianti finansų įstaiga, todėl jai galioja duomenų teikimo ir išsamaus patikrinimo reikalavimai.

2 pavyzdys.
Sumos metų pabaigoje.
Siekdamos išvengti duomenų teikimo arba kad apie jas nebūtų pranešta, finansų įstaigos, fiziniai asmenys, subjektai arba tarpininkai manipuliuoja metų pabaigoje buvusiomis sumomis, pavyzdžiui, sąskaitų likučiais.

3 pavyzdys.
Padėti pinigus reikalavimus atitinkančių kreditinių kortelių išdavėjų įstaigose.
Siekdami išvengti duomenų teikimo, asmenys arba subjektai kitų sąskaitų, apie kurias reikia pranešti, likučius metų pabaigoje trumpam laikotarpiui padeda reikalavimus atitinkančių kreditinių kortelių išdavėjų įstaigose.

4 pavyzdys.
Elektroninė apskaita ir kompiuterinės sistemos.
Duomenis teikianti finansų įstaiga sąmoningai nekuria jokių elektroninių įrašų (kad paieška elektroninėse duomenų bazėse neduotų jokių rezultatų) arba dirbtinai nesusieja kompiuterinių sistemų (kad išvengtų sąskaitų likučių sumavimo taisyklių).

5 pavyzdys.

Juridinis vienetas moka atskaitingiems asmenims išmokas, kurios kaupiasi ir ataskaitinių metų pabaigoje lieka nepanaudotos. Juridinis vienetas gruodžio mėn. pabaigoje įformina atskaitingo asmens lėšų įnešimą į kasą, o kitų metų sausio mėn. pradžioje įformina tokios pat sumos išmokėjimą atskaitingam asmeniui, kuris ir toliau lėšų nenaudoja. Tokiais veiksmais išvengiama prievolės pateikti duomenis apie fizinių asmenų įsiskolinimus.

Pateikti pavyzdžiai iliustruoja netinkamą asmenų elgesį, kuris prieštarauja komentuojamo straipsnio nuostatoms.

Informuotina, kad už šio reikalavimą netinkamą laikymąsi tretieji asmenys, asmenys ar kiti tretieji asmenys gali būti patraukti administracinėn atsakomybėn.

3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyta veika, apie kurią tretieji asmenys žinojo ar turėjo žinoti, negali būti pagrindas šiems tretiesiems asmenims neteikti mokesčių administratoriui šiame skirsnyje nurodytos informacijos arba teikti mokesčių administratoriui neteisingą ir (ar) neišsamią informaciją.

Komentaras.

Komentuojamo straipsnio nuostatos nustato pareigą tretiesiems asmenims pateikti teisingą informaciją mokesčių administratoriui. Todėl tretieji asmenys, žinodami ar turėdami pagrindą žinoti, kad asmuo ar kitas trečiasis asmuo sukūrė, pakeitė ar panaikino tam tikras aplinkybes, kurios trečiajam asmeniui panaikino pareigą teikti duomenis mokesčių administratoriui, turėtų vertinti šias aplinkybes taip, lyg šios aplinkybės nebūtų sukurtos, pakeistos ar panaikintos ir privalo pateikti duomenis mokesčių administratoriui.

Pažymėtina, kad tretieji asmenys savo veikloje naudojasi įvairiais metodais (pvz., išsamaus patikrinimo procedūros, nepriklausomų šaltinių duomenys, „pažink savo klientą“ procedūra ir kt.), kurių pagrindu gali identifikuoti galimą asmenų ar kitų trečiųjų asmenų siekį išvengti duomenų teikimo ar teisingo / išsamaus duomenų teikimo. Tačiau asmenų ar kitų trečiųjų asmenų situacijos neturi iškreipti teisingos ir išsamios informacijos pateikimo mokesčių administratoriui.

4. Tretieji asmenys, turintys pareigą pateikti mokesčių administratoriui šiame skirsnyje nurodytą informaciją, privalo priimti sprendimus dėl šiame skirsnyje nurodytos informacijos teikimo ar neteikimo mokesčių administratoriui ir už einamuosius ir 5 praėjusius kalendorinius metus saugoti įrodymus, kurių pagrindu šie tretieji asmenys priima ar priėmė sprendimus teikti mokesčių administratoriui šiame skirsnyje nurodytą informaciją ar jos neteikti.

Komentaras.

Komentuojamo straipsnio dalis nustato pareigą tretiesiems asmenims pateikti teisingą ir išsamią informaciją. Kaip ir minėta šio komentuojamo straipsnio 3 dalies komentare, tretieji asmenys, vykdydami savo funkcijas, naudojasi įvairiais metodais, kurie padeda tinkamai identifikuoti asmenis, įžvelgti rizikas ir atlikti kitus su asmeniu susijusius veiksmus. Naudodamasis procedūromis, metodais, duomenų bazėmis ir kita prieinama informacija, trečiasis asmuo, teikiantis duomenis mokesčių administratoriui, turi įvertinti surinktą informaciją, taip pat asmenų ar kitų trečiųjų asmenų pateiktą informaciją ar atliktus veiksmus ir priimti pagrįstą sprendimą, laikydamasis objektyvumo ir teisėtų interesų apsaugos principų, dėl duomenų apie asmenį perdavimo mokesčių administratoriui. Sprendimo įrodymus, kurio pagrindu buvo nuspręsta teikti ar neteikti duomenis mokesčių administratoriui, tretieji asmenys privalo saugoti 5 kalendorinius metus nuo kalendorinių metų, kai buvo priimtas sprendimas apie duomenų (ne)teikimą.

5. Šis straipsnis taikomas tretiesiems asmenims vykdant informacijos apie asmenų teisinį statusą, veiklą, turtą, pajamas ir (ar) išlaidas arba kituose mokesčių įstatymuose ir (ar) jų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytos kitos informacijos, reikalingos mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti ir jo teisėms įgyvendinti, teikimo mokesčių administratoriui pareigą.

Komentaras.

Komentuojamo straipsnio nuostatos taikomos duomenims, gaunamiems pagal MAĮ IV skyriaus trečiąjį skirsnį. Todėl tretieji asmenys, kurie teikia duomenis apie asmenis (identifikacinę informaciją, pajamas, pelną, išlaidas ir kt. įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nurodytą informaciją), privalo laikytis komentuojamo straipsnio nuostatų ir teikti teisingą bei išsamią informaciją, jos neiškreipdami, nenuslėpdami ar kitaip išvengdami teisingo informacijos teikimo.

(Pakeista ir papildyta pagal VMI prie FM raštą 2025-09-04 Nr. (29.6-31-3 E)- R-3380).

49 STRAIPSNIS. Informacijos, būtinos mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti, pateikimas

1. Jei įstatymai nenustato ko kita, šio Įstatymo 33 straipsnio 1 punkte nurodyta informacija bei duomenys, būtini mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti, turi būti pateikti ne vėliau kaip per 10 dienų nuo atitinkamo mokesčių administratoriaus nurodymo įteikimo dienos arba mokesčių administratoriaus nustatytu, ilgesniu negu minėtasis, terminu.

Komentaras

Šioje komentuojamo straipsnio dalyje numatyta asmenų pareiga pateikti šio Įstatymo 33 straipsnio 1 punkte (žr. MAĮ 33 str. komentarą) nurodytą informaciją bei duomenis, būtinus mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti. Minėta informacija turi būti pateikta ne vėliau kaip per 10 dienų nuo atitinkamo mokesčių administratoriaus nurodymo įteikimo dienos arba mokesčių administratoriaus nustatytu, ilgesniu negu minėtasis, terminu, jei įstatymai nenustato ko kita. Atsižvelgiant į tai, mokesčių administratorius gali nustatyti 10 dienų arba tik ilgesnius nei 10 dienų terminus informacijai ar duomenims pateikti. Valstybinės mokesčių inspekcijos nurodymo forma ir jos užpildymo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. VA-93 „Dėl Mokesčių administratoriaus nurodymo FR0706 formos ir jos užpildymo taisyklių tvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 82-2978). Muitinės nurodymai pateikti informaciją ir duomenis, būtinus jos funkcijoms atlikti, įforminami dokumentuose, naudojamuose muitinei atliekant mokesčių administravimo procedūras.

2. Atsisakymas pateikti informaciją negali būti grindžiamas komercine ar banko paslaptimi. Atsisakyti pateikti informaciją grindžiant profesine paslaptimi galima tik tuo atveju, jei tai tiesiogiai numatyta įstatymuose ir jei šis Įstatymas tiesiogiai neįpareigoja minėtą informaciją pateikti.

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje nurodyta, kad asmenys negali motyvuoti ir grįsti komercine ar banko paslaptimi atsisakymo pateikti informaciją. Lietuvos Respublikos bankų įstatyme (Žin., 2004, Nr. 54-1832) nurodyta banko paslapties sąvoka bei atvejai, kai ji gali būti atskleista. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.116 straipsnyje pateiktos komercinės (gamybinės) ir profesinės paslapties sąvokos.

2. Atsisakyti pateikti informaciją grindžiant profesine paslaptimi galima tik tuo atveju, jei tai tiesiogiai numatyta įstatymuose ir jei šis Įstatymas tiesiogiai neįpareigoja minėtą informaciją pateikti. Pavyzdžiui, pagal Lietuvos Respublikos audito įstatyme (Žin., 1999, Nr. 59-1916; Nr. 60, 2004, Nr. 63-2242) įtvirtintą konfidencialumo principą auditorius privalo laikyti paslaptyje kliento patikėtą informaciją ir jos neteikti tretiesiems asmenims.

3. Tais atvejais, kai MAĮ atitinkamus trečiuosius asmenis tiesiogiai įpareigoja pateikti informaciją mokesčių administratoriui, atsisakyti ją teikti grindžiant tuo, kad kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose atitinkama informacija yra apibrėžiama (laikoma) profesine paslaptimi, negalima, ir šiuo atveju tretieji asmenys minėtąją informaciją turi teikti mokesčių administratoriui, nepriklausomai nuo jos teisinio statuso, apibrėžto kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose.

50 STRAIPSNIS. Antstolių ir notarų teikiama informacija

1. Antstoliai ir notarai privalo mokesčių administratoriui teikti duomenis apie juridinius faktus, dėl kurių asmenims gali atsirasti prievolė mokėti mokestį, taip pat kitokią informaciją, reikalingą mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti.

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje įtvirtinta antstolių ir notarų pareiga teikti mokesčių administratoriui - Valstybinei mokesčių inspekcijai duomenis apie juridinius faktus, dėl kurių asmenims gali atsirasti prievolė mokėti mokestį, taip pat kitokią informaciją, reikalingą mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti.

2. Finansų ministras, suderinęs su teisingumo ministru, nustato šio straipsnio 1 dalyje nurodytų duomenų ir informacijos rūšis, mastą, jų teikimo terminus ir būdus, taip pat šių duomenų ir informacijos teikimo mokesčių administratoriui tvarką.

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje nurodyta, kad šio straipsnio 1 dalyje nurodytų duomenų ir informacijos rūšis, mastą, jų teikimo terminus ir būdus, taip pat šių duomenų ir informacijos teikimo mokesčių administratoriui tvarką nustato finansų ministras, suderinęs su teisingumo ministru. Notarų ir antstolių duomenų apie juridinius faktus, dėl kurių asmenims gali atsirasti prievolė mokėti mokesčius, bei kitokios informacijos, reikalingos mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti, teikimo mokesčių administratoriui taisyklės patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. birželio 21 d. įsakymu Nr.1K-241 (Žin., 2004, Nr.100-3726). Mokesčių administratoriumi pagal šias taisykles laikoma Valstybinė mokesčių inspekcija, kuri iš notarų ir antstolių gautus duomenis apie juridinius faktus, dėl kurių asmenims gali atsirasti prievolė mokėti mokesčius, ir kitokią informaciją, reikalingą mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti, naudoja mokesčio mokėtojo identifikavimo, mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo kontrolės, mokestinės nepriemokos išieškojimo bei atstovavimo valstybei tikslais, taip pat kitais su mokesčių administratoriaus funkcijų atlikimu susijusiais tikslais. Valstybinė mokesčių inspekcija turi teisę naudoti Antstolių informacinės sistemos Vieningo vykdomųjų bylų sąvado duomenis pagal sutartyje su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija nustatytas sąlygas ir tvarką.

2. Suderinus su Lietuvos Respublikos notarų rūmais priimtos Notarų nuolat teikiamų duomenų perdavimo mokesčių administratoriui taisyklės, kurios patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2005 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. VA-46 (Žin., 2005, Nr. 71-2580). Minėtos taisyklės nustato notarų duomenų apie juridinius faktus (išskyrus faktus apie nekilnojamojo turto perleidimo sandorius), dėl kurių asmenims gali atsirasti

prievolė mokėti mokestį, taip pat kitokios informacijos, reikalingos mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti, pateikimo VMI prie FM ir priėmimo tvarką. Duomenis, susijusius su nekilnojamojo turto perleidimo sandoriais, notarai teikia Valstybės įmonei Registrų centras, o pastaroji minėtus duomenis perduoda VMI prie FM.

51 STRAIPSNIS. Licencijas išduodančių institucijų teikiama informacija

Licencijas išduodanti institucija informaciją apie licencijų verstis tam tikra veikla atitinkamiems asmenims išdavimą, licencijų galiojimo sustabdymą, licencijos galiojimo sustabdymo panaikinimą arba licencijos panaikinimą mokesčių administratoriui teikia licencijas išduodančios institucijos ir centrinio mokesčių administratoriaus tarpusavio sutartyje nustatytais būdais ir terminais.

Komentaras

1. Komentuojamas straipsnis nustato, kad licencijų verstis tam tikra veikla duomenys mokesčių administratoriui turi būti teikiami sutartiniu pagrindu.

2. VMI prie FM yra sudariusi duomenų teikimo sutartis su:

2.1. Valstybine kelių transporto inspekcija prie Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos dėl vežėjų veiklos licencijų, Europos Bendrijos leidimų, Europos Bendrijos licencijų duomenų teikimo. Sutartimi VMI prie FM įsipareigoja naudoti vežėjų veiklos licencijų duomenis mokesčių administravimo reikmėms;

2.2. Lietuvos Respublikos ūkio ministerija dėl nefasuotų naftos produktų licencijų duomenų teikimo. Sutartimi VMI prie FM įsipareigoja naudoti licencijų duomenis mokesčių administravimo reikmėms.

3. Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos yra sudaręs duomenų teikimo sutartį su valstybės įmone „Lietuvos prabavimo rūmai“ dėl leidimų užsiimti veikla, susijusia su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais, duomenų teikimo. Sutartimi Muitinės departamentas įsipareigoja naudoti gaunamus duomenis tik tauriųjų metalų ir brangakmenių importo bei eksporto kontrolės užtikrinimo tikslu.

3. Vadovaujantis Juridinių asmenų registro nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. 1407 (Žin., 2003, Nr. 107-4810), institucijos, išduodančios veiklos licencijas, duomenis apie licencijos (leidimo) išdavimo, galiojimo, sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo datas teikia Juridinių asmenų registro tvarkytojui ir šie duomenys yra kaupiami Juridinių asmenų registre. Pagal MAĮ 54 str. (žr. MAĮ 54 str. komentarą) nustatytą duomenų teikimo sutartį Juridinių asmenų registro tvarkytojas šiuos Juridinių asmenų registro duomenis teikia mokesčių administratoriui.

52 STRAIPSNIS. Daiktus, daiktines teises ir juridinius faktus registruojančios įstaigos teikiama informacija

Daiktus, daiktines teises ir juridinius faktus registruojanti įstaiga informaciją apie jos registruojamus (registruotinus) objektus mokesčių administratoriui teikia šios įstaigos ir centrinio mokesčių administratoriaus tarpusavio sutartyje nustatytais būdais ir terminais.

Komentaras

1. Komentuojamas straipsnis nustato, kad daiktus, daiktines teises ir juridinius faktus registruojančios įstaigos informaciją apie jų registruojamus (registruotinus) objektus mokesčių administratoriui teikia sutartiniu pagrindu.

2. VMI prie FM yra sudariusi duomenų teikimo sutartis su šių registrų tvarkytojais:

2.1. Valstybės įmone Registrų centru - Nekilnojamojo turto registro;

2.2. Valstybės įmone „Regitra“ – Kelių transporto priemonių registro;

2.3. Valstybinė vidaus vandenų laivų inspekcija - Vidaus vandenų laivų registro;

2.4. Lietuvos saugios laivybos administracija – Jūrų laivų registro;

2.5. Civilinės aviacijos administracija - Civilinių orlaivių registro;

2.6. Valstybine darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos - Potencialiai pavojingų įrenginių registro.

3. Sutartimis duomenų teikėjai įsipareigoja teikti atitinkamų registrų duomenis pagal Sutartyje nustatytas duomenų teikimo sąlygas.

4. VMI prie FM sutartiniai įsipareigojimai:

4.1. naudoti nekilnojamojo turto registro duomenis žemės mokesčio, nekilnojamojo turto mokesčio administravimui, o taip pat mokesčių įstatymų, susijusių su gyventojų turto ir pajamų deklaravimu, įgyvendinimui, Mokesčių mokėtojų registro tvarkymui;

4.2. kitų turto registrų duomenys iš esmės skirti mokesčių įstatymų, susijusių su gyventojų turto ir pajamų deklaravimu, įgyvendinimui;

4.3. visų registrų duomenys skirti naudoti mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo kontrolės tikslams.

5. Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos yra sudaręs duomenų teikimo sutartis su šių registrų tvarkytojais:

5.1. Valstybės įmone Registrų centru – Nekilnojamojo turto registro, Adresų registro;

5.2. Valstybės įmone „Regitra“ – Kelių transporto priemonių registro;

5.3. Centrine hipotekos įstaiga – Turto arešto aktų registro, Hipotekos registro, Sutarčių registro;

5.4. Statistikos departamentu prie Vyriausybės – Intrastato prievolininkų sąrašo.

6. Muitinės departamentas sutartyse įsipareigoja naudoti gaunamus duomenis tik jose nurodytais tikslais – t.y. siekiant užkardyti rengiamą, tirti daromą ar padarytą kontrabandą ir kitas nusikalstamas veikas, išaiškėjusias muitinės įstaigoms atliekant savo funkcijas, užtikrinti tinkamą mokestinių prievolių įvykdymą, įgyvendinti kitas įstatymų ir kitų teisės aktų muitinei nustatytas funkcijas.

7. Duomenų apsauga ir naudojimas vykdomas nepažeidžiant Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (Žin., 1996, Nr. 63-1479; 2003, Nr. 15-597) ir kitų teisės aktų reikalavimų.

53 STRAIPSNIS. Gyventojų registrą tvarkančios įstaigos teikiama informacija

Gyventojų registrą tvarkanti įstaiga gyventojų registro duomenis mokesčių administratoriui teikia vadovaujančios gyventojų registrą tvarkančios įstaigos ir centrinio mokesčių administratoriaus tarpusavio sutartyje nustatytais būdais ir terminais.

Komentaras

1. Komentuojamas straipsnis nustato, kad Lietuvos Respublikos gyventojų registro (toliau – gyventojų registras) duomenys mokesčių administratoriui turi būti teikiami sutartiniu pagrindu.

2. Gyventojų registro tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau - Gyventojų registro tarnyba), kaip vadovaujančioji Lietuvos Respublikos gyventojų registro tvarkymo įstaiga, ir VMI prie FM 2005 m. birželio 29 d. pasirašė Asmens duomenų teikimo sutartį (toliau – Sutartis), kurioje nustatyta sutarties dalykas, gyventojų registro duomenų teikimo juridinis pagrindas, duomenų panaudojimo tikslas, duomenų teikimo tvarka, kitos duomenų teikimo sąlygos.

3. Sutartimi VMI prie FM įsipareigoja naudoti duomenis Mokesčių mokėtojų registro tvarkymui, gyventojų pajamų ir turto deklaravimo administravimui, mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo kontrolės funkcijoms vykdyti, taip pat privalomojo sveikatos draudimo įmokų ir valstybinio socialinio draudimo įmokų administravimui bei kitoms mokesčių administravimo reikmėms.

4. Gyventojų registro tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos ir Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos 2005 m. birželio 30 d. sudarė Asmens duomenų teikimo sutartį (toliau – Sutartis), kurioje nustatytas sutarties dalykas, gyventojų registro duomenų teikimo juridinis pagrindas, duomenų teikimo tikslai, duomenų teikimo tvarka, kitos duomenų teikimo sąlygos. Sutartimi Gyventojų registro tarnyba įsipareigoja teikti gyventojų registro duomenis, o Muitinės departamentas įsipareigoja naudoti gaunamus duomenis tik Sutartyje nurodytais tikslais – t.y. siekiant užkardyti rengiamą, tirti daromą ar padarytą kontrabandą ir kitas nusikalstamas veikas, išaiškėjusias muitinės įstaigoms atliekant savo funkcijas, užtikrinti tinkamą mokestinių prievolių įvykdymą, atlikti kitas įstatymų ir kitų teisės aktų muitinei nustatytas funkcijas.

54 STRAIPSNIS. Juridinių asmenų registro tvarkytojo teikiama informacija

Juridinių asmenų registro tvarkytojas juridinių asmenų registro duomenis mokesčių administratoriui teikia jo ir centrinio mokesčių administratoriaus tarpusavio sutartyje nustatytais būdais ir terminais.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. XI-558, 2009-12-10, Žin., 2009, Nr. 153-6896 (2009-12-28)
Nr. XI-1875, 2011-12-22, Žin., 2011, Nr. 163-7766 (2011-12-31)

Komentaras

1. Komentuojamas straipsnis nustato, kad Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro (toliau – Juridinių asmenų registras) duomenys mokesčių administratoriui turi būti teikiami sutartiniu pagrindu.

2. Valstybės įmonė Registrų centras (toliau - Registrų centras), kaip Juridinių asmenų registro tvarkymo įstaiga, ir VMI prie FM 2005 m. kovo 14 d. sudarė duomenų teikimo sutartį (toliau – Sutartis).

3. Sutartimi Registrų centras įsipareigoja teikti Juridinių asmenų registro duomenis Sutartyje nustatyta tvarka ir sąlygomis, o VMI prie FM įsipareigoja naudoti duomenis Mokesčių mokėtojų registro tvarkymui bei kitoms mokesčių administravimo reikmėms, užtikrinti duomenų apsaugą vadovaujantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu (Žin., 1996, Nr. 63-1479; 2003, Nr. 15-597), viešai atskleidžiant duomenis tretiesiems asmenims, nurodyti jų šaltinį ir duomenų atnaujinimo datą.

4. Inspekcija, naudodama Registrų centro pateiktus Juridinių asmenų registro duomenis, jų netaiso ir neatsako už jų teisingumą ir tikslumą. Apie pastebėtas klaidas gautuose duomenyse Registrų centras informuojamas Sutartyje nustatytu būdu.

5. Valstybės įmonė Registrų centras ir Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos 2005 m. lapkričio 24 d. sudarė duomenų teikimo sutartį (toliau – Sutartis). Sutartimi Registrų centras įsipareigoja teikti Juridinių asmenų registro duomenis, o Muitinės departamentas įsipareigoja gautus duomenis naudoti Sutartyje nurodytais tikslais – t.y. siekiant užkardyti rengiamą, tirti daromą ar padarytą kontrabandą ir kitas nusikalstamas veikas, išaiškėjusias muitinės įstaigoms atliekant savo funkcijas, užtikrinti tinkamą mokestinių prievolių įvykdymą, atlikti kitas įstatymų ir kitų teisės aktų muitinei nustatytas funkcijas.

<u>55 STRAIPSNIS</u>. Prižiūrimų finansų rinkos dalyvių teikiama informacija

(Pakeista pagal 2019 m. gruodžio 3 d. įstatymo redakciją Nr. XIII-2586, įsigalioja nuo 2020 m. rugsėjo 10 d.).

1. Prižiūrimi finansų rinkos dalyviai, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatyme, privalo pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją apie asmenų atidarytas ir uždarytas visų rūšių sąskaitas, seifo kamerų nuomą, asmenų atstovus ir naudos gavėjus, jeigu informacija apie naudos gavėjus neturi būti teikiama Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos (JADIS) tvarkytojui pagal Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 25 straipsnio 1 dalies nuostatas, sąskaitų metinių apyvartų dydį, jeigu to paties asmens visų pas tą patį finansų rinkos dalyvį turimų sąskaitų bendros metinės apyvartos dydis yra ne mažesnis kaip 15 000 eurų, sąskaitų likutį metų pabaigoje, jeigu to paties asmens visų pas tą patį finansų rinkos dalyvį turimų sąskaitų likutis metų pabaigoje yra ne mažesnis kaip 5 000 eurų, palūkanas, skolinius įsipareigojimus, vertybinius popierius, draudimo įmokas, pensijų draudimo įmokas, taip pat kitą informaciją, reikalingą mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti.

Komentaras

1. Komentuojamas straipsnis yra taikomas finansų rinkos dalyviams, kaip jie suprantami pagal Lietuvos Respublikos banko įstatymą. Finansų rinkos dalyviai yra bankai, užsienio valstybių bankų filialai, įsteigti Lietuvos Respublikoje, Centrinė kredito unija, kredito unijos, draudimo įmonės, perdraudimo įmonės, užsienio valstybių draudimo ir perdraudimo įmonių filialai, įsteigti Lietuvos Respublikoje, draudimo brokerių įmonės ir užsienio valstybių draudimo ir perdraudimo tarpininkų filialai, įsteigti Lietuvos Respublikoje, elektroninių pinigų įstaigos, elektroninių pinigų įstaigų tarpininkai ir užsienio valstybių elektroninių pinigų įstaigų filialai, įsteigti Lietuvos Respublikoje, finansų maklerio įmonės, finansų patarėjo įmonės, reguliuojamos rinkos operatoriai, valdymo įmonės, investicinės bendrovės, centriniai vertybinių popierių depozitoriumai, užsienio valstybių centrinių vertybinių popierių depozitoriumų filialai, įsteigti Lietuvos Respublikoje, depozitoriumai, užsienio valstybių finansų maklerio įmonės ir valdymo įmonių filialai, įsteigti Lietuvos Respublikoje, pensijų asociacijos, kontroliuojančiosios investicinės bendrovės ir emitentai, mokėjimo įstaigos ir mokėjimo įstaigų tarpininkai, vartojimo kredito davėjai ir vartojimo kredito tarpininkai, kredito davėjai, tarpusavio skolinimo platformos operatoriai ir kredito tarpininkai, sutelktinio finansavimo platformų operatoriai, mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemų operatoriai ir valiutos keityklų operatoriai (toliau – finansų rinkos dalyvis).

Pažymėtina, jog Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM) viršininko 2018 m. vasario 5 d. įsakymu VA-8 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2016 m. liepos 29 d. įsakymo Nr. VA-105 „Dėl finansų rinkos dalyvio duomenų teikimo apie asmens sąskaitų likučius, metines sąskaitų įplaukas ir skolinius įsipareigojimus taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ emitentus, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatyme, centrinį vertybinių popierių depozitoriumą, draudimo įmones ir užsienio valstybių draudimo įmonių filialus, įsteigtus Lietuvos Respublikoje, draudimo tarpininkus, elektroninių pinigų įstaigų tarpininkus ir užsienio valstybių elektroninių pinigų įstaigų tarpininkų filialus, įsteigtus Lietuvos Respublikoje, investicines bendroves, kredito, susijusio su nekilnojamuoju turtu, tarpininkus, mokėjimo įstaigos tarpininkus, reguliuojamos rinkos operatorius, sutelktinio finansavimo platformų operatorius, valiutos keityklos operatorius, vartojimo kredito tarpininkus, neturinčius praneštinų duomenų apie asmens sąskaitų likučius, metines sąskaitų įplaukas ir skolinius įsipareigojimus mokesčių administratorius atleido nuo duomenų teikimo.

Finansų rinkos dalyviai VMI prie FM turi pateikti šią informaciją apie nuolatinių Lietuvos gyventojų, kaip jie suprantami pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymą (toliau – GPMĮ):

a) Kiekvienos pas finansų rinkos dalyvį turimos sąskaitos, išskyrus f ir g punktuose nurodytus atvejus, (toliau – sąskaita) kalendorinių metų gruodžio 31 d. likutį (toliau – likutis). Ši informacija turi būti teikiama, jeigu visų pas tą patį finansų rinkos dalyvį asmens turimų sąskaitų likučių suma yra ne mažesnė kaip 5 000 eurų. Apskaičiuojant 2016 metų sąskaitų likučių sumą, įskaitomi visi sąskaitų likučiai, o apskaičiuojant 2017 ir vėlesnių metų sąskaitų likučių sumą, neįskaitomi kreditiniai (neigiami) likučiai. Ši informacija mokesčių administratoriui turi būti pateikiama, pasibaigus kalendoriniams metams, iki kitų kalendorinių metų birželio 1 d.;

b) Su sąskaita susijusių per kalendorinius metus gautų įplaukų dydį (toliau – įplaukos). Ši informacija turi būti teikiama, jeigu visų pas tą patį finansų rinkos dalyvį asmens turimų sąskaitų įplaukų suma yra ne mažesnė kaip 15 000 eurų. Apskaičiuojant šią sumą, neįskaitomos įplaukos, kurias asmuo gauna iš vienos pas finansų rinkos dalyvį turimos savo sąskaitos į kitą pas tą patį finansų rinkos dalyvį turimą savo sąskaitą. Tokio pobūdžio informacija turi būti pateikiama, pasibaigus kalendoriniams metams, iki kitų kalendorinių metų birželio 1 d.;

c) Kalendorinių metų gruodžio 31 d. turimus skolinius įsipareigojimus finansų rinkos dalyviui. Ši informacija turi būti pateikiama, pasibaigus kalendoriniams metams, iki kitų kalendorinių metų birželio 1 d., išskyrus tuos atvejus, kai finansų rinkos dalyvio pageidavimu yra sudaryta trišalė Valstybinės mokesčių inspekcijos, finansų rinkos dalyvio ir Lietuvos banko duomenų teikimo sutartis, kurios pagrindu nurodyta informacija teikiama sutartyje nustatytais būdais ir terminais, bet ne vėliau kaip iki kitų kalendorinių metų pabaigos;

d) Per kalendorinius metus sumokėtas palūkanas už suteiktus kreditus gyvenamajam būstui statyti arba įsigyti arba palūkanas, sumokėtas už gyvenamojo būsto finansinę nuomą (lizingą). Ši informacija mokesčių administratoriui turi būti pateikiama, pasibaigus kalendoriniams metams, iki kitų kalendorinių metų vasario 15 d. Duomenis teikia Lietuvos Respublikoje įregistruoti bankai, kitos kredito įstaigos, finansų įmonės, teikiančios gyvenamojo būsto finansinę nuomą (lizingą), būsto paskolų draudimo įmonės, taip pat Užsienio valstybių fondų ir valstybinių finansinių institucijų, kurių daugiau kaip 50 procentų akcijų (dalių, pajų) paketo turėtojai yra užsienio valstybių vyriausybės, sąraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 306 nurodyti užsienio valstybių fondai ir valstybinės finansinės institucijos, kurių daugiau kaip 50 procentų akcijų (dalių, pajų) paketo turėtojai yra užsienio valstybių vyriausybės. Duomenų pateikimo tvarką nustato VMI prie FM viršininko 2008 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. VA-65 patvirtintos Juridinių asmenų duomenų apie nuolatinių Lietuvos gyventojų sumokėtas palūkanas už suteiktus kreditus gyvenamajam būstui statyti arba įsigyti FR0612 formos ir jos papildomo lapo FR0612P formos pildymo bei pateikimo mokesčių administratoriui taisyklės;

e) Per kalendorinius metus sumokėtas gyvybės draudimo įmokas. Informacija pateikiama pasibaigus kalendoriniams metams iki kitų kalendorinių metų vasario 15 d. Duomenis teikia asmenys, vykdantys gyvybės draudimo veiklą pagal Lietuvos Respublikos gyvybės draudimo įstatymą. Duomenų pateikimo mokesčių administratoriui tvarką nustato VMI prie FM viršininko 2012 m. rugsėjo 21 d. įsakymu Nr. VA-85 patvirtintos Juridinių asmenų duomenų apie nuolatinių Lietuvos gyventojų sumokėtas gyvybės draudimo įmokas FR0611 formos ir jos papildomo lapo FR0611P formos pildymo bei pateikimo mokesčių administratoriui taisyklės;

f) Per kalendorinius metus sumokėtas pensijų įmokas į pensijų fondus, įsteigtus pagal Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos profesinių pensijų kaupimo įstatymo nuostatas. Ši formuluotė reiškia, kad tokius duomenis teikia III pakopos pensijų fondai. Pensijų įmokoms į pensijų kaupimo bendrovę pagal Pensijų kaupimo įstatymo nuostatas (t. y. įmokoms į II pakopos pensijų fondus) GPMĮ 21 straipsnio lengvata netaikoma (GPMĮ 21 straipsnio 5 dalis), todėl tokių duomenų II pakopos pensijų fondams teikti nereikia. Informacija pateikiama, pasibaigus kalendoriniams metams, iki kitų kalendorinių metų

vasario 15 d. Duomenis teikia Lietuvos Respublikoje įregistruoti pensijų fondų valdymo įmonės, pensijų fondų dalyvių asociacijos ir jiems analogiški subjektai. Duomenų pateikimo mokesčių administratoriui tvarką nustato VMI prie FM viršininko 2008 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. VA-66 patvirtintos Juridinių asmenų duomenų apie nuolatinių Lietuvos gyventojų sumokėtas pensijų draudimo įmokas į pensijų kaupimo fondus FR0615 formos ir jos papildomo lapo FR0615P formos pildymo bei pateikimo mokesčių administratoriui taisyklės.

g) Per kalendorinius metus išmokėtas vertybinių popierių ir išvestinių finansinių priemonių pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn sumas. Informacija pateikiama, pasibaigus kalendoriniams metams, iki kitų kalendorinių metų vasario 15 d. Nuo 2018 m. sausio 1 d. mokesčių administratoriui duomenys teikiami vadovaujantis VMI prie FM viršininko 2018 m. vasario 6 d. įsakymo VA-9 „Metinės gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracijos GPM312 formos, jos priedų GPM312L, GPM312U formų užpildymo ir pateikimo taisyklių“ (toliau – GPM312 Taisyklės) nuostatomis. Atkreiptinas dėmesys, jog iki 2018 m. sausio 1 d. šie duomenys mokesčių administratoriui buvo pateikiami pateikiant FR0471 forma.

Duomenys apie vertybinių popierių ir pensijų sąskaitas teikiami tik f ir g punktuose nurodyta tvarka. Svarbu pažymėti, kad, jeigu finansų rinkos dalyviai informaciją, išvardytą d, e, f, g punktuose apie sumokėtas pensijų įmokas į pensijų fondus, gyvybės draudimo įmokas, sumokėtas palūkanas už suteiktus kreditus gyvenamajam būstui statyti ar įsigyti, išmokėtas vertybinių popierių ir išvestinių finansinių priemonių pardavimo ar kitokio perleidimo sumas, pateikia mokesčių administratoriui užpildydami FR0611, FR0612, FR0615 GPM312 formas ir jų priedus, pakartotinai pateikti XML rinkmenos nereikia, kadangi šiais duomenimis mokesčių administratorius jau disponuoja. XML rinkmenos teikiamos VMI prie FM viršininko 2016 m. liepos 29 d. įsakymo Nr. VA-105 „Dėl finansų rinkos dalyvio duomenų teikimo apie asmens sąskaitų likučius, metines sąskaitų įplaukas ir skolinius įsipareigojimus taisyklių patvirtinimo“ nustatyta tvarka.

Taip pat finansų rinkos dalyvis turi pateikti informaciją apie juridinių asmenų, kaip jie suprantami pagal Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) nuostatas, per kalendorinius metus gautas įplaukas. Ši informacija turi būti teikiama tik tuomet, jeigu visų pas tą patį finansų rinkos dalyvį asmens turimų sąskaitų įplaukų suma yra ne mažesnė kaip 15 000 eurų. Apskaičiuojant šią sumą, neįskaitomos įplaukos, kurias asmuo gauna iš vienos pas finansų rinkos dalyvį turimos savo sąskaitos į kitą pas tą patį finansų rinkos dalyvį turimą savo sąskaitą. Informacija apie juridinių asmenų sąskaitas turi būti pateikiama pasibaigus kalendoriniams metams iki kitų kalendorinių metų birželio 1 d.

Pažymėtina, kad pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 4.47 straipsnio 1 dalį, esant bendro naudojimo sąskaitai kiekvienas iš bendraturčių nuosavybės teisę įgyja pagal sandorį - banko sąskaitos sutartį. Jeigu įstatymu nenustatyta kitaip, bendrosios nuosavybės teisė laikoma daline (CK 4.73 straipsnio 2 dalis) ir, jeigu bendrosios dalinės nuosavybės teisės konkretus kiekvieno bendraturčio dalių dydis nenustatytas, tai preziumuojama, kad jų dalys lygios (CK 4.73 straipsnio 3 dalis). Turint bendro naudojimo banko sąskaitą, preziumuojama, kad bendraturčių dalys yra lygios nepriklausomai nuo to, kiek kuris iš bendraturčių įnešė lėšų į tą sąskaitą. Informacija apie bendraturčius, pvz., sutuoktinius, turėtų būti pateikta atskirai apie kiekvieną iš jų, o bendra sąskaitos suma padalinta per pusę, jeigu nenumatyta kitaip sutartyje. Tokia pati nuostata turėtų būti taikoma ir esant daugiau sąskaitos bendrasavininkų.

Pažymėtina, kad investicinį fondą valdo valdymo įmonės. Todėl valdymo įmonės valdančios investicinius fondus atidaro investicinių fondų sąskaitas finansų rinkos dalyviuose, kuriose yra apskaitomi vertybiniai popieriai ir lėšos. Atsižvelgiant į tai, kad komentuojamo straipsnio nuostatos imperatyviai nustato pareigą finansų rinkos dalyviams teikti informaciją mokesčių administratoriui apie visų asmenų bei visų rūšių sąskaitas, todėl finansų rinkos dalyviai turi pateikti informaciją ir apie valdymo įmonių investicinių fondu vardu atidarytas sąskaitas.

Taip pat pagal komentuojamą straipsnį finansų rinkos dalyviai turi pateikti informaciją ir apie seifo kamerų nuomą, asmenų atstovus ir naudos gavėjus.

Naudos gavėjai šio straipsnio kontekste suprantami taip, kaip tai numatyta MAĮ 2 straipsnio 29^1 dalyje (Žr. minėto straipsnio komentarą).

Seifo kamerų nuoma suprantama taip, kaip tai numato MAĮ 2 straipsnio 29^2 dalis (Žr. minėto straipsnio dalies komentarą).

Asmens atstovas suprantamas kaip fizinis asmuo, kuris fizinio ar juridinio asmens vardu turi teisę sudaryti sutartis arba kuriems yra išduotas daugkartinis įgaliojimas disponuoti banko sąskaita ar seifo kamera.

Svarbu pažymėti, kad Lietuvoje įsteigtų juridinių asmenų naudos gavėjų informacija teikiama Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos (JADIS) tvarkytojui pagal Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo (toliau — PPTFPĮ) 25 straipsnio 1 dalies nuostatas, todėl šios informacijos Valstybinei mokesčių inspekcijai pagal komentuojamo straipsnio nuostatas teikti nereikia.

2. Detalūs duomenų rinkmenos struktūros reikalavimai pateikiami duomenų rinkmenų aprašymuose, kurie patvirtinti VMI prie FM viršininko 2016 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. VA-105 „Dėl finansų rinkos dalyvio duomenų teikimo apie asmens sąskaitų likučius, metines sąskaitų įplaukas ir skolinius įsipareigojimus taisyklių“ (toliau – Taisyklės) patvirtintuose prieduose.

Duomenų rinkmenos turi būti rengiamos ir užpildomos, vadovaujantis reikalavimais, nustatytais duomenų rinkmenų XML struktūrų aprašuose, skelbiamuose Valstybinės mokesčių inspekcijos interneto svetainėje https://www.vmi.lt/evmi/duomenu-teikiamu-xml-formatu-rinkiniu-specifikacijos. Duomenų rinkmeną sudaro du skyriai: antraštė ir pagrindinė duomenų rinkmena.

3. Duomenų rinkmena gali būti pateikta keliais pranešimais. Finansų rinkos dalyviai duomenų rinkmenas mokesčių administratoriui teikia ir tikslina elektroniniu būdu. Atkreiptinas dėmesys, jog mokesčių ir susijusių duomenų apsikeitimo posistemio TIES portale yra sukurta priemonė, kuri leidžia kiekvienais metais mokesčių administratorių informuoti, kad finansų rinkos dalyvis tam tikro duomenų tipo ar visų privalomų teikti duomenų, atitinkamais metais neturi. Tais atvejais, kai duomenų rinkmena teikiama ne vienu pranešimu, laikoma, kad duomenų rinkmena pateikta tada, kai pateikiamas tos duomenų rinkmenos paskutinis pranešimas. Duomenų rinkmenos tikslinamos (kai reikia ištaisyti pastebėtas pateiktų duomenų klaidas ar pateikti papildomus rinkmenos duomenis), teikiant koreguojančius ar papildomus pranešimus, kuriuose yra tik patikslinti duomenys.

2. Centrinis mokesčių administratorius, atsižvelgdamas į Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo nuostatas ir suderinęs su Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, nustato šio straipsnio 1 dalyje nurodytos informacijos – duomenų apie asmenų atidarytas ir uždarytas visų rūšių sąskaitas, seifo kamerų nuomą, asmenų atstovus ir naudos gavėjus – sąrašą, informacijos pateikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai tvarką ir terminus. Kita šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija pateikiama kartą per metus Vyriausybės nustatytu mastu, tvarka ir terminais.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. XI-558, 2009-12-10, Žin., 2009, Nr. 153-6896 (2009-12-28)

Nr. XI-1875, 2011-12-22, Žin., 2011, Nr. 163-7766 (2011-12-31)

Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087

Nr. XIII-2586, 2019-12-03, paskelbta TAR 2019-12-19, i. k. 2019-20554

Komentaras

Informacija apie asmenų atidarytas ir uždarytas visų rūšių sąskaitas, seifo kamerų nuomą, asmenų atstovus ir naudos gavėjus, jeigu informacija apie naudos gavėjus neturi būti teikiama Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos (JADIS) tvarkytojui pagal Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 25 straipsnio 1 dalies nuostatas, teikiama Finansų rinkos dalyvio duomenų teikimo apie atidarytas ir uždarytas visų rūšių sąskaitas, seifo kamerų nuomą,

asmenų atstovus ir naudos gavėjus taisyklių, patvirtintų VMI prie FM viršininko 2020 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. VA-61 „Dėl Finansų rinkos dalyvio duomenų teikimo apie atidarytas ir uždarytas visų rūšių sąskaitas, seifo kamerų nuomą, asmenų atstovus ir naudos gavėjus taisyklių patvirtinimo“ (toliau — Taisyklės VA-61) nustatyta tvarka. Taisyklės VA-61 suderintos su Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos.

Svarbu pažymėti, kad minėto įsakymo 2.3. punkte nustatyta, kad prižiūrimiems finansų rinkos dalyviams, pradėjusiems teikti duomenis pagal Taisyklių nustatytą tvarką, anksčiau sudarytos sutartys su VMI prie FM dėl duomenų apie atidarytas ir uždarytas sąskaitas teikimo pripažįstamos negaliojančiomis. Atitinkamai finansų rinkos dalyviai informaciją teikia pagal VA-61 taisyklėse nustatytą tvarką ir terminus.

Finansų rinkos dalyviai pagal Taisyklių VA-61 nustatytą tvarką, informaciją apie atidarytas ir uždarytas sąskaitas, išsinuomotus banko seifus, asmenų atstovus ir naudos gavėjus turi pateikti per 3 darbo dienas, sudarant duomenų rinkmeną XML (angl. – Extensible Markup Language), kuri turi būti rengiama ir užpildoma, vadovaujantis reikalavimais, nustatytais duomenų rinkmenos XML struktūros apraše (angl. – XML Schema Definition, XSD), kuris skelbiamas Valstybinės mokesčių inspekcijos interneto svetainėje https://www.vmi.lt/evmi/duomenu-teikiamu-xml-formatu-rinkiniu-specifikacijos. Taip pat 3 darbo dienų terminas taikytinas ir tikslinant pasikeitusią informaciją.

2. Kitos pagal MAĮ 55 straipsnio 1 dalį teikiamos informacijos pateikimo tvarką bei terminus reglamentuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. vasario 18 d. nutarimas Nr. 147 „Dėl Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 55 straipsnio įgyvendinimo“ bei MAĮ 55 straipsnio 1 dalies komentare nurodytos taisyklės.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2021-12-14 raštą Nr. 5460.)

55[1] STRAIPSNIS. Kita trečiųjų asmenų teikiama informacija

1. Lietuvos Respublikoje įregistruoti juridiniai asmenys privalo kartą per metus pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją apie fiziniams asmenims suteiktas, jų grąžintas ir iš fizinių asmenų gautas paskolas bei jų dydį centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka ir terminais, išskyrus atvejus, kai ši informacija teikiama šio Įstatymo 55 straipsnyje nustatyta tvarka.

Papildyta straipsniu:
Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 1 dalis nustato, kad duomenis apie fiziniams asmenims suteiktas, jų grąžintas ir iš fizinių asmenų gautas paskolas bei jų dydį Lietuvos Respublikoje įregistruoti juridiniai asmenys turi pateikti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nustatyta tvarka ir terminais. Šių duomenų pateikimo tvarka nustatyta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. VA-172 (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2015 m. gruodžio 22 d. įsakymo Nr. VA-118 redakcija) patvirtintomis Juridinių asmenų duomenų apie fiziniams asmenims suteiktas, iš jų gautas ir grąžintas paskolas, įsiskolinimus, susijusius su atskaitingais fiziniais asmenimis, gautas dalyvių įmokas ir apie išmokas užsienio juridiniams asmenims už suteiktas paslaugas FR0711 formos ir jos priedų FR0711A, FR0711B, FR0711C, FR0711D, FR0711E, FR0711F užpildymo ir teikimo mokesčių administratoriui taisyklėmis.

2. Taisyklėmis turi vadovautis Lietuvos Respublikoje įregistruoti juridiniai asmenys, išskyrus prižiūrimus finansų rinkos dalyvius, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatyme, kuriems prievolės pildyti formos FR0711A, FR0711B, FR0711C, FR0711D priedus nėra.

3. Duomenys turi būti teikiami tiek apie nuolatiniams, tiek apie nenuolatiniams Lietuvos gyventojams suteiktas, jų grąžintas, iš šių gyventojų gautas ir jiems grąžintas paskolas ar jų dalis.

4. Juridiniai asmenys Valstybinei mokesčių inspekcijai iki kitų kalendorinių metų balandžio 15 dienos turi pateikti tinkamai užpildytą FR0711 formą „Juridinių asmenų duomenys apie fiziniams asmenims suteiktas, iš jų gautas ir grąžintas paskolas, įsiskolinimus, susijusius su atskaitingais fiziniais asmenimis, gautas dalyvių įmokas ir apie išmokas užsienio juridiniams asmenims už suteiktas paslaugas“ ir atitinkamus jos priedus.

2. Lietuvos Respublikoje įregistruotos mokslo ir studijų bei formaliojo profesinio mokymo įstaigos privalo kartą per metus pranešti Valstybinei mokesčių inspekcijai apie fizinių asmenų (fizinių asmenų naudai) sumokėtas įmokas už profesinį mokymą ir (ar) studijas, kurias baigus įgyjamas aukštasis išsilavinimas ir (ar) suteikiama kvalifikacija, taip pat už doktorantūros ir meno aspirantūros studijas centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka ir terminais.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 2 dalis nustato prievolę asmenims, priimantiems iš nuolatinių Lietuvos gyventojų įmokas už studijas, kurias baigus įgyjamas pirmas aukštasis išsilavinimas ir (ar) suteikiama pirma atitinkama kvalifikacija, taip pat už pirmas doktorantūros bei meno aspirantūros studijas, kartą per metus pranešti Valstybinei mokesčių inspekcijai apie fizinių asmenų (fizinių asmenų naudai) sumokėtas įmokas už profesinį mokymą ir (ar) studijas. Šių duomenų pateikimo tvarka nustatyta Juridinių asmenų duomenų apie nuolatinių Lietuvos gyventojų už studijas ir/ar profesinį mokymą sumokėtas įmokas FR0613 formos ir jos papildomo lapo FR0613P formos pildymo bei pateikimo mokesčių administratoriui taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2008 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. VA-67 (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. spalio 2 d. įsakymo Nr. VA-91 redakcija).

2. Tais atvejais, kai gyventojas už profesinį mokymą ar studijas sumoka skolintomis lėšomis (tam tikslui paimta iš kredito įstaigos paskola), tai jis iš pajamų gali atimti per mokestinį laikotarpį grąžintą šios paskolos dalį. Atsižvelgdamos į tai, Lietuvoje registruotos kredito įstaigos ir Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondas turi pateikti duomenis apie nuolatinius Lietuvos gyventojus per mokestinį laikotarpį sugrąžinusius paskolų sumas, skirtas studijų apmokėjimui padengti. Šių duomenų pateikimo tvarka nustatyta Juridinių asmenų duomenų apie nuolatinių Lietuvos gyventojų grąžintas paskolas (jų dalis), skirtas išlaidoms už studijas ir/ar profesinį mokymą padengti, FR0614 formos ir jos papildomo lapo FR0614P formos pildymo bei pateikimo mokesčių administratoriui taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2008 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. VA-68 (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. spalio 2 d. įsakymo Nr. VA-86 redakcija).

3. Informacija apie kiekvieno gyventojo per mokestinį laikotarpį sumokėtas sumas, bei per mokestinį laikotarpį sugrąžintas paskolų, skirtų studijų įmokoms mokėti, sumas turi būti pateikta mokesčių administratoriui iki kito mokestinio laikotarpio vasario 15 dienos.

3. Lietuvos Respublikoje įregistruoti juridiniai asmenys privalo pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją apie iš jų dalyvių – fizinių asmenų – gautas pinigines įmokas (įskaitant įmokas nuostoliams padengti), kai vieno fizinio asmens per vienus kalendorinius metus įmokėta suma yra ne mažesnė kaip 15 000 eurų. Ši informacija pateikiama kartą per metus centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka ir terminais.

Komentaras

1. Duomenų apie įmokas pateikimo tvarka nustatyta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. VA-172 (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2015 m. gruodžio 22 d. įsakymo Nr. VA-118 redakcija) patvirtintomis Juridinių asmenų duomenų apie fiziniams asmenims suteiktas, iš jų gautas ir grąžintas paskolas, įsiskolinimus, susijusius su atskaitingais fiziniais asmenimis, gautas dalyvių įmokas ir apie išmokas užsienio juridiniams asmenims už suteiktas paslaugas FR0711 formos ir jos priedų FR0711A, FR0711B, FR0711C, FR0711D, FR0711E, FR0711F užpildymo ir teikimo mokesčių administratoriui taisyklėmis.

2. Duomenys Valstybinei mokesčių inspekcijai teikiami kartą per metus iki kitų kalendorinių metų balandžio 15 dienos.

4. Lietuvos Respublikoje įregistruoti juridiniai asmenys privalo pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją apie įsiskolinimus fiziniams asmenims už šių asmenų juridinio asmens vardu patirtas išlaidas ir fizinių asmenų įsiskolinimus už iš to juridinio asmens atsiskaitytinai gautas išmokas, jeigu įsiskolinimas vienam fiziniam asmeniui arba vieno fizinio asmens įsiskolinimas kalendorinių metų gruodžio 31 dieną yra ne mažesnis kaip 15 000 eurų. Ši informacija pateikiama kartą per metus centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka ir terminais.

Komentaras

1. Duomenų apie įmokas pateikimo tvarka nustatyta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. VA-172 (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2015 m. gruodžio 22 d. įsakymo Nr. VA-118 redakcija) patvirtintomis Juridinių asmenų duomenų apie fiziniams asmenims suteiktas, iš jų gautas ir grąžintas paskolas, įsiskolinimus, susijusius su atskaitingais fiziniais asmenimis, gautas dalyvių įmokas ir apie išmokas užsienio juridiniams asmenims už suteiktas paslaugas FR0711 formos ir jos priedų FR0711A, FR0711B, FR0711C, FR0711D, FR0711E, FR0711F užpildymo ir teikimo mokesčių administratoriui taisyklėmis.

2. Duomenys Valstybinei mokesčių inspekcijai teikiami kartą per metus iki kitų kalendorinių metų balandžio 15 dienos.

5. Lietuvos Respublikoje įregistruoti juridiniai asmenys privalo pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją apie užsienio juridinių asmenų jiems suteiktas paslaugas Lietuvoje, jeigu pagal vieną sandorį arba pagal keletą per vienus kalendorinius metus su tuo pačiu asmeniu sudarytų sandorių gautų paslaugų vertė yra ne mažesnė kaip 15 000 eurų. Ši informacija pateikiama kartą per metus centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka ir terminais.

Komentaras

1. Duomenų apie įmokas pateikimo tvarka nustatyta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. VA-172 (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2015 m. gruodžio 22 d. įsakymo Nr. VA-118 redakcija) patvirtintomis Juridinių asmenų duomenų apie fiziniams asmenims suteiktas, iš jų gautas ir grąžintas paskolas, įsiskolinimus, susijusius su atskaitingais fiziniais asmenimis, gautas dalyvių įmokas ir apie išmokas užsienio juridiniams asmenims už suteiktas paslaugas FR0711 formos ir jos priedų FR0711A, FR0711B, FR0711C,

FR0711D, FR0711E, FR0711F užpildymo ir teikimo mokesčių administratoriui taisyklėmis (toliau – Taisyklės).

2. „Užsienio juridinis asmuo“ Taisyklių kontekste yra suprantamas kaip tai įtvirtinta Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatyme, t.y. užsienio valstybės juridinis asmuo ar organizacija, kurių buveinė yra užsienio valstybėje ir kurie įsteigti arba kitokiu būdu organizuoti pagal užsienio valstybės teisės aktus, taip pat bet kuris kitas užsienyje įsteigtas, įkurtas ar kitaip organizuotas apmokestinamasis vienetas (kuris nėra jokiais tikslais įregistruotas Lietuvoje).

3. Taisyklių 3 punkte nurodyta, kad jomis turi vadovautis Lietuvos Respublikoje įregistruoti juridiniai asmenys, išskyrus prižiūrimus finansų rinkos dalyvius, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatyme, kuriems prievolės pildyti formos FR0711A, FR0711B, FR0711C, FR0711D priedus nėra, tačiau prievolė pildyti FR0711E ir FR0711F priedus išlieka.

„Lietuvos Respublikoje įregistruotų juridinių asmenų“ sąvoka apima Lietuvos juridinių asmenų registre įregistruotus juridinius asmenis. Užsienio įmonės nuolatinės buveinės Lietuvoje, užsienio įmonės filialai, užsienio įmonės atstovybės yra Lietuvos Respublikoje įregistruoti, tačiau neturintys juridinio asmens statuso, todėl neprivalo teikti centriniam mokesčių administratoriui informacijos apie išmokas užsienio juridiniams asmenims už suteiktas paslaugas (FR0711F priedas).

4. Taisyklių 40.8. punkte nurodyta, jog „Paslaugos yra laikomos suteiktos Lietuvoje, kai jos yra faktiškai suteiktos Lietuvos Respublikos teritorijoje“. Kiekvienu atveju juridinis asmuo turi įvertinti paslaugų suteikimo būdą ir vietą. Paslaugos faktiškai suteikiamos Lietuvos Respublikos teritorijoje kai, pavyzdžiui, užsienio juridinis asmuo (įmonė) atsiunčia savo atstovą (darbuotojus, techninę įrangą) į Lietuvą tam, kad šis suteiktų tam tikras paslaugas. Tai gali būti paslaugos susijusios su statyba, mašinų ar įrenginių instaliavimu, konsultavimo, projektavimo, montavimo veikla, remontu ar priežiūra ir kt.

Tais atvejais, kai sandoris(-iai) sudarytas(-i) ir išmokos pagal sandorį(-ius) mokamos užsienio juridiniam asmeniui, o paslaugos teikiamos ne tiesiogiai, o per atstovus/subrangovus, tai informacija, nurodyta MAĮ 55^1 straipsnio 5 dalyje turi būti teikiama. Paslaugos laikomos atliktomis Lietuvos Respublikos teritorijoje tuomet, kai visa arba nors dalis paslaugų yra atliekama Lietuvos teritorijoje paties užsienio juridinio asmens atstovų (darbuotojų) arba per atstovus/subrangovus.

Jeigu užsienio juridinis asmuo suteikė visas paslaugas (pavyzdžiui konsultavimo paslaugas) raštu, telefonu ar internetinio ryšio priemonėmis ir faktiškai į Lietuvą nebuvo atvykęs, tokios paslaugos nebus laikomos suteiktomis Lietuvoje, kadangi pagal faktą jokios paslaugos Lietuvos Respublikos teritorijoje nebuvo atliktos.

5. Duomenys Valstybinei mokesčių inspekcijai teikiami kartą per metus iki kitų kalendorinių metų balandžio 15 dienos.

6. Lietuvos Respublikoje įregistruoti juridiniai asmenys privalo pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją apie kiekvieną nenuolatinį Lietuvos gyventoją, dirbantį šiame juridiniame asmenyje Lietuvoje pagal laikinojo įdarbinimo sutartį, sudarytą su užsienio valstybės juridiniu asmeniu. Ši informacija pateikiama centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka ir terminais.

Komentaras

1.Duomenų apie dirbančiuosius pateikimo tvarka ir pranešimo forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. VA-117 „Dėl Pranešimo apie nenuolatinius Lietuvos gyventojus, dirbančius ar dirbusius Lietuvoje pagal Lietuvos Respublikos juridinio asmens su užsienio valstybių juridiniais asmenimis sudarytas laikinojo įdarbinimo sutartis, FR1147 formos ir jos FR1147U, FR1147D priedų užpildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“.

2. Duomenys už ataskaitinį mėnesį Valstybinei mokesčių inspekcijai teikiami iki kito mėnesio 15 dienos.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2019-04-22 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-10887.)

7. Asmenys, kurie veikia Lietuvoje užsienio asmens vardu ir (arba) interesais ir kuriems Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme nenustatyta pareiga nustatyti to užsienio asmens naudos gavėjo tapatybę, turi nustatyti užsienio asmens naudos gavėją ir saugoti naudos gavėjo tapatybės duomenis, apskaitos dokumentus, sutarčių dokumentaciją (dokumentų originalus) 5 metus nuo sandorių ar veiklos užsienio asmens vardu ir (arba) interesais pabaigos dienos ir mokesčių administratoriaus reikalavimu šią informaciją ir duomenis pateikti mokesčių administratoriui per šio Įstatymo 49 straipsnyje nurodytą terminą.
Papildyta straipsnio dalimi:
Nr. XIII-2586, 2019-12-03, paskelbta TAR 2019-12-19, i. k. 2019-20554.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalis priimta, siekiant įgyvendinti Pasaulinio skaidrumo ir keitimosi informacija mokesčių tikslais forumo, skaidrumo ir keitimosi informacija mokesčių tikslais standartus (toliau — GF standartas).

Komentuojamas straipsnis nustato asmenų, kurie veikia Lietuvoje užsienio asmens vardu ir (arba) interesais ir kuriems pagal Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo (toliau — PPTFPĮ) nuostatas nenustatyta pareiga nustatyti to užsienio asmens naudos gavėjo tapatybę, pareigą nustatyti to užsienio asmens naudos gavėją ir saugoti naudos gavėjo tapatybės duomenis, apskaitos dokumentus, sutarčių dokumentaciją (dokumentų originalus) 5 metus nuo sandorių ar veiklos užsienio asmens vardu ir (arba) interesais pabaigos dienos ir mokesčių administratoriaus reikalavimu šią informaciją bei duomenis pateikti mokesčių administratoriui.

Ši nuostata apimtų atvejus, kai nustatyti naudos gavėjus pinigų plovimo ir terorizmo prevencijos tikslais nėra reikalaujama, tačiau pasiekiama informacija yra reikšminga mokesčių vengimo tarpvalstybiniu mastu, pasinaudojant dirbtinėmis teisinėmis ir organizacinėmis struktūromis, užkardymo požiūriu. Pavyzdžiui, Lietuvos rezidentai, neteikiantys profesionalių atstovavimo paslaugų, gali veikti pagal užsienio teisę sudarytų patikos sutarčių arba jungtinės veiklos sutarčių pagrindu užsienio asmenų, nesančių Lietuvos rezidentais (neįsiregistravusių Lietuvoje užsienio juridinių asmenų), vardu ir (arba) interesais ir pan. Ši pareiga nustatyta ir užsienio juridinių asmenų, veikiančių Lietuvoje per nuolatines buveines, įgaliotiems atstovams. Užsienio juridinių asmenų, veikiančių per nuolatinę buveinę, įgalioti asmenys, nurodyti mokesčių administratoriui pateiktoje Užsienio juridinio asmens prašymo įregistruoti į Mokesčių mokėtojų registrą / išregistruoti iš Mokesčių mokėtojų registro FR0227 formoje, patvirtintoje Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2005 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. VA-52 „Dėl užsienio juridinio asmens įregistravimo į mokesčių mokėtojų registrą / išregistravimo iš mokesčių mokėtojų registro“, turi rinkti ir saugoti informaciją apie naudos gavėjus bei apskaitos informaciją. Užsienio juridinio asmens nuolatinė buveinė suprantama taip, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 2 straipsnio 22 dalyje. Pareiga rinkti ir saugoti informaciją apie naudos gavėjus ir apskaitą yra keliama ir užsienio juridinių asmenų atstovams, veikiantiems Lietuvoje, pvz. atstovai, kurie rengia renginius Lietuvoje užsienio juridinio asmens vardu. Remiantis GF standartu, tokia informacija turi būti prieinama mokesčių administratoriui. Gavusi užsienio kompetentingos institucijos prašymą dėl administracinės pagalbos, VMI prie FM suteiktų informaciją apie naudos gavėjo pajamas.

Pažymėtina, kad naudos gavėjas suprantamas taip, kaip tai numatyta MAĮ 2 straipsnio 29^1 dalyje (žr. minėto straipsnio dalies komentarą).

Naudos gavėjo tapatybės nustatymo tvarka reglamentuota PPTFPĮ 2 straipsnio 14 dalyje, 9–15 straipsniuose.

Mokesčių administratoriaus reikalavimu informacija turi būti pateikta per MAĮ 49 straipsnio nustatytus terminus (žr. 49 straipsnio komentarą).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-08-20 raštą Nr. 2964)

56 STRAIPSNIS. Informacijos apie suteiktas ir gautas paskolas pateikimas

Neteko galios nuo 2016-01-01.

Straipsnio naikinimas:

Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

57 STRAIPSNIS. Informacijos apie įsigytus vertybinius popierius pateikimas

Neteko galios nuo 2016-01-01.

Straipsnio naikinimas:

Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

58 STRAIPSNIS. Informacijos apie įmokas už studijas pateikimas

Neteko galios nuo 2016-01-01.

Straipsnio naikinimas:

Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

59 STRAIPSNIS. Informacijos apie sumokėtas gyvybės draudimo įmokas pateikimas

Neteko galios nuo 2016-01-01.

Straipsnio naikinimas:

Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

60 STRAIPSNIS. Informacijos apie pensijų draudimo įmokas pateikimas

Neteko galios nuo 2016-01-01.

Straipsnio naikinimas:

Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

61 STRAIPSNIS. Ataskaitų apie tarptautinių įmonių grupių dalyvius pateikimas

1. Tarptautinėms įmonių grupėms (toliau šiame straipsnyje – TĮG) priklausantys mokesčių mokėjai ir kiti asmenys, jeigu jie apibrėžti kaip ataskaitas teikiantys subjektai pagal Direktyvą 2011/16/ES ir (arba) pagal tarptautines sutartis ar susitarimus dėl informacijos apie TĮG dalyvius mainų, privalo pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai ataskaitas, kurias sudaro duomenys apie pajamas, pelną (nuostolį), privalomą sumokėti ir sumokėtą pelno mokestį, įstatinį kapitalą, darbuotojų skaičių, materialųjį turtą, išskyrus grynuosius pinigus ir grynųjų pinigų ekvivalentus, išskiriant nurodytus duomenis pagal atskiras jurisdikcijas, kuriose TĮG vykdo veiklą, taip pat kiekvieno į TĮG įeinančio subjekto identifikavimo duomenys, duomenys apie pagrindinės veiklos rūšis, kiti duomenys, jeigu jie apibrėžti kaip teiktina informacija pagal tarptautinių sutarčių ar susitarimų dėl informacijos apie TĮG dalyvius mainų nuostatas.

Komentaras

Šiame straipsnyje Tarptautinė įmonių grupė (toliau — TĮG) suprantama kaip grupė, kurią sudaro du ar daugiau subjektų, kurių rezidavimo vieta mokesčių tikslais yra skirtingose valstybėse arba kurios sudėtyje yra subjektas, kurio rezidavimo vieta mokesčių tikslais yra vienoje valstybėje, o

apmokestinamoji verslo veikla vykdoma per nuolatinę buveinę kitoje valstybėje, išskyrus pajamų ribos neviršijančią TĮG. Grupė suprantama kaip grupė subjektų, susijusių tokiais nuosavybės arba kontrolės ryšiais, kad pagal taikomus apskaitos principus jie turi rengti konsoliduotąsias finansines ataskaitas finansinės atskaitomybės tikslais arba turėtų tai daryti, jeigu viešojoje vertybinių popierių biržoje būtų prekiaujama kurios nors iš jų nuosavo kapitalo akcijomis.

Ataskaitas privalantis teikti subjektas, tai toks subjektas, kuris yra į TĮG įeinantis subjektas ir kuris VMI prie FM TĮG vardu turi teikti šią informaciją:

1) apibendrintą informaciją, susijusią su pajamomis, pelnu (nuostoliu), prieš sumokant pelno mokestį, sumokėtą pelno mokestį, sukauptą pelno mokestį, įstatinį kapitalą, sukauptą pelną, darbuotojų skaičių, materialųjį turtą, išskyrus grynuosius pinigus ir grynųjų pinigų ekvivalentus pagal valstybes, kuriose TĮG vykdo veiklą;

2) informaciją apie kiekvieną į TĮG įeinantį subjektą, nurodydamas to, į TĮG įeinančio, subjekto rezidavimo valstybę bei valstybę, pagal kurios įstatymus tas, į TĮG įeinantis, subjektas yra įsteigtas, jeigu ji skiriasi nuo rezidavimo vietos valstybės, o taip pat taip pat to, į TĮG įeinančio, subjekto pagrindinės veiklos arba veiklų rūšys;

3) kitus duomenis, jeigu jie apibrėžti kaip teiktina informacija pagal tarptautinių sutarčių ar susitarimų dėl informacijos apie TĮG dalyvius mainų nuostatas, naudojami tarptautiniams bendradarbiavimo įsipareigojimams pagal minėtuosius teisės aktus įgyvendinti.

2. Pagal šį straipsnį TĮG laikoma įmonių grupė, kurią sudaro dvi ar daugiau įmonių, kurių rezidavimo vieta mokesčių tikslais priklauso skirtingoms jurisdikcijoms, arba kurios sudėtyje yra įmonė, kurios rezidavimo vieta mokesčių tikslais priklauso vienai jurisdikcijai, o jos apmokestinamoji verslo veikla vykdoma per kitai jurisdikcijai priklausančią nuolatinę buveinę. Šis straipsnis netaikomas TĮG, kurios konsoliduotos pajamos pagal pateiktas konsoliduotas finansines ataskaitas yra mažesnės negu 750 000 000 eurų finansiniais metais, ėjusiais iš karto prieš ataskaitinius finansinius metus, už kuriuos būtų teikiama šio straipsnio 1 dalyje nurodyta ataskaita.

Komentaras

Ataskaitas teikiantis subjektas gali būti pagrindinis patronuojantysis subjektas, pakaitinis patronuojantysis subjektas arba bet kuris kitas subjektas, jeigu:

1. jis yra rezidentas mokesčių tikslais Lietuvos Respublikoje;

2. yra viena iš šių sąlygų:

2.1. TĮG pagrindinis patronuojantysis subjektas neprivalo pateikti ataskaitos savo rezidavimo užsienio valstybės mokesčių administracijai;

2.2. ne Europos Sąjungos valstybės, kurioje pagrindinis patronuojantysis subjektas yra rezidentas mokesčių tikslais, kompetentinga institucija yra sudariusi galiojantį tarptautinį susitarimą, kurio šalis yra Lietuvos Respublika, tačiau nėra su ja sudariusi kvalifikuotojo kompetentingų institucijų susitarimo, pagal kurį pagrindinis patronuojantysis subjektas teiktų ataskaitą savo registracijos valstybės kompetentingai institucijai;

2.3. pagrindinio patronuojančiojo subjekto rezidavimo vietos kompetentinga institucija sistemingai nepateikia informacijos apie TĮG Lietuvos Respublikos kompetentingai institucijai ir apie tai VMI prie FM pranešė į TĮG įeinančiam subjektui, kuris yra rezidentas mokesčių tikslais Lietuvos Respublikoje.

TĮG, kurios konsoliduotos pajamos pagal pateiktas konsoliduotas finansines ataskaitas yra mažesnės negu 750 000 000 eurų, finansiniais metais ataskaitos VMI prie FM neturi teikti.

3. Ataskaita pateikiama per 12 mėnesių nuo TĮG ataskaitinių finansinių metų paskutinės dienos.

Komentaras

Ataskaita mokesčių administratoriui turi būti pateikta per 12 mėnesių nuo TĮG ataskaitinių finansinių metų paskutinės dienos. Pirmoji ataskaita už TĮG finansinius metus, prasidedančius 2016 m. sausio 1 d., VMI prie FM turi būti pateikta iki 2018 m. I ketvirčio pabaigos. Jeigu finansiniai metai prasideda vėliau nei 2016 m. sausio 1 d., ataskaita VMI prie FM turi būti pateikta per 12 mėnesių nuo tokių finansinių metų pabaigos. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.52 straipsnis nustato juridinių asmenų finansinių metų pasirinkimo / taikymo tvarką.

1 Pavyzdys
Į TĮG įeinantis subjektas teikia VMI prie FM 2018 m. ataskaitinio laikotarpio ataskaitą už TĮG. TĮG finansiniai metai sutampa su kalendoriniais metais. Ataskaitą teikiantis subjektas turi pateikti ataskaitą už 2018 m. ataskaitinį laikotarpį, prasidedantį 2018 m. sausio 1 d. ir pasibaigiantį 2018 m. gruodžio 31 d., iki 2019 m. gruodžio 31 d.

2 Pavyzdys
Ataskaitą teikiančio TĮG ataskaitiniai laikotarpiai nesutampa su kalendoriniais metais, o nustatytas kitas laikotarpis, kurį sudaro 12 mėnesių (ataskaitinis laikotarpis prasideda balandžio 1 d. ir baigiasi kitų metų kovo 31 d.). Subjektas, siekdamas pateikti 2019 m. ataskaitinio laikotarpio ataskaitą, privalo tai padaryti iki 2021 m. kovo 31 d., nes ataskaita turi būti pateikta per 12 mėnesių nuo ataskaitinių metų pabaigos, t. y. per 12 mėnesių nuo 2020 m. kovo 31 d.

Taip pat Lietuvos Respublikoje reziduojantis, į TĮG įeinantis subjektas iki TĮG ataskaitinių finansinių metų paskutinės dienos privalo VMI prie FM pranešti, ar jis yra pagrindinis patronuojantysis subjektas, ar pakaitinis patronuojantysis subjektas, ar tik į TĮG įeinantis subjektas. Jeigu į TĮG įeinantys subjektai paskiria vieną iš TĮG subjektų teikti už likusius į TĮG įeinančius subjektus ataskaitas, į TĮG įeinantis subjektas privalo nurodyti VMI prie FM ataskaitas už TĮG teiksiančio subjekto pavadinimą, adresą ir rezidavimo vietą.

4. Ataskaitos teikimo tvarką nustato centrinis mokesčių administratorius.
Straipsnio pakeitimai:
Nr. XIII-374, 2017-05-23, paskelbta TAR 2017-05-30, i. k. 2017-09154.

Komentaras

Detali ataskaitos teikimo tvarka, būdas ir pateikiamų duomenų imtis nustatyta Informacijos, būtinos tarptautiniams bendradarbiavimo įsipareigojimams dėl apsikeitimo informacija apie tarptautinių įmonių grupių pateiktas ataskaitas įgyvendinti, pateikimo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2017 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. VA-47 „Dėl informacijos, būtinos tarptautiniams bendradarbiavimo įsipareigojimams dėl apsikeitimo informacija apie tarptautinių įmonių grupių pateiktas ataskaitas įgyvendinti, pateikimo taisyklių patvirtinimo“.

61[1] STRAIPSNIS. Informacijos, būtinos tarptautiniams bendradarbiavimo įsipareigojimams dėl automatinių informacijos apie finansines sąskaitas mainų įgyvendinti, kaupimas ir pateikimas

Prižiūrimi finansų rinkos dalyviai, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatyme, taip pat kiti subjektai, jeigu jie apibrėžti kaip duomenis teikiančios finansų įstaigos Europos Sąjungos teisės aktuose, taip pat Lietuvos tarptautinėse sutartyse ar susitarimuose dėl automatinių informacijos apie finansines sąskaitas mainų, privalo kaupti ir mokesčių administratoriui pateikti užsienio valstybių asmenų sąskaitų informaciją, naudojamą tarptautiniams bendradarbiavimo įsipareigojimams pagal minėtuosius teisės aktus įgyvendinti. Konkrečias duomenis kaupiančių ir teikiančių subjektų kategorijas, kauptinų duomenų sąrašą, jų pateikimo tvarką ir kitas su duomenų kaupimu, pateikimu ir mainais susijusias procedūras nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.
Papildyta straipsniu:
Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

Komentaras

1. Mokesčių administravimo įstatymo 61^1 straipsnyje prievolės finansų rinkos dalyviams nustatomos atsižvelgiant į 2014 m. gruodžio 9 d. Europos Sąjungos Tarybos priimtą Tarybos direktyvą 2014/107/ES, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2011/16/ES nuostatos, susijusios su privalomais automatiniais apmokestinimo srities informacijos mainais (OL 2014 L 359, p.1) (toliau – Direktyva 2014/107/ES) bei 2014 metais Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) parengtą visuotinį finansinių sąskaitų informacijos mokesčių klausimais automatinių mainų standartą (angl. *Common Reporting Standard,* toliau – CRS). Direktyva 2014/107/ES ir CRS apima informacijos teikimo ir išsamaus patikrinimo standartus, kuriais grindžiamas automatinis keitimasis finansinių sąskaitų informacija. Automatiniai informacijos mainai vyks bendradarbiavimo tarp mokesčių administracijų pagrindu. Tai yra, duomenis teikiančios finansų įstaigos kasmet teiks duomenis mokesčių administratoriui apie užsieniečių sąskaitas ir su jomis susijusią informaciją, bei mokesčių administratorius automatiškai keisis informacija su kitomis jurisdikcijomis.

2. Duomenis kaupiančių ir teikiančių subjektų kategorijos, kauptinų duomenų sąrašas ir kitos su duomenų kaupimu, pateikimu ir mainais susijusios procedūros nustatytos 2015 m. rugsėjo 23 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės priimtame nutarime Nr. 1017 „Dėl 2011 m. vasario 15 d. Tarybos direktyvos 2011/16/ES dėl administracinio bendradarbiavimo apmokestinimo srityje ir panaikinančios direktyvą 77/799/EEB ir Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ir susitarimų dėl automatinių informacijos apie finansines sąskaitas mainų įgyvendinimo“.

3. Duomenis privalančių teikti finansų įstaigų kriterijai, informacija apie praneštiną sąskaitą bei išsamaus patikrinimo procedūros, taikomos finansinėms sąskaitoms, nustatytos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2015 m. lapkričio 25 d. įsakymu Nr. VA-102 „Dėl informacijos, būtinos tarptautiniams bendradarbiavimo įsipareigojimams dėl automatinių informacijos apie finansines sąskaitas mainų įgyvendinti, pateikimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintose Informacijos, būtinos tarptautiniams bendradarbiavimo įsipareigojimams dėl automatinių informacijos apie finansines sąskaitas mainų įgyvendinti, pateikimo taisyklėse.

4. Finansų įstaigoms šie teisės aktai taikomi nuo 2016 kalendorinių metų. Pirmas informacijos teikimas už 2016 metus yra iki 2017 m. liepos mėn. 1 d. Finansų rinkos dalyviai, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatyme (Lietuvos Respublikoje veikiantys bankai, kredito unijos, gyvybės draudimo įmonės, finansų maklerio įmonės, investicinės bendrovės), taip pat kiti subjektai, jeigu jie apibrėžti kaip duomenis teikiančios finansų įstaigos Lietuvos tarptautinėse sutartyse ar susitarimuose dėl automatinių informacijos apie finansines sąskaitas mainų, teiks Valstybinei mokesčių inspekcijai mokesčių tikslais informaciją apie užsienio valstybių rezidentų finansines sąskaitas.

<u>61[2] STRAIPSNIS</u>. Informacijos apie praneštinus tarpvalstybinius susitarimus pateikimas

(Pakeista pagal 2025 m. birželio 19 d. įstatymo redakciją Nr. XV-309, įsigalioja nuo 2026 m. sausio 1 d.).

1. Žinomą, turimą arba valdomą informaciją apie praneštinus tarpvalstybinius susitarimus Valstybinei mokesčių inspekcijai privalo teikti tarpininkai. Tarpininku šiame straipsnyje laikomas asmuo, kuris:

1) rengia praneštinus tarpvalstybinius susitarimus arba

2) siūlo praneštinus tarpvalstybinius susitarimus rinkoje, arba

3) organizuoja praneštinų tarpvalstybinių susitarimų įgyvendinimą, arba

4) teikia praneštinus tarpvalstybinius susitarimus įgyvendinti, arba

5) administruoja praneštinus tarpvalstybinius susitarimus, arba

6) atsižvelgdamas į tam tikras aplinkybes ir turimą informaciją bei ekspertines žinias ir supratimą, būtiną siekiant teikti tokias paslaugas, žino arba pagrįstai tikėtinai žino, kad tiesiogiai ar tarpininkaujant kitiems asmenims teikė pagalbą, paramą ar konsultacijas, susijusias su šios dalies 1–5 punktuose nurodytais veiksmais.

Komentaras

Komentuojamu straipsniu yra perkeltos pagrindinės 2018 m. gegužės 25 d. Tarybos direktyvos (ES) 2018/822, kuria dėl privalomų automatinių apmokestinimo srities informacijos, susijusios su praneštinais tarpvalstybiniais susitarimais, mainų iš dalies keičiama Direktyva 2011/16/ES (toliau – Direktyva 2018/822), nuostatos į nacionalinę teisę. Direktyva 2018/822 nustatomos privalomo informacijos atskleidimo taisyklės, pagal kurias tarpininkai (mokesčių konsultantai ar kiti subjektai (teisininkai, finansų konsultantai ar pan.), kurie rengia praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, siūlo jį rinkoje, organizuoja jo įgyvendinimą, pateikia jį įgyvendinti arba jį administruoja), o tam tikrais atvejais ir suinteresuoti mokesčių mokėtojai teiktų informaciją kompetentingoms institucijoms (Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija – Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM)) apie potencialius mokesčių vengimo susitarimus / galimas agresyvaus mokesčių planavimo schemas, turinčius tarpvalstybiškumo požymių.

Detalūs praneštinus tarpvalstybinius susitarimus identifikuojantys požymiai nurodyti Privalomų automatinių apmokestinimo srities informacijos, susijusios su praneštinais tarpvalstybiniais susitarimais, mainų įgyvendinimo ir praneštinus tarpvalstybinius susitarimus identifikuojančių požymių nustatymo taisyklėse, kurios patvirtintos VMI prie FM viršininko 2019 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. VA-109 „Dėl privalomų automatinių apmokestinimo srities informacijos, susijusios su praneštinais tarpvalstybiniais susitarimais, mainų įgyvendinimo ir praneštinus tarpvalstybinius susitarimus identifikuojančių požymių nustatymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės).

Tarpininkas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris rengia praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, siūlo jį rinkoje, organizuoja jo įgyvendinimą, pateikia jį įgyvendinti arba jį administruoja. Tarpininkas taip pat yra asmuo, kuris, atsižvelgdamas į atitinkamus faktus ir aplinkybes ir remdamasis turima informacija bei atitinkamomis ekspertinėmis žiniomis ir suvokimu, būtinais siekiant teikti tokias paslaugas, žino arba pagrįstai tikėtinai žino, kad jis tiesiogiai arba tarpininkaudamas kitiems asmenims teikė pagalbą, paramą ar konsultacijas, susijusias su praneštino tarpvalstybinio susitarimo rengimu, siūlymu rinkoje, įgyvendinimo organizavimu, pateikimu jį įgyvendinti arba jo administravimu. Bet kuris asmuo, kuris teikė pagalbą, paramą ar konsultacijas, susijusius su praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu, turi teisę pateikti įrodymų, kad jis nežinojo ir pagrįstai tikėtinai negalėjo žinoti, kad tas asmuo yra susijęs su praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu. Tuo tikslu asmuo,

kuris teikė pagalbą, paramą ar konsultacijas, susijusius su praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu, gali nurodyti visus susijusius faktus ir aplinkybes, taip pat turimą informaciją ir remtis savo atitinkamomis ekspertinėmis žiniomis ir suvokimu.

Pažymėtina, jog tarpininkai, atsižvelgdami į tai, kuris elementas įvyksta pirmiau, VMI prie FM privalo pateikti žinomą, turimą arba valdomą informaciją apie praneštinus tarpvalstybinius susitarimus per 30 dienų nuo:

1) dienos, kai praneštinas tarpvalstybinis susitarimas yra pateikiamas įgyvendinti, arba

2) dienos, kai praneštinas tarpvalstybinis susitarimas yra parengtas įgyvendinti, arba

3) kai atlikti pirmieji praneštino tarpvalstybinio susitarimo įgyvendinimo veiksmai.

Pažymėtina, kad tarpininkai privalo taip pat pateikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą per 30 dienų nuo dienos, kai jie tiesiogiai arba padedant kitiems asmenims suteikė pagalbą, paramą arba konsultacijas.

Jeigu tarpininkas yra atsakingas už informacijos apie praneštinų tarpvalstybinių susitarimų pateikimą daugiau nei vienos valstybės narės kompetentingoms institucijoms, tokia informacija pateikiama tik tai valstybei narei, kuri pirmiau atitinka pateiktame sąraše išvardytus kriterijus:

1. valstybėje narėje, kurioje tarpininkas yra rezidentas mokesčių tikslais;

2. valstybėje narėje, kurioje tarpininkas turi nuolatinę buveinę, per kurią teikiamos su praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu susijusios paslaugos;

3. yra įsisteigęs valstybėje narėje arba jam taikomi valstybės narės įstatymai;

4. valstybėje narėje, kurioje tarpininkas yra registruotasis profesinės asociacijos, teikiančios teisines, mokesčių ar konsultavimo paslaugas, narys.

Pažymėtina, jog tarpininkas privalo pateikti informaciją VMI prie FM tuo atveju, jeigu tarpininkas atitiks bent vieną ar kelis iš anksčiau paminėtų aplinkybių.

Už minėtos informacijos nepateikimą VMI prie FM tarpininkui arba tam tikrais atvejais suinteresuotam mokesčių mokėtojui, atsižvelgiant į tai, kuriam kilo pareiga pateikti komentuojame straipsnyje minimą informaciją, gali būti pritaikyta administracinė atsakomybė pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 188^1 straipsnį.

2. Tarpininkas taip pat turi atitikti bent vieną iš šių sąlygų:

1) būti nuolatinis Lietuvos gyventojas arba Lietuvos apmokestinamasis vienetas;

2) turėti nuolatinę buveinę ar bazę Lietuvoje, per kurią teikiamos su praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu susijusios paslaugos;

3) būti įsisteigęs Lietuvoje arba jam turi būti taikomi Lietuvos Respublikos įstatymai;

4) Lietuvoje būti registruotas profesinės asociacijos, teikiančios teisines, mokesčių ar konsultavimo paslaugas, narys.

Komentaras

Tarpininkas, be komentuojamo straipsnio 1 dalyje nurodytų kriterijų, taip pat turi atitikti bent vieną iš šių papildomų sąlygų:

a) tarpininkas turi būti Lietuvos Respublikos nuolatinis gyventojas arba Lietuvoje apmokestinamasis vienetas;

b) tarpininkas turi būti įsteigęs nuolatinę buveinę ar bazę Lietuvos Respublikoje, per kurią tarpininkas teikia su praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu susijusias paslaugas;

c) tarpininkas yra įsisteigęs Lietuvos Respublikoje arba jam turi būti taikomi Lietuvos Respublikos nacionaliniai teisės aktai;

d) tarpininkas turi būti Lietuvoje registruotas profesinės asociacijos, teikiančios teisines, mokesčių ar konsultavimo paslaugas, narys.

Profesinėmis asociacijomis laikomos Lietuvoje registruotos profesinės asociacijos, teikiančios teisines, mokesčių ar konsultavimo paslaugas, kurios rengia, siūlo, organizuoja, teikia, administruoja praneštinus tarpvalstybinius susitarimus. Laikoma, kad praneštinam tarpvalstybiniam susitarimui sudarytos sąlygos jį įgyvendinti arba kad yra pasirengta įgyvendinti praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, jei susitarimas yra pakankamai tiksliai sukurtas, išplėtotas, apgalvotas ir sprendimas įgyvendinti susitarimą gali būti priimtas. Praneštinas tarpvalstybinis susitarimas gali būti įgyvendinamas, kai suinteresuotas mokesčių mokėtojas gali įgyvendinti šio susitarimo pirmąjį etapą. Pirmasis praneštino tarpvalstybinio susitarimo įgyvendinimo etapas yra pirmasis (numatomas) faktinės arba teisinės padėties pasikeitimas, nulemtas praneštino tarpvalstybinio susitarimo, atsižvelgiant į tai, kas įvyksta anksčiau. Pirmasis praneštino tarpvalstybinio susitarimo įgyvendinimo etapas gali apimti įmonės įsteigimą, sutarties pasirašymą, bendrovės valdybos sprendimą pritarti parengtam praneštinam tarpvalstybiniam susitarimui ir kt.

Tarpininko sąvoka apima nebaigtinį sąrašą profesijų, įskaitant teisininkus, mokesčių konsultantus, buhalterius ir pan.

3. Tais atvejais, kai tarpininko nėra arba kai tarpininkas praneša suinteresuotam mokesčių mokėtojui ar kitam tarpininkui apie naudojimąsi profesinės paslapties neatskleidimo teise būti atleistam nuo prievolės pateikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, prievolė pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą tenka kitam tarpininkui, kuriam pranešta apie naudojimąsi profesinės paslapties neatskleidimo teise ir kuris yra pranešusio tarpininko klientas, o kai tokio tarpininko nėra, suinteresuotam mokesčių mokėtojui, kuris yra pranešusio tarpininko klientas. Suinteresuotu mokesčių mokėtoju šiame straipsnyje laikomas asmuo, kuriam sudarytos sąlygos įgyvendinti praneštiną tarpvalstybinį susitarimą arba kuris pasirengęs įgyvendinti praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, arba kuris pradėjo įgyvendinti praneštiną tarpvalstybinį susitarimą. Klientu šioje dalyje laikomas tarpininkas arba suinteresuotas mokesčių mokėtojas, kuris iš tarpininko, kuriam praneštino tarpvalstybinio susitarimo atžvilgiu taikoma profesinės paslapties neatskleidimo teisė, gauna paslaugas, įskaitant pagalbą, patarimus, konsultacijas ar rekomendacijas.

Komentaras

Tais atvejais, kai tarpininko nėra, arba kai tarpininkas praneša savo klientui – kitam tarpininkui arba suinteresuotam mokesčių mokėtojui − apie pasinaudojimą teise būti atleistam nuo prievolės pateikti informaciją, prievolė pateikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą tenka tam klientui, kuriam pranešta. Tarpininkas, kuriam taikoma profesinės paslapties apsauga, neturi pareigos pranešti kitam tarpininkui, jeigu tas tarpininkas nėra jo klientas.

Komentuojamo straipsnio dalyje minimas suinteresuotas mokesčių mokėtojas suprantamas kaip asmuo, kuriam sudarytos sąlygos įgyvendinti praneštiną tarpvalstybinį susitarimą arba kuris pasirengęs įgyvendinti praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, arba kuris pradėjo įgyvendinti tokį susitarimą.

Klientu laikomas tarpininkas ar suinteresuotas mokesčių mokėtojas, kuris iš tarpininko, kuris pasinaudoja profesinės paslapties neatskleidimo teise, gauna paslaugas, įskaitant pagalbą, patarimus, konsultacijas ar rekomendacijas.

Laikantis nacionalinių teisės aktų, reglamentuojančių profesinės paslapties neatskleidimo teisę (pvz., Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 5 straipsnio 4 punkte nustatyto kliento paslapties neatskleidimo principo), nuostatų, komentuojamas straipsnis nustato, kad tarpininkai, vadovaudamiesi minėtais teisės aktais, privalo informuoti savo klientą (kitą tarpininką arba suinteresuotą mokesčių mokėtoją) apie pasinaudojimą profesinės paslapties neatskleidimo teise ir

nurodyti, kad prievolę, kuri kyla pagal komentuojamą straipsnį, privalo įvykdyti kitas tarpininkas arba suinteresuotas mokesčių mokėtojas.

Suinteresuotas mokesčių mokėtojas informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą turi pateikti per 30 dienų, pradedant nuo dienos, kai praneštinas tarpvalstybinis susitarimas tam suinteresuotam mokesčių mokėtojui pateikiamas įgyvendinti arba kai suinteresuotas mokesčių mokėtojas tą susitarimą parengia įgyvendinti, arba kai atlikti pirmieji įgyvendinimo veiksmai mokesčių mokėtojo atžvilgiu, atsižvelgdamas į tai, kuris elementas įvyksta pirmiau.

Jeigu suinteresuotas mokesčių mokėtojas turi prievolę pateikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą daugiau nei vienos valstybės narės kompetentingoms institucijoms, tokia informacija pateikiama tik tos valstybės narės, kuri pirma atitinka toliau išvardytus kriterijus, kompetentingoms institucijoms:

1. valstybės narės, kurioje suinteresuotas mokesčių mokėtojas yra rezidentas mokesčių tikslais;

2. valstybės narės, kurioje suinteresuotas mokesčių mokėtojas turi nuolatinę buveinę, kuri gauna naudos iš susitarimo;

3. valstybės narės, kurioje suinteresuotas mokesčių mokėtojas gauna pajamų ar pelno, nors suinteresuotas mokesčių mokėtojas nėra rezidentas mokesčių tikslais ir neturi nuolatinės buveinės nė vienoje valstybėje narėje;

4. valstybės narės, kurioje suinteresuotas mokesčių mokėtojas vykdo veiklą, nors suinteresuotas mokesčių mokėtojas nėra rezidentas mokesčių tikslais ir neturi nuolatinės buveinės nė vienoje valstybėje narėje.

Jeigu yra kelios prievolės teikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, suinteresuotas mokesčių mokėtojas atleidžiamas nuo prievolės teikti informaciją, jeigu jis turi įrodymą (VMI prie FM ar užsienio valstybės kompetentingos institucijos suteiktą unikalų praneštiną tarpvalstybinį susitarimą identifikuojantį numerį), kad ta pati informacija apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą buvo pateikta VMI prie FM ar kitos valstybės narės kompetentingai institucijai. Pirmą kartą pateikus informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, VMI prie FM jam suteikia unikalų praneštiną tarpvalstybinį susitarimą identifikuojantį numerį.

4. Tuo atveju, kai yra daugiau negu vienas tarpininkas, prievolė pateikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą tenka visiems su tuo praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu susijusiems tarpininkams.

Komentaras

Tuo atveju, kai yra daugiau nei vienas tarpininkas, prievolė pateikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą tenka visiems su tuo praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu susijusiems tarpininkams.

Tarpininkui netaikoma prievolė pateikti informaciją tik tuo atveju, jeigu jis turi įrodymą, kad informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą yra pateikęs kitas tarpininkas.

Komentuojamo straipsnio dalyje nurodytu įrodymu yra laikytinas VMI prie FM ar kitos valstybės narės kompetentingos institucijos suteiktas unikalus praneštiną tarpvalstybinį susitarimą identifikuojantis numeris. Kai pirmą kartą yra pateikiama informacija apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, VMI prie FM jam suteikia unikalų praneštiną tarpvalstybinį susitarimą identifikuojantį numerį.

5. Tuo atveju, kai prievolė pateikti informaciją apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą tenka suinteresuotam mokesčių mokėtojui ir yra daugiau negu vienas suinteresuotas mokesčių mokėtojas, suinteresuotas mokesčių mokėtojas, kuris turi pateikti šią informaciją, yra tas, kuris dėl praneštino tarpvalstybinio susitarimo susitaria su tarpininku. Jei tokio suinteresuoto

mokesčių mokėtojo nėra, suinteresuotas mokesčių mokėtojas yra tas, kuris kontroliuoja, kaip praneštinas tarpvalstybinis susitarimas įgyvendinamas.

Komentaras

Tuo atveju, kai prievolė pateikti informaciją tenka atitinkamam suinteresuotam mokesčių mokėtojui (pvz., tais atvejais, kai tarpininko nėra ir suinteresuotas mokesčių mokėtojas pats parengia praneštiną tarpvalstybinį susitarimą) ir kai yra daugiau nei vienas suinteresuotas mokesčių mokėtojas, suinteresuotas mokesčių mokėtojas, kuris turi pateikti informaciją, yra tas, kuris atitinka toliau išvardytus kriterijus:

1) suinteresuotas mokesčių mokėtojas, kuris pirmiau susitarė dėl praneštino tarpvalstybinio susitarimo su tarpininku, o jei tokio nėra,

2) suinteresuotas mokesčių mokėtojas, kuris kontroliuoja susitarimo įgyvendinimą.

Bet kuriam suinteresuotam mokesčių mokėtojui prievolė pateikti informaciją netaikoma tik tuo atveju, jeigu jis turi įrodymą (VMI prie FM ar kitos valstybės narės kompetentingos institucijos suteiktą unikalų praneštiną tarpvalstybinį susitarimą identifikuojantį numerį), kad tą pačią informaciją jau yra pateikęs kitas suinteresuotas mokesčių mokėtojas. Kai pirmą kartą yra pateikiama informacija apie praneštiną tarpvalstybinį susitarimą, VMI prie FM jam suteikia unikalų praneštiną tarpvalstybinį susitarimą identifikuojantį numerį.

6. Suinteresuoti mokesčių mokėtojai privalo pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją apie savo įgyvendinamą praneštiną tarpvalstybinį susitarimą už kiekvienus metus apie jų naudojimąsi praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu.

Komentaras

Visi suinteresuoti mokesčių mokėtojai privalo pateikti mokesčių administratoriui informaciją apie jų naudojimąsi praneštinu tarpvalstybiniu susitarimu už kiekvienus metus, kai jie juo naudojasi.

7. Pagal šį straipsnį tarpvalstybiniu susitarimu laikomas susitarimas, susijęs su keliomis valstybėmis narėmis arba valstybe nare ir trečiąja valstybe.

Komentaras

VMI prie FM pažymi, kad tarpvalstybinis susitarimas suprantamas kaip keliose valstybėse narėse arba valstybėje narėje ir trečiojoje šalyje sudarytas susitarimas (t. y. ne vieną jurisdikciją apimantis susitarimas (-ai)), atitinkantis bent vieną iš šių sąlygų:

1) ne visi susitarimo dalyviai yra rezidentai mokesčių tikslais toje pačioje jurisdikcijoje;

2) susitarimo dalyvis arba keli dalyviai tuo pačiu metu yra rezidentai mokesčių tikslais daugiau nei vienoje jurisdikcijoje;

3) susitarimo dalyvis arba keli dalyviai kitoje jurisdikcijoje vykdo verslo veiklą per toje jurisdikcijoje esančią nuolatinę buveinę, o susitarimas apima dalį tos nuolatinės buveinės verslo veiklos arba visą jos veiklą;

4) susitarimo dalyvis arba keli dalyviai kitoje jurisdikcijoje vykdo veiklą, nebūdamas (-i) rezidentu (-ais) mokesčių tikslais arba neįsteigęs (-ę) toje jurisdikcijoje esančios nuolatinės buveinės;

5) toks susitarimas gali turėti poveikį automatiniams informacijos mainams arba tikrojo savininko tapatybės nustatymui.

Pažymėtina, jog tai, kad VMI prie FM nesiima veiksmų dėl praneštino tarpvalstybinio susitarimo, apie kurį yra pranešta, nereiškia to praneštino tarpvalstybinio susitarimo galiojimo ar jo pripažinimo.

8. Centrinis mokesčių administratorius, atsižvelgdamas į Direktyvos 2011/16/ES nuostatas, nustato šiame straipsnyje nurodytų praneštinų tarpvalstybinių susitarimų požymius ir sąlygas, kauptinų duomenų – informacijos apie praneštinus tarpvalstybinius susitarimus – sąrašą, jų pateikimo tvarką ir atvejus, kuriais šių duomenų nereikia pateikti, kitas su duomenų kaupimu, pateikimu ir mainais susijusias procedūras.

Komentaras

VMI prie FM, įgyvendindama komentuojamo straipsnio 8 dalies reikalavimą, priėmė Taisykles, kurios įsigaliojo 2020 m. liepos 1 d. Taisyklės parengtos, vadovaujantis Direktyva 2018/822 bei komentuojamo straipsnio nuostatomis.

Taisyklės nustato tarpininkų ir kitų subjektų, jeigu jie apibrėžti kaip subjektai, teikiantys informaciją pagal Taisykles, pranešimų apie tarpvalstybinius galimai agresyvaus mokesčių planavimo susitarimus pateikimo bei tikslinimo VMI prie FM tvarką, teikimo apimtį, praneštinus tarpvalstybinius susitarimus identifikuojančius požymius.

(Atnaujinta pagal VMI prie FM 2025-10-09 raštą Nr. R-3777)

61^3 STRAIPSNIS. Platformų operatorių teikiama informacija

1. Duomenis teikiantys platformų operatoriai privalo kaupti ir kartą per metus už praėjusius kalendorinius metus Valstybinei mokesčių inspekcijai pateikti informaciją apie platformas naudojančių pardavėjų pajamas, gaunamas iš tam tikros veiklos, kurią vykdyti buvo sudarytos sąlygos platformoje, atliktus sandorius ir kitą informaciją, susijusią su mokesčių apskaičiavimu ir deklaravimu, išskyrus šio Įstatymo nustatytus atvejus (toliau – informacija apie pardavėjus).

Komentaras

Komentuojamas straipsnis nustato prievolę duomenis teikiantiems platformų operatoriams kaupti informaciją apie platforma besinaudojančių pardavėjų pajamas, kurios yra gaunamos iš tam tikros veiklos, atliktus sandorius bei kitą informaciją, kuri susijusi su mokesčių apskaičiavimu ir deklaravimu, bei kartą per metus iki sausio 31 d. šią praėjusių kalendorinių metų informaciją pateikti mokesčių administratoriui.

Visos komentuojamo straipsnio sąvokos yra apibrėžtos šio straipsnio 2 dalyje.

Komentuojamo straipsnio nuostatos nėra taikomos platformų operatoriams, kurių platformose, nesiimant tolesnių veiksmų, vykdant atitinkamą veiklą, sudaroma galimybė tik:

1. tvarkyti su atitinkama veikla susijusius mokėjimus;
2. atitinkamą veiklą skelbti arba ją reklamuoti;
3. nukreipti arba persiųsti platformos naudotojus į kitą platformą.

Pažymėtina, kad už šio straipsnio ar įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimų nesilaikymą ar netinkamą laikymąsi gali būti taikoma administracinė atsakomybė pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 188^3 straipsnį.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2025-08-19 raštą Nr. R-3212)

2. Šiame straipsnyje:

1) platformos operatoriumi laikomas subjektas, kuris su pardavėjais sudaro naudojimosi platforma ar jos dalimi sutartį;

2) duomenis teikiančiu platformos operatoriumi laikomas platformos operatorius, kuris atitinka bent vieną iš šių sąlygų:

a) jis yra Lietuvos apmokestinamasis vienetas;

b) jis yra įsisteigęs pagal Lietuvos Respublikos įstatymus;

c) jo nuolatinis valdymo organas yra Lietuvos Respublikoje;

d) jis turi nuolatinę buveinę Lietuvos Respublikoje;

e) jis yra užsienio, išskyrus Europos Sąjungos valstybes nares, platformos operatorius, kuris sudaro sąlygas pardavėjams vykdyti tam tikrą veiklą Europos Sąjungoje (toliau – užsienio platformos operatorius);

3) platforma laikoma bet kokia programinė įranga, įskaitant interneto svetainę arba jos dalį, ir taikomosios programos (įskaitant mobiliąsias programėles), kuriomis gali naudotis platformos naudotojai ir kuriomis pardavėjai gali susisiekti su kitais platformos naudotojais, siekdami vykdyti tam tikrą veiklą. Platforma taip pat laikoma bet kokia su tam tikra veikla susijusi atlygio rinkimo ir mokėjimo priemonė. Platforma neapima programinės įrangos, kuria sudaroma galimybė tik tvarkyti su tam tikra veikla susijusius mokėjimus, tam tikrą veiklą įtraukti į skelbiamus veiklų sąrašus arba ją reklamuoti, nukreipti arba persiųsti platformos naudotojus į platformą;

4) pardavėju laikomas platformos naudotojas, kuris, neatsižvelgiant į tai, ar jis fizinis asmuo, ar subjektas, yra užsiregistravęs platformoje ir vykdo tam tikrą veiklą arba kuriam sumokamas arba įskaitomas su tam tikra veikla susijęs atlygis;

5) tam tikra veikla laikoma veikla, už kurią pardavėjui mokamas atlygis arba įskaitomas bet kokios rūšies užmokestis, kurio suma yra žinoma arba pagrįstai galima manyti, kad yra žinoma, platformos operatoriui, kurios pardavėjas nevykdo kaip platformos operatoriaus darbuotojas ar susijęs platformos operatoriaus subjektas ir kuri priskiriama vienai iš šių veiklų:

a) nekilnojamojo turto nuoma;

b) asmeninės paslaugos;

c) prekių pardavimas;

d) transporto priemonių nuoma;

6) asmenine paslauga laikoma paslauga, kurią teikdami vienas ar keli nepriklausomai arba subjekto vardu veikiantys fiziniai asmenys atlieka darbą tam tikrą laiką arba kol įvykdo užduotį ir kuri platformos naudotojo užsakymu teikiama arba internetu, arba fiziškai ne internetu po to, kai buvo sudarytos sąlygos tą paslaugą teikti naudojantis platforma;

7) subjektu laikomas juridinis asmuo arba bet kurios kitos teisinės ir (arba) veiklos formos asmuo, išskyrus fizinį asmenį.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio dalis nustato apibrėžimus, sąvokas, kriterijus, kurie naudojami, siekiant tinkamai identifikuoti platformos operatorius, duomenis teikiančius platformos operatorius, platformą, pardavėją, tam tikras veiklas, asmenines paslaugas bei subjektus.

Komentuojamo straipsnio dalies nuostatos taikomos tik komentuojamam straipsniui, nedarant įtakos kitoms Mokesčių administravimo įstatymo nuostatoms.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2025-08-19 raštą Nr. R-3212)

3. Pradėjęs užsienio platformos operatoriaus veiklą, duomenis teikiantis užsienio platformos operatorius privalo būti užsiregistravęs centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka. Jeigu duomenis teikiantis užsienio platformos operatorius nevykdo pareigos registruotis arba jeigu jo registracija buvo panaikinta ir Europos Sąjungos valstybės narės koordinuodamos veiksmus, kuriais siekiama užtikrinti registravimosi ir informacijos teikimo reikalavimų vykdymą, be kita ko, sutaria neleisti duomenis teikiančiam užsienio platformos operatoriui veikti Europos Sąjungoje, Valstybinė mokesčių inspekcija atlieka poveikio vertinimą ir priima sprendimą, kuriuo Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 98

straipsnyje nustatyta tvarka duoda privalomą nurodymą panaikinti galimybę pasiekti duomenis teikiančio užsienio platformos operatoriaus interneto svetainę iki tol, kol užsienio platformos operatorius įvykdo pareigą užsiregistruoti arba iš naujo užsiregistruoja, jeigu jo registracija buvo panaikinta.

Komentaras

Užsienio platformos operatoriai, siekdami pagal komentuojamą straipsnį teikti duomenis Lietuvoje, privalo užsiregistruoti pas mokesčių administratorių, pateikdami Užsienio juridinio asmens prašymo įregistruoti į Mokesčių mokėtojų registrą / išregistruoti iš Mokesčių mokėtojų registro FR0227 formą, patvirtintą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2005 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. VA-52 „Dėl užsienio juridinio asmens įregistravimo į Mokesčių mokėtojų registrą/išregistravimo iš Mokesčių mokėtojų registro“ (toliau – FR0227 forma). FR0227 forma turi būti pateikta ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo platformos operatoriaus veiklos vykdymo pradžios.

Jeigu duomenis teikiantis ne Europos Sąjungos platformos operatorius nevykdo prievolės teikti informacijos apie pardavėjus po dviejų mokesčių administratoriaus priminimų, mokesčių administratorius panaikina duomenis teikiančio trečiosios šalies platformos operatoriaus registraciją. Registracija panaikinama ne vėliau kaip po 90 kalendorinių dienų laikotarpio, bet ne anksčiau kaip praėjus 30 kalendorinių dienų po antrojo priminimo. Toks operatorius, norėdamas užsiregistruoti iš naujo, privalo pateikti mokesčių administratoriui įsipareigojimą, kad ataskaitinio laikotarpio duomenų teikimo reikalavimai už praėjusius kalendorinius metus, kuriais pardavėjas nustatytas kaip praneštinas pardavėjas, Lietuvoje bus įvykdyti ne vėliau kaip iki sausio 31 d., o neįvykdyti ankstesnių ataskaitinių laikotarpių duomenų teikimo reikalavimai bus įvykdyti Lietuvoje per 30 kalendorinių dienų nuo jo užregistravimo dienos. Jei įsipareigojimas nevykdomas, trečiosios šalies platformos operatorius išregistruojamas.

Jei mokesčių administratorius nustato, kad užsienio platformos operatorius nevykdė pareigos užsiregistruoti, (t. y. nepateikė FR0227 formos), tai mokesčių administratorius, koordinuodamas veiksmus su užsienio mokesčių administratoriais, su kuriais nusprendžia neleisti platformos operatoriui vykdyti tolimesnės veiklos, ir atlikęs poveikio vertinimą, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 98 straipsniu, kreipiasi į Administracinį teismą su prašymu išduoti leidimą taikyti privalomus nurodymus. Administraciniam teismui tenkinus prašymą, išduodamas nurodymas panaikinti galimybę pasiekti duomenis teikiančio užsienio platformos operatoriaus interneto svetainę. Šis nurodymas galioja iki tol, kol platformos operatorius įvykdo pareigą užsiregistruoti.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2025-08-19 raštą Nr. R-3212)

4. Jeigu duomenis teikiantis platformos operatorius, išskyrus užsienio platformos operatorių, nevykdo pareigos teikti informaciją apie pardavėjus pagal šį straipsnį, Valstybinė mokesčių inspekcija po dviejų iš eilės platformos operatoriui pateiktų priminimų, ne vėliau kaip per 90 dienų, bet ne anksčiau kaip po 30 dienų nuo antrojo priminimo dienos, priima sprendimą, kuriuo Elektroninių ryšių įstatymo 98 straipsnyje nustatyta tvarka duoda privalomą nurodymą panaikinti galimybę pasiekti platformos operatoriaus interneto svetainę tol, kol platformos operatorius pašalins pažeidimą. 30 dienų laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai platformos operatoriui buvo pateiktas antrasis priminimas.

Komentaras

Jeigu duomenis teikiantis Europos Sąjungos platformos operatorius nevykdo pareigos teikti informaciją apie pardavėjus, mokesčių administratorius po dviejų iš eilės priminimų, ne vėliau kaip per 90 dienų, bet ne anksčiau kaip po 30 dienų nuo antrojo priminimo, priima sprendimą, kuriuo duoda interneto prieigos paslaugų teikėjams privalomą nurodymą panaikinti galimybę pasiekti platformos operatoriaus interneto svetainę iki tol, kol platformos operatorius pašalins pažeidimą. Šis

sprendimas turi būti patvirtintas Regionų administracinio teismo. Šis sprendimas vykdomas, tik jį patvirtinus. Patvirtintas sprendimas taip pat paskelbiamas mokesčių administratoriaus interneto svetainėje.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2025-08-19 raštą Nr. R-3212)

5. Duomenis teikiantis platformos operatorius privalo užtikrinti informacijos apie pardavėjus kaupimą, jos tikrinimą ir pateikimą Valstybinei mokesčių inspekcijai. Jeigu pardavėjas, gavęs duomenis teikiančio platformos operatoriaus prašymą pateikti informaciją ir du kartus iš eilės įspėtas dėl nepateiktos informacijos, per 60 dienų nuo pirmojo įspėjimo gavimo dienos nepateikia reikalaujamos informacijos, duomenis teikiantis platformos operatorius privalo panaikinti pardavėjo paskyrą ir neleisti pardavėjui iš naujo registruotis platformoje arba sustabdyti atlygio pardavėjui mokėjimą, kol pardavėjas pateiks prašomą informaciją. 60 dienų laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai pardavėjui buvo pateiktas pirmasis priminimas.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio dalis nustato: jeigu pardavėjas, gavęs duomenis teikiančio platformos operatoriaus prašymą pateikti informaciją ir du kartus iš eilės įspėtas dėl nepateiktos informacijos, per 60 kalendorinių dienų nuo pirmojo įspėjimo gavimo dienos nepateikia reikalaujamos informacijos, duomenis teikiantis platformos operatorius privalo panaikinti pardavėjo paskyrą ir neleisti pardavėjui iš naujo registruotis platformoje arba sustabdyti atlygio pardavėjui mokėjimą tol, kol pardavėjas pateikia prašomą informaciją. Minėtas 60 dienų terminas pradedamas skaičiuoti nuo dienos, kai pardavėjui buvo įteiktas pirmasis priminimas.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2025-08-19 raštą Nr. R-3212)

6. Duomenis teikiantys platformų operatoriai privalo kaupti informaciją apie veiksmus, kurių ėmėsi įgyvendindami šio Įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimus, susijusius su informacijos apie pardavėjus kaupimu, tikrinimu ir teikimu Valstybinei mokesčių inspekcijai, ir saugoti šią informaciją 5 metus nuo kalendorinių metų, kuriais tie veiksmai vykdomi, pabaigos.

Komentaras

Duomenis teikiantys platformų operatoriai privalo kaupti informaciją apie pardavėjus 5 metus nuo ataskaitinio laikotarpio, su kuriuo informacija susijusi, pabaigos.

Taip pat privaloma kaupti informaciją apie veiksmus, kurių imtasi, įgyvendinant Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo ir Informacijos apie platformose vykdomas veiklas teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklių reikalavimus, susijusius su informacijos apie pardavėjus kaupimu, tikrinimu ir teikimu VMI, ir saugoti šią informaciją 5 metus nuo kalendorinių metų, kuriais tie veiksmai vykdomi, pabaigos.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2025-08-19 raštą Nr. R-3212)

7. Duomenis teikiantys platformų operatoriai privalo informuoti pardavėjus apie atlygį, apie kurį pranešta Valstybinei mokesčių inspekcijai.

Komentaras

Kiekvienas duomenis teikiantis platformos operatorius, laikydamasis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) nustatytų reikalavimų, įsipareigoja tinkamai ir laiku informuoti praneštinus pardavėjus ir kitus asmenis, kurių duomenys renkami, , apie jų asmens

duomenų rinkimą, teikimą bei kitus asmens duomenų tvarkymo veiksmus, kurie atliekami pagal komentuojamą straipsnį ar Informacijos apie platformose vykdomas veiklas teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisykles.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2025-08-19 raštą Nr. R-3212)

8. Šio straipsnio nuostatos netaikomos platformų operatoriams, kurių platformos verslo modelis yra toks, kad jie neturi praneštinos informacijos apie pardavėjus, taip pat užsienio platformų operatoriams, kai automatiškai keičiamasi informacija apie pardavėjus pagal Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis ar susitarimus.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio dalis nustato, kad tais atvejais, kai platformų operatorius veiklą vykdo taip, kad jis nedisponuoja ir neturi praneštinos informacijos apie pardavėjus, šie platformų operatoriai duomenų pagal komentuojamą straipsnį mokesčių administratoriui neteikia.

Papildomai pažymėtina, kad platformų operatoriai, kurie pateikia informaciją kitų valstybių kompetentingoms institucijoms, pakartotinai tų pačių duomenų Lietuvos mokesčių administratoriui neteikia, jeigu tarp šių valstybių yra sudaryta tarptautinė sutartis ar susitarimas, pagal kurią Lietuvos mokesčių administratorius gaus platformų operatoriaus kitos valstybės kompetentingai institucijai praneštą informaciją.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2025-08-19 raštą Nr. R-3212)

9. Nereikalaujama, kad duomenis teikiantis platformos operatorius pateiktų informaciją apie šiuos pardavėjus: viešojo sektoriaus subjektą (įskaitant Vyriausybę, politinį padalinį arba valstybės subjektą), subjektą, kurio akcijomis reguliariai prekiaujama pripažintoje vertybinių popierių rinkoje arba kuris susijęs su subjektu, kurio akcijomis reguliariai prekiaujama pripažintoje vertybinių popierių rinkoje, subjektą, kuriam platformos operatorius per metus daugiau kaip 2 000 kartų sudarė sąlygas vykdyti nekilnojamojo turto nuomą arba kuriam platformos operatorius mažiau kaip 30 kartų sudarė sąlygas vykdyti prekių pardavimą ir kuriam per metus sumokėta arba įskaityta atlygio suma neviršija 2 000 eurų.

Komentaras

Duomenis teikiantis platformų operatorius neturi teikti informacijos apie pardavėją, kuris:

1. yra viešojo sektoriaus subjektas (įskaitant Vyriausybę, politinį padalinį arba valstybės subjektą);

2. yra subjektas, kurio akcijomis reguliariai prekiaujama pripažintoje vertybinių popierių rinkoje arba kuris susijęs su subjektu, kurio akcijomis reguliariai prekiaujama pripažintoje vertybinių popierių rinkoje;

3. yra subjektas, kuriam platformos operatorius per metus daugiau kaip 2 000 kartų sudarė sąlygas išnuomoti siūlomo turto grupes;

4. parduodamas prekes, sudarė mažiau kaip 30 sandorių ir per ataskaitinį laikotarpį sumokėta arba įskaityta atlygio suma už prekes neviršijo 2 000 eurų.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2025-08-19 raštą Nr. R-3212)

10. Centrinis mokesčių administratorius, atsižvelgdamas į Direktyvos 2011/16/ES ir Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse ar susitarimuose dėl automatinių informacijos apie platformose vykdomas veiklas mainų nuostatas, nustato šiame straipsnyje nurodytų reikalavimų vykdymą, be kita ko, detalizuoja, kokiais atvejais platformų operatoriai neturi teikti informacijos, taip pat apie kuriuos pardavėjus nereikia teikti informacijos Valstybinei

mokesčių inspekcijai, nustato duomenis teikiančių platformų operatorių atliekamas procedūras, kuriomis siekiama nustatyti pardavėjus, informacijos teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai tvarką, privalomos pateikti informacijos apie pardavėjus apimtį, duomenis teikiančio užsienio platformos operatoriaus registravimosi ir išregistravimo atvejus, tvarką ir terminus, taisykles, kuriomis duomenis teikiantys platformų operatoriai įpareigojami informuoti pardavėjus apie atlygį, apie kurį pranešta Valstybinei mokesčių inspekcijai.

Komentaras

Pažymėtina, kad komentuojamo straipsnio dalis nustato pareigą centriniam mokesčių administratoriui parengti šį straipsnį įgyvendinančias taisykles, kurios apibrėžtų šiame straipsnyje nustatytus teisinius santykius. Atsižvelgiant į šį įpareigojimą, priimtos Informacijos apie platformose vykdomas veiklas teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2022 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. VA-95 „Dėl Informacijos apie platformose vykdomas veiklas teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklių patvirtinimo“.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2025-08-19 raštą Nr. R-3212)

Papildyta straipsniu:
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

61[4] STRAIPSNIS. Duomenų apie tarptautines mokėjimo operacijas kaupimas, saugojimas ir teikimas

2021 12 14 įstatymu Nr. XIV-761 (nuo 2024 01 01 – remiantis 2022 12 13 įstatymu Nr. XIV-1659 (TAR, 2022, Nr. 2022-26363)) (TAR, 2021, Nr. 2021-26591)

1. Lietuvos Respublikoje mokėjimo paslaugas teikiantys mokėjimo paslaugų teikėjai privalo kaupti ir saugoti per juos vykdytų tarptautinių mokėjimo operacijų įrašus (toliau šiame straipsnyje – mokėjimo įrašas) ir mokėjimo įrašų duomenis pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai. Reikalavimas mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjui kaupti ir saugoti mokėjimo įrašus netaikomas, kai atliekant tarptautinę mokėjimo operaciją vienareikšmiškai identifikuojamas gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas ir jo vieta ir nustatoma, kad bent vieno gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjo vieta yra kitoje valstybėje narėje. Šiuo atveju pareiga kaupti ir saugoti mokėjimo įrašus tenka gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjui, kurio vieta yra kitoje valstybėje narėje. Kai mokėjimo paslaugų teikėjas, kurio buveinė yra Lietuvos Respublikoje, tarptautines mokėjimo operacijas vykdo kitose valstybėse narėse, jo kaupiami ir saugomi mokėjimo įrašų duomenys turi būti prieinami tos valstybės narės mokesčių administratoriui.

Komentaras

Mokėjimo paslaugų teikėjai, kaip jie suprantami pagal komentuojamo straipsnio 2 dalies 1 punktą, vykdantys tarptautines mokėjimo paslaugas, kurios suprantamos taip, kaip tai nurodyta šio straipsnio 2 dalies 1 punkte, privalo saugoti tarptautinių mokėjimų operacijų įrašus ir šiuos duomenis pateikti mokesčių administratoriui. Detali operacijų įrašų duomenų pateikimo tvarka nustatyta Duomenų apie tarptautines mokėjimo operacijas kaupimo, saugojimo ir teikimo taisyklėse, patvirtintose VMI prie FM viršininko 2023 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. VA-42 „Dėl duomenų apie tarptautines mokėjimo operacijas kaupimo, saugojimo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“.

Tais atvejais, kai mokėjimo paslaugų teikėjas teikia paslaugas ne tik Lietuvoje, bet ir kitose valstybėse narėse, duomenys apie kitose valstybėse narėse gautus mokėjimus ar iš jų išeinančius mokėjimus į trečiąsias valstybes ar teritorijas turi būti teikiami ne Lietuvos mokesčių administratoriui, o tos valstybės, kurioje gautos arba atliktos mokėjimo operacijos, kompetentingam subjektui.

Kurios valstybės kompetentingiems subjektams mokėjimo paslaugų teikėjai turės teikti informaciją, priklausys nuo aplinkybių, susijusių su mokėjimo paskirties valstybe (ar mokėjimas vykdomas tarp dviejų Europos Sąjungos valstybių, ar atliekamas į trečiąją valstybę ar teritoriją). Tais atvejais, kai nustatoma, kad mokėjimo operacija vykdoma tarp Europos Sąjungos valstybių narių, duomenis turi pranešti gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas tos valstybės narės kompetentingam subjektui, kurioje yra gavėjas (jeigu Lietuvoje veikiančio mokėjimo paslaugų teikėjo klientas gauna tarptautinius mokėjimus iš kitos Europos Sąjungos valstybės narės, duomenų raportavimo pareiga atsiranda Lietuvoje veikiančiam paslaugų teikėjui). Jeigu mokėjimas atliekamas iš Europos Sąjungos valstybės narės į trečiąją valstybę ar teritoriją, duomenų pateikimą vykdys mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas.

Informacija (duomenys) apie tarptautinius mokėjimus, kurie yra gaunami iš trečiųjų teritorijų ar valstybių, neteikiama. Todėl, jeigu mokėjimo paslaugų teikėjas gauna mokėjimą iš Trečiosios valstybės ar teritorijos, šie mokėjimai nėra praneštini mokesčių administratoriui.

Kalendorinio ketvirčio duomenys teikiami iki kito mėnesio, einančio po kalendorinio ketvirčio, pabaigos. Mokėjimo paslaugų teikėjai 2024 m. I ketvirčio duomenis Valstybinei mokesčių inspekcijai turi pateikti iki 2024 m. balandžio 30 d.

2. Šiame straipsnyje:

1) mokėjimo paslaugų teikėjais laikomos Mokėjimų įstatymo 6 straipsnio 1–4 punktuose nurodytos įstaigos, teikiančios bent vieną iš Mokėjimų įstatymo 5 straipsnio 3–6 punktuose nurodytų mokėjimo paslaugų ir vykdančios tarptautines mokėjimo operacijas;

Komentaras

Komentuojamas straipsnis nustato subjektų, kuriems privaloma vykdyti šiame straipsnyje nustatytus reikalavimus, aibę. Pagal Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo (toliau — MĮ) 6 straipsnio 1–4 punktus informaciją apie tarptautinius mokėjimus turės teikti: 1) kredito įstaigos; 2) elektroninių pinigų įstaigos; 3) mokėjimo įstaigos; 4) pašto pinigų persiuntimo sistemų (žiro) įstaigos, įstatymų nustatyta tvarka turinčios teisę teikti mokėjimo paslaugas, jeigu šios įstaigos vykdo bent vieną iš MĮ 5 straipsnio 3–6 punktuose nurodytų mokėjimo paslaugų:

1) mokėjimo operacijos, įskaitant lėšų, esančių mokėjimo sąskaitoje, atidarytoje mokėjimo paslaugų vartotojo mokėjimo paslaugų teikėjo arba kito mokėjimo paslaugų teikėjo įstaigoje, pervedimą: tiesioginio debeto operacijos, įskaitant vienkartines tiesioginio debeto operacijas, mokėjimo operacijos, naudojantis mokėjimo kortele arba panašia priemone, ir (arba) kredito pervedimai, įskaitant periodinius pervedimus;

2) mokėjimo operacijos, kai mokėjimo paslaugų vartotojui lėšos suteiktos pagal kredito liniją: tiesioginio debeto operacijos, įskaitant vienkartines tiesioginio debeto operacijas, mokėjimo operacijos, naudojantis mokėjimo kortele arba panašia priemone, ir (arba) kredito pervedimai, įskaitant periodinius pervedimus;

3) mokėjimo priemonių išleidimas ir (arba) gaunamų mokėjimų apdorojimas;

4) pinigų perlaidos.

Taip pat vienas iš esminių kriterijų, kuris įpareigos minėtas įstaigas teikti informaciją Valstybinei mokesčių inspekcijai, – įstaigos vykdo tarptautines mokėjimo operacijas. Tarptautinė mokėjimo operacija suprantama taip, kaip tai numatyta šio straipsnio 2 dalies 3 punkte.

Tik esant visoms šioms aplinkybėms, t. y. duomenis teikianti įstaiga turi būti anksčiau minėtas subjektas, įstaiga teikia minėtas paslaugas bei įstaiga vykdo tarptautinius mokėjimus, mokėjimo paslaugų teikėjui atsiras prievolė teikti informaciją mokesčių administratoriui.

2) gavėjas ir mokėtojas suprantami taip, kaip jie apibrėžti Mokėjimų įstatyme;

Komentaras

Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo 2 straipsnio 11 dalyje nustatyta, kad gavėjas yra suprantamas kaip fizinis arba juridinis asmuo, kita organizacija arba jos padalinys, kurie mokėjimo nurodyme yra numatyti kaip mokėjimo operacijos lėšų gavėjai.

Pagal to paties straipsnio 40 dalį mokėtojas yra suprantamas kaip fizinis arba juridinis asmuo, kita organizacija arba jos padalinys, kurie turi mokėjimo sąskaitas ir leidžia vykdyti mokėjimo nurodymus iš tų mokėjimo sąskaitų arba, kai nėra mokėjimo sąskaitos, kurie pateikia mokėjimo nurodymus.

3) mokėjimo operacija suprantama kaip mokėjimo operacija ir pinigų perlaidos, kaip jos apibrėžtos Mokėjimų įstatyme, išskyrus Mokėjimų įstatymo 3 straipsnio 5 dalyje nustatytas išimtis;

Komentaras

Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo 2 straipsnio 26 dalyje nurodyta, kad mokėjimo operacija yra suprantama kaip mokėtojo, mokėtojo vardu arba gavėjo inicijuotas lėšų įmokėjimas, pervedimas arba išėmimas, neatsižvelgiant į mokėtojo ir gavėjo pareigas, kuriomis grindžiama operacija.

To paties straipsnio 51 dalis nustato, jog pinigų perlaida suprantama kaip mokėjimo paslauga, kai lėšos gaunamos iš mokėtojo, neatidarant mokėjimo sąskaitos mokėtojo arba gavėjo vardu, tam, kad tam tikra suma būtų pervesta gavėjui ar gavėjo vardu veikiančiam mokėjimo paslaugų teikėjui, ir (ar) kai tokios lėšos gaunamos gavėjo vardu ir tampa jam prieinamos.

Nustačius bent vieną Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo 3 straipsnio 5 dalyje nustatytą išimtį, laikytina, kad tokia operacija nėra mokėjimas ar pinigų perlaida, atitinkamai apie tokias operacijas neturi būti pranešamos Valstybinei mokesčių inspekcijai.

4) tarptautine mokėjimo operacija laikoma mokėjimo operacija, kai mokėtojas yra vienoje valstybėje narėje, o gavėjas – kitoje valstybėje narėje, trečiojoje teritorijoje ar trečiojoje valstybėje, kaip jos apibrėžtos Pridėtinės vertės mokesčio įstatyme.

Komentaras

Komentuojamas straipsnis nustato pareigą mokėjimo paslaugų teikėjams teikti informaciją tik apie mokėjimų operacijas, kurios yra tarptautinės. Vertinant, ar mokėjimo operacija yra tarptautinė, būtina atsižvelgti į mokėtojo ir gavėjo buvimo vietą. Todėl tarptautiniu mokėjimu bus laikoma tik tokia mokėjimo operacija, kai mokėtojo buvimo vieta (faktinė buvimo vieta) bus vienoje valstybėje narėje (pvz., Lietuvoje, Ispanijoje, Vokietijoje ar kt.), o gavėjo buvimo vieta – kitoje valstybėje narėje (pvz., Latvija, Estija, Graikija ir kt.), trečiojoje teritorijoje (pvz., Kanarų salos, Alandų salos ir kt.) ar trečiojoje valstybėje (pvz., Turkija, Kinija, Australija ir kt.). Buvimo vieta nustatoma vienu iš Duomenų apie tarptautines mokėjimo operacijas kaupimo, saugojimo ir teikimo taisyklių, patvirtintų 2023 m. gegužės 31 d. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko įsakymu Nr. VA-42, 5 punkte nurodytų būdu: a) pagal mokėtojo ar gavėjo mokėjimo sąskaitos tarptautinį mokėjimo sąskaitos numerio identifikatorių (toliau — IBAN) arba pagal kitą identifikatorių, kuriuo vienareikšmiškai identifikuojamas mokėtojas ar gavėjas ir nurodoma jo vieta (valstybė), arba, kai šiame papunktyje nurodytų identifikatorių nėra; b) bendrovės identifikavimo kodą (toliau — BIC) arba kitą bendrovės identifikavimo kodą, kuriuo vienareikšmiškai identifikuojamas mokėtojo ar gavėjo vardu veikiantis mokėjimo paslaugų teikėjas ir nurodoma jo vieta (valstybė).

Pažymėtina, kad trečiosios teritorijos suprantamos taip, kaip tai numato Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas (toliau — PVMĮ). PVMĮ 2 straipsnio 35 dalis paaiškina, kad trečioji teritorija suprantama taip, kaip Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtintame sąraše nurodytos teritorijos, kurios PVMĮ tikslais nelaikomos valstybių narių teritorijomis. Trečiųjų teritorijų sąrašas įtvirtintas Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtinto 2004 m. kovo 2 d. įsakyme Nr. 1K-069 „Dėl teritorijų, kurios laikomos trečiosiomis teritorijomis, sąrašo patvirtinimo“.

PVMĮ 2 dalies 36 punktas nustato, jog trečiosios valstybės suprantamos kaip bet kuri teritorija, kuri nėra Europos Sąjungos teritorija arba trečioji teritorija, kaip tai apibrėžta atitinkamai PVMĮ 2 straipsnio 10 ir 35 dalyse.

1 Pavyzdys

Mokėtojas yra Lietuvoje bei inicijuoja mokėjimą gavėjui, kuris yra Vokietijoje. Toks mokėjimas bus laikomas tarptautiniu ir apie jį praneš gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas Vokietijos mokesčių administratoriui.

2 Pavyzdys

Mokėtojas yra Lietuvoje ir atlieka mokėjimą gavėjui, kuris yra Kanarų salose. Tokia mokėjimo operacija bus laikoma tarptautine. Apie šio mokėjimo operaciją turės pranešti mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas Valstybinei mokesčių inspekcijai.

3 Pavyzdys

Mokėtojas yra Turkijoje ir atlieka mokėjimo operaciją gavėjui, kuris yra Lietuvoje. Nors toks mokėjimas iš esmės būtų laikomas tarptautiniu, tačiau, kadangi mokėjimas inicijuotas iš trečiosios valstybės, raportuoti apie tokius mokėjimus nėra pareigos nei gavėjo, nei mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjams. Todėl apie mokėjimus, inicijuotus iš trečiųjų teritorijų ar trečiųjų valstybių, nėra pranešama.

4 Pavyzdys

Mokėjimo paslaugų teikėjas, įsisteigęs ir vykdydamas mokėjimo paslaugas Norvegijoje, atliko tam pačiam gavėjui, esančiam Vokietijoje, 39 mokėjimo operacijas. Nors pagal Mokėjimo įstatymą tokie mokėjimai būtų laikytini vykstančiais Europos Sąjungos viduje, tačiau pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą Norvegija laikytina trečiąja šalimi (kaip ir Islandija ar Lichtenšteinas), todėl tokie tarptautiniai mokėjimai neturi būti praneštini, nes jie nepatenka į praneštinų tarptautinių mokėjimų aibę.

Tuo atveju, kai Norvegijoje įsisteigęs mokėjimo paslaugų teikėjas teikia tarptautinių mokėjimų paslaugas ir Europos Sąjungos valstybėse narėse, kurios suprantamos taip, kaip tai apibrėžta Pridėtinės vertės mokesčio įstatyme, informaciją apie tarptautinius mokėjimus, kai gavėjas gautų daugiau kaip 25 tarptautinius mokėjimus arba kai mokėjimai būtų atlikti į trečiąją šalį ar teritoriją, turėtų būti pateikti tos valstybės mokesčių administratoriui, kurioje buvo suteiktos mokėjimo paslaugos.

3. Pareiga kaupti ir saugoti mokėjimo įrašus ir teikti duomenis atsiranda, kai mokėjimo paslaugų teikėjas per kalendorinį ketvirtį tam pačiam gavėjui vykdo daugiau negu 25 tarptautines mokėjimo operacijas.

Komentaras

Informaciją apie mokėjimus mokėjimo paslaugų teikėjas turi pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai tik tuo atveju, kai tam pačiam gavėjui vykdo daugiau kaip 25 tarptautines mokėjimo

operacijas. Pareiga raportuoti apie duomenis atsiranda tik tuomet, kai tam pačiam gavėjui atliekami 26 ar daugiau tarptautinių mokėjimų.

Atsižvelgiant į Direktyvos 2020/284 nuostatas, kurios nustato duomenų teikimo naštos paskirstymą tarp mokėjimo paslaugų teikėjų, tais atvejais, kai mokėjimai vykdomi Europos Sąjungos viduje, t. y. tarp dviejų Europos Sąjungos valstybių, raportavimo pareiga tenka gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjui. Tačiau tais atvejais, kai mokėjimo paslaugų teikėjai atliks daugiau kaip 25 mokėjimus tam pačiam gavėjui, esančiam trečiojoje valstybėje ar teritorijoje, duomenis turės pateikti mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas.

Mokėjimo paslaugų teikėjai turi agreguoti mokėjimus, jeigu jų klientas turi kelias sąskaitas. Tokiais atvejais, kai mokėjimo paslaugų teikėjas yra įsitikinęs, jog kita sąskaita priklauso tam pačiam klientui, gaunamus mokėjimus iš kitų Europos Sąjungos valstybių narių mokėjimo paslaugų teikėjas turi agreguoti ir skaičiuoti visų sąskaitų gautus mokėjimus. Pasiekus 26 ar daugiau gautų tarptautinių mokėjimų skaičių per visas sąskaitas, duomenys turės būti perduodami Valstybinei mokesčių inspekcijai.

Pasibaigus kalendoriniam ketvirčiui, mokėjimo paslaugų teikėjas skaičiavimus pradeda iš naujo, t. y. skirtingų ketvirčių informacija nėra sumuojama ir duomenys teikiami tik už kalendorinį ketvirtį.

1 Pavyzdys

Mokėjimo paslaugų teikėjas nustatė, kad jo klientas gavo 35 tarptautinius mokėjimus iš kitų valstybių narių. Tokiu atveju mokėjimo paslaugų teikėjas duomenis apie 35 gautas mokėjimo operacijas turi pateikti Valstybinei mokesčių inspekcijai.

2 Pavyzdys

Mokėjimo paslaugų teikėjas nustatė, kad jo klientas turi 2 sąskaitas. Per kalendorinį ketvirtį nustatyta, kad į 1 sąskaitą buvo gauta 15 mokėjimų, o į 2 sąskaitą – 20 mokėjimų. Atsižvelgiant į tai, kad sąskaitos priklauso tam pačiam asmeniui, gauti mokėjimai yra agreguojami ir apie visus 35 iš kitų valstybių narių gautus mokėjimus turi būti pranešama Valstybinei mokesčių inspekcijai.

3 Pavyzdys

Mokėjimo paslaugų teikėjas nustatė, kad jo klientas per kalendorinį ketvirtį gavo 21 tarptautinį mokėjimą iš kitų Europos Sąjungos valstybių. Kadangi nėra pasiekta 26 mokėjimų riba, mokėjimo paslaugų teikėjas informacijos apie 21 mokėjimą neturi pateikti mokesčių administratoriui. Mokėjimo paslaugų teikėjas nustatė, kad per kitą kalendorinį ketvirtį tas pats klientas gavo 19 tarptautinių mokėjimų iš kitų Europos Sąjungos valstybių narių. Kadangi ir kito kalendorinio ketvirčio tarptautinių mokėjimų riba nesiekė 26 mokėjimų, todėl informacija taip pat nėra teikiama. Nors per 2 kalendorinius ketvirčius bendras gautų tarptautinių mokėjimų skaičius iš kitų Europos Sąjungos valstybių narių viršijo 25 mokėjimus, tačiau atskirų kalendorinių ketvirčių rezultatai nėra sumuojami ir duomenys neturi būti teikiami mokesčių administratoriui.

4 Pavyzdys

Mokėjimo paslaugų teikėjas nustatė, kad per kalendorinį ketvirtį atliko 58 tarptautines mokėjimo operacijas tam pačiam gavėjui, esančiam trečiojoje valstybėje. Kadangi per kalendorinį ketvirtį yra atlikta daugiau kaip 25 tarptautiniai mokėjimai tam pačiam gavėjui ir mokėjimai yra atlikti į trečiąją valstybę, todėl duomenis turės pateikti mokėtojų mokėjimo paslaugų teikėjas.

5 Pavyzdys

Mokėjimo paslaugų teikėjas nustatė, kad jo klientas per kalendorinį ketvirtį gavo 21 mokėjimą iš kitų valstybių narių, taip pat atliko skirtingiems gavėjams 5 mokėjimus į trečiąsias teritorijas. Tokiu atveju mokėjimo paslaugų teikėjas neturi teikti informacijos apie savo klientą VMI, kadangi gautų

mokėjimų skaičius tam pačiam gavėjui yra mažesnis nei 26 mokėjimai. Pažymėtina, kad kliento atlikti 5 mokėjimai kitiems subjektams neturi įtakos kliento mokėjimų skaičiavimui, kadangi duomenų teikimas vyksta tada, kai tas pats gavėjas gauna daugiau kaip 25 tarptautinius mokėjimus.

6 Pavyzdys

Pirmos valstybės narės mokėjimo paslaugų teikėjas (mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas) vykdo mokėjimo operacijas gavėjui, turinčiam vieną mokėjimo sąskaitą antroje valstybėje narėje, o kitą – trečiojoje valstybėje. Per kalendorinį ketvirtį mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas įvykdo tam pačiam gavėjui:

− 200 mokėjimų į mokėjimo sąskaitą antroje valstybėje narėje,

− 20 mokėjimų į mokėjimo sąskaitą trečiojoje valstybėje.

Mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas nepraneša apie mokėjimus į mokėjimo sąskaitą antroje valstybėje narėje, nes apie juos praneš gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas antroje valstybėje narėje. Tačiau jis turės pranešti apie mokėjimus į mokėjimo sąskaitą trečiojoje valstybėje, nes riba turi būti apskaičiuojama, įskaitant mokėjimus į mokėjimo sąskaitą antroje valstybėje narėje.

4. Mokėjimo įrašus privaloma saugoti 3 kalendorinius metus nuo kalendorinių metų, kuriais įvykdyta tarptautinė mokėjimo operacija, pabaigos.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio dalis nustato pareigą mokėjimo paslaugų teikėjams saugoti mokėjimo įrašus 3 kalendorinius metus nuo tų metų, kai įvykdyta tarptautinė mokėjimo operacija, pabaigos, pvz., mokėjimo operacija įvykdyta 2024 m., todėl mokėjimo paslaugų teikėjai turi saugoti mokėjimo įrašus iki 2027 m. gruodžio 31 d. Saugotini mokėjimo įrašai nurodyti Duomenų apie tarptautines mokėjimo operacijas kaupimo, saugojimo ir teikimo taisyklėse, patvirtintose Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2023 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. VA-42 „Dėl duomenų apie tarptautines mokėjimo operacijas kaupimo, saugojimo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“.

Šiame straipsnyje nustatytas reikalavimas dėl informacijos kaupimo ir saugojimo trukmės ir apimties taikytinas tiek, kiek tai neprieštarauja griežtesnei informacijos rinkimo, kaupimo ir saugojimo tvarkai, nustatytai kituose teisės aktuose, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme.

5. Centrinis mokesčių administratorius detalizuoja šiame straipsnyje nustatytus reikalavimus: nustato pateikiamų duomenų turinį, duomenų saugojimo ir pateikimo formą, terminus ir tvarką; mokėjimo operacijos priskyrimo tarptautinei mokėjimo operacijai požymius; mokėtojo ir gavėjo vietos nustatymo taisykles; pateiktų duomenų kaupimo ir saugojimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje tvarką ir terminus; duomenų įkėlimo į centrinę elektroninę mokėjimo informacinę sistemą, kaip tai nurodyta 2020 m. vasario 18 d. Tarybos reglamente (ES) 2020/283, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 904/2010, kiek tai susiję su priemonėmis, kuriomis stiprinamas administracinis bendradarbiavimas kovojant su sukčiavimu PVM, tvarką.

Komentaras

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2023 m. gegužės 31 d. priėmė Duomenų apie tarptautines mokėjimo operacijas kaupimo, saugojimo ir teikimo

taisykles, kurios patvirtintos VMI prie FM viršininko 2023 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. VA-42 „Dėl duomenų apie tarptautines mokėjimo operacijas kaupimo, saugojimo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“. Minėtose taisyklėse reglamentuotas pateikiamų duomenų turinys, duomenų saugojimo bei pateikimo forma, terminai ir tvarka, mokėjimo operacijų priskyrimo tarptautinei mokėjimo operacijai požymiai, mokėtojo ir gavėjo vietos nustatymo taisyklės, pateiktų duomenų kaupimo ir saugojimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje tvarka ir terminai, duomenų įkėlimo į centrinę elektroninę mokėjimo informacinę sistemą tvarka.

Duomenys teikiami duomenų rinkmena, kuri turi būti rengiama ir užpildoma, vadovaujantis aktualiais reikalavimais, nustatytais duomenų rinkmenos XML struktūros apraše (angl. XML Schema Definition, XSD), kuris skelbiamas VMI prie FM interneto svetainėje. Maksimalus rinkmenos dydis neturi viršyti 200 megabaitų (Mb). Rinkmenos teikiamos per Mokesčių ir susijusių duomenų apsikeitimo posistemę (angl. Tax Information Exchange SubSystem — TIES). Apie rinkmenos priėmimą ar atmetimą mokėjimo paslaugų teikėjai informaciją gali rasti TIES pateiktos rinkmenos paketo detalizavimo formoje.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2024-07-09 raštą Nr. R-2501)

62 STRAIPSNIS. Nurodymo pašalinti aplinkybes ir sąlygas, trukdančias mokesčių administratoriui tinkamai atlikti funkcijas, vykdymas

Asmenys privalo įvykdyti mokesčių administratoriaus nurodymą pašalinti aplinkybes ir sąlygas, trukdančias mokesčių administratoriui tinkamai atlikti funkcijas, per mokesčių administratoriaus nurodytą protingą (optimalų atitinkamiems veiksmams atlikti) terminą, jei įstatymai nenustato ko kita. Tuo atveju, jei nurodyto nurodymo neįmanoma įvykdyti dėl objektyvių priežasčių, asmuo nedelsdamas privalo apie tai informuoti mokesčių administratorių. Apie priimtas priemones mokesčių administratorius turi būti informuojamas per 3 darbo dienas po nurodymų įvykdymo dienos.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio norma nustato mokesčių administratoriaus nurodymų, duotų įgyvendinant Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 33 straipsnio 14 punkte įtvirtintą mokesčių administratoriaus teisę duoti nurodymus pašalinti aplinkybes ir sąlygas, trukdančias mokesčių administratoriui tinkamai atlikti savo funkcijas, vykdymo tvarką.

Tais atvejais, kai asmuo gauna mokesčio administratoriaus nurodymą, kuriame išdėstyti konkretūs reikalavimai pašalinti aplinkybes ir sąlygas, trukdančias mokesčių administratoriui tinkamai atlikti funkcijas (pvz.**,** pateikti reikiamus dokumentus ar duomenis, sudaryti sąlygas patekti į patalpas, teritoriją ir pan.), asmuo privalo šį nurodymą **į**vykdyti besąlygiškai. Kiekviename mokesčių administratoriaus nurodyme nustatomas optimalus atitinkamiems veiksmams atlikti reikalingas laikas**,** per kurį asmuo privalo įvykdyti reikalavimus, jei įstatymai nenustato ko kita. Tais atvejais, kai administratoriaus nurodyme išvardytų konkrečių reikalavimų įvykdyti neįmanoma arba neįmanoma įvykdyti per mokesčių administratoriaus nustatytą terminą dėl objektyvių priežasčių (pvz., dėl nusikaltimo dingo dokumentai ir juos reikia atkurti, dėl tam tikros techninės avarijos fiziškai negalima patekti į reikiamas patalpas ir pan.), asmuo turi teisę Mokesčių administratoriaus nurodymo FR0706 formos užpildymo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. VA-93 „Dėl mokesčių administratoriaus nurodymo FR0706 formos ir jos užpildymo taisyklių tvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), nustatyta tvarka kreiptis į mokesčių administratorių dėl įvykdymo termino pratęsimo, o mokesčių administratorius**,** įvertinęs priežastis**,** dėl kurių prašoma pratęsti terminą, gali nustatyti kitą mokesčių administratoriaus nurodymo įvykdymo datą

2. Apie priimtas priemones**,** kurių imtasi aplinkybėms ir sąlygoms, trukdančioms mokesčių administratoriui tinkamai atlikti funkcijas, šalinti, asmuo mokesčių administratorių privalo informuoti per 3 darbo dienas po nurodymo įvykdymo. Asmuo**,** negalintis įvykdyti duoto nurodymo, apie tai nedelsdamas, t. y. ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo objektyvių aplinkybių išaiškėjimo, privalo Taisyklėse nustatyta tvarka informuoti nurodymą davusį pareigūną, kad nurodymas visiškai ar iš dalies dėl tam tikrų objektyvių priežasčių negali būti įvykdytas.

3. Vadovaujantis Administracinių nusižengimų kodekso 505 straipsniu, už šiame MAĮ straipsnyje minimo nurodymo pašalinti aplinkybes ir sąlygas, trukdančias mokesčių administratoriui tinkamai atlikti funkcijas, nevykdymą ar netinkamą vykdymą, taip pat ir už kitokį kliudymą mokesčių administratoriaus pareigūnams įgyvendinti jų veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose jiems nustatytas teises ar atlikti jiems pavestas pareigas, asmenys gali būti traukiami administracinėn atsakomybėn.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-05-08 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-4843.)

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-12-23 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-4641.)

63 STRAIPSNIS. **Nurodymo dėl mokestinės nepriemokos nurašymo iš asmens sąskaitos (sąskaitų) kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigoje ir (ar) valstybės iždе vykdymas**

(Pakeista pagal 2014 m. gruodžio 16 d. įstatymo redakciją Nr. XII-1454, įsigalioja nuo 2015 m. rugpjūčio 1 d.).

(Pakeista pagal 2025 m. lapkričio 27 d. įstatymo redakciją Nr., XV-616 įsigalioja nuo 2026 m. sausio 1 d.)

1. Mokesčių administratoriaus nurodymas kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigai ir (ar) valstybės iždo valdytojui nurašyti mokestinės nepriemokos sumas iš asmens sąskaitos (sąskaitų) privalo būti įvykdytas visiškai. Šis mokesčių administratoriaus nurodymas turi būti priimamas bei vykdomas ir tuo atveju, kai mokesčių mokėtojo sąskaitoje nėra pinigų arba yra mažesnė pinigų suma negu nurašytina. Tokiu atveju nurašymas turi būti atliekamas tol, kol iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų) bus nurašyta visa nurodyme nurodyta suma. Mokesčių administratorius sumažina savo nurodyme, kuris jau pateiktas kredito, mokėjimo, ~~ir (ar)~~ elektroninių pinigų įstaigai ir (ar) valstybės iždo valdytojui numatytą nurašytiną sumą, jei mokestinė nepriemoka iš dalies padengiama kitokiu būdu.

Komentaras

Mokesčių administratorius, Mokesčių administravimo įstatymo nustatytais būdais, vykdydamas įstatymų suteiktus įgaliojimus, turi teisę vykdyti priverstinį mokestinių nepriemokų išieškojimą. Mokesčių administratorius įgyja teisę priverstinai išieškoti iš mokesčių mokėtojų mokestinę nepriemoką kai yra šio įstatymo *105* straipsnio 1 dalyje nurodyti pagrindai (žr. MAĮ 105 straipsnio 1 dalies komentarą).

Komentuojamo straipsnio 1 dalyje yra nustatyta nurodymo dėl mokestinės nepriemokos nurašymo iš asmens sąskaitos kredito įstaigoje vykdymo tvarka, pagal kurią kredito, mokėjimo, ~~ir (ar)~~ elektroninių pinigų įstaiga ir (ar) valstybės iždo valdytojas privalo vykdyti mokesčių administratoriaus nurodymą. Mokesčių administratoriaus nurodymas, siekiant išieškoti iš mokesčių mokėtojo sąskaitos ar sąskaitų mokestinę nepriemoką, turi būti įvykdytas visiškai. Mokesčių administratorius, siekdamas inicijuoti mokestinės nepriemokos nurašymo iš mokesčių mokėtojo sąskaitos ar sąskaitų, priima Nurodymą nurašyti mokestinę nepriemoką iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų) FR0492 formą, patvirtintą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. V-11 „Dėl formų patvirtinimo“. Nurodymas nurašyti mokestinę nepriemoką iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų) elektroninių ryšių priemonėmis per Piniginių lėšų apribojimų informacinę sistemą (PLAIS)

pateikiamas kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigai ir (ar) valstybės iždo valdytojui bei automatizuotai vykdomas *Civilinio proceso kodekso 689* straipsnio nustatyta tvarka. Kai kredito, mokėjimo, ir (ar) elektroninių pinigų įstaiga nėra PLAIS dalyvis, tokiais atvejais nurodymas pateikiamas elektroninėmis ryšių priemonėmis.

Kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaiga ir (ar) valstybės iždo valdytojas neturi teisės atsisakyti priimti elektroninėmis ryšių priemonėmis pateikto nurodymo nurašyti mokestinės nepriemokos sumas iš asmens sąskaitos (sąskaitų), motyvuojant, kad asmens sąskaitoje nėra pinigų ar nustatyta pinigų suma sąskaitoje yra mažesnė nei nurodyta mokesčių administratoriaus nurodyme. Tuo atveju, kai kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaiga ir (ar) valstybės iždo valdytojas nustato, kad asmens sąskaitoje nepakanka lėšų visiškai įvykdyti mokesčių administratoriaus nurodymo, kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaiga ir (ar) valstybės iždo valdytojas privalo nurašinėti lėšas tol, kol mokesčių administratoriaus nurodymas bus visiškai įvykdytas.

Tuo atveju, kai mokesčių mokėtojas sumažina nepriemokos sumą padengiant ją kitokiu būdu, pvz. turimus grynuosius pinigus pervesdamas į mokesčių administratoriaus banko sąskaitą ir sumažindamas bendrą mokestinės nepriemokos sumą ar pan., tokiu atveju, mokesčių administratorius atitinkamai sumažina nurodyme nurodytą sumą.

Šiame straipsnyje minimos kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos *finansų įstaigų įstatyme*, Lietuvos Respublikos *elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatyme*, Lietuvos Respublikos *mokėjimo įstaigų įstatyme*. Valstybės iždo valdytoja yra Lietuvos Respublikos finansų ministerija, o išieškojimas galimas tik iš *Lietuvos Respublikos valstybės iždo įstatyme* nurodytų įstaigų tvarkomų sąskaitų.

(Papildyta pagal VMI prie FM raštą 2022-12-22 Nr. R-5203).

(Papildyta pagal VMI prie FM raštą 2026-06-02 Nr. R- 1590)

2. Mokesčių administratoriaus nurodymas nurašyti mokestinės nepriemokos sumas iš asmens sąskaitos (sąskaitų) kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigai ir (ar) valstybės iždo valdytojui pateikiamas ir vykdomas vadovaujantis Civilinio proceso kodekse nustatyta tvarka.

Komentaras

Mokesčių administratorius, priėmęs Nurodymą nurašyti mokestinę nepriemoką iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų) FR0492 formą, per Piniginių lėšų apribojimų informacinę sistemą (PLAIS) pateikia ją kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigai ir (ar) valstybės iždo valdytojui, kurie šį nurodymą vykdo pagal Lietuvos Respublikos *civilinio proceso kodekso 689* straipsnyje nustatytą tvarką.

(Papildyta pagal VMI prie FM raštą 2022-12-22 Nr. R-5203).

(Papildyta pagal VMI prie FM raštą 2026-06-02 Nr. R- 1590)

64 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojo identifikacinio numerio naudojimo užtikrinimas

1. Esant galimybei, kredito įstaigos užtikrina, kad mokesčių mokėtojo pateikiamuose mokėjimų nurodymuose pervesti sumas į biudžetą būtų nurodytas mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris ir kad identifikacinis numeris būtų perduotas per atsiskaitymo tarp bankų sistemą.

Komentaras

1. Komentuojamame straipsnyje nurodyta, kad esant galimybei, kredito įstaigos (kredito, įstaigos sąvoką žr. MAĮ 2 str. komentare) užtikrina, kad mokesčių mokėtojo pateikiamuose mokėjimo

nurodymuose (mokėjimo nurodymo sąvoką apibrėžta Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatyme (Žin., 1999, Nr. 97-2775)) pervesti sumas į biudžetą, būtų nurodytas mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris ir, kad identifikacinis numeris būtų perduotas per atsiskaitymo tarp bankų sistemą gavėjo kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigai, o per ją - teritorinei valstybinei mokesčių inspekcijai arba Muitinės departamentui prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos.

2. Įpareigojimas mokesčių mokėtojui, nurodyti savo mokesčių mokėtojo identifikacinį numerį mokėjimų į biudžetą dokumentuose, nustatytas MAĮ 47 straipsnyje.

2. Mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigoms ir valstybės iždo valdytojui *mutatis mutandis* taikomos šio straipsnio 1 dalies nuostatos.

Komentaras

(*64 straipsnis papildytas 2 dalimi pagal 2009-12-10 įstatymo Nr. XI-558 redakciją)*

(Pakeista pagal 2025 m. lapkričio 27 d. įstatymo redakciją Nr., XV-616 (įsigalioja nuo 2026 m. sausio 1 d.))

65 STRAIPSNIS. Kitos pareigos

Tretieji asmenys privalo vykdyti kitas šiame ir kituose įstatymuose bei jų lydimuosiuose teisės aktuose jiems nustatytas pareigas, susijusias su mokesčių administratoriaus funkcijų atlikimu bei jo teisių įgyvendinimu.

Komentaras

1. Be MAĮ IV skyriaus trečiajame skirsnyje tretiesiems asmenims nustatytų pareigų, tretieji asmenys privalo vykdyti ir kitas jiems MAĮ nustatytas pareigas, susijusias su mokesčių administratoriaus funkcijų atlikimu bei jo teisių įgyvendinimu. (žr. MAĮ 25, 26, 33 str. komentarus).

Pavyzdys

Vietos mokesčių administratorius atlikdamas jam MAĮ 26 str. 1 d. 7 punkte nustatytą funkciją, t. y. kontroliuodamas, ar teisingai apskaičiuoti, deklaruoti ir sumokėti mokesčiai bei įgyvendindamas MAĮ 33 str. 1 punkte nustatytą teisę, turi teisę reikalauti, o tretieji asmenys – pareigą teikti reikiamus duomenis ir dokumentų nuorašus, kompiuterinių laikmenų duomenis (kopijas) apie kito asmens turtą, pajamas, išlaidas ir veiklą.

2. Tretieji asmenys privalo vykdyti ir kituose įstatymuose bei jų lydimuosiuose teisės aktuose jiems nustatytas pareigas.

Pavyzdys

Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (Žin., 2002, Nr. 73-3085) 33 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad per mokestinį laikotarpį gyventojams išmokas, kurios pagal mokesčio mokėjimo tvarką priskirtos B klasėms pajamoms, išmokėję Lietuvos vienetas, užsienio vienetas per nuolatinę buveinę ar nenuolatinis Lietuvos gyventojas per nuolatinę bazę privalo iki kalendorinių metų, einančių po to mokestinio laikotarpio, vasario 1 dienos pateikti mokesčio administratoriui pažymas apie gyventojams išmokėtas tokias išmokas.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-04-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-4009.)

V SKYRIUS
MOKESČIŲ APSKAIČIAVIMAS, SUMOKĖJIMAS IR IŠIEŠKOJIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS
MOKESČIŲ APSKAIČIAVIMAS

66 STRAIPSNIS. Mokesčio apskaičiavimas ir perskaičiavimas

1. Vadovaudamasis mokesčių teisės aktais, priklausantį mokėti mokestį apskaičiuoja pats mokesčių mokėtojas, išskyrus atitinkamuose mokesčių teisės aktuose numatytas išimtis. Pastebėjęs, kad mokestis buvo apskaičiuotas neteisingai, mokesčių mokėtojas jį perskaičiuoja.

Komentaras

1. Viena iš pagrindinių mokesčių mokėtojo pareigų yra, vadovaujantis mokesčių įstatymais, teisingai apskaičiuoti mokestį, išskyrus atitinkamuose mokesčių įstatymuose numatytas išimtis, kai mokestį privalo apskaičiuoti kiti asmenys, pvz. gyventojų pajamų mokestį nuo A klasės pajamų bei įmokas į Garantinį fondą apskaičiuoja mokestį išskaičiuojantis asmuo, o žemės mokestį - atitinkamas mokesčių administratorius.

2. Mokesčių mokėtojas, vadovaudamasis mokesčių teisės aktais, privalo apskaičiuoti, o neteisingai apskaičiavęs perskaičiuoti tiek deklaruojamą, tiek nedeklaruojamą mokestį. Apie mokestinio laikotarpio apskaičiuotą deklaruojamo mokesčio sumą mokesčių mokėtojas valstybinę mokesčių inspekciją informuoja pateikdamas mokesčio deklaraciją. Pastebėjęs, kad deklaruojamas mokestis dėl tam tikrų priežasčių buvo apskaičiuotas neteisingai, mokesčių mokėtojas privalo jį perskaičiuoti ir apie tai informuoti valstybinę mokesčių inspekciją, pateikdamas patikslintą mokesčio deklaraciją, jeigu mokesčių teisės aktai nenumato kitaip. Apie apskaičiuotą nedeklaruojamo mokesčio sumą mokesčių mokėtojas informacijos valstybinei mokesčių inspekcijai neteikia.

3. Šio straipsnio 1 dalies komentaro 1 ir 2 punktai Lietuvos muitinėje netaikomi. Lietuvos muitinės administruojamus mokesčius apskaičiuoja:

3.1. rašytinėje muitinės deklaracijoje - asmuo, pateikiantis muitinės deklaraciją savo vardu, arba asmuo, kurio vardu muitinės deklaracija pateikiama (deklarantas, muitinės įtrauktas į Muitinės prievolininkų registrą) (1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr.2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą 5 ir 64 straipsniai, Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo (Žin., 2004, Nr. 73-2517) 55 ir 57 straipsniai bei Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. balandžio 13 d. įsakymas Nr.1B-329 „Dėl Bendrojo administracinio dokumento pildymo instrukcijos patvirtinimo“) (Žin., 2004, Nr.: 57 -2037);

3.2. už žodžiu muitinei deklaruotas prekes - Muitinės departamento direktoriaus nustatytos formos pranešime, išduotame suinteresuotam asmeniui, nurodo muitinė (1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr.2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr.2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas, 228 straipsnis, Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo 55 straipsnio 2 dalis bei Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. balandžio 23 d. įsakymas Nr.1B-391 „Dėl pranešimo pildymo taisyklių patvirtinimo“) (Žin., 2004-04-28, Nr. 62-2233);

3.3. už pašto siuntose gaunamas prekes - muitinė (Muitinės departamento direktoriaus 2009 m. vasario 26 d. įsakymas Nr.1B-124 „Dėl pašto siuntų deklaravimo, muitinio tikrinimo ir mokesčių už prekes, gaunamas pašto siuntose, apskaičiavimo taisyklių patvirtinimo“) (2009, Nr.: 25 -1004);

3.4. už keleivio deklaracijose deklaruotas prekes – muitinė (Muitinės departamento direktoriaus 2001 m. liepos 3 d. įsakymas Nr.384 „Dėl keleivio deklaracijos pildymo ir muitinio įforminimo instrukcijos patvirtinimo“) (neteko galios nuo 2008-01-01, 2007-05-25 įsakymu Nr. 1B-372 (Žin., 2007, Nr. 60-2335)).

4. Muitinės procedūros įforminimui pateiktoje muitinės deklaracijoje mokesčių mokėtojas gali perskaičiuoti (taisyti) mokesčius pateikęs rašytinį prašymą padaryti vieną ar daugiau muitinės priimtos deklaracijos duomenų pataisymų, kurie negali pakeisti deklaracijos tiek, kad ji galėtų būti taikoma ne toms prekėms, kurios pradžioje buvo joje nurodytos. Tačiau jokių pakeitimų daryti neleidžiama, jeigu atitinkamo leidimo buvo paprašyta po to, kai muitinė pranešė deklarantui, kad ketina patikrinti prekes, arba nustatė, kad tam tikri duomenys neteisingi, arba išleido prekes.

5. Jeigu deklarantas pateikia įrodymų, kad prekės toje deklaracijoje nurodytai muitinės procedūrai buvo deklaruotos per klaidą arba kad dėl ypatingų aplinkybių įforminti prekėms muitinės procedūrą, kuriai jos buvo deklaruotos, nebetikslinga, deklaranto prašymu muitinė pripažįsta jos priimtą deklaraciją negaliojančia. Tačiau, jeigu muitinė jau yra pranešusi apie savo ketinimą patikrinti prekes, prašymas pripažinti deklaraciją negaliojančia nepriimamas tol, kol neatliktas patikrinimas.

Pripažinus deklaraciją negaliojančia, joje apskaičiuoti mokesčiai yra anuliuojami.

6. Išleidus prekes ir pastebėjus, kad deklaracijoje mokesčiai apskaičiuoti neteisingai, mokesčių mokėtojas negali pats atlikti deklaracijos duomenų taisymo, o turi pateikti muitinei rašytinį prašymą dėl mokesčių perskaičiavimo (taisymo).

2. Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas teisės aktų nustatyta tvarka neapskaičiavo mokesčio arba neteisingai apskaičiavęs jo neperskaičiavo, mokesčių mokėtojui priklausantį mokėti mokestį apskaičiuoja mokesčių administratorius, remdamasis mokesčių mokėtojo pateiktomis mokesčių deklaracijomis, apskaitos bei kitais dokumentais arba kitais šiame skyriuje numatytais specialiais mokesčių apskaičiavimo būdais.

Komentaras

1. Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas, vadovaudamasis mokesčių įstatymais, privalėjo apskaičiuoti nedeklaruojamą mokestį, bet jo neapskaičiavo, o neteisingai apskaičiavęs - neperskaičiavo, taip pat kai Valstybinei mokesčių inspekcijai nepateikė deklaruojamo mokesčio deklaracijos, o neteisingai apskaičiavęs mokestį nepateikė patikslintos mokesčio deklaracijos, jeigu mokesčių teisės aktai nenumato kitos tvarkos, mokesčių mokėtojui priklausantį mokėti mokestį apskaičiuoja mokesčių administratorius. Kai mokesčių mokėtojas Lietuvos muitinei nepateikė muitinės deklaracijos arba šioje deklaracijoje neteisingai apskaičiavo mokesčius, mokesčių mokėtojui priklausančius mokėti mokesčius apskaičiuoja muitinė, jei mokesčių teisės aktai nenumato kitos tvarkos.

2. Valstybinė mokesčių inspekcija ir Lietuvos muitinė mokestį apskaičiuoti gali remdamasi mokesčių mokėtojo pateiktomis mokesčio deklaracijomis, apskaitos ir kitais dokumentais arba kitais MAĮ 69 bei 70 straipsniuose numatytais specialiais mokesčių apskaičiavimo būdais, t. y. taikydama turinio viršenybės prieš formą principą (69 str.) arba pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą (70 str.).

3. Išleidus prekes mokesčiai muitinės deklaracijose gali būti perskaičiuojami (taisomi) muitinės iniciatyva arba pagal deklaranto pateiktą muitinei rašytinį prašymą. Muitinė pakeitimus deklaracijose atlieka arba pripažįsta deklaracijas negaliojančiomis, vadovaudamasi 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 78 straipsnio nuostatomis, 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatus 251 straipsnio nuostatomis bei Muitinės departamento direktoriaus 2003 m. rugsėjo 18 d. įsakymu Nr. 1B-835 „Dėl Duomenų taisymo muitinėje įformintuose dokumentuose taisyklių, Muitinėje įformintų dokumentų pripažinimo negaliojančiais taisyklių ir Dokumento (papildymo) pažymos formos patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 90-4094).

3. Šiame Įstatyme, jei jo atitinkamuose straipsniuose nenustatyta kitaip, naudojama mokesčio apskaičiavimo sąvoka apima ir mokestį išskaičiuojančio asmens atliekamą mokesčių išskaičiavimą.

Komentaras

1. Jeigu šio įstatymo atitinkamuose straipsniuose nenustatyta kitaip, MAĮ naudojama mokesčio apskaičiavimo sąvoka apima ir mokestį išskaičiuojančio asmens, t. y. asmens, kuriam mokesčio teisės aktas nustato prievolę išskaičiuoti mokesčių mokėtojo mokestį ir sumokėti jį į biudžetą, atliekamą mokesčio išskaičiavimą (pvz., darbdavio atliekamas gyventojų pajamų mokesčio išskaičiavimas iš darbuotojams mokamo darbo užmokesčio).

4. Mokesčiai ir su jais susijusios sumos apskaičiuojami eurais. Jeigu įstatymai arba jų įgyvendinamieji teisės aktai nenustato kitaip, kiekviena piniginė prievolė apvalinama taip: 49 ir mažiau centų apvalinami mažinant (atmetant), 50 ir daugiau centų - didinant iki euro.
Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. XII-1137, 2014-09-23, paskelbta TAR 2014-10-03, i. k. 2014-13606.

Komentaras

1. Mokesčiai ir su jais susijusios sumos apskaičiuojami nacionaline valiuta. Pagal Lietuvos Respublikos pinigų įstatymą (Žin., 1993, Nr. 27-623) Lietuvos Respublikos piniginis vienetas yra litas, kurį sudaro 100 centų.

2. Kiekviena piniginė prievolė (mokėtina mokesčio suma) apvalinama taip: 49 ir mažiau centų apvalinami mažinant (atmetant), 50 ir daugiau centų - didinant iki lito, pavyzdžiui 101,39 Lt piniginė prievolė apvalinama iki 101 Lt, o 101,69 Lt - iki 102 Lt. Mokesčių mokėtojas į biudžetą privalo sumokėti suapvalintą mokesčio sumą.

3. Apvalinami už atitinkamą mokestinį laikotarpį apskaičiuoti mokėtini į biudžetą:

3.1. Deklaruojami mokesčiai. Konkreti mokesčio apvalinimo apskaičiuojant mokestį tvarka nustatyta atitinkamų mokesčių deklaracijų ir kitų dokumentų pildymo taisyklėse.

Pavyzdžiai

1. Gyventojai, deklaruodami už atitinkamą mokestinį laikotarpį pajamų mokestį, apvalina galutinę mokėtiną į biudžetą pajamų mokesčio sumą: 49 centai ir mažiau atmetami, 50 centų ir daugiau laikomi litu.

2. Mokesčių mokėtojas apskaičiuodamas ir nurodydamas PVM deklaracijoje PVM sumas turi suapvalinti iki sveikų skaičių: 49 centai ir mažiau atmetami, 50 centų ir daugiau laikomi litu.

3.2. Nedeklaruojami mokesčiai.

Pavyzdys

Pagal Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo (Žin., 1996, Nr. 55-1287) 17 straipsnį 2007 metų liepos – rugsėjo mėnesiais individualių įmonių savininkams ir ūkinių bendrijų nariams yra skaičiuojamos mėnesinės privalomojo sveikatos draudimo įmokos, kurios apvalinamos iki 35 Lt.

4. Piniginės prievolės (mokėtinos mokesčio sumos) apvalinamos, nepriklausomai nuo to, ar jas apskaičiuoja mokesčių administratorius mokestinio patikrinimo metu ar kai tai numatyta atitinkamuose mokesčių teisės aktuose (apskaičiuojant žemės mokestį ir kt.), ar tai atlieka pats mokesčių mokėtojas.

5. Muitinės administruojami mokesčiai muitinės dokumentuose apskaičiuojami Bendrijos muitų teisės aktų, Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. birželio 24 d. nutarimu Nr. 748 (Žin., 1996, Nr. 61-1448), Bendrojo administracinio dokumento pildymo instrukcijos, patvirtintos Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. balandžio 13 d. įsakymu Nr. 1B-329 (Žin., 2004, Nr. 57-2037), Bendrojo administracinio dokumento 47 langelio „Mokesčių apskaičiavimas“ pildymo tam tikrais atvejais taisyklių, patvirtintų Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. balandžio 13 d. įsakymu Nr. 1B-330 (Žin., 2004, Nr. 58-2077) nustatyta tvarka.

Kiekvieno apskaičiuoto mokesčio suma kiekvienai prekei apvalinama taip: 49 centai ir mažiau apvalinama mažinant (atmetant), 50 centų ir daugiau – didinant iki sveiko skaičiaus. Ši nuostata taikoma ir su mokesčiais susijusioms sumoms.

Pavyzdys

Už importuojamą prekę apskaičiuotas 105,36 lito muitas ir 98,56 lito importo PVM. Bendrojo administracinio dokumento importo rinkinio 47 langelyje „Mokesčių apskaičiavimas“ nurodoma: muitas – 105 litai, importo PVM – 99 litai.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-12-27 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-12660.)

Straipsnio pakeitimai:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

67 STRAIPSNIS. Mokesčio apskaičiavimo teisingumo pagrindimas

1. Mokesčių administratorius privalo pagrįsti jo mokesčių mokėtojui apskaičiuotas mokesčio ir su juo susijusias sumas.

Komentaras

1. Siekiant, kad mokesčio apskaičiavimo teisingumo įrodinėjimo našta būtų padalinta vienodai tarp mokesčių administratoriaus (Valstybinės mokesčių inspekcijos, Lietuvos muitinės) ir mokesčių mokėtojo, mokesčių administratorius mokesčių mokėtojui apskaičiuotas mokesčio ir su juo susijusias sumas privalo pagrįsti, t. y. pateikti visus faktus, aplinkybes, dokumentus, patvirtinančius, kad tos sumos apskaičiuotos pagrįstai ir teisingai.

2. Valstybinės mokesčių inspekcijos ar muitinės pareigūnų nustatyti mokesčių įstatymų pažeidimai, dėl kurių mokesčių mokėtojui apskaičiuojamos mokesčio ir su juo susijusios sumos, gali būti pagrindžiami faktiniais duomenimis, kuriais remiantis konstatuojamas pažeidimas, tame tarpe ir mokesčių mokėtojo mokesčių administratoriui pateiktais, ar mokesčių administratoriaus iš kitų informacijos šaltinių surinktais dokumentais, taip pat nustatytomis aplinkybėmis.

3. Muitinė, apskaičiuodama mokesčius pranešime, muitinės sąskaitoje pašto siuntos gavėjui ir keleivio deklaracijoje, vadovaujasi ne tik savo turima informacija, bet ir deklaranto pateiktais dokumentais, kuriais pagrindžiamos apskaičiuojamos mokesčio ir su juo susijusios sumos.

2. Mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su mokesčių administratoriaus apskaičiuotomis konkrečiomis mokesčio ir su juo susijusiomis sumomis, privalo pagrįsti, kodėl jos yra neteisingos.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su valstybinės mokesčių inspekcijos ar Lietuvos muitinės pareigūnų papildomai apskaičiuotomis mokesčio ir su juo susijusiomis sumomis, privalo įrodyti, kad tos sumos apskaičiuotos neteisingai. Tokiu atveju mokesčių mokėtojas, teikdamas pastabas dėl patikrinimo akto ar skundą dėl mokestinio ginčo, turi pateikti ir visus dokumentus ir/ar kitus įrodymus, kurie galėtų paneigti mokesčių administratoriaus apskaičiavimus.

68 STRAIPSNIS. Mokesčio apskaičiavimo ir perskaičiavimo senatis

1. Jeigu kitaip nenustatyta šiame straipsnyje ar atitinkamo mokesčio įstatyme, mokesčių mokėtojas ar mokesčių administratorius mokestį apskaičiuoti arba perskaičiuoti gali ne daugiau kaip už einamuosius ir trejus praėjusius kalendorinius metus, skaičiuojamus atgal nuo tų metų, kuriais pradedama mokestį apskaičiuoti arba perskaičiuoti, sausio 1 dienos.

Komentaras

Jeigu komentuojamo straipsnio nuostatos ar atitinkamo mokesčio įstatymas nenustato kitaip, mokesčių mokėtojas ar Valstybinė mokesčių inspekcija mokestį apskaičiuoti arba perskaičiuoti gali ne daugiau kaip einamųjų ir trejų praėjusių kalendorinių metų, skaičiuojamų atgal nuo sausio 1 dienos tų metų, kuriais pradedama mokestį apskaičiuoti arba perskaičiuoti.

Pažymėtina, kad tais atvejais, kai pagal komentuojamo straipsnio nuostatas gali būti taikomi keli skirtingų dydžių senaties terminai, taikomas tas mokesčių apskaičiavimo ir (ar) perskaičiavimo senaties terminas, kuris yra didesnis.

Šios nuostatos taikomos ir muitinės administruojamiems mokesčiams, išskyrus muitus.

1 pavyzdys

2020-05-15 dieną buvo išrašytas mokesčių administratoriaus pavedimas atlikti mokesčių mokėtojo X mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo patikrinimą.

Einamieji ir treji praėję kalendoriniai metai skaičiuojami nuo patikrinimo pradžios, t. y. pavedimo išrašymo dienos, todėl mokesčių administratorius turi teisę tikrinti 2020 metų pasibaigusių atitinkamų mokesčių mokestinių laikotarpių ir trejų praėjusių kalendorinių metų, skaičiuojamų atgal nuo 2020-01-01, t. y. 2019, 2018, 2017 metų atskirų mokesčių mokestinių laikotarpių mokesčių apskaičiavimą ir sumokėjimą.

2 pavyzdys

Mokesčių mokėtojas 2020-03-20 pateikia patikslintą pelno mokesčio deklaraciją už mokestinį laikotarpį 2016-04-01 — 2017-03-31. Kadangi mokestis gali būti apskaičiuojamas (perskaičiuojamas) už atitinkamą mokestinį laikotarpį, šiuo atveju mokesčių mokėtojas gali perskaičiuoti pelno mokestį už trejus praėjusius metus, skaičiuojant atgal, t. y. 1 metai (mokestinis laikotarpis nuo 2018-04-01 — 2019-03-31), 2 metai (mokestinis laikotarpis nuo 2017-04-01 — 2018-03-31), 3 metai (mokestinis laikotarpis nuo 2016-04-01 — 2017-03-31).

2. Šio Įstatymo nustatyta tvarka mokesčių administratoriui atliekant pakartotinį mokesčių mokėtojo patikrinimą, šio straipsnio 1 dalies nuostatos netaikomos, tačiau mokesčių administratorius tokio patikrinimo metu negali apskaičiuoti mokesčio už ilgesnį laikotarpį negu pirminio patikrinimo metu.

Komentaras

1. Tais atvejais, kai atliekamas pakartotinis mokesčių mokėtojo patikrinimas, šio straipsnio 1 dalyje numatytas mokesčio apskaičiavimo (perskaičiavimo) laikotarpio apribojimas, kad mokestis gali būti apskaičiuojamas (perskaičiuojamas) ne daugiau kaip už einamuosius ir trejus praėjusius kalendorinius metus, skaičiuojamus atgal nuo tų metų, kada pradedama mokestį apskaičiuoti arba perskaičiuoti, sausio 1 dienos, netaikomas. Tačiau pakartotinio patikrinimo metu Valstybinė mokesčių inspekcija mokesčio negali apskaičiuoti už ilgesnį laikotarpį negu pirminio patikrinimo metu. Todėl pakartotinio patikrinimo metu gali būti tikrinamas tik tas laikotarpis, kuris buvo tikrintas pirminio patikrinimo metu, arba tik dalis pirminio patikrinimo metu tikrinto laikotarpio. Šios nuostatos taip pat taikomos apskaičiuojant (perskaičiuojant) muitinės administruojamus mokesčius, išskyrus muitus.

2. Vadovaujantis MAĮ 118 straipsnio 3 punktu, pakartotinis patikrinimas turi būti atliekamas tik atitinkamų pavedimų ribose ir / arba tik tiek, kiek tai susiję su MAĮ 118 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais (žr. MAĮ 118 straipsnio komentarą).

1 pavyzdys

Pirminis mokesčių mokėtojo mokesčių apskaičiavimo ir sumokėjimo teisingumo patikrinimas buvo atliktas 2020 metais (patikrinimas pradėtas 2020-12-01), kurio metu buvo tikrintas visų mokesčių mokėtojo privalomų mokėti mokesčių apskaičiavimo ir sumokėjimo teisingumas už 2017 – 2019 metus.

Mokesčių administratorius, 2021 metais atlikdamas pakartotinį patikrinimą, turi teisę tikrinti mokesčių apskaičiavimo ir sumokėjimo teisingumą ir apskaičiuoti mokestį to laikotarpio, kuris buvo tikrintas pirminio patikrinimo metu, t. y. 2017 – 2019 metų arba tik dėl dalies pirminio metu tikrinto laikotarpio (pvz. 2017 – 2018 metų), priklausomai nuo priežasčių, dėl ko atliekamas pakartotinis patikrinimas.

2 pavyzdys

Pirminis mokesčių mokėtojo mokesčių apskaičiavimo ir sumokėjimo teisingumo patikrinimas už 2014-2018 metus buvo atliktas 2019 metais (patikrinimas pradėtas 2019-05-20). Mokestinis patikrinimas apėmė visų mokesčių mokėtojo mokamų mokesčių per 2014-2018 metų laikotarpį apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo patikrinimą. 2020 metais paaiškėjo naujos aplinkybės, kurios nebuvo ir negalėjo būti žinomos mokesčių administratoriui ir kurios galėjo turėti įtakos pirminio mokestinio patikrinimo rezultatams. Centriniam mokesčių administratoriui leidus atlikti pakartotinį mokestinį patikrinimą, mokesčių administratorius galėjo atlikti pakartotinį mokestinį patikrinimą, už ne ilgesnį laikotarpį, nei pirminio patikrinimo metu, t. y. už 2014-2018 metus.

3. Jeigu mokesčių mokėtojas pateikia mokesčio deklaraciją arba patikslintą mokesčio deklaraciją likus mažiau kaip 90 dienų iki šio straipsnio 1 dalyje numatyto mokesčio apskaičiavimo (perskaičiavimo) termino pabaigos, mokesčių administratorius gali patikrinti šioje deklaracijoje deklaruoto mokesčio apskaičiavimo teisingumą ir jį perskaičiuoti

neatsižvelgdamas į šio straipsnio 1 dalies nuostatas, jeigu mokesčių administratorius patikrinimą pradeda ne vėliau kaip per 90 dienų nuo šios deklaracijos pateikimo dienos.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 3 dalis suteikia teisę mokesčių administratoriui patikrinti deklaracijoje deklaruoto mokesčio apskaičiavimo teisingumą ir jį perskaičiuoti, neatsižvelgiant į deklaracijos pateikimo ir patikslinimo senaties terminą, jeigu mokesčių administratorius patikrinimą pradeda ne vėliau kaip per 90 dienų nuo šios deklaracijos pateikimo dienos. Tokia teisė mokesčių administratoriui suteikiama tik tokiu atveju, jeigu mokesčių mokėtojas pateikia mokesčio deklaraciją arba patikslintą mokesčio deklaraciją likus mažiau kaip 90 dienų iki MAĮ 68 straipsnio 1, 4, 5, 6 dalyse numatyto mokesčio apskaičiavimo (perskaičiavimo) termino pabaigos.

2. Kontrolės veiksmus mokesčių administratorius atlieka vadovaudamasis MAĮ VI skyriaus nuostatomis ir kontrolės veiksmus reglamentuojančiomis taisyklėmis (plačiau žr. MAĮ 114–134 straipsnių komentarus).

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas, perskaičiavęs gyventojų pajamų mokestį nuo pajamų iš individualios veiklos dalies už 2017 mokestinius metus, 2020-12-30 pateikė patikslintą Metinę pajamų deklaraciją. Mokesčių mokėtojas pateikė patikslintą Metinę pajamų deklaraciją likus mažiau kaip 90 dienų iki mokesčio apskaičiavimo (perskaičiavimo) termino pabaigos, kuri šiuo atveju buvo 2020-12-31. Mokesčių administratorius nusprendė patikrinti deklaruoto mokesčio apskaičiavimo teisingumą, tačiau mokestinį patikrinimą jis gali pradėti ne vėliau, kaip per 90 dienų nuo patikslintos Metinės pajamų deklaracijos pateikimo dienos, t. y. iki 2021-03-30.

4. Apskaičiuoti ar perskaičiuoti mokestį už ilgesnį negu šio straipsnio 1 dalyje numatytas terminas, bet ne daugiau, kaip už einamuosius ir penkerius praėjusius kalendorinius metus, skaičiuojamus šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka, galima šiais atvejais:

Komentaras

Už ilgesnį nei komentuojamo straipsnio 1 dalyje nurodytą mokesčio apskaičiavimo ar perskaičiavimo senaties terminą (einamieji ir 3 praėję kalendoriniai metai) šios dalies 2 bei 3 punkte nurodytais atvejais, taip pat 4 punkte nurodytu atveju, kai tikrinamas Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 5 straipsnio 7 dalies ir 46^1 straipsnio taikymo pagrįstumas, mokestį apskaičiuoti ar perskaičiuoti turi teisę tik mokesčių administratorius. Kitais komentuojamo straipsnio 4 dalies 1, 4 punkte nurodytu atveju, kai mokestis apskaičiuojamas ar perskaičiuojamas taikant Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 40 straipsnio 2 dalį, 5–7 punktuose nurodytais atvejais mokestį apskaičiuoti ar perskaičiuoti gali tiek mokesčių mokėtojas, tiek mokesčių administratorius.

(Patikslinta pagal VMI prie FM 2025-02-05 raštą Nr. (32.44-31-3)-R-504).

1) kai apskaičiuojamas ar perskaičiuojamas gyventojų pajamų mokestis (išskyrus fizinio asmens mokamo pajamų mokesčio nuo pajamų iš individualios veiklos dalį);

Komentaras

Ilgesnis nei einamųjų ir trejų praėjusių kalendorinių metų senaties terminas, bet ne ilgesnis nei einamųjų ir penkerių praėjusių kalendorinių metų senaties terminas taikomas, kai apskaičiuojamas

ar perskaičiuojamas gyventojų pajamų mokestis, išskyrus fizinio asmens (nuolatinio ar nenuolatinio Lietuvos gyventojo) mokamo pajamų mokesčio dalį, apskaičiuotą nuo gautų individualios veiklos pajamų, įskaitant individualios veiklos pajamas, gautas vykdant veiklą įsigijus verslo liudijimą. Nuo pajamų, gautų iš veiklos, vykdomos įsigijus verslo liudijimą, tačiau nepriskiriamų individualios veiklos pajamoms, pajamų mokesčio apskaičiavimui (perskaičiavimui) taikomas penkerių metų senaties terminas. Ilgesnis senaties terminas nustatytas dėl to, kad gyventojai objektyviai gali dėl įvairių aplinkybių netinkamai vykdyti savo mokestines prievoles.

1 pavyzdys

2020 metais pajamų mokesčio mokėtojas – nuolatinis Lietuvos gyventojas nori patikslinti Metinę pajamų deklaraciją už 2015 metus, nes buvo deklaruota ne visa su darbo santykiais susijusių pajamų suma ir ne visa (arba per didelė) pajamų iš įregistruotos individualios veiklos pajamų suma. Šiuo atveju mokesčių mokėtojas galės patikslinti 2015 m. Metinę pajamų deklaraciją, įrašydamas joje visą su darbo santykiais susijusių pajamų sumą ir nuo jų sumokėtą (išskaičiuotą) pajamų mokestį, nes penkerių metų senaties terminas nėra pasibaigęs. Jeigu patikslintoje deklaracijoje nuo šių pajamų bus apskaičiuotas papildomai mokėtinas pajamų mokestis, tai gyventojas jį privalės sumokėti, o tuo atveju, jeigu patikslintoje deklaracijoje bus apskaičiuojama pajamų mokesčio permoka, tai ji bus grąžinta mokesčio mokėtojui. Pajamų mokesčio nuo pajamų iš individualios veiklos dalis gali būti tikslinama tik už einamuosius ir trejus praėjusius kalendorinius metus, todėl mokesčio mokėtojas 2020 m. negalės patikslinti 2015 m. Metinėje pajamų deklaracijoje apskaičiuoto pajamų mokesčio dalies ir kitų jos dydį (sumą) lemiančių duomenų (pvz. pajamų, leidžiamų atskaitymų). Duomenys apie įregistruotos individualios veiklos pajamas ir su šia veikla susijusių leidžiamų atskaitymų, negali būti tikslinami ilgiau nei už praėjusius trejus metus net ir tuo atveju, jeigu nuo jų apskaičiuota pajamų mokesčio suma nepasikeistų.

2 pavyzdys

2020 metais nuolatinis Lietuvos gyventojas nori patikslinti metinę pajamų deklaraciją už 2016 metus, nes buvo deklaruota ne visa nekilnojamojo pagal prigimtį turto (išlaikyto 2 metus) pardavimo suma ir vykdytos individualios veiklos leidžiamiems atskaitymams nepriskirtas ilgalaikio turto nusidėvėjimas. Šiuo atveju gyventojas galės patikslinti 2016 m. Metinę pajamų deklaraciją, įrašydamas joje visą nekilnojamojo pagal prigimtį turto pardavimo sumą, nes penkerių metų senaties terminas nėra pasibaigęs (gyventojas gali tikslinti 2015-2020 metų pajamų mokesčio deklaraciją). Jeigu patikslintoje deklaracijoje nuo šių pajamų bus papildomai apskaičiuotas mokėtinas pajamų mokestis, tai gyventojas jį privalės sumokėti, tačiau jei patikslintoje deklaracijoje bus apskaičiuojama pajamų mokesčio permoka, tai ji bus grąžinta mokesčio mokėtojui. Kadangi pajamų mokesčio nuo pajamų iš individualios veiklos dalis gali būti apskaičiuojama ar perskaičiuojama tik už einamuosius ir trejus praėjusius kalendorinius metus, tai mokesčio mokėtojas 2020 m. negalės patikslinti 2016 m. Metinėje pajamų deklaracijoje priskirtų leidžiamų atskaitymų sumos bei kitų pajamų mokesčio sumą lemiančių duomenų. Gyventojas to atlikti negalės ir tuo atveju, jeigu pajamų mokesčio suma nepasikeistų.

2) kai mokesčių administratorius apskaičiuoja ar perskaičiuoja mokesčių mokėtojo, neatitinkančio minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų, mokesčius;

Komentaras

Ilgesnis nei einamųjų ir trejų praėjusių kalendorinių metų senaties terminas, bet ne ilgesnis nei einamųjų ir penkerių praėjusių kalendorinių metų senaties terminas nustatytas, kai mokesčių administratorius apskaičiuoja ar perskaičiuoja mokėtinus mokesčius mokesčių mokėtojo, kuris neatitinka patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų. Ilgesnis senaties terminas nustatytas dėl to, kad mokesčių mokėtojas jau praeityje netinkamai vykdė savo mokestines prievoles ir todėl mokesčių administratoriui suteikiamos didesnės galimybės tikrinti tokio mokesčių mokėtojo mokestinių prievolių vykdymo tinkamumą. Minimalūs patikimo mokesčių mokėtojo kriterijai nustatyti MAĮ 40^1 straipsnyje (žr. MAĮ 40^1 straipsnio komentarą).

Pavyzdys

UAB „A“ vadovas Vilniaus apylinkės teismo 2020-01-12 nutarimu pripažintas kaltu padaręs administracinį nusižengimą, numatytą Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 95 straipsnio 1 dalyje ir jam paskirta administracinė nuobauda – 1 500 Eur už tai, kad jis 2019 m. birželio mėn. būdamas UAB „A“ vadovu, vykdydamas darbdavio funkcijas, statybvietėje, nelegaliai leido asmeniui X dirbti pagalbiniu darbininku, nesudaręs rašytinės darbo sutarties ir apie priėmimą į darbą ne vėliau kaip prieš dieną iki numatytos darbo pradžios momento neinformavęs Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinio skyriaus. Dėl šios priežasties UAB „A“ buvo įtraukta į nepatikimų mokesčių mokėtojų sąrašą vadovaujantis MAĮ 40^1 straipsnio 1 dalies 4 punktu. 2020-03-03 mokesčių administratorius inicijavo mokestinį patikrinimą UAB „A“ atžvilgiu. Kadangi UAB „A“ buvo įtraukta į nepatikimų mokesčių mokėtojų sąrašą, mokesčių administratorius mokestinio patikrinimo metu galės apskaičiuoti ar perskaičiuoti UAB „A“ mokesčius ne daugiau, kaip už einamuosius ir penkerius praėjusius kalendorinius metus.

3) kai, remiantis šio Įstatymo 61^1 straipsniu, mokesčių administratorius mokesčius apskaičiuoja ar perskaičiuoja pagal automatinių informacijos mainų pagrindu gautą informaciją;

Komentaras

Ilgesnis nei einamųjų ir trejų praėjusių kalendorinių metų senaties terminas, bet ne ilgesnis nei einamųjų ir penkerių praėjusių kalendorinių metų senaties terminas nustatytas, kai mokesčių administratorius, atlikdamas mokestinį patikrinimą, apskaičiuoja ar perskaičiuoja mokesčius pagal automatinių informacijos mainų pagrindu gautą informaciją, teikiamą vadovaujantis 2014 m. gruodžio 9 d. Europos Sąjungos Tarybos priimtą Tarybos direktyva 2014/107/ES, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2011/16/ES nuostatos, susijusios su privalomais automatiniais apmokestinimo srities informacijos mainais (OL 2014 L 359, p.1) bei 2014 metais Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) parengtą visuotinį finansinių sąskaitų informacijos mokesčių klausimais automatinių mainų standartą (angl. Common Reporting Standard, CRS).

4) kai mokestis apskaičiuojamas ar perskaičiuojamas taikant Lietuvos Respublikos *pelno mokesčio įstatymo 40* straipsnio 2 dalį, taip pat tikrinant *Pelno mokesčio įstatymo 5* straipsnio 7 dalies ir *46^1* straipsnio taikymo pagrįstumą. Šiuo atveju apskaičiuoti ar perskaičiuoti mokestį už ilgesnį negu šio straipsnio 1 dalyje numatytas terminas galima tik tiek, kiek tai susiję su šiame punkte nurodytąja aplinkybe.

Komentaras

1. Ilgesnis nei einamųjų ir trejų praėjusių kalendorinių metų senaties terminas, bet ne ilgesnis nei einamųjų ir penkerių praėjusių kalendorinių metų senaties terminas nustatytas, kai apskaičiuojamas ar perskaičiuojamas mokestis taikant Lietuvos Respublikos *pelno mokesčio*

įstatymo 40 straipsnio 2 dalį, o taip pat mokesčių administratoriui tikrinant mokesčio apskaičiavimo teisingumą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos *pelno mokesčio įstatymo 40* straipsnio 2 dalimi, t. y. tikrinant kontroliuojamųjų sandorių kainodarą, kadangi vertinant asocijuotųjų asmenų tarpusavio sandorius, yra būtina nagrinėti (tikrinti) ne tik tų metų, kuriais vyko atitinkamas sandoris, bet ir keleto ankstesnių metų duomenis, kurie leidžia atskleisti vykdyto verslo ypatumus, identifikuoti verslo vertės kūrimo grandinę, paaiškinti tam tikros veiklos ciklišKumą ir pan.

2. Ilgesnis nei einamųjų ir trejų praėjusių kalendorinių metų senaties terminas, bet ne ilgesnis nei einamųjų ir penkerių praėjusių kalendorinių metų senaties terminas taikomas, kai mokesčių administratorius apskaičiuoja ar perskaičiuoja mokestį tikrindamas Lietuvos Respublikos *pelno mokesčio įstatymo 5* straipsnio 7 dalies ir *46[1]* straipsnyje numatytų lengvatų taikymo pagrįstumą.

3. Einamųjų ir penkerių praėjusių kalendorinių metų senaties terminas taikomas tik tiek, kiek tai yra susiję su kontroliuojamųjų sandorių kainų atitiktimi ištiestosios rankos principui ir minėtų lengvatų taikymo atvejais.

1 pavyzdys

2024-03-03 mokesčių administratorius baigė UAB X mokestinį tyrimą, kurio metu, be kita ko, tikrino ir 2019 metais su Lietuvoje įsteigtomis grupės įmonėmis, vykdytų sandorių kainodaros atitikimą ištiestosios rankos principui. Mokestinio tyrimo metu buvo nustatyta, kad 2019 metais tarp UAB X ir grupės įmonių vykdyti sandoriai neatitiko ištiestosios rankos principo, t. y. nebuvo vykdomi rinkos sąlygomis, ir UAB X buvo pateiktos išvados dėl papildomai mokėtino pelno mokesčio.

Atsižvelgiant į tai, kad UAB X sutiko dėl sandorių kainodaros neatitikimo rinkos kainoms, vadovaujantis šio Įstatymo 68 straipsnio 4 d. 4 p. nuostatomis, UAB X 2024-03-20 pateikė patikslintą deklaraciją už 2019 m.

2 pavyzdys

UAB X 2019 metais vykdė investicinį projektą. Laiku iš tiekėjų negavusi būtinų dokumentų, patvirtinančių viso įsigyto ilgalaikio turto atitikimą investicinio projekto lengvatos sąlygoms 2019 metais tik iš dalies pasinaudojo investicinio projekto lengvata, t. y. taikė lengvatą tik įsigytiems ilgalaikio turto vienetams, kuriems turėjo visus reikiamus dokumentus. Atitinkamai, UAB X apmokestinamasis pelnas ir pelno mokestis buvo sumažintas tik iš dalies. 2024 metais UAB X gavo visus reikiamus dokumentus investicinio projekto lengvatai taikyti.

Vadovaujantis Įstatymo 68 straipsnio 4 d. 4 p. nuostatomis, deklaracijas bendrovė gali tikslinti tik už einamuosius ir trejus praėjusius metus. Tad ankstesnių mokestinių laikotarpių pelno mokesčio UAB X perskaičiuoti negali. Ankstesnių laikotarpių pelno mokestis gali būti perskaičiuotas tik mokesčių administratoriaus mokestinio patikrinimo metu siekiant patikrinti lengvatų taikymo pagrįstumą.

(Patikslinta pagal VMI prie FM 2025-02-05 raštą Nr. (32.44-31-3)-R-504).

5) kai siekiama įrodyti skolų beviltiškumą ir pastangas susigrąžinti šias skolas pagal Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 89[1] straipsnį, Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 18 straipsnį, Pelno mokesčio įstatymo 25 straipsnį. Šiuo atveju apskaičiuoti ar perskaičiuoti mokestį už ilgesnį negu šio straipsnio 1 dalyje numatytas terminas galima tik tiek, kiek tai susiję su šiame punkte nurodytąja aplinkybe;

Komentaras

Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas siekia įrodyti skolų beviltiškumą ir pastangas susigrąžinti šias skolas pagal Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 89[1] straipsnį, Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 18 straipsnį, Pelno mokesčio įstatymo 25 straipsnį, apskaičiuoti ar perskaičiuoti mokestį galima už ilgesnį nei einamųjų ir trejų praėjusių kalendorinių metų senaties terminą, bet ne ilgesnį nei einamųjų ir penkerių praėjusių kalendorinių metų senaties terminą. Ši išimtis taikoma mokesčių mokėtojui perskaičiuojant mokesčius ir mokesčių administratoriui, siekiant įsitikinti perskaičiavimo pagrįstumu.

Pavyzdys

UAB „A“ PVM mokėtoja 2016 m. pardavė prekes UAB „B“ PVM mokėtojai, kuri už prekes neatsiskaitė. 2020 m. įsigaliojo teismo nutartis dėl bankroto UAB „B“ iškėlimo. UAB „A“, norėdama pripažinti skolą beviltiška ir patikslinti pardavimo PVM sumą, turi išrašyti laisvos formos apskaitos dokumentą UAB „B“ bei pateikti patikslintą PVM deklaraciją. Mokesčių administratorius, siekdamas įsitikinti sandorio pagrįstumu, t. y., kaip PVM prievoles įvykdė pardavėjas, gali patikrinti seniau nei prieš tris metus (2016 m.) įvykusį sandorį.

6) kai mokestis apskaičiuojamas ar perskaičiuojamas teismui pripažinus mokesčio mokėtojo bankrotą tyčiniu

Komentaras

Ilgesnis nei einamųjų ir trejų praėjusių kalendorinių metų senaties terminas, bet ne ilgesnis nei einamųjų ir penkerių praėjusių kalendorinių metų senaties terminas taikomas ir tuomet, kai mokesčių mokėtojas ar mokesčių administratorius apskaičiuoja ar perskaičiuoja mokestį teismui pripažinus mokesčių mokėtojo bankrotą tyčiniu.

7) kai pagal Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo VIII skyriaus nuostatas daroma ilgalaikio turto, kuris nėra nekilnojamasis turtas, atskaita. Šiuo atveju apskaičiuoti ar perskaičiuoti mokestį už ilgesnį negu šio straipsnio 1 dalyje numatytas terminas galima tik tiek, kiek tai susiję su šiame punkte nurodytąja aplinkybe.

Komentaras

Ilgesnis nei einamųjų ir trejų praėjusių kalendorinių metų senaties terminas, bet ne ilgesnis nei einamųjų ir penkerių praėjusių kalendorinių metų senaties terminas taikomas, kai pagal Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo VIII skyriaus nuostatas daroma ilgalaikio turto, kuris nėra nekilnojamasis turtas, tačiau, kuriam teisės aktuose, reglamentuojančiuose pelno (pajamų) apmokestinimą, nustatytas ne trumpesnis kaip 4 metų nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvas (pvz., krovininiam automobiliui), atskaita, nes tokios atskaitos tikslinimo laikotarpis yra būtent penkeri metai (žr. PVMĮ 67 straipsnio komentarą). Mokesčių administratorius, siekdamas įsitikinti atskaitos pagrįstumu, už tą patį laikotarpį gali atlikti patikrinimą.

Pavyzdys

UAB „A“ PVM mokėtoja 2016 m. kovo mėnesį įsigijo krovininį automobilį ir PVM sąskaitoje faktūroje išskirtą pirkimo PVM įtraukė į PVM atskaitą. 2020 m. sausio mėnesį paaiškėjo, kad UAB

„A“ neturėjo teisės įtraukti visos pirkimo PVM sumos į PVM atskaitą, kadangi įmonė minėtą automobilį naudojo mišriai veiklai (PVM apmokestinamai prekybos veiklai ir PVM neapmokestinamai patalpų nuomos veiklai). Atsižvelgiant į tai, kad automobiliui PVM įstatyme taikomas 5 metų PVM atskaitos tikslinimo laikotarpis, tai UAB „A“ turi patikslinti 2016 m. į PVM atskaitą įtrauktą PVM sumą.

5. Mokesčių administratorius apskaičiuoti ar perskaičiuoti mokestį už ilgesnį negu šio straipsnio 1 dalyje numatytas terminas gali tuo atveju, kai baudžiamojoje byloje būtina nustatyti padarytą žalą valstybei ir nėra pasibaigę *Baudžiamajame kodekse* nustatyti apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminai.

Komentaras

1. Už ilgesnį laikotarpį, nei nustatyta šio straipsnio 1 dalyje, Valstybinė mokesčių inspekcija mokestį gali apskaičiuoti (perskaičiuoti) tik tuo atveju, kai baudžiamojoje byloje reikia nustatyti valstybei padarytą žalą ir nėra pasibaigę Baudžiamajame kodekse numatyti apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminai. Ši nuostata taip pat taikoma apskaičiuojant (perskaičiuojant) muitinės administruojamus mokesčius, išskyrus muitus.
2. Nustatant valstybei padarytą žalą, apskaičiuojamos dėl mokesčių mokėtojo neteisėtų veiksmų ar neveikimo valstybės negautos mokestinės pajamos.
3. Vadovaujantis Baudžiamojo kodekso nuostatomis, reglamentuojančiomis apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminus, asmenims, padariusiems nusikaltimus ir/ar nusižengimus ekonomikai ir verslo tvarkai, finansų sistemai, apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas daugeliu atveju negali būti ilgesnis kaip 12 metų.

6. Apskaičiuoti ar perskaičiuoti mokestį už ilgesnį negu šio straipsnio 1 dalyje numatytas terminas, bet ne daugiau kaip už einamuosius ir dešimt praėjusių kalendorinių metų, skaičiuojamų šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka, galima šiais atvejais:

1) kai pagal Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo VIII skyriaus nuostatas daroma nekilnojamojo turto, pripažinto ilgalaikiu turtu, atskaita. Šiuo atveju apskaičiuoti ar perskaičiuoti mokestį už ilgesnį negu šio straipsnio 1 dalyje numatytas terminas galima tik tiek, kiek tai susiję su šiame punkte nurodytąja aplinkybe;

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 6 dalis numato atvejus, kuomet mokesčių mokėtojas ir mokesčių administratorius gali apskaičiuoti ar perskaičiuoti mokestį už ilgesnį laikotarpį, nei einamieji ir trys praėjusieji kalendoriniai metai, bet ne ilgesnį nei einamieji ir dešimt praėjusių kalendorinių metų. Ilgesnis – einamųjų ir dešimties praėjusių kalendorinių metų senaties terminas nustatytas, kai pagal Pridėtinės vertės mokesčio įstatymą daroma nekilnojamojo pagal prigimtį daikto (įskaitant pastatų (statinių) esminį pagerinimą) ilgalaikio turto atskaita, nes tokios atskaitos tikslinimo laikotarpis yra būtent 10 metų (žr. Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 67 straipsnio komentarą). Mokesčių administratorius, siekdamas įsitikinti atskaitos pagrįstumu, už tą patį laikotarpį gali atlikti patikrinimą.

Pavyzdys

UAB „A“ PVM mokėtoja 2013 m. sausio mėnesį įsigijo naujos statybos pastatą ir PVM sąskaitoje faktūroje išskirtą pirkimo PVM įtraukė į PVM atskaitą. 2020 m. sausio mėnesį paaiškėjo,

kad UAB „A“ neturėjo teisės įtraukti pastato pirkimo PVM sumos į PVM atskaitą, kadangi pastatas iš viso nebuvo naudojamas ekonominei veiklai vykdyti. Atsižvelgiant į tai, kad nekilnojamajam turtui PVM įstatyme taikomas 10 metų PVM atskaitos tikslinimo laikotarpis, tai UAB „A“ turi pateikti 2013 m. sausio mėnesio PVM deklaraciją ir patikslinti į PVM atskaitą įtrauktą PVM sumą.

2) kai vykdomos dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūros, numatytos Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse, Lietuvos Respublikos dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme, Konvencijoje 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną arba Daugiašalėje konvencijoje, taip pat kai mokesčių administratorius apskaičiuoja arba perskaičiuoja mokestį. Šiuo atveju apskaičiuoti ar perskaičiuoti mokestį už ilgesnį negu šio straipsnio 1 dalyje numatytas terminas galima tik tiek, kiek tai susiję su šiame punkte nurodytąja aplinkybe.

Komentaras

Ilgesnis, nei einamieji ir trys praėjusieji kalendoriniai metai, bet ne ilgesnis, nei einamieji ir dešimt praėjusių kalendorinių metų senaties terminas nustatytas atvejams, kai VMI prie FM, veikdama kaip Lietuvos kompetentinga institucija, su kitos valstybės kompetentingomis institucijomis vykdo dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūras (abipusio susitarimo procedūras), numatytas Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose tarptautinėse sutartyse ar Lietuvos Respublikos dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme, taip pat kai mokesčių administratorius apskaičiuoja arba perskaičiuoja mokestį, atsižvelgdamas į minėtų procedūrų rezultatus.

Informaciją apie ginčo sprendimo procedūras (abipusio susitarimo procedūrą) (lietuvių ir/ar anglų kalbomis) galima rasti VMI prie FM svetainėje adresu: http://www.vmi.lt/cms/abipusio-susitarimo-procedura; http://www.vmi.lt/cms/en/abipusio-susitarimo-procedura.

Pažymėtina, jog Lietuvos Respublikos dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatymo (toliau — DAGSĮ) 19 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad galutinis sprendimas dėl ginčo privalo būti įgyvendinamas neatsižvelgiant į Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymuose nustatytus senaties terminus. Todėl esant situacijai, kuomet mokestis turėtų būti apskaičiuojamas ar perskaičiuojamas už ilgesnį nei einamųjų ir 10 praėjusių kalendorinių metų terminą, taikomos specialaus įstatymo reguliuojančio šiuos santykius DAGSĮ nuostatos.

(Papildytą pagal VMI prie FM 2019-11-08 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-32870.)

Straipsnio pakeitimai:
Nr. XIII-2353, 2019-07-16, paskelbta TAR 2019-07-29, i. k. 2019-12443.

69 STRAIPSNIS. Mokesčio apskaičiavimas taikant turinio viršenybės prieš formą principą.

1. Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojo sandoris, ūkinė operacija ar bet kokia jų grupė sudaromi turint tikslą gauti mokestinę naudą, t. y. tiesiogiai ar netiesiogiai nukelti mokesčio mokėjimo terminus, sumažinti mokėtiną mokesčio sumą arba visiškai išvengti mokesčio mokėjimo, arba padidinti grąžintiną (įskaitytiną) mokesčio permoką (skirtumą), arba sutrumpinti mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo terminus, mokesčių administratorius, apskaičiuodamas mokestį, taiko turinio viršenybės prieš formą principą. Šiuo atveju mokesčių administratorius neatsižvelgia į formalią mokesčių mokėtojo veiklos išraišką, bet atkuria iškreipiamas ar slepiamas aplinkybes, su kuriomis mokesčių įstatymai sieja apmokestinimą, ir mokestį apskaičiuoja pagal minėtų mokesčių įstatymų atitinkamas nuostatas.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, vadovaudamasis turinio viršenybės prieš formą principu, turi teisę vertinti mokesčių mokėtojo veiklos turinį, o ne formalią jos išraišką. Todėl, kai mokestis apskaičiuojamas taikant turinio viršenybės prieš formą principą, mokesčių administratorius neatsižvelgia į formaliai sudarytą sandorį, ūkinę operaciją ar bet kokią jų grupę, o taiko tokias apmokestinimo taisyklės, kurios pagal mokesčio įstatymo tikslą ir prasmę taikytinos esant nustatytajam tikrajam veiklos turiniui, t. y. tikriesiems sandorio, ūkinės operacijos ar bet kokios jų grupės sudarymo tikslams.

2. Mokesčių administratorius mokestį apskaičiuoja taikydamas turinio viršenybės prieš formą principą tais atvejais, kai mokesčių mokėtojo veikloje nustato žemiau išvardytas aplinkybes:

2.1. formaliai sudaryti sandoriai, ūkinės operacijos fiksuojamos apskaitoje, jei tai numato teisės aktai, ir yra vykdomi,

2.2. sudarytas sandoris, ūkinė operacija ar bet kokia jų grupė, vertinant atliktų veiksmų visumą, savo turiniu neatitinka mokesčio įstatymo tikslo ir prasmės, tačiau atskirais veiksmais formaliai teisės aktų reikalavimai nepažeidžiami arba jų pažeidimas yra labai abejotinas,

2.3. sandorio, ūkinės operacijos ar bet kokios jų grupės sudarymo pagrindinis tikslas - mokestinė nauda, kuri suprantama kaip mokesčio mokėjimo terminų nukėlimas, mokėtinos mokesčio sumos sumažinimas arba visiškas mokesčio išvengimas, grąžintinos (įskaitytinos) mokesčio permokos (skirtumo) padidinimas, arba mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo terminų sutrumpinimas,

2.4. sudarytas sandoris, ūkinės operacijos ar bet kokia jų grupė nepateisinamas jokiais verslo ar kitais, jo naudą pagrindžiančiais, poreikiais, išskyrus nurodytą 2.3. punkte, ir įprastinėmis rinkos sąlygomis jie nebūtų sudaromi.

3. Jeigu mokesčių mokėtojas sandoriu, ūkine operacija ar bet kokia jų grupe siekė verslo naudos, o mokestinė nauda atsirado tik kaip pasekmė, t. y. verslo ar kitais poreikiais pagrįstos veiklos rezultatas, tokiu atveju apskaičiuoti (perskaičiuoti) mokesčius vadovaujantis MAĮ 69 straipsnio 1 dalies nuostatomis nėra pagrindo. Mokesčių mokėtojas turi pagrįsti, kad sandorio, ūkinės operacijos ar bet kokios jų grupės sudarymo pagrindiniai tikslai yra verslo nauda, o mokestinė nauda atsirado tik kaip pasekmė.

4. Taikydamas turinio viršenybės prieš formą principą, mokesčių administratorius atkuria iškreipiamas ar slepiamas aplinkybes, su kuriomis mokesčių įstatymai sieja apmokestinimą, išsiaiškina tikruosius sandorių, ūkinių operacijų sudarymo tikslus, dalyvių tarpusavio ryšius, ketinimus ir, neatsižvelgdamas į formalią mokesčių mokėtojo veiklos išraišką, mokestį apskaičiuoja vadovaudamasis veiklos turiniui taikomomis apmokestinimo taisyklėmis.

5. Apskaičiuoti mokesčius neatsižvelgiant į mokesčių mokėtojo sudarytus sandorius, ūkines operacijas ar bet kokią jų grupę, mokesčių administratorius gali tik jei jie įvyko ar yra vykdomi po 2002 m. liepos 1 d.

6. Kai mokesčių administratorius nustato komentaro 2 punkte išvardytas aplinkybes, mokestis taikant turinio viršenybės prieš formą principą gali būti apskaičiuojamas jeigu nėra galimybės pritaikyti specialias atitinkamo mokesčio įstatyme numatytas nuostatas (pvz. Pelno mokesčio įstatymo 40 str., Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 15 str., Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 17 str.).

2. Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas, įformindamas apskaitos dokumentus ir pateikdamas mokesčio deklaraciją, suklysta, taip pat kitais atvejais, kai mokesčio mokėtojo veikla neatitinka formalių teisės aktų reikalavimų, tačiau jos turinys atitinka aplinkybes, su kuriomis mokesčių įstatymai sieja apmokestinimą, mokestis apskaičiuojamas taikant minėtų mokesčių įstatymų atitinkamas nuostatas.

Komentaras

1. Tiek mokesčių mokėtojas, tiek mokesčių administratorius, vadovaudamasis turinio viršenybės prieš formą principu, mokestį turi apskaičiuoti pagal atitinkamo mokesčio įstatymo nuostatas, jeigu mokesčių mokėtojas, įformindamas apskaitos dokumentus ir pateikdamas mokesčio deklaraciją suklydo, taip pat, jeigu mokesčio mokėtojo veikla neatitinka formalių teisės aktų reikalavimų, tačiau jos turinys atitinka aplinkybes, su kuriomis mokesčių įstatymai sieja apmokestinimą. Tokiu atveju mokestis apskaičiuojamas taikant tokias apmokestinimo taisyklės, kurios pagal mokesčio įstatymo tikslą ir prasmę taikytinos veiklos turiniui.

70 STRAIPSNIS. Mokesčio apskaičiavimas pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą.

1. Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas nevykdo arba netinkamai vykdo savo pareigas apskaičiuoti mokesčius, bendradarbiauti su mokesčių administratoriumi, tvarkyti apskaitą, saugoti apskaitos ar kitus dokumentus ir dėl to mokesčių administratorius negali nustatyti mokesčių mokėtojo mokestinės prievolės dydžio įprastine, tai yra atitinkamo mokesčio įstatyme nustatyta, tvarka, mokesčių mokėtojui priklausančią mokėti mokesčio sumą mokesčių administratorius apskaičiuoja pagal jo atliekamą įvertinimą, atsižvelgdamas į visas įvertinimui reikšmingas aplinkybes, turimą informaciją ir prireikus parinkdamas savo nustatytus įvertinimo metodus, atitinkančius protingumo bei, kiek objektyviai įmanoma, teisingo mokestinės prievolės dydžio nustatymo kriterijus.

Komentaras

1. Mokesčio apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą institutas užtikrina galimybę mokesčių administratoriui apskaičiuoti mokestį tais atvejais, kai nėra galimybės to padaryti atitinkamo mokesčio įstatymo nustatyta tvarka, nes mokesčių mokėtojas nevykdo ar netinkamai vykdo savo pareigas:

1.1. apskaičiuojant mokesčius (nepateikiamos mokesčio deklaracijos, nustatytąja tvarka patvirtintos ataskaitos ar kiti dokumentai, juose nurodomi neteisingi (nepatikimi, prieštaringi) duomenys, mokesčių mokėtojo įsigyto turto vertė ir / ar asmeninės išlaidos per atitinkamą laikotarpį yra didesnės už deklaruotas pajamas ir kitais atvejais);

1.2. bendradarbiaujant su mokesčių administratoriumi (nevykdomi mokesčių administratoriaus nurodymai pateikti apskaitos dokumentus, registrus, sutvarkyti buhalterinę apskaitą, mokestinio patikrinimo metu nepateikiami paaiškinimai, ar kitaip trukdoma mokesčių administratoriui įgyvendinti jam suteiktas teises);

1.3. tvarkant apskaitą (apskaita netvarkoma arba tvarkoma nesilaikant Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytų reikalavimų);

1.4. saugant apskaitos ar kitus dokumentus (toliau – dokumentai) (dokumentai neišsaugomi ar išsaugomi ne visi; neužtikrinamas jų įskaitomumas ir pan.).

2. Nustačius vieną ar kelias 1 punkte išvardytas aplinkybes ir įsitikinus, kad dėl šių priežasčių nėra galimybės mokesčio apskaičiuoti atitinkamo mokesčio įstatymo nustatyta tvarka (pvz. mokesčių mokėtojas neatkūrė prarastų apskaitos dokumentų), mokesčių administratorius turi teisę mokestį apskaičiuoti pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą.

3. Mokestis pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą gali būti apskaičiuojamas:

3.1. atsižvelgiant į visas įvertinimui reikšmingas aplinkybes bei turimą informaciją (pvz., apskaičiuojant mokesčio bazę gali būti naudojamos turto vertintojų nustatytos vertės, kitų specialistų skaičiavimai, vertinama kita reikšminga informacija),

3.2. pasinaudojant vienu ar keliais mokesčių administratoriaus nustatytais įvertinimo metodais. Šiuo atveju taip pat turi būti vertinamos visos tiesioginę įtaką turinčios reikšmingos aplinkybės, jeigu jų įtaka gali būti objektyviai įvertinta. Valstybinės mokesčių inspekcijos taikomi vertinimo metodai nustatyti Mokesčio apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. VA-103 (Žin., 2004, Nr. 86-3156).

4. Mokesčių administratorius konkrečiu atveju pats pasirenka kokį vertinimo būdą (metodą) taikyti, tačiau pasirinktas įvertinimo būdas (metodas), turi atitikti protingumo bei, kiek objektyviai įmanoma, teisingo mokestinės prievolės dydžio nustatymo kriterijus.

2. Detalią šio straipsnio įgyvendinimo tvarką pagal savo kompetenciją nustato centrinis mokesčių administratorius, suderinęs su finansų ministru.

Komentaras

1. Valstybinė mokesčių inspekcija mokesčius apskaičiuoja pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą vadovaudamasi Mokesčio apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą taisyklėmis patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. VA-103 (Žin., 2004, Nr. 86-3156).

71 STRAIPSNIS. Susitarimas dėl mokesčio dydžio

1. Mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojas gali pasirašyti susitarimą dėl mokesčio ir su juo susijusių sumų dydžio, jei, apskaičiuojant mokesčius, nė viena iš šalių neturi pakankamai įrodymų savo apskaičiavimams pagrįsti. Pasirašius tokį susitarimą, mokesčių mokėtojas praranda teisę ginčyti mokesčio apskaičiavimo teisingumą, o mokesčių administratorius - apskaičiuoti didesnę sumą negu nurodyta susitarime. Minėtas susitarimas gali būti pasirašytas mokestinio tyrimo ar mokestinio patikrinimo metu, taip pat visų mokestinių ginčų nagrinėjimo etapų metu.

2. Šio straipsnio nuostatos netaikomos administruojant muitus.

Komentaras

1. Tais atvejais, kai nei mokesčių mokėtojas, nei mokesčių administratorius neturi pakankamai įrodymų savo apskaičiuotoms mokesčių sumoms pagrįsti (pvz. mokesčių mokėtojas neturi visų mokesčio apskaičiavimui pagrįsti reikalingų dokumentų, dėl ko mokesčių administratorius mokestį apskaičiuoja naudodamas MAĮ 69 ar 70 straipsniuose numatytus specialius mokesčių apskaičiavimo būdus ar atitinkamo mokesčio įstatyme numatytus būdus (pvz. PVM 17 str., Pelno mokesčio įstatymo 40 str., Gyventojų pajamų mokesčio 15 str.), ir taip pat neturi pakankamai įrodymų savo apskaičiavimams pagrįsti), gali būti inicijuojamas mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo susitarimo dėl mokesčio ir su juo susijusių sumų dydžio pasirašymas.

2. Susitarimas dėl mokesčio ir su juo susijusių sumų dydžio gali būti pasirašytas tik tuomet, jeigu mokesčių administratorius atlieka mokesčių mokėtojo mokestinį tyrimą, mokestinį patikrinimą, taip pat bet kuriame mokestinio ginčo nagrinėjimo etape.

3. Susitarimas gali būti pasirašomas dėl bet kurio mokesčių administratoriaus administruojamo mokesčio ir su juo susijusių sumų dydžio, nustatytų mokestinio tyrimo ar mokestinio patikrinimo metu, įskaitant ir tuos, kuriuos valstybinė mokesčių inspekcija administruoja dalinai (pvz. valstybinio socialinio draudimo įmokos ir su jomis susijusios sumos), išskyrus muitus.

4. Mokesčių mokėtojui ir mokesčių administratoriui pasirašius tokį susitarimą, mokesčių mokėtojas praranda teisę ginčyti mokesčio apskaičiavimo teisingumą MAĮ nustatyta tvarka, o

mokesčių administratorius – apskaičiuoti didesnę sumą nei nurodyta susitarime. Tačiau pažymėtina, kad dėl susitarime nurodytų sumų mokesčių mokėtojui išlieka teisė kreiptis į mokesčių administratorių dėl mokestinės nepriemokos sumokėjimo atidėjimo arba išdėstymo, dėl atleidimo nuo baudų ir/ar delspinigių esant MAĮ numatytiems pagrindams, taip pat naudotis kitomis MAĮ nustatytomis teisėmis.

5. Valstybinės mokesčių inspekcijos taikomos Mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo susitarimo dėl mokesčio ir su juo susijusių sumų dydžio pasirašymo taisyklės yra patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. VA- 210, (Žin., 2005, Nr. 2- 28).

72 STRAIPSNIS. Mokesčio apskaičiavimas pagal kitų valstybės institucijų dokumentus.

1. Mokesčių administratorius turi teisę apskaičiuoti mokestį remdamasis kitų valstybės įstaigų ir institucijų aktais ar kitais dokumentais, surašydamas patikrinimo aktą šio Įstatymo nustatyta tvarka.

Komentaras

1. Valstybės įstaigos ir institucijos, atlikdamos savo funkcijas ir nustačiusios mokesčių įstatymų pažeidimus, tačiau neįgaliotos MAĮ nustatyta tvarka atlikti mokesčių administravimo veiksmų, surašytus aktus ar kitus dokumentus (pvz. specialisto išvadas), vadovaujantis MAĮ 30 straipsnio 2 dalies nuostatomis, privalo pateikti mokesčių administratoriui.

2. Pagal iš kitų valstybės įstaigų ir institucijų gautus aktus ar kitus dokumentus mokesčių administratorius turi teisę apskaičiuoti mokesčius, surašydamas patikrinimo aktą, kuris tvirtinamas MAĮ nustatyta tvarka (žr. MAĮ 128 ir 129 straipsnių komentarus). Tokiu atveju su pavedimu tikrinti mokesčių mokėtojas gali būti nesupažindinamas, pranešimas apie mokestinį patikrinimą jam nesiunčiamas, tačiau mokesčių mokėtojas laisvos formos raštu informuojamas, kad pagal atitinkamos valstybės įstaigos ar institucijos dokumentus jam apskaičiuojamas mokestis ir surašomas patikrinimo aktas, taip pat informuojama, kad jis turi teisę teikti pastabas ir paaiškinimus dėl tikrinamo dalyko.

2. Mokestis šio straipsnio 1 dalyje numatytu būdu gali būti apskaičiuojamas tais atvejais, kai minėtoje dalyje nurodytos institucijos pagal įstatymuose nustatytą kompetenciją atlieka asmenų komercinės, ūkinės ar finansinės veiklos patikrinimus ir nustato mokesčių įstatymų pažeidimus, tačiau nėra įgaliotos šio Įstatymo nustatyta tvarka atlikti mokesčių administravimo veiksmų. Šiuo atveju pakartotinai tikrinti mokesčių mokėtojo mokesčio apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo mokesčių administratorius neprivalo.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius šio straipsnio 1 dalyje numatytu būdu mokesčius gali apskaičiuoti tais atvejais, kai valstybės įstaigos ir institucijos pagal jų veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose nustatytą kompetenciją atlieka asmenų komercinės, ūkinės ar finansinės veiklos patikrinimus ir nustato mokesčių įstatymų pažeidimus, tačiau nėra įgaliotos MAĮ nustatyta tvarka atlikti mokesčių administravimo veiksmų. Tokios valstybės įstaigos ir institucijos yra pvz., Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, kuri, vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo (Žin., 2002, Nr. 33 –1250) 7 str. nuostatomis, turi teisę atlikti ūkinės finansinės veiklos tyrimą, taip pat Lietuvos policija, kurios pareigūnai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo (Žin., 2000, Nr. 90 – 2777) 20 straipsnio 1 punkto nuostatomis, turi teisę tikrinti visų rūšių įmonių, įstaigų bei organizacijų ūkinę, komercinę, finansinę ar kitokią veiklą.

2. Šiuo atveju mokesčių administratorius mokesčius apskaičiuoti gali pagal minėtų institucijų pateiktus aktus ar kitus dokumentus, pats neatlikdamas pakartotino tikrinimo.

3. Tais atvejais, kai iškyla abejonių dėl šio straipsnio 1 dalyje nurodytų institucijų apskaičiavimų pagrįstumo ir teisingumo, mokesčių administratorius turi teisę jų pareikalauti atlikti pakartotinį patikrinimą konkrečiai nurodydamas, dėl ko nesutinkama, arba pats šio Įstatymo nustatyta tvarka patikrinti, ar mokestis apskaičiuotas, deklaruotas ir sumokėtas teisingai.

Komentaras

1. Kai minėtų institucijų atliktų apskaičiavimų teisingumas ir pagrįstumas mokesčių administratoriui kelia abejonių, mokesčių administratorius gali pareikalauti minėtų institucijų atlikti pakartotinį patikrinimą. Tokiu atveju jis privalo raštu kreiptis į minėtas institucijas ir konkrečiai nurodyti su kuo yra nesutinkama (pvz. trūksta tam tikrų įrodymų, dokumentų, kitos informacijos).

2. Mokesčių administratorius tokiais atvejais taip pat gali mokestinį patikrinimą atlikti ir pats. Mokestinis patikrinimas tokiu atveju atliekamas vadovaujantis MAĮ VI skyriaus nuostatomis (žr. MAĮ VI skyriaus komentarą).

4. Apskaičiavęs mokestį šio straipsnio nustatyta tvarka, mokesčių administratorius prisiima visą atsakomybę dėl mokesčio apskaičiavimo teisingumo.

Komentaras

1. Kai mokesčių administratorius mokesčius apskaičiuoja pagal iš kitų valstybės įstaigų ir institucijų gautus aktus ar kitus dokumentus, jis turi pagrįsti mokesčių mokėtojui papildomai apskaičiuotas mokesčio ir su juo susijusias sumas, t. y. mokesčių mokėtojui turi būti pateikti visi faktai, aplinkybės, dokumentai, patvirtinantys, kad mokesčio ir su juo susijusios sumos apskaičiuotos pagrįstai ir teisingai.

2. Mokesčių administratoriui apskaičiavus mokestį pagal iš kitų valstybės įstaigų ir institucijų gautus aktus ar kitus dokumentus, taikomi MAĮ 117 ir 118 straipsniuose nustatyti mokestinių patikrinimų atlikimo periodiškumo bei pakartotinio patikrinimo atlikimo apribojimai.

ANTRASIS SKIRSNIS
MOKESČIO DEKLARACIJA

73 STRAIPSNIS. Bendrosios nuostatos

1. Priklausančius mokėti mokesčius mokesčių mokėtojas deklaruoja savarankiškai, išskyrus tiesiogiai atitinkamų mokesčių įstatymuose nurodytus atvejus. Preziumuojama, kad mokesčio deklaracijoje nurodyti duomenys yra teisingi.

Komentaras

1. Atitinkamo mokesčio įstatymas nustato:

1.1. mokėtinas mokestis deklaruojamas savarankiškai mokesčių mokėtojui pateikiant deklaraciją.

1.2. mokėtiną mokestį apskaičiuoja mokesčių administratorius ir mokesčio deklaraciją pateikia mokesčių mokėtojui (pvz. žemės mokesčio deklaracija).

1.3. mokestis mokamas neteikiant mokesčio deklaracijos, jei mokesčio įstatymas nenustato kitaip (pvz. privalomojo sveikatos draudimo įmokos, įmokos į Garantinį fondą).

2. Mokesčio mokėtojo pateiktoje mokesčio deklaracijoje nurodyti duomenys laikomi teisingais.

2. Jei atitinkamo mokesčio įstatymas nenustato kitaip, dėl kiekvieno mokesčių mokėtojui priklausančio mokėti mokesčio pateikiama atskira mokesčio deklaracija.

Komentaras

1. Kai atitinkamas mokesčio įstatymas nustato, kad mokėtiną mokestį mokesčių mokėtojas deklaruoja savarankiškai arba mokėtiną mokestį apskaičiuoja mokesčių administratorius ir deklaraciją pateikia mokesčių mokėtojui, tai kiekvienam priklausančiam mokėti mokesčiui pateikiama atskira mokesčio deklaracija.

3. Mokesčio deklaracija gali turėti priedų. Jie laikomi neatsiejama mokesčio deklaracijos dalimi.

Komentaras

1. Mokesčio deklaracijos užpildymo ir pateikimo tvarką reglamentuoja Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko (atskirais atvejais, nustatytais konkretaus mokesčio įstatyme, kitos valstybės institucijos vadovo) įsakymu patvirtintos atitinkamo mokesčio deklaracijos užpildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklės.

2. Tam tikros deklaracijos turi priedus, kurie yra neatsiejama deklaracijos dalis. Jei deklaracija turi priedų, kuriuose deklaruojamos tam tikros mokestinės prievolės, tai būtina užpildyti tiek priedus, tiek deklaraciją (pvz. pildoma Metinė pajamų deklaracija forma GPM308 ir reikalingi užpildyti deklaracijos priedai).

74 STRAIPSNIS. Mokesčio deklaracijos forma

Jei mokesčio įstatymas nenustato kitaip, atitinkamo mokesčio deklaracijos formą, jos užpildymo ir pateikimo tvarką tvirtina centrinis mokesčių administratorius.

Komentaras

1. Centrinis mokesčių administratorius atitinkamam mokesčiui apskaičiuoti ir deklaruoti tvirtina mokesčio deklaracijos formą, jos užpildymo ir pateikimo taisykles. Atskirais atvejais, nustatytais konkretaus mokesčio įstatyme, mokesčio deklaracijos formą, jos užpildymo ir pateikimo taisykles tvirtina kita, atitinkamo mokesčio įstatyme nurodyta valstybės institucija. Gali būti patvirtinta viena ar kelios to paties mokesčio deklaracijų formos.

2. Jeigu atitinkamuose mokesčių teisės aktuose nenustatyta kitaip, mokesčių mokėtojas, jam priklausančiam mokėti mokesčiui apskaičiuoti, perskaičiuoti ir deklaruoti pildo atitinkamo mokesčio deklaracijos formą.

3. Mokesčio deklaracijos forma turi būti užpildyta ir mokesčių administratoriui pateikta laikantis jos užpildymo ir pateikimo taisyklių, kurios reglamentuoja atitinkamo mokesčio deklaracijos formos užpildymo ir pateikimo mokesčių administratoriui tvarką.

4. Priklausomai nuo atitinkamo mokesčio įstatyme nustatyto mokesčio deklaravimo ir/ar sumokėjimo mokestinio laikotarpio, gali būti pildoma ir mokesčių administratoriui teikiama mėnesio, ketvirčio, pusmečio, metų ar kito mokestinio laikotarpio mokesčio deklaracijos forma.

5. Mokesčių deklaracijų formomis mokesčių mokėtojai aprūpinami nemokamai. Spaustuviniu būdu pagamintų formų galima įsigyti apskričių valstybinių mokesčių inspekcijų teritoriniuose skyriuose. Mokesčių deklaracijų formos, jų užpildymo ir pateikimo taisyklės skelbiamos leidinyje „Valstybės žinios“ bei Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM) interneto svetainėje (www.vmi.lt).

6. Mokesčių administratoriui turi būti teikiama tinkamai užpildyta spaustuviniu būdu pagaminta deklaracijos forma, arba VMI prie FM interneto svetainėje (www.vmi.lt) skelbiama deklaracijos forma, skirta pildyti kompiuteriniu būdu. Bendrieji mokesčių deklaracijų formų, jų užpildymo ir pateikimo reikalavimai yra nustatyti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2010 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. VA-83 „Dėl dokumentų teikimo elektroniniu būdu taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 90-4800) (iki 2010-07-29 galiojo Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 9 d. įsakymas Nr. VA-133 „Dėl Mokesčių deklaracijų formų teikimo elektroniniu būdu taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 109-4115; 2008, Nr. 61-2328)), 2004 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. VA-135 (Žin., 2004, Nr. 109-4117; 2005, Nr. 17-563).

75 STRAIPSNIS. Mokesčio deklaracijos pateikimo būdai

1. Mokesčio deklaracija pateikiama centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka elektroniniu būdu, išskyrus šiame straipsnyje nustatytus atvejus, kuriais mokesčių mokėtojas turi teisę pasirinkti mokesčio deklaraciją pateikti raštu.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojų ir mokesčius išskaičiuojančių asmenų (toliau – mokesčių mokėtojas) teikiamų mokesčių deklaracijų ir jų priedų (toliau – deklaracija) pateikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai (toliau – VMI) tvarka ir būdai reglamentuojami Mokesčių deklaracijų pateikimo, jų pateikimo termino pratęsimo ir mokesčių mokėtojų laikino atleidimo nuo mokesčių deklaracijų ir (arba) kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2004 m. liepos 9 d. viršininko įsakymu Nr. VA-135 „Dėl mokesčių deklaracijų pateikimo, jų pateikimo termino pratęsimo ir mokesčių mokėtojų laikino atleidimo nuo mokesčių deklaracijų ir (arba) kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo“ (toliau – Deklaracijų pateikimo taisyklės).

2. Mokesčių mokėtojas elektroniniu būdu mokesčių deklaracijas gali pateikti per VMI elektroninio deklaravimo informacinę sistemą (toliau – EDS).

Mokesčių mokėtojas (fizinis asmuo ar juridinis asmuo), prieš pradėdamas teikti mokesčių deklaracijas elektroniniu būdu, su VMI turi sudaryti Mokesčių deklaracijų teikimo elektroniniu būdu sutartį (toliau – sutartis) ir tapti registruotu EDS vartotoju.

Sutartis gali būti sudaryta tokiais būdais:

- su juridiniais asmenimis sutartis sudaroma raštu arba elektroniniu būdu, kai sutartį elektroniniu parašu pasirašo mokesčių mokėtojo (juridinio asmens) vadovas arba jam prilygintas asmuo (pvz., bankroto administratorius) ir mokesčių administratoriaus vadovas (ar jo įgaliotas asmuo);
- su fiziniais asmenimis sutartis sudaroma raštu arba elektroniniu būdu. Elektroniniu būdu sutartis sudaroma su fiziniais asmenimis (panaudojant fizinio asmens turimas banko interneto bankininkystės paslaugų vartotojo identifikavimo priemones: identifikavimo kodus, slaptažodžius ir pan.), kurie yra Lietuvos Respublikoje registruotos komercinio banko įstaigos (toliau – bankas), su kuria VMI prie FM yra pasirašiusi autentifikavimo duomenų teikimo sutartį, interneto bankininkystės paslaugų vartotojai. Kokie bankai su VMI prie FM yra pasirašę autentifikavimo duomenų teikimo

sutartį, mokesčių mokėtojai gali sužinoti trumpuoju telefono numeriu 1882, elektroniniu paštu, VMI interneto svetainėje www.vmi.lt.

Elektroniniu būdu sudaryta sutartis turi tokią pat juridinę galią kaip ir asmens pasirašyta sutartis.

Detali mokesčių deklaracijų pateikimo elektroniniu būdu tvarka nustatyta Dokumentų teikimo elektroniniu būdu taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2010 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. VA-83 „Dėl Dokumentų teikimo elektroniniu būdu taisyklių patvirtinimo“.

2. Mokesčio deklaracija gali būti pateikiama raštu šiais atvejais:

1) kai teikiama gyventojų pajamų mokesčio metinė deklaracija;

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalies 1 punkte numatyta išimtis pateikti deklaraciją raštu taikoma, kai mokesčių mokėtojas (fizinis asmuo) teikia Metinę pajamų deklaraciją (GPM308 forma), patvirtintą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2009 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. VA-96 „Dėl Metinės pajamų deklaracijos GPM308 formos ir jos priedų užpildymo, pateikimo bei tikslinimo taisyklių patvirtinimo“, Metinę nenuolatinio Lietuvos gyventojo pajamų mokesčio deklaraciją (GPM309 forma), patvirtintą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2009 m. lapkričio 19 d. įsakymu Nr. VA-82 „Dėl Metinės nenuolatinio Lietuvos gyventojo pajamų mokesčio deklaracijos GPM309 formos, jos užpildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“. Minėtas deklaracijų formas fiziniai asmenys gali pateikti ir elektroniniu būdu per EDS (žr. komentuojamojo straipsnio 1 dalies komentaro 2 punktą).

2) kai mokesčio deklaracijos pateikti elektroniniu būdu neįmanoma dėl objektyvių priežasčių arba elektroninis deklaracijos pateikimo būdas lemtų akivaizdžiai neproporcingą administracinę naštą.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalies 2 punktas numato išimtis, kai deklaracijų pateikti elektroniniu būdu neįmanoma dėl objektyvių priežasčių, pvz., atitinkamos deklaracijos užpildymo taisyklės nenumato elektroninio pateikimo būdo arba numatytas alternatyvus atitinkamos deklaracijos pateikimo būdas ir tvarka ir kt., taip pat kai elektroninis pateikimo būdas mokesčių mokėtojui sukeltų neproporcingą administracinę naštą, pvz., kai deklaraciją teikia užsienio fiziniai ar juridiniai asmenys, nesantys pridėtinės vertės mokesčio mokėtojais, ir kt.

3. Su mokesčio apskaičiavimu ir sumokėjimu susijusių apyskaitų, ataskaitų, duomenų ir kitų dokumentų pateikimui *mutatis mutandis* taikomos šio straipsnio nuostatos dėl mokesčio deklaracijos pateikimo.

Komentaras

1. Komentuojamojo straipsnio dalyje nurodytų dokumentų pateikimui *mutatis mutandis (lot.) (su tam tikrais pakeitimais)* taikomos Deklaracijų pateikimo taisyklių nuostatos.

2. Kai dokumentai teikiami elektroniniu būdu, tai jie turi būti pateikiami per VMI portalo e. VMI autorizuotų elektroninių paslaugų sritį Mano VMI (toliau – Mano VMI). Komentuojamo

straipsnio dalyje išvardytų dokumentų detalią pateikimo elektroniniu būdu tvarką reglamentuoja Valstybinės mokesčių inspekcijos portalo e. VMI autorizuotų elektroninių paslaugų srities Mano VMI naudojimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. VA-91 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos portalo e. VMI autorizuotų elektroninių paslaugų srities Mano VMI naudojimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Mano VMI taisyklės).

Asmuo, norėdamas užsakyti ir / ar gauti elektronines paslaugas per Mano VMI, turi registruotis Mano VMI ir turėti Mano VMI atstovą. Fiziniam asmeniui, kai jis yra elektroninės paslaugos gavėjas, ir juridinio asmens vadovui arba jam prilygintam asmeniui (pvz., bankroto administratoriui), kai elektroninės paslaugos gavėjas yra juridinis asmuo, Mano VMI atstovo teisės suteikiamos automatiškai, prisijungus prie Mano VMI ir pasirinkus atitinkamą elektroninės paslaugos gavėją. Šis Mano VMI atstovas gali įgalioti kitą fizinį asmenį atstovauti elektroninės paslaugos gavėjui Mano VMI ir suteikti visas arba dalį Mano VMI atstovo teisių, kurios reikalingos, elektroninės paslaugos gavėjo vardu užsakant ir / ar gaunant elektronines paslaugas. Galimų suteikti Mano VMI atstovui teisių sąrašas skelbiamas Mano VMI srityje bei Mano VMI taisyklių priede „Duomenys apie Mano VMI atstovą“.

Mokesčių mokėtojas, norėdamas užsakyti ir / ar gauti atitinkamą elektroninę paslaugą, ją turi pasirinkti iš Mano VMI srityje pateikto elektroninių paslaugų sąrašo. Mano VMI srityje mokesčių mokėtojas gali pateikti dokumentus, susijusius su užsakytomis Mano VMI elektroninėmis paslaugomis.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2018-03-28 raštą Nr. (32.44-31-3E)-R-1794.)

Straipsnio pakeitimai:
Nr. XII-2038, 2015-11-19, paskelbta TAR 2015-11-27, i. k. 2015-18853

76 STRAIPSNIS. Mokesčio deklaracijos pateikimo terminas

1. Mokesčio deklaracija turi būti pateikta atitinkamam mokesčių administratoriui mokesčio įstatymo nustatytais terminais.

Komentaras

1. Mokesčio deklaracija atitinkamam apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – AVMI) teritoriniam skyriui ar Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM) padaliniui turi būti pateikta konkretaus mokesčio įstatymo nustatytais terminais.

2. Mokesčio deklaracijos pateikimo terminą taip pat reglamentuoja VMI prie FM viršininko (atskirais atvejais, nustatytais konkretaus mokesčio įstatyme, kitos valstybės institucijos vadovo) įsakymu patvirtintos atitinkamo mokesčio deklaracijos užpildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklės.

2. Centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka ir terminais mokesčio deklaracijos pateikimo terminas gali būti pratęstas mokesčių mokėtojo (fizinio asmens) mirties atveju, neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens savininko mirties atveju bei kitais centrinio mokesčių administratoriaus nurodytais atvejais.

Komentaras

1. Mokesčio deklaracijos pateikimo terminas gali būti pratęstas, kai mokesčių mokėtojas (fizinis asmuo) ar neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens savininkas:

1.1. miršta (pripažįstamas mirusiu),

1.2. pripažįstamas neveiksniu ar ribotai veiksniu,

1.3. pripažįstamas nežinia kur esančiu.

2. Šio straipsnio komentaro 1 punkte nurodytais atvejais dėl deklaracijos pateikimo termino pratęsimo į mokesčių mokėtojo (fizinio asmens), neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens savininko nuolatinės gyvenamosios vietos AVMI gali kreiptis jo globėjai, rūpintojai, įpėdiniai ar turto administratoriai arba jų įgalioti asmenys.

3. Deklaracijos pateikimo terminas taip pat gali būti pratęstas atsiradus tokioms svarbioms aplinkybėms, dėl kurių mokesčių administratorius nustato, kad mokesčių mokėtojas negalėjo pateikti deklaracijos:

3.1. einamojo mokestinio laikotarpio dokumentų praradimas, kuris yra patvirtintas atitinkamos institucijos dokumentais (policijos komisariato, priešgaisrinės apsaugos tarnybos ir pan.) arba tam turinčių teisę institucijų dokumentų poėmis,

3.2. deklaracija negalėjo būti pateikta dėl aplinkybių, kurios nepriklausė nuo mokesčių mokėtojo valios ir kurių jis nenumatė ir negalėjo numatyti (avarija, stichinė nelaimė, sulaikymas įkalinimo vietose ir pan.).

4. Šio straipsnio komentaro 3 punkte nurodytais atvejais dėl mokesčio deklaracijos pateikimo termino pratęsimo į AVMI gali kreiptis mokesčių mokėtojas (juridinis ar fizinis asmuo) ar jo įgaliotas asmuo.

5. Mokesčio deklaracijos pateikimo termino pratęsimo atvejai ir tvarka yra nustatyti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. VA-135 (Žin., 2004, Nr. 109-4117; 2005, Nr. 17-563).

3. Jei mokesčio deklaracijos pateikimo termino laikotarpiu atsiranda prievolė mokėti mokestį, mokesčių mokėtojas mokestį privalo sumokėti mokesčio įstatymo nustatytu terminu, nepaisant to, kad mokesčio deklaracijos pateikimo terminas yra pratęstas.

Komentaras

1. Jei mokesčio deklaracijos pateikimo termino laikotarpiu atsiranda prievolė mokėti mokestį, mokesčių mokėtojas mokestį privalo sumokėti mokesčio įstatymo nustatytu terminu, neatsižvelgiant į tai, kad mokesčio deklaracijos pateikimo terminas yra pratęstas.

Pavyzdys

Įmonei A, 2004 m. mokestinio laikotarpio Metinės pelno mokesčio deklaracijos (FR0475 forma) pateikimo terminas vietos mokesčio administratoriaus sprendimu pratęstas iki 2005 m. gruodžio 1 d. Neatsižvelgiant į tai, vadovaujantis Pelno mokesčio įstatymu, apskaičiuotą 2004 m. mokestinio laikotarpio pelno mokestį įmonė A privalo sumokėti iki 2005 m. spalio 1 d.

4. Tuo atveju, kai mokesčio mokėtojo pateikta mokesčio deklaracija turėjo trūkumų ir jie šio Įstatymo VII skyriaus ir (arba) 80 straipsnio 2 dalies nustatyta tvarka buvo pašalinti, laikoma, kad ji buvo pateikta pirminės mokesčių deklaracijos pateikimo dieną.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojo pateikta Valstybinei mokesčių inspekcijai (toliau – VMI) mokesčio deklaracija gali turėti trūkumų:

1.1. VMI tiesiogiai pateiktos ar atsiųstos paštu mokesčio deklaracijos trūkumus šalina mokesčių administratorius ir mokesčių mokėtojas;

1.2. Elektroniniu būdu pateikta mokesčio deklaracija mokesčių administratoriaus iniciatyva netaisoma. Apie joje esančias klaidas (trūkumus) mokesčių mokėtojas informuojamas elektroniniu būdu.

2. Detali mokesčio deklaracijos trūkumų šalinimo bei mokesčių mokėtojo informavimo apie pašalintus (ir/ar nepašalintus) trūkumus tvarka reglamentuota Mokesčių deklaracijų pateikimo, jų pateikimo termino pratęsimo ir mokesčių mokėtojų laikino atleidimo nuo mokesčių deklaracijų ir arba kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. VA-135 „Dėl mokesčių deklaracijų pateikimo, jų pateikimo termino pratęsimo ir mokesčių mokėtojų laikino atleidimo nuo mokesčių deklaracijų ir (arba) kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo“ (Žin., 2004, Nr. 109-4117; 2009, Nr. 39-1502, toliau - Taisyklės).

3. Jei mokesčių mokėtojo pateiktos mokesčių deklaracijos trūkumai yra nustatomi mokesčių administratoriaus mokestinio tyrimo metu, mokesčių mokėtojas turi būti informuojamas ir mokesčio deklaracijos trūkumai turi būti pašalinami MAĮ VII skyriaus nustatyta tvarka (žr. MAĮ 135, 136, 137 straipsnių komentarus).

4. Tuo atveju, kai mokesčio deklaracijos trūkumus pašalina mokesčių administratorius arba mokesčių mokėtojas šio Įstatymo VII skyriaus ir (arba) Taisyklėse nustatyta tvarka ir terminais, laikoma, kad ji buvo pateikta pirminės mokesčių deklaracijos pateikimo dieną.

(76 straipsnio 4 dalies komentaras pakeistas pagal VMI prie FM 2009-07-09 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-6612.)

77 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojų atleidimas nuo mokesčio deklaracijos ir kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo

1. Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojai laikinai nevykdo veiklos, taip pat kai mokesčių administratorius teisės aktuose nustatytą mokesčių administratoriui teiktiną informaciją gauna iš trečiųjų šaltinių ir kitais atvejais, kai mokesčio deklaraciją ir (arba) kitus teisės aktuose nurodytus dokumentus pateikti netikslinga, mokesčių mokėtojai gali būti laikinai atleidžiami nuo mokesčio deklaracijos ir (arba) kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo. Laikino atleidimo nuo mokesčių deklaracijų ir (arba) kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo tvarką, terminus ir atvejus nustato centrinis mokesčių administratorius. *(Pakeista pagal 2007 m. liepos 3 d. įstatymo redakciją Nr. X-1249, Žin., 2007, Nr. 80-3220, įsigaliojo nuo 2007 m. liepos 19 d.)*

Komentaras

1. Komentuojamas straipsnis numato atvejus, kada mokesčių administratorius gali laikinai atleisti mokesčių mokėtoją nuo mokesčio deklaracijos ir (arba) kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų (toliau – kiti dokumentai) pateikimo:

1.1. mokesčių mokėtojas laikinai nevykdo veiklos. Tačiau jis gali būti atleistas tik nuo tų mokesčių, kurie yra susiję su veiklos vykdymu ir su pajamų uždirbimu, deklaracijų pateikimo (pvz., pelno mokesčio deklaracija);

1.2. teisės aktuose nustatytą informaciją VMI gauna iš trečiųjų šaltinių (pvz., jei mokesčių mokėtojas pateikė informaciją kitai valstybės įmonei, įstaigai ar organizacijai, iš kurios šią informaciją turi teisę gauti mokesčių administratorius pagal sudarytą duomenų teikimo sutartį);

1.3. kitais atvejais, kai deklaraciją ir (arba) kitus dokumentus pateikti netikslinga. Kiti atvejai, kai mokesčių mokėtojas gali būti atleistas nuo deklaracijos ir (arba) kitų dokumentų pateikimo, nustatyti atitinkamo mokesčio deklaracijos pateikimo tvarkoje (pvz., pelno nesiekiantis vienetas gali

būti atleidžiamas nuo metinės pelno mokesčio deklaracijų pateikimo) arba atskiru VMI prie FM viršininko įsakymu.

2. Mokesčių mokėtojų pripažinimo veiklos nevykdančiais kriterijai ir tvarka, jų prašymų laikinai atleisti nuo mokesčio deklaracijos ir (arba) kitų dokumentų pateikimo ir nagrinėjimo bei mokesčių administratoriaus sprendimų priėmimo tvarka reglamentuota Mokesčių deklaracijų pateikimo, jų pateikimo termino pratęsimo ir mokesčių mokėtojų laikino atleidimo nuo mokesčių deklaracijų ir arba kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. VA-135 „Dėl mokesčių deklaracijų pateikimo, jų pateikimo termino pratęsimo ir mokesčių mokėtojų laikino atleidimo nuo mokesčių deklaracijų ir (arba) kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo“ (Žin., 2004, Nr. 109-4117; 2009, Nr. 39-1502).

3. Esant Komentaro 1.2 ir 1.3 punktuose nurodytoms situacijoms, atskiri mokesčių mokėtojo prašymai (pvz., dėl atleidimo nuo finansinės atskaitomybės pateikimo) gali būti neteikiami, išskyrus atvejus, jeigu to reikalauja atitinkamo mokesčio deklaracijos pateikimo tvarka arba VMI prie FM viršininko įsakymas.

4. Pažymėtina, jog tuo atveju, kai veiklos nevykdantis mokesčių mokėtojas yra pridėtinės vertės mokesčio (toliau - PVM) mokėtojas ir prašo atleisti nuo PVM deklaracijos pateikimo, jis yra išregistruojamas iš Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų registro, vadovaujantis Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų įregistravimo į Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų registrą/išregistravimo iš Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų registro taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. 178 „Dėl įregistravimo į Pridėtinės vertės mokesčio registrą /išregistravimo iš Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų registro taisyklių“ (Žin., 2002, Nr. 66-2744; 2008, Nr. 89-3594).

2. Jei laikino atleidimo nuo mokesčio deklaracijos pateikimo laikotarpiu atsiranda prievolė mokėti mokestį, mokesčių mokėtojas mokestį privalo sumokėti mokesčio įstatymo nustatytu terminu, nepaisant to, kad mokesčių mokėtojas laikinai atleistas nuo mokesčio deklaracijos pateikimo.

Straipsnio pakeitimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

Komentaras

Jeigu mokesčių mokėtojas pagal AVMI viršininko ar jo įgalioto asmens sprendimą buvo atleistas nuo deklaracijų pateikimo, bet per tą laikotarpį atsirado prievolė mokėti mokesčius, tai mokesčių mokėtojas atitinkamo mokesčio įstatyme nustatyta tvarka turi pateikti mokesčio deklaraciją ir šį mokestį sumokėti.

Pavyzdys

Pagal AVMI sprendimą mokesčių mokėtojas atleistas nuo pelno mokesčio deklaracijų pateikimo už laikotarpį nuo 2008 m. liepos 1 d. iki 2011 m. gruodžio 12 d.

Pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (Žin., 2001, Nr.110-3992) 9 str. nuostatas jis taiko pinigų apskaitos principą (jo pajamos per paskutinius 3 mokestinius laikotarpius nei per vieną jų neviršijo 100 tūkstančių litų).

Tačiau šis mokesčių mokėtojas 2008 m. sausio mėnesį atliko paslaugas ir tai įformino sąskaita faktūra. 2008 m. gruodžio mėnesį pirkėjas jam apmokėjo už 2008 m. sausio mėn. suteiktas paslaugas. Kadangi pajamos užskaitomos pagal pinigų apskaitos principą, jis turi apskaičiuoti, deklaruoti ir sumokėti 2008 metų mokestinio laikotarpio pelno mokestį.

(77 straipsnio komentaras pakeistas pagal VMI prie FM 2009-07-09 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-6612.)

78 STRAIPSNIS. Bankrutuojančio arba restruktūrizuojamo juridinio asmens mokesčio deklaracijos pateikimas.

Jeigu atitinkamo mokesčio įstatymas nenustato kitaip, mokesčių mokėtojas – juridinis asmuo privalo, pradėjus jo bankroto ar restruktūrizavimo procedūrą, per 30 dienų mokesčių administratoriui pateikti atitinkamo mokesčio deklaraciją už laikotarpį nuo mokestinio laikotarpio pradžios iki minėtų procedūrų pradžios (šios deklaracijos pateikimas neatleidžia nuo prievolės pateikti mokesčio deklaraciją už visą mokestinį laikotarpį, jeigu jis pasibaigia iki minėtų procedūrų pabaigos) ir mokesčio deklaraciją už iki minėtų procedūrų pradžios pasibaigusį mokestinį laikotarpį, jeigu šios deklaracijos pateikimo terminas pagal atitinkamą mokesčio įstatymą dar nėra pasibaigęs.

Straipsnio pakeitimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

Komentaras

1. Juridiniam asmeniui, pradėjus bankroto procedūrą, nustatytą Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymu (Žin., 2001, Nr. 31-1010; 2001, Nr. 37, 2001, Nr. 52) arba restruktūrizavimo procedūrą, nustatytą Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymu (Žin., 2001, Nr. 31-1012, 2010, Nr. 86-4529)), turi būti taikomos specialios šiame straipsnyje nustatytos mokesčių deklaravimo taisyklės, t. y. jis turi per 30 dienų apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos teritoriniam skyriui (toliau – AVMI), kuriame jis įregistruotas mokesčių mokėtoju, pateikti atitinkamo mokesčio deklaraciją už laikotarpį nuo mokestinio laikotarpio pradžios iki minėtų procedūrų pradžios. Bankroto ar restruktūrizavimo procedūros pradžia laikoma teismo nutarties iškelti restruktūrizavimo/bankroto bylą įsiteisėjimo diena arba kreditorių susirinkimo nutarimo bankroto procedūras vykdyti ne teismo tvarka priėmimas.

Mokesčių mokėtojas privalo vadovautis šiame straipsnyje nustatytomis specialiomis mokesčių deklaravimo taisyklėmis, išskyrus atvejus, kai atitinkamame mokesčio įstatyme yra nustatomos kitokios bankrutuojančio arba restruktūrizuojamo juridinio asmens mokesčio deklaracijos pateikimo taisyklės.

2. Jeigu bankrutuojantis ar restruktūrizuojamas juridinis asmuo AVMI pateikė laikotarpio nuo mokestinio laikotarpio pradžios iki minėtų procedūrų pradžios tinkamai užpildytą atitinkamo mokesčio deklaraciją, tai šios deklaracijos pateikimas neatleidžia jo nuo prievolės pateikti viso mokestino laikotarpio privalomas teikti mokesčio deklaracijas, jeigu jis pasibaigia iki minėtų procedūrų pabaigos bei už iki minėtų procedūrų pradžios pasibaigusį mokestinį laikotarpį, kurios pateikimo terminas pagal atitinkamą mokesčio įstatymą dar nėra pasibaigęs.

Taip pat toks asmuo turi teikti visas deklaracijas, kurių pateikimo prievolė atsiras per visą laikotarpį iki minėtų procedūrų pabaigos.

Pavyzdys

Pateikiamas komentuojamų nuostatų taikymo pavyzdys, kai teikiama pelno mokesčio deklaracija.

Juridiniam asmeniui 2007-07-11 pradedama bankroto byla ir procedūra, kuri trunka iki 2009-02-11:

– per 30 dienų terminą nuo bankroto bylos pradžios, t. y. iki 2007-08-10, bankrutuojantis juridinis asmuo turi pateikti pelno mokesčio deklaraciją už laikotarpį nuo mokestinio laikotarpio pradžios iki minėtų procedūrų pradžios, t. y. 2007-01-01 – 2007-07-11;

– už iki bankroto procedūros pradžios pasibaigusį mokestinį laikotarpį, kai bankrutuojančio juridinio asmens pelno mokesčio deklaracijos pateikimo terminas pagal Pelno mokesčio įstatymą dar nėra pasibaigęs, t. y. suėjus metinės pelno mokesčio deklaracijos pateikimo terminui – 2007-10-01, turi būti pateikta deklaracija už mokestinį laikotarpį: 2006-01-01 – 2006-12-31;

– viso mokestinio laikotarpio metinę pelno mokesčio deklaraciją, jeigu jis pasibaigia iki minėtų procedūrų pabaigos, t. y. iki 2008-10-01 metinės pelno mokesčio deklaracijos pateikimo termino pabaigos, turi būti pateikta metinė pelno mokesčio deklaracija už mokestinį laikotarpį: 2007-01-01–2007-12-31.

(MAĮ 78 straipsnio komentaras papildytas ir pakeistas pagal VMI prie FM 2008-05-06 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-4199).)

79 STRAIPSNIS. Mokesčio deklaracijos pasirašymas

1. Mokesčio deklaraciją pasirašo mokesčių mokėtojas arba jo atstovas, taip pat kiti asmenys, nurodyti atitinkamo mokesčio deklaracijos užpildymo nurodymuose.

Komentaras

1. Centrinis mokesčių administratorius ar kita mokesčių įstatyme nurodyta valstybės institucija atitinkamam mokesčiui apskaičiuoti ir deklaruoti tvirtina deklaracijos formą, jos užpildymo ir pateikimo taisykles, kuriose nurodo kas turi pasirašyti mokesčio deklaraciją:

1.1. Lietuvos Respublikos vieneto teikiamas deklaracijas pasirašo jas pateikusio vieneto vadovas ir vyriausiasis buhalteris (buhalteris); jei vienetas yra neribotos civilinės atsakomybės ir neturi vyr. buhalterio (buhalterio) pareigybės, pasirašyti deklaracijas turi vieneto savininkas; jei vienetas neturi vyr. buhalterio (buhalterio) pareigybės ir pagal sutartį jam apskaitos paslaugas teikia bei deklaracijas rengia kitas vienetas, tai deklaracijas vietoj vyr. buhalterio (buhalterio) turi pasirašyti (jei taip nustatyta sutartyje) vieneto įgaliotas asmuo ir nurodyti savo vardą, pavardę, pareigas bei apskaitos paslaugas teikiančio vieneto pavadinimą;

1.2. Užsienio valstybės apmokestinamojo asmens teikiamas deklaracijas pasirašo užsienio valstybės apmokestinamojo asmens įgaliotasis asmuo, arba kitas įgaliotas atstovas, veikiantis pagal patvirtintą įgaliojimą ir nurodo savo vardą, pavardę;

1.3. Akcizais apmokestinamų prekių sandėlio (toliau – sandėlio) teikiamas deklaracijas pasirašo sandėlio savininkas ir vyr. buhalteris (buhalteris), jei sandėlis neturi vyr. buhalterio (buhalterio) pareigybės ir pagal sutartį jam apskaitos paslaugas teikia bei mokesčio deklaracijas rengia kitas vienetas, tai deklaracijas vietoj vyr. buhalterio (buhalterio) turi pasirašyti (jei taip nustatyta sutartyje) vieneto įgaliotas asmuo ir nurodyti savo vardą, pavardę, pareigas bei apskaitos paslaugas teikiančio vieneto pavadinimą;

1.4. Lietuvos gyventojas, teikiantis mokesčio deklaracijas, pasirašo pats. Jei užpildyti deklaraciją įstatymų nustatyta tvarka yra pavesta įgaliotam asmeniui, tai ją turi pasirašyti ir savo vardą bei pavardę nurodyti įgaliotas asmuo. Kai įstatymų nustatyta tvarka mokesčio deklaraciją užpildyti ir ją pateikti yra pavesta įgaliotam asmeniui, tai prie mokesčio deklaracijos turi būti pridedamas ir notaro patvirtintas įgaliojimas (išskyrus, kai mokesčio deklaraciją už vaiką (įvaikį) teikia jo tėvai (įtėviai), o už globotinį (rūpintinį) – jo globėjai (rūpintojai).

1.5. Nenuolatinis Lietuvos Respublikos gyventojas, teikiantis mokesčio deklaracijas, pasirašo pats Jei užpildyti deklaraciją įstatymų nustatyta tvarka yra pavesta įgaliotam asmeniui, tai ją turi pasirašyti ir savo vardą bei pavardę nurodyti įgaliotas asmuo. Kai įstatymų nustatyta tvarka mokesčių deklaraciją užpildyti ir ją pateikti yra pavesta įgaliotam asmeniui, tai prie mokesčių deklaracijos turi

būti pridedamas ir notaro patvirtintas įgaliojimas (išskyrus, kai mokesčių deklaraciją už vaiką (įvaikį) teikia jo tėvai (įtėviai), o už globotinį (rūpintinį) – jo globėjai (rūpintojai).

2. Parašo rekvizitas rašomas mokesčio deklaracijos formoje tam skirtoje vietoje.

3. Parašo rekvizitą privaloma rašyti ant visų mokesčio deklaracijų pateiktų popierine forma.

2. Elektronine forma pateikiama deklaracija patvirtinama elektroniniu parašu arba kitu būdu, užtikrinančiu ją pateikusio mokesčių mokėtojo tapatybę.

Komentaras

1. Asmuo, elektronine forma teikiantis deklaracijas, turi būti įregistruotas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos elektroninio deklaravimo informacinės sistemos vartotoju ir naudoti mokesčių deklaracijų formų teikimo elektroniniu būdu sutartyje nurodytas identifikavimo priemones.

2. Elektroniniu būdu pateikta mokesčių deklaracija turi tokią pat juridinę galią, kaip juridinio ar fizinio asmens pasirašyta ir įprasta tvarka pateikta mokesčių deklaracija.

3. Mokesčių deklaracijų teikimo elektronine forma tvarką reglamentuoja Dokumentų teikimo elektroniniu būdu taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2010 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. VA-83 „Dėl dokumentų teikimo elektroniniu būdu taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 90-4800) (iki 2010-07-29 galiojo Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 9 d. įsakymas Nr. VA-133 „Dėl Mokesčių deklaracijų formų teikimo elektroniniu būdu taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 109-4115; 2008, Nr. 61-2328).

80 STRAIPSNIS. Mokesčio deklaracijos tikslinimas

1. Mokesčių mokėtojas turi teisę patikslinti mokesčio deklaraciją, jei nėra pasibaigęs šio Įstatymo 68 straipsnyje nustatytas mokesčio apskaičiavimo (perskaičiavimo) terminas.

Komentaras

Jeigu kitaip nenustatyta atitinkamo mokesčio įstatyme, mokesčių mokėtojas turi teisę patikslinti mokesčio deklaraciją už einamuosius ir penkerius praėjusius kalendorinius metus, skaičiuojant atgal nuo tų metų, kada pradedama mokestį apskaičiuoti arba perskaičiuoti, sausio 1 dienos, kaip nustatyta šio įstatymo 68 straipsnyje.

2. Mokesčių administratorius, nustatęs formalius mokesčio deklaracijos trūkumus, turi teisę juos pašalinti savo iniciatyva, jeigu dėl to nesikeičia mokesčių mokėtojo mokestinė prievolė.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, pateiktoje deklaracijoje nustatęs formalių trūkumų, kurių ištaisymas neturi įtakos mokesčių mokėtojo prievolei bei jos dydžiui formuoti, gali juos ištaisyti savo iniciatyva ir informuoti mokesčių mokėtoją apie jo deklaracijos klaidingų duomenų taisymą, vadovaudamasis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 9 d. įsakymo Nr. VA-135 (Žin., 2004, Nr. 109-4117, 2009, Nr. 1502) 14.1. punkte nustatyta tvarka.

2. Ši norma įgyvendina turinio viršenybės prieš formą principą, įtvirtintą MAĮ 10 straipsnyje. Mokesčių administratorius šią nuostatą taiko mokesčių mokėtojo naudai.

3. Mokesčio deklaracijos tikslinimo tvarką nustato centrinis mokesčių administratorius.
Straipsnio pakeitimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

Komentaras

1. Mokesčio deklaracijos tikslinimo tvarką reglamentuoja Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko (atskirais atvejais, nustatytais konkretaus mokesčio įstatyme, kitos valstybės institucijos vadovo) įsakymu patvirtintos atitinkamo mokesčio deklaracijos užpildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklės.

2. Patikrinto ar tikrinamo mokestinio laikotarpio mokesčio deklaracijos tikslinimo atvejai ir tvarka nustatyti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. VA-135 „Dėl mokesčių deklaracijų pateikimo, priėmimo, jų pateikimo termino pratęsimo ir veiklos nevykdančių mokesčių mokėtojų laikino atleidimo nuo mokesčių deklaracijų pateikimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 109-4117, 2009, Nr. 1502) ir atitinkamo mokesčio deklaracijos užpildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklėse.

(Pakeista pagal VMI prie FM raštą 2007-11-12 Nr. (29.3-31-3)-R-11141)).

TREČIASIS SKIRSNIS
MOKESTINĖ PRIEVOLĖ

81 STRAIPSNIS. Mokestinės prievolės vykdymas

1. Mokesčių mokėtojas privalo sumokėti mokestį to mokesčio įstatymo ar jo pagrindu priimto lydimojo teisės akto nustatytu terminu.

Komentaras

Mokesčių mokėtojas atitinkamą mokestį MAĮ 83 straipsnyje nurodytu būdu (žr. MAĮ 83 straipsnio komentarą) turi sumokėti atitinkamo mokesčio įstatymo nustatytu terminu. Mokesčio sumokėjimo terminą taip pat reglamentuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės (atskirais atvejais, nustatytais konkretaus mokesčio įstatyme, jos įgaliotos institucijos) priimti poįstatyminiai teisės aktai.

2. Sprendime, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos, nurodytas papildomai apskaičiuotų mokesčių, paskirtų baudų ir apskaičiuotų delspinigių sumas mokesčių mokėtojas privalo sumokėti per 20 dienų nuo minėto sprendimo įteikimo jam dienos, jeigu atitinkamo mokesčio įstatymas arba šis straipsnis nenustato kito termino.
Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

Komentaras

1. Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininkui arba jo tam įgaliotam asmeniui mokestinio patikrinimo rezultatus patvirtinus sprendimu dėl patikrinimo akto tvirtinimo (toliau – sprendimas), vienas minėto sprendimo egzempliorius įteikiamas mokesčių mokėtojui. Sprendime nurodytas papildomai apskaičiuotų mokesčių, paskirtų baudų ir apskaičiuotų delspinigių sumas mokesčių mokėtojas privalo sumokėti per 20 dienų nuo sprendimo įteikimo jam dienos. 20 dienų minėtų sumų

sumokėjimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos nulis valandų nulis minučių po to momento, kai sprendimas laikomas įteiktu (žr. MAĮ 164 straipsnio komentarą) mokesčių mokėtojui. Terminas nelaikomas praleistu, jei sumokėta įmoka į AVMI surenkamąją sąskaitą patenka iki paskutinės minėto 20 dienų termino dienos pabaigos.

Pavyzdys

Vietos mokesčių administratoriaus viršininkas pasirašė sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo ir 2005-04-01 vienas minėto sprendimo egzempliorius buvo įteiktas mokesčių mokėtojui tiesiogiai (t.y., mokesčių mokėtojas savo parašu patvirtino sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo gavimą). Sprendime nurodytas papildomai apskaičiuotas mokesčių, paskirtų baudų ir delspinigių sumas mokesčių mokėtojas turi sumokėti per 20 dienų nuo minėto sprendimo įteikimo jam dienos, t.y., iki 2005-04-21 (imtinai).

Paskutinę sumokėjimo termino dieną (2005-04-21) mokesčių mokėtojas kredito įstaigai pateikė nurodymą pervesti sprendime dėl patikrinimo akto nurodytas papildomai apskaičiuotų mokesčių, paskirtų baudų ir apskaičiuotų delspinigių sumas. Kredito įstaiga mokesčių mokėtojo mokėjimo nurodymą įvykdė 2005-04-22 ir sumokėta pinigų sumą į vietos mokesčių administratoriaus sąskaitą pateko 2005-04-22. Tokiu atveju laikoma, kad sprendime nurodytų sumų sumokėjimo terminas yra praleistas.

Pavyzdys

Vietos mokesčių administratoriaus viršininkas pasirašė sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo ir 2005-04-01 vienas minėto sprendimo egzempliorius mokesčių mokėtojui buvo išsiųstas registruotu laišku. Kadangi minėtas sprendimas laikomas įteiktu mokesčių mokėtojui penktą darbo dieną, einančią po vietos mokesčių administratoriaus laiško perdavimo paštui dienos, tai šiuo atveju sprendimas mokesčių mokėtojui laikomas įteiktu 2005-04-08. Vadinasi, sprendime nurodytų sumų sumokėjimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo 200-04-09 ir baigiasi 2005-04-28 (imtinai).

2005-04-21 mokesčių mokėtojas kredito įstaigai pateikė nurodymą pervesti sprendime dėl patikrinimo akto nurodytas papildomai apskaičiuotų mokesčių, paskirtų baudų ir apskaičiuotų delspinigių sumas. Kredito įstaiga mokesčių mokėtojo mokėjimo nurodymą įvykdė 2005-04-22 ir sumokėta pinigų sumą į vietos mokesčių administratoriaus sąskaitą pateko 2005-04-22. Tokiu atveju laikoma, kad sprendime nurodytų sumų sumokėjimo terminas nebuvo praleistas.

2. Atitinkamo mokesčio įstatymas arba šis straipsnis gali nustatyti kitą terminą, nei, kad nustatytas komentuojamo straipsnio komentaro 1 punkte, per kurį turi būti sumokėtas mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-10 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11124.)

3. Mokestinė nepriemoka, kurios sumokėjimas yra atidėtas šio Įstatymo nustatyta tvarka, sumokama mokestinės paskolos sutartyje numatytu terminu.

Komentaras

Mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos sumokėjimas gali būti atidėtas arba išdėstytas. Vietos mokesčių administratoriui priėmus sprendimą atidėti arba išdėstyti mokestinės nepriemokos sumokėjimą, su mokesčių mokėtoju sudaroma mokestinės paskolos sutartis bei mokestinės nepriemokos ir palūkanų sumokėjimo grafikas, kuris yra neatsiejama mokestinės paskolos sutarties dalis (žr. MAĮ 88 straipsnio komentarą).

Minėtame mokestinės nepriemokos ir palūkanų sumokėjimo grafike numatytas įmokų dydis ir sumokėjimo terminai, kurių mokesčių mokėtojas privalo laikytis.

4. Muitinės administruojamus papildomai apskaičiuotus mokesčius ir su jais susijusias sumas mokesčių mokėtojas privalo sumokėti Reglamente (ES_ Nr. 952/2013 nustatytais muitų mokėjimo terminais. Muitinės administruojamų mokesčių (įskaitant papildomai apskaičiuotus mokesčius) ir su jais susijusių sumų mokėjimo tvarką nustato Vyriausybė, jeigu įstatymai nenustato kitaip.

Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19),
Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858,
Nr. XIV-761, 2021-12-14, paskelbta TAR 2021-12-22, i. k. 2021-26591.

Komentaras

1. Muitų sumokėjimą reglamentuoja Bendrijos muitinės kodekso 222-232 straipsniai. Muitams mokėti nustatyta tvarka taikoma ir kitiems muitinės administruojamiems mokesčiams (importo akcizams ir PVM), įskaitant papildomai apskaičiuotus mokesčius. Muitinės administruojamų mokesčių sumokėjimo tvarką reglamentuoja Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. birželio 24 d. nutarimu Nr. 748 (Žin., 1996, Nr. 61-1448; 2004, Nr. 57-1987).

2. Pagal Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklių 6.1 punktą rašytinėje muitinės deklaracijoje nurodytus mokesčius už per kalendorinį mėnesį išleistas prekes mokesčių mokėtojas, turintis teisę į mokėjimo atidėjimą, turi sumokėti iki kito mėnesio 16 dienos. Teisė į mokėjimo atidėjimą suteikiama mokesčių mokėtojui, pateikusiam garantiją, užtikrinančią mokestinės prievolės įvykdymą, išskyrus atvejus, kai mokesčių mokėtojas neturi juridinio asmens statuso arba jo atžvilgiu priimtas muitinės sprendimas, kuriuo jam atimta teisė į mokėjimo atidėjimą (teisė į mokėjimo atidėjimą atimama, jei mokesčių mokėtojas tinkamai nevykdo mokestinių prievolių arba pažeidinėja muitinės sankcionuotų veiksmų atlikimo tvarką).

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas, turintis teisę į mokėjimo atidėjimą, 2005 m. lapkričio mėn. importavo prekes keliomis siuntomis: 2005-11-07 įforminta importo muitinės deklaracija, kurioje nurodyta bendra importo mokesčių suma 5400 litų, 2005-11-17 įforminta importo muitinės deklaracija, kurioje nurodyta bendra importo mokesčių suma 6000 litų ir 2005-11-29 įforminta importo muitinės deklaracija, kurioje nurodyta bendra importo mokesčių suma 3200 litų. Bendrą mokesčių sumą 14600 litų už per 2005 m. lapkričio mėn. išleistas prekes mokesčių mokėtojas turi sumokėti iki 2005-12-16 įskaitytinai.

3. Mokesčių mokėtojas, neturintis teisės į mokėjimo atidėjimą (Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklių 6.2 punktas), kiekvienoje muitinės deklaracijoje nurodytus mokesčius turi sumokėti prekių muitinio įforminimo metu (iki prekių išleidimo). Prekių muitinio įforminimo metu sumokėtais mokesčiais laikomi mokesčiai, sumokėti grynais pinigais iki prekių išleidimo jų muitinio tikrinimo ir įforminimo metu, arba mokesčiai, sumokėti iš anksto, iki prekių pateikimo muitinei, per kredito ar kitą įmokas priimančią įstaigą.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas, kurio atžvilgiu priimtas muitinės sprendimas, kuriuo jam atimta teisė į mokėjimo atidėjimą, importavo prekes ir jos buvo išleistos į laisvą apyvartą 2005-11-09. Importo muitinės deklaracijoje nurodytą bendrą mokesčių sumą 3200 litų, mokesčių mokėtojas sumokėjo grynais pinigais prekių muitinio įforminimo metu 2005-11-09.

4. Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklių 10 punkte numatyta, kad kitais, šiose taisyklėse konkrečiai nenurodytais atvejais, apie įtrauktus į apskaitą ir mokėtinus mokesčius muitinė turi informuoti mokesčių mokėtoją įformindama ir išsiųsdama jam rašytinį pranešimą. Minėtas punktas taikomas muitinei priėmus sprendimą (t.y. patvirtinus patikrinimo ataskaitą arba supaprastinto patikrinimo ataskaitą), pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos. Rašytinį pranešimą kartu su patikrinimo ataskaita arba supaprastinto patikrinimo ataskaita muitinė išsiunčia mokesčių mokėtojui. Rašytiniame pranešime nurodytus mokesčius mokesčių mokėtojas turi sumokėti per 10 dienų nuo pranešimo įteikimo jam dienos. Šis terminas gali būti pratęstas esant Bendrijos muitinės kodekso 222 straipsnio 1 dalies a punkto ketvirtojoje pastraipoje nurodytoms aplinkybėms.

Pavyzdys

Teritorinė muitinė, taikydama supaprastintą mokestinio patikrinimo procedūrą, patikrino muitinės deklaraciją išleidus prekes ir nustatė, kad deklaruota per maža muitinė vertė, nuo kurios apskaičiuoti mokesčiai. Teritorinė muitinė, patikslinusi muitinę vertę, įformino ir patvirtino supaprastinto patikrinimo ataskaitą, kurioje mokesčių mokėtojui papildomai apskaičiavo mokesčius (bendra suma 6500 litų). Šiuos mokesčius teritorinė muitinė įtraukė į apskaitą ir išsiuntė mokesčių mokėtojui supaprastinto patikrinimo ataskaitą ir rašytinį pranešimą, kuriame nurodė papildomai apskaičiuotus mokesčius. Rašytinis pranešimas mokesčių mokėtojui įteiktas 2007-11-03. Pranešime nurodytą 6500 litų sumą mokesčių mokėtojas turi sumokėti iki 2007-11-13 įskaitytinai.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-10 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11124.)

82 STRAIPSNIS. Mokestinės prievolės įvykdymo būdai

Konkretaus mokesčių mokėtojo mokestinė prievolė įvykdoma:

1) **mokesčio ir su juo susijusių sumų sumokėjimu;**
2) **trečiojo asmens atliekamų mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos perėmimu;**
3) **turimos mokesčio permokos (skirtumo) įskaitymu mokestinei nepriemokai padengti.**

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 1 punkte nurodytas mokestinės prievolės įvykdymo būdas siejamas su MAĮ 83 straipsnyje numatytomis mokesčio sumokėjimo formomis ir sąlygomis (žr. MAĮ 83 straipsnio komentarą).

2. MAĮ nustatyta galimybė trečiajam asmeniui perimti mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką yra siejama su MAĮ 86 straipsnyje numatytu mokestinės nepriemokos perėmimu (žr. MAĮ 86 straipsnio komentarą).

3. Komentuojamo straipsnio 3 punkte nurodytas mokesčių mokėtojo turimos mokesčio permokos (skirtumo) įskaitymas mokestinei nepriemokai padengti yra siejamas su MAĮ 87 straipsnio 1, 2, 3, 4 dalyse nustatytu mokesčių permokos (skirtumo) įskaitymu (žr. MAĮ 87 straipsnio 1, 2, 3, 4 dalių komentarus).

<u>83 STRAIPSNIS</u>. Mokesčio sumokėjimas

1. Mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos sumokamos per kredito įstaigą arba kitą mokėjimo paslaugų teikėją. Teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka mokestis gali būti sumokėtas grynaisiais pinigais per mokesčių administratoriaus pareigūną, turintį įgaliojimą priimti grynuosius pinigus.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 1 dalyje nurodyta galimybė mokestį ir (arba) su juo susijusias sumas sumokėti grynaisiais arba negrynaisiais pinigais per pasirinktą kredito arba kitą mokėjimą priimančią įstaigą. Mokėjimo paslaugų teikėjų sąvoka yra pateikta Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatyme, pagal kurio nuostatas prie mokėjimo paslaugų teikėjų taip pat yra priskiriamos ir kredito įstaigos.

Mokesčio ir (arba) su juo susijusių sumų sumokėjimas per kitą mokėjimą priimančią įstaigą taip pat suprantamas kaip Lietuvos Respublikos muitinės administruojamų muitų ir mokesčių ir (arba) su jais susijusių sumų bei valstybės rinkliavų sumokėjimas muitinės įstaigų kasose.

Kredito įstaigai arba kitam mokėjimo paslaugų teikėjui mokesčių mokėtojas pateikia mokėjimo nurodymą (mokėjimo pavedimą), kuris gali būti sudarytas raštu arba elektroninėmis mokėjimo priemonėmis, pervesti mokesčių mokėtojo lėšas į Valstybinės mokesčių inspekcijos arba Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas.

Mokesčių mokėtojai sumokėti mokestį ir (arba) su juo susijusias sumas ir kitas įmokas, mokamas į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas gali tik per kredito ar kitą mokėjimo paslaugų teikėją. Galimybė sumokėti grynaisiais pinigais atvykus į VMI aptarnavimo padalinius nėra numatyta.

Įmokų (Lietuvos Respublikos muitinės administruojamų muitų ir mokesčių ir (arba) su jais susijusių sumų bei valstybės rinkliavų) grynais pinigais priėmimo muitinės įstaigose tvarka nustatyta ir patvirtinta Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2002 m. lapkričio 28 d. įsakymu Nr. 771 „Dėl įmokų grynais pinigais priėmimo muitinės įstaigose taisyklių patvirtinimo“.

2. Mokestis ir su juo susijusios sumos laikomos sumokėtais, kai kredito įstaiga arba kitas mokėjimo paslaugų teikėjas įskaito į mokesčių administratoriaus sąskaitą atitinkamą mokesčių mokėtojo inicijuotą mokėjimo operacijos sumą Mokėjimų įstatymo nustatyta tvarka.

Komentaras

Mokėjimo nurodymas laikomas įvykdytu, kai kredito įstaiga arba kitas mokėjimo paslaugų teikėjas sumokėtas sumas įrašo į mokesčių administratoriaus pajamų surenkamąją sąskaitą, jeigu mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus mokėjimo paslaugų teikėjas yra tas pats. Jeigu mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus kredito įstaigos arba kiti mokėjimo paslaugų teikėjai yra skirtingi, mokėjimo nurodymas laikomas įvykdytu, kai mokesčių administratoriaus mokėjimo paslaugų teikėjas gauna lėšas iš mokesčių mokėtojo kredito įstaigos ar kito mokėjimo paslaugų teikėjo.

Mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos laikomos sumokėtomis mokesčių mokėtojui grynaisiais pinigais sumokėjus Lietuvos Respublikos muitinės administruojamus muitus ir mokesčius ir (arba) su jais susijusias sumas bei valstybės rinkliavas muitinės įsitaigos kasoje.

Tais atvejais, kai muitinės įstaigoje nėra kasos, Lietuvos Respublikos muitinės administruojami muitai ir mokesčiai ir (arba) su jais susijusios sumos bei valstybės rinkliavos laikomos sumokėtomis muitinės poste įgaliotam muitinės pareigūnui priėmus grynuosius pinigus ir

išdavus mokėtojui įforminto Lietuvos Respublikos muitinės naudojamo griežtos apskaitos dokumento – kvito egzempliorių.

3. Mokestį ir su juo susijusias sumas už mokesčių mokėtoją gali sumokėti tretieji asmenys centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka.

Komentaras

Detali tvarka, kai valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamą mokestį ir (arba) su juo susijusias sumas ir kitas įmokas mokamas į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas už mokesčių mokėtoją gali sumokėti tretieji asmenys, nustatyta Mokesčių, baudų už administracinius nusižengimus ir kitų įmokų sumokėjimo už mokesčių mokėtoją tvarkos apraše, patvirtintame Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2006 m. sausio 30 d. įsakymu Nr. VA-6 „Dėl mokesčių, baudų už administracinius nusižengimus ir kitų įmokų sumokėjimo už mokesčių mokėtoją“.

Detali tvarka, kai mokestį už muitinės skolininką Lietuvos Respublikos muitinei gali sumokėti tretieji asmenys, nustatyta Trečiųjų asmenų mokamų mokesčių sumokėjimo taisyklėse, patvirtintose Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 1B-319 „Dėl Trečiųjų asmenų mokamų mokesčių sumokėjimo taisyklių patvirtinimo“.

4. Šiame Įstatyme vartojama mokesčio ir su juo susijusių sumų sumokėjimo sąvoka apima ir mokestį išskaičiuojančio asmens išskaičiuotų mokesčių ir su juo susijusių sumų sumokėjimą.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 4 dalyje nurodyta, jog MAĮ nuostatos, reglamentuojančios mokesčių mokėtojo mokesčio ir (arba) su juo susijusių sumų sumokėjimą, taip pat taikomos ir tais atvejais, kai mokestį ir (arba) su juo susijusias sumas į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas sumokėti privalo mokestį išskaičiuojantis asmuo. Mokestį išskaičiuojančio asmens sąvoka apibrėžta MAĮ 2 straipsnio 16 dalyje.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2022-01-11 raštą Nr. (29.3-31-3 Mr:) R-135.)

Straipsnio pakeitimai:
Nr. X-1297, 2007-10-18, Žin., 2007, Nr. 114-4629 (2007-11-08),
Nr. XI-99, 2008-12-22, Žin., 2008, Nr. 149-6023 (2008-12-30),
Nr. XI-558, 2009-12-10, Žin., 2009, Nr. 153-6896 (2009-12-28),
Nr. XI-1160, 2010-11-23, Žin., 2010, Nr. 145-7417 (2010-12-11).

84 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojo sumokėtų sumų įskaitymas

1. Mokesčių mokėtojo sumokėtos sumos įskaitomos pagal mokėjimo nurodyme mokesčių mokėtojo nurodytą įmokos kodą. Sumokėtų sumų kodavimo tvarką nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija. Jei mokesčių mokėtojas konkrečiai nenurodo, už ką turi būti įskaityta jo sumokėtoji suma, ji įskaitoma centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 1 dalis nustato, jog mokesčių mokėtojo (mokestį išskaičiuojančio asmens) arba už mokesčių mokėtoją trečiųjų asmenų (toliau – mokesčių mokėtojas) sumokėta pinigų suma įskaitoma pagal mokesčių mokėtojo mokėjimo nurodyme įrašytą įmokos kodą ir mokėjimo paskirtį. Jei mokesčių mokėtojas konkrečiai nenurodo kaip turi būti įskaitytos jo sumokėtos ar permokėtos sumos, o taip pat mokesčio skirtumas, tai sumokėtų sumų (mokesčio skirtumo) įskaitymo eiliškumas mokesčiams ir (ar) su jais susijusioms sumoms padengti bei mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus veiksmai atliekant šias procedūras vykdomi Mokesčių mokėtojo sumokėtų sumų įskaitymo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 20d. įsakymu Nr. VA – 193 „Dėl mokesčių mokėtojo sumokėtų sumų įskaitymo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 1 – 10) nustatyta tvarka.

2. Į muitinės surenkamąją sąskaitą sumokėtos įmokos įskaitomos Mokesčių mokėtojo muitinei sumokėtų sumų įskaitymo taisyklių, patvirtintų Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr.1B-574 „Dėl mokesčių mokėtojo muitinei sumokėtų sumų įskaitymo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 87-3196; toliau – Taisyklės - 2), nustatyta tvarka.

2. Dėl muitinės administruojamų mokesčių Vyriausybė gali nustatyti kitokią sumokėtų sumų įskaitymo tvarką.

Komentaras

Dėl muitinės administruojamų mokesčių Vyriausybė nėra nustačiusi kitokios sumokėtų sumų įskaitymo tvarkos.

Straipsnio pakeitimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

85 STRAIPSNIS. Mokesčių paskirstymas

1. Mokesčiai paskirstomi taip, kaip nustatyta Biudžeto sandaros įstatyme bei atitinkamų mokesčių įstatymuose. Jeigu įstatymuose nėra nurodyta, kur paskirstomi mokesčiai, jie įskaitomi į valstybės biudžetą.

Komentaras

Į teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos pajamų surenkamąją sąskaitą sumokėti mokesčiai, rinkliavos ir kitos įmokos (toliau – mokesčių įmokos) Biudžeto sandaros įstatyme bei atitinkamų mokesčių įstatymuose nustatytomis proporcijomis yra paskirstomos į valstybės biudžetą, savivaldybių biudžetus arba valstybės pinigų fondus.

Tais atvejais, kai įstatymuose nėra nurodyta kur paskirstomos mokesčių įmokos, jos įskaitomos į valstybės biudžetą.

Į Muitinės departamento surenkamąsias sąskaitas sumokėti eksporto ir importo muitai ir mokesčiai Biudžeto sandaros įstatyme bei atitinkamų mokesčių įstatymuose nustatyta tvarka yra įskaitomi į valstybės biudžetą.

2. Jei atskiro mokesčio įstatymas nenustato kitaip, delspinigių, baudų, palūkanų pagal mokestinės paskolos sutartį, šių palūkanų delspinigių sumos paskirstomos tokia tvarka kaip ir mokestis, su kuriuo jos susijusios.

Komentaras

Jeigu atskiro mokesčio įstatymas nenustato kitaip, į teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos pajamų surenkamąją sąskaitą sumokėtos delspinigių, baudų, palūkanų pagal mokestinės paskolos sutartį, šių palūkanų delspinigių sumos (toliau – kitos įmokos) yra paskirstomos į valstybės biudžetą, savivaldybių biudžetus bei valstybės pinigų fondus kaip ir mokesčių įmokos su kuriomis kitos įmokos susijusios.

Tais atvejais, kai įstatymuose nėra nurodyta kur paskirstomos mokesčių įmokos, su mokesčių įmokoms susijusios kitos įmokos įskaitomos į valstybės biudžetą.

Į Muitinės departamento surenkamąsias sąskaitas sumokėtos delspinigių, baudų, palūkanų pagal mokestinės paskolos sutartį, šių palūkanų delspinigių sumos yra įskaitomos į valstybės biudžetą.

86 STRAIPSNIS. Mokestinės nepriemokos perėmimas

Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką, mokesčių administratoriui leidus, gali perimti kiti asmenys. Tokiems asmenims taikomos visos mokestinės nepriemokos sumokėjimą ir išieškojimą reglamentuojančios mokesčių įstatymų nuostatos, kurios būtų taikomos mokesčių mokėtojui.

Komentaras

1. Komentuojamas MAĮ straipsnis įtvirtina teisę mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką perimti kitiems asmenims.

Mokestinės nepriemokos perėmimas - tai mokesčių administravimo procedūra, kai trečiasis asmuo perima visas mokesčių mokėtojo teises ar pareigas, susijusias su perimamos mokestinės nepriemokos sumokėjimu, ir tampa mokesčių mokėtoju perimtos mokestinės nepriemokos atžvilgiu.

Mokestinės nepriemokos perėmimo procedūros metu vietos mokesčių administratorius, gavęs mokesčių mokėtojo prašymą leisti perimti mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką, svarsto galimybę leisti ją perimti ir priima atitinkamą sprendimą – leisti ar neleisti perimti tą mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką kitam asmeniui (toliau - skolos perėmėjas).

2. Komentuojamas straipsnis numato, kad mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos perėmimo procedūrą turi reglamentuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

Lietuvos Respublikos finansų ministras, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugpjūčio 29 d. nutarimu Nr. 1052 „Dėl įgaliojimų patvirtinti Mokesčio mokėtojo mokestinės nepriemokos perėmimo tvarką suteikimo“ (Žin., 2001, Nr. 75-2649), savo 2002 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. 51 (Žin., 2002, Nr. 22-841, toliau – Įsakymas) patvirtino Mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos perėmimo tvarką.

Įsigaliojus MAĮ, Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. 1K-184 „Dėl Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. vasario 25 d. įsakymo Nr. 51 „Dėl mokesčio mokėtojo mokestinės nepriemokos perėmimo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2002, Nr. 22-841), Įsakymas buvo išdėstytas nauja redakcija.

3. Šio straipsnio nuostatos taikomos taip pat ir mokestį išskaičiuojančiam asmeniui. Mokestį išskaičiuojančio asmens sąvoka suprantama taip, kaip ji apibrėžta MAĮ: mokestį išskaičiuojantis asmuo - tai asmuo, kuriam mokesčių teisės aktuose nustatyta prievolė išskaičiuoti mokesčių mokėtojo mokestį ir jį sumokėti į biudžetą.

Pavyzdžiai

1. Mokesčių mokėtojas fizinis asmuo, turintis 3000 Lt žemės mokesčio nepriemoką, vietos mokesčių administratoriui pateikė prašymą leisti perimti UAB „X“ jo mokestinę nepriemoką. Vietos mokesčių administratorius, nustatęs, kad pagal teisės aktus ši mokestinė nepriemoka gali būti perduota UAB „X“, priėmė teigiamą sprendimą - leido UAB „X“ perimti fizinio asmens 3000 Lt žemės mokesčio nepriemoką.

2. UAB „M“ turi 5000 Lt susijusio su darbo santykiais gyventojų pajamų mokesčio nepriemoką. AB „C“ vietos mokesčių administratoriui pateikė prašymą leisti perimti UAB „M“ mokestinę nepriemoką. Vietos mokesčių administratorius, nustatęs, kad šios mokestinės nepriemokos perdavimas atitinka teisės aktų reikalavimus, priėmė sprendimą leisti AB „C“ perimti UAB „M“, kuri yra mokestį išskaičiuojantis asmuo, 5000 Lt mokestinę nepriemoką.

4. Mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką, vietos mokesčių administratoriui leidus, gali perimti kiti asmenys – juridinis asmuo ar kita organizacija arba fizinis asmuo.

Mokestinių nepriemokų negali perimti bankrutuojančios ar likviduojamos įmonės statusą turinčios įmonės, taip pat įmonės, kurioms yra iškeltos restruktūrizavimo bylos, bei tretieji asmenys, turintys mokestines nepriemokas, išskyrus atvejus, kai likviduojamų individualių įmonių mokestines nepriemokas nori perimti jų savininkai.

Pavyzdžiai

1. UAB „A“ iškelta bankroto byla. Valstybinė mokesčių inspekcija šioje įmonėje yra kreditorė, nes įmonė yra skolinga 10000 Lt valstybės (savivaldybių) biudžetui ir valstybės pinigų fondams. Bankrutuojanti UAB „A“ vietos mokesčių administratoriui pateikė prašymą leisti perimti UAB „B“ 20000 Lt mokestinę nepriemoką.

Kadangi UAB „A“ vykdoma bankroto procedūra neužbaigta, ši įmonė negalės perimti kito mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos, nes pati laiku neatsiskaito su savo kreditoriais, kurie dėl to jai inicijavo bankroto bylos iškėlimą, todėl ji negalės įvykdyti ir papildomai prisiimtų įsipareigojimų. Šiuo atveju bus priimtas vietos mokesčių administratoriaus sprendimas neleisti bankrutuojančiai UAB „A“ perimti UAB „B“ 20000 Lt mokestinės nepriemokos.

2. Mokesčių mokėtojas - fizinis asmuo, turi 2000 Lt žemės mokesčio nepriemoką. Jis pateikė vietos mokesčių administratoriui prašymą perimti UAB „X“ 3000 Lt pridėtinės vertės mokesčio nepriemoką. Šiuo atveju mokesčių mokėtojo – fizinio asmens prašymas nebus patenkintas ir jam nebus leista perimti kito mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos, nes jis pats laiku neatsiskaito su biudžetu.

3. Likviduojamas juridinis asmuo „X“ vietos mokesčių administratoriui pateikė prašymą leisti perimti restruktūrizuojamos įmonės „B“ 20000 Lt mokestinę nepriemoką.

Likviduojamas juridinis asmuo „X“, vadovaudamasis Civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74-2262) nuostatomis, privalo parduoti savo turtą ir atsiskaityti su kreditoriais. Jei likvidavimo procedūros metu paaiškėja, kad juridinio asmens turto neužtenka atsiskaityti su visais kreditoriais, turi būti teismui pateikiamas pareiškimas dėl bankroto bylos iškėlimo. Vadinasi, papildomos kito mokesčių mokėtojo (šiuo atveju – įmonės „B“) mokestinės nepriemokos perėmimas galėtų pažeisti paties likviduojamo juridinio asmens interesus, sumažinti kreditorių galimybes atgauti skolas ir paskatinti bankroto bylos iškėlimą.

Be to, įmonės restruktūrizavimo atveju (restruktūrizavimo procedūra vykdoma pagal 2001 m. kovo 20 d. Įmonių restruktūrizavimo įstatymą Nr. IX-218 (Žin., 2001, Nr. 31-1012, 2010, Nr. 86-

4529) juridinio asmens veikla yra tęsiama ir atsiskaitymas su kreditoriais vykdomas griežtai pagal teismo patvirtintą restruktūrizavimo planą. Todėl pati įmonė „B“ negali savarankiškai spręsti mokestinės nepriemokos perėmimo klausimų.

Įvertinęs minėtas aplinkybes, vietos mokesčių administratorius šiuo atveju negalės leisti likviduojamam juridiniam asmeniui „X“ perimti restruktūrizuojamos įmonės „B“ mokestinės nepriemokos.

5. Mokestinė nepriemoka perimama mokesčių mokėtojo ir skolos perėmėjo sudarytos sutarties pagrindu (sutartyje perimama mokestinė nepriemoka nurodoma remiantis vietos mokesčių administratoriaus, kurio aptarnaujamoje teritorijoje asmuo įregistruotas mokesčių mokėtoju, išduota mokesčių mokėtojo atsiskaitymo su valstybės, savivaldybių biudžetais ir valstybės pinigų fondais pažyma).

Kai individualios įmonės mokestinę nepriemoką perima jos savininkas, mokestinės nepriemokos perėmimas įforminamas Mokestinės nepriemokos perėmimo įsipareigojimu (tipinė jo forma patvirtinta VMI prie FM viršininko 2004 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. VA-202 (Žin., 2004, 185-6881)).

Sudarę sutartį, mokesčių mokėtojas arba skolos perėmėjas su prašymu duoti sutikimą perimti mokestinę nepriemoką ir papildomais dokumentais, įrodančiais, kad skolos perėmėjas turi pakankamai turto ir pajamų sumokėti mokesčių mokėtojo perimtą mokestinę nepriemoką, turi kreiptis į vietos mokesčių administratorių, kurio teritorijoje perduodantis mokestinę nepriemoką asmuo įregistruotas mokesčių mokėtoju.

Vietos mokesčių administratorius, atsižvelgdamas į skolos perėmėjo galimybes sumokėti prašomą perimti mokestinę nepriemoką, priima sprendimą tenkinti / netenkinti pateiktą prašymą.

Kai perimama likviduojamos individualios įmonės mokestinė nepriemoka ir ją perimti nori tos įmonės savininkas, mokesčių administratorius privalomai vertina tik mokestinės nepriemokos išieškojimo iš minėtos įmonės turto galimybes ir kaštus.

Tipinės sutarties, prašymo ir minėto mokesčių administratoriaus sprendimo formos yra patvirtintos VMI prie FM viršininko 2002 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. 86 „Dėl mokestinės nepriemokos perėmimo sutarties, prašymo duoti sutikimą mokestinei nepriemokai perimti ir sprendimo dėl mokestinės nepriemokos perėmimo formų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 37-1352; 2005, Nr. 25-821).

6. Kai vietos mokesčių administratorius priima sprendimą leisti perimti mokestinę nepriemoką, tai:

6.1. Laikoma, kad mokestinė nepriemoka jau yra skolos perėmėjo, o mokesčių mokėtojas nėra skolingas valstybės, savivaldybių biudžetams ir / ar valstybės pinigų fondams.

Pavyzdys

Vietos mokesčių administratorius priėmė sprendimą leisti UAB „X“ perimti AB „Z“ 3000 Lt mokestinę nepriemoką. Nuo sprendimo priėmimo dienos laikoma, kad mokesčių mokėtojas AB „Z“ minėtos 3000 Lt mokestinės nepriemokos neturi, vadinasi, ji gali gauti tam tikrą licenciją, gali likviduoti savo bendrovę ir pan.

6.2. Mokestinės nepriemokos išieškojimo veiksmai ir išieškojimą užtikrinančios priemonės, taikytos mokesčių mokėtojui, turi būti nutraukti;

6.3. Skolos perėmėjui pradedamos taikyti tos pačios mokestinės nepriemokos sumokėjimą ir išieškojimą reglamentuojančios mokesčių įstatymų nuostatos, kurios būtų taikomos ir mokesčių mokėtojui;

6.4. Mokestinės nepriemokos išieškojimo veiksmai ir išieškojimą užtikrinančios priemonės skolos perėmėjui gali būti pradėti taikyti tik po 5 darbo dienų nuo vietos mokesčių administratoriaus sprendimo leisti perimti mokestinę nepriemoką priėmimo dienos;

6.5. Kai perimama mokestinė nepriemoka, dėl kurios skaičiuojami delspinigiai, delspinigiai skolos perėmėjui skaičiuojami toliau pagal MAĮ nuostatas;

6.6. Kai perimama mokestinė nepriemoka, dėl kurios buvo sudaryta mokestinės paskolos sutartis, ši sutartis pasibaigia.

87 STRAIPSNIS. Mokesčių permokos įskaitymas ir grąžinimas

1. Mokesčių mokėtojo permokėtos mokesčių, administruojamų Valstybinės mokesčių inspekcijos ir muitinės, sumos pirmiausia yra įskaitomos mokesčių mokėtojo mokėtinų kitų mokesčių, administruojamų atitinkamai Valstybinės mokesčių inspekcijos ir muitinės, mokestinei nepriemokai padengti atitinkamo centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XIII-3010, 2020-06-04, paskelbta TAR 2020-06-09, i. k. 2020-12618.

Komentaras

1.Komentuojamame straipsnyje nustatytas mokesčių įskaitymo eiliškumas. Pirmiausia yra įskaitomos mokesčių mokėtojo permokėtos mokesčių, administruojamų Valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau — VMI) ir Muitinės, sumos kitų mokesčių mokėtojo mokesčių, administruojamų atitinkamai VMI ir Muitinės, mokestinei nepriemokai padengti. VMI administruojamų mokesčių ir kitų įmokų įskaitymo eiliškumas nustatomas Mokesčių mokėtojo sumokėtų sumų įskaitymo taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. VA-193 „Dėl Mokesčių mokėtojo sumokėtų sumų įskaitymo taisyklių patvirtinimo“, nustatyta tvarka.

2. Mokesčių mokėtojo muitinei sumokėtos sumos įskaitomos Mokesčių mokėtojo muitinei sumokėtų sumų įskaitymo taisyklių, patvirtintų Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. 1B-574 „Dėl Mokesčių mokėtojos muitinei sumokėtų sumų įskaitymo taisyklių patvirtinimo“, nustatyta tvarka.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2021-04-27 raštą Nr. (1.18-31-4 Mr)- R-1848.)

2. Mokestį išskaičiuojančio asmens permokėtos gyventojų pajamų mokesčio sumos gali būti įskaitomos tik gyventojų pajamų mokesčiui bei su juo susijusioms sumoms padengti ir tik tuo atveju, jeigu jos nesusidarė dėl per daug išskaityto pajamų mokesčio.

Neteko galios nuo 2016-01-01.
Straipsnio dalies naikinimas:
Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

3. Mokesčių mokėtojo permokėtos mokesčių, administruojamų muitinės, sumos yra įskaitomos mokesčių mokėtojo mokėtinų kitų mokesčių, administruojamų Valstybinės mokesčių inspekcijos, mokestinei nepriemokai padengti, o mokesčių mokėtojo permokėtos mokesčių, administruojamų Valstybinės mokesčių inspekcijos, sumos – mokesčių mokėtojo mokėtinų kitų mokesčių, administruojamų muitinės, mokestinei nepriemokai padengti centrinių mokesčių administratorių kartu nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XIII-3010, 2020-06-04, paskelbta TAR 2020-06-09, i. k. 2020-12618.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 3 dalis numato mokesčių mokėtojo permokėtų mokesčių, administruojamų Muitinės, sumų mokesčių mokėtojo mokėtinų kitų mokesčių, administruojamų VMI, mokestinei nepriemokai padengti tarpusavio įskaitymų galimybę. Atsižvelgiant į tai, mokesčių mokėtojo permokėtos mokesčių, administruojamų VMI, sumos taip pat gali būti įskaitomos mokesčių mokėtojo mokėtinų kitų mokesčių, administruojamų Muitinės, mokestinei nepriemokai padengti Muitinės administruojamų mokesčių permokos įskaitymo kitų mokesčių nepriemokai padengti, taip pat kitų mokesčių permokos įskaitymo Muitinės administruojamų mokesčių nepriemokai padengti tvarka, nustatyta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos bei Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos bendru 2004 m. lapkričio 23 d. įsakymu Nr. VA-182/1B-1042 „Dėl Mokesčių permokos (skirtumo) įskaitymo mokestinei nepriemokai ir kitoms nesumokėtoms sumoms ar skoloms valstybei padengti tvarkos aprašo patvirtinimo“.

2. Komentuojamo straipsnio 3 dalis *mutatis mutandis* yra taikytina už administracinius nusižengimus Administracinių nusižengimų kodekso (toliau nustatyta ANK) tvarka paskirtų baudų administravimui, t. y. mokesčių mokėtojo permokėtomis mokesčių, administruojamų Muitinės, sumomis galima padengti nesumokėtas už administracinius nusižengimus ANK nustatyta tvarka paskirtų baudų sumas ir atvirkščiai. Padengimo eiliškumui *mutatis mutandis* taikoma mokesčių įskaitymo tvarka.

4. Mokesčių Mokesčių mokėtojo permokėtos valstybinio socialinio draudimo įmokų ir privalomojo sveikatos draudimo įmokų sumos yra įskaitomos mokesčių mokėtojo mokėtinų kitų mokesčių, administruojamų Valstybinės mokesčių inspekcijos, mokestinei nepriemokai padengti, o mokesčių mokėtojo permokėtos kitų mokesčių, administruojamų Valstybinės mokesčių inspekcijos, sumos – mokesčių mokėtojo mokėtinų valstybinio socialinio draudimo įmokų, delspinigių, baudų, palūkanų skolai padengti, Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų administruojamai žalai, atsiradusiai dėl draudėjo kaltės, atlyginti ir privalomojo sveikatos draudimo įmokų mokestinei nepriemokai padengti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos nustatyta tvarka, suderinta su Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Šios dalies nuostatos dėl permokėtos privalomojo sveikatos draudimo įmokų sumos įskaitymo kitų mokesčių, administruojamų Valstybinės mokesčių inspekcijos, mokestinei nepriemokai padengti taikomos tik Sveikatos draudimo įstatymo 18 straipsnio 4 dalyje nurodytų asmenų permokėtoms privalomojo sveikatos draudimo įmokų sumoms.

Straipsnio dalies pakeitimas:

Nr. XIII-3010, 2020-06-04, paskelbta TAR 2020-06-09, i. k. 2020-12618.

Komentaras

1. Valstybinio socialinio draudimo įmokų permokos suma pirmiausia įskaitoma šių įmokų, delspinigių, baudų, palūkanų skolai padengti, Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų administruojamai žalai, atsiradusiai dėl draudėjo kaltės, atlyginti ir privalomojo sveikatos draudimo įmokų mokestinei nepriemokai padengti; privalomojo sveikatos draudimo įmokų permokos suma pirmiausia įskaitoma šių įmokų mokestinei nepriemokai padengti, po to valstybinio socialinio draudimo įmokų, delspinigių, baudų, palūkanų skolai padengti Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų administruojamai žalai, atsiradusiai dėl draudėjo kaltės, atlyginti. Po to, likusios mokesčių mokėtojo permokėtos valstybinio socialinio draudimo įmokų ir privalomojo

sveikatos draudimo įmokų sumos yra įskaitomos mokesčių mokėtojo mokėtinų kitų mokesčių, administruojamų VMI, mokestinei nepriemokai padengti.

2. Mokesčių mokėtojo permokėtos mokesčių, administruojamų VMI, sumos, likusios po mokesčių permokų įskaitymo 87 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka, įskaitomos mokesčių mokėtojo mokėtinų valstybinio socialinio draudimo įmokų, delspinigių, baudų, palūkanų skolai padengti, Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų administruojamai žalai, atsiradusiai dėl draudėjo kaltės, atlyginti ir privalomojo sveikatos draudimo įmokų mokestinei nepriemokai padengti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2021 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. VA-5 / V-58 „Dėl Mokesčių ir kitų mokėjimo įmokų permokos (skirtumo) nepriemokai padengti tarpusavio įskaitymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta tvarka. Šios dalies nuostatos dėl permokėtos privalomojo sveikatos draudimo įmokų sumos įskaitymo kitų mokesčių, administruojamų VMI, mokestinei nepriemokai padengti taikomos tik Sveikatos draudimo įstatymo 18 straipsnio 4 dalyje nurodytų asmenų permokėtoms privalomojo sveikatos draudimo įmokų sumoms.“.

3. Komentuojamo straipsnio 4 dalis *mutatis mutandis* yra taikytina už administracinius nusižengimus ANK nustatyta tvarka paskirtų baudų administravimui, t. y. Fondo valdybos administruojamų įmokų permokomis galima dengti nesumokėtas už administracinius nusižengimus ANK nustatyta tvarka paskirtų baudų sumas ir atvirkščiai.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2021-04-27 raštą Nr. (1.18-31-4 Mr)- R-1848.)

4[1]. Mokesčių mokėtojo permokėtos mokesčių, administruojamų Valstybinės mokesčių inspekcijos, sumos yra įskaitomos valstybinio socialinio draudimo įmokų, delspinigių, baudų ir palūkanų skolai padengti, Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų administruojamai žalai, atsiradusiai dėl draudėjo kaltės, atlyginti ir privalomojo sveikatos draudimo įmokų mokestinei nepriemokai padengti po to, kai permokėtos mokesčių sumos yra įskaitytos šio straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.

Papildyta straipsnio dalimi:
Nr. XIII-3010, 2020-06-04, paskelbta TAR 2020-06-09, i. k. 2020-12618.

Komentaras

1. Atsižvelgiant į komentuojamame straipsnyje nustatytą mokesčių ir įmokų įskaitymo eiliškumą, pirmiausia yra įskaitomos mokesčių mokėtojo permokėtos mokesčių, administruojamų VMI ir Muitinės, sumos kitų mokesčių mokėtojo mokesčių, administruojamų atitinkamai VMI ir Muitinės, mokestinei nepriemokai padengti. Po to, mokesčių mokėtojo permokėtos mokesčių, administruojamų VMI, sumos yra įskaitomos valstybinio socialinio draudimo įmokų, delspinigių, baudų ir palūkanų skolai padengti, Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų administruojamai žalai, atsiradusiai dėl draudėjo kaltės, atlyginti ir privalomojo sveikatos draudimo įmokų mokestinei nepriemokai padengti, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2021 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. VA-5 / V-58 „Dėl Mokesčių ir kitų mokėjimo įmokų permokos (skirtumo) nepriemokai padengti tarpusavio įskaitymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta tvarka.

2. Komentuojamo straipsnio 4[1] dalis *mutatis mutandis* yra taikytina už administracinius nusižengimus ANK nustatyta tvarka paskirtų baudų administravimui.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2021-04-27 raštą Nr. (1.18-31-4 Mr)- R-1848.)

5. Mokesčių mokėtojo Mokesčių mokėtojo permokėtos mokesčių sumos, kurios lieka po permokėtų mokesčių sumų įskaitymo šio straipsnio 1, 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka,

grąžinamos mokesčių mokėtojo prašymu. Tuo atveju, kai mokesčių mokėtojas turi laiku negrąžintų skolų valstybei pagal paskolas iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ar pagal paskolas, dėl kurių kreditoriams suteikta valstybės garantija, permokėtos mokesčių sumos, kurios lieka po permokėtų mokesčių sumų įskaitymo šio straipsnio 1, 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka, naudojamos šioje dalyje nurodytoms skoloms dengti centrinių mokesčių administratorių kartu nustatyta tvarka. Padengus šias skolas likusios sumos grąžinamos mokesčių mokėtojo prašymu.
Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XIII-3010, 2020-06-04, paskelbta TAR 2020-06-09, i. k. 2020-12618.

Komentaras

Mokesčių mokėtojo prašymu grąžinamos jo permokėtos mokesčių sumos, kurios lieka po permokėtų mokesčių sumų įskaitymo šio straipsnio 1, 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka (t. y. sudengus mokesčių ir įmokų permokas, administruojamas VMI, Muitinės arba Fondo valdybos). Tuo atveju, kai mokesčių mokėtojas turi laiku negrąžintų skolų valstybei pagal paskolas iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ar pagal paskolas, dėl kurių kreditoriams suteikta valstybės garantija, permokėtos mokesčių sumos, kurios lieka po permokėtų mokesčių sumų įskaitymo šio straipsnio 1, 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka, naudojamos šioje dalyje nurodytoms skoloms dengti tvarka, nustatyta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos bei Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos bendru 2004 m. lapkričio 23 d. įsakymu Nr. VA-182/1B-1042 „Dėl Mokesčių permokos (skirtumo) įskaitymo mokestinei nepriemokai ir kitoms nesumokėtoms sumoms ar skoloms valstybei padengti tvarkos aprašo patvirtinimo“ (2020 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. VA-90 / 1B-1054 redakcija). Padengus šias skolas, likusios sumos grąžinamos mokesčių mokėtojo prašymu Mokesčių mokėtojo permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų grąžinimo (įskaitymo) taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. VA-186 „Dėl mokesčio permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų įskaitymo (grąžinimo)“ nustatyta tvarka**.**

(Pakeista pagal VMI prie FM 2021-04-27 raštą Nr. (1.18-31-4 Mr)- R-1848.)

6. Mokesčių administratorius turi teisę patikrinti mokesčių mokėtojo prašymo grąžinti mokesčio permoką pagrįstumą šio Įstatymo nustatyta tvarka ir terminais. Jei mokesčių administratorius nustato, kad prašymo grąžinti mokesčio permoką pagrįstumui patikrinti būtini papildomi dokumentai, jis ne vėliau kaip per 10 dienų po rašytinio prašymo grąžinti mokesčio permoką gavimo dienos nurodo mokesčių mokėtojui pateikti trūkstamus dokumentus ir nustato jų pateikimo terminą. Jei dėl mokesčio permokos grąžinimo bus atliekamas mokestinis patikrinimas, šis patikrinimas turi būti pradėtas per 5 dienas nuo šio straipsnio 7 dalyje nustatytų terminų pabaigos dienos.
Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XIII-1329, 2018-06-28, paskelbta TAR 2018-06-30, i. k. 2018-10972.

Komentaras

1. Šioje dalyje reglamentuota mokesčių administratoriaus teisė patikrinti mokesčių mokėtojo prašymo grąžinti mokesčio permoką pagrįstumą šio Įstatymo nustatyta tvarka ir terminais. Jei mokesčių administratorius nustato, kad pateiktame prašyme įrašyti duomenys yra neteisingi ir / ar netikslūs, prašymo grąžinti mokesčio permoką pagrįstumui patikrinti būtini papildomi dokumentai (pavyzdžiui, prekių pirkimo–pardavimo sutartys, prekių eksporto faktą patvirtinantys dokumentai ir kt.), mokesčių mokėtojas nėra pateikęs jam privalomų teikti dokumentų / duomenų, kuriuos pagal galiojančius teisės aktus jis privalo pateikti, pavyzdžiui, nepateikė vienos ar kelių einamojo ir / ar

ankstesnių mokestinių laikotarpių to paties ir / ar kito mokesčio deklaracijos (patikslintos mokesčių deklaracijos) ir pan., jis ne vėliau kaip per 10 dienų po rašytinio prašymo grąžinti mokesčio permoką gavimo dienos nurodo mokesčių mokėtojui pateikti trūkstamus dokumentus ir nustato jų pateikimo terminą.

1 pavyzdys

Mokesčių mokėtojas pateikė prašymą grąžinti pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) permoką (skirtumą). Mokesčių administratorius nustatė, kad sprendimui dėl mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo priimti trūksta duomenų, kadangi mokesčių mokėtojas nėra pateikęs kelių praėjusių mokestinių laikotarpių privalomų pateikti PVM deklaracijų. Valstybinė mokesčių inspekcija informavo mokesčių mokėtoją apie trūkstamus papildomus dokumentus, tačiau per pranešime nurodytą terminą mokesčių mokėtojas jų nepateikė, todėl buvo priimtas sprendimas negrąžinti (neįskaityti) mokesčio permokos (skirtumo).

2 pavyzdys

Mokesčių mokėtojas pateikė metinę pajamų deklaraciją, kurioje nurodė jam grąžintiną gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM) permoką. Tačiau nustatyta, kad mokėtojas nepateikė privalomos pateikti praėjusio mokestinio laikotarpio nekilnojamojo turto mokesčio deklaracijos, taip pat nepatikslino ankstesnio mokestinio laikotarpio pajamų deklaracijos, t. y. nepašalino mokesčių administratorius nustatytų šios deklaracijos trūkumų, apie kuriuos nustatyta tvarka buvo informuotas, nurodant terminą trūkumams pašalinti. Atsižvelgdama į tai, kad sprendimui dėl mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo priimti trūksta duomenų, Valstybinė mokesčių inspekcija priėmė sprendimą negrąžinti (neįskaityti) mokesčio permokos (skirtumo) iki tol, kol mokėtojas pateiks nekilnojamojo turto mokesčio deklaraciją bei atitinkamai patikslins metinę pajamų deklaraciją.

Jei dėl mokesčio permokos grąžinimo bus atliekamas mokestinis patikrinimas, šis patikrinimas turi būti pradėtas per 5 dienas nuo šio straipsnio 7 dalyje nustatytų terminų pabaigos dienos.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2018-12-28 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-42946.)

7. Jei atitinkamo mokesčio įstatyme nenustatyta kitaip, mokesčių administratorius privalo grąžinti mokesčių mokėtojui mokesčio permoką tokia tvarka. Mokesčio permoka grąžinama per 30 dienų po rašytinio prašymo grąžinti mokesčio permoką gavimo dienos. Tais atvejais, kai mokesčių administratorius pareikalauja, kad mokesčių mokėtojas pateiktų papildomus dokumentus, 30 dienų terminas skaičiuojamas nuo kitos dienos po visų pareikalautų dokumentų gavimo dienos. Gyventojų pajamų mokesčio permoka, priklausanti grąžinti mokesčių mokėtojui pagal jo metinę gyventojų pajamų mokesčio deklaraciją, grąžinama mokesčių mokėtojo prašymu ne vėliau kaip iki atitinkamų metų liepos 31 dienos, o jei prašymas pateikiamas pasibaigus atitinkamos metinės deklaracijos pateikimo terminui, – ne vėliau kaip per 90 dienų po prašymo grąžinti mokesčio permoką gavimo dienos. Tais atvejais, kai dėl mokesčio permokos grąžinimo atliekamas mokesčių mokėtojo mokestinis patikrinimas arba su mokesčio permokos grąžinimu susiję klausimai yra sudedamoji mokesčių administratoriaus atliekamo to mokesčių mokėtojo patikrinimo dalis, mokesčio permokos grąžinimas sustabdomas iki mokesčių administratoriaus sprendimo, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos (jei pažeidimų nenustatyta, – pažymos apie tai), įteikimo mokesčių

mokėtojui dienos, tačiau tai nestabdo šio straipsnio 9 dalyje nustatytų palūkanų skaičiavimo mokesčių mokėtojo naudai.
Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XIII-1329, 2018-06-28, paskelbta TAR 2018-06-30, i. k. 2018-10972.

Komentaras

Mokesčių administratoriaus veiksmai, grąžinant mokesčio permoką (skirtumą), nustatyti Mokesčio ir baudos už administracinį nusižengimą permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų grąžinimo (įskaitymo) taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. VA-186 „Dėl mokesčio ir baudos už administracinį nusižengimą permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų grąžinimo (įskaitymo)“.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2018-12-28 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-42946.)

8. Mokesčio sumos, taip pat mokesčių mokėtojo naudai apskaičiuotų palūkanų sumos mokesčių mokėtojui grąžinamos iš tų biudžetų, į kuriuos atitinkamos mokesčio sumos buvo sumokėtos (įskaitytos), arba iš jų teises ar įsipareigojimus perėmusių biudžetų. Minėtos sumos išmokamos tokiomis proporcijomis, kokiomis grąžinimo metu yra paskirstomas mokestis.

Komentaras

Grąžintinos mokesčių sumos ir mokesčių mokėtojo naudai apskaičiuotų palūkanų sumos, o taip pat vieno mokesčio permokėtos sumos, kurios įskaitomos kito mokesčio nepriemokai ar mokesčiams, kurių mokėjimo terminas nepasibaigęs, padengti arba mokesčiams muitinėje įskaityti, grąžinamos iš tų biudžetų ir pinigų fondų, į kuriuos atitinkamos mokesčio sumos buvo sumokėtos (įskaitytos, išieškotos), arba iš jų teises ar įsipareigojimus perėmusių biudžetų. Minėtos sumos paskirstomos ir išmokamos iš biudžetų ir pinigų fondų tokiomis proporcijomis, kokios jos nustatytos mokesčių įstatymais ir tų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu.

Pavyzdys

Kauno miesto savivaldybės teritorijoje yra UAB „X“ buveinė ir Kauno AVMI įregistruota mokesčių mokėtoju. 2005 m. UAB „X“ pakeitė buveinės adresą ir persiregistravo mokesčių mokėtoju Vilniaus AVMI.

2004 m. UAB „X“ pagal savo registracijos vietą buvo sumokėjusi aplinkos teršimo mokesčio avansą į Kauno AVMI biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą. Sumokėtos šio mokesčio sumos buvo paskirstytos pagal nustatytą 2004 m. proporciją - 30 procentų valstybės biudžetui, 70 savivaldybės biudžetui. Savivaldybei skirta mokesčio dalis buvo pervesta į Kauno m. savivaldybės biudžetą. UAB „X“ 2005 m. pateikė aplinkos teršimo mokesčio deklaraciją ir, įskaičius sumokėtą avansą, susidarė to mokesčio permoka.

2005 m. UAB „X“ Vilniaus AVMI pateikė prašymą mokesčio permoką įskaityti pelno mokesčio nepriemokai padengti ir likusią dalį grąžinti į mokesčių mokėtojo sąskaitą. Aplinkos teršimo mokesčio permokos suma bus išmokėta (išskaityta) iš valstybės ir Kauno savivaldybės biudžetų ir tokiomis proporcijomis, kokios jos nustatytos 2005 m.

9. Mokesčių administratorius, per šio straipsnio 7 dalyje nurodytą terminą negrąžinęs mokesčio permokos sumos, mokesčių mokėtojo naudai skaičiuoja palūkanas, kurių dydis lygus šio Įstatymo 88 straipsnio 5 dalyje nustatytoms palūkanoms, mokamoms pagal mokestinės

paskolos sutartis, iki ši mokesčio permoka bus mokesčių mokėtojui grąžinta. Mokesčių mokėtojo naudai palūkanos neskaičiuojamos, kai vykdomos dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūros, numatytos Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse, Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme, Konvencijoje 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną arba Daugiašalėje konvencijoje. Šiuo atveju palūkanos neskaičiuojamos laikotarpiu nuo kreipimosi dėl dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūrų iki šių procedūrų pabaigos, tačiau jeigu pasibaigus dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūroms mokesčių mokėtojo prievolė sumažėja, jam proporcingai grąžinamos visos, jei jų buvo, sumokėtos ar išieškotos baudų, delspinigių ar palūkanų pagal mokestinės paskolos sutartį sumos.

Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. XIII-1329, 2018-06-28, paskelbta TAR 2018-06-30, i. k. 2018-10972
Nr. XIII-2352, 2019-07-16, paskelbta TAR 2019-07-29, i. k. 2019-12442
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362

Komentaras

1. Komentuojamoje dalyje įteisinta mokesčių administratoriaus pareiga mokesčių mokėtojo naudai skaičiuoti palūkanas, jei mokesčių administratorius per MAĮ 87 straipsnio 7 dalyje nurodytą terminą mokesčių mokėtojui negrąžina permokos sumos, iki ši permoka bus mokesčių mokėtojui grąžinta.

2. Palūkanų dydis lygus palūkanoms mokamoms pagal mokestinės paskolos sutartį (detaliau žr. MAĮ 88 straipsnio 5 dalies komentarą).

3. Komentuojamoje dalyje nustatyta, kad mokesčių mokėtojas neturi teisės į palūkanas nuo kreipimosi dėl abipusio susitarimo procedūros, numatytos Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse, **Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme**, Konvencijoje 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną **arba Daugiašalėje konvencijoje**, pradžios iki šios procedūros pabaigos.

Abipusio susitarimo procedūra inicijuojama tik pagal mokesčių mokėtojo pateiktą prašymą dėl abipusio susitarimo procedūros inicijavimo. Diena, kai kompetentinga institucija gauna šį prašymą, yra laikoma kreipimosi dėl abipusio susitarimo procedūros diena, nuo kurios mokesčių mokėtojo naudai neskaičiuojamos palūkanos pagal komentuojamą straipsnį.

Laikotarpio, iki kurio nėra skaičiuojamos palūkanos mokesčių mokėtojo naudai, pabaiga laikomi šie atvejai:

– kai kompetentinga institucija priima sprendimą nenagrinėti mokesčių mokėtojo prašymo dėl abipusio susitarimo procedūros inicijavimo, nes jis neatitinka Abipusio susitarimo procedūros inicijavimo ir vykdymo taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos viršininko 2018 m. liepos 12 d. įsakymu Nr. VA-57 „Dėl Abipusio susitarimo procedūros inicijavimo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“, nustatytų reikalavimų arba nustatomi kiti pagrindai, įtvirtinti Abipusio susitarimo procedūros inicijavimo ir vykdymo taisyklių 22 punkte, kuriems esant abipusio susitarimo procedūra negali būti pradedama, ir priimamas sprendimas procedūros nepradėti;

– kai kompetentingos institucijos apsikeičia baigiamaisiais raštais, kurie patvirtina šių institucijų pasiektą susitarimą vykusioje abipusio susitarimo procedūroje;

– kai kompetentinga institucija priima sprendimą nebevykdyti (nutraukti) abipusio susitarimo procedūros Abipusio susitarimo procedūros inicijavimo ir vykdymo taisyklių 36 punkte nustatytais atvejais.

4. Pasibaigus abipusio susitarimo procedūrai, mokesčių mokėtojui grąžintinos sumos grąžinamos pagal mokesčių mokėtojo pateiktą Prašymą grąžinti (įskaityti) mokesčio ir (arba) baudos už administracinį nusižengimą permoką (skirtumą) ar nepagrįstai išieškotas sumas (FR0781 forma,

toliau – FR0781 formos prašymas), kurio forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. VA-186 „Dėl mokesčio ir baudos už administracinį nusižengimą permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų grąžinimo (įskaitymo)“ (toliau – įsakymas). FR0781 formos prašymas užpildomas ir mokesčių administratoriui pateikiamas įsakymu patvirtintose Mokesčio ir baudos už administracinį nusižengimą permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų grąžinimo (įskaitymo) taisyklėse nustatyta tvarka.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2023-11-09 raštą Nr. R-4323.)

10. Jei Jei mokesčių mokėtojas pageidauja, kad permokėtos mokesčių sumos būtų įskaitytos mokesčiams, kurių mokėjimo terminas nepasibaigęs, jis dėl to pateikia atitinkamą prašymą centrinių mokesčių administratorių kartu nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimas:

Nr. XIII-3010, 2020-06-04, paskelbta TAR 2020-06-09, i. k. 2020-12618.

Komentaras

Kai norima VMI administruojamų mokesčių ir (arba) baudų už AN permoka (skirtumu) įskaityti VMI administruojamus deklaruojamus ir nedeklaruojamus mokesčius, kurių mokėjimo terminas nepasibaigęs arba Muitinės administruojamus mokesčius, kurių mokėjimo terminas nepasibaigęs, ir (arba) padengti mokestines nepriemokas, teikiamas prašymas grąžinti (įskaityti) permoką (skirtumą) ar nepagrįstai išieškotas sumas, kurio forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. VA-186 „Dėl mokesčio permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų įskaitymo (grąžinimo)“.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2021-04-27 raštą Nr. (1.18-31-4 Mr)- R-1848.)

11. Prašymo grąžinti arba įskaityti mokesčio permoką pateikimo tvarką bei formas nustato centrinis mokesčių administratorius. Centrinis mokesčių administratorius turi teisę nustatyti prie prašymo pridėtinų dokumentų sąrašą, taip pat atvejus, kada mokesčio permoka grąžinama mokesčių mokėtojui be atskiro prašymo.

Komentaras

Prašymo grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą) pateikimo tvarka, taip pat atvejai, kada mokesčio permoka (skirtumas) grąžinama mokesčių mokėtojui be atskiro prašymo, nustatyta Mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo) taisyklėmis, patvirtintomis Centrinio mokesčių administratoriaus 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. VA-186 „Dėl mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo)“ (Žin., 2004, Nr. 180-6689)

12. Jei atitinkamame mokesčio įstatyme nenustatyta kitaip, su mokesčiu susijusios sumos permoka, taip pat susidaręs mokesčio skirtumas grąžinami (įskaitomi) ta pačia tvarka, terminais ir už tokį pat laikotarpį kaip ir mokesčio permoka.

Straipsnio dalies pakeitimas:

Nr. XIII-1329, 2018-06-28, paskelbta TAR 2018-06-30, i. k. 2018-10972.

Komentaras

(žr. 87 str. 1, 4, 5, 7, 8, 11, 13 dalių komentarus)

13. Jei atitinkamame mokesčio įstatyme nenustatyta kitaip, mokesčio permoka gali būti grąžinta (įskaityta), jeigu ji susidarė ne anksčiau kaip per atitinkamą šio Įstatymo 68 straipsnyje nurodytą mokesčių apskaičiavimo ar perskaičiavimo terminą, – skaičiuojama atgal nuo įskaitymo dienos, kai įskaitymas atliekamas mokesčių administratoriaus iniciatyva be atskiro mokesčių mokėtojo prašymo, o kai yra mokesčių mokėtojo prašymas, – skaičiuojama atgal nuo šio prašymo pateikimo dienos. Jei iki prašymo pateikimo mokesčių mokėtojas atlieka veiksmą, liudijantį tai, kad jis žino apie mokesčio permokos buvimą ir siekia ją susigrąžinti (įskaityti), minėtas terminas skaičiuojamas nuo to veiksmo atlikimo dienos. Šiuo atveju mokesčių mokėtojas prie prašymo grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką privalo pateikti mokesčių administratoriui minėto veiksmo atlikimą pagrindžiančius įrodymus. Į paminėtą terminą neįskaičiuojami kalendoriniai metai, kuriais dėl grąžintinų (įskaitytinų) sumų vyko mokestiniai arba teisminiai ginčai arba buvo taikomos dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūros, numatytos Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse, Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme, Konvencijoje 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną arba Daugiašalėje konvencijoje.

Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. XIII-1329, 2018-06-28, paskelbta TAR 2018-06-30, i. k. 2018-10972
Nr. XIII-2352, 2019-07-16, paskelbta TAR 2019-07-29, i. k. 2019-12442

Komentaras

1. Komentuojamoje dalyje įstatymų leidėjas apibrėžia naikinamąjį terminą, kuriam suėjus mokesčio permoka (skirtumas) nebegali būti grąžinta (įskaityta), kartu nustato ir momentą, nuo kada pradedamas skaičiuoti šis terminas.

Nuo 2020 metų sausio 1 d. taikomas bendrasis permokos (skirtumo) grąžinimo senaties terminas – einamieji ir prieš juos einantys treji kalendoriniai metai. MAĮ 68 straipsnyje numatyti išimtiniai atvejai, kai taikomi ilgesni mokesčio apskaičiavimo (perskaičiavimo) senaties terminai, pavyzdžiui, einamieji ir prieš juos einantys penkeri (dešimt ir kt.) praėję kalendoriniai metai (žr. MAĮ 68 str. komentarą). Atsižvelgiant į tai, įstatyme įsakmiai numatytais atvejais mokesčio permoką (skirtumą) susigrąžinti galima už ilgesnį negu einamųjų ir prieš juos einančių trejų kalendorinių metų grąžinimo senaties terminą.

Nauji MAĮ 68 straipsnyje bendruoju ir išimtiniais atvejais nustatyti senaties terminai (einamieji ir prieš juos einantys treji kalendoriniai metai ir kt.) permokų (skirtumo) grąžinimui taikomi, neatsižvelgiant į tai, ar mokestis apskaičiuotas (perskaičiuotas) iki 2019 m. gruodžio 31 d. ar po šio termino.

MAĮ 87 straipsnio 13 dalis įpareigoja mokesčių administratorių pagal mokesčių mokėtojo prašymą grąžinti tik tokią mokesčio permoką (skirtumą), kuri yra susidariusi už einamuosius ir prieš juos einančius trejus kalendorinius metus iki paskutiniųjų metų sausio 1 dienos, nes šioje normoje nustatytas naikinamasis terminas, kuriam pasibaigus išnyksta mokesčių mokėtojo teisė susigrąžinti mokesčio permoką (skirtumą). Šios teisės normos taikymui yra svarbus mokesčio permokos (skirtumo) susidarymo momentas – nuo jo pradedamas skaičiuoti terminas, už kurį susidariusi mokesčio permoka (skirtumas) gali būti grąžinta mokesčių mokėtojui (t. y. per atitinkamą šio MAĮ 68 straipsnyje nurodytą mokesčių apskaičiavimo ar perskaičiavimo terminą (žr. MAĮ 68 str. komentarą).

Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamų mokesčių permokos (skirtumo) grąžinimo senaties terminui apskaičiuoti naudojama mokesčių permokos (skirtumo) susidarymo data laikoma:

1) paskutinė mokestinio laikotarpio diena - kai mokesčio deklaracijoje apskaičiuojama grąžintina mokesčio suma, t. y. mokesčio permoka (skirtumas) (pvz., gyventojų pajamų mokesčio

permoka, pelno mokesčio permoka, PVM skirtumas, arba kai mokesčio permoka (skirtumas) susidaro pagal patikslintas arba pavėluotai pateiktas mokesčio deklaracijas.

2) per didelės sumokėtos mokesčio įmokos sumokėjimo į VMI prie FM surenkamąsias sąskaitas diena - kai į VMI prie FM surenkamąsias sąskaitas faktiškai buvo sumokėta per didelė mokesčio suma.

1 pavyzdys

Mokesčių mokėtojas 2020-01-20 pateikė prašymą grąžinti 500 Eur pelno mokesčio permoką už 2016 metus, kuri buvo deklaruota 2017-06-11. Kadangi pelno mokesčio permoka susidarė 2016-12-31, laikytina, kad prašymo pateikimo dieną suėjo einamųjų ir prieš juos einančių trejų kalendorinių metų permokos grąžinimo senaties terminas.

2 pavyzdys

Mokesčių mokėtojas 2020-01-20 pateikė prašymą grąžinti 500 Eur PVM skirtumą už 2016 m. gegužės mėn. (mokestinis laikotarpis nuo 2016-05-01 iki 2016-05-31), kurį buvo deklaravęs 2016-06-24. Kadangi PVM skirtumo susidarymo data 2016-05-31, laikytina, kad prašymo pateikimo dieną suėjo einamųjų ir prieš juos einančių trejų kalendorinių metų permokos grąžinimo senaties terminas.

3 pavyzdys

Mokesčių mokėtojas 2020-01-20 pateikė prašymą grąžinti 500 Eur PVM skirtumą už 2016 m. gegužės mėn. (mokestinis laikotarpis nuo 2016-05-01 iki 2016-05-31), kurį deklaravo 2018-02-24, pateikdamas patikslintą PVM deklaraciją. Kadangi minėto PVM skirtumo susidarymo data 2016-05-31, laikytina, kad prašymo pateikimo dieną suėjo einamųjų ir prieš juos einančių trejų kalendorinių metų mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo senaties terminas.

Muitinėje susidaro mokesčių permoka, pavyzdžiui,

1. kai į Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – MD) surenkamąsias sąskaitas buvo įskaityta per didelė mokesčių suma – tai per didelės įskaitytos įmokos į MD surenkamąsias sąskaitas data;

2. kai muitinė, atlikusi mokestinį patikrinimą arba asmeniui pateikus papildomus dokumentus, sumokėtus mokesčius perskaičiuoja į mažesnį dydį – tai mokestinės prievolės įvykdymo data.

1 pavyzdys

Prekės į laisvą apyvartą buvo išleistos (muitinės deklaracija priimta) 2016-12-19. Importuotoms prekėms muitų tarife nustatyta muito norma „neapmokestinama“, muitinės deklaracijoje nurodyto 700 eurų importo PVM mokestinė prievolė buvo įvykdyta 2017-01-16. Muitinė, savo iniciatyva patikrinusi muitinės deklaraciją išleidus prekes, nustatė, kad neteisingai apskaičiuota importo PVM apmokestinamoji vertė. 2017-07-12 priimtas sprendimas importo PVM apmokestinamąją vertę ir atitinkamai importo PVM perskaičiuoti – patikslinus minėtą vertę apskaičiuota 200 eurų grąžintina importo PVM suma. Asmuo apie tai buvo informuotas, tačiau prašymą grąžinti susidariusią permoką pateikė 2020-01-07. Kadangi prašymas pateiktas nepasibaigus bendrajam permokos grąžinimo senaties terminui, muitinė permoką grąžino.

2 pavyzdys

Prekės į laisvą apyvartą buvo išleistos (muitinės deklaracija priimta) 2016-11-19. Importuotoms prekėms muitų tarife nustatyta muito norma „neapmokestinama“, muitinės deklaracijoje nurodyto 850 eurų importo PVM mokestinė prievolė buvo įvykdyta 2016-12-16. Muitinė, savo iniciatyva patikrinusi muitinės deklaraciją išleidus prekes, nustatė, kad neteisingai apskaičiuota importo PVM apmokestinamoji vertė. 2017-07-12 priimtas sprendimas importo PVM apmokestinamąją vertę ir atitinkamai importo PVM perskaičiuoti – patikslinus minėtą vertę apskaičiuota 150 eurų grąžintina importo PVM suma. Asmuo apie tai buvo informuotas, tačiau prašymą grąžinti susidariusią permoką pateikė 2020-01-12. Kadangi prašymas pateiktas pasibaigus bendrajam permokos grąžinimo senaties terminui, muitinė permokos negrąžino ir 2020 metų sausio mėnesį nurašė ją iš biudžeto apskaitos dokumentų.

3 pavyzdys

Prekės į laisvą apyvartą buvo išleistos (muitinės deklaracija priimta) 2016-09-17. Importuotoms prekėms muitų tarife nustatyta muito norma „neapmokestinama“, muitinės deklaracijoje nurodyta 720 eurų importo PVM mokestinė prievolė įvykdyta 2016-10-16. Muitinė, savo iniciatyva patikrinusi muitinės deklaraciją išleidus prekes, nustatė, kad neteisingai apskaičiuota importo PVM apmokestinamoji vertė. 2017-03-09 patikslinus minėtą vertę (priimtas sprendimas ją ir atitinkamai importo PVM perskaičiuoti), susidarė 210 eurų grąžintina importo PVM suma, apie kurią asmuo buvo informuotas. Asmuo 2019-03-15 pateikė prašymą grąžinti susidariusią permoką, tačiau prašyme nenurodė atsiskaitomosios sąskaitos, į kurią turėtų būti pervesti pinigai. Muitinė 2019-03-23 paprašė patikslinti prašymą ir nurodyti atsiskaitomąją sąskaitą, tačiau asmuo to nepadarė ir nepateikė jokios papildomos informacijos. Kadangi asmuo nepriemokų neturėjo, susidariusi permoka nebuvo panaudota įskaitymui. 2020-01-12 asmuo pateikė naują prašymą grąžinti susidariusią permoką, jame nurodė visą reikiamą informaciją permokos grąžinimui. Kadangi veiksmas, įrodantis, kad mokesčio mokėtojas žinojo apie permoką ir ketino ją susigrąžinti buvo atliktas nepasibaigus bendrajam permokos grąžinimo senaties terminui, muitinė permoką grąžino (nors prašymas, pagal kurį permoka grąžinta, buvo pateiktas pasibaigus bendrajam permokos grąžinimo senaties terminui).

Jei atitinkamame mokesčio įstatyme nenustatyta kitaip, mokesčio permoka (skirtumas) gali būti grąžinta (įskaityta), jeigu ji susidarė ne anksčiau kaip per atitinkamą šio Įstatymo 68 straipsnyje nurodytą mokesčių apskaičiavimo ar perskaičiavimo terminą, – skaičiuojama atgal:

- nuo įskaitymo dienos, kai įskaitymas atliekamas mokesčių administratoriaus iniciatyva be atskiro mokesčių mokėtojo prašymo,
- nuo mokesčių mokėtojo prašymo pateikimo dienos, kai toks prašymas yra pateiktas.

1 pavyzdys

Mokesčių mokėtojas 2017-04-25 deklaravo 2000 Eur PVM skirtumą už 2017 m. kovo mėn., o 2020-06-11 deklaravo 1500 Eur kitų mokesčių nepriemoką, kurios nemokėjo. Kadangi minėto PVM skirtumo grąžinimo (įskaitymo) senaties terminas nesuėjo, VMI savo iniciatyva (be atskiro mokesčių mokėtojo prašymo) 2020-06-11 atliko 1500 Eur įskaitymą mokestinei nepriemokai padengti.

2 pavyzdys

Mokesčių mokėtojas 2017-04-25 deklaravo 2000 Eur PVM skirtumą už 2017 m. kovo mėn., o 2020-01-20 kreipėsi į VMI, prašydamas jį grąžinti. Kadangi PVM skirtumo grąžinimo (įskaitymo)

senaties terminas, skaičiuojamas atgal nuo mokesčių mokėtojo prašymo pateikimo dienos, nesuėjo, VMI mokesčių mokėtojui grąžino šį PVM skirtumą.

Jei iki prašymo pateikimo mokesčių mokėtojas atlieka veiksmą, liudijantį tai, kad jis žino apie mokesčio permokos (skirtumo) buvimą ir siekia ją susigrąžinti (įskaityti), minėtas terminas skaičiuojamas nuo to veiksmo atlikimo dienos. Šiuo atveju mokesčių mokėtojas prie prašymo grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą) privalo pateikti mokesčių administratoriui minėto veiksmo atlikimą pagrindžiančius įrodymus.

Pagal MAĮ 87 straipsnio 13 dalį turi būti nustatytos dvi sąlygos: žinojimas apie permokos (skirtumo) buvimą ir siekis ją susigrąžinti. Kadangi MAĮ nedetalizuojama, kokie veiksmai galėtų būti laikomi veiksmais, nusakančiais, kad mokesčių mokėtojas žino apie mokesčio permokos (skirtumo) buvimą ir siekia ją susigrąžinti, darytina išvada, kad minėtų veiksmų pripažinimas neatsiejamas nuo konkrečių faktinių aplinkybių visumos vertinimo.

Veiksmai, liudijantys, kad mokesčių mokėtojas žino apie mokesčio permokos (skirtumo) buvimą ir siekia ją susigrąžinti (įskaityti), gali būti, pavyzdžiui:

– mokesčių mokėtojo prašymo permoką grąžinti (įskaityti) pateikimas;

– metinės pajamų mokesčio deklaracijos, kurioje nurodyta GPM permoka, pateikimas;

– mokestinių prievolių likučių suderinimo akto, kuriame įtraukta atitinkamo dydžio ir laikotarpio mokesčio permoka (skirtumas), suderinimas, kai po to per protingą terminą prašoma grąžinti suderintą mokesčio permoką (skirtumą);

– patikslintos mokesčio deklaracijos, kurioje nurodyta grąžintina mokesčio suma pateikimas (tuomet ją pateikusiam mokesčių mokėtojui atsiranda pagrindas prašyti grąžinti mokesčio permoką), kai po to per protingą terminą teikiamas prašymas grąžinti mokesčio permoką.

Komentuojamoje dalyje sąvoka „protingas terminas“ suprantama kaip įmanomai trumpiausias terminas, per kurį atidus ir rūpestingas asmuo turi realią galimybę tinkamai įgyvendinti savo teisę.

Pavyzdys

Juridinis asmuo 2016-02-25 deklaravo 200 Eur PVM skirtumą už 2016 m. sausio mėn., 2019-12-16 juridinio asmens prašymu buvo pateiktas mokestinių likučių suderinimo aktas, kuriame buvo nurodytas ir šis PVM skirtumas. Mokesčių mokėtojas 2020-01-20 kreipėsi į VMI, prašydamas grąžinti 200 Eur PVM skirtumą, susidariusį 2016-01-31, ir skirtumo grąžinimo senaties terminą skaičiuoti ne nuo prašymo pateikimo dienos, o nuo veiksmo, liudijančio apie tai, kad jis žino apie mokesčio permokos buvimą ir siekia ją susigrąžinti, t. y. nuo 2019-12-16 atlikto mokestinių likučių akto suderinimo dienos. Atsižvelgiant į tai, kad mokesčių mokėtojo veiksmas, t. y. kreipimasis dėl likučių suderinimo, buvo pradinis veiksmas, kuriuo siekiama prašyme nurodyti tikslią permokos sumą, ir prašymas grąžinti PVM skirtumą pateiktas per protingą terminą, VMI einamųjų metų ir prieš juos einančių trejų kalendorinių metų senaties terminą skaičiavo nuo 2019-12-16, todėl mokesčių mokėtojui ši PVM skirtumo suma buvo grąžinta.

Išnagrinėjusi mokesčių mokėtojo prašymą grąžinti mokesčio permoką (skirtumą), kuris pateiktas suėjus mokesčio permokos (skirtumo) senaties terminui, VMI prie FM negrąžina mokesčių mokėtojui deklaruotos mokesčio permokos (skirtumo) dalies, likusios po VMI prie FM iniciatyva atliktų įskaitymų mokestinėms nepriemokoms padengti, jeigu iki šio prašymo pateikimo mokesčių mokėtojas neatliko kitų veiksmų, liudijančių tai, kad jis žino apie mokesčio permokos (skirtumo) buvimą ir siekia ją susigrąžinti (įskaityti).

Pavyzdys

Juridinis asmuo 2016-02-25 deklaravo 2000 Eur PVM skirtumą už 2016 m. sausio mėnesį. Mokesčių mokėtojas 2016 – 2019 metų laikotarpiu deklaravo 1500 Eur kitų mokestinių nepriemokų, kurių nemokėjo, o VMI savo iniciatyva iš šio skirtumo atlikdavo įskaitymus kitų mokesčių mokestinėms nepriemokoms padengti. Suėjus mokesčio permokos (skirtumo) senaties terminui, mokesčių mokėtojas 2020-01-20 kreipėsi į VMI, prašydamas grąžinti po įskaitymų likusį 500 Eur PVM skirtumą, ir šio skirtumo grąžinimo senaties terminą skaičiuoti ne nuo prašymo grąžinti pateikimo dienos, o nuo 2019-03-12 atlikto paskutinio įskaitymo VMI iniciatyva dienos. Įvertinusi faktinių aplinkybių visumą bei tai, jog mokesčių mokėtojas prie prašymo grąžinti mokesčio permoką (skirtumą) nepateikė VMI minėto veiksmo atlikimą pagrindžiančių įrodymų, taip pat neatliko kitų veiksmų, liudijančių, kad jis ne tik žino apie 500 Eur skirtumo buvimą, bet ir siekia jį susigrąžinti (įskaityti), VMI šio PVM skirtumo grąžinimo senaties terminą skaičiavo nuo mokesčių mokėtojo prašymo grąžinti pateikimo dienos – 2020-01-20. Suėjus mokesčio skirtumo grąžinimo senaties terminui, jis nebuvo grąžintas mokesčių mokėtojui.

MAĮ 87 straipsnio 13 dalyje įtvirtintas mokesčio permokos (skirtumo) senaties terminas netaikomas permokėtoms baudoms už administracinius nusižengimus, taip pat klaidingai sumokėtoms įmokoms ar baudoms, kadangi MAĮ 2 straipsnio prasme kaip mokesčio permoka ar mokesčio skirtumas nevertinamos pinigų sumos, kurios į VMI prie FM surenkamąją sąskaitą buvo pervestos per klaidą (pavyzdžiui, nurodžius netinkamą sąskaitą banke ar mokėjimo paskirtyje netinkamą įmokos kodą, atitinkamą mokestį sumoka asmuo, neturėjęs tokios mokestinės prievolės, arba baudą sumoka nepadaręs pažeidimo asmuo; per apsirikimą nurodžius akivaizdžiai ne tuos skaičius (pvz., vietoj deklaruotos 100 Eur mokestinės prievolės pervedama 1000 Eur ir pan.).

2. Į paminėtą mokesčio permokos grąžinimo (įskaitymo) terminą neįskaičiuojami kalendoriniai metai, kuriais dėl grąžintinų (įskaitytinų) sumų vyko mokestiniai arba teisminiai ginčai arba buvo taikomos dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūros, numatytos Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse, ~~arba~~ Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme, Konvencijoje 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną arba Daugiašalėje konvencijoje.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2018-12-28 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-42946; pagal VMI prie FM 2020-09-18 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-50719.)

14. Muitų permokoms šio straipsnio nuostatos taikomos tik tiek, kiek jos neprieštarauja Bendrijos muitų teisės aktams.

Neteko galios nuo 2017-01-01.

Straipsnio dalies naikinimas:

Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858.

15. Mokesčio permoka (skirtumas), kuri negali būti grąžinta (įskaityta) šio straipsnio 13 dalyje nurodytu pagrindu, nurašoma iš biudžeto apskaitos dokumentų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19)

Nr. XI-1159, 2010-11-23, Žin., 2010, Nr. 145-7416 (2010-12-11)

Komentaras

Mokesčio permoka (skirtumas), kuri negali būti grąžinta (įskaityta) šio straipsnio 13 dalyje nurodytu pagrindu (suėjus mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo) senaties terminui), nurašoma iš biudžeto apskaitos dokumentų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nustatyta tvarka.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-08-05 raštą Nr. (32.44-31-3)-R-2823).

88 STRAIPSNIS. Mokestinės ir nemokestinės nepriemokų sumokėjimo atidėjimas arba išdėstymas

Pavadinimas pakeistas pagal 2024-06-25 įstatymo redakciją Nr. XIV-2805, įsigaliojo nuo 2024-11-01, paskelbta TAR, 2024, Nr. 2024-12622.

1. Mokesčių administratorius centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka mokestinės nepriemokos sumokėjimo terminą gali atidėti iki vienų metų ir (arba) išdėstyti ne daugiau kaip 5 metams nuo prašymo pateikimo mokesčių administratoriui dienos, bet ne anksčiau kaip nuo mokestinės nepriemokos susidarymo dienos. Mokestinės nepriemokos mokėjimas atidedamas arba išdėstomas mokesčių administratoriaus sprendimu, kuris priimamas laikantis Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių. Šio sprendimo pagrindu sudaroma mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus mokestinės paskolos sutartis.

KEISTA: 1. 2010-11-23 įstatymu Nr. XI-1159 (nuo 2010-12-11) (Žin., 2010, Nr. 145-7416);
2. Pagal 2024-06-25 įstatymo redakciją Nr. XIV-2805, įsigaliojo nuo 2024-11-01, paskelbta TAR, 2024, Nr. 2024-12622.

Komentaras

1. Mokestinės nepriemokos sumokėjimo atidėjimas – tai mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką sudarančios sumos mokėjimo atidėjimas, mokesčių administratoriui priėmus atitinkamą sprendimą ir su mokesčių mokėtoju sudarius mokestinės paskolos sutartį. Mokesčių administratorius mokestinės nepriemokos sumokėjimo terminą gali atidėti iki vienų metų skaičiuojant nuo prašymo pateikimo mokesčių administratoriui dienos, bet ne anksčiau kaip nuo mokestinės nepriemokos susidarymo dienos.

Pavyzdys Mokesčių mokėtojas X 2025-05-30 kreipėsi į mokesčių administratorių su prašymu atidėti 30 000 Eur mokestinę nepriemoką ir pateikė visus su prašymo nagrinėjimu susijusius dokumentus. Prašyme atidėti mokestinės nepriemokos sumokėjimą mokesčių mokėtojas X nurodė, kad šią mokestinę nepriemoką jis sumokės po metų, t. y. 2026-05-30. Mokesčių administratorius, išnagrinėjęs visus su prašymu pateiktus dokumentus, 2025-06-27 priėmė sprendimą atidėti 30 000 Eur mokestinės nepriemokos sumokėjimą iki 2026-05-30 (šios mokestinės nepriemokos atidėjimo laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo 2025-05-30). Priėmęs sprendimą atidėti šios mokestinės nepriemokos sumokėjimą, mokesčių administratorius tą pačią dieną su mokesčių mokėtoju X sudarė mokestinės paskolos sutartį, pagal kurią mokesčių mokėtojas X įsipareigojo 30 000 Eur mokestinę nepriemoką (įmoką) sumokėti pagal mokestinės nepriemokos ir palūkanų sumokėjimo grafike nurodytą datą. Mokesčių mokėtojas X mokesčių administratoriui taip pat įsipareigojo pagal grafiką kiekvieną mėnesį mokėti atitinkamo dydžio palūkanas (Mokesčių mokėtojas X su apskaičiuotomis palūkanomis gali susipažinti, prisijungęs prie Mano VMI).

2. Mokestinės nepriemokos sumokėjimo išdėstymas – tai mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką sudarančios sumos mokėjimo išdėstymas dalimis, mokesčių administratoriui priėmus atitinkamą sprendimą ir su mokesčių mokėtoju sudarius mokestinės paskolos sutartį. Mokesčių administratorius mokestinės nepriemokos sumokėjimo terminą gali išdėstyti ne daugiau kaip 5

metams nuo prašymo pateikimo mokesčių administratoriui dienos, bet ne anksčiau kaip nuo mokestinės nepriemokos susidarymo dienos.

Pavyzdys Mokesčių mokėtojas X 2025-05-30 kreipėsi į mokesčių administratorių su prašymu išdėstyti 25 000 Eur mokestinę nepriemoką ir pateikė visus su prašymo nagrinėjimu susijusius dokumentus. Prašyme išdėstyti mokestinės nepriemokos sumokėjimą mokesčių mokėtojas X nurodė, kad šią mokestinę nepriemoką jis sumokės iki 2026-04-30. Mokesčių administratorius, išnagrinėjęs mokesčių mokėtojo X prašymą ir visus su prašymu pateiktus dokumentus, 2025-06-27 priėmė sprendimą išdėstyti 25 000 Eur mokestinės nepriemokos sumokėjimą iki 2026-04-25 (šios mokestinės nepriemokos išdėstymo laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo 2025-05-30). 2025-06-27 priėmęs sprendimą išdėstyti šios mokestinės nepriemokos sumokėjimą, mokesčių administratorius tą pačią dieną su mokesčių mokėtoju X sudarė mokestinės paskolos sutartį, pagal kurią mokestinės nepriemokos sumokėjimo terminas išdėstomas iki 2026-04-25. Šioje sutartyje mokesčių mokėtojas X įsipareigoja 25 000 Eur mokestinę nepriemoką sumokėti pagal pridedamą mokestinės nepriemokos ir palūkanų sumokėjimo grafiką, kuris yra neatsiejama šios sutarties dalis, pradėdamas įmokas ir palūkanas mokėti nuo 2025-07-25. Mokesčių mokėtojas X su apskaičiuotomis palūkanomis gali susipažinti, prisijungęs prie Mano VMI, arba mokėtinas palūkanas gali apskaičiuoti pats.

3. Mokestinės nepriemokos sumokėjimo atidėjimo ir (ar) išdėstymo tvarką reglamentuoja Mokestinės nepriemokos ar baudos už administracinį nusižengimą mokėjimo atidėjimo ir (ar) išdėstymo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2024 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. VA-83 „Dėl Mokestinės nepriemokos ar baudos už administracinį nusižengimą mokėjimo atidėjimo ir (ar) išdėstymo taisyklių ir formų patvirtinimo“. Minėtu įsakymu taip pat patvirtintos:

1) Mokestinės paskolos sutarties FR0284 forma;

2) Sprendimo atidėti / išdėstyti mokestinės nepriemokos / baudos už administracinį nusižengimą mokėjimą FR0285 forma;

3) Sprendimo nutraukti mokestinės paskolos sutartį FR0286 forma;

4) Sprendimo pakeisti Sprendimą atidėti / išdėstyti mokestinės nepriemokos / baudos už administracinį nusižengimą mokėjimą FR0287 forma;

5) Įspėjimo FR1093 forma;

6) Pranešimo apie mokėtinas palūkanas FR0556 forma.

4. Mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos sumokėjimas atidedamas ir (ar) išdėstomas, mokesčių administratoriui priėmus atitinkamą sprendimą, kuris priimamas laikantis Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių. Nereikšmingos valstybės pagalbos *de minimis* suteikimas reglamentuotas Mokestinės nepriemokos ar baudos už administracinį nusižengimą mokėjimo atidėjimo ir (ar) išdėstymo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2024 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. VA-83 „Dėl Mokestinės nepriemokos ar baudos už administracinį nusižengimą mokėjimo atidėjimo ir (ar) išdėstymo taisyklių ir formų patvirtinimo“.

5. Pagal Mokesčių administratoriaus sprendimą atidedamos ir (ar) išdėstomos mokestinės nepriemokos sumokėjimo sąlygos (privalomų įmokų suma bei vienu metu grąžinamos mokestinės paskolos dalies dydis) yra nustatomos mokestinės paskolos sutartyje.

(Pakeista pagal VMI prie FM raštą 2025-08-08 Nr. (32.44-31-3Mr)-R-3111).

1[1]. Mokesčių administratorius centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka baudų už administracinį nusižengimą sumokėjimą gali išdėstyti ne daugiau kaip 2 metams nuo Administracinių nusižengimų kodekso 675 straipsnio 2 dalyje numatyto baudos sumokėjimo termino dienos. Tokiu atveju jų mokėjimas išdėstomas mokesčių administratoriaus sprendimu, kuris priimamas laikantis Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių ir kurio pagrindu sudaroma mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus mokestinės paskolos sutartis.

PAPILDYTA: Pagal 2024-06-25 įstatymo redakciją Nr. XIV-2805, įsigaliojo nuo 2024-11-01, paskelbta TAR, 2024, Nr. 2024-12622.

Komentaras

1. Baudos už administracinį nusižengimą sumokėjimo išdėstymo tvarką reglamentuoja Mokestinės nepriemokos ar baudos už administracinį nusižengimą mokėjimo atidėjimo ir (ar) išdėstymo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2024 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. VA-83 „Dėl Mokestinės nepriemokos ar baudos už administracinį nusižengimą mokėjimo atidėjimo ir (ar) išdėstymo taisyklių ir formų patvirtinimo“. Baudų už administracinį nusižengimą sumokėjimą Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos gali išdėstyti ne daugiau kaip 2 metams nuo Administracinių nusižengimų kodekso 675 straipsnio 2 dalyje numatyto baudos sumokėjimo termino dienos. Tokiu atveju jų sumokėjimas išdėstomas mokesčių administratoriaus sprendimu, kuris priimamas laikantis Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių ir kurio pagrindu sudaroma mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus mokestinės paskolos sutartis. Nereikšmingos valstybės pagalbos *de minimis* suteikimas reglamentuotas Mokestinės nepriemokos ar baudos už administracinį nusižengimą mokėjimo atidėjimo ir (ar) išdėstymo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2024 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. VA-83 „Dėl Mokestinės nepriemokos ar baudos už administracinį nusižengimą mokėjimo atidėjimo ir (ar) išdėstymo taisyklių ir formų patvirtinimo“.

Pavyzdys

Asmuo X 2025-05-30 kreipėsi į mokesčių administratorių su prašymu išdėstyti 1 200 Eur baudos už administracinį nusižengimą, kurią jis turėjo sumokėti iki 2025-05-25, sumokėjimą ir pateikė visus su prašymo nagrinėjimu susijusius dokumentus.

Prašyme išdėstyti baudos už administracinį nusižengimą sumokėjimą asmuo X nurodė, kad šią baudą už administracinį nusižengimą jis sumokės iki 2027-05-30. Mokesčių administratorius, išnagrinėjęs asmens X prašymą ir visus su prašymu pateiktus dokumentus, 2025-06-27 priėmė sprendimą išdėstyti 1 200 Eur baudos už administracinį nusižengimą mokėjimą iki 2027-05-25 (šios baudos už administracinį nusižengimą mokėjimo išdėstymo laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo Administracinių nusižengimų kodekso 675 straipsnio 2 dalyje numatyto baudos sumokėjimo termino dienos, t. y. nuo 2025-05-25). 2025-06-27 priėmęs sprendimą išdėstyti šios baudos už administracinį nusižengimą mokėjimą, mokesčių administratorius tą pačią dieną su asmeniu X sudarė mokestinės paskolos sutartį, pagal kurią baudos už administracinį nusižengimą mokėjimas išdėstomas iki 2027-05-25, mokant dalines įmokas kiekvieną mėnesį iki 25 d. Palūkanos nemokamos.

(Pakeista pagal VMI prie FM raštą 2025-08-08 Nr. (32.44-31-3Mr)-R-3111).

2. Sprendimas atidėti mokestinės nepriemokos mokėjimą ar jį išdėstyti gali būti priimtas tik nustačius, kad nedelsiant ją sumokėjus mokesčių mokėtojo finansinė būklė taptų kritine arba mokesčių mokėtojas turėtų didelių sunkumų vykdydamas kitus savo finansinius įsipareigojimus, tačiau šios mokestinės nepriemokos mokėjimo atidėjimas ar išdėstymas

suteiktų jam galimybę stabilizuoti savo finansinę būklę ir sumokėti mokestinę nepriemoką vėliau.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, prieš priimdamas sprendimą atidėti arba išdėstyti mokestinės nepriemokos sumokėjimą**,** įvertina, ar, mokesčių mokėtojui nedelsiant sumokėjus mokestinę nepriemoką, jo finansinė būklė taptų kritiška, ar jis turėtų didelių sunkumų, vykdydamas kitus finansinius įsipareigojimus, taip pat ar mokestinės nepriemokos sumokėjimo atidėjimas suteiktų jam galimybę stabilizuoti finansinę būklę ir minėtą mokestinę nepriemoką sumokėti vėliau – per mokesčių administratoriaus sprendime nurodytą laikotarpį. Kai mokesčių mokėtojas kreipiasi atidėti arba išdėstyti mokestinės nepriemokos sumokėjimą, mokesčių administratorius taip pat įvertina, ar mokesčių mokėtojas per sprendime nurodytą laikotarpį sugebės vykdyti kitus mokestinius įsipareigojimus.

2. Prie prašymo atidėti arba išdėstyti mokestinės nepriemokos sumokėjimą mokesčių mokėtojas turi pridėti dokumentus, patvirtinančius, kad, nedelsiant sumokėjus mokesčius, mokesčių mokėtojo finansinė būklė taptų kritiška arba atsirastų kitų sunkumų, vykdant finansinius įsipareigojimus, bei finansinės būklės stabilizavimo galimybes. Tokie dokumentai tai: sutartys, ketinimo protokolai, verslo planai ir (arba) kiti dokumentai. Individualių (personalinių) įmonių savininkai, komanditinių ūkinių bendrijų ir tikrųjų ūkinių bendrijų nariai bei mokesčių mokėtojai – fiziniai asmenys turi užpildyti ir pateikti Fizinių asmenų anketą (FR0283 formą, patvirtintą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2001 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. 236 (Žin., 2001, Nr. 86-3023; 2004, Nr. 97-3610) arba formą, patvirtintą Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. 1B-230 (Žin., 2005, Nr. 45-1498)).

3. Mokesčių administratorius, įvertinęs mokesčių mokėtojo finansinę būklę bei visus mokesčių mokėtojo su prašymu pateiktus dokumentus, gali priimti neigiamą sprendimą, t. y. neatidėti arba neišdėstyti mokestinės nepriemokos sumokėjimo.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2012-11-30 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-6622.)

3. *Neteko galios nuo 2012-06-30.*
Lietuvos Respublikos 2012 m. birželio 19 d. įstatymu Nr. XI-2078 (Žin., 2012, Nr. 76-3927).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2012-11-30 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-6622.)

4. Tuo atveju, kai mokestinės nepriemokos sumokėjimo terminas yra atidedamas ar išdėstomas, iš mokesčių mokėtojo gali būti pareikalauta Civilinio kodekso nustatyta tvarka užtikrinti mokestinės nepriemokos sumokėjimą įkeitimu, hipoteka, laidavimu ar garantija.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, spręsdamas klausimą atidėti ar išdėstyti mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos sumokėjimą, gali pareikalauti iš mokesčių mokėtojo šios mokestinės nepriemokos sumokėjimą Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74-2262) nustatyta tvarka užtikrinti įkeitimu, hipoteka, laidavimu ar garantija (žr. MAĮ 95 straipsnio komentarą), t. y. nurodyti papildomas mokestinės paskolos sudarymo sąlygas.

2. Jeigu mokesčių administratorius nusprendžia pareikalauti mokestinės nepriemokos sumokėjimą užtikrinti viena iš paminėtų sąlygų, jis tą nurodo sprendime. Jei prašomos atidėti arba išdėstyti mokestinės nepriemokos išieškojimas buvo perduotas vykdyti antstoliui, mokesčių administratorius sprendime atidėti arba išdėstyti mokestinę nepriemoką nurodo mokesčių mokėtojui sumokėti visas vykdomosios bylos vykdymo išlaidas.

Jei prašomos atidėti arba išdėstyti mokestinės nepriemokos atžvilgiu buvo pritaikyta priverstinė hipoteka (įkeitimas), sprendime atidėti arba išdėstyti mokestinę nepriemoką mokesčių administratorius gali pareikalauti, kad mokesčių mokėtojas padengtų priverstinės hipotekos (įkeitimo) įregistravimo išlaidas.

Šiais minėtais atvejais mokestinės paskolos sutartis gali būti sudaryta tik tada, kai mokesčių mokėtojas įvykdys minėtas papildomas sąlygas ir reikalavimus. Jeigu mokesčių mokėtojas neįvykdo sprendime nurodytų papildomų sąlygų ir reikalavimų, sprendimas atidėti arba išdėstyti mokestinę nepriemoką netenka galios nuo jo priėmimo dienos.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2012-11-30 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-6622.)

3. Sudarant mokestinės paskolos sutartis dėl nesumokėtų baudų už administracinius teisės pažeidimus, netaikoma priverstinė hipoteka arba įkeitimas, įmokų sumokėjimo užtikrinimas laidavimu arba garantija.

5. Už suteiktą mokestinę paskolą mokamos palūkanos, kurių dydį, kuris visais atvejais negali būti mažesnis už nulį, ir apskaičiavimo tvarką nustato finansų ministras, atsižvelgdamas į praėjusio kalendorinio ketvirčio paskutinės darbo dienos Vyriausybės vertybinio popieriaus, kurio išpirkimo laikotarpis artimiausias 12 mėnesių laikotarpiui, pelningumą antrinės vertybinių popierių apyvartos, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatyme (toliau – antrinė vertybinių popierių apyvarta), rinkoje. Jeigu kitas palūkanų dydis nenustatytas, taikomas paskutinis finansų ministro nustatytas palūkanų dydis. Mokesčių mokėtojui laiku nesumokėjus įmokų pagal mokestinės paskolos sutartimi patvirtintą mokėjimo grafiką, skaičiuojamos padidintos palūkanos, o nesumokėjus palūkanų pagal mokestinės paskolos sutartį – palūkanų delspinigiai. Padidintos palūkanos ir palūkanų delspinigiai skaičiuojami iki tos dienos, kol atitinkamos sumos yra sumokamos (įskaitomos). Padidintų palūkanų ir palūkanų delspinigių dydis yra lygus delspinigių už laiku nesumokėtą mokestį dydžiui.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas, su kuriuo sudaryta mokestinės paskolos sutartis, kiekvieną mėnesį moka palūkanas. Palūkanų dydį nustato finansų ministras, atsižvelgdamas į praėjusio kalendorinio ketvirčio paskutinės darbo dienos Vyriausybės vertybinio popieriaus, kurio išpirkimo laikotarpis artimiausias 12 mėnesių laikotarpiui, pelningumą antrinės vertybinių popierių apyvartos, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatyme (toliau – antrinė vertybinių popierių apyvarta), rinkoje. Palūkanų dydis skelbiamas Lietuvos Respublikos finansų ministerijos internetinio puslapio skiltyje „Palūkanos už mokestinę paskolą“.

Jeigu nepaskelbiamas kitas palūkanų dydis, tuomet taikomas paskutinis finansų ministro paskelbtas palūkanų dydis. Mokestinės paskolos sutartyje numatomos sąlygos, kaip bus mokamos palūkanos tuo atveju, jeigu pasikeistų jų dydis.

2. Mokestinės nepriemokos išdėstymo atveju pirmoji palūkanų už mokestinę paskolą įmoka apskaičiuojama už laikotarpį nuo faktinio naudojimosi mokestine paskola pradžios iki mokestinės paskolos sutarties grafike nustatytos pirmos įmokos dienos, o atidėjimo atveju pirmoji palūkanų už mokestinę paskolą įmoka apskaičiuojama už laikotarpį nuo faktinio naudojimosi mokestine paskola pradžios iki grafike nustatytos pirmos palūkanų sumokėjimo dienos.

3. Mokesčių mokėtojui sumokėjus įmokas pagal minėtą grafiką pavėluotai, skaičiuojamos padidintos palūkanos, o sumokėjus pavėluotai palūkanas – palūkanų delspinigiai. Padidintos palūkanos ir palūkanų delspinigiai skaičiuojami iki dienos, kol atitinkamos sumos yra sumokamos, įskaitytinai. Padidintų palūkanų ir palūkanų delspinigių dydis yra lygus delspinigių už laiku nesumokėtą mokestį dydžiui.

4. Palūkanos pagal mokestinės paskolos sutartį už mokestinę nepriemoką skaičiuojamos už visą naudojimosi mokestine paskola laikotarpį, t. y. jeigu mokesčių mokėtojas sumoka nepriemoką anksčiau nei nustatyta mokestinės paskolos sutartyje, palūkanos yra perskaičiuojamos ir mokamos už faktinį mokestinės paskolos naudojimosi laikotarpį.

Pavyzdys

1. Mokesčių mokėtojas X 2023-05-31 kreipėsi į mokesčių administratorių su prašymu išdėstyti 3 150 Eur mokestinę nepriemoką ir pateikė visus su prašymo nagrinėjimu susijusius dokumentus.

Mokesčių administratorius 2023-06-29 priėmė sprendimą išdėstyti 3 150 Eur mokestinės nepriemokos sumokėjimą iki 2024-04-25. 2023-07-05 sudarytoje mokestinės paskolos sutartyje mokesčių mokėtojas įsipareigojo 3 150 Eur mokestinę nepriemoką sumokėti pagal mokesčių administratoriaus patvirtintą mokestinės nepriemokos ir palūkanų sumokėjimo grafiką, kuris yra neatsiejama šios sutarties dalis, įmokas bei palūkanas pradėdamas mokėti 2023-07-25. Minėtame grafike nurodyta, kad įmokos bus mokamos kiekvieno mėnesio 25 dieną. Šiuo atveju pirmoji palūkanų už mokestinę paskolą suma bus apskaičiuojama už laikotarpį nuo faktinio naudojimosi mokestine paskola pradžios (naudojimosi mokestine paskola laikotarpis bus pradedamas skaičiuoti nuo prašymo ir visų prašymui nagrinėti reikiamų dokumentų pateikimo mokesčių administratoriui dienos, t. y. šiuo atveju nuo 2023-05-31) iki mokestinės nepriemokos ir palūkanų sumokėjimo grafike nustatytos pirmos įmokos dienos, t. y. 2023-07-25. Kitos palūkanų sumos bus apskaičiuojamos ir turi būti sumokamos, remiantis minėtu grafiku.

2. Mokesčių mokėtojas X 2023-06-10 kreipėsi į mokesčių administratorių su prašymu atidėti 12 000 Eur mokestinę nepriemoką ir pateikė visus su prašymo nagrinėjimu susijusius dokumentus. Mokesčių administratorius 2023-07-09 priėmė sprendimą atidėti 12 000 Eur mokestinės nepriemokos sumokėjimą iki 2024-04-25. 2023-07-15 sudarytoje mokestinės paskolos sutartyje mokesčių mokėtojas įsipareigojo 12 000 Eur mokestinę nepriemoką sumokėti pagal mokesčių administratoriaus patvirtintą mokestinės nepriemokos ir palūkanų sumokėjimo grafiką, kuris yra neatsiejama šios sutarties dalis, palūkanas pradėdamas mokėti 2023-07-25. Šiame grafike nustatyta, kad 2024-04-25 bus sumokėta 12 000 Eur mokestinė nepriemoka, t. y. paskutinę mokestinės paskolos sutarties galiojimo dieną, o palūkanas mokesčių mokėtojas X turės sumokėti iki kiekvieno mėnesio 25 dienos.

Šiuo atveju pirmoji palūkanų už mokestinę paskolą suma bus apskaičiuojama už laikotarpį nuo faktinio naudojimosi mokestine paskola pradžios, t. y. nuo 2023-06-10, iki mokestinės nepriemokos ir palūkanų sumokėjimo grafike nustatytos pirmos palūkanų sumokėjimo dienos, t. y. 2023-07-25.

Jei mokesčių mokėtojas X palūkanas sumokės pavėluotai, pvz., palūkanas jis turi mokėti 2023-09-25, o sumokės tik 2023-10-15, tai už laikotarpį nuo 2023-09-25 iki 2023-10-15 mokesčių mokėtojui X bus apskaičiuoti palūkanų delspinigiai.

3. Mokesčių mokėtojas X 2023-05-15 kreipėsi į mokesčių administratorių su prašymu išdėstyti 5 000 Eur mokestinę nepriemoką ir pateikė visus su prašymo nagrinėjimu susijusius dokumentus.

Mokesčių administratorius 2023-06-12 priėmė sprendimą išdėstyti 5 000 Eur sumą iki 2024-04-25. Mokestinės paskolos sutartis sudaryta 2023-06-15. Pagal minėtą mokestinės paskolos sutartį sutarta, kad mokesčių mokėtojas įmokas kartu su palūkanomis pradės mokėti nuo 2023-06-25. Pasikeitus mokesčių mokėtojo finansinei būklei, mokesčių mokėtojas 2023-12-21 sumokėjo visą mokestinės paskolos sumą ir palūkanas. Mokesčių mokėtojas, 2023-12-22 elektroniniu būdu prisijungęs prie Mano VMI, pateikė laisvos formos prašymą, informuodamas, kad grąžino mokestinę paskolą anksčiau mokestinėje paskolos sutartyje sutarto termino, ir paprašė pakeisti sumokėjimo grafiką prie mokestinės paskolos sutarties. Mokesčių administratorius, 2023-12-27 išnagrinėjęs

prašymą, pakeitė sumokėjimo grafike prie mokestinės paskolos sutarties galutinį atsiskaitymo terminą. Atsižvelgiant į tai, kad mokesčių mokėtojas naudojosi mokestinės paskolos sutartimi ne visą laikotarpį, o mokestinę nepriemoką padengė anksčiau sutarto termino, mokesčių mokėtojas palūkanas už mokestinę paskolą sumoka už laikotarpį nuo 2023-05-15 iki 2023-12-27.

4. Kai atidedamas ar išdėstomas baudų už administracinį teisės pažeidimą mokėjimas, palūkanos, padidintos palūkanos ir palūkanų delspinigiai nėra skaičiuojami.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2024-07-23 raštą Nr. R-2667)

6. Šio Įstatymo 100 straipsnio 1 dalyje nustatytais pagrindais mokesčių mokėtojas gali būti atleidžiamas nuo skaičiuojamų (apskaičiuotų) palūkanų, padidintų palūkanų, palūkanų delspinigių ar jų dalies. Šiam atleidimui *mutatis mutandis* taikomos šio Įstatymo 100 straipsnio nuostatos, reglamentuojančios atleidimo nuo delspinigių tvarką.

PAKEISTA: Pagal 2025-06-19 įstatymo redakciją Nr. XV-309, įsigaliojo nuo 2025-07-01, paskelbta TAR, 2025, Nr. 2025-11978).

1. Komentuojamo straipsnio 6 dalis numato galimybę mokesčių mokėtojui būti atleistam nuo skaičiuojamų (apskaičiuotų) palūkanų, padidintų palūkanų, palūkanų delspinigių ar jų dalies. Sprendimas atleisti gali būti priimamas tik esant šio įstatymo 100 straipsnio 1 dalyje numatytiems pagrindams, kurie taikomi priimant sprendimus dėl atleidimo nuo delspinigių, t. y. kai:

1.1. tokia teisinė galimybė yra numatyta specialiajame mokesčių įstatyme;

1.2. yra šio Įstatymo 141 straipsnio 1 dalyje nustatytas pagrindas;

1.3. kitais atvejais, kai palūkanas, padidintas palūkanas, palūkanų delspinigius išieškoti netikslinga ekonominiu ir (ar) socialiniu požiūriu, kaip tai suprantama pagal šio Įstatymo 113 straipsnio 1 dalies 3 punktą. Šis atleidimo pagrindas gali būti taikomas tik mokesčių mokėtojams – fiziniams asmenims (žr. 100 straipsnio 1 dalies ir 141 straipsnio 1 dalies komentarus).

2. Atleidimo nuo skaičiuojamų (apskaičiuotų) palūkanų tvarką reglamentuoja Atleidimo nuo baudų, delspinigių ir palūkanų taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 26 d. įsakymu Nr. VA-144 „Dėl Atleidimo nuo baudų, delspinigių ir palūkanų taisyklių patvirtinimo“.

3. Mokesčių administratoriaus atsisakymą atleisti nuo skaičiuojamų (apskaičiuotų) palūkanų, padidintų palūkanų, palūkanų delspinigių ar jų dalies mokesčių mokėtojas gali apskųsti MAĮ IX skyriuje nustatyta tvarka. Tokiems mokesčių mokėtojų skundams nagrinėti taikomos mokestinių ginčų nagrinėjimo procedūros (žr. MAĮ IX skyriaus komentarą).

(Pakeista pagal VMI prie FM raštą 2012-11-30 Nr. (32.44-31-3)-RM-6622; pagal VMI prie FM raštą 2025-08-08 Nr. (32.44-31-3Mr)-R-3111).

7. Jeigu mokesčių mokėtojas nesilaiko mokestinės paskolos sutarties sąlygų, ji nutraukiama. Šiuo atveju už mokestinę paskolą sumokėta palūkanų suma perskaičiuojama atsižvelgiant į faktiškai pasinaudotą mokestinės paskolos sumą, o nuo likusių nesumokėtų sumų nepertraukiamai šio Įstatymo 96–98 straipsnių nustatyta tvarka skaičiuojami delspinigiai. Mokestinės paskolos sutartis taip pat nutraukiama, jei mokesčių mokėtojui iškeliama bankroto byla.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius gali priimti sprendimą nutraukti mokestinės paskolos sutartį, jeigu mokesčių mokėtojas nesilaiko mokestinės paskolos sutarties sąlygų (pvz., laiku nesumoka įmokos, nemoka einamųjų mokesčių ir pan.). Mokestinės paskolos sutartis taip pat nutraukiama, jeigu

mokesčių mokėtojui iškeliama bankroto (restruktūrizavimo) byla. Tokiu atveju mokestinės paskolos sutartis nutraukiama nuo nutarimo iškelti įmonei bankroto (restruktūrizavimo) bylą įsiteisėjimo dienos.

2. Mokesčių administratorius, prieš nutraukdamas mokestinės paskolos sutartį, mokesčių mokėtojui įteikia laisvos formos įspėjimą apie ketinimą nutraukti mokestinės paskolos sutartį. Toks įspėjimas nesiunčiamas tik tuo atveju, kai mokesčių mokėtojui iškeliama bankroto (restruktūrizavimo) byla. Įspėjime įrašoma data, iki kurios mokesčių mokėtojas turi įvykdyti šiame įspėjime išdėstytus nurodymus. Jeigu mokesčių mokėtojas įvykdo įspėjime išdėstytus nurodymus, mokesčių administratorius mokestinės paskolos sutarties nenutraukia.

3. Sutarties nutraukimo atveju už mokestinę paskolą sumokėta palūkanų suma perskaičiuojama atsižvelgiant į faktiškai pasinaudotą mokestinės paskolos sumą, o nuo likusių nesumokėtų sumų nepertraukiamai MAĮ 96-98 straipsniuose nustatyta tvarka (žr. MAĮ 96-98 straipsnių komentarą) skaičiuojami delspinigiai.

8. Šio straipsnio nuostatos netaikomos gyventojų pajamų mokestį išskaičiuojančiam asmeniui, išskyrus atvejus, kai prašoma atidėti mokesčio apskaičiavimo ir sumokėjimo patikrinimo metu papildomai apskaičiuoto gyventojų pajamų mokesčio bei su juo susijusių sumų sumokėjimo terminą.

Neteko galios nuo 2020-03-19.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. XIII-2812, 2020-03-17, paskelbta TAR 2020-03-18, i. k. 2020-05693.

9. *Neteko galios nuo 2017-01-01.*

Straipsnio dalies naikinimas:

Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858.

89 STRAIPSNIS. Raginimas mokestinę prievolę įvykdyti geruoju

1. Mokesčių mokėtojui, laiku nevykdančiam savo mokestinės prievolės, mokesčių administratorius įteikia raginimą geruoju sumokėti mokestį ir su juo susijusias sumas vienu iš šių atvejų:

Komentaras

Raginimas – tai yra informacinio pobūdžio dokumentas, kuriame mokesčių mokėtojas raginamas geruoju sumokėti laiku nesumokėtą mokestį ir su juo susijusias sumas. Mokesčių administratorius, prieš pasinaudodamas savo teise priverstinai išieškoti tam tikras mokestines nepriemokas, mokesčių mokėtojui įteikia (išsiunčia) raginimą.

1) įsiteisėja sprendimas dėl mokesčių mokėtojo skundo mokestiniuose ginčuose, tai yra apskundus mokesčių administratoriaus sprendimą, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos, mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija savo sprendimu nepatenkina mokesčių mokėtojo skundo ir tokio sprendimo mokesčių mokėtojas nustatytu terminu neapskundžia; arba mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos sprendimas, nepatenkinantis mokesčių mokėtojo skundo, yra galutinis;

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodyta, kad, įsiteisėjus sprendimui dėl mokestinio ginčo arba kai ginčą nagrinėjančios institucijos sprendimas yra galutinis (žr. MAĮ IX skyriaus komentarą), mokesčių administratorius mokesčių mokėtojui įteikia (išsiunčia) raginimą sumokėti geruoju visas mokestines nepriemokas, kurios ginčą nagrinėjančios institucijos yra patvirtintos kaip mokėtinos, bei su jomis susijusias sumas.

Pavyzdys

1. Mokesčių mokėtoja AB „X“ vietos mokesčių administratoriaus sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kuriame nurodoma papildomai apskaičiuota 10000 Lt PVM ir 900 Lt šio mokesčio delspinigių suma, 2004-10-01 apskundė MAĮ nustatyta tvarka. 2004-11-15 įsiteisėjo mokestinį ginčą nagrinėjusios institucijos sprendimas, kuriuo patvirtinamas vietos mokesčių administratoriaus sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo, t. y. mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija savo sprendimu nepatenkino mokesčių mokėtojo skundo. Vietos mokesčių administratorius, gavęs įsiteisėjusį sprendimą, kitą darbo dieną bendrovei įteikia (išsiunčia) raginimą, kuriame nurodo sumokėti minėtame patikrinimo akte papildomai apskaičiuotus 10000 Lt PVM ir 900 Lt šio mokesčio delspinigius bei su šia mokestine nepriemoka susijusias sumas, apskaičiuotas pagal MAĮ 98 straipsnio nuostatas. 2. Mokesčių mokėtoja AB „X“ vietos mokesčių administratoriaus sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kuriame nurodoma papildomai apskaičiuota 10000 Lt PVM ir 900 Lt šio mokesčio delspinigių suma, 2004-10-01 apskundė MAĮ nustatyta tvarka. 2004-11-15 įsiteisėjo mokestinį ginčą nagrinėjusios institucijos sprendimas, kuriuo iš dalies patvirtinamas vietos mokesčių administratoriaus sprendimas ir kuriame bendrovei nurodoma sumokėti į biudžetą patikrinimo metu papildomai apskaičiuotus 7000 Lt PVM ir 600 Lt šio mokesčio delspinigius. Vietos mokesčių administratorius, gavęs įsiteisėjusį sprendimą, kitą darbo dieną bendrovei įteikia (išsiunčia) raginimą, kuriame nurodo sumokėti minėtame mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos sprendime nurodytus patikrinimo akte papildomai apskaičiuotus 7000 Lt PVM ir 600 Lt šio mokesčio delspinigius bei su šia mokestine nepriemoka susijusias sumas, apskaičiuotas pagal MAĮ 98 straipsnio nuostatas.

2. Komentuojamo punkto nuostatos muitams taikomos tik tada, jeigu muitinės sprendimo, pagal kurį naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti muitas ir (arba) su juo susijusios sumos, vykdymas buvo sustabdytas skundo nagrinėjimo laikui Bendrijos muitinės kodekso 244 straipsnyje nustatyta tvarka.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11126.)

2) priimamas neigiamas sprendimas dėl mokesčių mokėtojo prašymo atidėti arba išdėstyti mokestinės nepriemokos sumokėjimo terminą;

Komentaras

Vietos mokesčių administratoriui priėmus sprendimą neatidėti arba neišdėstyti mokestinės nepriemokos sumokėjimo terminų, mokesčių mokėtojui įteikiamas raginimas sumokėti geruoju minėtame sprendime nurodytas sumas.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtoja AB „X“ 2004-05-10 AVMI pateikė prašymą (bei visus prašymui nagrinėti būtinus papildomus dokumentus) atidėti 30000 Lt pelno mokesčio ir 700 Lt šio mokesčio delspinigių nepriemokos sumokėjimo terminą. Vietos mokesčių administratorius, išnagrinėjęs

prašymą ir jo priedus, nusprendė, kad nėra pagrindo atidėti prašomos mokestinės nepriemokos sumokėjimo terminų ir 2004-05-31 priėmė sprendimą neatidėti mokestinės nepriemokos sumokėjimo terminų. 2004-06-01 mokesčių mokėtojai AB „X“ įteikiamas (išsiunčiamas) raginimas sumokėti geruoju 30000 Lt pelno mokesčio ir 700 Lt šio mokesčio delspinigių nepriemoką.

3) nutraukiama mokestinės paskolos sutartis.

Komentaras

Vietos mokesčių administratoriui priėmus sprendimą nutraukti mokestinės paskolos sutartį (žr. MAĮ 88 straipsnio komentarą), mokesčių mokėtojui turi būti įteikiamas raginimas sumokėti likusią pagal mokestinės paskolos sutartį nesumokėtą mokestinę nepriemoką ir su ja susijusias sumas, apskaičiuotas vadovaujantis MAĮ 88 straipsniu. Tačiau raginimas sumokėti mokestinę nepriemoką geruoju mokesčių mokėtojui nesiunčiamas, jei mokestinės paskolos sutartis buvo nutraukta dėl to, kad įmonei iškelta bankroto (restruktūrizavimo) byla, nes įmonei iškėlus bankroto (restruktūrizavimo) bylą, mokestinės nepriemokos administravimui taikomos specialiųjų įstatymų (Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo Nr. IX-216, Žin., 2001, Nr. 31-1010 arba Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo Nr. IX-218, Žin., 2001, Nr. 31-1012) nuostatos.

Pavyzdys

1. Mokesčių mokėtoja AB „X“ ir vietos mokesčių administratorius 2003-03-04 sudarė mokestinės paskolos sutartį, pagal kurią 4 metams išdėstomas 100000 Lt PVM ir 50000 Lt pelno mokesčio nepriemokos sumokėjimo terminas. AB „X“ nevykdė šios sutarties sąlygų, todėl 2005-03-01 mokestinės paskolos sutartis buvo nutraukta. Apskaičiuota, kad pagal šią sutartį bendrovė nesumokėjo 60000 Lt PVM ir 30000 Lt pelno mokesčio nepriemokos, taip pat pagal MAĮ 88 straipsnio nuostatas buvo apskaičiuotos ir su likusia nesumokėta mokestine nepriemoka susijusios sumos. Mokesčių mokėtojai AB „X“ 2005-03-02 įteikiamas (išsiunčiamas) raginimas geruoju sumokėti 60000 Lt PVM ir 30000 Lt pelno mokesčio nepriemoką bei su šia mokestine nepriemoka susijusias sumas.

2. Mokesčių mokėtoja AB „X“ ir vietos mokesčių administratorius 2003-03-04 sudarė mokestinės paskolos sutartį, pagal kurią 4 metams išdėstomas 100000 Lt PVM ir 50000 Lt pelno mokesčio nepriemokos sumokėjimo terminas. Vietos mokesčių administratorius 2005-03-01 priėmė sprendimą nutraukti mokestinės paskolos sutartį dėl to, kad mokesčių mokėtojai AB „X“ buvo iškelta bankroto byla. Šiuo atveju raginimas bendrovei neteikiamas (nesiunčiamas).

4) mokesčių mokėtojas atitinkamo mokesčio įstatymo nustatytu laiku nesumoka nedeklaruojamo mokesčio.
Papildyta straipsnio punktu:
Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

Komentaras

Mokesčių mokėtojui, atitinkamo mokesčio įstatymo nustatytu laiku nesumokančiam nedeklaruojamo mokesčio (t. y. mokesčio, kuris pagal to mokesčio įstatymą turi būti sumokamas, tačiau neturi būti pateikiama jo deklaracija), mokesčių administratorius, prieš pasinaudodamas savo teise priverstinai išieškoti tam tikras mokestines nepriemokas, įteikia raginimą geruoju sumokėti mokestį ir su juo susijusias sumas. Kadangi mokesčių administratorius turi ir / ar iš trečiųjų šaltinių

gauna patikimą informaciją, turinčią įtakos mokestinės prievolės dydžiui, numatyta galimybė paraginti mokesčių mokėtoją sumokėti mokesčių administratoriui žinomą nedeklaruojamą mokestį, o jo nesumokėjus - pradėti to mokesčio išieškojimą.

2. Neteko galios nuo 2007-07-19.
Straipsnio dalies naikinimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

3. Mokesčių administratorius leidžia mokesčių mokėtojui sumokėti raginime nurodytas sumas per 20 dienų nuo raginimo mokesčių mokėtojui įteikimo dienos, jeigu mokesčio įstatymas nenustato kito termino.
Straipsnio pakeitimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

Komentaras

MAĮ 164 straipsnyje nurodytais būdais mokesčių mokėtojui įteiktame raginime nurodytą mokestinę nepriemoką sumokėti geruoju mokesčių administratorius leidžia per 20 dienų nuo raginimo įteikimo dienos. Mokesčių mokėtojui nesumokėjus raginime nurodytų sumų per nurodytą terminą, mokesčių administratorius MAĮ nustatyta tvarka vykdo tos mokestinės nepriemokos priverstinį išieškojimą (žr. MAĮ 106 straipsnio komentarą).

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojai AB „X“ 2004-10-01 įteikiamas raginimas sumokėti geruoju 10000 Lt PVM ir 50 000 Lt pelno mokesčio nepriemoką bei su šia nepriemoka susijusias sumas. Šiuo atveju raginime nurodytas sumas mokesčių mokėtoja AB „X“ turi sumokėti iki 2004-10-20, t. y. ne vėliau kaip per 20 dienų nuo raginimo įteikimo dienos. Iki šios datos bendrovei nesumokėjus raginime nurodytų sumų, jos bus išieškomos priverstinai.

90 STRAIPSNIS. Likviduojamo juridinio asmens mokestinės prievolės vykdymo tvarka

1. Likviduojamo juridinio asmens mokestinė nepriemoka padengiama iš šio asmens turimų piniginių lėšų, taip pat lėšų, gautų realizavus jo turtą, atsižvelgiant į įstatymuose nustatytą reikalavimų tenkinimo eilę.

Komentaras

Likviduojamas juridinis asmuo mokestinę nepriemoką dengia bendra tvarka. Tačiau, jeigu be mokesčių administratoriaus yra ir kitų kreditorių, gali būti taikomi ir kiti įstatymai, nustatantys kreditorių reikalavimų tenkinimo eilę (pvz. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74-2262, toliau - CK) 2.113 straipsnis).

2. Tais atvejais, kai likviduojamo neribotos turtinės atsakomybės juridinio asmens turto nepakanka mokestinei nepriemokai padengti, likusi dalis gali būti išieškoma iš šio juridinio asmens dalyvių, kurie atsako pagal juridinio asmens prievoles, turto Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka.

Komentaras

1. Pagal CK 2.50 str. 4 dalį, jeigu prievolėms įvykdyti neužtenka neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens turto, už jo prievoles atsako juridinio asmens dalyvis (CK 2.45 straipsnis). Todėl, jeigu likviduojamo neribotos turtinės atsakomybės juridinio asmens turto nepakanka tam, kad padengti visų kreditorių, jų tarpe ir mokesčio administratoriaus, reikalavimų, nepatenkinta reikalavimų dalis dengiama iš šio juridinio asmens dalyvių turto.

2. Neribotos civilinės atsakomybės juridiniai asmenys yra individuali įmonė ir tikroji bei komanditinė ūkinė bendrija.

Individualios įmonės savininkas už įmonės prievoles atsako visu savo turtu. Jeigu prievolėms įvykdyti neužtenka tikrosios ar komanditinės ūkinės bendrijos turto, ūkinės bendrijos tikrieji nariai pagal bendrijos prievoles atsako solidariai visu savo turtu, o komanditoriai pagal komanditinės ūkinės bendrijos prievoles atsako tik tuo savo turtu, kurį įnešė į komanditinę ūkinę bendriją (Lietuvos Respublikos ūkinių bendrijų įstatymas (Žin., 2003, Nr. 112-4990) 7 straipsnio 8 dalis, nuo 2012-09-01 8 straipsnio 2 dalis, Žin., 2012, Nr. 78-4014, toliau – ŪBĮ).

Buvęs tikrasis narys pagal tikrosios ar komanditinės ūkinės bendrijos prievoles, atsiradusias, kol jis buvo tikruoju nariu, arba iš ūkinės bendrijos sandorių, sudarytų iki jo narystės pasibaigimo, atsako taip, kaip jis atsakytų būdamas tikruoju nariu. Šios nuostatos taikomos ir tikrojo nario teisių perėmėjui (ŪBĮ 8 straipsnio 5 dalis, nuo 2012-09-01 ŪBĮ 8 straipsnio 2 dalis).

3. Likviduojamam juridiniam asmeniui visiškai įvykdžius mokestinę prievolę, turimos mokesčio permokos grąžinamos jam šio Įstatymo 87 straipsnyje nustatyta tvarka. Neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens turimos mokesčio permokos po šio juridinio asmens likvidavimo grąžinamos jo dalyviams.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 3 dalyje nurodytas turimos mokesčio permokos grąžinimas likviduojamam juridiniam asmeniui (tiek ribotos, tiek ir neribotos civilinės atsakomybės juridiniam asmeniui) yra galimas tik tuomet, kai likviduojamas juridinis asmuo visiškai įvykdo mokestinę prievolę. Konkretaus mokesčių mokėtojo mokestinės prievolės įvykdymo būdai yra nurodyti MAĮ 82 straipsnyje (žr. MAĮ 82 straipsnio komentarą). Jeigu, mokesčių mokėtojui įvykdžius mokestinę prievolę, yra nustatoma mokesčio permoka (skirtumas), permokėtoji suma gali būti grąžinta MAĮ 87 straipsnyje nustatyta tvarka (žr. MAĮ 87 straipsnio komentarą).

Jeigu dėl tam tikrų priežasčių, neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens mokesčio permoka (po visiško mokestinių prievolių įvykdymo) nebuvo grąžinta šio juridinio asmens likvidavimo proceso metu (pvz., nebuvo pateiktas prašymas dėl mokesčio permokos grąžinimo ir pan.), tai MAĮ nustato galimybę tokią mokesčio permoką grąžinti neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens dalyviams po šio juridinio asmens likvidavimo. Tokiu atveju mokesčio permoka po neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens likvidavimo grąžinama MAĮ 87 straipsnyje nustatyta tvarka (žr. MAĮ 87 straipsnio komentarą).

4. Pranešimus apie likviduojamo juridinio asmens atsiskaitymą su biudžetu juridinių asmenų registro tvarkytojui pateikia Valstybinė mokesčių inspekcija.

Komentaras

Valstybinės mokesčių inspekcijos pranešimo apie likviduojamo juridinio asmens atsiskaitymą su biudžetu juridinių asmenų registro tvarkytojui (toliau – Registro tvarkytojas) pateikimas reglamentuotas Juridinių asmenų registro įsteigimo ir juridinių asmenų registro nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. 1407 „Dėl juridinių asmenų registro įsteigimo ir juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2003,

Nr. 107-4810). Šiuose nuostatuose nustatyta, kad teritorinė valstybinė mokesčių inspekcija Registro tvarkytojui turi pateikti pranešimus, kuriuose turi būti nurodyti duomenys apie juridinio asmens, užsienio juridinio asmens ar kitos organizacijos filialo ar atstovybės atsiskaitymą su biudžetais ir pinigų fondais. Atitinkamuose pranešimuose atsispindi ir iš VSDF teritorinių skyrių ir teritorinių muitinių gauta informacija apie likviduojamo juridinio asmens atsiskaitymą su biudžetais ir pinigų fondais.

91 STRAIPSNIS. Reorganizuojamo ir pertvarkomo juridinio asmens mokestinės prievolės vykdymas

1. Reorganizuoto juridinio asmens mokestinę prievolę privalo įvykdyti jo teisių ir pareigų perėmėjas. Reorganizuoto juridinio asmens dalyviai, jei jie atsako už juridinio asmens prievoles, už šio asmens mokestinės prievolės įvykdymą atsako Civilinio kodekso nustatytais atvejais ir tvarka.

Komentaras

1. Reorganizuoto juridinio asmens mokestinę prievolę turi įvykdyti jo teisių ir pareigų perėmėjas, tame tarpe ir visas mokestines prievoles, kurias iki reorganizavimo buvęs juridinis asmuo neįvykdė. Reorganizuotos įmonės, perėmusios iki jo įregistravimo egzistavusio juridinio asmens prievoles privalo sumokėti visas iki reorganizavimo priskaičiuotas mokesčių ir nepriemokų sumas. Reorganizuotas asmuo neturi teisės įvykdyti mokestinės prievolės kitokiu būdu, negu tai numatyta mokesčių įstatymuose.

2. Juridinis asmuo yra susivienijimas, vienijantis kitų asmenų interesus ir (arba) kapitalą. Šie asmenys yra juridinio asmens dalyviai. Juridinio asmens dalyvis (akcininkas, narys, dalininkas ir pan.) yra asmuo, kuris turi nuosavybės teisę į juridinio asmens turtą, arba asmuo, kuris nors ir neišsaugo nuosavybės teisių į juridinio asmens turtą, bet įgyja prievolinių teisių ir (ar) pareigų, susijusių su juridiniu asmeniu (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso, - Žin., 2000, Nr. 74-2262 2.45 str.).

3. Juridinio asmens dalyviai neatsako pagal juridinio asmens prievoles, išskyrus įstatymuose nustatytus atvejus: pvz., neribotos civilinės atsakomybės juridiniai asmenys, kurių turtas yra neatskirtas nuo įmonės turto atsako už reorganizuoto juridinio asmens prievoles tik tada, jeigu prievolėms įvykdyti neužtenka neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens turto. Neribotos civilinės atsakomybės juridiniai asmenys yra individuali (personalinė) įmonė ir ūkinė bendrija.

4. Juridinio asmens steigimo dokumentuose gali būti numatyti atvejai, kai juridinio asmens dalyviai pagal juridinio asmens prievoles atsako savo turtu. Tokia atsakomybė yra subsidiarioji (asmeniui, kuris pagal įstatymus ar sutartį atsako papildomai kartu su kitu asmeniu), t.y., jei pagrindiniam skolininkui pareiškus reikalavimą dėl nuostolių atlyginimo, pagrindinis skolininkas atsisakė atlyginti nuostolius arba kreditorius per protingą terminą iš skolininko negavo atsakymo į pareikštą reikalavimą, tai kreditorius gali pareikšti reikalavimą dėl nuostolių atlyginimo subsidiariai atsakingam skolininkui.

Kadangi komentuojamo straipsnio 1 dalis nustato, kad reorganizuoto juridinio asmens dalyviai, jei jie atsako už juridinio asmens prievoles, už šio asmens mokestinės prievolės įvykdymą atsako Civilinio kodekso nustatytais atvejais ir tvarka todėl, remiantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso, (Žin., 2000, Nr. 74-2262) 2.98 straipsnio 2 dalies nuostatomis, reorganizuojamo neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens arba juridinio asmens, kurio dalyviai atsako pagal juridinio asmens prievoles, dalyviai neatsižvelgiant į reorganizavimo sąlygas ir kitus dokumentus, trejus metus yra subsidiariai atsakingi su tęsiančiu veiklą juridiniu asmeniu pagal pasibaigusio juridinio asmens prievoles.

2. Reorganizuoto juridinio asmens teisių ir pareigų perėmėjui pereina prievolė padengti visas nesumokėtas reorganizuoto juridinio asmens mokesčio ir su juo susijusias sumas (tarp jų paaiškėjusias po juridinio asmens reorganizavimo).

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 2 dalis nustato, kad reorganizuoto juridinio asmens teisių ir pareigų perėmėjas privalo įvykdyti (sumokėti) visas reorganizuoto juridinio asmens mokestines prievoles (mokestinę nepriemoką). Tai reiškia, kad reorganizuotam juridiniam asmeniui neįvykdžius šių prievolių teisės aktų nustatyta tvarka, mokesčių administratorius turi teisę išieškoti iš reorganizuoto asmens teisių ir pareigų perėmėjo visas nesumokėtas reorganizuoto juridinio asmens mokestines nepriemokas, taip pat ir paaiškėjusias po juridinio asmens reorganizavimo.

2. Juridiniai asmenys gali būti reorganizuojami jungimo ir skaidymo būdu. Galimi juridinių asmenų jungimo būdai yra prijungimas ir sujungimas, o skaidymo būdai yra išdalijimas ir padalijimas.

2.1. Prijungimo atveju prievolė padengti visas nesumokėtas reorganizuoto juridinio asmens mokesčio ir su juo susijusias sumas (tarp jų paaiškėjusias po juridinio asmens reorganizavimo) pereina tam juridiniam asmeniui prie kurio buvo prijungtas reorganizuotas juridinis asmuo.

2.2. Sujungimo atveju, prievolė padengti visas nesumokėtas reorganizuotų juridinių asmenų mokesčio ir su juo susijusias sumas (tarp jų paaiškėjusias po juridinio asmens reorganizavimo) pereina naujam juridiniam asmeniui, kuriam po juridinių asmenų susivienijimo perėjo visos reorganizuotų juridinių asmenų teisės ir pareigos.

Pavyzdys

UAB “X” nesumokėjo į biudžetą 1000 Lt PVM. UAB “Y” ginčija sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kuriame jai buvo apskaičiuota 5000 Lt nesumokėto pelno mokesčio. Po UAB “X” ir UAB “Y” susijungimo visos šių įmonių teisės ir pareigos perėjo UAB “Z”. Mokestinis ginčas buvo baigtas mokesčių administratoriaus naudai jau įvykus reorganizacijai. Vadinasi, UAB “Z” privalės sumokėti į biudžetą 1000 Lt PVM bei 5000 Lt pelno mokesčio.

2.3. Išdalijimo atveju, prievolė padengti visas nesumokėtas reorganizuoto juridinio asmens mokesčio ir su juo susijusias sumas (tarp jų paaiškėjusias po juridinio asmens reorganizavimo) pereis jau veikiantiems juridiniams asmenims, atsižvelgiant į tai, kokiomis dalimis jiems pereis reorganizuoto juridinio asmens teisės ir pareigos.

2.4. Padalijimo atveju prievolė padengti visas nesumokėtas reorganizuoto juridinio asmens mokesčio ir su juo susijusias sumas (tarp jų paaiškėjusias po juridinio asmens reorganizavimo) pereis naujai įsteigtiems juridiniams asmenims, atsižvelgiant į tai kokiomis dalimis jiems pereis reorganizuoto juridinio asmens teisės ir pareigos.

3. Tais atvejais, kai reorganizuojamas juridinis asmuo mokestinės nepriemokos neturi, reorganizuoto juridinio asmens turima mokesčio permoka šio Įstatymo 87 straipsnio nustatyta tvarka grąžinama (įskaitoma) reorganizuoto juridinio asmens teisių ir pareigų perėmėjui. Ši nuostata taikoma ir tais atvejais, kai mokesčio permoka paaiškėja po juridinio asmens reorganizavimo užbaigimo.

Komentaras

1. Pagal reorganizuojamo juridinio asmens pateiktas mokesčių deklaracijas (žr. MAĮ 78 straipsnio komentarą) vietos mokesčių administratorius apskaičiuoja mokesčių permokas ir/ar

mokestines nepriemokas, turimomis mokesčių permokomis (skirtumu) įskaito susidariusias mokestines nepriemokas ir/ar einamuosius mokesčius, o likusi prievolės dalis mokesčių apskaitoje užbaigiama, perkeliant ją reorganizuoto juridinio asmens teisių ir pareigų perėmėjui.

2. Jeigu perkeltos prievolės likutis yra mokesčio permokos likutis, tai Mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo) taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. VA-186 (Žin., 2004, Nr. 180-6689, 2012, Nr. 47-2325), ir Mokesčių ir su mokesčiais susijusių sumų permokų bei per klaidą sumokėtų sumų grąžinimo taisyklėmis, patvirtintomis Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2008 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. 1B-741 (Žin., 2008, Nr. 138-5484), nustatyta tvarka gali būti įskaitytas reorganizuoto juridinio asmens teisių ir pareigų perėmėjo mokestinėms prievolėms padengti ir/ar grąžintas.

3. Jeigu po juridinio asmens reorganizavimo užbaigimo paaiškėja mokesčio permoka, (pavyzdžiui, gali būti patikslinta reorganizuotos įmonės mokesčio deklaracija), tai susidariusi mokesčio permoka reorganizuotos įmonės mokesčių apskaitoje minėta tvarka užbaigiama ir perkeliama reorganizuoto juridinio asmens teisių ir pareigų perėmėjui.

4. Šio straipsnio 1 ir 3 dalių nuostatos taikomos ir atskiriamoms akcinėms bendrovėms bei uždarosioms akcinėms bendrovėms.

Komentaras

1. Akcinėms bendrovėms bei uždarosioms akcinėms bendrovėms šio įstatymo nuostatos, išdėstytos 91 str. 1 ir 3 dalių komentaruose taikomos kaip ribotos civilinės atsakomybės juridiniams asmenims, kurių turtas civilinės atsakomybės prasme yra atskirtas nuo savininko (akcininkų) asmeninio turto. Todėl prievolė sumokėti mokesčius ir kitas nepriemokas akcininkams į jų asmeninį turtą neperkeliama.

2. Reorganizuojamo juridinio asmens mokestinės prievolės užbaigiamos šio straipsnio 3 dalies komentare nurodytu principu. Prievolių likutis išdalinamas atskiriamiems juridiniams asmenims ir perkeliamas į jų mokesčių apskaitą, atsižvelgiant į tai kokiomis dalimis jiems pereis reorganizuoto juridinio asmens teisės ir pareigos. Kiekvienam atskiriamajam juridiniam asmeniui perkelta likučio dalis gali būti grąžinta ir/ar įskaityta to juridinio asmens prievolėms padengti šio straipsnio 3 dalies komentare nurodytu būdu.

3. Jeigu po juridinio asmens reorganizavimo užbaigimo paaiškėja mokesčio permoka ir/ ar nepriemoka, (pavyzdžiui, gali būti patikslinta reorganizuotos įmonės mokesčio deklaracija arba mokesčių administratoriaus mokestinio patikrinimo metu apskaičiuojamos papildomos mokesčio sumos), tai susidariusi mokesčio permoka ir/ar nepriemoka perkeliama atskiriamiesiems juridiniams asmenims, atsižvelgiant į tai kokiomis dalimis jiems perėjo reorganizuoto juridinio asmens teisės ir pareigos.

5. Pertvarkyto juridinio asmens mokestines prievoles bendra tvarka vykdo po pertvarkymo veikiantis juridinis asmuo.

Komentaras

1. Juridinio asmens pertvarkymas yra juridinio asmens teisinės formos pakeitimas, kai naujos teisinės formos juridinis asmuo perima visas pertvarkytojo juridinio asmens teises ir pareigas. Pertvarkymas nėra juridinio asmens likvidavimas ar reorganizavimas, nes juridinis asmuo (mokesčių mokėtojas) nesibaigia, o tik keičia savo teisinę formą, išsaugodamas prieš pertvarkymą turėtas teises bei pareigas.

2. Po pertvarkymo veikiantis juridinis asmuo bendra tvarka vykdo pertvarkyto asmens mokesčio įstatymo pagrindu atsiradusią pareigą teisingai apskaičiuoti mokestį, laiku sumokėti mokestį bei su juo susijusias sumas į biudžetą ir vykdyti pareigas, susijusias su mokesčių apskaičiavimu ir sumokėjimu. Mokesčių administratorius turi teisę pertvarkyto juridinio asmens mokestinę nepriemoką išieškoti iš po pertvarkymo veikiančio juridinio asmens.

3. Remiantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74-2262) 2.104 straipsnio 2 dalimi, jei yra pertvarkomas juridinis asmuo, kurio dalyviai atsako pagal juridinio asmens prievoles, tai, nepaisant pasirinktos naujos juridinio asmens teisinės formos, pertvarkomo juridinio asmens dalyviai trejus metus yra subsidiariai atsakingi pagal pertvarkomo asmens prievoles, atsiradusias iki juridinio asmens pertvarkymo. Jei naujos teisinės formos juridinio asmens dalyviu netampa pertvarkyto juridinio asmens dalyvis, tiek pertvarkymo metu, tiek vėliau jis neatleidžiamas nuo minėtos atsakomybės.

92 STRAIPSNIS. Mirusio fizinio asmens mokestinės prievolės vykdymas

Mirusio fizinio asmens mokestinę nepriemoką privalo padengti šio asmens turto paveldėtojai Civilinio kodekso nustatyta tvarka.

Komentaras

1. Pagal komentuojamo straipsnio nuostatas mirusio fizinio asmens (mokesčio mokėtojo) mokestinę nepriemoką privalo padengti šio asmens turto paveldėtojai Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74-2262) nustatyta tvarka. MAĮ mokestinės nepriemokos iš mirusio fizinio asmens turto paveldėtojų padengimo tvarkos nereglamentuoja. Šios nuostatos taip pat taikomos, kai miršta mokestį išskaičiuojantis fizinis asmuo.

2. Įpėdinis už palikėjo skolas atsako paveldėtu turtu tik tuo atveju, jeigu jis palikimą priėmė pagal antstolio sudarytą apyrašą. Įpėdinis, priėmęs palikimą ne pagal antstolio sudarytą apyrašą, už palikėjo skolas atsako visu savo turtu.

Sudaryti palikėjo turto apyrašą gali pareikalauti mokesčių administratorius, kuris turi dėl nesumokėtų mokesčių kilusį finansinį reikalavimą (t. y. palikėjo kreditorius).

3. Jeigu fizinis asmuo mirė ir nėra galimybių padengti mokestinės nepriemokos iš palikimo, mokestinė prievolė pasibaigia (žr. MAĮ 93 str. 1 d. 7 punkto komentarą).

93 STRAIPSNIS. Mokestinės prievolės pasibaigimas

1. Mokestinė prievolė pasibaigia, kai:
1) įvykdoma mokestinė prievolė;

Komentaras

Mokestinė prievolė įvykdoma:

1. Sumokėjus mokestį ir su juo susijusias sumas, (žr. MAĮ 82 straipsnio 1 dalies komentarą),

2. Trečiajam asmeniui perėmus mokestinę nepriemoką, (žr. MAĮ 82 straipsnio 2 dalies komentarą),

3. Įskaičius mokesčio permoką (skirtumą) mokestinei nepriemokai padengti. (žr. MAĮ 82 straipsnio 3 dalies komentarą).

2) mokesčių administratorius priverstinai išieško mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką;

Komentaras

Šiame punkte nurodoma, kad mokestinė prievolė pasibaigia, kai mokesčių administratorius mokestinę nepriemoką, t. y. mokesčio nepriemoką ir mokesčio įstatymo ar jo pagrindu priimto lydimojo teisės akto nustatyta tvarka laiku nesumokėtas su mokesčiu susijusias sumas, priverstinai išieško iš mokesčių mokėtojo, laiduotojo, garanto turto ar banko sąskaitose esančių lėšų.

Mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo būdai numatyti MAĮ 106 straipsnyje (žr. MAĮ 106 straipsnio komentarą).

Išieškotos sumos įskaitomos, vadovaujantis Išieškotų mokestinių nepriemokų įskaitymo taisyklėmis, patvirtintomis VMI prie FM viršininko 2005 m. vasario 15 d. įsakymu Nr. VA-21 (Žin., 2005, Nr. 25-820).

Mokestinė prievolė pasibaigia, kai išieškotos sumos įskaitomos mokesčių mokėtojo mokestinei nepriemokai padengti.

3) įstatymų nustatytais atvejais mokesčių administratorius ir mokesčių mokėtojas susitaria;

Komentaras

Šiame punkte nurodytas mokestinės prievolės pasibaigimas siejamas su MAĮ 71 straipsnyje numatyta galimybe mokesčių administratoriui ir mokesčių mokėtojui susitarti dėl mokesčio ir su juo susijusių sumų dydžio esant tam tikroms įstatyme nustatytoms aplinkybėms (žr. MAĮ 71 straipsnio komentarą). Mokesčių administratorius ir mokesčių mokėtojas, pasirašydami susitarimą, susitaria, kokio dydžio mokesčių ir su juo susijusias sumas mokesčių mokėtojas privalo sumokėti į valstybės (savivaldybių) biudžetus ir valstybės pinigų fondus. Tokio susitarimo pasekmė (rezultatas) gali būti ir mokesčių administratoriaus sprendime dėl patikrinimo akto tvirtinimo nustatytos mokesčio mokėtojo mokestinės prievolės pasibaigimas.

Pavyzdys

Vietos mokesčių administratorius 200X-XX-XX priėmė sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kuriame nurodė mokesčių mokėtojui - AB „X“ sumokėti papildomai apskaičiuotą 15000 Lt PVM, paskirtą 4500 Lt PVM baudą bei 525 Lt PVM delspinigių, 12500 Lt pelno mokesčio, 3750 Lt pelno mokesčio baudą bei 488 Lt pelno mokesčio delspinigių.

Mokestinio ginčo metu mokesčių mokėtojas - AB „X“ centriniam mokesčių administratoriui 200X-0X-0X pateikė pasiūlymą pasirašyti susitarimą. Kadangi nei mokesčių administratorius, nei mokesčių mokėtojas neturėjo pakankamai įrodymų savo apskaičiavimams pagrįsti, derybų metu susitariama, kad mokesčių mokėtojas sumokės tokio dydžio mokesčių bei su jais susijusias sumas: 12500 Lt pelno mokesčio, 3750 Lt pelno mokesčio baudos bei 488 Lt pelno mokesčio delspinigių. Vadinasi, mokestinės prievolės, susijusios su papildomai apskaičiuotomis 15000 Lt PVM, 4500 Lt PVM baudos ir 525 Lt delspinigių sumomis, pasibaigia mokesčių administratoriui ir mokesčių mokėtojui susitarus.

4) įstatymų nustatytais atvejais mokėtojas atleidžiamas nuo mokestinės prievolės vykdymo;

Komentaras

1. MAĮ nustato bendruosius atvejus, kai mokesčių mokėtojas gali būti atleidžiamas nuo mokestinės prievolės:

1.1. MAĮ 100 straipsnyje nustatytas atleidimas nuo delspinigių (žr. MAĮ 100 straipsnio komentarą),

1.2. MAĮ 141 straipsnyje reglamentuotas atleidimas nuo baudų (žr. MAĮ 141 straipsnio komentarą).

Nustatyta tvarka atleidus mokesčių mokėtoją (fizinį ir juridinį asmenį) nuo mokestinės prievolės vykdymo, jo mokestinė prievolė pasibaigia.

2. Įstatymų leidėjas, priimdamas specialius įstatymus, gali numatyti ir kitus atvejus, kai mokesčių mokėtojo mokestinė prievolė pasibaigia atleidžiant jį nuo mokestinės prievolės vykdymo. Specialusis įstatymas gali būti skirtas tiek atskiroms mokesčių mokėtojų grupėms, tiek vienam konkrečiam mokesčių mokėtojui, siekiant išvengti neigiamų socialinių, ekonominių ir užimtumo padarinių tam tikrame Lietuvos mieste ar regione ir pan.

Pavyzdys

1. 200X-XX-XX d. priimtas Lietuvos Respublikos akcinės bendrovės „X“ veiklos gaivinimo įstatymas Nr. X-X , kurio tikslas – nustatyti akcinei bendrovei „X“ kitus, negu yra nustatyta galiojančiuose mokesčių įstatymuose mokesčių mokėjimo terminus, atleisti ją nuo apskaičiuotų delspinigių mokėjimo ir kt. ir taip sukurti prielaidas šios bendrovės finansinei būklei pagerinti. Šio įstatymo pagrindu atleidus šį mokesčių mokėtoją nuo delspinigių, jo mokestinė prievolė pasibaigia.

2. Lietuvos Respublikos individualių (personalinių) įmonių ir ūkinių bendrijų atleidimo nuo nesumokėtų privalomojo sveikatos draudimo įmokų, baudų ir delspinigių įstatymas Nr. VIII-1984 (Žin., 2000, Nr. 89-2748) ir Lietuvos Respublikos individualių (personalinių) įmonių ir ūkinių bendrijų atleidimo nuo nesumokėtų privalomojo sveikatos draudimo įmokų, baudų ir delspinigių įstatymas Nr. IX-1096 (Žin., 2002, Nr. 96-4172) nustatė sąlygas, kurioms esant individualios (personalinės) įmonės ir ūkinės bendrijos atleidžiamos nuo nesumokėtų privalomojo sveikatos draudimo įmokų už šių įmonių savininkus bei ūkinių bendrijų narius ir baudų bei delspinigių už 1999 metus bei už laikotarpį nuo 2000 m. sausio 1 d. iki 2000 m. spalio 31 d. Šio įstatymo pagrindu atleidus minėtas mokesčių mokėtojų grupes nuo delspinigių, jų mokestinės prievolės pasibaigia.

5) skolininkas ir kreditorius sutampa;

Komentaras

Mokestinė prievolė pasibaigia, kai kreditorius ir mokesčių mokėtojas sutampa, t. y. mokesčių mokėtojas ir kreditorius yra tas pats asmuo.

Kai nustatomas šis mokestinės prievolės pasibaigimo pagrindas, tokia mokestinė prievolė vietos mokesčių administratoriaus viršininko sprendimu pripažįstama pasibaigusia.

Pavyzdys

Individuali įmonė X turi 1000 litų mokestinę nepriemoką valstybės biudžetui, jokio turto įmonė neturi. Mirus individualios įmonės X savininkui, neatsirado įpėdinių nei pagal įstatymą, nei pagal testamentą. Todėl individualią įmonę ir jos 1000 litų mokestinę nepriemoką paveldėjo valstybė. Šiuo atveju mokesčių mokėtojas ir kreditorius sutampa, todėl vietos mokesčių administratoriaus sprendimu mokestinė prievolė valstybės biudžetui pripažįstama pasibaigusia.

6) juridinis asmuo likviduotas, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, kai prievolę turi įvykdyti kiti asmenys;

Komentaras

Šio punkto nuostatos dažniausiai siejamos su likviduotų dėl bankroto juridinių asmenų mokestinėmis nepriemokomis. Teismui ar kreditorių susirinkimui priėmus sprendimą dėl įmonės pabaigos bei išregistravus bankrutavusį juridinį asmenį iš Juridinių asmenų registro, pasibaigia tokių likviduotų juridinių asmenų likusios nepadengtos bankroto procedūros metu mokestinės prievolės ir vietos mokesčių administratoriaus viršininko sprendimu jos pripažįstamos pasibaigusiomis.

Šio punkto nuostatos taip pat taikomos, kai juridinis asmuo likviduotas kitais pagrindais. Tokių likviduotų juridinių asmenų mokestinės prievolės pripažįstamos pasibaigusiomis, jeigu pagal įstatymus šių prievolių neturi įvykdyti kiti asmenys.

Pavyzdys

200X-X-X teismo nutartimi UAB „X" iškelta bankroto byla. AVMI pateiktas ir teismo patvirtintas kreditorinis reikalavimas sudarė 56400 litų. Bankroto procedūros metu dalis teismo patvirtinto kreditorinio reikalavimo yra patenkinta, t. y. padengta 50400 litų suma. Teismui bankroto byloje priėmus sprendimą dėl įmonės pabaigos, UAB „X" buvo išregistruota iš Juridinių asmenų registro. Likusi nepadengta 6000 Lt UAB „X" mokestinė prievolė pasibaigė išregistravus bankrutavusį juridinį asmenį iš Juridinių asmenų registro ir vietos mokesčių administratoriaus sprendimu ji pripažįstama pasibaigusia mokestine prievole.

7) fizinis asmuo mirė ir nėra galimybės padengti mokestinės nepriemokos iš mirusio asmens palikimo.

Komentaras

Šio punkto nuostatos numato mokesčių administratoriui teisę mirusio fizinio asmens mokestines prievoles pripažinti pasibaigusiomis. Komentuojamas punktas taikomas tuo atveju, kai nėra galimybių mirusio fizinio asmens mokestinės nepriemokos išieškoti (padengti) iš jo palikimo. Mirusio fizinio asmens mokestinės prievolės vykdymo tvarka reglamentuojama MAĮ 92 straipsnyje (žr. 92 straipsnio komentarą). Kai paaiškėja, kad mokestinė nepriemoka negali būti išieškota (padengta) iš mirusio fizinio asmens palikimo, vietos mokesčių administratoriaus sprendimu tokia mokestinė prievolė pripažįstama pasibaigusia.

8) suėjo mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas.

Komentaras

Mokestinė prievolė pasibaigia, kai sueina MAĮ 107 straipsnyje (žr. MAĮ 107 str. komentarą) numatytas 5 metų mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas. Kai nustatomas šis mokestinės prievolės pasibaigimo pagrindas, tokia mokestinė prievolė vietos mokesčių administratoriaus viršininko sprendimu pripažįstama pasibaigusia.(2007 m. liepos 3 d. įstatymo Nr. X-1249 redakcija, Žin., 2007, Nr. 80-3220; ši straipsnio dalis įsigalioja nuo 2007 m. liepos 19 d.).

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11125.)

2. *Neteko galios nuo 2017-01-01.*
Straipsnio dalies naikinimas:
Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858.

3. Mokesčių administratoriui perleidus reikalavimo teisę centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui, mokestinė nepriemoka nurašoma iš biudžeto pajamų apskaitos dokumentų.
Straipsnio pakeitimai:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19)
Nr. XII-795, 2014-03-20, paskelbta TAR 2014-04-03, i. k. 2014-04029

Komentaras

Pagal MAĮ 33 straipsnį mokesčių administratorius turi teisę perduoti atstovavimo pagrindais arba perleidžiant reikalavimo teisę mokesčių mokėtojo mokestinių nepriemokų išieškojimą akcinei bendrovei Turto bankui. Mokestinių nepriemokų išieškojimo perdavimo akcinei bendrovei Turto bankui procedūra numatyta Mokestinės nepriemokos bei importo ir eksporto mokesčių ir muitų, baudų ir delspinigių išieškojimo perdavimo akcinei bendrovei Turto bankui tvarkoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. vasario 15 d. įsakymu Nr. 46. Mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos išieškojimo perdavimas akcinei bendrovei Turto bankui vykdomas be mokesčių mokėtojo sutikimo.

Šioje dalyje numatyta, kad mokesčių administratoriui perleidus reikalavimo teisę akcinei bendrovei Turto bankui, tokia mokestinė nepriemoka nurašoma iš biudžeto pajamų apskaitos dokumentų. Apskrities valstybinei mokesčių inspekcijai pasirašius su akcine bendrove Turto banku mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos dokumentų bylų perdavimo-priėmimo aktą, mokestinė nepriemoka nurašoma iš biudžeto pajamų apskaitos dokumentų ir laikoma, kad mokesčių mokėtojai (mokestinių nepriemokų, į kurias reikalavimo teisė buvo perleista akcinei bendrovei Turto bankui, atžvilgiu) yra nebeskolingi apskričių valstybinėms mokesčių inspekcijoms.

94 STRAIPSNIS. Restruktūrizuojamų ir bankrutuojančių įmonių mokestinių prievolių vykdymo ir pasibaigimo ypatumai.

Lietuvos Respublikos įstatymuose ir jų pagrindu priimtuose jų lydimuose teisės aktuose, reglamentuojančiuose įmonių restruktūrizavimo ar bankroto procedūras, gali būti nustatomos specialios mokestinės prievolės vykdymo taisyklės, taip pat jos įvykdymo būdai bei pasibaigimo pagrindai. Tokiais atvejais šis Įstatymas taikomas, kiek atitinkamų klausimų nereglamentuoja minėti įstatymai.

Komentaras

1. Komentuojamas straipsnis nustato, kad MAĮ nuostatos netaikomas tais atvejais, kai įmonių restruktūrizavimo ar bankroto procedūras reglamentuojantys įstatymai ir jų pagrindu priimti lydimieji teisės aktai atskirai nustato specialias mokestinės nepriemokos vykdymo taisykles, mokestinės prievolės įvykdymo būdus, mokestinės prievolės pasibaigimo pagrindus.

2. Įsiteisėjus teismo nutarčiai iškelti bankroto ar restruktūrizavimo bylą, atsiranda draudimas vykdyti finansines prievoles, neįvykdytas iki bankroto ar restruktūrizavimo bylos iškėlimo, įskaitant mokesčių mokėjimą, išieškoti minėtas skolas teismo ar ne ginčo tvarka, taip pat nustatyti priverstinę hipoteką ir skaičiuoti minėtoms sumoms delspinigius. Jei bankroto procesas vyksta ne teismo tvarka, tai minėtas draudimas atsiranda, kai įmonės kreditorių susirinkimas priima nutarimą bankroto procedūras vykdyti ne teismo tvarka, kadangi bankroto ne teismo tvarka atveju teismo kompetencijai skirtus klausimus svarsto ir sprendžia kreditorių susirinkimas.

3. Teismui iškėlus bankroto bylą, įmonė turi teisę verstis ūkine komercine veikla, jeigu ji mažina dėl bankroto patiriamus kreditorių nuostolius, ir iš šios veiklos gautas pajamas naudoti su šia veikla susijusioms išlaidoms. Įmonė, kuriai iškelta restruktūrizavimo byla, ir toliau įstatymų nustatyta

tvarka tęsia savo ūkinę komercinę veiklą. Jeigu dėl bankrutuojančios ar restruktūrizuojamos įmonės ūkinės komercinės veiklos atsiranda mokesčių ir kitų privalomųjų įmokų įstatymuose numatytų apmokestinamųjų objektų, įmonė mokesčius ir kitas privalomąsias įmokas moka vadovaudamasi mokesčių įstatymais. Įmonės mokestinės nepriemokos, atsiradusios dėl po nutarties iškelti bankroto ar restruktūrizavimo bylą įsiteisėjimo dienos vykdomos ūkinės komercinės veiklos, yra išieškomos MAĮ 106 straipsnyje (žr. MAĮ 106 straipsnio komentarą) nustatytais mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo būdais. Šiuo atveju išieškojimas gali būti nukreipimas tik į tas lėšas bei kitokį turtą, jei šios lėšos ir kitoks turtas atsirado dėl po nutarties iškelti bankroto ar restruktūrizavimo bylą įsiteisėjimo dienos vykdomos ūkinės komercinės veiklos ir nėra skirti atsiskaitymams su įmonės kreditoriais.

4. Mokesčių administratorius, būdamas bankrutuojančių ar restruktūrizuojamų įmonių kreditoriumi, gali nuspręsti, kad restruktūrizuojamai, bankrutuojančiai įmonei, kuri yra sanuojama arba sudaro taikos sutartį su kreditoriais, socialiniu ekonominiu požiūriu ar dėl kitų objektyvių aplinkybių yra tikslinga suteikti nuolaidų - atidėti kreditoriaus reikalavimo terminą, pakeisti piniginę prievolę kita prievole arba atsisakyti kreditoriaus reikalavimo ar jo dalies. Prieš priimant sprendimą dėl nuolaidų suteikimo tam tikrais atvejais gali būti reikalingas Europos Komisijos sutikimas. Mokesčių administratoriaus sprendimas suteikti tokiai įmonei nuolaidą mokestinių lengvatų būdu įsigalioja įstatymų nustatyta tvarka patvirtinus įmonės restruktūrizavimo planą, sanavimo projektą arba taikos sutartį (bei jos priedus).

KETVIRTASIS SKIRSNIS
MOKESTINĖS PRIEVOLĖS ĮVYKDYMO UŽTIKRINIMAS

95 STRAIPSNIS. Mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdai.

1. Mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdai yra:

Komentaras

Siekdamas užtikrinti efektyvų mokestinių prievolių (žr. MAĮ 2 straipsnio komentarą) įvykdymą, mokesčių administratorius MAĮ ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis turi teisę taikyti tokius mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdus:

1) delspinigiai;

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdas – delspinigiai - siejamas su MAĮ 96-100 straipsniuose numatytomis delspinigių skaičiavimo bei atleidimo nuo jų sąlygomis ir tvarka (žr. MAĮ 96-100 straipsnių komentarus).

2) turto areštas;

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyto mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdo – turto arešto taikymo tvarka ir sąlygos yra reglamentuotos MAĮ 101 straipsnyje (žr. MAĮ 101 straipsnio komentarą).

3) nurodymas kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigai nutraukti pinigų išdavimą ir pervedimą iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų);

Komentaras

Mokesčių administratorius turi teisę MAĮ nustatyta tvarka duoti nurodymą kredito, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigai nutraukti pinigų išdavimą bei pervedimą iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų). Šio komentuojamo straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodyto mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdo taikymas detaliau reglamentuotas MAĮ 102 straipsnyje (žr. MAĮ 102 straipsnio komentarą).

(Pakeista pagal įstatymo redakciją Nr. XI-1875, 2011-12-22, Žin., 2011, Nr. 163-7766 (2012-01-01).)

4) hipoteka ar įkeitimas;

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodytas mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdas - hipoteka ar įkeitimas (tiek sutartinė, tiek priverstinė hipoteka (įkeitimas)) taikomas vadovaujantis MAĮ 103 straipsniu (žr. MAĮ 103 straipsnio komentarą) bei kitais teisės aktais.

5) laidavimas ar garantija, įskaitant atvejus, kada laidavimu arba garantija užtikrinamas galinčios atsirasti mokestinės prievolės įvykdymas.

Komentaras

Laidavimo arba garantijos pareikalavimas, kaip mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdas, nurodytas komentuojamo straipsnio 1 dalies 5 punkte, detaliau reglamentuojamas MAĮ 104 straipsnyje (žr. MAĮ 104 straipsnio komentarą).

2. Šio straipsnio 1 dalies 2-5 punktuose nurodytų mokestinės prievolės užtikrinimo būdų taikymas nepanaikina mokesčių mokėtojo prievolės sumokėti mokesčių administratoriaus apskaičiuotus delspinigius.

Komentaras

Pagal komentuojamo straipsnio 2 dalį nepriklausomai nuo to, ar mokesčių administratorius, siekdamas užtikrinti mokestinės prievolės įvykdymą, pritaikė (gali pritaikyti) prievolės įvykdymo užtikrinimo būdus, nurodytus komentuojamo straipsnio 1 dalies 2-5 punktuose, teisės aktuose nustatyta tvarka ir terminais neįvykdęs mokestinių prievolių ar jas įvykdęs netinkamai mokesčių mokėtojas, kuriam skaičiuojami (apskaičiuoti) delspinigiai, privalo šiuos delspinigius sumokėti MAĮ nustatyta tvarka.

3) nurodymas kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigai ar valstybės iždo valdytojui nutraukti pinigų išdavimą ir pervedimą iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų);

Komentaras

Mokesčių administratorius turi teisę MAĮ nustatyta tvarka duoti nurodymą kredito, mokėjimo**,** ~~ir~~ elektroninių pinigų įstaigai ar valstybės iždo valdytojui nutraukti pinigų išdavimą bei pervedimą iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų). Šio komentuojamo straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodyto mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdo taikymas detaliau reglamentuotas MAĮ 102 straipsnyje (žr. MAĮ 102 straipsnio komentarą).

(Pakeista pagal 2011 metų gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-1875 redakciją (įsigalioja nuo 2012-01-01)).

(Pakeista pagal 2025 m. lapkričio 27 d. įstatymo redakciją Nr., XV-616 (įsigalioja nuo 2026 m. sausio 1 d.))

96 STRAIPSNIS. Delspinigiai

1. Delspinigiai mokesčių mokėtojui skaičiuojami:

1) už nesumokėtą arba pavėluotai į biudžetą sumokėtą mokesčių mokėtojo deklaruotą mokestį arba mokesčių mokėtojo (atitinkamo mokesčio įstatyme numatytu atveju - mokesčių administratoriaus) apskaičiuotą nedeklaruojamą mokestį (įskaitant muitinės deklaracijoje apskaičiuotą mokestį);

Komentaras

1. Kaip tai yra nustatyta MAĮ 2 str. 25 punkte, delspinigiai – tai su mokesčiu susijusi suma. Delspinigiais siekiama užtikrinti finansinių įsipareigojimų įvykdymą laiku. Delspinigiai mokesčių mokėtojui skaičiuojami MAĮ nustatyta tvarka ir terminais.

2. Delspinigiai mokesčių mokėtojui gali būti skaičiuojami tokiais atvejais:

2.1. mokesčių mokėtojui deklaravus Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamą mokestį, tačiau atitinkamų mokesčių teisės aktų nustatytais terminais mokesčio į biudžetą nesumokėjus ar pavėluotai jį sumokėjus. Mokesčių mokėtojui delspinigiai skaičiuojami ir už laiku nesumokėtą avansinį mokestį.

2.2. mokesčių mokėtojui (tam tikrais įstatymų nustatytais atvejais – mokesčių administratoriui) apskaičiavus nedeklaruojamą Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamą mokestį, tačiau atitinkamų mokesčių teisės aktų nustatytais terminais tokio mokesčio nesumokėjus į biudžetą ar pavėluotai jį sumokėjus.

2.3. mokesčių mokėtojui muitinės deklaracijoje apskaičiavus mokestį (muitą, importo PVM ir akcizą), tačiau nesumokėjus jo į biudžetą ar pavėluotai jį sumokėjus.

2) už nesumokėtą arba pavėluotai sumokėtą patikrinimo metu mokesčių administratoriaus nustatytą nedeklaruotą deklaruojamą ar neapskaičiuotą nedeklaruojamą mokestį (įskaitant mokestį, kuris turėjo būti apskaičiuotas muitinės deklaracijoje);

Komentaras

1. Delspinigiai mokesčių mokėtojui taip pat apskaičiuojami, kai mokesčių administratorius, atlikęs mokestinį patikrinimą arba Bendrijos muitinės kodekso 78 straipsnyje numatytą patikrinimą, nustato, kad:

1.1. atitinkamas Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamas mokestis nebuvo deklaruotas ir sumokėtas arba pavėluotai sumokėtas į biudžetą.

1.2. nedeklaruojamas Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamas mokestis nebuvo apskaičiuotas ir sumokėtas laiku ar ne laiku sumokėtas į biudžetą.

1.3. muitinės administruojamas mokestis nebuvo apskaičiuotas muitinės deklaracijoje ir sumokėtas arba buvo pavėluotai sumokėtas į biudžetą.

3) už pagal mokesčių mokėtojo prašymą nepagrįstai grąžintą (įskaitytą) mokesčio permoką (išskyrus tuos atvejus, kai per daug grąžinama (įskaitoma) dėl mokesčių administratoriaus klaidos).

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojui pateikus prašymą grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką ar mokesčio skirtumą (toliau – mokesčio permoka (skirtumas)), mokesčių administratorius preziumuoja, kad mokesčių mokėtojo prašyme nurodyta mokesčio permokos (skirtumo) suma yra teisinga ir MAĮ 87 str. nustatytais terminais ir tvarka (žr. MAĮ 87 str. komentarą) ją grąžina mokesčių mokėtojui. Mokesčių administratorius, nustatęs, kad mokesčio permoka (skirtumas) mokesčių mokėtojui buvo grąžinta (įskaityta) nepagrįstai, nuo nepagrįstai grąžintos (įskaitytos) mokesčio sumos apskaičiuoja delspinigius. Delspinigiai nuo nepagrįstai grąžintos (įskaitytos) permokos (skirtumo) neskaičiuojami, jei mokesčio permokos (skirtumo) grąžinama (įskaitoma) daugiau nei mokesčių mokėtojui priklauso dėl mokesčių administratoriaus klaidos, pavyzdžiui, klaidos atsiradusios apdorojant deklaracijų duomenis.

2. Jei atitinkamas mokesčio įstatymas nenustato kitaip, šis mokestinės prievolės užtikrinimo būdas netaikomas biudžetinėms įstaigoms, taip pat Lietuvos bankui.

Komentaras

1. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas (Žin., 2004, Nr. 63-2243) nustato, kad delspinigiai neskaičiuojami biudžetinėms įstaigoms, (biudžetinių įstaigų sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatyme), taip pat ir Lietuvos bankui.

97 STRAIPSNIS. Delspinigių skaičiavimo pradžia

1. Šio įstatymo 96 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytu atveju delspinigiai pradedami skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai mokestis pagal tuo metu galiojančius mokesčių teisės aktus turėjo būti sumokėtas į biudžetą.

Komentaras

1. Už Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamą, nesumokėtą arba pavėluotai į biudžetą sumokėtą mokesčių mokėtojo deklaruotą mokestį arba mokesčių mokėtojo (atitinkamo mokesčio įstatyme numatytu atveju – mokesčių administratoriaus) apskaičiuotą nedeklaruojamą mokestį delspinigiai pradedami skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai mokestis pagal tuo metu galiojusius mokesčių teisės aktus turėjo būti sumokėtas į biudžetą, t. y. nuo kitos dienos po mokesčių teisės aktuose numatyto atitinkamo mokesčio sumokėjimo termino pabaigos.

Pavyzdys

Nuolatinis Lietuvos gyventojas, per mokestinį laikotarpį gavęs pajamų, kurias pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymą, privalo deklaruoti ir sumokėti gyventojų pajamų mokestį, pasibaigus mokestiniam laikotarpiui iki kalendorinių metų, einančių po to mokestinio laikotarpio, gegužės 1 dienos privalo pats arba per savo įgaliotą asmenį pateikti mokesčių administratoriui

metinę pajamų mokesčio deklaraciją ir sumokėti į biudžetą gyventojų pajamų mokestį. Todėl laiku pateikus deklaraciją, bet iki šio termino, t. y. iki atitinkamų metų gegužės 1 dienos (įskaitytinai), mokesčių mokėtojui nesumokėjus gyventojų pajamų mokesčio, nuo kitos dienos, t. y. nuo gegužės 2 dienos, pradedami skaičiuoti delspinigiai.

2. Už nesumokėtą arba pavėluotai sumokėtą muitinės deklaracijoje nurodytą mokestį, delspinigiai pradedami skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai pasibaigia nustatytas mokesčių sumokėjimo terminas. Vadovaujantis MAĮ 81 str. 4 dalimi, muitinės administruojamų mokesčių (įskaitant papildomai apskaičiuotus mokesčius) mokėjimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Muitinės administruojamų mokesčių mokėjimo terminus, kuriems pasibaigus skaičiuojami delspinigiai, reglamentuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. birželio 24 d. nutarimu Nr.748 „Dėl mokesčių mokėjimo muitinėje tvarkos“ (Žin., 1996, Nr.61-1448; 2004, Nr.57-1987) patvirtintos Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklės.

Pavyzdys

Pagal Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklių 6.1 punktą mokesčių mokėtojas, turintis teisę į mokėjimo atidėjimą, mokesčius, mokėtinus už visas per kalendorinį mėnesį išleistas prekes, turi sumokėti į muitinės įstaigos sąskaitą iki kito mėnesio 16 dienos. Todėl mokesčių mokėtojui, turinčiam teisę į mokėjimo atidėjimą, nesumokėjus muitinės deklaracijoje nurodytų mokesčių už visas per rugsėjo mėnesį išleistas prekes iki spalio 16 d. (įskaitytinai), nuo kitos dienos, t. y. nuo spalio 17 dienos, pradedami skaičiuoti delspinigiai.

2. Šio įstatymo 96 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytu atveju delspinigiai skaičiuojami nuo kitos dienos po to, kai mokestis pagal tuo metu galiojančius mokesčių teisės aktus turėjo būti sumokėtas į biudžetą, iki patikrinimo rezultatus įforminančio dokumento surašymo dienos, o nesumokėjus mokesčio per šio įstatymo 81 straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą (muitinės administruojamo mokesčio – per šio įstatymo 81 straipsnio 4 dalyje nustatytą terminą), delspinigių skaičiavimas tęsiamas nuo kitos dienos po minėto termino pasibaigimo. *(2007 m. liepos 3 d. įstatymo Nr. X-1249 redakcija, Žin., 2007, Nr. 80-3220, įsigaliojo nuo 2007 m. liepos 19 d.).*

Komentaras

1. Už Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamą nesumokėtą arba pavėluotai sumokėtą mokesčių mokėtojo patikrinimo metu mokesčių administratoriaus nustatytą nedeklaruotą deklaruojamą ar neapskaičiuotą nedeklaruojamą mokestį, delspinigiai skaičiuojami nuo kitos dienos po to, kai pagal tuo metu galiojusius mokesčių teisės aktus, mokestis turėjo būti sumokėtas į biudžetą iki patikrinimo akto surašymo dienos (įskaitytinai). Nesumokėjus mokesčio MAĮ 81 str. 2 d. nustatytu terminu, t. y. per 20 kalendorinių dienų nuo sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos, delspinigiai toliau skaičiuojami nuo kitos dienos po minėto termino pasibaigimo, t. y. nuo 21 dienos po sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos. Dokumentų įteikimo mokesčių mokėtojui tvarka nustatyta MAĮ 164 straipsnyje.

Pavyzdys

Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnas 2005 m. atliko mokesčių mokėtojo X mokestinį patikrinimą, kurio metu nustatė, kad mokesčių mokėtojas X už 2003 metus nedeklaravo ir nesumokėjo pelno mokesčio. Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnas delspinigius nuo nedeklaruoto ir nesumokėto pelno mokesčio pradės skaičiuoti nuo 2004-10-02, kadangi pagal

Pelno mokesčio įstatymą, Metinė pelno mokesčio deklaracija turėjo būti pateikta ir mokestis sumokėtas pasibaigus mokestiniam laikotarpiui iki kito mokestinio laikotarpio dešimto mėnesio pirmos dienos. Patikrinimo aktas buvo surašytas 2005-02-25, taigi delspinigiai mokesčių mokėtojui skaičiuojami iki šios datos (įskaitytinai), t. y. nuo 2004-10-02 iki 2005-02-25 įskaitytinai. 2005-02-26 pelno mokesčio delspinigių skaičiavimas nutraukiamas. Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnas priėmė sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo ir 2005-03-29 įteikė šį sprendimą tikrintam mokesčių mokėtojui X. Kadangi iki 2005-04-18 (praėjus 20 kalendorinių dienų po sprendimo įteikimo dienos) mokesčių mokėtojas X pelno mokesčio į biudžetą nesumokėjo, todėl kitą dieną, t. y. nuo 2005-04-19, jam toliau skaičiuojami pelno mokesčio delspinigiai.

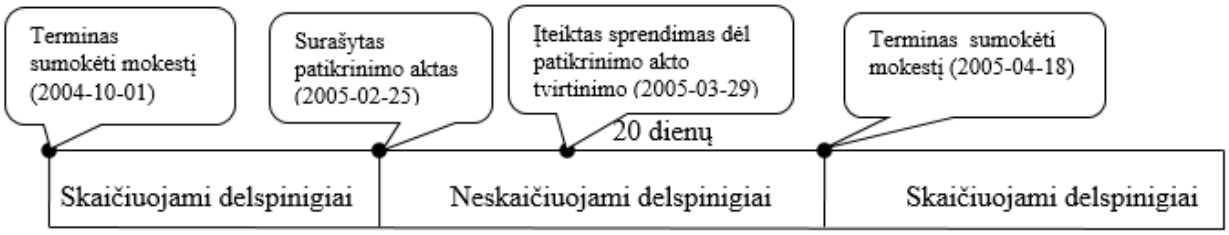

2. Už nesumokėtą arba pavėluotai sumokėtą mokestinio patikrinimo (įskaitant supaprastintą mokestinio patikrinimo procedūrą, kuri taikoma ir atliekant Bendrijos muitinės kodekso 78 straipsnyje numatytą patikrinimą) metu muitinės nustatytą muitinės deklaracijoje neapskaičiuotą mokestį delspinigiai skaičiuojami laikantis šių reikalavimų:

2.1. delspinigiai pradedami skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai mokestis pagal tuo metu galiojančius mokesčių teisės aktus turėjo būti sumokėtas į biudžetą. Muitinės administruojamų mokesčių mokėjimo terminus, kuriems pasibaigus pradedami skaičiuoti delspinigiai, reglamentuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. birželio 24 d. nutarimu Nr. 748 (Žin., 1996, Nr. 61-1448; 2004, Nr 57-1987) patvirtintos Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklės (toliau – Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklės). Pagal Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklių 6.2 punktą mokesčių mokėtojas, neturintis teisės į mokėjimo atidėjimą, kiekvienoje priimtoje muitinės deklaracijoje nurodytus mokesčius turi sumokėti toje muitinės deklaracijoje nurodytų prekių muitinio įforminimo metu (iki jų išleidimo). Būtina sąlyga teisei į mokėjimo atidėjimą atsirasti yra garantijos, užtikrinančios mokėtinų mokesčių sumokėjimą, pateikimas muitinei. Jeigu dėl mokesčių, neapskaičiuotų muitinės deklaracijoje ir nustatytų muitinės atliekamo patikrinimo metu, garantija nepateikta, laikoma, kad jie turėjo būti sumokėti prekių muitinio įforminimo metu. Todėl delspinigiai už muitinės papildomai apskaičiuotus mokesčius pradedami skaičiuoti nuo sekančios dienos, einančios po muitinės deklaracijos įforminimo dienos. Jeigu dėl mokesčių, neapskaičiuotų muitinės deklaracijoje ir nustatytų muitinės atliekamo patikrinimo metu, garantija pateikta ir mokesčių mokėtojas turi teisę į mokėjimo atidėjimą (Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklių 6.1 punktas), delspinigiai pradedami skaičiuoti nuo sekančio mėnesio (einančio po mėnesio, kurį buvo įforminta muitinės deklaracija) 17 dienos;

2.2. šio komentaro 2.1 punkte paaiškinta tvarka pradėti skaičiuoti delspinigiai skaičiuojami iki patikrinimo ataskaitos arba supaprastinto patikrinimo ataskaitos surašymo dienos;

2.3. jeigu muitinės papildomai apskaičiuoti mokesčiai nesumokami per 10 dienų nuo muitinės pranešimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos (Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklių 10 punktas), delspinigių skaičiavimas tęsiamas nuo dienos, einančios po minėto termino paskutinės dienos;

3. Šio komentaro 2 dalies 2.1–2.3 punktuose paaiškinta tvarka delspinigiai skaičiuojami ir tuo atveju, kai mokesčių mokėtojas, pastebėjęs, kad muitinės deklaracijoje apskaičiavo per mažai mokesčių, pateikia prašymą muitinei dėl muitinės deklaracijos taisymo, o muitinė, išnagrinėjusi prašymą, priima sprendimą (įformindama supaprastinto patikrinimo ataskaitą) dėl papildomų mokesčių apskaičiavimo.

4. Jeigu muitinė, atlikusi patikrinimą, apskaičiuoja mokesčių mokėtojui mokestį, o muitinės deklaracija nebuvo įforminta ir nėra jokių duomenų apie ne Bendrijos prekių neteisėto įvežimo į Lietuvos Respublikos muitų teritoriją datą, delspinigiai skaičiuojami nuo anksčiausios žinomos datos, kurią, pagal patikrinimo metu surinktus duomenis, prekės jau buvo Lietuvoje (pavyzdžiui, prekių įtraukimo į įmonės apskaitą dienos). Jeigu ir tokios datos nėra galimybės nustatyti, delspinigiai skaičiuojami nuo sekančios dienos po tos dienos, kurią patikrinimą atliekantys pareigūnai nustatė ne Bendrijos prekių neteisėto buvimo Lietuvos Respublikos muitų teritorijoje faktą. Pavyzdžiui, jeigu patikrinimą atliekantys pareigūnai 2007 m. rugsėjo 5 d. atvykę į mokesčių mokėtojo patalpas rado jose į apskaitą neįtrauktų ne Bendrijos prekių (nesant jokių dokumentų, įrodančių šių prekių ankstesnį buvimą Lietuvoje), o patikrinimo ataskaita buvo surašyta 2007 m. rugsėjo 12 d., delspinigiai turi būti skaičiuojami nuo 2007 m. rugsėjo 6 d. Jeigu ne Bendrijos prekių neteisėto įvežimo į Lietuvą diena žinoma ir yra tai patvirtinantys dokumentai, delspinigiai skaičiuojami nuo sekančios dienos.

5. MAĮ 97 straipsnio 2 dalies komentaras netaikomas delspinigių už papildomai apskaičiuotus muitus skaičiavimui (žr. MAĮ 97 straipsnio 4 dalies komentarą).

1 pavyzdys

2007 m. spalio mėn. teritorinės muitinės atlikto mokestinio patikrinimo metu (patikrinimo ataskaita surašyta spalio 30 d.) nustatyta, kad mokesčių mokėtojas X 2007 m. rugpjūčio 20 d. įformintoje muitinės deklaracijoje neteisingai apskaičiavo importo PVM.

Mokesčių mokėtojas X, turintis teisę į mokėjimo atidėjimą (muitinei pateikta garantija), muitinės deklaracijoje apskaičiuotus mokesčius turėjo sumokėti iki 2007 m. rugsėjo 16 d. (Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklių 6.1 punktas). Mokesčių mokėtojas X šiuos mokesčius sumokėjo 2007 m. rugsėjo 10 d.

2007 m. spalio 30 d. surašytoje patikrinimo ataskaitoje mokesčių mokėtojui X papildomai apskaičiuotas importo PVM, delspinigiai ir bauda. Mokesčių mokėtojui X nepateikus garantijos, užtikrinančios muitinės papildomai apskaičiuoto importo PVM sumokėjimą, delspinigiai turi būti skaičiuojami nuo 2007 m. rugpjūčio 21 d. iki 2007 m. spalio 30 d.

Patikrinimo ataskaita su pranešimu apie mokėtinus mokesčius įteikta mokesčių mokėtojui X 2007 m. lapkričio 10 d. Mokesčių mokėtojas X iki 2007 m. lapkričio 20 d. imtinai papildomai apskaičiuoto mokesčio ir su juo susijusių sumų nesumokėjo, todėl nuo 2007 m. lapkričio 21 d. delspinigių skaičiavimas turi būti tęsiamas.

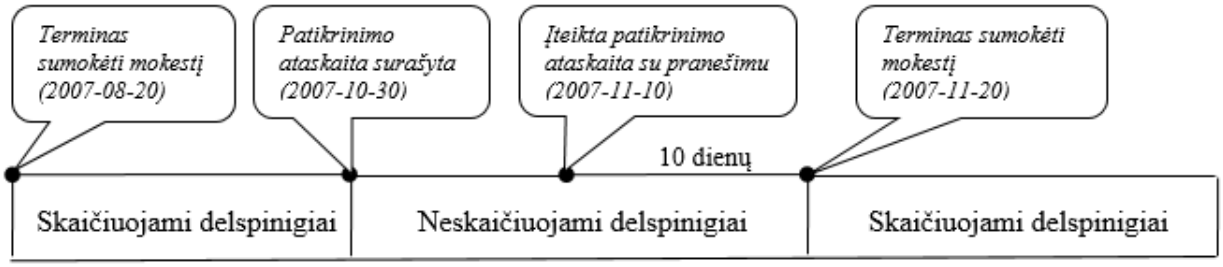

2 pavyzdys

Mokesčių mokėtojas Y 2007 m. rugsėjo 20 d. įformintoje muitinės deklaracijoje neteisingai apskaičiavo importo PVM.

Muitinės deklaracijoje apskaičiuotus mokesčius mokesčių mokėtojas Y, turintis teisę į mokėjimo atidėjimą (muitinei pateikta garantija), turėjo sumokėti iki 2007 m. spalio 16 d. (Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklių 6.1 punktas). Mokesčių mokėtojas Y šiuos mokesčius sumokėjo 2007 m. spalio 2 d. Pastebėjęs, kad mokesčio apskaičiuota per mažai, mokesčių mokėtojas Y 2007 m. spalio 3 d. kreipėsi su prašymu į teritorinę muitinę dėl muitinės deklaracijos

taisymo. Teritorinė muitinė, išnagrinėjusi prašymą ir pritaikiusi supaprastintą mokestinio patikrinimo procedūrą, 2007 m. spalio 8 d. surašytoje supaprastinto patikrinimo ataskaitoje papildomai apskaičiavo importo PVM ir delspinigius.

Kadangi mokesčių mokėtojas Y nepateikė garantijos, užtikrinančios muitinės papildomai apskaičiuoto importo PVM sumokėjimą, delspinigiai skaičiuojami nuo 2007 m. rugsėjo 21 d. iki 2007 m. spalio 8 d. Mokesčių mokėtojas Y, 2007 m. spalio 10 d. gavęs supaprastinto patikrinimo ataskaitą su pranešimu apie mokėtiną mokestį, iki 2007 m. spalio 20 d. imtinai papildomai apskaičiuoto mokesčio ir delspinigių nesumokėjo, todėl nuo 2007 m. spalio 21 d. delspinigių skaičiavimas tęsiamas.

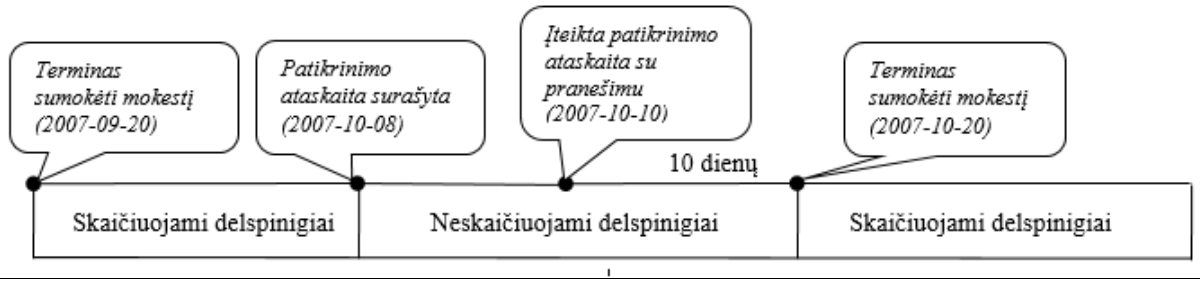

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-10 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11124.)

3. Šio įstatymo 96 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytu atveju delspinigiai skaičiuojami nuo tos dienos, kai tokia permoka buvo grąžinta (įskaityta).

Komentaras

1. Delspinigiai mokesčių mokėtojui skaičiuojami už pagal mokesčių mokėtojo prašymą nepagrįstai grąžintą (įskaitytą) Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamo mokesčio permoką (skirtumą) (išskyrus tuos atvejus, kai per daug grąžinama (įskaitoma) dėl mokesčių administratoriaus klaidos). Tokiu atveju, delspinigiai mokesčių mokėtojui pradedami skaičiuoti nuo tos dienos (įskaitytinai), kurią permoka (skirtumas) buvo nepagrįstai grąžinta (įskaityta).

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas X 2005-04-29, pateikė vietos mokesčių administratoriui gyventojų pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje deklaravo, kad jam pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 21 straipsnį, priklauso grąžinti gyventojų pajamų mokesčio permoką, susidariusią dėl įmokų už gyvybės draudimą. Vietos mokesčių administratorius 2005-07-20, preziumuodamas, kad mokesčių mokėtojo X deklaracijoje nurodyti duomenys yra teisingi, grąžino mokesčių mokėtojui X 600Lt gyventojų pajamų mokesčio permoką. Tačiau 2005 m. spalio mėnesį, gavęs iš draudimo kompanijos duomenis apie mokesčių mokėtojo X įmokas už gyvybės draudimą, vietos mokesčių administratorius nustatė, kad gyventojų pajamų mokesčio permoka mokesčių mokėtojui X buvo grąžinta nepagrįstai, t. y. nustatyta, kad jis neatitiko tam tikrų gyventojų pajamų mokesčio lengvatų taikymui keliamų reikalavimų ir neturėjo teisės susigrąžinti mokesčio permokos. Taigi mokesčių mokėtojui X nuo 2005-07-20 skaičiuojami delspinigiai už kiekvieną kalendorinę dieną ir bus skaičiuojami kol nepagrįstai grąžinta gyventojų pajamų mokesčio permoka bus sumokėta atgal į biudžetą.

2. Komentuojamos straipsnio dalies nuostatos taikomos ir skaičiuojant delspinigius Muitinės administruojamiems mokesčiams.

4. *Neteko galios nuo 2017-01-01.*

Straipsnio dalies naikinimas:
Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858.

98 STRAIPSNIS. Delspinigių skaičiavimo trukmė

1. Delspinigiai, pradėti skaičiuoti šio įstatymo 97 straipsnyje nustatyta tvarka, skaičiuojami kiekvieną dieną ir baigiami skaičiuoti:

1) mokesčio sumokėjimo (susigrąžinimo) į biudžetą dieną (įskaitytinai) arba

2) tą dieną, kai mokestinė prievolė pasibaigia kitais šio įstatymo 93 straipsnyje nustatytais pagrindais.

Komentaras

1. Mokesčiai į valstybės ir savivaldybių biudžetus turi būti sumokami laiku, t. y. atitinkamų mokesčių teisės aktų nustatytais terminais. Už nesumokėtus arba pavėluotai į biudžetą sumokėtus Valstybinės mokesčių inspekcijos ir Lietuvos muitinės administruojamus mokesčius, delspinigiai pradedami skaičiuoti kitą dieną po atitinkamo mokesčio sumokėjimo termino pasibaigimo. Delspinigiai baigiami skaičiuoti tą dieną, kai mokestis sumokamas į biudžetą (įskaitytinai). Mokesčių mokėtojui už nepagrįstai grąžintą (įskaitytą) atitinkamo mokesčio permoką (skirtumą) (išskyrus atvejus, kai per daug grąžinama (įskaitoma) dėl mokesčių administratoriaus klaidos), delspinigiai baigiami skaičiuoti tą dieną, kai mokestis sugrąžinamas į biudžetą (įskaitytinai).

2. Jeigu mokesčių mokėtojas mokesčio nesumoka, tačiau vadovaujantis MAĮ 93 straipsnyje nustatytais pagrindais mokestinė prievolė pasibaigia, tai delspinigiai baigiami skaičiuoti tą dieną (įskaitytinai), kai mokestinė prievolė pasibaigia (žr. MAĮ 93 str. komentarą).

3. Delspinigiai už nesumokėtus arba laiku nesumokėtus muitus skaičiuojami už kiekvieną uždelstą kalendorinę dieną ir baigiami skaičiuoti muitų sumokėjimo dieną įskaitytinai.

2. Delspinigiai, pradėti skaičiuoti šio Įstatymo 97 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta tvarka, skaičiuojami ne ilgiau kaip 180 dienų nuo teisės priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką atsiradimo dienos, o mokesčių mokėtojui nesumokėjus jo (atitinkamo mokesčio įstatyme nustatytu atveju – mokesčių administratoriaus) apskaičiuoto nedeklaruojamo mokesčio, – ne ilgiau kaip 180 dienų nuo atitinkamo mokesčio įstatyme numatyto sumokėjimo termino. Sustabdžius mokesčio priverstinį išieškojimą šio Įstatymo 110 straipsnio 1 dalyje nurodytu atveju, delspinigiai skaičiuojami už visą sustabdymo laikotarpį, jeigu mokesčių mokėtojo skundas buvo atmestas.

Komentaras

1. Už Valstybinės mokesčių inspekcijos ir Lietuvos muitinės administruojamus nesumokėtus arba pavėluotai į biudžetą sumokėtus mokesčių mokėtojo deklaruotus mokesčius, delspinigiai pradedami skaičiuoti nuo kitos dienos, kai toks mokestis turėjo būti sumokėtas mokesčių teisės aktų nustatytais terminais, ir skaičiuojami nepertraukiamai, tačiau ne ilgiau kaip 180 kalendorinių dienų nuo teisės priverstinai išieškoti mokestį (mokestinę nepriemoką) atsiradimo dienos. Teisės išieškoti mokestinę nepriemoką atsiradimo momentą nustato MAĮ 105 str. 2 d.

2. Pažymėtina, kad mokesčių administratoriaus teisės priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką įgijimo data nesutampa su teisės aktuose nustatytais mokesčių sumokėjimo terminais. MAĮ 89 str. 2 d. 1 p. numatyta, kad raginimas geruoju sumokėti deklaruotą mokestį mokesčių mokėtojui neteikiamas, todėl teisė priverstinai išieškoti deklaruoto mokesčio mokestinę nepriemoką, atsiranda kitą dieną po atitinkamo mokesčio teisės akto nustatyto mokesčio sumokėjimo termino pabaigos

Mokesčių mokėtojas X 2005-04-25 deklaravo PVM, tačiau mokesčio į biudžetą nesumokėjo. Vadovaujantis Pridėtinės vertės mokesčio įstatymu mokestis turėjo būti sumokėtas iki 2005-04-25, todėl 2005-04-26 jam pradedami skaičiuoti PVM delspinigiai. Teisė išieškoti pridėtinės vertės mokestį, t. y. deklaruotą, tačiau nesumokėtą mokestį, atsiranda 2005-04-26 (kitą dieną po atitinkamo mokesčio teisės akto nustatyto mokesčio sumokėjimo termino pabaigos). Taigi PVM delspinigiai negali būti skaičiuojami ilgiau nei 180 kalendorinių dienų, šį terminą pradedant skaičiuoti 2005-04-26.

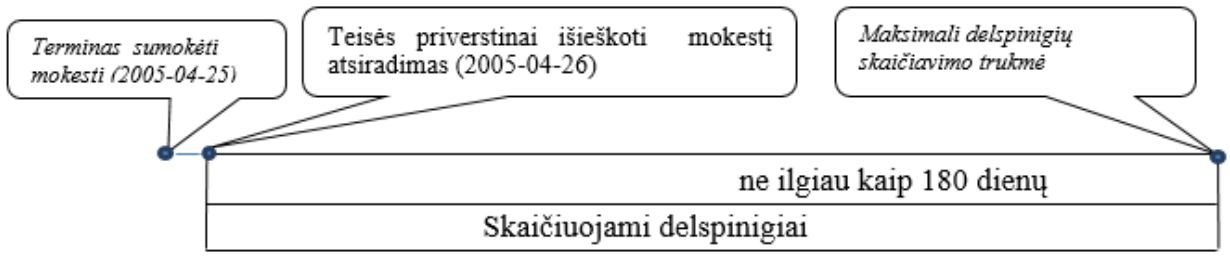

Pavyzdys

3. Mokesčių mokėtojui patikslinus Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamo atitinkamo mokesčio deklaraciją arba pateikus ją pavėluotai, teisė priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką atsiranda kitą dieną po tokios deklaracijos pateikimo dienos (žr. MAĮ 105 str. 2 d. komentarą), nuo kurios skaičiuojamas 180 kalendorinių dienų terminas. Todėl patikslinus deklaruojamų mokesčių sumą, maksimali delspinigių skaičiavimo trukmė gali būti ilgesnė.

1 pavyzdys

Mokesčių mokėtojas X PVM deklaraciją turėjo pateikti 2013-04-25, tačiau ją pateikė pavėluotai, t. y. 2013-05-22 ir PVM į biudžetą nesumokėjo. Taigi 2013-05-23 mokesčių administratoriaus pareigūnas įgyja teisę išieškoti PVM. Šiuo atveju delspinigiai nuo visos PVM sumos, kuri nebuvo sumokėta, pradedami skaičiuoti 2013-04-26, bet ne ilgiau kaip 180 kalendorinių dienų, šį terminą pradedant skaičiuoti 2013-05-23.

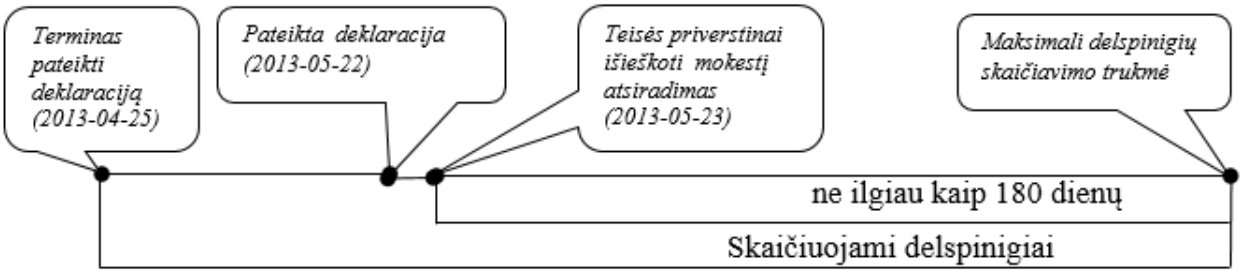

(Pakeista pagal VMI prie FM 2015-02-11 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-2334.)

2 pavyzdys

Mokesčių mokėtojas X 2005-05-25 deklaravo ir į biudžetą sumokėjo 1000 Lt PVM. 2005-12-27 pateikė patikslintą PVM deklaraciją, kurioje nurodyta mokėtina PVM suma buvo 1500 Lt. Šiuo atveju delspinigiai mokesčių mokėtojui už nesumokėtą PVM dalį (500Lt) pradedami skaičiuoti 2005-05-26 ir nepertraukiamai skaičiuojami iki tol, kol bus sumokėtas mokestis, tačiau ne ilgiau kaip 180 kalendorinių dienų terminą pradedant skaičiuoti 2005-12-28.

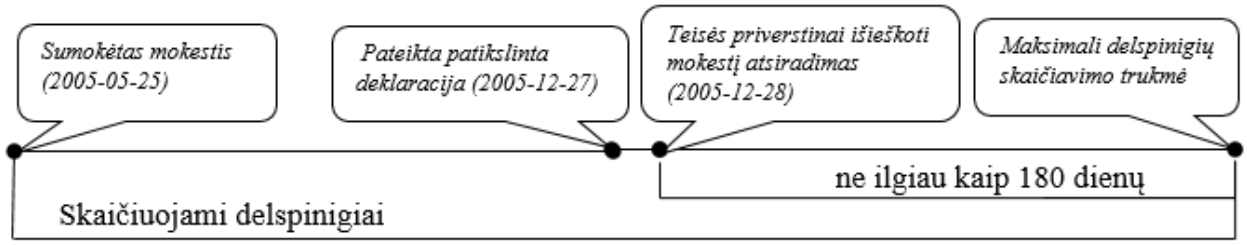

4. Nesumokėjus mokesčių mokėtojo (atitinkamo mokesčio įstatyme numatytu atveju – mokesčių administratoriaus) apskaičiuoto nedeklaruojamo mokesčio, taip pat muitinės deklaracijoje apskaičiuotą importo PVM ir akcizą, delspinigiai skaičiuojami ne ilgiau kaip 180 kalendorinių dienų nuo atitinkamo mokesčio įstatyme numatyto mokesčio sumokėjimo termino (žr. MAĮ 97 straipsnio komentarą).

Pavyzdys

Ūkininkas X iki 2005-01-31 turėjo apskaičiuoti ir už save sumokėti privalomojo sveikatos draudimo įmoką. Taigi laiku įmokos nesumokėjus į biudžetą, 2005-02-01 jam pradedami skaičiuoti delspinigiai ir skaičiuojami ne ilgiau kaip 180 kalendorinių dienų.

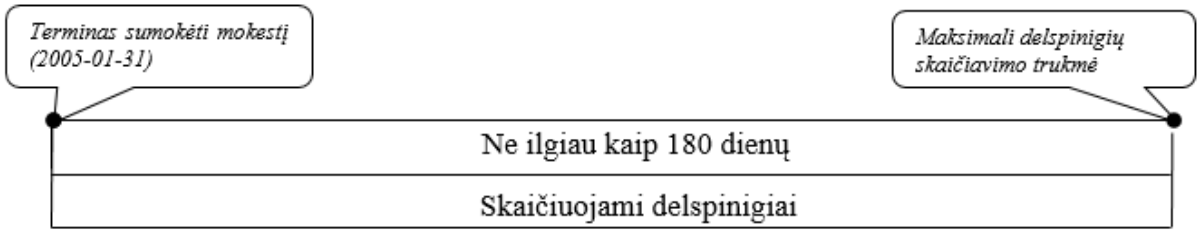

5. Tais atvejais, kai mokestinio patikrinimo metu Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnas mokesčių mokėtojui papildomai apskaičiuoja mokesčių, delspinigių skaičiavimo trukmė tiesiogiai priklauso nuo to, ar mokesčių mokėtojas skundžia Valstybinės mokesčių inspekcijos sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, ir tai siejama su teisės priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką atsiradimu. Mokesčių mokėtojui neinicijavus mokestinio ginčo, t. y. sutikus su Valstybinės mokesčių inspekcijos sprendime dėl patikrinimo akto tvirtinimo nurodytomis mokėti sumomis, jos turi būti sumokėtos per 20 kalendorinių dienų nuo sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos. Raginimas geruoju sumokėti mokėtinas sumas šiuo atveju nesiunčiamas. Todėl Valstybinė mokesčių inspekcija teisę priverstinai išieškoti apskaičiuotas papildomas mokesčio sumas įgyja po 20 kalendorinių dienų pasibaigus mokesčio sumokėjimo terminui. Atsižvelgiant į tai 180 kalendorinių dienų delspinigių skaičiavimo terminas pradedamas skaičiuoti 21 kalendorinę dieną po sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas X 2013-06-03 gavęs sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, iki 2013-06-23 įskaitytinai šio sprendimo neapskundė mokestinius ginčus nagrinėjančiai institucijai. Mokesčių mokėtojui nesumokėjus patikrinimo metu papildomai apskaičiuotų mokesčių nuo 20013-06-24 jam toliau skaičiuojami delspinigiai. Valstybinė mokesčių inspekcija 2013-06-24, t. y. kitą dieną po to, kai baigėsi sprendime dėl patikrinimo akto tvirtinimo nurodytas mokesčio sumokėjimo terminas, įgyja teisę išieškoti mokestinę nepriemoką, todėl maksimali delspinigių skaičiavimo trukmė (180 kalendorinių dienų) pradedama skaičiuoti nuo 2013-06-24.

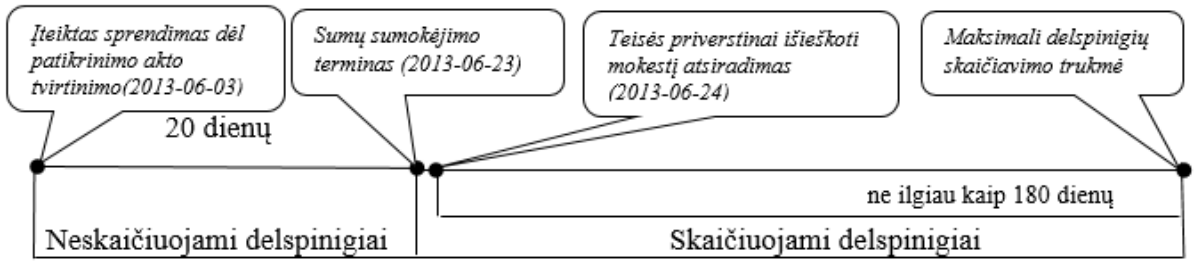

(Pakeista pagal VMI prie FM 2015-02-11 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-2334.)

6. Tais atvejais, kai mokestinio patikrinimo (įskaitant supaprastintą mokestinio patikrinimo procedūrą, kuri taikoma ir atliekant Bendrijos muitinės kodekso 78 straipsnyje numatytą patikrinimą) metu muitinė mokesčių mokėtojui papildomai apskaičiuoja mokesčių delspinigių skaičiavimo trukmė tiesiogiai priklauso nuo to, ar mokesčių mokėtojas skundžia patikrinimo ataskaitą arba supaprastinto patikrinimo ataskaitą, ir tai siejama su teisės priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką atsiradimu. Mokesčių mokėtojui neinicijavus mokestinio ginčo, t. y. sutikus su patikrinimo ataskaitoje arba supaprastinto patikrinimo ataskaitoje nurodytomis mokėti sumomis, jos turi būti sumokėtos per 10 kalendorinių dienų nuo minėtos ataskaitos ir pranešimo apie mokėtinus mokesčius įteikimo mokesčių mokėtojui dienos. Muitinė įgyja teisę priverstinai išieškoti papildomai apskaičiuotų mokesčių ir su jais susijusias sumas kitą dieną po atitinkamo mokesčio teisės akto nustatyto mokesčio sumokėjimo termino pabaigos. Atsižvelgiant į tai 180 kalendorinių dienų delspinigių skaičiavimo terminas pradedamas skaičiuoti 11 kalendorinę dieną po patikrinimo ataskaitos arba supaprastinto patikrinimo ataskaitos ir pranešimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas X 2013-10-31 gavęs patikrinimo ataskaitą ir pranešimą apie mokėtinus mokesčius, iki 2013-11-20 įskaitytinai patikrinimo ataskaitos neapskundė Muitinės departamentui. Mokesčių mokėtojui nesumokėjus mokestinio patikrinimo metu papildomai apskaičiuoto mokesčio ir su juo susijusių sumų, nuo 2013-11-11 jam toliau skaičiuojami delspinigiai. Teritorinė muitinė 2013-11-11, kai baigėsi mokestinio patikrinimo ataskaitoje apskaičiuotų sumų sumokėjimo terminas, įgyja teisę priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką, todėl maksimali delspinigių skaičiavimo trukmė (180 kalendorinių dienų) pradedama skaičiuoti nuo 2013-11-11.

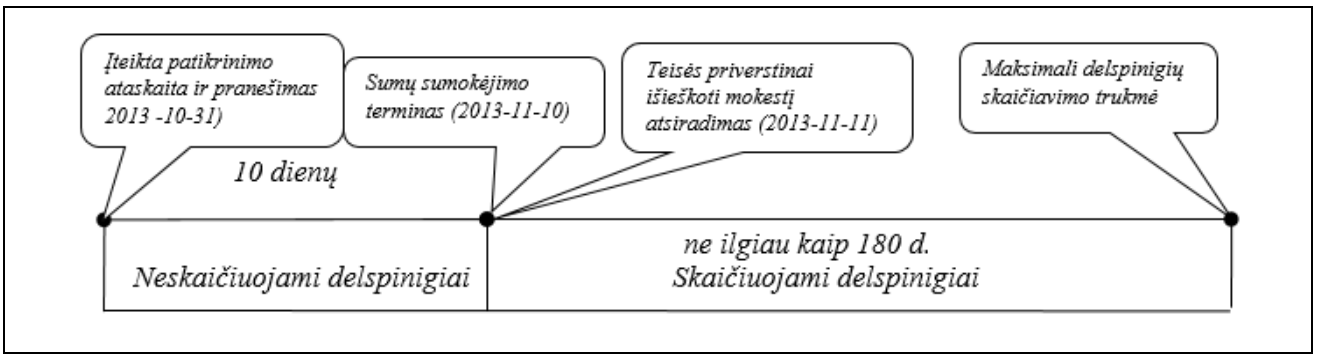

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-10 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11124.)
(Pakeista pagal VMI prie FM 2015-02-11 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-2334.)

7. Mokesčių mokėtojui apskundus Valstybinės mokesčių inspekcijos sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, t. y. inicijavus mokestinį ginčą, delspinigių skaičiavimas tęsiamas praėjus 20 kalendorinių dienų po sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos. Delspinigiai skaičiuojami mokestinio ginčo nagrinėjimo laikotarpiu, jei mokestinius ginčus nagrinėjanti institucija atmeta mokesčių mokėtoją skundą ar jo dalį. Mokestinio ginčo eigoje, pasikeitus mokestinio patikrinimo metu papildomai priskaičiuotai mokesčio sumai, delspinigiai už mokestinio ginčo nagrinėjimo laikotarpį taip pat turi būti perskaičiuoti. Delspinigiai mokestinio ginčo nagrinėjimo laikotarpiu neturi būti priskaičiuoti, jeigu mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija panaikina patikrinimo metu papildomai priskaičiuotą mokesčio sumą.

Kai mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija atmeta mokesčių mokėtojo skundą ar jo dalį, mokesčių mokėtojui siunčiamas raginimas įvykdyti mokestinę prievolę geruoju per jame nustatytą terminą (per 20 kalendorinių dienų). Jeigu mokesčių mokėtojas nesumoka mokesčio ir su juo susijusių sumų pasibaigus raginime nustatytam terminui, Valstybinė mokesčių inspekcija įgyja teisę mokestinę nepriemoką išieškoti priverstinai.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas X 2005-07-01 gavęs apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, šį sprendimą 2005-07-05 apskundė Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos. Ginčijamų mokesčių, baudų ir delspinigių išieškojimas buvo sustabdytas. 2005-07-26 Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos atmetė mokesčių mokėtojo X skundą ir patvirtino apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo. Kadangi mokesčių mokėtojas nesumokėjo jam priklausančių mokėti sumų, tai nuo 21 dienos po sprendimo dėl patikrinimo akto įteikimo, jam pradedami skaičiuoti delspinigiai. 2005-07-28 mokesčių mokėtojui X buvo įteiktas raginimas geruoju sumokėti mokestį ir su juo susijusias sumas iki 2005-08-17 įskaitytinai. Mokesčių mokėtojas X nesumokėjo mokesčio ir su juo susijusių sumų per raginime nustatytą terminą (20 kalendorinių dienų), todėl delspinigių skaičiavimas tęsiamas, o 180 kalendorinių dienų terminas pradedamas skaičiuoti 2005-08-18.

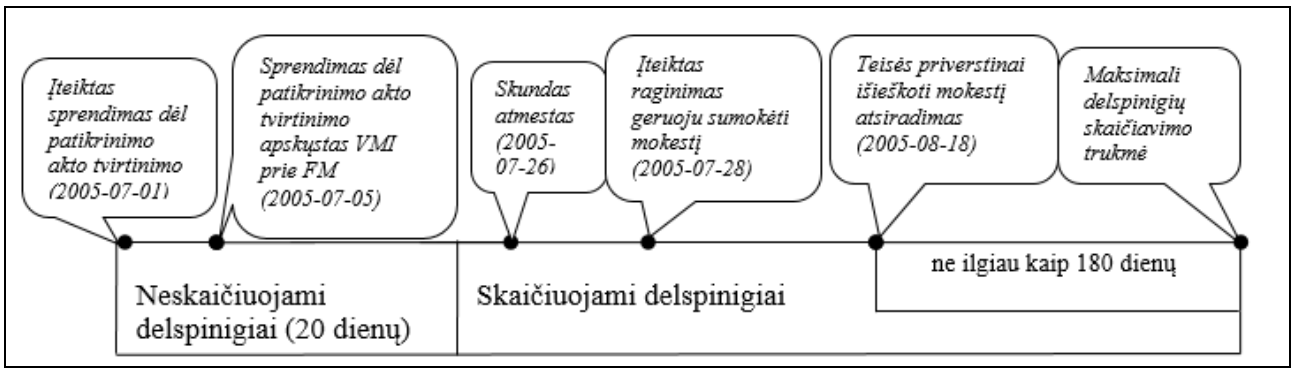

8. Mokesčių mokėtojui apskundus muitinės atlikto patikrinimo ataskaitą arba supaprastinto patikrinimo ataskaitą, t. y. inicijavus mokestinį ginčą, delspinigiai skaičiuojami mokestinio ginčo nagrinėjimo laikotarpiu tik tuo atveju, jeigu mokestinius ginčus nagrinėjanti institucija atmeta mokesčių mokėtojo skundą. Tokiu atveju mokesčių mokėtojui siunčiamas raginimas įvykdyti mokestinę prievolę geruoju per jame nustatytą terminą (20 kalendorinių dienų). Jeigu mokesčių mokėtojas nesumoka mokesčio ir su juo susijusių sumų per raginime nustatytą terminą, muitinė įgyja teisę mokestinę nepriemoką išieškoti priverstinai kitą dieną po to, kai pasibaigia raginime nustatytas terminas.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas X**,** kuris nėra registruotas PVM mokėtoju Lietuvos Respublikoje ir (arba) nepasirinko importo PVM įskaitymo procedūros**,** 2013-10-01 gavęs patikrinimo ataskaitą (kurioje buvo papildomai apskaičiuotas importo PVM, delspinigiai ir bauda) ir pranešimą apie mokėtiną mokestį, patikrinimo ataskaitą 2013-10-07 apskundė Muitinės departamentui. Ginčijamo mokesčio, baudos ir delspinigių išieškojimas buvo sustabdytas. Muitinės departamentas 2013-10-25 sprendimu atmetė mokesčių mokėtojo X skundą. Kadangi mokesčių mokėtojas X nesumokėjo jam priklausančių mokėti sumų, nuo 11 dienos po patikrinimo ataskaitos ir pranešimo įteikimo jam pradedami skaičiuoti delspinigiai. Kadangi mokesčių mokėtojas X Muitinės departamento 2013-10-25 sprendimo neapskundė nei Mokestinių ginčų komisijai, nei teismui, 2013-11-22 mokesčių mokėtojui X buvo įteiktas raginimas geruoju sumokėti mokestį ir su juo susijusias sumas iki 2013-12-12 įskaitytinai. Mokesčių mokėtojas X nesumokėjo mokesčio ir su juo susijusių sumų per raginime nustatytą terminą (20 kalendorinių dienų), todėl delspinigių skaičiavimas tęsiamas, o 180 kalendorinių dienų terminas pradedamas skaičiuoti 2013 12 13.

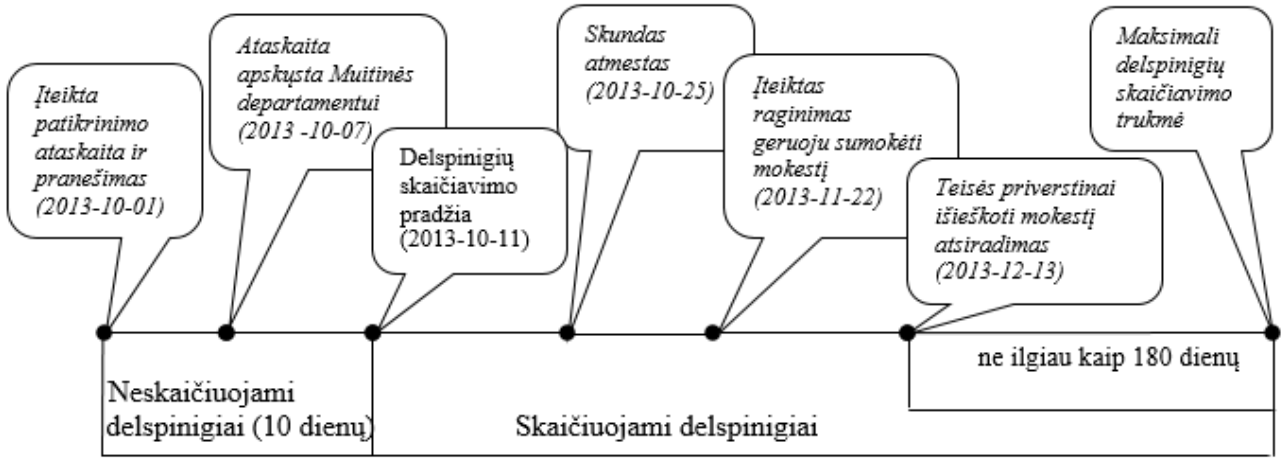

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-10 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11124.)

(Pakeista pagal VMI prie FM 2015-02-11 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-2334.)

9. Komentuojamo straipsnio dalies nuostatos netaikomos skaičiuojant delspinigius už nesumokėtus muitus.

3. Teisės aktai, kuriuose nustatomas trumpesnis delspinigių skaičiavimo laikotarpis, taikomi po jų įsigaliojimo pradėtiems skaičiuoti delspinigiams. Iki minėtų teisės aktų įsigaliojimo pradėtų skaičiuoti delspinigių skaičiavimas tęsiamas ne ilgiau, negu šiuose teisės aktuose nustatytas delspinigių skaičiavimo terminas. Jeigu delspinigiai iki minėtų teisės aktų įsigaliojimo buvo skaičiuojami ilgiau, negu nustatyta šiuose teisės aktuose, delspinigių skaičiavimas nutraukiamas.

Komentaras

1. Jeigu įsigaliojus naujam teisės aktui nustatomas trumpesnis delspinigių skaičiavimas, tai toks delspinigių skaičiavimas taikomas tik nesumokėtų mokesčių atžvilgiu, kurie turėjo būti sumokėti po šio teisės akto įsigaliojimo. Įsigaliojus naujajam teisės aktui, jei delspinigių buvo priskaičiuota daugiau nei numato naujasis teisės aktas, tokiu atveju nuo naujojo teisės akto įsigaliojimo dienos delspinigių skaičiavimas nutraukiamas. Komentuojamo straipsnio dalies nuostatos taikomos Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamiems mokesčiams, muitinės administruojamiems akcizams bei importo PVM, tačiau netaikomos administruojant muitus.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojui X 2004-05-25 buvo surašytas patikrinimo aktas, kuriame nustatyta, kad mokesčių mokėtojas X už 2003 m. spalio mėnesį, t. y. iki 2003-10-31 nesumokėjo į biudžetą privalomojo sveikatos draudimo įmokų. Todėl nuo 2003-11-01 iki 2004-04-30 jam buvo prisiskaičiuota delspinigių už 181 kalendorinę dieną.

Vadovaujantis MAĮ, įsigaliojusiu nuo 2004-05-01, delspinigiai nuo apskaičiuoto nedeklaruojamo mokesčio skaičiuojami ne ilgiau kaip 180 kalendorinių dienų nuo kitos dienos, kai mokestis turėjo būti sumokėtas į biudžetą. Todėl, 2004-05-01 galiojant naujajam MAĮ, delspinigių skaičiavimas mokesčių mokėtojui X nutraukiamas.

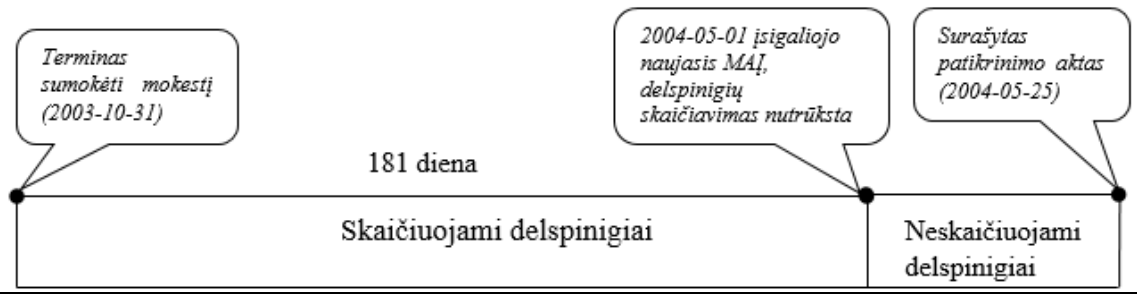

4. *Neteko galios nuo 2017-01-01.*
Straipsnio dalies naikinimas:
Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858.

99 STRAIPSNIS. Delspinigių dydis

Delspinigių dydį, kuris visais atvejais negali būti mažesnis už nulį, ir jo apskaičiavimo tvarką nustato finansų ministras, atsižvelgdamas į praėjusio kalendorinio ketvirčio paskutinės

darbo dienos Vyriausybės vertybinio popieriaus, kurio išpirkimo laikotarpis artimiausias 12 mėnesių laikotarpiui, pelningumą antrinės vertybinių popierių apyvartos rinkoje. Delspinigių dydis nustatomas minėtąjį dydį padidinus 7 procentiniais punktais. Jeigu kitas delspinigių dydis nenustatytas, taikomas paskutinis finansų ministro nustatytas delspinigių dydis.
Straipsnio pakeitimai:
Nr. XII-1137, 2014-09-23, paskelbta TAR 2014-10-03, i. k. 2014-13606
Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362

Komentaras

1. Delspinigių dydis Lietuvos Respublikos finansų ministro nustatomas, atsižvelgiant į praėjusio kalendorinio ketvirčio paskutinės darbo dienos Vyriausybės vertybinio popieriaus, kurio išpirkimo laikotarpis artimiausias 12 mėnesių laikotarpiui, pelningumą antrinės vertybinių popierių apyvartos rinkoje. Vyriausybės vertybinio popieriaus, kurio išpirkimo laikotarpis artimiausias 12 mėnesiui laikotarpiui, pelningumą galima rasti Lietuvos Respublikos finansų ministerijos internetiniame puslapyje finmin.lrv.lt, „Palūkanos ir delspinigiai“ skilties „12 mėnesių Vyriausybės vertybinių popierių pelningumai antrinėje rinkoje“ poskiltyje. Delspinigių dydžiai skelbiami Lietuvos Respublikos finansų ministerijos puslapyje Delspinigiai už nesumokėtą arba pavėluotai sumokėtą mokestį | Lietuvos Respublikos finansų ministerija (lrv.lt). Delspinigių dydį ir jo apskaičiavimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. 1K-188 patvirtintos Delspinigių už ne laiku sumokėtų mokesčių ir su jais susijusių sumų dydžio apskaičiavimo taisyklės. Finansų ministrui pakeitus delspinigių dydį, pakeistas dydis taikomas nuo kito mėnesio pirmos dienos.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-09-15 raštą Nr. R-3541.)

100 STRAIPSNIS. Atleidimas nuo delspinigių

1. Mokesčių mokėtojas gali būti atleidžiamas nuo skaičiuojamų (apskaičiuotų) delspinigių ar jų dalies, jeigu:
Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. XV-309, 2025-06-19, paskelbta TAR 2025-06-30, i. k. 2025-11978

1) Neteko galios nuo 2007-07-19.
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

2) tokia teisinė galimybė yra numatyta specialiajame mokesčių įstatyme;
Papildyta straipsnio punktu:
Nr. XIII-1329, 2018-06-28, paskelbta TAR 2018-06-30, i. k. 2018-10972.

Komentaras

Šis punktas taikomas specialiais atvejais, kai Lietuvos Respublikos Seimas specialiajame mokesčių įstatyme nustato atleidimo nuo skaičiuojamų (apskaičiuotų) delspinigių ar jų dalies specialią tvarką ir sąlygas, pavyzdžiui, tokia tvarka ir sąlygos nustatytos 2018 m. birželio 28 d. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 2, 38, 68, 87, 100, 132, 139, 140 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 40^1 straipsniu įstatymo Nr. XIII-1329 11 straipsnyje „Atleidimas nuo delspinigių už nesumokėtus mokesčius“.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2018-12-28 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-42946, pagal VMI prie FM 2026-09-09 raštą Nr. RTD-93).

3) yra šio Įstatymo 141 straipsnio 1 dalyje nustatytas pagrindas;
Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:
Nr. XIII-1329, 2018-06-28, paskelbta TAR 2018-06-30, i. k. 2018-10972.

Komentaras

Mokesčių administratorius turi teisę atleisti mokesčių mokėtoją nuo skaičiuojamų (apskaičiuotų) delspinigių ar jų dalies, jeigu yra nustatomas bent vienas šio įstatymo 141 straipsnio 1 dalyje nustatytas pagrindas, t. y.:

1) jei mokesčių mokėtojas įrodo, kad nėra kaltas dėl padaryto pažeidimo (žr. MAĮ 141 str. 1 dalies 1 punkto komentarą);

2) jei mokesčio įstatymas pažeistas dėl aplinkybių, kurios nepriklausė nuo mokesčių mokėtojo valios ir kurių jis nenumatė ir negalėjo numatyti. Tokiomis aplinkybėmis nelaikomi mokesčių mokėtojo ar jo darbuotojų veiksmai ar neveikimas, taip pat mokesčių mokėtojo nemokumas (žr. MAĮ 141 str. 1 dalies 2 punkto komentarą);

3) kai mokesčių mokėtojo atskira veika, nors ir pažeidžiančia mokesčio įstatymo nuostatas, nepadaroma žala biudžetui (žr. MAĮ 141 str. 1 dalies 3 punkto komentarą);

4) kai mokesčių mokėtojas mokesčio įstatymą pažeidė dėl klaidingo apibendrinto mokesčio įstatymo paaiškinimo arba mokesčių administratoriaus raštu ar telefonu, jei suteikta konsultacija centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka buvo įrašyta ir yra galimybė nustatyti skambinantį asmenį – mokesčių mokėtoją (ar jo atstovą), suteiktos klaidingos konsultacijos mokesčių mokėjimo klausimais (žr. MAĮ 141 str. 1 dalies 3 punkto komentarą).

Nustačius bent vieną iš šių pagrindų, mokesčių administratorius įgyja teisę atleisti mokesčių mokėtoją nuo skaičiuojamų (apskaičiuotų) delspinigių ar jų dalies.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2022-12-22 raštą Nr. R-5203, pagal VMI prie FM 2026-09-09 raštą Nr. RTD-93).

4) kitais atvejais, kai delspinigius išieškoti netikslinga ekonominiu ir (ar) socialiniu požiūriu, kaip tai suprantama pagal šio Įstatymo 113 straipsnio 1 dalies 3 punktą. Šis atleidimo pagrindas gali būti taikomas tik mokesčių mokėtojams – fiziniams asmenims.
Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:
Nr. XIII-1329, 2018-06-28, paskelbta TAR 2018-06-30, i. k. 2018-10972.

Komentaras

Mokesčių mokėtojas, fizinis asmuo, gali būti atleidžiamas nuo skaičiuojamų (apskaičiuotų) delspinigių ar jų dalies, jeigu mokesčių administratorius įvertinęs fizinio asmens ekonominę (socialinę) padėtį, nustato, kad delspinigius išieškoti nėra tikslinga ekonominiu ir (ar) socialiniu požiūriu ir susidariusi nepriemoka gali būti pripažįstama beviltiška, kaip tai suprantama pagal MAĮ 113 straipsnio 1 dalies 3 punktą (žr. MAĮ 113 straipsnio 1 dalies 3 punkto komentarą).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2022-12-22 raštą Nr. R-5203, pagal VMI prie FM 2026-09-09 raštą Nr. RTD-93).

2. Nuo delspinigių mokesčių mokėtoją gali atleisti mokesčių administratorius, o mokestinio ginčo metu - ir mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija. Kai atitinkamo sprendimo priėmimas priklauso mokesčių administratoriaus kompetencijai, atleidimo nuo delspinigių tvarką nustato centrinis mokesčių administratorius.

Komentaras

1. Nuo delspinigių mokesčių mokėtoją atleidžia atitinkamas mokesčių administratorius (vietos ar centrinis mokesčių administratorius), o jei vyksta mokestinis ginčas – šią teisę turi centrinis mokesčių administratorius (Valstybinė mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų

ministerijos arba Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos), Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir teismas.

2. Kai atitinkamo sprendimo priėmimas priklauso mokesčių administratoriaus (vietos ar centrinio) kompetencijai, atleidimo nuo delspinigių tvarką nustato centrinis mokesčių administratorius.

2.1. Valstybinė mokesčių inspekcija, priimdama sprendimą dėl atleidimo nuo baudų ir/ar delspinigių, vadovaujasi Atleidimo nuo baudų, delspinigių ir palūkanų taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 26 d. įsakymu Nr. VA-144 „Dėl Atleidimo nuo baudų, delspinigių ir palūkanų taisyklių ir sprendimo formų patvirtinimo“.

2.2. Atleidimą nuo delspinigių, skaičiuojamų (apskaičiuotų) už muitinės administruojamus mokesčius, reglamentuoja Atleidimo nuo skaičiuojamų (apskaičiuotų) delspinigių ir (ar) palūkanų tvarkos aprašas, patvirtintas Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2025 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. 1BE-201 „Dėl Atleidimo nuo skaičiuojamų (apskaičiuotų) delspinigių ir (ar) palūkanų tvarkos aprašo patvirtinimo“.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2026-09-09 raštą Nr. RTD-93).

3. Atsisakymą atleisti nuo delspinigių mokesčių mokėtojas gali apskųsti šio Įstatymo IX skyriuje nustatyta tvarka.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojų skundai dėl mokesčių administratoriaus atsisakymo atleisti nuo delspinigių nagrinėjami pagal mokestiniams ginčams nustatytas privalomo ikiteisminio nagrinėjimo procedūras (žr. MAĮ IX skyriaus komentarą), t. y. neigiamas vietos mokesčių administratoriaus sprendimas pirmiausiai turi būti skundžiamas centriniam mokesčių administratoriui – Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (jeigu skundžiamas teritorinės (apskrities) valstybinės mokesčių inspekcijos sprendimas) arba Muitinės departamentui prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (jeigu skundžiamas teritorines muitines sprendimas), nesutikus su centrinio mokesčių administratoriaus sprendimu, skundas paduodamas Mokestinių ginčų komisijai prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar teismui.

4. *Neteko galios nuo 2017-01-01*
Straipsnio dalies naikinimas:
Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858.

(Atnaujinta pagal VMI prie FM 2026-09-09 raštą Nr. RTD-93).

101 STRAIPSNIS. Turto areštas

1. Turto areštas – šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka ir sąlygomis taikomas mokesčių mokėtojo nuosavybės teisės į turtą arba atskirų šios teisės sudedamųjų dalių – valdymo, naudojimosi, disponavimo – priverstinis laikinas apribojimas siekiant užtikrinti mokestinės prievolės įvykdymą.

Komentaras

1. Turto areštas – tai vienas iš mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdų, nurodytų MAĮ 95 straipsnyje.

Mokesčių mokėtojo turto arešto taikymas – tai mokesčių administravimo procedūra, kurios metu mokesčių administratorius, siekdamas užtikrinti mokestinės prievolės įvykdymą ar mokestinės nepriemokos išieškojimą, taiko priverstinį laikiną mokesčių mokėtojo nuosavybės teisės į turtą arba

atskirų šios teisės sudėtinių dalių – valdymo, naudojimosi, disponavimo apribojimą. Mokesčių mokėtojo turto arešto procedūra atliekama MAĮ ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojo AB „X“ deklaruotų mokesčių nepriemoka valstybės (savivaldybės) biudžetui bei valstybės pinigų fondams 200X-XX-XX sudarė 10000 Lt. Mokesčių administratorius, siekdamas užtikrinti, kad mokestinė prievolė būtų įvykdyta, 200X-XX-XX turto arešto aktu Nr. XX areštavo mokesčių mokėtojo AB „X“11000 Lt vertės nekilnojamąjį turtą - priverstinai apribojo mokesčių mokėtojo AB „X“ teisę disponuoti šiuo turtu. Pritaikius šį turto areštą, mokesčių mokėtojas AB „X” neturi teisės parduoti, įkeisti ar kitaip disponuoti areštuotu turtu.

2. Valstybinė mokesčių inspekcija sprendimą areštuoti turtą įformina turto arešto aktu (FR0506 forma, patvirtinta VMI prie FM viršininko 2003 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. V-11 (Žin., 2003, Nr. 5-229; 2004, Nr. 75-2617).

3. Turto arešto aktas turi būti įregistruotas Turto arešto aktų registre. Vadovaujantis Civilinio proceso kodekso (Žin., 2002, Nr. 36-1340) 675 straipsniu turto areštas įsigalioja nuo turto arešto akto paskelbimo mokesčių mokėtojui. Jeigu nėra galimybės paskelbti – turto areštas įsigalioja nuo jo įregistravimo Turto arešto aktų registre momento. Tretiesiems asmenims turto areštas įsigalioja nuo jo įregistravimo Turto arešto aktų registre.

4. Turto arešto aktas galioja, kol jis nėra išregistruotas iš Turto arešto aktų registro. Turto arešto aktas išregistruojamas iš Turto arešto aktų registro, kai mokesčių administratorius (išnykus turto arešto taikymo pagrindams) priima sprendimą panaikinti turto areštą arba kai areštuotas turtas yra parduotas Civilinio proceso kodekso (VI dalies „Vykdymo procesas”) nustatyta tvarka. Valstybinė mokesčių inspekcija turto areštą panaikina priimdama Sprendimą panaikinti turto areštą (FR0491 forma, patvirtinta VMI prie FM viršininko 2003 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. V-11 (Žin., 2003, Nr. 5-229; 2004, Nr. 75-2617).

5. Muitinė Sprendimą areštuoti turtą įformina Turto arešto aktu (akto forma patvirtinta Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. 1B-270 „Dėl dokumentų, naudojamų areštuojant turtą, formų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 50-1691; 2005, Nr. 71-2584).

6. Muitinė turto areštą panaikina priimdama Sprendimą panaikinti turto areštą (sprendimo forma patvirtinta Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. 1B-270 „Dėl dokumentų, naudojamų areštuojant turtą, formų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 50-1691; 2005, Nr. 71-2584).

2. Mokesčių mokėtojo turto areštuojama ne daugiau tiek, kad būtų galima realiai ir visiškai užtikrinti mokestinių nepriemokų išieškojimą ir padengti su turto areštu bei išieškojimu susijusias išlaidas.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius gali areštuoti tik tokį turtą, į kurį pagal Civilinio proceso kodeksą (Žin., 2002, Nr. 36-1340) galima nukreipti išieškojimą.

2. Mokesčių administratorius, siekdamas išieškoti mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką ar užtikrinti mokestinės prievolės įvykdymą, mokesčių mokėtojo turto turi areštuoti ne daugiau tiek, kad būtų galima realiai ir visiškai užtikrinti mokestinės nepriemokos (arba galinčios atsirasti mokestinės nepriemokos) išieškojimą, t. y. mokesčių mokėtojo areštuojamo turto vertė turėtų būti ne didesnė nei mokestinės nepriemokos (mokestinės prievolės) dydis.

3. Mokesčių mokėtojo areštuoto turto mastas yra privalomai nurodomas turto arešto akte. Mokesčių mokėtojo areštuojamo turto mastas yra tolygus mokestinės nepriemokos dydžiui.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11125.)

3. Mokesčių mokėtojo turtas gali būti areštuojamas, jeigu mokesčių mokėtojas atitinkamo mokesčio įstatymo nustatyta tvarka nesumokėjo mokesčio ir su juo susijusių sumų arba jeigu mokesčių administratoriui priėmus sprendimą, pagal kurį mokesčių mokėtojui iš naujo apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos, yra pavojus, kad mokesčių mokėtojas jam priklausantį turtą gali paslėpti, parduoti ar kitokiu būdu jo netekti ir dėl to gali būti sunku arba neįmanoma išieškoti mokesčio ir su juo susijusių sumų. Mokestinio ginčo metu priėmus sprendimą panaikinti mokesčių administratoriaus sprendimą ir pavesti mokesčių administratoriui atlikti pakartotinį patikrinimą bei priimti naują sprendimą, turto areštas lieka galioti.
Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

Komentaras

Šio komentuojamo straipsnio 3 dalis nustato atvejus, kada gali būti taikoma turto arešto procedūra. Ši procedūra gali būti taikoma, jeigu:

1) mokesčių mokėtojas atitinkamo mokesčio įstatymo nustatyta tvarka nesumokėjo mokesčio ir su juo susijusių sumų;

2) mokesčių administratoriui priėmus sprendimą, pagal kurį mokesčių mokėtojui iš naujo apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos, yra pavojus, kad mokesčių mokėtojas jam priklausantį turtą gali paslėpti, parduoti ar kitokiu būdu jo netekti ir dėl to gali būti sunku arba neįmanoma išieškoti mokesčio ir su juo susijusių sumų.

Šiuo atveju sąvoka „pavojus“, kad mokesčių mokėtojas savo turtą gali paslėpti ar kitokiu būdu jo netekti ir dėl to gali būti sunku ar neįmanoma išieškoti mokestinę nepriemoką suprantama kaip aplinkybių, faktų bei mokesčių administratoriaus turimos informacijos apie mokesčių mokėtojo mokestinių prievolių įvykdymą, turtinę padėtį ir pan. informacijos visuma, iš ko galima daryti prielaidą, jog tokiu atveju tikėtina, kad mokesčių mokėtojas gali laiku nevykdyti mokestinių prievolių ir išieškojimo veiksmų taikymas bus apsunkintas ar (ir) visai neįmanomas.

Mokesčių administratoriaus turimos informacijos apie mokesčių mokėtojo mokestinių prievolių vykdymą, turtinę padėtį pavyzdžiu galėtų būti informacija apie:

1) dažnai vėluojamus sumokėti mokesčių mokėtojo apskaičiuotus ar mokesčių administratoriaus priskaičiuotus mokesčius, taikomas priverstinio išieškojimo priemones;

2) įmonės vadovą, kuris mokesčių administratoriui žinomas kaip nuolatinis mokesčių įstatymų pažeidėjas;

3) įmonės savininką, kurio verslas susijęs su kitomis įmonėmis ir šios įmonės turi nesumokėtų mokesčių arba nemoka jų laiku;

4) mokesčių mokėtojo turimas (arba neturimas) pajamas, kurios neužtikrina priskaičiuojamos mokestinės nepriemokos išieškojimo ir pan.

Mokestinio ginčo metu priėmus sprendimą panaikinti mokesčių administratoriaus sprendimą ir pavesti mokesčių administratoriui atlikti pakartotinį patikrinimą bei priimti naują sprendimą, turto areštas lieka galioti, t. y. siekdamas užtikrinti mokestinės prievolės įvykdymą, mokesčių administratorius, nesurašo naujo turto arešto akto.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11125, pagal VMI prie FM 2015-12-08 raštą Nr. (29.3-31-3)-RM-26632.)

4. Mokesčių mokėtojo turtas taip pat gali būti areštuojamas, jeigu patikrinimo, ar teisingai apskaičiuotas ir sumokėtas mokestis, metu, taip pat pavedimo dėl specialisto išvados teikimo vykdymo metu nustatoma mokesčių įstatymų pažeidimų ir yra pagrįsta rizika, kad

mokesčių mokėtojas jam priklausantį turtą gali paslėpti, parduoti ar kitokiu būdu jo netekti ir dėl to gali būti sunku arba neįmanoma išieškoti mokesčio ir su juo susijusių sumų. Šiuo atveju gali būti areštuojamas tik toks mokesčių mokėtojo turtas, kuris registruojamas atitinkamo turto registre, taip pat mokesčių mokėtojui grąžintina mokesčio permoka (skirtumas).

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 4 dalis nustato atvejus, kuomet taip pat mokesčių mokėtojo turtas gali būti areštuojamas.

Mokesčių mokėtojo turtas areštuojamas, jeigu patikrinimo, ar teisingai apskaičiuotas ir sumokėtas mokestis, metu, arba pavedimo dėl specialisto išvados teikimo vykdymo metu nustatoma mokesčių įstatymų pažeidimų ir yra pagrįsta rizika, kad mokesčių mokėtojas jam priklausantį turtą gali paslėpti, parduoti ar kitokiu būdu jo netekti ir dėl to gali būti sunku arba neįmanoma išieškoti mokesčio ir su juo susijusių sumų.

2. Mokesčių administratorius, įvertindamas sąlygas, kurioms egzistuojant gali būti nustatoma, jog yra pagrindo manyti, kad yra rizika, jog mokesčių mokėtojas jam priklausantį turtą gali paslėpti, parduoti ar kitokiu būdu jo netekti, ir dėl to gali būti sunku arba neįmanoma išieškoti mokesčio ir su juo susijusių sumų, atkreipia dėmesį į tokius faktus: mokesčio ir su juo susijusių sumų į biudžetą bei valstybės pinigų fondus nesumokėjimas arba nemokėjimas laiku, padaryti kiti mokesčių įstatymų pažeidimai ir pan.

Pavyzdys

2000-XX-XX mokesčių administratorius mokesčių mokėtojo UAB „Z“ atliekamo patikrinimo metu nustatė, kad minėtas mokesčių mokėtojas pažeidė 2001 m. gruodžio 20 d. Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 (Žin., 2001, Nr. 110-3992) nuostatas ir už tikrinamąjį laikotarpį nedeklaravo deklaruojamo pelno mokesčio. Mokesčių administratorius, atsižvelgdamas į tai, kad numatoma priskaičiuoti 25 000 litų pelno mokesčio bei į tai, kad mokesčių mokėtojas dažnai vėluoja mokėti mokesčius bei jam taikomos išieškojimo užtikrinimo priemonės, nusprendė, jog yra pagrįsta rizika, kad mokesčių mokėtojas UAB „Z“ jam priklausantį turtą gali paslėpti, parduoti ar kitokiu būdu jo netekti ir dėl to gali būti sunku arba neįmanoma išieškoti minėto mokesčio ir su juo susijusių sumų. 200X-XX-XX turto arešto aktu Nr. XX mokesčių administratorius areštavo mokesčių mokėtojo UAB „Z“ 26 000 litų rinkos vertės automobilį, siekiant užtikrinti tikėtinai priskaičiuotinų mokesčių ir su jais susijusių sumų išieškojimą.

3. Aptariamuoju atveju gali būti areštuojamas tik toks mokesčių mokėtojo turtas, kuris yra privalomai registruojamas atitinkamo turto registre. Objektai, kuriuos privaloma teisiškai registruoti, yra nekilnojamasis turtas (žemės sklypai, statiniai ir kt.) bei privalomas registruoti kilnojamasis turtas (transporto priemonės, žemės ūkio technika ir kt.)

4. Gali būti areštuojama mokesčių mokėtojui grąžintina mokesčio permoka (skirtumas). Grąžintinos mokesčio permokos (skirtumo) areštas vykdomas tokia pat tvarka, kaip ir areštuojant bet kurį kitą mokesčių mokėtojo turtą. Šiuo atveju mokesčių mokėtojui pateikus prašymą grąžinti permoką (skirtumą), kuriai pritaikytas turto areštas, mokesčių mokėtojo prašymas nebus patenkintas, nes mokesčių mokėtojo teisė į permokos (skirtumo) grąžinimą yra laikinai apribota.

5. Mokesčių administratorius įkainoja areštuojamą turtą rinkos kainomis. Mokesčių mokėtojas, nesutikdamas su mokesčių administratoriaus įkainojimu, turi teisę jį ginčyti įstatymų nustatyta tvarka.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, siekdamas nustatyti kuo tikslesnes areštuojamo turto rinkos kainas, gali naudotis įvairiais informacijos šaltiniais, pavyzdžiui, registrų nustatytomis vertėmis, spaudos skelbimais, katalogais, informacijos suvestinėmis, interneto tinklalapiais ir pan.

Nustatytoji areštuojamo turto rinkos kaina tikslinama, atsižvelgus į turto vertei turinčias įtakos aplinkybes, tai yra į turto fizinę būklę (nusidėvėjimas, defektai), ekonominį naudingumą, žemės (ar kito turto) tikslinę paskirtį, vietovę, kurioje jis yra, ir kitus turto požymius ar aplinkybes.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11126.)

6. Mokesčių administratoriaus vykdomam turto areštui *mutatis mutandis* taikomos Civilinio proceso kodekso XLVIII skyriaus 675 straipsnio 1, 2, 4 ir 5 dalyse, 677, 678, 679, 680, 683, 684 straipsniuose, 686 straipsnio 1 ir 2 dalyse bei 688 straipsnyje nustatytos taisyklės. Šiuo atveju mokesčių administratoriaus pareigūnas turi visas teises ir pareigas dėl mokesčių mokėtojo ir trečiųjų asmenų, kaip ir šio kodekso nustatyta tvarka turtą areštuojantis antstolis.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 6 dalis nustato, jog mokesčių administratoriaus vykdomam turto areštui taikomos tam tikros Civilinio proceso kodekso (Žin., 2002, Nr. 36-1340) normos ir nurodo konkrečius mokesčių administratoriui taikytinus straipsnius ir juose nurodytas taisykles: XLVIII skyriaus 675 straipsnio 1, 2, 4 ir 5 dalys, 677, 678, 679, 680, 683, 684 straipsniai, 686 straipsnio 1 ir 2 dalys bei 688 straipsnis.

Šiuo atveju mokesčių administratoriui, kuris vykdo mokesčių mokėtojo turto areštą, taikant minėtus Civilinio proceso kodekso straipsnius yra suteiktos visos teisės ir pareigos kaip ir minėto kodekso nustatyta tvarka turtą areštuojančiam antstoliui.

102 STRAIPSNIS. **Nurodymas kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigai ir (ar) valstybės iždo valdytojui nutraukti pinigų išdavimą iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų)**

(Pakeista pagal 2014 m. gruodžio 16 d. įstatymo redakciją Nr. XII-1454, įsigaliojo nuo 2015 m. rugpjūčio 1 d.).

(Pakeista pagal 2025 m. lapkričio 27 d. įstatymo redakciją Nr., XV-616 (įsigalioja nuo 2026 m. sausio 1 d.)).

1. Mokesčių administratorius turi teisę duoti nurodymus nutraukti pinigų išdavimą ir pervedimą iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų), jeigu mokesčių mokėtojas neleidžia patikrinti, ar teisingai apskaičiuoti ir sumokėti mokesčiai, arba jeigu dėl mokesčių mokėtojo yra priimtas sprendimas nurašyti mokestinės nepriemokos sumas iš asmens sąskaitos (sąskaitų) kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigoje ir (ar) valstybės iždе.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio nuostatos numato mokesčių administratoriui teisę duoti nurodymus kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigoms ir (ar) valstybės iždo valdytojui nutraukti pinigų išdavimą bei pervedimą iš mokesčių mokėtojo sąskaitų, jeigu mokesčių mokėtojas neleidžia patikrinti mokesčių apskaičiavimo ir sumokėjimo teisingumo, t. y. mokesčių mokėtojas savo veiksmais ar neveikimu trukdo mokesčių administratoriui atlikti mokestinį patikrinimą (pvz.: nepateikia tikrinimui reikalingų dokumentų, duomenų ar paaiškinimų, neįleidžia į patalpas ir pan.). Nurodymai kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigoms ir (ar) valstybės iždo valdytojui nutraukti pinigų išdavimą bei pervedimą iš mokesčio mokėtojo sąskaitų yra pateikiami į mokesčių mokėtojo sąskaitas, esančias

kredito, mokėjimo**,** elektroninių pinigų įstaigose ir (ar) valstybės iždе nepriklausomai nuo to, ar sąskaitose yra lėšų ar ne.

Minėti nurodymai nutraukti pinigų išdavimą ir pervedimą iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų), gali būti teikiami visais atvejais, jeigu mokesčių mokėtojas neleidžia patikrinti, ar teisingai apskaičiuoti ir sumokėti mokesčiai, t. y. tiek mokestinio patikrinimo, tiek mokestinio tyrimo metu.

2. Komentuojamas straipsnis taip pat numato nurodymų kredito, mokėjimo, ~~arba~~ elektroninių pinigų įstaigoms ir (ar) valstybės iždo valdytojui nutraukti pinigų išdavimą bei pervedimą iš mokesčio mokėtojo sąskaitų pateikimą ir tais atvejais, kai mokesčių administratorius priima nurodymą nurašyti mokestinę nepriemoką iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų) kredito, mokėjimo arba elektroninių pinigų įstaigoje.

3. Nurodymo nutraukti pinigų išdavimą ir pervedimą iš banko sąskaitų forma (Nr. FR0487) patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. V-11 „Dėl formų patvirtinimo“.

(*Pakeista pagal VMI prie FM raštą 2019-11-08 Nr. (32.44-31-3E)-RM-32877*).

(Papildyta pagal VMI prie FM raštą 2026-06-02 Nr. R- 1590).

2. Tuo atveju, kai duodamas šio straipsnio 1 dalyje arba šio Įstatymo 63 straipsnyje numatytą nurodymą mokesčių administratorius nurodo, kad asmuo gali vykdyti tam tikras operacijas sąskaitoje (sąskaitose), turi būti nurodyta konkreti lėšų suma, kuri per vieną kalendorinį mėnesį gali būti panaudota mokėjimams atlikti.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. XI-558, 2009-12-10, Žin., 2009, Nr. 153-6896 (2009-12-28)
Nr. XI-1875, 2011-12-22, Žin., 2011, Nr. 163-7766 (2011-12-31)
Nr. XII-1454, 2014-12-16, paskelbta TAR 2014-12-31, i. k. 2014-21202

Komentaras

Duodamas šio straipsnio 1 dalyje arba šio Įstatymo 63 straipsnyje numatytą nurodymą mokesčių administratorius gali nurodyti, kad asmuo gali vykdyti tam tikras operacijas sąskaitoje (sąskaitose) bei konkrečią lėšų sumą, kuri per vieną kalendorinį mėnesį gali būti panaudota minėtiems mokėjimams atlikti. Tokiu atveju asmeniui leidžiama atlikti mokėjimus tik nurodytu tikslu ir neviršijant nurodytos lėšų sumos.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas neleido patikrinti, ar teisingai apskaičiuoti ir sumokėti mokesčiai, todėl mokesčių administratorius kredito įstaigai davė nurodymą nutraukti pinigų išdavimą ir pervedimą iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų), nurodydamas, kad per vieną kalendorinį mėnesį asmuo gali iš minėtos sąskaitos išmokėti 2 000 Eur darbo užmokestį darbuotojams.

103 STRAIPSNIS. Hipoteka (įkeitimas)

Mokesčių administratorius, siekdamas užtikrinti mokestinės prievolės įvykdymą, turi teisę:

1) priimti sprendimą dėl mokesčių mokėtojo turto priverstinės hipotekos (įkeitimo) nustatymo;

2) sudaryti su mokesčių mokėtoju hipotekos arba įkeitimo sutartį.

Komentaras

1. Hipoteka ar įkeitimas yra vienas iš mokestinės prievolės užtikrinimo būdų. Hipoteka neatima iš daikto savininko (mokesčių mokėtojo) teisės valdyti, naudoti įkeistą daiktą bei juo disponuoti atsižvelgiant į hipotekos kreditoriaus teises, jeigu hipotekos sandoryje nenustatyta kitaip. Perleidus įkeistą daiktą (turtinę teisę), hipoteka (įkeitimas) seka paskui daiktą (turtinę teisę).

2. Mokesčių administratorių nustatomos priverstinės hipotekos nustatymo tvarką nustato šių subjektų veiklą reglamentuojantys teisės aktai. Pagrindinės teisės normos, reglamentuojančios hipotekos ir įkeitimo teisinius santykius, yra įtvirtintos Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 103 ir 106 straipsniuose, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK), patvirtinto 2000 m. liepos 18 d. įstatymu Nr. VIII-1864, 4.170 – 4.226 straipsniuose, taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 18 d. nutarimu Nr. 1246 patvirtintuose Lietuvos Respublikos hipotekos registro nuostatuose.

3. Komentuojamame straipsnyje nurodyta priverstinė hipoteka ar įkeitimas, užtikrinant mokestinės prievolės įvykdymą**,** atsiranda vienašališku mokesčių administratoriaus sprendimu, neatsižvelgiant į mokesčių mokėtojo valią, todėl mokesčių mokėtojo sutikimo nustatyti ir įregistruoti priverstinę hipoteką ar įkeitimą nereikia. Kaip numatyta Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.176 straipsnyje, valstybės reikalavimams, atsirandantiems iš mokesčių teisinių santykių, užtikrinti hipoteka nustatoma mokesčių administratoriaus sprendimu. Šiame sprendime nurodomas daiktas, kuriam nustatoma priverstinė hipoteka, skolininkas – šio daikto savininkas, priverstinės hipotekos nustatymo pagrindas, priverstinės hipotekos terminas ir reikalavimo suma. Tais atvejais, kai priverstinė hipoteka nustatoma Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM) sprendimu, priimamas Sprendimas nustatyti turto priverstinę hipoteką/priverstinį įkeitimą (FR0592 forma), kurio forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. lapkričio 29 d. įsakymu Nr. VA-303 „Dėl Sprendimo nustatyti priverstinę hipoteką/priverstinį įkeitimą FR0592 formos patvirtinimo“ (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. sausio 27 d. įsakymo Nr. VA-6 redakcija). Tais atvejais, kai priverstinė hipoteka (įkeitimas) nustatoma teritorinės muitinės sprendimu, priimamas sprendimas dėl mokesčių mokėtojo turto priverstinės hipotekos (įkeitimo) nustatymo, kurio forma patvirtinta Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2014 m. rugpjūčio 14 d. įsakymu Nr. 1B-540 „Dėl mokesčių mokėtojo turto priverstinės hipotekos (įkeitimo) nustatymo formų patvirtinimo. Priverstinė hipoteka gali būti nustatoma jau įkeistam nekilnojamajam daiktui.

4. Sutartinė hipoteka ir sutartinis įkeitimas atsiranda mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo bendro susitarimo pagrindu. Tuo atveju, kai mokestinės nepriemokos sumokėjimo terminas yra atidedamas ar išdėstomas, iš mokesčių mokėtojo gali būti pareikalauta Civilinio kodekso nustatyta tvarka užtikrinti mokestinės nepriemokos sumokėjimą įkeitimu ar hipoteka (žr. MAĮ 88 straipsnio 4 dalies komentarą).

5. Priverstinė hipoteka (priverstinis įkeitimas) įsigalioja nuo jų įregistravimo Hipotekos registre momento. Įkeitimas tarp šalių įsigalioja nuo įkeitimo sandorio sudarymo momento, jeigu įkeitimo sandoryje nenustatyta kitaip. Kai įkeitimo objektas perduodamas trečiajam asmeniui arba paliekamas įkaito davėjui, prieš sąžiningus trečiuosius asmenis įkeitimas gali būti panaudotas tik tuo atveju, kai įkeitimo teisė įregistruota Hipotekos registro nuostatų nustatyta tvarka Hipotekos registre.

Mokesčių mokėtojui neįvykdžius mokestinės prievolės, hipotekos (įkeitimo) kreditorius turi teisę pirmiau už kitus mokesčių mokėtojo kreditorius visiškai patenkinti savo reikalavimą iš įkeisto turto vertės.

Pavyzdys

Įmonė X yra skolinga biudžetui 100 000 Lt (nuo 2015-01-01 – eurų) nesumokėtų mokesčių. Mokesčių administratorius pritaikė priverstinę hipoteką, įkeičiant nekilnojamąjį įmonės turtą, kurio reali rinkos vertė – 80 000 Lt (nuo 2015-01-01 – eurų). Vėliau įmonei buvo iškelta bankroto byla. Remiantis 2001 m. kovo 20 d. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo Nr. IX-216 34 straipsniu, mokesčių administratoriaus 80 000 Lt (nuo 2015-01-01 – eurų) dydžio kreditorinis reikalavimas pirmiausiai bus tenkinamas iš lėšų, gautų pardavus įkeistą įmonės turtą, o likusi skolos dalis – 20 000 Lt (nuo 2015-01-01 – eurų) bus tenkinama šio įstatymo 35 straipsnyje nustatyta tvarka iš likusio įmonės turto antrąja eile.

2. Šio straipsnio 1 dalies 1 punkte numatytais atvejais mokesčių administratorius duomenis apie priverstinės hipotekos (įkeitimo) nustatymą, pakeitimą ar pabaigą nedelsdamas, ne vėliau kaip per 24 valandas, pateikia Hipotekos registrui ir priverstinė hipoteka (įkeitimas) įregistruojama Hipotekos registre Hipotekos registro nuostatų nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XIII-2733, 2019-12-19, paskelbta TAR 2020-01-06, i. k. 2020-00108.

Komentaras

1. Priėmęs Sprendimą nustatyti turto priverstinę hipoteką/priverstinį įkeitimą, Sprendimą pakeisti sprendimą nustatyti turto priverstinę hipoteką/priverstinį įkeitimą, Sprendimą pripažinti netekusiu galios sprendimą nustatyti turto priverstinę hipoteką/priverstinį įkeitimą, mokesčių administratorius nedelsdamas, ne vėliau kaip per 24 valandas, elektroniniu būdu pateikia duomenis apie priverstinės hipotekos (įkeitimo) nustatymą, pakeitimą ar pabaigą Hipotekos registrui, ir priverstinė hipoteka (įkeitimas) įregistruojama Lietuvos Respublikos hipotekos registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 18 d. nutarimu Nr. 1246, nustatyta tvarka.

2. VMI prie FM 2014 m. kovo 14 d. su Centrine hipotekos įstaiga pasirašė duomenų teikimo Lietuvos Respublikos hipotekos registrui elektroniniu būdu sutartį Nr. (1.42-04-2)-270-13/H11-1(14), pagal kurią duomenų teikėja VMI prie FM, naudodamasi Hipotekos ir įkeitimo sudarymo ir registravimo elektronine paslauga, rengia ir Lietuvos Respublikos hipotekos registro valdytojo nustatyta tvarka Hipotekos registrui elektroniniu būdu teikia Hipotekos registro nuostatuose nurodytus duomenis ir dokumentus. Muitinė teikia duomenis Hipotekos registrui pagal Centrinės hipotekos įstaigos ir Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2013 m. sausio 22 d. duomenų teikimo Lietuvos Respublikos Hipotekos registrui elektroniniu būdu sutartį Nr. H11-01(13)/11B-106.

(MAĮ 103 str. komentaras pakeistas pagal VMI prie FM 2014-10-07 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-16320.)

Straipsnio pakeitimas:
Nr. XI-1849, 2011-12-22, Žin., 2012, Nr. 6-185 (2012-01-10).

104 STRAIPSNIS. Laidavimo arba garantijos pareikalavimas

1. Mokesčių įstatymų, taip pat Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytais atvejais, kai to reikia tinkamam mokestinių prievolių vykdymui užtikrinti (įskaitant mokesčio permokos (skirtumo) įskaitymo ir grąžinimo pagrįstumą), mokesčių administratorius turi teisę pareikalauti, kad mokesčių mokėtojas pateiktų laidavimo arba garantijos dokumentą, pagal kurį laiduotojas arba garantas įsipareigoja įvykdyti mokesčių mokėtojo mokestines prievoles, jei šios nebus vykdomos atitinkamų mokesčių įstatymų nustatytais terminais.

Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858.

Komentaras

1. Vienas iš mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdų yra laidavimo ar garantijos pateikimas.

Laidavimas - tai sutartis, pagal kurią laiduotojas už atlyginimą ar neatlygintinai įsipareigoja atsakyti kito asmens kreditoriui, jeigu tas asmuo, už kurį laiduojama, neįvykdys visos ar dalies savo prievolės.

Garantija laikomas vienašalis garanto įsipareigojimas garantijoje nurodyta suma visiškai ar iš dalies atsakyti kitam asmeniui - kreditoriui, jeigu asmuo - skolininkas prievolės neįvykdys ar ją įvykdys netinkamai, ir atlyginti kreditoriui nuostolius tam tikromis sąlygomis (skolininkui tapus nemokiam ir kitais atvejais).

Laidavimas pasibaigia, kai pasibaigia arba pripažįstama negaliojančia pagrindinė prievolė, kurios įvykdymą ji užtikrina, ir, sueįjus laidavimo terminui, kai juo užtikrinta būsima prievolė iki termino pabaigos neatsirado**.** Garanto prievolė kreditoriui nepriklauso nuo pagrindinės prievolės, kurios įvykdymui užtikrinti išduota garantija, likimo. Laiduotojas ir skolininkas atsako kreditoriui solidariai. Garanto atsakomybė yra subsidiari ir ją riboja garantijoje nustatyta suma (Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74–2262, toliau - CK) 6.76, 6,87, 6,88, 6,80, 6.90 ir 6.92 straipsniai).

2. Mokesčių administratorius turi teisę pareikalauti, kad mokesčių mokėtojas pateiktų laidavimo arba garantijos dokumentą, esant Atvejų, kada mokesčių administratorius turi teisę pareikalauti, kad mokesčių mokėtojas pateiktų laidavimo arba garantijos dokumentą, apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 482 (Žin., 2004, Nr. 69-2393, 2007, Nr. 137-5586) išvardintoms aplinkybėms (atvejams).

3. Mokesčių administratorius, siekdamas užtikrinti mokestinės nepriemokos sumokėjimą, gali pareikalauti iš mokesčių mokėtojo (arba mokestinės nepriemokos perėmėjo) pateikti laidavimo arba garantijos dokumentą tuomet, kai:

3.1. mokestinės nepriemokos sumokėjimo terminas atidedamas arba išdėstomas (žr. MAĮ 88 str. 4 dalies komentarą).

3.2. juridinis arba fizinis asmuo, vadovaudamasis Mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos perėmimo taisyklėmis, patvirtintomis 2002 m. vasario 25 d. Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu Nr. 51 (Žin., 2002, Nr. 22-841; 2004, Nr. 82-2967), perima mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką.

2. Jeigu atitinkamo mokesčio įstatyme nenustatyta kitaip, laiduotoju arba garantu gali būti centriniame mokesčių administratoriuje jo nustatyta tvarka užregistruotas Europos Sąjungoje įsteigtas asmuo – kredito įstaiga, draudimo įmonė arba kitas trečiasis asmuo, taip pat kitas Bendrijoje įsteigtas trečiasis asmuo, atitinkantis Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytus kriterijus.
Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858.

Komentaras

2. Įgyvendindama komentuojamo straipsnio 2 dalies nuostatas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 482 „Dėl Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 104 straipsnio nuostatų įgyvendinimo" patvirtino Kriterijų, kuriuos

atitinkantys asmenys gali būti laiduotojais arba garantais, aprašą (Žin., 2004, Nr.69-2393, toliau - Kriterijų aprašas):

2.1. Kriterijų aprašo 8 punktas nustato, kad laiduotojais arba garantais gali būti VMI prie FM nustatyta tvarka įregistruoti šie asmenys:

- Lietuvos Respublikoje ar kitose Europos Ekonominei Erdvei priklausančiose valstybėse veikiantys ir turintys teisę išduoti laidavimo arba garantijos dokumentus bankai ar bankų filialai;
- Lietuvos Respublikoje ar kitose Europos Ekonominei Erdvei priklausančiose valstybėse veikiančios ir turinčios teisę išduoti laidavimo arba garantijos dokumentus draudimo įmonės ar draudimo įmonių filialai.

2.2. Kriterijų aprašo 3-7 punktuose yra nurodyta, kurie asmenys gali būti pripažįstami garantais muitinėje.

3. Jei atitinkamo mokesčio įstatyme nenumatyta kitaip, šiame straipsnyje nurodytų laidavimo arba garantijos sumos apskaičiavimo, tikslinimo, taip pat laidavimo arba garantijos dokumentų priėmimo ir naudojimo tvarką nustato Vyriausybė arba jos įgaliota valstybės institucija.

Komentaras

1. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės suteiktą įgaliojimą, įgyvendindama komentuojamo straipsnio 3 dalies nuostatas, VMI prie FM:

1.1. 2004 m. balandžio 30 d. VMI prie FM viršininko įsakymu Nr.VA-83 „Dėl registravimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos laiduotoju ir/ar garantu“ patvirtino Registravimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos laiduotoju ir/ar garantu taisykles (Žin., 2004, Nr.75-2619) bei

1.2. pakeitė ir išdėstė nauja redakcija 2004 m. liepos 9 d. VMI prie FM viršininko įsakymu Nr. VA-132 „Dėl Valstybinei mokesčių inspekcijai pateiktų laidavimo ir garantijos dokumentų priėmimo ir panaudojimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintas Valstybinei mokesčių inspekcijai teikiamos laidavimo arba garantijos sumos apskaičiavimo, tikslinimo, taip pat laidavimo arba garantijos dokumentų priėmimo ir panaudojimo taisykles (Žin., 2004, Nr.109-4114, 2008, Nr. 26-955, toliau - Taisykles).

Pateikiant, priimant, registruojant ir naudojant laidavimo ir garantijos dokumentus, užtikrinančius akcizų sumokėjimą, Taisyklės taikomos tiek, kiek minėtų teisinių santykių nereglamentuoja kiti teisės aktai.

2. Garantijų priėmimo ar naudojimo tvarka muitinėje reglamentuota šiais teisės aktais:

2.1. 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą;

2.2. 1993 m. liepos 2 d. komisijos reglamentas (EEB) Nr. 2454/93, išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas;

2.3. 2004 m. balandžio 2 d. Muitinės departamento direktoriaus įsakymas Nr. 1B-293 „Dėl vienkartinės garantijos naudojimo muitinėje taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 52-1778; 2007, Nr. 87-3474);

2.4. 2004 m. balandžio 14 d. Muitinės departamento direktoriaus įsakymas Nr. 1B-336 „Dėl bendrosios garantijos, užtikrinančios asmens mokestinių prievolių, susijusių su prekėms taikomomis muitinės procedūromis (išskyrus tranzito ir (arba) kitais muitinės sankcionuotais veiksmais, įvykdymą, naudojimo muitinėje taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 58-2079);

2.5. 2004 m. balandžio 2 d. Muitinės departamento direktoriaus įsakymas Nr. 1B-294 „Dėl mokestinių prievolių įvykdymo užtikrinimo fiksuoto dydžio garantija taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 52-1777);

2.6. 2004 m. lapkričio 3 d. Muitinės departamento direktoriaus įsakymas Nr. 1B-984 „Dėl garantijos, kurią privalo pateikti leidimą steigti laisvąjį sandėlį turintis asmuo, dydžio nustatymo ir tikslinimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 161-5896);

2.7. 2004 m. lapkričio 3 d. Muitinės departamento direktoriaus įsakymas Nr. 1B-317 „Dėl bendrijos arba bendrosios tranzito procedūros atlikimo tvarkos supaprastinimo leidžiant naudoti bendrąją garantiją arba atleidžiant nuo prievolės pateikti garantiją taikymo muitinėje taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 55-1928; Nr. 148-5400; 2005, Nr. 5-132);

2.8. 2006 m. spalio 2 d. Muitinės departamento direktoriaus įsakymas Nr. 1B-630 „Dėl Garantų registravimo Muitinės departamente taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 107-4081).

4. Centrinis mokesčių administratorius gali nustatyti laiduotojų arba garantų išduodamų dokumentų formas.

Straipsnio pakeitimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

Komentaras

1. VMI prie FM nenustatė laiduotojų arba garantų išduodamų dokumentų formų. Todėl VMI prie FM šios inspekcijos nustatyta tvarka įregistruoti laiduotojai ar garantai gali sudaryti laidavimo ar garantijos dokumentus, išskyrus tuos, kurie užtikrina akcizų sumokėjimą, laisva forma vadovaujantis CK nuostatomis.

2. Muitinėje naudojamų garantijų formos nustatytos Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. kovo 25 d. įsakymu Nr. 1B-259 „Dėl kai kurių garantijų formų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 49-1622; Nr. 65-2332, 2006, Nr. 120-4582). Bendrijos/bendrųjų tranzito procedūrų atžvilgiu gali būti naudojami ir 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas, nurodytų formų garantijų dokumentai.

(104 straipsnio nauja redakcija įsigalioja nuo 2008 m. sausio 1d.)

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11126.)

104^1 STRAIPSNIS. Mokestinės prievolės nustatymas mokesčių mokėtojui nepateikus deklaracijos

Papildytas straipsniu:
Nr. XI-2078, 2012-06-19, Žin., 2012, Nr. 76-3927 (2012-06-30).
Pakeistas straipsnio pavadinimas:
Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

1. Mokesčių administratorius, siekdamas užtikrinti, kad būtų įvykdyta nedeklaruota mokestinė prievolė, centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka turi teisę savo sprendimu nustatyti mokesčių mokėtojui mokestinę prievolę, jeigu mokesčių mokėtojas atitinkamo mokesčio įstatymo nustatyta tvarka laiku nepateikia atitinkamo mokesčio deklaracijos. Mokestinės prievolės dydis nustatomas pagal ankstesnių mokesčių mokėtojo pateiktų to mokesčio deklaracijų duomenis ir (arba) kitą mokesčių administratoriui šio ir kitų mokesčių įstatymų nustatyta tvarka šio mokesčių mokėtojo ir trečiųjų asmenų pateiktą informaciją.

Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 1 dalis numato mokesčių administratoriaus teisę savo iniciatyva nustatyti mokesčių mokėtojui mokestinę prievolę, jeigu mokesčių mokėtojas mokesčio įstatymo nustatyta tvarka laiku nepateikia atitinkamo mokesčio deklaracijos. Šiuo mokestinės prievolės užtikrinimo būdu siekiama užtikrinti nedeklaruotos mokestinės prievolės įvykdymą bei sumažinti tokios prievolės nustatymo ir išieškojimo kaštus. Mokesčių administratorius mokesčių mokėtojui mokestinę prievolę nustato (apskaičiuoja), užpildydamas Mokestinės prievolės apskaičiavimo mokesčių administratoriaus iniciatyva formą FR1119, patvirtintą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2013 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. VA-1 (toliau – Apskaičiavimas). Inicijuoti mokestinės prievolės nustatymą mokesčių administratorius gali tik tų mokesčių mokėtojų atžvilgiu, kurie nevykdo savo pareigos ir mokesčio įstatymo nustatyta tvarka laiku nepateikia atitinkamo mokesčio deklaracijos. Apskaičiavimu mokestinė prievolė nustatoma pagal mokesčių mokėtojo pateiktų ankstesnių to mokesčio deklaracijų duomenis ir (arba) kitą mokesčių administratoriui šio mokesčių mokėtojo ir trečiųjų asmenų pateiktą informaciją.

1 pavyzdys

Mokesčių mokėtoja UAB „X“ mokesčių administratoriui pateikė šias PVM deklaracijas:
už 2015 m. vasario mėn., kurioje deklaravo 4000 Eur mokėtiną PVM;
už 2015 m. kovo mėn., kurioje deklaravo 5000 Eur mokėtiną PVM;
už 2015 m. balandžio mėn., kurioje deklaravo 3000 Eur grąžintiną PVM.
UAB „X“ nepateikė PVM deklaracijos už 2015 m. gegužės mėn., nors jos pateikimo terminas jau pasibaigęs.
Mokesčių administratorius savo iniciatyva gali nustatyti 5000 Eur PVM prievolę už 2015 m. gegužės mėn., vadovaudamasis paskutine mokesčių mokėtojo pateikta PVM deklaracija už 2015 m. kovo mėn., kurioje deklaruotas mokėtinas PVM.

2 pavyzdys

UAB „X“ su fiziniu asmeniu 2013 metais sudarė komercinės paskirties patalpų nuomos sutartį ir šias, fiziniam asmeniui priklausančias, patalpas išsinuomojo neterminuotam laikotarpiui. Minėtą sutartį šalys įregistravo VĮ „Registrų centras“. UAB „X“ ignoravo mokesčių administratoriaus raginimus laiku ir tinkamai įgyvendinti prievoles, susijusias su 2013 metų nekilnojamojo turto mokesčio deklaravimu už šias išsinuomotas patalpas. Todėl mokesčių administratorius, atsižvelgęs į VĮ „Registrų centras“ mokesčių administratoriui pateiktus sandorio duomenis, savo iniciatyva apskaičiavo nekilnojamojo turto mokestinę prievolę už 2013 metus.

Mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdas netaikomas mokesčių mokėtojų mokamiems mokesčiams, nuo kurių deklaracijų pateikimo, vadovaujantis MAĮ 77 straipsnio nuostatomis, mokesčių mokėtojai yra atleisti.

Mokestinės prievolės nustatymo mokesčių administratoriaus sprendimu taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2013 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. VA-1.

Mokesčių administratorius mokestinės prievolės apskaičiavimą gali pagrįsti tik ta informacija ir duomenimis, kurie mokesčių administratoriui paties mokesčių mokėtojo ir/arba trečiųjų asmenų buvo pateikti MAĮ ir kitų mokesčių įstatymų nustatyta tvarka.

Šis mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdas netaikomas likviduojamiems ir bankrutuojantiems mokesčių mokėtojams, taip pat mokesčių mokėtojų mokamiems mokesčiams, nuo kurių deklaracijų pateikimo, vadovaujantis MAĮ 77 straipsnio nuostatomis, mokesčių mokėtojai yra atleisti.

Mokestinės prievolės nustatymo mokesčių administratoriaus iniciatyva taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2013 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. VA-1.

(MAĮ 104-1 str. 1 dalies komentaras pakeistas ir papildytas 2 pavyzdžiu pagal VMI prie FM 2015-12-29 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-27943.)

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta tvarka mokesčių administratoriaus nustatytai mokestinei prievolei taikomos mokesčių mokėtojo deklaruotos mokestinės prievolės vykdymo taisyklės ir laikoma, kad ši mokestinė prievolė deklaruota paskutinę mokesčio įstatyme nustatyto mokesčio deklaracijos pateikimo termino dieną.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio dalis nustato, kad mokesčių administratoriaus sprendimu nustatyta mokestinė prievolė laikoma deklaruota paskutinę atitinkamo mokesčio įstatyme nustatyto mokesčio deklaracijos pateikimo termino dieną.

Pavyzdys

Laikoma, kad mokesčių administratoriaus sprendimu UAB „X“ nustatyta 5000 Lt PVM prievolė už 2013 m. sausio mėn. yra deklaruota paskutinę PVM deklaracijos pateikimo termino dieną, t. y. vasario 25 d.

Mokesčių administratoriaus sprendimu nustatytai mokestinei prievolei taikomos mokestinės prievolės vykdymo taisyklės (pvz., skaičiuojami delspinigiai, vykdomi išieškojimo veiksmai ir pan.).

3. Šio straipsnio nuostatos nepanaikina mokesčių mokėtojo pareigos mokesčio įstatymo nustatyta tvarka apskaičiuoti mokestį ir pateikti mokesčio deklaraciją. Jeigu, pasibaigus mokesčio deklaracijos pateikimo terminui, mokesčių mokėtojas pateikia mokesčio deklaraciją, mokesčių administratoriaus nustatyta mokestinė prievolė patikslinama pagal tos pateiktos mokesčio deklaracijos duomenis.

Komentaras

Nors komentuojamas straipsnis mokesčių administratoriui suteikia teisę pačiam nustatyti mokestinę prievolę, tačiau tai nepanaikina mokesčių mokėtojo pareigos mokesčio įstatymo nustatyta tvarka apskaičiuoti mokestį ir pateikti jo deklaraciją.

Mokesčių mokėtojui pateikus mokesčio deklaraciją, mokesčių administratoriaus nustatyta prievolė patikslinama pagal pateiktos deklaracijos duomenis, atitinkamai perskaičiuojant ir delspinigius.

Pavyzdys

Mokesčių administratorius savo sprendimu UAB „X“ nustatė 5000 Lt PVM prievolę už 2013 m. sausio mėn., vadovaudamasis paskutine UAB „X“ pateikta mokėtina 2012 m. lapkričio mėn. PVM deklaracija. Po to kai UAB „X“ pateikia PVM deklaraciją už 2013 m. sausio mėn., nurodydama 6000 Lt mokėtiną PVM sumą, laikoma, kad deklaruota suma už sausio mėn. yra 6000 Lt.

Mokesčių mokėtojui patikslinus ankstesnio mokestinio laikotarpio deklaraciją, kurios pagrindu buvo nustatyta mokestinė prievolė mokesčių administratoriaus sprendimu, ši nustatyta prievolė netikslinama.

Pavyzdys

Mokesčių administratorius savo sprendimu UAB „X“ nustatė 5000 Lt PVM prievolę už 2013 m. sausio mėn., vadovaudamasis paskutine UAB „X“ pateikta mokėtina 2012 m. lapkričio mėn. PVM deklaracija. UAB „X“ patikslinus 2012 m. lapkričio mėn. PVM deklaraciją, prievolė pagal patikslintos deklaracijos duomenis netikslinama ir yra lygi 5000 Lt.

4. Šio straipsnio nuostatos neriboja mokesčių administratoriaus teisės atlikti mokestinį patikrinimą to mokestinio laikotarpio, dėl kurio mokesčių administratorius nustatė mokesčių mokėtojui mokestinę prievolę, ir šio Įstatymo nustatyta tvarka apskaičiuoti (perskaičiuoti) mokesčių mokėtojui priklausantį mokėti mokestį.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 4 dalis numato mokesčių administratoriaus teisę atlikti mokesčių mokėtojo mokestinį patikrinimą už tą patį mokestinį laikotarpį, dėl kurio jis nustatė mokesčių mokėtojui mokestinę prievolę, ir apskaičiuoti (perskaičiuoti) mokesčių mokėtojui priklausančio mokėti mokesčio sumą pagal mokesčių mokėtojo apskaitos duomenis, priešpriešinės informacijos medžiagą, kitų valstybės institucijų, kredito įstaigų pateiktą informaciją ir pan. Jei už tikrinamą laikotarpį mokesčių mokėtojas nepateikė mokesčio deklaracijos, mokesčių administratoriaus sprendimu parengta mokestinė prievolė nevertinama ir laikoma, kad mokestis nebuvo deklaruotas. Mokestinį patikrinimą reglamentuoja MAĮ VI skyrius (žr. MAĮ 114-134 straipsnių komentarus).

5. Skundai dėl mokesčių administratoriaus sprendimo šio straipsnio nustatyta tvarka nustatyti mokesčių mokėtojui mokestinę prievolę nagrinėjami šio Įstatymo 146 straipsnyje nustatyta tvarka.

Komentaras

Pagal MAĮ 146 straipsnį mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su sprendimu dėl mokestinės prievolės nustatymo ar jo dalimi, turi teisę jį skųsti Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka (Žin., 1999, Nr. 13-308, 2000, Nr. 85-2566).

(MAĮ 104^1 straipsnio komentaras pagal VMI prie FM 2013-04-08 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-2849).)

104^2 STRAIPSNIS. Nurodymas mokesčių mokėtojui atsiskaityti negrynaisiais pinigais

Papildytas straipsniu:
Nr. XI-2078, 2012-06-19, Žin., 2012, Nr. 76-3927 (2013-01-01).

1. Mokesčių administratorius, siekdamas užtikrinti galimos paslėpti atsiskaitant grynaisiais pinigais mokestinės prievolės įvykdymą, turi teisę duoti nurodymą mokesčių mokėtojui laikinai (iki vienų metų) su juridiniais asmenimis ir ūkinę komercinę veiklą vykdančiais fiziniais asmenimis atsiskaityti (išmokėti arba gauti pinigus) tik negrynaisiais pinigais (toliau šiame straipsnyje – nurodymas atsiskaityti negrynaisiais pinigais). Nurodymas atsiskaityti negrynaisiais pinigais gali būti duodamas tik juridiniams asmenims ir ūkinę komercinę veiklą vykdantiems fiziniams asmenims.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio pirma dalis numato mokesčių administratoriaus teisę duoti nurodymą mokesčių mokėtojui laikinai atsiskaityti tik negrynaisiais pinigais (toliau – nurodymas atsiskaityti negrynaisiais pinigais). Nurodymas atsiskaityti negrynaisiais pinigais yra vienas iš mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdų, kuriuo siekiama užtikrinti galimos paslėpti atsiskaitant grynaisiais pinigais mokestinės prievolės įvykdymą. Toks nurodymas atsiskaityti negrynaisiais pinigais gali būti duodamas tik mokesčių mokėtojams: juridiniams asmenims ir ūkinę komercinę veiklą vykdantiems fiziniams asmenims. Atsiskaitymo sąvoka apima tiek pinigų išmokėjimą, tiek gavimą, todėl gavęs nurodymą atsiskaityti negrynaisiais pinigais mokesčių mokėtojas negali priimti iš verslo partnerių atsiskaitymo už prekes ir/ar paslaugas grynaisiais pinigais. Ribojimas atsiskaityti negrynaisiais pinigais gali būti taikomas santykiuose su Lietuvos Respublikos ir užsienio juridiniais asmenimis ir ūkinę komercinę veiklą vykdančiais fiziniais asmenimis. Atsižvelgiant į tai, mokesčių mokėtojas, kuriam buvo duotas nurodymas atsiskaityti negrynaisiais pinigais, galėtų, pavyzdžiui, iš įmonės kasos grynaisiais pinigais išmokėti darbuotojams darbo užmokestį, tačiau negalėtų atsiskaityti su individualią veiklą vykdančiu fiziniu asmeniu už jam atliktus darbus ir/ar suteiktas paslaugas. Taip pat mokesčių mokėtojas negalėtų išmokėti savo atskaitingam asmeniui grynųjų pinigų, skirtų mokėti kitiems ūkio subjektams už suteiktas paslaugas ir pan. Terminas, per kurį mokesčių mokėtojas turėtų atsiskaitinėti su juridiniais asmenims ir ūkinę komercinę veiklą vykdančiais fiziniais asmenimis tik negrynaisiais pinigais, negali būti ilgesnis nei vieneri metai (nurodomas nuo konkrečios datos iki konkrečios datos).

2. Mokesčių administratorius savo sprendimu gali panaikinti duotą nurodymą atsiskaityti negrynaisiais pinigais, jeigu, pavyzdžiui, mokesčių mokėtojas pats pašalina aplinkybes, dėl kurių duotas šis nurodymas.

3. Kai nurodymą atsiskaityti negrynaisiais pinigais duoda mokesčių administratorius - Valstybinė mokesčių inspekcija - taikomos Mokesčių administratoriaus nurodymo mokesčių mokėtojui atsiskaityti negrynaisiais pinigais FR1118 formos bei Sprendimo panaikinti mokesčių administratoriaus nurodymą mokesčių mokėtojui atsiskaityti negrynaisiais pinigais FR1200 formos pildymo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. VA-120 (Žin., 2013, Nr. 2-72).

2. Nurodymas atsiskaityti negrynaisiais pinigais gali būti duodamas, jeigu mokesčių mokėtojas arba mokesčių mokėtojo – juridinio asmens vadovas ar jo įgaliotas asmuo, veikdami to juridinio asmens naudai arba interesais, buvo pripažinti kaltais arba jiems buvo paskirta administracinė nuobauda dėl apgaulingo ar aplaidaus apskaitos tvarkymo, nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimo ir (ar) jo realizavimo, nelegalaus darbo, darbo užmokesčio apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos pažeidimo, lėšų ir materialinių vertybių apskaitos taisyklių pažeidimo, neteisingų duomenų apie pajamas, pelną, turtą ar jų naudojimą pateikimo ir teistumas neišnykęs ir nepanaikintas arba nuo tos dienos, kurią pasibaigia administracinės nuobaudos vykdymas, nėra praėję daugiau kaip vieni metai, taip pat kai mokesčių administratorius vykdo mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos priverstinį išieškojimą.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087

Nr. XII-2312, 2016-04-14, paskelbta TAR 2016-04-26, i. k. 2016-10422

Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio antra dalis numato atvejus, kada gali būti duodamas nurodymas atsiskaityti negrynaisiais pinigais, t. y. jeigu mokesčių mokėtojas arba mokesčių mokėtojo - juridinio asmens vadovas ar jo įgaliotas asmuo, veikdami to juridinio asmens naudai arba interesais, buvo pripažinti kaltais arba jiems buvo paskirta administracinė nuobauda dėl apgaulingo ar aplaidaus apskaitos tvarkymo, nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimo ir (ar) jo realizavimo, nelegalaus darbo, darbo užmokesčio mokėjimo tvarkos pažeidimo, piniginių lėšų ir materialinių vertybių apskaitos taisyklių pažeidimo, neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimo ir teistumas neišnykęs ir nepanaikintas arba nuo tos dienos, kurią pasibaigia administracinės nuobaudos vykdymas, nėra praėję daugiau kaip vieneri metai, taip pat kai mokesčių administratorius vykdo mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos priverstinį išieškojimą (žr. MAĮ 106 straipsnio komentarą).

1 pavyzdys

Mokesčių mokėtojo UAB „XXL“ direktorius 2019-01-02sumokėjo pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 99 straipsnį „Darbo užmokesčio apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos pažeidimas“ jam skirtą baudą. Atsižvelgiant į tai, mokesčių administratorius iki 2020-01-02 galėtų duoti nurodymą mokesčių mokėtojui UAB „XXL“ atsiskaityti negrynaisiais pinigais.

2 pavyzdys

Mokesčių mokėtojas laiku nesumokėjo 2000 Eur PVM, todėl VMI davė nurodymą nurašyti mokestinės nepriemokos sumas iš šio juridinio asmens sąskaitos kredito įstaigoje. Kadangi mokestinės nepriemokos išieškojimas nebuvo efektyvus (minėtoje banko sąskaitoje nebuvo pakankamai piniginių lėšų), mokesčių administratorius mokesčių mokėtojui davė nurodymą atsiskaityti negrynaisiais pinigais.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-10-12 raštą Nr. R-3863.)

3. Nurodymas atsiskaityti negrynaisiais pinigais taip pat gali būti duodamas, jeigu patikrinimo, ar teisingai apskaičiuotas ir sumokėtas mokestis, mokestinio tyrimo, taip pat pavedimo dėl specialisto išvados teikimo vykdymo metu nustatoma mokesčių įstatymų pažeidimų ir yra pagrįsta rizika, kad mokesčių mokėtojas, atsiskaitydamas grynaisiais pinigais, gali slėpti pajamas ar kitaip vengti mokėti mokesčius.

Straipsnio dalies pakeitimas:

Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio trečia dalis numato ir kitus atvejus, kada gali būti duodamas nurodymas atsiskaityti negrynaisiais pinigais, t. y. turi egzistuoti šios sąlygos:

1.1. patikrinimo, ar teisingai apskaičiuotas ir sumokėtas mokestis, mokestinio tyrimo metu arba pavedimo dėl specialisto išvados teikimo vykdymo metu turi būti nustatoma mokesčių įstatymų pažeidimų,

1.3. turi būti pagrįsta rizika, kad mokesčių mokėtojas, atsiskaitydamas grynaisiais pinigais, gali slėpti pajamas ar kitaip vengti mokėti mokesčius. Mokesčių administratorius, įvertindamas aplinkybes, kurioms esant gali būti nustatoma, jog yra pagrindo manyti, kad yra pagrįsta rizika, kad mokesčių mokėtojas, atsiskaitydamas grynaisiais pinigais, gali slėpti pajamas ar kitaip vengti mokėti mokesčius, atkreipia dėmesį į tokius faktus, pavyzdžiui, kai mokesčių mokėtojas darbuotojams

išmoka buhalterinėje apskaitoje neapskaitytą darbo užmokestį; laiko prekybos ar sandėliavimo vietoje arba gabena prekes (krovinius), neįtrauktas į buhalterinę apskaitą ir/ar be jų įsigijimą ar gabenimą patvirtinančių dokumentų arba turėdamas suklastotus šiuos dokumentus; buhalterinėje apskaitoje neapskaito gautų pajamų ir kt.

2. Nurodymas atsiskaityti negrynaisiais pinigais gali būti duodamas ir pasibaigus patikrinimui, ar teisingai apskaičiuotas ir sumokėtas mokestis, mokestiniam tyrimui taip pat surašius specialisto išvadą, tačiau tuomet turi išlikti įstatyme nurodytos sąlygos: nustatyti mokesčių įstatymų pažeidimai bei pagrįsta rizika, kad mokesčių mokėtojas, atsiskaitydamas grynaisiais pinigais, gali slėpti pajamas ar kitaip vengti mokėti mokesčius.

3. Nurodymas atsiskaityti negrynaisiais pinigais gali būti duodamas ir įmonės filialui, kuris yra įregistruotas mokesčių mokėtoju. Pavyzdžiui, jei patikrinimo, ar teisingai apskaičiuotas ir sumokėtas mokestis, mokestinio tyrimo metu arba pavedimo dėl specialisto išvados teikimo vykdymo metu įmonės filiale nustatoma mokesčių įstatymų pažeidimų ir kyla pagrįsta rizika, kad mokesčių mokėtojas, atsiskaitydamas grynaisiais pinigais, gali slėpti pajamas ar kitaip vengti mokėti mokesčius (mokesčių mokėtojas filialo darbuotojams išmokėjo buhalterinėje apskaitoje neapskaitytą darbo užmokestį ar kt.), mokesčių administratorius gali duoti nurodymą atsiskaityti negrynaisiais pinigais filialui, kuris yra įregistruotas mokesčių mokėtoju.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2013-04-29 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-2754, pagal VMI prie FM 2015-12-08 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-26632.)

4. Tuo atveju, kai nurodymo atsiskaityti negrynaisiais pinigais neįmanoma įvykdyti dėl objektyvių priežasčių, mokesčių mokėtojas nedelsdamas privalo apie tai pranešti mokesčių administratoriui, nurodyti konkrečius atsiskaitymo grynaisiais pinigais atvejus ir pateikti tai pagrindžiančius įrodymus.

Komentaras

1. Kai mokesčių mokėtojas dėl objektyvių priežasčių negali įvykdyti duoto nurodymo atsiskaityti negrynaisiais pinigais, jis apie tai nedelsdamas privalo raštu informuoti nurodymą atsiskaityti negrynaisiais pinigais davusį mokesčių administratorių, nurodydamas konkrečius atsiskaitymo grynaisiais pinigais atvejus ir pateikdamas tai patvirtinančius dokumentus. Tokiomis objektyviomis priežastimis gali būti atvejai, kai mokesčių mokėtojas negali vykdyti banko pavedimų, sutrikus kredito įstaigų darbui, kuomet dėl nenugalimos jėgos *(force majeure)* ar kitų priežasčių sutrinka elektros tiekimas, interneto ar telekomunikacijų ryšys ir pan. Dokumentais, patvirtinančiais šias priežastis, gali būti oficialūs raštiški kredito įstaigų ir/ar kitų asmenų pranešimai. Objektyviomis priežastimis mokesčių mokėtojui nevykdyti duoto nurodymo atsiskaityti negrynaisiais pinigais nelaikytinos tokios aplinkybės, kai, pavyzdžiui, jo verslo partneris dėl tam tikrų priežasčių pageidauja atsiskaityti grynaisiais pinigais, kuri nors iš sandorio šalių neturi atsidariusi atsiskaitomosios sąskaitos kredito įstaigoje; nurodymo apskundimas ar pan.

(MAĮ 104-2 str. komentaras pagal VMI prie FM 2013-04-29 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-2754.)

PENKTASIS SKIRSNIS
MOKESTINĖS NEPRIEMOKOS PRIVERSTINIS IŠIEŠKOJIMAS

<u>105 STRAIPSNIS</u>. Mokesčių administratoriaus teisės priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką atsiradimas

1. Mokesčių administratorius įgyja teisę priverstinai išieškoti mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką, jeigu yra bent vienas iš nustatytų pagrindų:

Komentaras

Mokesčių administratorius priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką gali tik tada, kai įgyja tam teisę.

Komentuojamas MAĮ straipsnis numato atvejus, kada mokesčių administratorius įgyja teisę priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką:

1) mokesčių mokėtojas nesumoka mokesčio ir su juo susijusių sumų, nurodytų mokesčių administratoriaus raginime;

Komentaras

Jei mokesčių mokėtojui buvo įteiktas raginimas mokestinę nepriemoką sumokėti geruoju (žr. MAĮ 89 straipsnio komentarą) ir mokesčių mokėtojas tos mokestinės nepriemokos raginime nurodytu terminu nesumokėjo, tai mokesčių administratorius įgyja teisę minėtą mokestinę nepriemoką išieškoti priverstinai.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojai AB „X“ buvo įteiktas raginimas sumokėti 10000 Lt PVM ir su juo susijusias sumas. Per 20 kalendorinių dienų nuo raginimo įteikimo bendrovė sumokėjo 7000 Lt PVM. Šiuo atveju mokesčių administratorius įgyja teisę priverstinai išieškoti 3000 Lt PVM ir su juo susijusias sumas.

2) mokesčių mokėtojas nesumoka deklaruoto mokesčio arba muitinės deklaracijoje nurodyto mokesčio atitinkamo mokesčio įstatyme ar jo pagrindu priimtame lydimajame teisės akte nustatytu terminu;

Komentaras

Jeigu mokesčių mokėtojas atitinkamo mokesčio įstatymo nustatyta tvarka deklaruoja mokėtiną mokesčio sumą ir įstatyme nustatytu terminu jos nesumoka, mokesčių administratorius įgyja teisę tokio mokesčio ir su juo susijusių sumų nepriemoką išieškoti priverstinai.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtoja AB „X“ deklaravo 50000 Lt mokėtino PVM ir iki mėnesio 25 dienos šios deklaruotos mokesčio sumos nesumokėjo. Tokiu atveju mokesčių administratorius įgyja teisę priverstinai išieškoti 50000 Lt PVM ir su juo susijusias sumas (t. y. delspinigius).

3) mokesčių mokėtojas šio Įstatymo 81 straipsnio 2 ir 4 dalyse numatytais terminais nesumoka mokesčių administratoriaus sprendime, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos, nurodyto mokesčio ir su juo susijusių sumų.

Komentaras

1. MAĮ 81 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad sprendime, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos, nurodytas

papildomai apskaičiuotų mokesčių, paskirtų baudų ir apskaičiuotų delspinigių sumas mokesčių mokėtojas privalo sumokėti per 20 dienų nuo minėto sprendimo įteikimo jam dienos, jeigu atitinkamo mokesčio įstatymas arba šis straipsnis nenustato kito termino (žr. MAĮ 81 str. komentarą).

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojai AB „X“ buvo įteiktas sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo ir jame nurodyta, kad bendrovė į valstybės biudžetą turi sumokėti 5000 Lt juridinių asmenų pelno mokesčio ir 150 Lt šio mokesčio delspinigių. Mokesčių mokėtojui šių sumų nesumokėjus, mokesčių administratorius įgyja teisę jas priverstinai išieškoti.

2. Pagal MAĮ 81 str. 4 dalį muitinės administruojamus papildomai apskaičiuotus mokesčius ir su jais susijusias sumas mokesčių mokėtojas privalo sumokėti Bendrijos muitinės kodekse ((EEB) Nr. 2913/92)) nustatytais muitų mokėjimo terminais. Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso 222 straipsniu ir Mokesčių mokėjimo muitinėje taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. birželio 24 d. nutarimu Nr. 748 (Žin., 1996, Nr. 61-1448; 2004, Nr. 57-1987) 10 punktu muitinės administruojamus papildomai apskaičiuotus mokesčius ir su jais susijusias sumas mokesčių mokėtojas turi sumokėti per 10 dienų nuo pranešimo apie juos gavimo dienos. Šis terminas gali būti pratęstas esant Bendrijos muitinės kodekso 222 straipsnio 1 dalies a punkto ketvirtojoje pastraipoje nurodytoms aplinkybėms.

Jeigu per minėtus terminus mokesčių mokėtojas nesumoka sprendime, pagal kurį jam naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos, nurodytų sumų, mokesčių administratorius įgyja teisę jas išieškoti priverstinai.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11126.)

2. Teisė išieškoti mokestinę nepriemoką įgyjama kitą dieną po to, kai pasibaigia raginime geruoju sumokėti mokestį ir su juo susijusias sumas nurodytas terminas, o jeigu raginimas nesiunčiamas, – kitą dieną po šio straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose nustatyto termino pabaigos. Tais atvejais, kai pasibaigus mokesčio sumokėjimo terminui mokesčių mokėtojas mokesčio deklaraciją pateikia pavėluotai arba pateikia patikslintą mokesčių deklaraciją, mokesčių administratorius įgyja teisę išieškoti patikslintoje mokesčių deklaracijoje nurodytą mokestį ir su juo susijusius delspinigius kitą dieną po minėtos deklaracijos pateikimo dienos.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius įgyja teisę priverstinai išieškoti raginime nurodytą mokestinę nepriemoką kitą dieną po to, kai pasibaigia raginime mokestinę nepriemoką sumokėti geruoju nurodytas terminas (žr. MAĮ 89 straipsnio komentarą).

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojai AB „X“ 2013-01-10 buvo įteiktas raginimas sumokėti 5000 Lt PVM mokesčio ir 100 Lt PVM delspinigių. Raginime buvo nurodyta, kad šią mokestinę nepriemoką mokesčių mokėtojas turi sumokėti iki 2013-01-30. Mokesčių mokėtojas minėtos sumos iki nurodytos datos nesumokėjo, todėl 2013-01-31 mokesčių administratorius įgijo teisę minėtą mokestinę nepriemoką išieškoti priverstinai.

2. Mokesčių administratorius įgyja teisę priverstinai išieškoti deklaruoto mokesčio ir su juo susijusių sumų nepriemoką kitą dieną po mokesčio sumokėjimo termino, nustatyto atitinkamo mokesčio įstatyme, pabaigos.

Pavyzdys

Gyventojas pardavė jam priklausantį nekilnojamąjį turtą, dėl ko jam atsirado prievolė iki 2013-05-01 pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją už 2012 m. ir sumokėti gyventojų pajamų mokestį. Gyventojas minėtą deklaraciją pateikė laiku, tačiau deklaracijoje apskaičiuoto pajamų mokesčio iki nurodytos datos nesumokėjo, todėl mokesčių administratorius įgijo teisę minėtą mokestinę nepriemoką išieškoti priverstinai kitą dieną po deklaracijos pateikimo termino pabaigos.

3. Teisę priverstinai išieškoti laiku nesumokėtą baudą už administracinį nusižengimą mokesčių administratorius įgyja kitą dieną po to, kai pasibaigia Administracinių nusižengimų kodekso 675 straipsnyje numatytas baudos sumokėjimo terminas. Tuo atveju, kai baudos už administracinį nusižengimą mokėjimas buvo atidėtas ar išdėstytas šio Įstatymo ar Administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka, teisę priverstinai išieškoti laiku nesumokėtą baudą už administracinį nusižengimą mokesčių administratorius įgyja kitą dieną po to, kai nutraukiama mokestinės paskolos sutartis arba pasibaigia baudos už administracinį nusižengimą mokėjimo, atidėjimo ar išdėstymo terminas.

Straipsnio dalies pakeitimas:

Nr. XII-2312, 2016-04-14, paskelbta TAR 2016-04-26, i. k. 2016-10422.

Komentaras

1. Pagal ATPK 313 straipsnio nuostatas baudą asmuo turi sumokėti ne vėliau kaip per 40 dienų nuo nutarimo skirti baudą įteikimo jam dienos, o apskundus tokį nutarimą – ne vėliau kaip per 40 dienų nuo pranešimo įteikimo asmeniui apie skundo nepatenkinimą dienos. Kitą dieną po to, kai pasibaigia šis terminas arba nutraukiama mokestinės paskolos sutartis, arba pasibaigia baudos už administracinį teisės pažeidimą mokėjimo, atidėjimo ar išdėstymo terminas, Valstybinė mokesčių inspekcija įgyja teisę įskaityti baudą iš susidariusios mokesčio permokos (skirtumo) arba inicijuoti priverstinį laiku nesumokėtos baudos išieškojimą (žr. MAĮ 106 straipsnio 2 dalies komentarą).

2. Administraciniu nurodymu paskirtos baudos priverstinai neišieškomos, nes administracinis nurodymas laikomas negaliojančiu, jeigu asmuo baudos už administracinį teisės pažeidimą nesumoka per 10 darbo dienų nuo administracinio teisės pažeidimo protokolo įteikimo dienos arba nuo administracinio teisės pažeidimo protokolo su administraciniu nurodymu išsiuntimo dienos.

3. Baudų, paskirtų iki 2015-07-01, administravimas ir išieškojimas vykdomas iki Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 2, 14, 26, 105, 106, 107, 113 straipsnių papildymo ir pakeitimo 2013-11-19 įstatymo Nr. XII-602 įsigaliojimo galiojusia tvarka, t.y., jeigu asmuo nesumoka baudos už administracinį teisės pažeidimą per nustatytą terminą, nutarimą skirti baudą priėmęs organas (pareigūnas), o jeigu nutarimą priima teismai ar administracinės komisijos prie savivaldybių tarybų, – protokolą surašęs organas (pareigūnas) šį nutarimą siunčia antstoliui vykdyti.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2015-06-29 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-14556.)

4. *Neteko galios nuo 2017-01-01.*

Straipsnio dalies naikinimas:

Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858.

106 STRAIPSNIS. Mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo būdai

1. Mokestinė nepriemoka priverstinai gali būti išieškoma:

Komentaras

Mokesčių mokėtojui laiku nesumokėjus mokesčio bei su juo susijusių sumų, atsiranda mokestinė nepriemoka. Mokesčių administratorius MAĮ 105 straipsnyje (žr. MAĮ 105 straipsnio komentarą) nustatyta tvarka įgijęs teisę priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką, ją išieško pritaikydamas žemiau išvardintus priverstinio išieškojimo būdus:

1) duodant kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigai ir (ar) valstybės iždo valdytojui nurodymą nurašyti mokestinės nepriemokos sumas iš asmens sąskaitos (sąskaitų). Šis nurodymas vykdomas šio Įstatymo 63 straipsnyje nustatyta tvarka;

(Pakeista pagal 2011 m. gruodžio 22 įstatymo redakciją Nr. XI-1875, įsigaliojo nuo 2012 m. sausio 1 d.).

(*Pakeista pagal 2025 m. lapkričio 27 d. įstatymo redakciją Nr., XV-616 (įsigalioja nuo 2026 m. sausio 1 d.)).*

Komentaras

Įgyvendindamas savo teisę priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką, mokesčių administratorius turi teisę kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigai ir (ar) valstybės iždo valdytojui duoti nurodymą nurašyti mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos sumas iš asmens sąskaitos. Tokiu atveju mokesčių administratorius per Piniginių lėšų apribojimo informacinę sistemą kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigai ir (ar) valstybės iždo valdytojui pateikia nurodymą nurašyti mokestinę nepriemoką iš visų asmens sąskaitų, tokiu būdu užtikrindamas proporcingą išieškotų lėšų paskirstymą visiems kreditoriams (žr. MAĮ 63 straipsnio komentarą).

(Pakeista pagal VMI prie FM raštą 2019-11-08 Nr. (32.44-31-3E)-RM-32877)

(Papildyta pagal VMI prie FM raštą 2026-06-02 Nr. R- 1590)

2) pateikiant laiduotojui arba garantui reikalavimą įvykdyti mokesčių mokėtojo prievolę ir už mokesčių mokėtoją sumokėti mokestinę nepriemoką (jeigu mokestinės prievolės įvykdymas užtikrintas laidavimu arba garantija);

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, siekdamas užtikrinti mokestinės prievolės (mokestinės nepriemokos) įvykdymą (išieškojimą), turi teisę MAĮ nustatyta tvarka pritaikyti MAĮ 95 straipsnyje išvardintus mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdus. Vienas iš tokių mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdų yra laidavimo ar garantijos pareikalavimas (žr. MAĮ 104 straipsnio komentarą).

Tuo atveju, kai mokesčių mokėtojas neįvykdo (ar įvykdo netinkamai) savo mokestinių prievolių, kurių įvykdymas buvo užtikrintas laidavimo ar garantijos dokumentu, Valstybinė mokesčių inspekcija, vadovaudamasi komentuojamu straipsniu bei Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2004 m. liepos 9 d. viršininko įsakymu Nr. VA-132 „Dėl Valstybinei mokesčių inspekcijai pateiktų laidavimo ir garantijos dokumentų priėmimo ir panaudojimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintomis Valstybinei mokesčių inspekcijai pateiktų laidavimo ir garantijos dokumentų priėmimo ir panaudojimo taisyklėmis (Žin., 2004, Nr. 109-4114), laiduotojui arba garantui pateikia reikalavimą įvykdyti mokesčių mokėtojo prievolę ir už mokesčių mokėtoją sumokėti mokestinę nepriemoką.

Tokį reikalavimą Valstybinė mokesčių inspekcija įformina Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 19 d. įsakymu Nr. VA-142

pavirtintos FR0743 formos Reikalavimu įvykdyti mokesčių mokėtojo mokestinę prievolę (toliau – Reikalavimas, Žin., 2004, Nr. 115-4316).

2. Kai mokesčių mokėtojo mokestinės prievolės įvykdymas muitinėje yra užtikrintas garantija, vadovaujantis Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir garanto sutarties nustatyta tvarka ir Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004 m. kovo 25 d. įsakymu Nr.1B-259 „Dėl kai kurių garantijų formų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr.49-1622; 2005, Nr. 144-5276), teritorinė muitinė pateikia garantui rašytinę teritorinės muitinės pretenziją (teikimą). Jeigu garantas per 30 kalendorinių dienų nuo pretenzijos (teikimo) gavimo neįvykdo teritorinės muitinės pretenzijoje nurodytų reikalavimų arba šią prievolę įvykdo iš dalies, muitinė turi teisę taikyti komentuojamame straipsnyje nurodytas mokesčių išieškojimo priemones.

3) duodant kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigai ir (ar) valstybės iždo valdytojui nurodymą nurašyti mokestinės nepriemokos sumas iš laiduotojo arba garanto sąskaitos (sąskaitų), jeigu laiduotojas arba garantas nevykdo šio straipsnio 2 punkto reikalavimo. Šis nurodymas vykdomas šio Įstatymo 63 straipsnyje nustatyta tvarka;

(Pakeista pagal 2025 m. lapkričio 27 d. įstatymo redakciją Nr., XV-616 (įsigalioja nuo 2026 m. sausio 1 d.)).

Komentaras

Jeigu laiduotojas arba garantas neįvykdo šio straipsnio 2 punkto reikalavimo, t. y. per Reikalavime arba pretenzijoje nurodytą terminą nesumoka Reikalavime arba pretenzijoje nurodytų sumų, tai mokesčių administratorius pradeda tų sumų priverstinį išieškojimą iš laiduotojo ar garanto sąskaitų.

Tokiu atveju mokesčių administratorius duoda nurodymą kredito, mokėjimo, ~~ar~~ elektroninių pinigų įstaigai ir (ar) valstybės iždo valdytojui nurašyti mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos sumas iš laiduotojo arba garanto sąskaitos. Toks mokesčių administratoriaus nurodymas įforminamas nustatytos formos sprendimu, kurio forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 19 d. įsakymu Nr. VA-142 „Dėl sprendimų išieškoti mokestinę nepriemoką iš laiduotojų ar garantų turto formų patvirtinimo“. Nurodymas kredito, mokėjimo, elektroninių pinigų įstaigai ir (ar) valstybės iždo valdytojui nurašyti mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos sumas iš laiduotojo arba garanto sąskaitos vykdomas MAĮ 63 straipsnio nustatyta tvarka (žr. MAĮ 63 straipsnio komentarą).

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojo AB „X“ mokestinė nepriemoka sudaro 10000 eurų. Mokestinės nepriemokos išieškojimui užtikrinti mokesčių mokėtojas pateikė AB „Y“ banko išduotą garantijos dokumentą, kuriame minėtas bankas įsipareigoja sumokėti už AB „X“ jo 5000 eurų mokestinę nepriemoką.

Mokesčių administratorius pateikė AB „Y“ bankui Reikalavimą sumokėti AB „X“ 5000 eurų mokestinę nepriemoką. Reikalavime nurodytu terminu garantas AB „Y“ bankas nesumokėjo minėtos sumos, todėl mokesčių administratorius pradėjo vykdyti priverstinį išieškojimą iš garanto AB „Y“ sąskaitų ir pateikė minėto garanto kredito įstaigai nurodymą nurašyti 5000 eurų sumą nuo jo sąskaitų.

(1 ir 3 punktai pakeisti pagal VMI prie FM raštą 2012-08-28 Nr. (29.2-31-3)-R-7276)).

(Papildyta pagal VMI prie FM raštą 2026-06-02 Nr. R- 1590).

4) priimant sprendimą dėl priverstinio mokestinės nepriemokos išieškojimo iš mokesčių mokėtojo, laiduotojo arba garanto turto. Šį sprendimą vykdo antstoliai *Civilinio proceso kodekso* nustatyta tvarka.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką gali išieškoti ir iš mokesčių mokėtojo turto.

Tokiu atveju yra įforminamas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. V-11 pavirtintos FR0497 formos Sprendimas išieškoti mokestinę nepriemoką iš turto (Žin., 2003, Nr. 5-229; 2004, Nr. 75-2617) arba Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. 1B-376 patvirtintos formos sprendimas. Šis sprendimas perduodamas antstoliui, kuris mokesčių administratoriaus pateiktą sprendimą vykdo Civilinio proceso kodekso (Žin., 2002, Nr. 36-1340) nustatyta tvarka.

2. Tuo atveju, kai mokesčių mokėtojas neįvykdo (netinkamai įvykdo) savo mokestinių prievolių, kurių įvykdymas buvo užtikrintas laidavimo ar garantijos dokumentu, mokesčių administratorius turi teisę, vadovaudamasis komentuojamu straipsniu (Valstybinė mokesčių inspekcija – ir Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2004 m. liepos 9 d. viršininko įsakymu Nr. VA-132 patvirtintomis Valstybinei mokesčių inspekcijai pateiktų laidavimo ir garantijos dokumentų priėmimo ir panaudojimo taisyklėmis, Žin., 2004, Nr. 109-4114), mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką taip pat išieškoti ir iš laiduotojo ar garanto turto.

Mokestinės nepriemokos sumų išieškojimas iš laiduotojo ar garanto turto vykdomas Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka, pateikiant antstoliams nustatytos formos sprendimus. Tokių sprendimų formos nustatytos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 19 d. įsakymu Nr. V-142 ir Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. 1B-376.

5) priimant sprendimą dėl priverstinio mokestinės nepriemokos, užtikrintos priverstine hipoteka (įkeitimu), išieškojimo iš įkeisto turto. Šis sprendimas yra vykdomasis dokumentas, vykdomas Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.“

Komentaras

1. Įgyvendindamas savo teisę priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką, mokesčių administratorius turi teisę priimti sprendimą išieškoti mokestinę nepriemoką, užtikrintą priverstine hipoteka (įkeitimu), iš įkeisto turto. Šis sprendimas yra vykdomasis dokumentas, kuris perduodamas vykdyti antstoliui Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka. Tokiu atveju mokesčių administratorius – VMI prie FM – priima sprendimą išieškoti mokestinę nepriemoką, kurio forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. VA-6 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. V-303 „Dėl sprendimo nustatyti turto priverstinę hipoteką/priverstinį įkeitimą FR0592 formos patvirtinimo“ pakeitimo ir formų patvirtinimo“. Teritorinė muitinė priima sprendimą dėl priverstinio mokestinės nepriemokos, užtikrintos priverstine hipoteka (įkeitimu), išieškojimo iš įkeisto mokesčių mokėtojo turto, kurio forma patvirtinta Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2014 m. rugpjūčio 14 d. įsakymu Nr. 1B-540 „Dėl mokesčių mokėtojo turto priverstinės hipotekos (įkeitimo) nustatymo formų patvirtinimo“.

(MAĮ 106 str. komentaras papildytas pagal 2014-10-07 VMI prie FM raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-16320).

2. Administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka priimti nutarimai skirti baudas priverstine tvarka vykdomi pagal *Administracinių nusižengimų kodekso* 676 straipsnyje nustatytas procedūras.

Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XII-2312, 2016-04-14, paskelbta TAR 2016-04-26, i. k. 2016-10422.

Komentaras

1. Jeigu pažeidėjas nesumoka baudos per Administracinių nusižengimų kodekso 675 straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą, taip pat jeigu baudos dalis nesumokama laiku pagal jos mokėjimo išdėstymo tvarką ir baudos mokėjimas dalimis nutraukiamas, nutarimas skirti baudą pateikiamas vykdyti priverstine tvarka (Valstybinė mokesčių inspekcija nutarimo skirti baudą duomenis pateikia Antstolių informacinei sistemai (antstoliams). Nutarimus skirti baudą vykdo antstoliai priverstinai išieškodami baudą Civilinio proceso kodekse nustatyta tvarka.

3. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos taip pat taikomos, kai mokesčių administratorius įstatymų arba tarptautinių sutarčių nustatytais atvejais atlieka išieškojimą kitos valstybės naudai.

Komentaras

Mokesčių administratorius, vadovaudamasis 2003 m. spalio 16 d. Lietuvos Respublikos pagalbos Europos Sąjungos valstybių narių institucijoms išieškant reikalaujamas skolas, susijusias su rinkliavomis, muitais, mokesčiais ir kitomis pinigų sumomis, teikimo ir naudojimosi kitų Europos Sąjungos valstybių narių institucijų teikiama pagalba išieškant minėtas pinigų sumas įstatymo Nr. IX - 1781 (Žin., 2003, Nr., 104-4650, negalioja), nuo 2012-01-01 Lietuvos Respublikos Savitarpio pagalbos išieškant mokesčius 2011 m. birželio 20 d. įstatymo Nr. XI-1466 (Žin., 2011, Nr. 81-3958) ar sudarytų tarptautinių sutarčių nuostatomis, gavus kitų valstybių mokesčių administracijų (kompetentingų institucijų) prašymus dėl pagalbos išieškant mokestines nepriemokas, vykdo priverstinį išieškojimą iš mokesčių mokėtojų kitos valstybės naudai.

Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija (Valstybinė mokesčių inspekcija arba muitinė) pareiškėjo prašyme nurodytas pinigų sumas išieško pagal tokias teisės aktuose nustatytas procedūras, kurios būtų taikomos išieškant mokestinę nepriemoką į Lietuvos Respublikos valstybės (savivaldybės) biudžetą arba į atitinkamus pinigų fondus.

Išieškant pinigų sumas pagal kitų valstybių kompetentingų institucijų prašymus, gali būti taikomi visi šio straipsnio 1 dalyje komentuojami mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo būdai.

Pavyzdys

Vokietijos kompetentinga institucija, remdamasi Europos Sąjungos teisės normomis, pateikė pagalbos prašymą dėl pinigų sumų išieškojimo iš Lietuvos piliečio Jono J. Minėtas pilietis į Vokietijos teritoriją nelegaliai įvežė cigaretes. Vokietijos muitinė šias prekes apmokestino pridėtinės vertės mokesčiu ir akcizu. Vadovaujantis minėtu Vokietijos kompetentingos institucijos prašymu, AVMI pradėjo taikyti išieškojimo veiksmus iš Lietuvos piliečio Jono J. ir priėmė sprendimą išieškoti mokestinę nepriemoką iš asmens sąskaitos banke. Visa išieškota suma buvo pervesta į Vokietijos kompetentingos institucijos sąskaitą.

4. Mokesčių administratorius išieškojimo teisę gali perduoti kitai valstybei įstatymų arba tarptautinių sutarčių nustatytais atvejais.

Komentaras

Mokesčių administratorius pagal 2003 m. spalio 16 d. Lietuvos Respublikos pagalbos Europos Sąjungos valstybių narių institucijoms išieškant reikalaujamas skolas, susijusias su rinkliavomis, muitais, mokesčiais ir kitomis pinigų sumomis, teikimo ir naudojimosi kitų Europos Sąjungos valstybių narių institucijų teikiama pagalba išieškant minėtas pinigų sumas įstatymo Nr. IX – 1781 (Žin., 2003, Nr. 104-4650, negalioja), nuo 2012-01-01 Lietuvos Respublikos Savitarpio pagalbos išieškant mokesčius 2011 m. birželio 20 d. įstatymo Nr. XI-1466 (Žin., 2011, Nr. 81-3958) ar sudarytų tarptautinių sutarčių nuostatas turi teisę kreiptis į kitų valstybių mokesčių administratorius su prašymu išieškoti iš asmenų jų mokestinę nepriemoką (skolą) Lietuvos Respublikos naudai .

Prašymą kitos valstybės mokesčių administratoriui išieškoti mokestinę nepriemoką paprastai galima pateikti tuomet, kai skolos apskaičiavimas yra neginčijamas, pasibaigė terminas teisės aktų nustatyta tvarka apskųsti priskaičiuotą skolą ir yra išnaudotos visos galimybės ir priemonės išieškoti šias sumas savo valstybės teritorijoje.

Prašymą išieškoti skolas gavęs kitos valstybės mokesčių administratorius, išieškojimo procedūras atlieka vadovaudamasis jo valstybės teritorijoje galiojančiais teisės aktais, t. y. mokestinę nepriemoką išieško ir taiko išieškojimą užtikrinančias priemones taip, kaip būtų išieškinėjęs mokestinę nepriemoką iš šios valstybės mokesčių mokėtojų.

5. Mokesčių administratoriaus veiklą reglamentuojantys kiti teisės aktai gali nustatyti šio straipsnio 1 dalyje nurodytų išieškojimo priemonių eilę ir nutraukimo pagrindus bei tvarką.

Komentaras

Be MAĮ ir kituose teisės aktuose gali būti įteisintos normos, papildomai reglamentuojančios mokestinių nepriemokų išieškojimo priemonių eilę, taip pat juose gali būti nustatyti papildomi jau pritaikytų išieškojimo priemonių nutraukimo pagrindai ir tvarka.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. XI-1875, 2011-12-22, Žin., 2011, Nr. 163-7766 (2011-12-31)
Nr. XI-1849, 2011-12-22, Žin., 2012, Nr. 6-185 (2012-01-10)
Nr. XII-602, 2013-11-19, Žin., 2013, Nr. 124-6281 (2013-12-05)

107 STRAIPSNIS. Mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senatis

1. Mokesčio ir su juo susijusių sumų priverstinio išieškojimo senaties terminas yra 5 metai.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 1 dalis nustato, kad mokesčio ir su juo susijusių sumų priverstinio išieškojimo senaties terminas yra 5 metai. Pagal MAĮ 2 str. 25 dalį su mokesčiu susijusios sumos, tai – MAĮ nustatyta tvarka apskaičiuoti delspinigiai, paskirta bauda, palūkanos, mokamos pagal mokestinę paskolos sutartį, taip pat palūkanų delspinigiai.

1992-10-12 Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą, nenustato muitų mokestinės nepriemokos išieškojimo senaties termino.

2. Mokesčio priverstinio išieškojimo senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo teisės priverstinai išieškoti mokestį atsiradimo dienos.

Komentaras

Mokesčio (ir su juo susijusių sumų) priverstinio išieškojimo senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo MAĮ 105 straipsnio 1 dalyje nustatytos mokesčio administratoriaus teisės priverstinai išieškoti mokestį atsiradimo dienos (žr. MAĮ 105 straipsnio 1 ir 2 dalių komentarą). Senaties terminas skaičiuojamas atskirai kiekvienai tam tikro mokesčio per atskirą mokestinį laikotarpį (patikrinimo metu) apskaičiuotai mokesčio sumai, dėl kurios tam tikrą dieną atsirado mokesčių administratoriaus teisė ją išieškoti priverstinai.

Pavyzdys

UAB „X“ mokesčių administratoriui 2023-06-01 pateikė metinę pelno mokesčio deklaraciją, kurioje apskaičiavo 41 000 Eur į valstybės biudžetą mokėtiną pelno mokesčio sumą. Deklaruotas pelno mokestis, vadovaujantis Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 53 straipsnio 1 dalimi turėjo būti sumokėtas ne vėliau kaip iki 2023-06-15, tačiau mokesčio mokėtojas nustatytu terminu deklaruoto mokesčio nesumokėjo. Pagal MAĮ 105 straipsnio 1 dalies 2 punkto bei 2 dalies nuostatas teisę išieškoti nesumokėtą deklaruotą mokestį ir su juo susijusias sumas (t. y. mokestinę nepriemoką) mokesčių administratorius įgijo kitą dieną po deklaruoto mokesčio sumokėjimo termino pabaigos, t. y. 2023-06-16. Atitinkamai nuo 2023-06-16 pradedamas skaičiuoti šios mokestinės nepriemokos 5 metų priverstinio išieškojimo senaties terminas.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-08-05 raštą Nr. (32.44-31-3)-R-2823).

3. Suėjus mokesčio priverstinio išieškojimo senaties terminui, pasibaigia ir su juo susijusių sumų priverstinio išieškojimo senaties terminas.

Komentaras

Pagal komentuojamo straipsnio 3 dalies nuostatas, suėjus mokesčio priverstinio išieškojimo senaties terminui, pasibaigia ir su juo susijusių sumų priverstinio išieškojimo senaties terminas.

Pavyzdys

Mokesčių administratoriaus pareigūnas, atlikdamas AB „Z“ mokestinį patikrinimą, nustatė, kad mokesčių mokėtojas mokesčių administratoriui 2022-08-25 pateiktoje 2022 m. liepos mėnesio PVM deklaracijoje nepagrįstai 400 Eur sumažino apskaičiuotą mokėtiną į biudžetą PVM sumą. Dėl nustatyto Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo pažeidimo, vadovaujantis galiojusia Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 123 straipsnio 2 dalimi, 2022-12-29 patikrinimo akte AB „Z“ buvo apskaičiuota papildomai mokėtina 400 Eur PVM suma ir paskirta 100 Eur PVM bauda. Be to, patikrinimo akte, vadovaujantis MAĮ 97 straipsnio 2 dalimi, už laikotarpį nuo 2022-08-26 iki 2022-12-29 apskaičiuota 15,12 Eur PVM delspinigių suma. 2022-12-29 patikrinimo aktas mokesčių mokėtojui buvo įteiktas 2022-12-30. 2023-01-31 mokesčių administratorius priėmė sprendimą, patvirtinantį 2022-12-29 patikrinimo aktą. Šis sprendimas mokesčių mokėtojui buvo įteiktas 2023-02-01. Sprendimo dėl 2022-12-29 patikrinimo akto tvirtinimo mokesčių mokėtojas centriniam mokesčių administratoriui neskundė. Pagal MAĮ 105 str. 1 d. 3 punktą, mokesčių administratorius teisę priverstinai išieškoti PVM ir su juo susijusias sumas įgijo 2023-02-21. 2022-12-29 patikrinimo akte papildomai apskaičiuotų PVM ir su juo susijusių sumų 5 metų priverstinio išieškojimo senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo

mokesčių administratoriaus teisės šias sumas priverstinai išieškoti atsiradimo dienos, t. y. nuo 2023-02-21, ir pasibaigs po 5 metų, t. y. 2028-02-21, jei per tą laikotarpį mokesčių mokėtojas mokestinės nepriemokos (400 Eur PVM bei su juo susijusių sumų) nesumokės, ji nebus išieškota, arba neatsiras mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties termino nutrūkimo pagrindai, nurodyti MAĮ 108 straipsnyje.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-08-05 raštą Nr. (32.44-31-3)-R-2823).

4. Mokesčių administratorius, pasibaigus mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminui, neturi teisės imtis jokių išieškojimo veiksmų, taip pat be mokesčių mokėtojo prašymo ar sutikimo įskaityti mokesčių mokėtojo turimos mokesčio permokos (skirtumo) mokestinei nepriemokai, kurios pasibaigęs priverstinio išieškojimo senaties terminas, padengti.

Komentaras

Mokesčių administratoriaus teisė priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką pasibaigia, kai sueina mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas (žr. MAĮ 112 straipsnio 2 punkto komentarą).

Komentuojamo straipsnio 4 dalyje numatytas draudimas mokesčių administratoriui imtis šių veiksmų:

- išieškoti, pasibaigus mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminui,
- be mokesčių mokėtojo prašymo ar sutikimo įskaityti mokesčių mokėtojo turimą mokesčio permoką (skirtumą) mokestinei nepriemokai, kurios pasibaigęs priverstinio išieškojimo senaties terminas, padengti.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-08-05 raštą Nr. (32.44-31-3)-R-2823).

5. Šio Įstatymo 106 straipsnyje nurodytais būdais pradėjus mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo procedūras, jos užbaigiamos nepaisant to, jog jų vykdymo metu pasibaigia mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas. Tuo atveju, kai nurodytais atvejais išieškoti mokestinės nepriemokos visiškai ar iš dalies nepavyksta, pakartotinai inicijuoti mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo procedūrą galima tik tuo atveju, jei nepasibaigęs mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas.

Komentaras

Tos pačios nuostatos taikomos ir pakartotinai inicijuojant mokestinės nepriemokos (jos neišieškotos dalies) priverstinio išieškojimo procedūras, t. y. pakartotinė priverstinio išieškojimo procedūra gali būti pradėta MAĮ 106 straipsnyje nurodytais būdais, nepasibaigus 5 metų mokesčio (ir su juo susijusių sumų) priverstinio išieškojimo senaties terminui, kuris pradedamas skaičiuoti nuo teisės priverstinai išieškoti mokestį atsiradimo dienos (žr. MAĮ 107 straipsnio 2 dalies komentarą).

Jeigu suėjus mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminui ir užbaigus priverstinio išieškojimo procedūras, mokestinė nepriemoka (jos dalis) liko neišieškota, neišieškota mokestinė nepriemoka (jos dalis) pripažįstama pasibaigusia.

Pavyzdys

Mokesčių administratorius 2021-05-05 įgijo teisę iš fizinio asmens priverstinai išieškoti 2900 Eur mokestinę nepriemoką. 2021-05-31 mokesčių administratorius priėmė sprendimą dėl priverstinio 2900 Eur mokestinės nepriemokos išieškojimo iš šio mokesčių mokėtojo turto ir

2021-06-01 šį sprendimą pateikė vykdyti antstoliui. 2022-05-05 antstolis grąžino mokesčių administratoriui jo priimtą vykdomąjį dokumentą, nurodydamas, kad skolininkas kito turto, išskyrus butą, kuriame gyvena, neturi, bei, kad išieškoti 2900 Eur mokestinę nepriemoką iš minėto skolininko turto negali, nes skolą, kai išieškotina suma ir vykdymo išlaidos neviršija 4000 Eur, iš paskutinio skolininko būsto išieškoti draudžia Civilinio proceso kodekso 663 straipsnio 2 dalis.

Pakartotinai sprendimą dėl priverstinio 2900 Eur mokestinės nepriemokos išieškojimo iš mokesčių mokėtojo turto mokesčių administratorius, paaiškėjus apie skolininko gaunamas darbo užmokesčio pajamas, priėmė 2022-12-07 ir 2022-12-08 jį pateikė antstoliui. Pagal šį sprendimą priverstinis mokestinės nepriemokos išieškojimas bus tęsiamas ir užbaigiamas ir tuo atveju, jei tokio išieškojimo procedūrų vykdymo metu pasibaigs mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas (2026-05-05).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-08-05 raštą Nr. (32.44-31-3)-R-2823).

6. Baudų už administracinius nusižengimus priverstinio išieškojimo senaties terminas nustatytas Administracinių nusižengimų kodekso 672 straipsnyje.

Straipsnio dalies pakeitimas: 2016-04-14 įstatymu Nr. XII-2312 (įsigalioja nuo 2017-01-01), paskelbta TAR 2016-04-26, Nr. 2016-10422.

Komentaras

Administracinių nusižengimų kodekso 672 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad nutarimo skirti baudą už administracinį nusižengimą priverstinio vykdymo senaties terminas – 5 metai:

– nuo baudos sumokėjimo termino pabaigos, nustatyto šio kodekso 675 straipsnio 2 dalyje. Pagal ANK 675 straipsnio 2 dalį baudą administracinėn atsakomybėn traukiamas asmuo turi sumokėti ne vėliau kaip per 40 kalendorinių dienų nuo nutarimo skirti baudą išsiuntimo ar išdavimo jam dienos, o apskundus tokį nutarimą, – ne vėliau kaip per 40 kalendorinių dienų nuo nutarties, kuria skundas nepatenkintas, išsiuntimo ar išdavimo dienos;

– nuo baudos išdėstymo termino pabaigos, kai pagal šio kodekso 675 straipsnio 3 dalį nutarimu paskirtos baudos mokėjimas buvo išdėstytas. Paskirtos baudos mokėjimas gali būti išdėstytas per laikotarpį iki 2 metų.

1 pavyzdys

Nutarimas asmeniui skirti baudą už administracinį nusižengimą išsiųstas 2023-07-03. Baudą asmuo turėjo sumokėti ne vėliau kaip per 40 kalendorinių dienų nuo nutarimo skirti baudą išsiuntimo, t. y. iki 2023-08-12. Baudos nesumokėjus, nuo 2023-08-13 Valstybinė mokesčių inspekcija įgijo teisę ją priverstinai išieškoti per 5 metus.

2 pavyzdys

2022-07-10 asmeniui buvo išduota nutartis, kuria šio asmens skundas nutarimo skirti baudą už administracinį nusižengimą buvo nepatenkintas. Baudą asmuo turėjo sumokėti ne vėliau kaip per 40 kalendorinių dienų, t. y. iki 2022-08-19. Baudos nesumokėjus, 2022-08-20 Valstybinė mokesčių inspekcija įgijo teisę ją priverstinai išieškoti per 5 metus.

Atsižvelgiant į MAĮ 14 straipsnio 7 dalį, baudoms už administracinius nusižengimus netaikoma MAĮ 107 straipsnio 5 dalyje mokestinėms nepriemokoms nustatyta išlyga (t. y. MAĮ 106 straipsnyje nurodytais būdais pradėjus mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo procedūras, jos užbaigiamos nepaisant to, kad jų vykdymo metu pasibaigia mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas). Pagal ANK 672 straipsnio 3 dalį nustatytas priverstinio išieškojimo terminas yra naikinamasis, t. y. suėjus priverstinio išieškojimo senaties terminui visos išieškojimo procedūros nutraukiamos.

Pagal Administracinių nusižengimų kodekso 672 straipsnio 4 dalį nutarimas skirti baudą negali būti priverstinai vykdomas, jeigu Valstybinė mokesčių inspekcija sprendimu dėl priverstinio baudos išieškojimo:

– neperdavė vykdyti antstoliui nutarimo skirti baudą per 6 mėnesius nuo baudos sumokėjimo termino pabaigos,

– išdėsčius nutarimu paskirtos baudos mokėjimą, neperdavė šio nutarimo vykdyti antstoliui per 6 mėnesius nuo paskirtos baudos mokėjimo išdėstymo termino pabaigos arba išdėstymo nutraukimo, arba nuo sprendimo dėl mokestinio ginčo įsiteisėjimo MAĮ nustatyta tvarka.

Nesumokėta bauda ar jos dalis gali būti pakartotinai perduota antstoliui priverstinai išieškoti ir minėtas 6 mėnesių baudos perdavimo priverstinai išieškoti senaties terminas netaikomas, kai pasikeičia baudos pripažinimo beviltiška sąlygos – atsiranda turto ar pajamų, iš kurių gali būti vykdomas išieškojimas (Administracinių nusižengimų kodekso 676 straipsnio 5 dalis).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-08-05 raštą Nr. (32.44-31-3)-R-2823).

<u>108 STRAIPSNIS</u>. Mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties nutrūkimo pagrindai.

1. Mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senatis nutrūksta, kai:

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 1 dalis nustato mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties termino nutrūkimo pagrindus (žr. visą MAĮ <u>108</u> straipsnio komentarą).

1) šio Įstatymo 110 straipsnio 1 dalyje nurodytu pagrindu sustabdomas mokestinės nepriemokos priverstinis išieškojimas;

Komentaras

Komentuojamas 108 straipsnio 1 dalies 1 punktas nustato, kad mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senatis nutrūksta, kai kilus mokestiniam ginčui, yra paduodamas skundas ir dėl to sustabdomas mokestinės nepriemokos priverstinis išieškojimas (žr. MAĮ <u>110</u> straipsnio 1 dalies komentarą).

Pavyzdys

AVMI priėmė sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kuriuo UAB „N“ buvo apskaičiuota sumokėti į biudžetą 10000 Lt PVM ir 1000 Lt šio mokesčio delspinigių. Be šios patikrinimo metu apskaičiuotos mokestinės nepriemokos**,** įmonė dar turi deklaruoto 5000 Lt GPM ir su juo susijusių sumų mokestinę nepriemoką. Gavusi sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, UAB „N“per 20 dienų nuo minėto sprendimo įteikimo jai dienos jo neapskundė. Praėjus 40 dienų po to, kai UAB „N“ buvo įteiktas minėtas sprendimas (žr. MAĮ <u>105</u> straipsnio komentarą), mokesčių administratorius

įgijo teisę priverstinai išieškoti iš UAB „N“ patikrinimo akte apskaičiuotą 10000 Lt PVM ir 1000 Lt šio mokesčio delspinigių mokestinę nepriemoką ir pradėjo vykdyti šios mokestinės nepriemokos išieškojimo veiksmus. Nuo šios dienos patikrinimo akte apskaičiuotos mokestinės nepriemokos atžvilgiu buvo pradėtas skaičiuoti mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas (žr. MAĮ 107 straipsnio komentarą). UAB „N“ centriniam mokesčių administratoriui įteikė skundą, kuriuo skundė sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, bei pateikė prašymą atnaujinti skundo padavimo terminą. Centrinis mokesčių administratorius pripažino, kad UAB „N“ praleido skundo padavimo terminą dėl svarbių priežasčių. Priėmus sprendimą atnaujinti praleistą terminą skundui paduoti, AVMI priėmė sprendimą sustabdyti ginčijamos 10000 Lt PVM ir 1000 Lt šio mokesčio delspinigių mokestinės nepriemokos priverstinį išieškojimą. Patikrinimo akte apskaičiuotos mokestinės nepriemokos išieškojimo senatis nutrūko priėmus sprendimą atnaujinti praleistą terminą skundui paduoti. Deklaruotos 5000 Lt GPM ir su ja susijusių sumų mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senatis skaičiuojama toliau, iki tol, kol pasibaigs, ir jei nebus pagrindo jai nutrūkti.

2) šio Įstatymo 110 straipsnio 2 dalyje nurodytu pagrindu sustabdomas mokestinės nepriemokos priverstinis išieškojimas;

Komentaras

Komentuojamas 108 straipsnio 1 dalies 2 punktas nustato, kad, tarp mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo sudarius mokestinės paskolos sutartį (žr. MAĮ 88 straipsnio komentarą), mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senatis nutrūksta tik tų mokesčių ir su jais susijusių sumų atžvilgiu, kurių mokėjimo terminas yra atidedamas arba išdėstomas. Mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senatis nutrūks tą dieną, kurią bus pasirašyta mokestinės paskolos sutartis.

Pavyzdys

Mokesčių administratorius ir AB „Z“ 2005-05-01 sudarė mokestinės paskolos sutartį, kuria atidėjo 25000 Lt pelno mokesčio ir 1000 Lt šio mokesčio delspinigių sumokėjimo terminą. Po mokestinės paskolos sutarties sudarymo dienos atsirado AB „Z“ 4000 Lt PVM mokestinė nepriemoka. Vadinasi, 25000 Lt pelno mokesčio ir 1000 Lt šio mokesčio delspinigių mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas nutrūko 2005-05-01, o 4000 Lt PVM mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senatis skaičiuojama toliau, iki tol, kol pasibaigs.

3) priimamas sprendimas sustabdyti arba netaikyti mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo, pradėjus taikyti dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūras, numatytas Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse, Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme, Konvencijoje 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną arba Daugiašalėje konvencijoje;

Straipsnio punkto pakeitimas:
Nr. XIII-2352, 2019-07-16, paskelbta TAR 2019-07-29, i. k. 2019-12442.

Komentaras

Komentuojamas 108 straipsnio 1 dalies 3 punktas nustato, kad mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senatis nutrūksta centriniam mokesčių administratoriui pradėjus taikyti dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūras reglamentuojamas Lietuvos Respublikos

sudarytomis ir taikomomis dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartimis, Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatymu, Konvencija 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną arba Daugiašale konvencija). Mokesčių administratorius tokiu atveju priima sprendimą sustabdyti arba netaikyti mokestinės nepriemokos išieškojimo veiksmų. Mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas nutrūks minėto sprendimo priėmimo dieną.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2020-07-29 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-43187.)

4) kitų įstatymų arba teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka sustabdomas mokestinės nepriemokos išieškojimas.

Komentaras

Komentuojamas 108 straipsnio 1 dalies 4 punktas nustato, kad mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senatis nutrūksta, kai išieškojimo vykdymą sustabdo institucijos ar kiti asmenys, veikiantys Lietuvos Respublikos įstatymų ir teisės aktų nustatyta tvarka.

Pavyzdys

Mokesčių administratorius priėmė sprendimą (žr. MAĮ 106 straipsnio komentarą) dėl priverstinio 15000 Lt mokestinės nepriemokos išieškojimo iš „L.L. individualios įmonės“ turto ir išsiuntė vykdyti antstoliui. Vykdydamas šį sprendimą, antstolis nustatė, kad „L.L. individuali įmonė“ lėšų ir turto neturi, o L.L. (kaip fiziniam asmeniui) priklauso bendras su kitais asmenimis turtas, kurio dalis bendroje nuosavybėje nenustatyta. Bendrosios nuosavybės dalyviai kreipėsi su prašymu į teismą dėl L.L. turto dalies nustatymo. Kai antstolis Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka patvarkymu vykdomąją bylą sustabdė, „L.L. individualios įmonės“ 15000 Lt mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas nutrūko.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11126.)

2. Po išieškojimo senaties termino nutrūkimo mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senatis prasideda iš naujo:

Komentaras

Komentuojamo 108 straipsnio 2 dalis nustato terminus, nuo kurių, išnykus mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties nutrūkimo pagrindams, jo eigos skaičiavimas prasideda iš naujo. Kadangi šio termino eiga buvo nutrūkusi, bet nesustabdyta, todėl naujai skaičiuojama visa termino trukmė – 5 metai (žr. MAĮ 107 straipsnio komentarą).

1) šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytu atveju – nuo sprendimo dėl mokesčių mokėtojo skundo mokestiniuose ginčuose įsiteisėjimo dienos, kai, apskundus mokesčių administratoriaus sprendimą, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos, mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija savo sprendimu nepatenkina mokesčių mokėtojo skundo ir tokio sprendimo mokesčių mokėtojas nustatytu terminu neapskundžia; arba kai mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos sprendimas, nepatenkinantis mokesčių mokėtojo skundo, yra galutinis;

Komentaras

Komentuojamo 108 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostata galioja, mokesčių mokėtojui apskundus mokesčių administratoriaus (žr. MAĮ 15 str. komentarą) sprendimą, pagal kurį jam naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos.

Mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas skaičiuojamas iš naujo, kai mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos sprendimas, kuriuo mokesčių mokėtojo skundas nepatenkinamas, įsiteisėja - nuo įsiteisėjimo dienos, o jei šis sprendimas yra galutinis - nuo sprendimo priėmimo dienos.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11126.)

2) šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytu atveju – nuo mokestinės paskolos sutarties nutraukimo dienos;

Komentaras

Komentuojamas 108 straipsnio 2 dalies 2 punktas nustato, kad mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas skaičiuojamas iš naujo nuo tos dienos, kai mokesčių mokėtojui nesilaikius mokestinės paskolos sutarties sąlygų, ji yra nutraukiama (žr. MAĮ 88 straipsnio komentarą). Senaties terminas skaičiuojamas iš naujo tik toms mokestinėms nepriemokoms, kurių sumokėjimas buvo atidėtas ar išdėstytas mokestinės paskolos sutartimi. Mokestinės paskolos sutarties nutraukimas įforminamas AVMI viršininko sprendimu nutraukti mokestinės paskolos sutartį (FR0286 forma patvirtinta VMI prie FM viršininko 2004 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. VA-118 (Žin., 2004, Nr. 97-3609) arba teritorinės muitinės viršininko (ar jo įgalioto asmens) sprendimu. Vadinasi, mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas mokestinės paskolos sutartimi atidėtos arba išdėstytos mokestinės nepriemokos atžvilgiu skaičiuojamas iš naujo nuo minėto sprendimo priėmimo dienos.

3) šio straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytu atveju – nuo nurodytų dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūrų užbaigimo dienos.
Straipsnio punkto pakeitimas:
Nr. XIII-2352, 2019-07-16, paskelbta TAR 2019-07-29, i. k. 2019-12442.

Komentaras

Komentuojamo 108 straipsnio 2 dalies 3 punktas nustato, kad mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senatis prasideda iš naujo nuo Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse, Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme, Konvencijoje 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną arba Daugiašalėje konvencijoje įtvirtintos dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūros užbaigimo dienos.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2020-07-29 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-43187.)

4) šio straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodytu atveju – nuo to laiko, kai mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo veiksmai pagal kitus įstatymus arba teisės aktus gali būti atnaujinti.

Komentaras

Komentuojamo 108 straipsnio 2 dalies 4 punktas nustato, kad mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas pradedamas skaičiuoti iš naujo nuo tos dienos, kai vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymų arba teisės aktų nustatyta tvarka atnaujinami prieš tai sustabdyti priverstinio išieškojimo veiksmai (pavyzdžiui, antstolis atnaujino prieš tai sustabdytą vykdomąją bylą, kai išnyko aplinkybės, dėl kurių ji buvo sustabdyta).

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-11-13 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11126.)

Straipsnio pakeitimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

109 STRAIPSNIS. Priverstinai išieškotų mokestinės nepriemokos sumų įskaitymas ir paskirstymas

Priverstinai išieškotos mokestinės nepriemokos sumos įskaitomos ir paskirstomos šio Įstatymo 84 ir 85 straipsniuose nustatyta tvarka.

Komentaras

1. Mokestinių nepriemokų sumos, išieškotos Valstybinės mokesčių inspekcijos priverstinio išieškojimo būdais, nurodytais MAĮ 106 str. (žr. MAĮ 106 str. komentarą), įskaitomos mokesčių mokėtojo mokestinėms prievolėms padengti vadovaujantis VMI prie FM viršininko 2005 m. vasario 15 d. įsakymu Nr. VA-21 patvirtintų Išieškotų mokestinių nepriemokų įskaitymo taisyklių (Žin., 2005, Nr. 25-820) nuostatomis.

Gautomis išieškotomis sumomis mokesčių administratorius padengia tas mokestines prievoles, kurios išieškomos pagal atitinkamą sprendimą išieškoti iš mokesčių mokėtojo sąskaitose esančių lėšų arba iš turto.

2. Pagal atitinkamą mokesčių administratoriaus sprendimą išieškotomis sumomis konkrečios neįvykdytos mokestinės prievolės padengiamos vadovaujantis permokos ar skirtumo įskaitymo eiliškumą reglamentuojančiomis VMI prie FM viršininko 2004 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. VA-193 (Žin., 2005, Nr. 1-10) patvirtintų Mokesčių mokėtojo sumokėtų sumų įskaitymo taisyklių nuostatomis arba Mokesčių mokėtojo muitinei sumokėtų sumų įskaitymo taisyklių, patvirtintų Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. 1B-574 (Žin., 2004, Nr. 87-3196), nuostatomis.

3. Pagal atitinkamus mokesčių administratoriaus sprendimus išieškotos sumos į biudžetus ir fondus įskaitomos tokiomis proporcijomis, kokiomis tais metais yra įskaitomas ir atitinkamas mokestis, kurio mokestinė nepriemoka padengiama šiomis išieškotomis sumomis.

110 STRAIPSNIS. Mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo sustabdymas

1. Jeigu dėl atskiro mokesčio to mokesčio įstatymas nenustato kitaip, skundo, kilus mokestiniam ginčui, padavimas stabdo ginčijamų mokesčių, baudų ir delspinigių priverstinį išieškojimą, taip pat mokesčių mokėtojo turimos mokesčio permokos (skirtumo) įskaitymą minėtosioms sumoms padengti (išskyrus atvejus, kai įskaitoma mokesčių mokėtojo prašymu), tačiau nėra kliūtis taikyti mokestinės prievolės užtikrinimo priemones, nurodytas šio Įstatymo 95 straipsnyje, arba pagrindas jas naikinti.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 1 dalies nuostatos numato priverstinio mokestinių nepriemokų išieškojimo sustabdymą kilus mokestiniam ginčui. Kilus mokestiniam ginčui, sustabdomi visi mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo veiksmai, kurie buvo pritaikyti, kad būtų išieškota skundžiama mokestinė nepriemoka. Mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo būdai nurodyti MAĮ 106 straipsnyje (žr. MAĮ 106 straipsnio komentarą). Skundo nagrinėjimo metu mokesčių mokėtojas gali prašyti mokesčių administratorių įskaityti mokesčio permoką (skirtumą) ginčijamoms sumoms padengti, tačiau savo iniciatyva mokesčių administratorius turimos mokesčio permokos (skirtumo) ginčijamoms sumoms padengti neįskaito.

Išimtis: muitinėje, vadovaujantis 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 244 straipsniu, kilus mokestiniams ginčams, skundo pateikimas dėl muitų teisės aktų taikymo nesustabdo apskųsto sprendimo įgyvendinimo, tai yra apskundus muitinės sprendimą, pagal kurį privaloma mokėti muitus, toliau taikomos nustatytos mokestinės nepriemokos, susijusios su muitais, išieškojimo priemonės. Tačiau muitinė gali sustabdyti priimto sprendimo dėl muitų priverstinio išieškojimo vykdymą, jeigu yra rimto pagrindo manyti, kad apskųstasis sprendimas neatitinka teisės aktų arba dėl jo suinteresuotam asmeniui gali būti padaryta neatitaisoma žala ir tik turint garantiją arba ją pateikus.

2. Komentuojamo straipsnio 1 dalyje taip pat numatyta, kad mokestinės nepriemokos išieškojimo sustabdymas nėra kliūtis taikyti išieškojimo užtikrinimo priemones, numatytas MAĮ 95 straipsnyje (žr. MAĮ 95 straipsnio komentarą). Mokesčių administratorius, kilus mokestiniam ginčui, nustatęs, jog yra pavojus, kad mokesčių mokėtojas jam priklausantį turtą gali paslėpti, parduoti ar kitokiu būdu jo netekti ir dėl to gali būti sunku arba neįmanoma išieškoti mokestinę nepriemoką, turi teisę taikyti mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo priemones ir mokestinio ginčo metu.

3. Komentuojamo straipsnio 1 dalis nurodo, kad mokestinės nepriemokos išieškojimo sustabdymas dėl mokestinio ginčo nėra pagrindas naikinti mokestinės prievolės užtikrinimo priemones, t. y. jei mokestinės nepriemokos išieškojimui užtikrinti išieškojimo užtikrinimo priemonės jau buvo pritaikytos, tai prasidėjus mokestiniam ginčui tos priemonės nepanaikinamos.

Pavyzdys

UAB „X“ pateikė prašymą centriniam mokesčių administratoriui atnaujinti skundo padavimo terminą bei skundą dėl 200X-0X-XX vietos mokesčių administratoriaus sprendimo Nr. ZZZ dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kuriame UAB „X“ nurodoma sumokėti į biudžetą 100 tūkst. Lt. Šios sumos išieškojimui užtikrinti areštuota UAB „X“ turto , kurio vertė 103 tūkst. Lt bei priimtas sprendimas nurašyti mokestinę nepriemoką iš bendrovės sąskaitos kredito įstaigoje. Centriniam mokesčių administratoriui priėmus sprendimą atnaujinti praleistą terminą skundui paduoti, sustabdomas sprendimo nurašyti mokestinės nepriemokos sumas iš UAB „X“ sąskaitos vykdymas. Turto areštas nepanaikinamas tol, kol nebus priimtas sprendimas panaikinti 200X-0X-XX vietos mokesčių administratoriaus sprendimą Nr. ZZZ arba mokestinė nepriemoka nebus sumokėta (išieškota).

2. Mokestinės paskolos sutarties sudarymas stabdo mokesčio ir su juo susijusių sumų, kurių mokėjimo terminas yra atidedamas, priverstinį išieškojimą.

Komentaras

Mokesčių administratoriui priėmus sprendimą atidėti ar išdėstyti mokestinės nepriemokos sumokėjimą (žr. MAĮ 88 straipsnio komentarą) su mokesčių mokėtoju sudaroma mokestinės paskolos sutartis, kuri yra pagrindas mokesčių administratoriui stabdyti anksčiau pradėtus priverstinio išieškojimo veiksmus atidėtų ar išdėstytų mokestinių prievolių atžvilgiu.

Mokesčių mokėtojui neįvykdžius mokestinės paskolos sutartyje numatytų sąlygų, mokestinės paskolos sutartis gali būti nutraukta (žr. MAĮ 88 straipsnio komentarą). Tokiu atveju sustabdyti mokestinės nepriemokos išieškojimo veiksmai atnaujinami pasibaigus raginime nurodytam terminui (žr. MAĮ 89 straipsnio komentarą).

3. Mokesčių administratorius, vadovaudamasis protingumo ar ekonominio tikslingumo kriterijais, turi teisę savo iniciatyva nepradėti arba stabdyti mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo procedūras.

Pavyzdys

Ūkininkas X per 20 dienų nuo sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo įteikimo jam dienos nesumokėjo šiuo sprendimu apskaičiuoto 30.000 Lt PVM ir 3000 Lt šio mokesčio delspinigių, todėl AVMI, MAĮ 105 straipsnio 1 dalies 3 punkto ir 2 dalies nustatyta tvarka, t. y. po 20 dienų po šios mokestinės nepriemokos sumokėjimo termino pabaigos, įgijo teisę priverstinai išieškoti šią mokestinę nepriemoką. Ūkininkas X informavo AVMI apie tai, kad mokestinę nepriemoką sumokės tuomet, kai, nuėmus derlių, jis grūdų supirkėjams galės parduoti savo ūkyje užaugintus javus, ir pateikė sudarytas sutartis su žemės ūkio produkcijos pirkėjais. AVMI nustatė, kad ūkininkas X, be žemės ir žemės ūkio technikos neturi jokio kito turto, iš kurio būtų galima išieškoti mokestinę nepriemoką. Vadovaudamasi MAĮ 110 straipsnio 3 dalimi, AVMI nutarė nepradėti ūkininko X mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo iš šio asmens turto iki bus realizuota minėta žemės ūkio produkcija, tačiau pritaikė mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo priemonę – turto areštą.

<u>111 STRAIPSNIS</u>. Nepagrįstai priverstinai išieškotų sumų grąžinimas

Paaiškėjus, kad mokesčių administratorius nepagrįstai išieškojo mokestį ar su juo susijusias sumas, jos grąžinamos šio Įstatymo 87 straipsnyje nustatyta tvarka nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo atitinkamo mokesčių mokėtojo pareiškimo gavimo dienos. Jei nepagrįstai išieškotos sumos laiku negrąžinamos, mokesčių mokėtojo naudai šio Įstatymo 87 straipsnio nustatyta tvarka yra skaičiuojamos palūkanos, jeigu atskiro mokesčio įstatymas dėl to mokesčio nenustato kitaip.

Komentaras

Mokesčių mokėtojas, norėdamas susigrąžinti nepagrįstai išieškotas sumas, vadovaudamasis Mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo) taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. VA-186 „Dėl mokesčio permokos (skirtumo) įskaitymo (grąžinimo)“, nustatyta tvarka mokesčių administratoriui turi pateikti prašymą grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą).

Per daug išieškota suma arba piniginių lėšų, iš kurių išieškoti negalima pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 739 straipsnį, suma turi būti grąžinta per 5 darbo dienas nuo prašymo bei visų reikalingų dokumentų gavimo dienos. Per daug išieškota suma grąžinama tais atvejais, jei mokesčių mokėtojas neturi to paties ar kito mokesčio ar su juo susijusių sumų nepriemokos. Jeigu nustatytu terminu per daug išieškota suma nebus grąžinta, mokesčių mokėtojo naudai turi būti skaičiuojamos palūkanos (žr. MAĮ 87 straipsnio komentarą).

1 pavyzdys

2015-01-12 teismas priėmė pareiškimą dėl UAB „X“ bankroto bylos iškėlimo, tačiau Valstybinė mokesčių inspekcija – mokesčių administratorius (toliau – VMI) nesustabdė išieškojimo iš šio mokesčių mokėtojo lėšų, esančių sąskaitoje kredito įstaigoje, kaip to reikalaujama pagal Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBĮ) 9 straipsnio 3 dalį, ir 2015-01-13 išieškojo 350 Eur sumą. Mokesčių mokėtojas 2015-01-15 informavo VMI apie tai, kad teismas priėmė pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo bei pateikė jo kopiją. Atsižvelgiant į tai, kad nepagrįstai išieškotos mokestinės nepriemokos suma turi būti grąžinta per 5 darbo dienas nuo prašymo bei visų reikalingų dokumentų (pavyzdžiui, mokesčių mokėtojo pareiškimo, atitinkamos teismo nutarties) gavimo dienos, VMI 2015-01-19 grąžino į mokesčių mokėtojo sąskaitą nepagrįstai išieškotą 350 Eur sumą.

2 pavyzdys

2015-01-19 įsiteisėjo teismo nutartis iškelti bankroto bylą UAB „Y“, 2015-01-20 mokesčių administratorius išieškojo 250 Eur mokestinę nepriemoką iš šio mokesčių mokėtojo lėšų, esančių jo sąskaitoje kredito įstaigoje, tuo pažeisdamas ĮBĮ 10 straipsnio 7 dalies 3 punkto reikalavimą, pagal kurį draudžiama išieškoti skolas iš įmonės teismo ar ne ginčo tvarka. Mokesčių mokėtojas 2015-01-22 pateikė prašymą grąžinti nepagrįstai išieškotas sumas, ir VMI 2015-01-26 nepagrįstai išieškotą 250 Eur mokestinės nepriemokos sumą grąžino į jo sąskaitą banke.

3 pavyzdys

VMI 2015-04-13 išieškojo 75 Eur mokestinę nepriemoką iš mokesčių mokėtojo sąskaitoje esančių lėšų, tačiau paaiškėjo, kad į minėtą sąskaitą buvo pervestos pinigų sumos, mokamos jam, kaip darbuotojui, vykstančiam į tarnybinę komandiruotę. Kadangi pagal CPK 739 straipsnį iš minėtų sumų išieškoti negalima, mokesčių mokėtojas 2015-04-15 pateikė VMI prašymą grąžinti nepagrįstai išieškotas sumas, o 2015-04-20 pateikė tai patvirtinančius dokumentus. VMI 2015-04-23 (t.y. per 5 darbo dienas nuo prašymo bei visų reikalingų dokumentų gavimo dienos) grąžino mokesčių mokėtojui nepagrįstai iš jo lėšų išieškotus 75 Eur.

4 pavyzdys

VMI 2015-04-13 išieškojo 30 Eur PVM nepriemoką iš mokesčių mokėtojo sąskaitoje esančių lėšų, tačiau paaiškėjo, kad 2015-04-12 mokesčių mokėtojas pats sumokėjo minėtą nepriemoką, todėl jis 2015-04-15 pateikė VMI prašymą grąžinti nepagrįstai išieškotas sumas. Tačiau VMI minėtų piniginių lėšų negrąžino, kadangi nustatė, kad mokesčių mokėtojas turi 50 Eur kito mokesčio nepriemoką, kurios dalis – 30 Eur buvo padengta iš išieškotų piniginių lėšų.

(MAĮ 111 straipsnio komentaras pakeistas pagal VMI prie FM 2015-09-03 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-19276).)

112 STRAIPSNIS. Teisės priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką pasibaigimas

Mokesčių administratoriaus teisė priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką pasibaigia, kai:

Komentaras

Mokesčių administratorius įgyja teisę priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką, kai yra vienas iš MAĮ 105 str. 1 d. 1-3 punktuose nustatytų pagrindų. Įgijęs teisę priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką, mokesčių administratorius šią mokestinę nepriemoką gali išieškoti MAĮ 106 str. 1 d. 1-4 punktuose nurodytais būdais.

Pagal komentuojamo straipsnio nuostatas mokesčių administratoriaus įgyta teisė priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką pasibaigia pasibaigus mokestinei prievolei ar suėjus mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminui (žr. MAĮ 107 straipsnio komentarą).

1) pasibaigia mokestinė prievolė;

Komentaras

Pasibaigus mokestinei prievolei, pasibaigia ir mokesčių administratoriaus teisė priverstinai išieškoti mokestinę nepriemoką. Mokestinės prievolės pasibaigimo pagrindai nurodyti MAĮ 93 straipsnyje (žr. MAĮ 93 straipsnio komentarą).

Pavyzdys

Vykdydamas mokesčių administratoriaus nurodymą nurašyti 150 Lt dydžio mokestinę nepriemoką iš UAB „X“ sąskaitos kredito įstaigoje, bankas AB „Y“ 2005-01-20 nurašė 150 Lt iš UAB „X“ šiame banke atidarytos sąskaitos. Vadovaujantis MAĮ 93 str. 1 d. 2 punktu, bankui įvykdžius mokesčių administratoriaus pateiktą nurodymą, mokestinė prievolė pasibaigė. Taip pat pasibaigė ir mokesčių administratoriaus teisė vykdyti išieškojimo veiksmus.

Su muitais susijusi mokestinė prievolė pasibaigia, atsiradus skolos muitinei išnykimo pagrindams, numatytiems 1992-10-12 Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 233 ir 234 straipsniuose.

2) sueina mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas.

Komentaras

Pasibaigus mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminui, mokesčių administratorius neturi teisės imtis jokių išieškojimo veiksmų, taip pat be mokesčių mokėtojo prašymo ar sutikimo įskaityti mokesčių mokėtojo turimos mokesčio permokos (skirtumo) mokestinei nepriemokai, kurios priverstinio išieškojimo senaties terminas pasibaigęs, padengti. Tačiau MAĮ 106 straipsnyje nurodytais būdais pradėjus mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo procedūras, jos užbaigiamos nepaisant to, jog jų vykdymo metu pasibaigia mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senaties terminas. Jei šiuo atveju išieškoti mokestinės nepriemokos visiškai ar iš dalies nepavyko, pakartotinai inicijuoti mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo mokesčių administratorius neturi teisės.

113 STRAIPSNIS. Beviltiška mokestinė nepriemoka ir baudos pripažinimas beviltiška

1. Jeigu dėl atskiro mokesčio to mokesčio įstatymas nenustato kitaip, beviltiška gali būti pripažįstama ta mokesčių mokėtojo mokestinė nepriemoka, kurios neįmanoma išieškoti dėl objektyvių priežasčių arba kurią priverstinai išieškoti netikslinga socialiniu ir (arba) ekonominiu požiūriu, kai:

Komentaras

1. Komentuojamas straipsnis numato pagrindus, kuriuos atitikus mokesčių mokėtojo mokestinė nepriemoka gali būti pripažinta beviltiška mokestine nepriemoka.

2. Mokesčių mokėtojo mokestinė nepriemoka pripažįstama beviltiška vietos mokesčių administratoriaus sprendimu. Šiuo atveju Valstybinė mokesčių inspekcija priima FR0715 formos, patvirtintos VMI prie FM viršininko 2004 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. VA-104 (Žin., 2004, Nr. 86-3157), sprendimą, teritorinė muitinė priima Muitinės departamento prie FM generalinio direktoriaus 2005 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. 1B-376 „Dėl kai kurių teritorinių muitinių sprendimų formų patvirtinimo” patvirtintos formos sprendimą.

3. Komentuojamo straipsnio 1, 2 ir 3 dalys netaikomos pripažįstant beviltiškomis mokestines nepriemokas, kurios yra Europos Bendrijų tradiciniai nuosavi ištekliai, nurodyti 2000-09-29 Tarybos sprendimo Nr. 2000/597/EB dėl Europos Bendrijų nuosavų lėšų sistemos 2 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose bei esant 2000-05-22 Tarybos reglamento Nr. 1150/2000, įgyvendinančio sprendimą 94/728/EB, Euratomas, dėl Bendrijos nuosavųjų išteklių sistemos, 17 straipsnio 2 dalyje numatytam pagrindui.

1) nerasta mokesčių mokėtojo turto arba rastas turtas yra nelikvidus (mažai likvidus);

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, kad beviltiška mokestine nepriemoka gali būti pripažįstama ta mokesčių mokėtojo mokestinė nepriemoka, kurios neįmanoma išieškoti, kadangi nerasta mokesčių mokėtojo turto arba rastas turtas yra nelikvidus (mažai likvidus).

2. Kad mokesčių mokėtojo turto nerasta arba rastas turtas yra nelikvidus, patvirtina tokie dokumentai: turto neradimo aktai, antstolių pateikti aktai, protokolai ir kiti dokumentai.

3. Mokestinė nepriemoka, kuri atitinka komentuojamo straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytus pagrindus, vietos mokesčių administratoriaus sprendimu pripažįstama beviltiška.

Pavyzdys

Mokesčių administratorius 200X-XX-XX sprendimu Nr. XX pagal MAĮ 113 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas mokesčių mokėtojos UAB „X“ 2000 Lt mokestinę nepriemoką pripažino beviltiška. Ši mokestinė nepriemoka buvo pripažinta beviltiška tuomet, kai mokesčių administratorius nustatė, kad minėta mokesčių mokėtoja neturi turto mokestinei nepriemokai padengti (mokesčių administratorius, priimdamas sprendimą, rėmėsi dokumentais (turto neradimo aktu, Valstybės įmonės „Registrų centras“ duomenimis, antstolio grąžintais vykdomaisiais dokumentais (sprendimais) ir kt. dokumentais)), patvirtinančiais, kad UAB „X“ turto neturi.

2) priverstinio išieškojimo išlaidos didesnės už mokestinę nepriemoką;

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 1 dalies 2 punkte numatyta, kad mokesčių mokėtojo mokestinė nepriemoka gali būti pripažinta beviltiška, kai jos priverstinio išieškojimo išlaidos yra didesnės už pačią mokestinę nepriemoką.

2. Priverstinio išieškojimo išlaidos yra apskaičiuojamos vadovaujantis VMI prie FM viršininko 2004 m. gegužės 12 d. įsakymu Nr. VA-92 patvirtinta Mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo išlaidų apskaičiavimo metodika (Žin., 2004, Nr. 81-2925) arba Muitinės departamento prie FM generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. 1B-569 patvirtinta Mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo išlaidų apskaičiavimo metodika (Žin., 2006, Nr. 24-820).

3. Jeigu vietos mokesčių administratorius nustato, kad mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo išlaidos yra didesnės už pačią mokestinę nepriemoką, tokios mokestinės nepriemokos gali būti neišieškomos arba laikinai neišieškomos, atsižvelgiant į tai, kad išieškojimo pirmenybė yra teikiama didesnėms mokestinių nepriemokų sumoms, bet vadovaujantis komentuojamo straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatomis, vietos mokesčių administratoriaus sprendimu pripažįstamos beviltiškomis mokestinėmis nepriemokomis.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojos AB „X“ mokestinė nepriemoka 2005-03-01 sudarė 60 Lt. Vietos mokesčių administratorius nustatė, kad šios AB „X“ mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo išlaidos bus didesnės už šią mokestinę nepriemoką, todėl, vadovaujantis MAĮ 113 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 2005-03-15 sprendimu Nr. XX 60 Lt mokestinę nepriemoką pripažino beviltiška, kuriai neteikiama priverstinio išieškojimo pirmenybė ir į kurią neatsižvelgiama planuojant biudžeto pajamas.

3) netikslinga priverstinai išieškoti nepriemoką, kadangi sunki fizinio asmens ekonominė (socialinė) padėtis: fiziniam asmeniui reikia valstybės paramos (asmuo yra pensinio amžiaus, neįgalusis, asmeniui reikalingas gydymas, medicininė profilaktika ir reabilitacija, asmuo yra bedarbis, gauna socialinę pašalpą) arba tokia parama jau teikiama. Šis nepriemokos pripažinimo beviltiška pagrindas taikomas tik mokesčių mokėtojams, kurie yra fiziniai asmenys arba kai individualių (personalinių) įmonių savininkų ar ūkinių bendrijų narių sunki ekonominė (socialinė) padėtis.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojo (fizinio asmens arba individualios (personalinės) įmonės, ūkinės bendrijos) mokestinė nepriemoka pagal komentuojamo straipsnio 1 dalies 3 punktą gali būti pripažinta beviltiška, kai netikslinga išieškoti šią mokestinę nepriemoką dėl sunkios fizinio asmens, individualios (personalinės) įmonės savininko ar ūkinės bendrijos nario ekonominės (socialinės) padėties.

2. Sunkią minėto asmens ekonominę (socialinę) padėtį liudijančios aplinkybės turi būti patvirtintos kompetentingų institucijų išduotais dokumentais, patvirtinančiais, jog fizinis asmuo arba individualios (personalinės) įmonės savininkas, ūkinės bendrijos narys yra sulaukęs pensinio amžiaus, yra neįgalusis (kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme (Žin. 1991, Nr. 36-969, 2004, Nr. 83-2983)), jam reikalingas gydymas, medicininė profilaktika ir reabilitacija, asmuo yra bedarbis, gauna socialinę pašalpą.

Vien tik asmens priklausymas aukščiau išvardintoms socialinės padėties asmenų grupėms negali būti pagrindu pripažinti jo mokestinę nepriemoką beviltiška. Būtina įvertinti ir tokio asmens ekonominę padėtį, tai yra surinkti duomenis apie asmens ir jo šeimos gaunamas pajamas bei turimą turtą ir nustatyti, ar asmuo (jo šeima) turi pajamų (ar turto), iš kurių Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (Žin., 2002, Nr. Nr. 36-1340) nustatyta tvarka, galėtų būti išieškota mokestinė nepriemoka.

3. Mokestinė nepriemoka, kuri atitinka komentuojamo straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytus pagrindus, vietos mokesčių administratoriaus sprendimu pripažįstama beviltiška.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas fizinis asmuo P. Petraitis 2005-01-10 kreipėsi į mokesčių administratorių su prašymu pripažinti jo 500 Lt mokestinę nepriemoką beviltiška pagal MAĮ 113 straipsnio 1 dalies 3 punktą. Kartu su prašymu P. Petraitis pateikė kompetentingų institucijų išduotus dokumentus apie tai, kad jis yra pensinio amžiaus, taip pat pateikė duomenis apie jo ir jo šeimos turimą turtą bei gaunamas pajamas. Iš pateiktų dokumentų mokesčių administratorius nustatė, kad P. Petraitis turto, į kurį būtų galima nukreipti išieškojimą, neturi, o taip pat jis ir jo šeimos nariai (žmona) pajamų, išskyrus jo gaunamą pensiją, taip pat neturi. Vietos mokesčių administratorius, atsižvelgdamas į tai, 2005-01-20 jo 500 Lt mokestinę nepriemoką pripažino beviltiška ir priskyrė ją

prie nepriemokų, kurioms neteikiama išieškojimo pirmenybė ir į kurias neatsižvelgiama planuojant biudžeto pajamas.

4. Komentuojamo straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatos taikomos tik mokesčių mokėtojams, kurie yra fiziniai asmenys arba kai individualių (personalinių) įmonių savininkų, ūkinių bendrijų narių sunki ekonominė – socialinė padėtis.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11126.)

2. Jeigu vykdant priverstinį išieškojimą nerandama asmens turto ir (ar) lėšų, iš kurių gali būti priverstinai išieškota bauda už administracinį nusižengimą, neišieškota bauda ar jos dalis pripažįstama beviltiška, kai antstolis mokesčių administratoriui grąžina mokesčių administratoriaus sprendimą dėl priverstinio baudos išieškojimo su žyma, kad išieškojimas negalimas.

Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XII-2312, 2016-04-14, paskelbta TAR 2016-04-26, i. k. 2016-10422.

Komentaras

Valstybinė mokesčių inspekcija, gavusi iš antstolių duomenis apie išieškojimo negalimumą (Žr., MAĮ 106 straipsnio 2 dalies komentarą), priima Sprendimą pripažinti mokestinę nepriemoką / laiku nesumokėtas baudas už administracinius teisės pažeidimus beviltiškomis (FR0715 forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. VA-104, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2015 m. gegužės 29 d. įsakymo Nr. VA-38 redakcija).

(Papildyta pagal VMI prie FM 2015-06-29 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-14556.)

3. Mokestinei nepriemokai, pripažintai beviltiška šio straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytais pagrindais, ir neišieškotai baudai už administracinį nusižengimą ar jos daliai, pripažintai beviltiška šio straipsnio 2 dalyje nurodytais pagrindais, neteikiama priverstinio išieškojimo pirmenybė ir į jas neatsižvelgiama planuojant biudžeto pajamas. Nustačius, kad yra galimybė ir tikslinga šioje dalyje nurodytas mokestinę nepriemoką ir neišieškotą baudą ar jos dalį priverstinai išieškoti, jos išieškomos.

Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XII-2312, 2016-04-14, paskelbta TAR 2016-04-26, i. k. 2016-10422.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos, pripažintos beviltiškomis pagal šio straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 3 punktus, ir neišieškota bauda ar jos dalis, pripažinta beviltiška pagal šio straipsnio 2 dalį, yra priskiriamos nepriemokoms, kurioms neteikiama išieškojimo pirmenybė ir į kurias neatsižvelgiama, planuojant biudžeto pajamas (tokioms nepriemokoms yra priskiriamos ir su šiomis pripažintomis beviltiškomis mokestinėmis nepriemokomis susijusios sumos). Tokios mokestinės nepriemokos ir neišieškotos baudos ar jų dalys nėra nurašomos iš mokesčių administratoriaus biudžeto apskaitos dokumentų. Atsiradus galimybei, jos yra išieškomos MAĮ nustatyta tvarka.

2. Mokesčių mokėtojo mokestines nepriemokas, pripažintas beviltiškomis šio straipsnio 1–3 dalyse išdėstytais pagrindais, ir baudas ar jų dalis, pripažintas beviltiškomis šio straipsnio 2 dalyje nurodytu pagrindu, mokesčių administratorius revizuoja ir peržiūri ne rečiau kaip kartą per metus.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2015-06-29 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-14556.)

4. Mokestinės nepriemokos pripažinimo beviltiška, beviltiškų mokestinių nepriemokų revizavimo bei apskaitos tvarką ir mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo išlaidų apskaičiavimo metodiką nustato centrinis mokesčių administratorius, suderinęs su finansų ministru.

Komentaras

Mokesčių mokėtojų mokestinių nepriemokų pripažinimo beviltiška, jos revizavimo bei apskaitos tvarką nustato VMI prie FM viršininko 2004 m. gegužės 12 d. įsakymu Nr. VA-92 patvirtintos Mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos pripažinimo beviltiška, jos revizavimo bei apskaitos taisyklės (Žin., 2004, Nr. 81-2925; 2005, Nr. 63-2262).

Mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo išlaidų apskaičiavimo metodiką nustato VMI prie FM viršininko 2004 m. gegužės 12 d. įsakymu Nr. VA-92 patvirtinta Mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo išlaidų apskaičiavimo metodika (Žin., 2004, Nr. 81-2925).

Mokesčių mokėtojų mokestinių nepriemokų muitinėje pripažinimo beviltiškomis, jų revizavimo bei apskaitos tvarką nustato Muitinės departamento prie FM generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. 1B-569 patvirtintos Mokesčių mokėtojų mokestinės nepriemokos muitinėje pripažinimo beviltiška, beviltiškų mokestinių nepriemokų revizavimo bei apskaitos taisyklės (Žin., 2006, Nr. 24-820).

Mokestinės nepriemokos muitinėje priverstinio išieškojimo išlaidų apskaičiavimo metodiką nustato Muitinės departamento prie FM generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. 1B-569 patvirtinta Mokesčių mokėtojo mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo išlaidų apskaičiavimo metodika (Žin., 2006, Nr. 24-820).

5. Nesumokėta bauda ar jos dalis pakartotinai gali būti perduota antstoliui priverstinai išieškoti Administracinių nusižengimų kodekso 676 straipsnyje nustatytais atvejais ir tvarka.
Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XII-2312, 2016-04-14, paskelbta TAR 2016-04-26, i. k. 2016-10422.

Komentaras

Atsiradus turto ar pajamų, iš kurių gali būti vykdomas baudos ar jos dalies išieškojimas, Valstybinė mokesčių inspekcija priima Sprendimą pripažinti netekusiu galios Sprendimą pripažinti mokestinę nepriemoką / laiku nesumokėtas baudas už administracinius teisės pažeidimus beviltiškomis (FR0716 forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. VA-104, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. gruodžio 9 d. įsakymo Nr. VA-167 redakcija), kurį pateikia antstoliui pakartotinai vykdyti.

Valstybinė mokesčių inspekcija, perduodama antstoliui pakartotinai išieškoti baudą ar jos dalį, netaiko 6 mėnesių baudos perdavimo priverstinai išieškoti termino, nustatyto ATPK 314 straipsnyje.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2015-06-29 raštą Nr. (32.44-31-3)-RM-14556.)

VI SKYRIUS
MOKESTINIS PATIKRINIMAS

114 STRAIPSNIS. Mokesčių administratoriaus teisė pasirinkti tikrintinus mokesčių mokėtojus

Mokesčių administratorius savarankiškai pasirenka tikrintinus mokesčių mokėtojus, nustato tikrinimo mastą ir laiką.

Komentaras

1. Teisę pasirinkti tikrintinus mokesčių mokėtojus turi centrinis mokesčių administratorius, t. y. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos bei Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir vietos mokesčių administratorius, t.y. teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos bei teritorinės muitinės. Tiek centrinis, tiek vietos mokesčių administratorius savarankiškai gali priimti sprendimus atrinkti tikrintinus mokesčių mokėtojus ir priimti sprendimus dėl taikytinų kontrolės procedūrų.

2. Mokesčių administratorius, siekdamas vykdyti jam priskirtas funkcijas bei įgyvendinti iškeltus uždavinius, savarankiškai atrenka mokesčių mokėtojus kontrolės procedūroms vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymu, administruojamų mokesčių įstatymais bei vidaus administravimo mokesčių administratoriaus teisės aktais.

2.1. Mokesčių administratorius, siekdamas nustatyti tikrintinus mokesčių mokėtojus, sistemingai vykdo turimų mokesčių mokėtojų duomenų analizę, vadovaujantis mokesčių mokėtojų rizikos analizės ir atrankos principus ir tikrintinų mokesčių mokėtojų kontrolės procedūrų planavimą reglamentuojančiais teisės aktais. Duomenų analizės metu nustačius administruojamų mokesčių įstatymų nuostatų, reglamentuojančių mokesčių apskaičiavimą ir sumokėjimą, pažeidimų riziką, inicijuojami mokesčių mokėtojų patikrinimai. Mokesčių mokėtojų mokestiniai patikrinimai taip pat inicijuojami kitų kontrolės procedūrų (mokestinio tyrimo, operatyvaus patikrinimo) metu nustačius pažeidimus ar neatitikimus.

2.2. Mokesčių administratorius, siekdamas užtikrinti mokesčių mokėtojų lygybės principą, gali atsitiktiniu būdu pasirinkti tikrintinus mokesčių mokėtojus, jų tikrinimo mastą ir laiką. Atsitiktiniu būdu atrinktų mokesčių mokėtojų mokestiniai patikrinimai gali būti pradedami neatliekant išankstinės tokių mokesčių mokėtojų veiklos analizės ir nenustačius neatitikimų ar pažeidimų rizikos mokesčių mokėtojams apskaičiuojant, deklaruojant ir mokant mokesčius.

3. Atsižvelgiant į mokesčių mokėtojų dydį, ekonominės veiklos ypatumus, nustatytų mokesčių mokėtojų finansinių rodiklių pokyčių bei neatitikimų pobūdį ir kitas aplinkybes, mokesčių administratorius pasirenka tikrinimo mastą ir laiką.

3.1. Tikrinimo mastas apima tikrinimo sritis (temas), laikotarpius, už kuriuos tikrinama, bei tikrinimo metodus (pvz., tikslinga ar ne atlikti inventorizaciją ar kitus faktinius tikrinimus). Pasirenkant tikrinimo mastą atsižvelgiama į mokesčių mokėtojų rizikos lygį, atrankos kriterijus, kurių pagrindu mokesčių mokėtojas buvo atrinktas, mokestinių prievolių vykdymą ir kitą turimą informaciją apie mokesčio mokėtoją (pvz., gautą iš trečiųjų šalių, ankstesnių patikrinimų rezultatus ir pan.). Patikrinimo metu tikrinimo mastas gali būti keičiamas.

3.2. Laiką, kada mokesčių mokėtojas bus tikrinamas, mokesčių administratorius taip pat pasirenka savarankiškai, tačiau pasirenkant kompleksinių ir teminių patikrinimų atlikimo laiką reikalinga atsižvelgti į MAĮ 117 straipsnyje nustatytus kompleksinio ir teminio patikrinimo atlikimo periodiškumo apribojimus.

115 STRAIPSNIS. Mokestinio patikrinimo rūšys

Mokestinio patikrinimo rūšys yra:

1) kompleksinis patikrinimas – mokestinės prievolės įvykdymo patikrinimas, kuris apima visų mokesčių mokėtojo mokamų mokesčių, administruojamų atitinkamo mokesčių administratoriaus, per tam tikrą laikotarpį apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo patikrinimą;

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, įgyvendindamas vieną iš pagrindinių uždavinių - užtikrinti, kad mokesčiai į biudžetą būtų sumokėti, atlieka mokestinius patikrinimus. Mokestiniai patikrinimai yra skirstomi į kompleksinius, teminius ir operatyvius.

2. Kompleksinio patikrinimo metu mokesčių administratoriaus pareigūnas atlieka visų administruojamų ir mokesčių mokėtojui privalomų mokėti MAĮ 13 straipsnyje numatytų mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo patikrinimą už tam tikrą laikotarpį.

2) teminis patikrinimas – mokestinės prievolės įvykdymo patikrinimas, kuris apima mokesčių mokėtojo mokamo tam tikro mokesčio (mokesčių), administruojamo (administruojamų) atitinkamo mokesčių administratoriaus, per tam tikrą laikotarpį apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo patikrinimą;

Komentaras

1. Mokesčių administratorius gali priimti sprendimą atlikti teminį mokesčių mokėtojo mokestinį patikrinimą, kai reikalinga patikrinti vieno ar kelių MAĮ 13 straipsnyje numatytų administruojamų ir mokesčių mokėtojui privalomų mokėti mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumą už tam tikrą laikotarpį. Teminis patikrinimas taip pat gali būti atliekamas, kai, vadovaujantis MAĮ 87 straipsnio nuostatomis, mokesčių administratorius nusprendžia patikrinti mokesčių mokėtojo pateikto prašymo grąžinti mokesčio permoką (skirtumą) pagrįstumą (pvz. gyventojo pateiktą prašymą perskaičiuoti ir grąžinti gyventojų pajamų mokestį nuo turto pardavimo pajamų).

3) operatyvus patikrinimas – įstatymuose bei jų lydimuosiuose teisės aktuose numatytų atskirų mokesčių mokėtojų pareigų apskaitos, mokesčių deklaravimo, sumokėjimo, registravimosi mokesčių mokėtoju ir kitose srityse vykdymo patikrinimas. Operatyvus patikrinimas atliekamas vadovaujantis šiuo Įstatymu, taip pat Administracinių nusižengimų kodeksu ir kitais įstatymais.

Straipsnio punkto pakeitimas:
Nr. XII-2312, 2016-04-14, paskelbta TAR 2016-04-26, i. k. 2016-10422.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius atlieka operatyvius patikrinimus, kurių metu siekiama nustatyti, kaip mokesčių mokėtojas vykdo įstatymuose ir jų lydimuosiuose teisės aktuose numatytas pareigas apskaitos, mokesčių deklaravimo, sumokėjimo, registravimosi mokesčių mokėtoju ir kitose srityse. Ši mokestinio patikrinimo rūšis nuo kompleksinio ir teminio patikrinimų skiriasi tuo, kad jo metu tikrinamas ne mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumas, o tai, ar mokesčių mokėtojas tinkamai atlieka mokesčių arba kituose teisės aktuose nustatytas jam pareigas (pvz., ar laiku registruojasi mokesčių mokėtoju, informuoja apie pasikeitusius registravimosi duomenis, ar apskaita tvarkoma nepažeidžiant teisės aktų reikalavimų). Operatyvaus patikrinimo metu taip pat gali būti tikrinama, kaip mokesčių mokėtojas vykdo muitų teisės aktų, Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo, Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo ir Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo jam numatytas pareigas, taip pat siekiant surinkti priešpriešinę informaciją, t. y. norint gauti informaciją apie mokesčių mokėtoją, susijusį su tikrinamuoju mokesčių mokėtoju ūkiniais finansiniais ryšiais, be kurios negali būti baigtas kito mokesčių mokėtojo patikrinimas.

2. Valstybinei mokesčių inspekcijai atliekant operatyvius patikrinimus, vadovaujamasi Administracinių nusižengimų kodekso ir MAĮ nuostatomis, jei tam tikrų klausimų (procedūrų) nereglamentuoja Administracinių nusižengimų kodeksas, taip pat Operatyvių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir tvirtinimo taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. VA-128 „Dėl operatyvių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir tvirtinimo taisyklių patvirtinimo“, bei Operatyvaus patikrinimo pavedimo ir operatyvių patikrinimų rezultatų įforminimo dokumentų formų naudojimo ir užpildymo taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2008 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. VA-71 „Dėl operatyvaus patikrinimo pavedimo ir operatyvių patikrinimų rezultatų įforminimo dokumentų formų naudojimo ir užpildymo taisyklių ir formų patvirtinimo“.

3. Muitinei atliekant operatyvius patikrinimus vadovaujamasi muitų teisės aktų (2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas, Muitinės įstatymo), Administracinių nusižengimų kodekso, MAĮ nuostatomis, Muitinės departamento ir muitinės įstaigų nuostatais, taip pat Muitinės vykdomų patikrinimų atlikimo taisyklėmis, patvirtintomis Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2008 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 1B-407 „Dėl muitinės vykdomų patikrinimų atlikimo taisyklių patvirtinimo“.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2008-10-09 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-8747.)

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-12-16 raštą Nr. (29.6-31-3)-R-4524)

116 STRAIPSNIS. Mokestinio patikrinimo atlikimo vieta

Mokestinis patikrinimas gali būti atliekamas mokesčių administratoriaus buveinėje arba (ir) nuvykus pas mokesčių mokėtoją.

Komentaras

1. Mokestiniai patikrinimai gali būti atliekami mokesčių administratoriaus buveinėje ir/arba mokesčių mokėtojo patalpose. Mokesčių administratoriaus pareigūnas, atsižvelgdamas į tai koks patikrinimas atliekamas, patikrinimo tikslus ir kitas aplinkybes, sprendžia, kur patikrinimas gali būti atliktas. Jeigu mokestinis patikrinimas atliekamas mokesčių mokėtojo patalpose, mokesčių mokėtojas turi sudaryti mokesčių administratoriaus pareigūnui patikrinimui atlikti reikiamas sąlygas, t. y. skirti tinkamą darbo vietą, kur jis galėtų atlikti savo pareigas. Atkreiptinas dėmesys, kad patikrinimo, atliekamo mokesčių mokėtojo patalpose, trukmei taikomi tam tikri apribojimai (žr. MAĮ 119 straipsnio komentarą).

2. Jei mokesčių mokėtojas neturi galimybės mokesčių administratoriaus pareigūnui sudaryti darbo sąlygų arba jos nėra tinkamos, patikrinimas atliekamas mokesčių administratoriaus buveinėje. Patikrinimas mokesčių administratoriaus buveinėje gali būti atliekamas ir kitais atvejais, pvz. kai tikrinamas mokesčių mokėtojas fizinis asmuo, kai atliekamas teminis patikrinimas, kurio atlikimui mokesčių mokėtojui nesudėtinga pateikti visus reikalingus dokumentus.

3. Mokestinio patikrinimo metu mokesčių administratoriaus pareigūnai gali neapsiriboti vienintele mokestinio patikrinimo atlikimo vieta, pvz., atliekant mokestinį patikrinimą mokesčių administratoriaus buveinėje ir prireikus tirti papildomas aplinkybes ar faktus, mokesčių administratoriaus pareigūnas gali vykti pas mokesčių mokėtoją.

117 STRAIPSNIS. Mokestinių patikrinimų periodiškumas

1. Kompleksinis patikrinimas gali būti atliekamas ne dažniau kaip vieną kartą per metus.

Komentaras

1. Visi mokesčių mokėtojui privalomi mokėti mokesčiai, vieno mokestinio patikrinimo metu už tam tikrą mokestinį laikotarpį gali būti tikrinami ne dažniau kaip vieną kartą per metus.

2. Nustatant kompleksinių patikrinimų atlikimo periodiškumą atsižvelgiama į tai, kada buvo baigtas paskutinis kompleksinis patikrinimas, t. y. kada buvo priimtas sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo ar patikrinimo rezultatai buvo patvirtinti patikrinimo pažyma.

Pavyzdys

Mokesčių administratorius kompleksinį mokesčių mokėtojo "X" patikrinimą pradėjo 2024-10-10 ir baigė (priėmė sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo) 2025-01-20. Šiuo atveju, mokesčių administratorius turės teisę pradėti to paties mokesčių mokėtojo kompleksinį patikrinimą už kitą mokestinį laikotarpį ne anksčiau kaip 2026-01-21.

(Pakeista ir papildyta pagal VMI prie FM 2025-08-20 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-3215.)

2. Teminis patikrinimas gali būti atliekamas ne dažniau kaip kartą per pusę metų.

Komentaras

1.Vienas ar keli mokesčių mokėtojui privalomi mokėti mokesčiai vieno mokestinio patikrinimo metu, už tam tikrą mokestinį laikotarpį, gali būti tikrinami ne dažniau kaip kartą per pusę metų.

2. Nustatant teminių patikrinimų atlikimo periodiškumą atsižvelgiama į tai, kada buvo baigtas paskutinis teminis patikrinimas, t. y. kada buvo priimtas sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo arba patikrinimo rezultatai buvo patvirtinti patikrinimo pažyma.

Pavyzdys

Mokesčių administratorius 2025-03-10 baigė UAB "X" teminį patikrinimą už 2022-01-01 – 2022-12-31 mokestinį laikotarpį. Šiuo atveju, mokesčių administratorius turės teisę pradėti UAB "X" teminį patikrinimą ne anksčiau, kaip 2025-09-11.

(Pakeista ir papildyta pagal VMI prie FM 2025-08-20 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-3215.)

3. Pažymėtina, kad MAĮ 117 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyti mokestinių patikrinimų periodiškumo apribojimai taikomi tik tos mokestinio patikrinimo rūšies atžvilgiu, t. y. pasirenkant teminio patikrinimo atlikimo laiką, neatsižvelgiama į tai, kada buvo atliktas kompleksinis patikrinimas, nepažeidžiant pakartotinumo apribojimų (žr. 118 str. komentarą), ir kiekvienam mokesčių administratoriui jie taikomi atskirai, t. y. valstybinė mokesčių inspekcija planuodama mokestinius patikrinimus neatsižvelgia į muitinės atliktus mokestinius patikrinimus ir atvirkščiai.

4. Jeigu vyksta mokestinis ginčas, kurio metu pavedama atlikti pakartotinį patikrinimą, tai mokestinių patikrinimų periodiškumas skaičiuojamas nuo datos, kai buvo Projekto lyginamasis variantas priimtas pirminis sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo. Jei mokestinis ginčas dar tęsiasi, tai mokestinių patikrinimų periodiškumas skaičiuojamas taip pat nuo datos, kai buvo priimtas pirminis sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo.

Pavyzdys

Mokesčių administratorius kompleksinį mokesčių mokėtojo „X“ patikrinimą baigė (priėmė sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo) 2022-01-20. Mokesčių mokėtojui inicijavus mokestinį ginčą buvo priimtas sprendimas atlikti pakartotinį patikrinimą, kuris buvo baigtas 2025-03-30. Šiuo atveju mokestinio patikrinimo periodiškumas skaičiuojamas nuo 2022-01-20 t. y. atsižvelgiant į tai, kada buvo baigtas pirminis patikrinimas.

5. Tačiau praktikoje yra atvejų, kai pavedama atlikti pakartotinį patikrinimą priimant sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, t. y. dar neprasidėjus mokestiniam ginčui, todėl terminas turėtų būti skaičiuojamas nuo datos, kai buvo priimtas galutinis sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo ar rezultatai patvirtinti patikrinimo pažyma.

(Pakeista ir papildyta pagal VMI prie FM 2025-08-20 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-3215.)

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyti apribojimai netaikomi:

1) juridinio asmens likvidavimo arba reorganizavimo (bankroto arba restruktūrizavimo bylos iškėlimo) atveju;

Komentaras

1. Mokestinių patikrinimų periodiškumo apribojimai netaikomi, kai:

1.1. mokesčių mokėtojas yra likviduojamas ir reikalinga įsitikinti, kad jis pilnai atsiskaitė su biudžetais ir pinigų fondais,

1.2. mokesčių mokėtojas reorganizuojamas ir reikalinga nustatyti kreditorinius reikalavimus, tam, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymu būtų užtikrintas mokestinių prievolių įvykdymas,

1.3. siekiant pareikšti kreditorinius reikalavimus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo ir Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymais.

(Patikslinta pagal VMI prie FM 2025-08-20 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-3215.)

2) mokesčių mokėtojo išsiregistravimo iš pridėtinės vertės mokesčių mokėtojo atveju;

Komentaras

1. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyti apribojimai taip pat netaikomi, kai mokesčių mokėtojas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 75 straipsniu, nori išsiregistruoti iš pridėtinės vertės mokesčių mokėtojų registro ir reikalinga patikrinti mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumą.

3) mokesčių mokėtojui padavus prašymą grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą);

Komentaras

1. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyti apribojimai taip pat netaikomi, kai mokesčių mokėtojas pateikia mokesčių administratoriui prašymą grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą) ir reikalinga įsitikinti tokio prašymo pagrįstumu (žr. MAĮ 87 straipsnio komentarą).

4) operatyvaus patikrinimo atveju;

Komentaras

1. Mokestinių patikrinimų periodiškumo apribojimai taip pat netaikomi, kai atliekamas operatyvus patikrinimas, kurio metu tikrinamas mokesčių mokėtojo pareigų apskaitos, mokesčių deklaravimo, sumokėjimo, registravimosi mokesčių mokėtoju ir kitose srityse vykdymas.

5) šio Įstatymo nustatyta tvarka atliekant pakartotinį patikrinimą;

Komentaras

1. Mokestinių patikrinimų periodiškumo apribojimai taip pat netaikomi, kai šio įstatymo nustatyta tvarka reikalinga atlikti pakartotinį patikrinimą (žr. MAĮ 118 straipsnio komentarą).

6) mokesčių mokėtojui paprašius išduoti pažymą apie atsiskaitymą su biudžetu;

Komentaras

1. Mokestinių patikrinimų periodiškumo apribojimai taip pat netaikomi, kai mokesčių mokėtojui pateikus mokesčių administratoriui prašymą išduoti pažymą apie atsiskaitymą su biudžetu priimamas sprendimas atlikti mokestinį patikrinimą.

7) atliekant mokesčių mokėtojo patikrinimą kompetentingos valstybės įstaigos ar institucijos pavedimu arba pagal užsienio valstybės mokesčių administracijos (kompetentingos institucijos) kreipimąsi;

Komentaras

1.Mokestinių patikrinimų periodiškumo apribojimai taip pat netaikomi, kai:

1.1. reikalinga atlikti mokestinį patikrinimą kompetentingos valstybės įstaigos ar institucijos pavedimu, pvz., Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos policijos pavedimu ar pan.

1.2. reikalinga atlikti mokestinį patikrinimą pagal užsienio valstybės mokesčių administracijos (kompetentingos institucijos) kreipimąsi, kai toks kreipimasis pateikiamas vadovaujantis atitinkamais Tarybos Reglamentais, Lietuvos ir užsienio mokesčių administratorių pasirašytų abipusio bendradarbiavimo bei administracinės pagalbos mokesčių srityje tarptautinių susitarimų, Lietuvos Respublikos sudarytų ir taikomų dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarčių nuostatomis, ar kitais bendradarbiavimo pagrindais.

(Pakeista pagal VMI prie FM raštą 2007-11-12 Nr. (29.3-31-3)-R-11125.)

8) atliekant bendrą patikrinimą su kitomis valstybės įstaigomis ir institucijomis, taip pat užsienio valstybių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis).

Komentaras

1. Mokestinių patikrinimų periodiškumo apribojimai taip pat netaikomi, kai

1.1. reikalinga atlikti bendrą mokestinį patikrinimą su kita valstybės įstaiga ar institucija (pvz. Valstybine darbo inspekcija),

1.2. reikalinga atlikti bendrą mokestinį patikrinimą su užsienio valstybių mokesčių administracijomis (kompetentingomis institucijomis), kai toks patikrinimas atliekamas vadovaujantis atitinkamais Tarybos Reglamentais, Lietuvos ir užsienio mokesčių administratorių pasirašytų

abipusio bendradarbiavimo bei administracinės pagalbos mokesčių srityje tarptautinių susitarimų nuostatomis, ar kitais bendradarbiavimo pagrindais.

9) atliekant patikrinimą šio Įstatymo 72 straipsnio nustatytais atvejais.

Komentaras

1. Mokestinių patikrinimų periodiškumo apribojimai taip pat netaikomi, kai mokesčiai apskaičiuojami, vadovaujantis MAĮ 72 straipsnio nuostatomis, pagal kitų valstybės institucijų dokumentus, surašant patikrinimo aktą arba, kai mokesčių administratorius priima sprendimą patikrinimą atlikti pats (žr. MAĮ 72 straipsnio komentarą).

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11125.)

Straipsnio pakeitimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

118 STRAIPSNIS. Apribojimai atlikti pakartotinį patikrinimą

1. Mokesčių administratorius neturi teisės pakartotinai tikrinti mokesčių mokėtojo dėl to paties mokesčio už tą patį mokestinį laikotarpį, jei buvo priimtas atitinkamas mokesčių administratoriaus sprendimas, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos, arba patikrinimo rezultatai buvo patvirtinti patikrinimo pažyma. Ši nuostata netaikoma:

1) operatyvaus patikrinimo atveju;

Komentaras

1. Jei buvo priimtas atitinkamas mokesčių administratoriaus sprendimas, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos, arba patikrinimo rezultatai buvo patvirtinti patikrinimo pažyma, mokesčių mokėtojo to paties mokesčio apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumas už tą patį mokestinį laikotarpį negali būti tikrinamas pakartotinai. Tačiau apribojimas atlikti pakartotinį patikrinimą netaikomas operatyvaus patikrinimo atveju, kai tikrinamas mokesčių mokėtojo pareigų apskaitos, mokesčių deklaravimo, sumokėjimo, registravimosi mokesčių mokėtoju ir kitose srityse vykdymas.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11125.)

2) atliekant mokesčių mokėtojo patikrinimą pagal užsienio valstybės mokesčių administracijos (kompetentingos institucijos) kreipimąsi arba su minėta institucija atliekant bendrą patikrinimą; atliekant mokestinį patikrinimą dėl dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūrų, numatytų Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme, Konvencijoje 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną arba Daugiašalėje konvencijoje;
Straipsnio punkto pakeitimas:
Nr. XIII-2352, 2019-07-16, paskelbta TAR 2019-07-29, i. k. 2019-12442.

Komentaras

1. Šiame straipsnyje numatytas apribojimas taip pat netaikomas, kai mokesčių mokėtojo mokestinį patikrinimą reikalinga atlikti:

1.1. pagal užsienio valstybės mokesčių administracijos (kompetentingos institucijos) kreipimąsi arba su minėta institucija atliekant bendrą patikrinimą (žr. MAĮ 117 straipsnio 3 dalies 7 ir 8 punktų komentarus),

1.2. dėl dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūrų, numatytų Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse, Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme arba Daugiašalėje konvencijoje. Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūros taikomos nustačius, kad mokesčių mokėtojas buvo apmokestintas ne pagal minėtų sutarčių ir / ar teisės aktų nuostatas,

1.3. dėl dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūrų, numatytų Konvencijoje 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną, taikymo. Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūros taikom**os** nustačius, kad dėl atlikto kontroliuojamųjų sandorių koregavimo skirtingose valstybėse esančių asocijuotų įmonių pelnas buvo (gali būti) apmokestintas du kartus.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2020-07-29 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-43187.)

3) kitais šio Įstatymo nustatytais atvejais;

Komentaras

1. Šiame straipsnyje numatytas apribojimas netaikomas ir kitais šio Įstatymo nustatytais atvejais, t. y. kai tvirtinant patikrinimo rezultatus arba nagrinėjant mokestinį ginčą pavedama atlikti pakartotinį patikrinimą.

4) paaiškėjus naujų aplinkybių, kurios nebuvo ir negalėjo būti žinomos mokesčių administratoriui ir kurios gali turėti įtakos ankstesnio patikrinimo rezultatams. Šiuo atveju prieš pradedant pakartotinį patikrinimą būtinas centrinio mokesčių administratoriaus leidimas minėtą patikrinimą atlikti. Reikalavimas turėti leidimą atlikti pakartotinį patikrinimą netaikomas tais atvejais, kai atliekamo pakartotinio patikrinimo metu paaiškėja, kad vieno arba kelių mokesčių apskaičiavimas (perskaičiavimas) turi įtakos atitinkamo mokestinio laikotarpio kito mokesčio apskaičiavimui (perskaičiavimui).

Komentaras

1. Šiame straipsnyje numatytas apribojimas taip pat netaikomas, kai atlikus mokesčių mokėtojo mokestinį patikrinimą paaiškėja naujų aplinkybių, kurios nebuvo ir negalėjo būti žinomos mokesčių administratoriui pirminio patikrinimo metu ir kurios gali turėti įtakos ankstesnio patikrinimo rezultatams. Tokiais atvejais vietos mokesčių administratoriui prieš pradedant pakartotinį patikrinimą būtina gauti centrinio mokesčių administratoriaus leidimą pakartotiniam patikrinimui atlikti.

2. Priimant sprendimą dėl pakartotinio patikrinimo atlikimo vertinama ne tik tai, ar paaiškėjusios aplinkybės nebuvo žinomos pirminio patikrinimo metu ir ar jos turi įtakos ankstesnio patikrinimo rezultatams, bet ir tai, ar jos negalėjo būti žinomos, t. y ar mokesčių administratorius turėjo realias galimybes tokias aplinkybes išaiškinti. Atvejai, kai gali būti laikoma, kad yra paaiškėjusios naujos aplinkybės nustatyti Mokestinių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir patvirtinimo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. VA-87 (Žin., 2004, Nr. 80 – 2876) ir Muitinės vykdomų patikrinimų atlikimo taisyklėse, patvirtintose Muitinės departamento prie

Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2008 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 1B-407 (Žin., 2008, Nr. 68-2617).

3. Reikalavimas gauti centrinio mokesčių administratoriaus leidimą pakartotinio patikrinimo atlikimui netaikomas tais atvejais, kai atliekamo pakartotinio patikrinimo metu paaiškėja, kad vieno arba kelių mokesčių apskaičiavimas (perskaičiavimas) turi įtakos atitinkamo mokestinio laikotarpio kito mokesčio apskaičiavimui (perskaičiavimui).

Pavyzdys

Mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija nustačiusi, kad vietos mokesčių administratorius nesurinko pakankamai įrodymų papildomam PVM apskaičiavimui pagrįsti, pavedė atlikti pakartotinį šio mokesčio patikrinimą. Vietos mokesčių administratorius pakartotinai tikrindamas PVM ir perskaičiavęs mokestį gali patikrinti ir to mokestinio laikotarpio pelno mokestį, tačiau tik ta apimtimi, kiek PVM perskaičiavimas įtakos pelno mokesčio apskaičiavimą .

(Papildyta ir pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11125.)

2. Šio straipsnio 1 dalyje nustatytos išimtys netaikomos, jei nuo pirminio patikrinimo pabaigos (jei sprendimas, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos, buvo apskųstas – nuo paskutinio sprendimo šiame mokestiniame ginče priėmimo dienos) praėjo daugiau kaip 10 metų.

Komentaras

1. MAĮ nustato, kad net ir tuo atveju, jei įstatyme yra nustatytas pagrindas (žr. MAĮ 118 str. 1 d. komentarą) atlikti pakartotinį patikrinimą, toks patikrinimas negali būti pradedamas, jei nuo pirminio patikrinimo pabaigos praėjo daugiau kaip 10 metų. Šis terminas prasitęsia tik tuo atveju, jei dėl patikrinimo rezultatų vyko mokestiniai ginčai, t. y. sprendimas pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos buvo apskųstas. Šiuo atveju 10 metų terminas skaičiuojamas nuo tos dienos, kai buvo priimtas paskutinis mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos sprendimas.

Pavyzdys

2005-07-08 paaiškėjo naujos aplinkybės, kurios nebuvo ir negalėjo būti žinomos mokesčių administratoriui pirminio patikrinimo metu ir turi įtakos ankstesnio patikrinimo rezultatams. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad pirminis patikrinimas buvo baigtas 1994-05-09, t. y. nuo šio patikrinimo pabaigos praėjo daugiau kaip 10 metų, pakartotinio patikrinimo atlikimas šiuo atveju negalimas.

3. Pakartotinis patikrinimas atliekamas tik neviršijant atitinkamų pavedimų ir (arba) tik tiek, kiek tai susiję su šio straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais.

Komentaras

1. Pakartotinis mokestinis patikrinimas turi būti atliekamas atitinkamų pavedimų ribose ir (arba) tik tiek, kiek tai susiję su kitais, šio straipsnio 1 dalyje nurodytais, atvejais, t. y. pakartotinio patikrinimo metu negali būti vertinami sandoriai, aplinkybės, kurie nebuvo vertinti pirminio patikrinimo metu ir (arba) kurie nepatenka į atitinkamo pavedimo ribas ir (arba) nėra susiję su kitais, šio straipsnio 1 dalyje nurodytais, atvejais.

2. Jeigu atliekant pakartotinį patikrinimą, paaiškėja ir kiti šio straipsnio 1 dalyje nurodyti pagrindai dėl kurių taip pat turi būti atliktas pakartotinis patikrinimas, tokiu atveju pakartotinis patikrinimas atliekamas tokia apimtimi, kiek tai susiję su abiem atvejais, pavyzdžiui, centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo dėl mokestinio ginčo pagrindu atliekant pakartotinį patikrinimą paaiškėja naujos aplinkybės, kurios nebuvo ir negalėjo būti žinomos ir kurios gali turėti įtakos ankstesnio patikrinimo rezultatams, tokiu atveju, gavus centrinio mokesčių administratoriaus leidimą pakartotiniam patikrinimui atlikti, atliekamo pakartotinio patikrinimo metu šios aplinkybės taip pat turi būti įvertintos.

4. Tais atvejais, kai tikrinamas atskiras mokesčių mokėtojo padalinys arba veiklos vykdymo vieta, pakartotinio patikrinimo atlikimo apribojimai taikomi tik dėl jau patikrintos mokesčių mokėtojo mokamo mokesčio dalies.
Straipsnio pakeitimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

Komentaras

1. Tikrinant atskirą mokesčių mokėtojo padalinį arba veiklos vykdymo vietą, pakartotinai gali būti tikrinama tik tam padaliniui ar veiklos vykdymo vietai tenkanti pirminio patikrinimo metu patikrinta mokesčių mokėtojo mokamo mokesčio dalis neviršijant atitinkamų pavedimų ir (arba) tik tiek, kiek tai susiję su šio straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais.

119 STRAIPSNIS. Apribojimai atlikti mokestinį patikrinimą nuvykus pas mokesčių mokėtoją

1. Mokestinis patikrinimas nuvykus pas mokesčių mokėtoją negali trukti ilgiau kaip 90 dienų, išskyrus šiame straipsnyje arba atitinkamo mokesčio įstatyme nurodytas išimtis.

Komentaras

1. Mokestinį patikrinimą atliekant mokesčių mokėtojo buveinėje, mokestinis patikrinimas gali trukti ne ilgiau kaip 90 dienų. Šis 90 dienų terminas skaičiuojamas, atsižvelgiant į faktiškai pas mokesčių mokėtoją būtų dienų skaičių (žr. šio straipsnio 4 dalies komentarą).
2. Komentuojama straipsnio dalis taip pat numato, kad tam tikrais, šiame straipsnyje nurodytais arba atitinkamo mokesčio įstatymo numatytais atvejais, mokestinis patikrinimas, atliekamas mokesčių mokėtojo patalpose gali trukti ilgiau kaip 90 dienų (žr. šio straipsnio 3 dalies komentarą).

2. Mokesčių mokėtojo, turinčio struktūrinių padalinių (filialų ar atstovybių), patikrinimui papildomai skiriama po 30 dienų kiekvienam filialui ar atstovybei patikrinti.

Komentaras

1. Jeigu tikrinamas mokesčių mokėtojas turintis struktūrinių padalinių (filialų ar atstovybių), kiekvienam iš jų patikrinti papildomai skiriama dar po 30 dienų, pvz. jeigu tikrinamas mokesčių mokėtojas turi 2 filialus, tai tokio mokesčių mokėtojo patikrinimas negali trukti ilgiau kaip 150 dienų (90 dienų ir dar po 30 dienų kiekvienam filialui patikrinti).

3. Atsižvelgiant į patikrinimo sudėtingumą, tikrinamos veiklos pobūdį, tikrinimo mastą, šio straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyti terminai centrinio mokesčių administratoriaus sprendimu gali būti pratęsti atitinkamai ne ilgiau kaip dar 180 dienų ir (arba) 30 dienų.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius, tikrindamas mokesčių mokėtoją ir matydamas, kad patikrinimas negali būti baigtas laiku, gali kreiptis į centrinį mokesčių administratorių, kad būtų pratęstas patikrinimo atlikimo terminas. Centrinis mokesčių administratorius, atsižvelgdamas į patikrinimo sudėtingumą, tikrinamos veiklos pobūdį, tikrinamos veiklos mastą šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip dar 180 dienų ir (arba) po 30 dienų kiekvienam struktūriniam padaliniui (filialui ar atstovybei) patikrinti. Atvejai, kai centrinis mokesčių administratorius gali priimti sprendimą pratęsti mokestinio patikrinimo atlikimo trukmę nustatyti Mokestinių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir patvirtinimo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. VA-87 (Žin., 2004, Nr. 80 – 2826) ir Muitinės vykdomų patikrinimų atlikimo taisyklėse, patvirtintose Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2008 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 1B-407 (Žin., 2008, Nr. 68-2617).

4. Šiame straipsnyje nurodytos dienos reiškia mokesčių administratoriaus pareigūno faktiškai pas mokesčių mokėtoją būtas dienas, kai mokesčių mokėtojas buvo tikrinamas. Mokesčių mokėtojui pareikalavus, mokesčių administratoriaus pareigūnas privalo pasirašyti mokesčių mokėtojo žurnale ar kitame dokumente, kuriame fiksuojamas patikrinimą atliekančio pareigūno atvykimas ir išvykimas.

Komentaras

1. Mokestinio patikrinimo atlikimo trukmę ribojantys terminai skaičiuojami, atsižvelgiant į tai, kiek dienų faktiškai mokesčių administratoriaus pareigūnas atlieka tikrinimą mokesčių mokėtojo buveinėje. Mokestinio patikrinimo laikas pradedamas skaičiuoti nuo dienos, kai mokesčių administratoriaus pareigūnas atvyksta pas mokesčių mokėtoją ir faktiškai pradeda mokestinį patikrinimą.

2. Mokesčių mokėtojas gali pareikalauti mokesčių administratoriaus pareigūno pasirašyti mokesčių mokėtojo pildomame laisvos formos valstybinių kontrolės institucijų pareigūnų atliekamų patikrinimų registravimo žurnale ar kitame dokumente, kuriame fiksuojamas patikrinimą atliekančio pareigūno atvykimas ir išvykimas. Mokesčių administratoriaus pareigūnas pas mokesčių mokėtoją faktiškai išbūtas dienas taip pat gali žymėtis laisvos formos dokumente. Šis laisvos formos dokumentas kiekvieną dieną pateikiamas pasirašyti mokesčių mokėtojui (jo atstovui).

5. Šio Įstatymo nustatytais atvejais atliekant pakartotinį patikrinimą, šiame straipsnyje nurodyti terminai pradedami skaičiuoti iš naujo šio straipsnio nustatyta tvarka.

Komentaras

1. MAĮ nustato atvejus, kada mokesčių mokėtojas gali būti tikrinamas pakartotinai (žr. MAĮ 118 str. komentarą). Atliekant pakartotinį patikrinimą mokesčių mokėtojo patalpose, patikrinimo atlikimo terminai skaičiuojami iš naujo, ta pačia tvarka, kaip ir pirminio patikrinimo metu (žr. MAĮ 119 str. 1-3 d. komentarus).

6. Mokesčių administratoriaus buveinėje atliekamo mokestinio patikrinimo trukmė nėra ribojama, tačiau mokesčių administratorius privalo jį atlikti per objektyviai įmanomą kuo trumpesnį laikotarpį.

Komentaras

1. MAĮ nenustato terminų, per kuriuos turi būti atliktas mokesčių mokėtojo patikrinimas, kai toks patikrinimas atliekamas mokesčių administratoriaus buveinėje. Mokestinio patikrinimo mokesčių administratoriaus buveinėje trukmė priklauso nuo patikrinimo apimties, mokesčių mokėtojo turimų struktūrinių padalinių (filialų ar atstovybių), mokesčių mokėtojo tvarkomos buhalterinės apskaitos būklės, mokesčių mokėtojo bendradarbiavimo su mokesčių administratoriumi, nustatytų pažeidimų pobūdžio ir kitų aplinkybių, turinčių įtakos mokestinio patikrinimo trukmei. Todėl komentuojama straipsnio nuostata tik įpareigoja mokesčių administratorių, įvertinus minėtų aplinkybių visumą, patikrinimą atlikti per objektyviai įmanomą kuo trumpesnį laikotarpį. Tokiu būdu užtikrinama, kad patikrinimas be pagrįstų priežasčių nebūtų vilkinamas.

2. Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnams rekomenduojamą mokestinio patikrinimo mokesčių administratoriaus buveinėje trukmę nustato Mokestinių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir patvirtinimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. VA-87 (Žin., 2004, Nr. 80 – 2826).

120 STRAIPSNIS. Pavedimo atlikti mokestinį patikrinimą išrašymas

1. Mokestinio patikrinimo pradžia yra mokestinio patikrinimo pavedimo išrašymas. Pavedime privalu nurodyti:

1) patikrinimą atliksiančių pareigūnų pareigas, vardus, pavardes;

2) tikrintino mokesčių mokėtojo pavadinimą (jeigu tikrinamas fizinis asmuo - vardą, pavardę);

3) patikrinimo dalyką;

4) patikrinimo atlikimo pradžios ir pabaigos datas.

Komentaras

1. Pavedimas tikrinti - tai oficialus dokumentas, kuris patvirtina, kad yra pradėtas atitinkamas (kompleksinis, teminis ar operatyvus) mokestinis patikrinimas ir, kad pavedime nurodytiems mokesčių administratoriaus pareigūnams pavesta šį patikrinimą atlikti. Komentuojamo straipsnio 1 dalyje nustatyti rekvizitai, kurie privalo būti nurodyti mokesčių administratoriaus pavedime atlikti mokestinį patikrinimą.

2. Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnas mokesčių mokėtojo mokestinį patikrinimą gali atlikti tik turėdamas mokesčių administratoriaus viršininko ar jo įgalioto asmens pasirašytą pavedimą tikrinti. Atliekant kompleksinius ir teminius mokesčių mokėtojų patikrinimus, naudojama Pavedimo tikrinti FR0773 forma, patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2005 m. sausio 13 d. įsakymu Nr. VA-3 (Žin., 2005, Nr. 7-228).

3. Muitinės pareigūnas pradėti mokestinį patikrinimą gali tik turėdamas Muitinės departamento generalinio direktoriaus arba teritorinės muitinės viršininko pasirašytą pavedimą atlikti patikrinimą (išskyrus atvejus, kai taikoma supaprastinta mokestinio patikrinimo procedūra), kurio forma patvirtinta Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2007 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 1B-550 (Žin., 2007, Nr. 89-3548).

2. Pavedime atlikti operatyvų patikrinimą gali būti nurodyta tik:
1) patikrinimą atliksiančių pareigūnų pareigos, vardai, pavardės;
2) vietovė (gali būti ir tikrintino mokesčių mokėtojo rekvizitai);
3) konkrečios patikrinimo atlikimo dienos.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 2 dalis nustato rekvizitus, kuriuos pakanka nurodyti pavedime atlikti operatyvų patikrinimą. Valstybinei mokesčių inspekcijai atliekant mokesčių mokėtojų operatyvius patikrinimus naudojama Operatyvaus patikrinimo pavedimo FR1043 forma, patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2008 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. VA-71 (Žin., 2009, Nr. 5-135). Muitinei atliekant operatyvius patikrinimus naudojama Pavedimo atlikti patikrinimą forma, patvirtinta Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2007 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 1B-550 (Žin., 2007, Nr. 89-3548).

3. Teisės aktai, kuriais mokesčių administratorius vadovaujasi atlikdamas mokestinį patikrinimą, gali numatyti ir kitus privalomuosius pavedimo atlikti patikrinimą rekvizitus.

Komentaras

1. Be komentuojamo straipsnio 1 ir 2 punktuose išvardytų rekvizitų valstybinės mokesčių inspekcijos ir muitinės naudojamose pavedimo atlikti patikrinimą formose turi būti nurodyti ir kiti rekvizitai, kurie yra numatyti atitinkamoje formoje ir jos pildymo taisyklėse.

2. Valstybinės mokesčių inspekcijos naudojama Pavedimo tikrinti FR0773 forma ir šios formos pildymo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2005 m. sausio 13 d. įsakymu Nr. VA-3 (Žin., 2005, Nr. 7-228).

3. Valstybinės mokesčių inspekcijos naudojama Operatyvaus patikrinimo pavedimo FR1043 forma ir šios formos pildymo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2008 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. VA-71 (Žin., 2009, Nr. 5-135).

4. Muitinės naudojama Pavedimo atlikti patikrinimą forma patvirtinta Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2007 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 1B-550 (Žin., 2007, Nr. 89-3548).

(Pakeista ir papildyta pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11125.)

4. Prieš pradedant faktinį patikrinimą, mokestinio patikrinimo pavedimo kopija pateikiama mokesčių mokėtojui. Ši nuostata netaikoma operatyvaus patikrinimo atveju, tačiau ir tuomet atitinkamas pavedimas privalomai pateikiamas asmeniui susipažinti.

Komentaras

1. Mokesčių administratoriaus pareigūnas, prieš pradėdamas faktinį kompleksinį ar teminį patikrinimą, mokesčių mokėtojui (jeigu jis dalyvauja atliekant patikrinimą) pateikia pasirašytinai susipažinti pavedimą tikrinti ir jo kopiją. Pavedimas tikrinti pateikiamas pasirašytinai susipažinti ir tuomet, kai jame tikslinamos patikrinimo temos, keičiami ar papildomai skiriami patikrinimą atliekantys pareigūnai. Patikslinto pavedimo kopija mokesčių mokėtojui pateikiama tik jam pageidaujant. Jei mokesčių mokėtojas atsisako pasirašyti ir/ar priimti pavedimo kopiją, mokesčių administratoriaus pareigūnas apie tai pažymi pavedime tikrinti.

2. Pirmame komentaro punkte išdėstyta nuostata netaikoma tais atvejais, kai:

2.1. mokestis apskaičiuojamas vadovaujantis MAĮ 72 straipsnio nuostatomis, t. y. pagal kitų institucijų, atlikusių asmenų komercinės, ūkinės ar finansinės veiklos patikrinimus ir nustačiusių mokesčių įstatymų pažeidimus, tačiau neįgaliotų MAĮ nustatyta tvarka atlikti mokesčių administravimo veiksmų, pateiktus dokumentus, pačiam mokesčių administratoriui neatliekant patikrinimo,

2.2. atliekant likviduoto ar mirusio mokesčio mokėtojo mokestinį patikrinimą.

3. Operatyvaus patikrinimo metu operatyvaus patikrinimo pavedimas mokesčių mokėtojui susipažinti pateikiamas taip pat prieš pradedant faktinį patikrinimą. Jeigu prieš tai atliekamas kontrolinis prekių (paslaugų) pirkimas, operatyvaus patikrinimo pavedimas mokesčių mokėtojui pateikiamas tokį pirkimą atlikus. Operatyvaus patikrinimo pavedimo kopija mokesčių mokėtojui nepaliekama, tačiau mokesčių mokėtojui pageidaujant jam gali būti leista pačiam pasidaryti pavedimo kopiją.

4. Išrašius pavedimą, mokesčių administratorius ne vėliau kaip prieš 5 kalendorines dienas iki patikrinimo pradžios turi informuoti mokesčių mokėtoją apie numatomą atlikti operatyvų patikrinimą, išskyrus konkrečius atvejus, numatytus Operatyvių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir tvirtinimo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. VA-128 (Žin., 2004, Nr. 107-4025).

121 STRAIPSNIS. Pranešimas apie mokestinį patikrinimą

1. Mokesčių administratorius, prieš pradėdamas mokesčių mokėtojo patikrinimą, privalo įteikti mokesčių mokėtojui pranešimą apie numatomą mokestinį patikrinimą, nurodydamas dieną ir valandą, kada jam (jo atstovui) atvykti pas mokesčių administratorių arba būti savo patalpose, kai patikrinimas atliekamas nuvykus pas mokesčių mokėtoją. Pranešime nurodomas numatomo patikrinimo dalykas bei preliminarus dokumentų ir kitų duomenų, reikalingų patikrinimui atlikti, sąrašas. Tokie dokumentai ir duomenys turi būti pateikti (parengti) atitinkamai mokesčių mokėtojo (jo atstovo) arba mokesčių administratoriaus pareigūno atvykimo dieną. Kiekvienu atveju nuo pranešimo mokesčių mokėtojui įteikimo dienos iki dokumentų ir kitų duomenų pateikimo (parengimo) dienos turi praeiti ne mažiau kaip 10 dienų.

Trumpesnis terminas gali būti nustatytas mokesčių mokėtojo prašymu arba sutikimu.

Komentaras

1. Prieš pradėdamas faktinį kompleksinį ar teminį patikrinimą, mokesčių administratoriaus pareigūnas privalo mokesčių mokėtoją informuoti apie pavedimo atlikti patikrinimą išrašymą įteikiant jam pranešimą apie numatomą mokestinį patikrinimą. Apie pavedimo atlikti patikrinimą išrašymą mokesčių mokėtojas gali būti neinformuojamas, kai:

1.1. yra pagrįstos rizikos, kad mokesčių mokėtojas gali paslėpti ar sunaikinti patikrinimui atlikti reikiamus dokumentus, taip pat, kai yra kitų aplinkybių, dėl kurių patikrinimas taptų neįmanomas arba jo atlikimas ypač pasunkėtų (žr. šio straipsnio 3 dalies komentarą),

1.2. mokestis apskaičiuojamas vadovaujantis MAĮ 72 straipsnio nuostatomis, t. y. pagal pateiktus dokumentus kitų institucijų, atlikusių asmenų komercinės, ūkinės ar finansinės veiklos patikrinimus ir nustačiusių mokesčių įstatymų pažeidimus, tačiau neįgaliotų MAĮ nustatyta tvarka atlikti mokesčių administravimo veiksmų, pačiam mokesčių administratoriui neatliekant patikrinimo,

1.3. atliekamas likviduoto ar mirusio mokesčių mokėtojo mokestinis patikrinimas.

2. Komentuojamo straipsnio 1 dalyje taip pat yra nustatyti rekvizitai, kurie privalo būti nurodyti mokesčių administratoriaus pranešime apie mokestinį patikrinimą, taip pat reglamentuotas mokesčių mokėtojui dokumentų (duomenų) parengimui skiriamas terminas, kuris turi būti ne

mažesnis kaip 10 kalendorinių dienų, skaičiuojant nuo pranešimo mokesčių mokėtojui įteikimo dienos. Trumpesnis terminas gali būti nustatytas tik mokesčių mokėtojo prašymu arba sutikimu.

3. Valstybinei mokesčių inspekcijai atliekant kompleksinius ir teminius patikrinimus naudojama Pranešimo apie mokestinį patikrinimą FR0663 forma. Ši forma ir jos pildymo taisyklės yra patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 10 d. įsakymu Nr. VA-90 (Žin., 2004, Nr. 79-2826). Mokestiniam patikrinimui reikalingų dokumentų ar kitų duomenų pateikimo (parengimo) terminų pakeitimo tvarką reglamentuoja Mokestinių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir patvirtinimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. VA-87 (Žin., 2004, Nr. 80-2876).

4. Prieš faktiškai pradedamą muitinės vykdomą mokestinį patikrinimą (išskyrus atvejus, kai taikoma supaprastinta mokestinio patikrinimo procedūra) mokesčių mokėtojui siunčiamas pranešimas apie patikrinimą, kurio forma patvirtinta Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2007 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 1B-550 (Žin., 2007, Nr. 89-3548). Šio pranešimo pildymo, mokestiniam patikrinimui reikalingų dokumentų ar kitų duomenų pateikimo (parengimo) terminų nustatymo ir pakeitimo tvarką reglamentuoja Muitinės vykdomų patikrinimų atlikimo taisyklės, patvirtintos Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2008 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 1B-407 (Žin., 2008, Nr. 68-2617).

5. Komentuojamo straipsnio 1 dalis taip pat nustato pareigą mokesčių mokėtojui mokestiniam patikrinimui atlikti reikalingus dokumentus ir/ar duomenis pateikti (parengti) atitinkamai mokesčių mokėtojo (jo atstovo) arba mokesčių administratoriaus pareigūno atvykimo dieną.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11125.)

2. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos netaikomos operatyvaus patikrinimo atveju.

Komentaras

1. Mokesčių administratoriui atliekant mokesčių mokėtojo operatyvų patikrinimą, pranešimas apie mokestinį patikrinimą mokesčių mokėtojui nesiunčiamas ir mokesčių mokėtojas apie pavedimo tikrinti išrašymą neinformuojamas.

3. Mokesčių administratorius turi teisę pradėti faktinį mokesčių mokėtojo patikrinimą be pranešimo apie pavedimo atlikti patikrinimą išrašymą tais atvejais, kai yra pagrįstos rizikos, kad mokesčių mokėtojas gali paslėpti ar sunaikinti patikrinimui atlikti reikiamus dokumentus, arba yra kitų aplinkybių, dėl kurių patikrinimas taptų neįmanomas arba jo atlikimas ypač pasunkėtų.

Komentaras

1. Komentuojama straipsnio dalis suteikia teisę mokesčių administratoriui pradėti faktinį mokesčių mokėtojo kompleksinį ar teminį patikrinimą nepranešus apie pavedimo tikrinti išrašymą, t. y. neišsiuntus mokesčių mokėtojui pranešimo apie mokestinį patikrinimą tais atvejais, kai:

1.1. yra pagrįstos rizikos, kad mokesčių mokėtojas gali paslėpti ar sunaikinti patikrinimui atlikti reikiamus dokumentus,

1.2. yra kitų aplinkybių, dėl kurių patikrinimas taptų neįmanomas arba jo atlikimas ypač pasunkėtų.

2. Šio komentaro pirmame punkte išvardytų aplinkybių buvimą mokesčių administratorius gali konstatuoti tik įvertinęs visą apie mokesčių mokėtoją turimą informaciją, nustatytus faktus ir aplinkybes, kurių pagrindu būtų galima teigti, jog išsiuntus mokesčių mokėtojui pranešimą apie

mokestinį patikrinimą, patikrinimo atlikimas taptų neįmanomas arba labai pasunkėtų, dėl to, kad mokesčių mokėtojas gali paslėpti ar sunaikinti patikrinimui atlikti reikiamus dokumentus, arba dėl kitų aplinkybių buvimo. Prie tokių atvejų galima būtų priskirti atvejus, kai mokesčių mokėtojas nebendradarbiauja su mokesčių administratoriumi, nevykdo jo teisėtų nurodymų, kviečiamas neatvyksta pas mokesčių administratorių ir pan.

122 STRAIPSNIS. Mokesčių administratoriaus pareigūno patekimas į mokesčių mokėtojo patalpas

1. Jeigu mokesčių administratorius praneša, jog pavedimas atlikti patikrinimą išrašytas, ir pavedime nurodyta mokesčių administratoriaus pareigūno atvykimo diena, mokesčių administratoriaus pareigūnas, atliekantis mokesčių mokėtojo patikrinimą ir pateikęs tarnybinį pažymėjimą bei pavedimą atlikti patikrinimą, turi teisę visą patikrinimo atlikimo laikotarpį mokesčių mokėtojo darbo valandomis nekliudomai įeiti į mokesčių mokėtojo patalpas, teritoriją (tarp jų nuomojamas ar naudojamas panaudos teisinių santykių pagrindu), taip pat į mokesčių mokėtojo privačias patalpas ir teritoriją, jei jose vykdoma veikla. Į fizinio asmens gyvenamąsias patalpas mokesčių administratoriaus pareigūnas turi teisę patekti tik tuo atveju, jei šis fizinis asmuo sutinka, jei įstatymai nenustato kitaip.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 1 dalyje įtvirtinta mokesčių administratoriaus pareigūno teisė patekti į mokesčių mokėtojo patalpas bei jos įgyvendinimo sąlygos. Mokesčių administratoriaus pareigūnas turi teisę mokesčių mokėtojo darbo valandomis nekliudomai įeiti į mokesčių mokėtojui nuosavybės teise priklausančias, nuomojamas ar naudojamas panaudos teisinių santykių pagrindu patalpas, teritoriją, taip pat į mokesčių mokėtojo privačias patalpas ir teritoriją, jei jose vykdoma veikla. Atliekantis mokesčių mokėtojo patikrinimą mokesčių administratoriaus pareigūnas įgyja minėtą teisę, pateikęs tarnybinį pažymėjimą bei pavedimą atlikti patikrinimą.

2. Jei įstatymai nenustato kitaip, tam, kad mokesčių administratoriaus pareigūnas galėtų patekti į fizinio asmens gyvenamąsias patalpas, būtinas šio fizinio asmens sutikimas, kuris gali būti išreikštas tiek žodžiu, tiek raštu.

2. Jei įstatymai nenustato kitaip, be išankstinio įspėjimo patekti į šio straipsnio 1 dalyje nurodytas mokesčių mokėtojo patalpas, išskyrus fizinio asmens gyvenamąsias patalpas, mokesčių administratorius turi teisę operatyvaus patikrinimo metu. Šiuo atveju įeiti į minėtas mokesčių mokėtojo patalpas mokesčių administratoriaus pareigūnas turi teisę ir ne darbo valandomis, jei yra pagrįstų įtarimų, kad daromi teisės pažeidimai.

Komentaras

1. Šioje dalyje numatoma išimtis, taikoma atliekant operatyvų patikrinimą (žr. MAĮ 115 str. 3 p. komentarą). Tuomet mokesčių administratoriaus pareigūnas gali patekti į šio straipsnio 1 dalyje nurodytas patalpas, išskyrus fizinio asmens gyvenamąsias patalpas:

1.1. be išankstinio įspėjimo;

1.2. ne darbo valandomis, jei kyla pagrįstų įtarimų, kad daromi teisės pažeidimai.

3. Mokesčių mokėtojas turi teisę atsisakyti įleisti mokesčių administratoriaus pareigūną į šio straipsnio 1 dalyje nurodytas patalpas, jei:

1) mokesčių mokėtojui nebuvo įteiktas pranešimas apie pavedimo atlikti patikrinimą išrašymą (išskyrus atvejus, kai patikrinimas gali būti atliekamas be pranešimo);

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas gali atsisakyti įleisti mokesčių administratoriaus pareigūną į šio straipsnio 1 dalyje nurodytas patalpas, jeigu jam nustatyta tvarka nebuvo įteiktas pranešimas apie pavedimo atlikti patikrinimą išrašymą (išskyrus atvejus, kai patikrinimas gali būti atliekamas be pranešimo, žr. MAĮ 121 str. 2 ir 3 d. komentarą.

2) mokesčių mokėtojui nepateikiamas pavedimas atlikti patikrinimą;

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas gali atsisakyti įleisti mokesčių administratoriaus pareigūną į šio straipsnio 1 dalyje nurodytas patalpas, jeigu jam nustatyta tvarka nebuvo pateiktas pavedimas atlikti patikrinimą (žr. MAĮ 120 str. 4 d. komentarą).

3) pavedime atlikti patikrinimą nenurodyti į patalpas norintys patekti mokesčių administratoriaus pareigūnai arba jie nepateikia savo tarnybinių pažymėjimų;

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas gali atsisakyti įleisti mokesčių administratoriaus pareigūną į šio straipsnio 1 dalyje nurodytas patalpas, jeigu yra bent viena iš šių aplinkybių:

1.1. pavedime atlikti patikrinimą nenurodyti į patalpas norintys patekti mokesčių administratoriaus pareigūnai;

1.2. pavedime atlikti patikrinimą nurodyti į patalpas norintys patekti mokesčių administratoriaus pareigūnai nepateikia savo tarnybinių pažymėjimų.

4) pavedime atlikti patikrinimą nurodyti patikrinimo atlikimo terminai neprasidėję arba pasibaigę.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas gali atsisakyti įleisti mokesčių administratoriaus pareigūną į šio straipsnio 1 dalyje nurodytas patalpas, jeigu pavedime atlikti patikrinimą nurodyti patikrinimo atlikimo terminai neprasidėję arba pasibaigę.

123 STRAIPSNIS. Tikrinimo objektai

Mokesčių administratoriaus pareigūnas turi teisę tikrinti mokesčių mokėtojo apskaitos, sandorių ir kitus dokumentus, registrus, kompiuterinės apskaitos sistemas ir jų duomenis, mokesčių mokėtojo veiklai naudojamus materialinius techninius išteklius, įrengimus bei pagamintą produkciją ir kitus objektus, kiek tai susiję su mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo bei atskirų mokesčių mokėtojo pareigų vykdymo patikrinimu.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalyje numatyta mokesčių administratoriaus pareigūno teisė tikrinti mokesčių mokėtojo apskaitos, sandorių ir kitus dokumentus, registrus, kompiuterinės apskaitos sistemas ir jų duomenis, kitus kompiuteryje (-iuose) esančius duomenis, mokesčių mokėtojo veiklai naudojamus materialinius techninius išteklius, įrengimus bei pagamintą produkciją ir kitus objektus. Ši teisė realizuojama tiek, kiek tai susiję su mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo bei atskirų mokesčių mokėtojo pareigų vykdymo patikrinimu. Pavyzdžiui, siekiant patikrinti pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumą, mokesčių administratoriaus pareigūnas turi teisę tikrinti mokesčių mokėtojo PVM sąskaitų - faktūrų registrus, jų išrašomas ir gaunamas PVM sąskaitas – faktūras bei kitus dokumentus, kuriais remiantis gali būti nustatomas šios mokestinės prievolės dydis.

124 STRAIPSNIS. Dokumentų paėmimas

1. Mokesčių administratoriaus pareigūnas, kai patikrinimas atliekamas mokesčių administratoriaus buveinėje, turi teisę mokesčių mokėtojo apskaitos ar kitus dokumentus paimti ne ilgiau kaip 30 dienų.

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje reglamentuota dokumentų iš mokesčių mokėtojo paėmimo trukmė, t.y. ne ilgiau kaip 30 dienų. Šis terminas yra bendrasis ir yra taikomas tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas nevengia pateikti dokumentus, netrukdo mokesčių administratoriaus pareigūnui ir kt.

2. Ilgesniam terminui, negu nurodyta šio straipsnio 1 dalyje, iki patikrinimo atlikimo pabaigos, mokesčių administratoriaus pareigūnas turi teisę paimti mokesčių mokėtojo apskaitos ar kitus dokumentus, jei:

1) mokesčių mokėtojas vengia pateikti dokumentus, kitokiu būdu trukdo mokesčių administratoriaus pareigūnui atlikti patikrinimą arba yra pagrįstos rizikos, kad dokumentai nebus išsaugoti;

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 2 dalyje numatytos išimtys, kuomet mokesčių administratorius turi teisę paimti mokesčių mokėtojo apskaitos ar kitus dokumentus ilgesniam nei 30 dienų terminui, t.y. numatyti atvejai, kai mokesčių administratoriaus pareigūnui dėl tam tikrų aplinkybių ar sudarytų kliūčių būtų sudėtinga ar neįmanoma tinkamai atlikti patikrinimą paėmus mokesčių mokėtojo apskaitos ar kitus dokumentus iki 30 dienų. Atliekančiam patikrinimą mokesčių administratoriaus pareigūnui atsiranda teisė ilgesniam nei 30 dienų terminui iki patikrinimo atlikimo pabaigos, paimti mokesčių mokėtojo apskaitos ar kitus dokumentus, esant aplinkybėms, kai:

1.1. mokesčių mokėtojas vengia pateikti dokumentus. Pavyzdžiui, mokesčių administratorius įteikia mokesčių mokėtojui pranešimą apie mokestinį patikrinimą, tačiau mokesčių administratoriaus atvykimo dieną mokesčių mokėtojas be svarbių priežasčių dokumentų nepateikia (neparengia);

1.2. mokesčių mokėtojas kitokiu būdu trukdo mokesčių administratoriaus pareigūnui atlikti patikrinimą. Pavyzdžiui, mokesčių administratorius įteikia mokesčių mokėtojui pranešimą apie mokestinį patikrinimą, tačiau mokesčių administratoriaus atvykimo dieną mokesčių mokėtojas nebūna savo patalpose arba neįleidžia mokesčių administratoriaus į patalpas.

1.3. yra pagrįstos rizikos, kad dokumentai nebus išsaugoti. Pavyzdžiui, mokesčių administratorius ankstesnio patikrinimo metu nustatė mokesčių mokėtojų buhalterinės apskaitos dokumentų praradimo atvejus.

2) naudojamos dvi ar daugiau apskaitos sistemos ir jų duomenys skiriasi;

Komentaras

1. Kai mokesčių mokėtojas, tvarkydamas savo apskaitą, naudoja dvi ar daugiau apskaitos sistemas ir jų duomenys skiriasi, mokesčių administratoriaus pareigūno atliekamas patikrinimas apsunkinamas, todėl tokiu atveju įstatymas numato mokesčių administratoriaus pareigūno teisę paimti mokesčių mokėtojo apskaitos ar kitus dokumentus ilgesniam nei 30 dienų terminui iki patikrinimo atlikimo pabaigos.

3) nepateiktos dvi ar daugiau tikrinamo laikotarpio to paties mokesčio deklaracijos;

Komentaras

1. Kai mokesčių mokėtojas netinkamai vykdo savo pareigą teikti deklaracijas ir nepateikia dviejų ar daugiau tikrinamo laikotarpio to paties mokesčio deklaracijų, mokesčių administratoriaus pareigūnas turi teisę paimti mokesčių mokėtojo apskaitos ar kitus dokumentus ilgesniam nei 30 dienų terminui iki patikrinimo atlikimo pabaigos.

4) pažeistos ar nuimtos mokesčių administratoriaus plombos (antspaudai), uždėtos (uždėti) ant dokumentų saugojimo vietų;

Komentaras

1. Mokesčių administratoriaus pareigūnas turi teisę paimti mokesčių mokėtojo apskaitos ar kitus dokumentus ilgesniam nei 30 dienų terminui iki patikrinimo atlikimo pabaigos tais atvejais, kai pažeistos ar nuimtos mokesčių administratoriaus plombos (antspaudai), uždėtos (uždėti) ant dokumentų saugojimo vietų.

5) tokia galimybė numatyta kituose įstatymuose.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius turi teisę paimti mokesčių mokėtojo apskaitos ar kitus dokumentus ilgesniam nei 30 dienų terminui iki patikrinimo atlikimo pabaigos ir kitais atvejais, jeigu tokia galimybė numatyta kituose įstatymuose.

3. Dokumentų paėmimas turi būti įformintas dokumentų poėmio aktu.

Komentaras

1. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. VA-85 (Žin., 2004, Nr. 77-2704) patvirtintos Dokumentų poėmio akto FR0707 forma bei Dokumentų paėmimo taisyklės, kurios nustato Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnų atliekamo mokesčių mokėtojo apskaitos, sandorių ir kitų

mokesčio apskaičiavimo teisingumui patikrinti reikalingų dokumentų paėmimo ir to paėmimo įforminimo reikalavimus.

2. Muitinės pareigūnų veiksmus atliekant dokumentų paėmimą ir Dokumentų poėmio akto formą nustato Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1B-468 (Žin., 2004, Nr. 77-2701) patvirtintos Objektų plombavimo (antspaudavimo) ir dokumentų paėmimo bei žymėjimo, vykdant Lietuvos Respublikos muitų teritorijoje savo veiklą vykdančių asmenų ūkinės komercinės veiklos, jos apskaitos, finansinės atskaitomybės, susijusios su muitų teisės aktų taikymu, tikrinimus, taisyklės.

4. Mokesčių administratoriaus pareigūnas mokesčių mokėtojo prašymu privalo leisti jam pasidaryti paimamų dokumentų kopijas. Mokesčių mokėtojas turi teisę reikalauti minėtų kopijų tikrumą patvirtinti mokesčių administratoriaus pareigūno žyma.

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje nustatyta mokesčių mokėtojo teisė pasidaryti mokesčių administratoriaus pareigūno paimamų dokumentų kopijas. Mokesčių administratoriaus pareigūnas mokesčių mokėtojo prašymu privalo leisti jam pasinaudoti šia teise.

2. Mokesčių mokėtojas turi teisę reikalauti paimamų dokumentų kopijų tikrumą patvirtinti mokesčių administratoriaus pareigūno žyma.

125 STRAIPSNIS. Daiktų paėmimas

1. Mokesčių administratoriaus pareigūnas turi teisę paimti mokesčių mokėtojui priklausančius daiktus, prekių ar produkcijos mėginius ir pavyzdžius, jei tai būtina mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti. Šie veiksmai turi būti įforminti Administracinių nusižengimų kodekso 599 straipsnyje nustatyta tvarka, o jei šis kodeksas šių veiksmų įforminimo nereglamentuoja, - centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimas:

Nr. XII-2312, 2016-04-14, paskelbta TAR 2016-04-26, i. k. 2016-10422.

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje numatyta mokesčių administratoriaus pareigūno teisė paimti mokesčių mokėtojui priklausančius daiktus, prekių ar produkcijos mėginius ir pavyzdžius, jei tai būtina mokesčių administratoriaus funkcijoms atlikti. Šiuos veiksmus mokesčių administratoriaus pareigūnas turi įforminti Administracinių nusižengimų kodekso 599 straipsnyje nustatyta tvarka, o jei šis kodeksas šių veiksmų įforminimo nereglamentuoja, – centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka.

2. Komentuojamo straipsnio dalyje nurodytų veiksmų įforminimą reglamentuoja, pavyzdžiui, Daiktų paėmimo protokolo FR1045 forma ir jos užpildymą nustatančios Dokumentų formų naudojimo ir užpildymo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2009 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. VA-2 „Dėl dokumentų formų naudojimo ir užpildymo taisyklių bei formų patvirtinimo“, Produkto mėginio paėmimo tirti aktas ir Produktų mėginių paėmimo ir perdavimo tirti taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2011 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. VA-5 „Dėl produktų mėginių paėmimo ir perdavimo tirti taisyklių patvirtinimo“, Mėginio ėmimo protokolas ir jo užpildymą reglamentuojantis Prekių mėginių (pavyzdžių) administravimo tvarkos aprašas, patvirtintas Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

generalinio direktoriaus 2024 m. gegužės 8 d. įsakymu Nr. 1BE-395 „Dėl prekių mėginių (pavyzdžių) administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-12-11 raštą Nr. (29.3-31-3)- R-4412.)

2. Daiktai, prekių ar produkcijos pavyzdžiai grąžinami, jei jie nėra fiziškai sunaudoti. Sunaudotų daiktų, prekių ar produkcijos pavyzdžių vertė mokesčių mokėtojui kompensuojama teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojui priklausantys daiktai, prekių ar produkcijos mėginiai ir pavyzdžiai grąžinami mokesčių mokėtojui, jeigu jie nėra fiziškai sunaudoti. Sunaudotų daiktų, prekių ar produkcijos pavyzdžių vertė mokesčių mokėtojui kompensuojama teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka.

126 STRAIPSNIS. Bendradarbiavimas su mokesčių mokėtoju mokestinio patikrinimo metu

1. Mokesčių mokėtojas sudaro mokesčių administratoriaus pareigūnui mokestiniam patikrinimui atlikti reikiamas sąlygas.

Komentaras

1. Reikalavimas sudaryti mokesčių administratoriaus pareigūnui mokestiniam patikrinimui atlikti reikiamas sąlygas, reiškia, jog mokesčių mokėtojas privalo skirti mokesčių administratoriaus pareigūnui tinkamą darbo vietą, kur jis galėtų atlikti savo pareigas.

2. Mokesčių mokėtojas privalo pateikti visus dokumentus, kompiuterinės apskaitos duomenis, reikiamus mokesčio apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumui patikrinti. Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas reikalaujamus dokumentus yra praradęs, mokesčių administratorius privalo mokesčių mokėtojui leisti juos atkurti ne per trumpesnį kaip 15 dienų terminą.

Komentaras

1. Siekiant tinkamai įgyvendinti mokesčių administratoriaus pareigą atlikti mokesčio apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumo patikrinimą, mokesčių administratoriui būtina turėti visus dokumentus, kompiuterinės apskaitos duomenis, reikiamus mokesčio apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo teisingumui patikrinti. Pareiga pateikti mokesčių administratoriui minėtus dokumentus bei duomenis nustatyta mokesčių mokėtojui.

2. Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas reikalaujamus dokumentus yra praradęs, mokesčių administratorius privalo mokesčių mokėtojui leisti juos atkurti ne per trumpesnį kaip 15 dienų terminą. Dingęs, visiškai ar iš dalies sugadintas mokesčių mokėtojo dokumentas turi būti atkuriamas vadovaujantis Dingusių, visiškai ar iš dalies sugadintų apskaitos dokumentų ir apskaitos registrų atkūrimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 1 d. nutarimu Nr. 1022 (Žin., 2002, Nr. 69-2822).

3. Mokesčių mokėtojas turi teisę mokestinio patikrinimo metu, taip pat jo rezultatų tvirtinimo metu teikti savo pastabas ir paaiškinimus dėl patikrinimo dalyko ir kitų su

patikrinimu susijusių aplinkybių. Rašytinės mokesčių mokėtojo pastabos, paaiškinimai ir įrodymai pridedami prie patikrinimo akto ir apie jų pateikimą yra pažymima patikrinimo akte.

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje nustatyta mokesčių mokėtojo teisė mokestinio patikrinimo metu, taip pat jo rezultatų tvirtinimo metu teikti savo pastabas ir paaiškinimus dėl patikrinimo dalyko ir kitų su patikrinimu susijusių aplinkybių**.** Tuo siekiama, kad jau mokestinio patikrinimo metu, įforminant bei tvirtinant patikrinimo rezultatus būtų išsiaiškintos ir nustatytos visos aplinkybės, reikšmingos teisingam mokesčio apskaičiavimui deklaravimui ir sumokėjimui.

2. Prie patikrinimo akto pridedamos rašytinės mokesčių mokėtojo pastabos, paaiškinimai ir įrodymai ir apie jų pateikimą yra pažymima patikrinimo akte.

4. Tais atvejais, kai į mokesčių mokėtojo turėtas išlaidas bei kitus mokėjimus, taip pat turto ir pajamų įsigijimo teisėtumą pagrindžiančius šaltinius nėra galimybės atsižvelgti, kadangi dokumentuose trūksta teisės aktuose numatytos informacijos (duomenų) ir (arba) mokesčių administratorius pagal šiuos dokumentus negali tiksliai identifikuoti juose nurodytų asmenų arba, mokesčių administratoriaus duomenimis, tokie asmenys neegzistuoja, mokesčių administratorius leidžia mokesčių mokėtojui centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka papildyti minėtus dokumentus trūkstama informacija (duomenimis). Šios nuostatos neriboja šio Įstatymo 69 straipsnio 2 dalies taikymo galimybių.

Straipsnio dalies pakeitimas:

Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

1. 1. Tais atvejais, kai į mokesčių mokėtojo turėtas išlaidas bei kitus mokėjimus, taip pat turto ir pajamų įsigijimo teisėtumą pagrindžiančius šaltinius nėra galimybės atsižvelgti, kadangi dokumentuose trūksta teisės aktuose numatytos informacijos (duomenų) ir (arba) mokesčių administratorius pagal šiuos dokumentus negali tiksliai identifikuoti juose nurodytų asmenų arba, mokesčių administratoriaus duomenimis, tokie asmenys neegzistuoja, mokesčių administratorius leidžia mokesčių mokėtojui papildyti minėtus dokumentus trūkstama informacija (duomenimis) Apskaitos dokumentų papildymo tvarkos apraše, patvirtintame Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2023 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. VA-27 „Dėl Apskaitos dokumentų papildymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka.

2. Mokestinio patikrinimo (mokestinio tyrimo) metu mokesčių mokėtojas gali papildyti apskaitos dokumentus (išskyrus pagrindžiančius grynųjų pinigų operacijas) Apraše nurodyta informacija (duomenimis) po to, kai jį raštu dėl papildytinų dokumentų informuoja mokesčių administratorius. Jei mokestinio patikrinimo (mokestinio tyrimo) metu savo apskaitos dokumentuose informacijos trūkumą aptinka pats mokesčių mokėtojas, jis apie tai gali informuoti kontrolės veiksmus atliekantį mokesčių administratorių, kuris įvertins galimybę leisti šiam mokesčių mokėtojui papildyti apskaitos dokumentus Apraše nustatyta tvarka. Papildytinus apskaitos dokumentus turi papildyti šiuos dokumentus parengęs mokesčių mokėtojas.

3. MAĮ 126 straipsnio 4 dalies nuostatos neriboja MAĮ 69 straipsnio 2 dalies, t. y. mokesčio apskaičiavimo taikant turinio viršenybės prieš formą principo, taikymo galimybių (žr. MAĮ 69 straipsnio 2 dalies komentarą). Pavyzdžiui, mokesčių mokėtojo turimoje PVM sąskaitoje faktūroje nėra nurodyta ar neteisingai nurodyta visa teisės aktuose numatyta informacija (duomenys) ir mokesčių mokėtojas Apskaitos dokumentų papildymo tvarkos apraše nustatyta tvarka nėra papildęs minėto dokumento trūkstama informacija (duomenimis). Tokia aplinkybė pati savaime nepaneigia

mokesčių mokėtojo teisės į PVM atskaitą, jeigu įrodymų visuma leidžia teigti, kad įvyko būtent tokio turinio ūkinė operacija, kuri atsispindi finansinės apskaitos dokumentuose.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-08-18 raštą Nr. (32.44-31-3 Mr)-R-3231.)

127 STRAIPSNIS. Mokesčių administratoriaus ir teisėsaugos bei kitų kontroliuojančių įstaigų ar institucijų tarpusavio pagalba mokestinio patikrinimo metu

1. Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas nevykdo teisėtų mokesčių administratoriaus pareigūno nurodymų arba kai mokestinio patikrinimo metu iškyla būtinybė atlikti tam tikrus veiksmus, kurių mokesčių administratoriaus pareigūnas atlikti pagal galiojančius įstatymus neturi teisės (krata, asmens apžiūra ir pan.), mokesčių administratorius turi teisę kreiptis į atitinkamas teisėsaugos arba kontroliuojančias įstaigas ar institucijas su prašymu padėti jam įgyvendinti savo teises ar tinkamai atlikti funkcijas.

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje įtvirtinta mokesčių administratoriaus teisė kreiptis į atitinkamas teisėsaugos arba kontroliuojančias įstaigas ar institucijas su prašymu padėti jam įgyvendinti savo teises ar tinkamai atlikti funkcijas tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas nevykdo teisėtų mokesčių administratoriaus pareigūno nurodymų arba kai mokestinio patikrinimo metu iškyla būtinybė atlikti tam tikrus veiksmus, kurių mokesčių administratoriaus pareigūnas atlikti pagal galiojančius įstatymus neturi teisės (krata, asmens apžiūra ir pan.). Pavyzdžiui, jeigu asmuo, gavęs šaukimą atvykti pas administracinį nusižengimą tiriantį mokesčių administratoriaus pareigūną, be pateisinamos priežasties neatvyksta į Valstybinę mokesčių inspekciją, kai šiam asmeniui buvo tinkamai pranešta Administracinių nusižengimų kodekso 573 straipsnyje nustatyta tvarka ir jam neatvykus neįmanoma ištirti ar išnagrinėti administracinio nusižengimo bylos, mokesčių administratoriaus pareigūnas gali kreiptis į vietos policiją, kuri, vadovaudamasi Administracinių nusižengimų kodekso 596 straipsniu, administracinio nusižengimo protokolui surašyti administracinėn atsakomybėn traukiamą asmenį gali atvesdinti į Valstybinę mokesčių inspekciją.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-12-11 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-4414.)

2. Mokesčių administratorius, mokestinio patikrinimo metu nustatęs, kad yra nusikalstamos veikos ar kitų teisės pažeidimų, kurių tyrimas nepriklauso jo kompetencijai, požymių, apie juos privalo informuoti teisėsaugos arba atitinkamas kontroliuojančias įstaigas ar institucijas.

Komentaras

1. Šioje komentuojamo straipsnio dalyje nustatyta mokesčių administratorius pareiga informuoti teisėsaugos arba atitinkamas kontroliuojančias įstaigas ar institucijas apie mokestinio patikrinimo metu nustatytus nusikalstamos veikos ar kitų teisės pažeidimų, kurių tyrimas nepriklauso jo kompetencijai, požymius.

128 STRAIPSNIS. Mokestinio patikrinimo rezultatų įforminimas ir patvirtinimas

1. Mokestinio patikrinimo rezultatai įforminami patikrinimo aktu.

Komentaras

1. Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnui atlikus kompleksinį ar teminį patikrinimą, patikrinimo rezultatai įforminami patikrinimo aktu. Patikrinimo akte nurodomi tikrinti mokesčiai, bei laikotarpis (-iai) už kurį (-iuos) jie buvo tikrinti, mokesčių administratoriaus pareigūno patikrinimo metu atlikti veiksmai (duoti nurodymai, atlikti faktiniai tikrinimai ir pan.), aprašyti mokesčių įstatymų pažeidimai (jei tokių buvo nustatyta), kiti mokestinio patikrinimo metu nustatyti faktai, taip pat pateikiama kita numatyta informacija. Patikrinimo akto FR0680 forma ir šios formos pildymo taisyklės yra patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 10 d. įsakymu Nr. VA-90 (Žin., 2004, Nr. 79-2826).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-10 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11124.)

2. Patikrinimo aktu įforminti mokestinio patikrinimo rezultatai patvirtinami sprendimu dėl patikrinimo akto tvirtinimo arba patikrinimo pažyma.

Komentaras

1. Sprendimu dėl patikrinimo akto tvirtinimo tvirtinami kompleksinio ar teminio patikrinimo, kurio metu buvo nustatyta mokesčių įstatymų pažeidimų, rezultatai (žr. MAĮ 132 straipsnio komentarą).

2. Kompleksinio ar teminio patikrinimo, kurio metu mokesčių įstatymų pažeidimų nebuvo nustatyta, taip pat likviduoto ar mirusio mokesčių mokėtojo veiklos patikrinimo rezultatai tvirtinami patikrinimo pažyma (žr. MAĮ 130 straipsnio komentarą).

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalių, taip pat šio Įstatymo 129-132 straipsnių nuostatos netaikomos atliekant operatyvų patikrinimą ir muitinės administruojamų mokesčių patikrinimą. Operatyvaus patikrinimo rezultatų įforminimo ir patvirtinimo tvarką nustato centrinis mokesčių administratorius, suderinęs su finansų ministru.

Straipsnio pakeitimas:

Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

Komentaras

1. Komentuojama straipsnio dalis nustato, kad šio straipsnio 1 ir 2 dalių, taip pat MAĮ 129-132 straipsnių nuostatos netaikomos Valstybinės mokesčių inspekcijos atliekamam operatyviam patikrinimui ir muitinės administruojamų mokesčių atliekamiems patikrinimams.

2. Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnų atlikto operatyvaus patikrinimo rezultatai gali būti įforminami operatyvaus patikrinimo pažyma, priešpriešinės informacijos surinkimo pažyma, administracinės teisės pažeidimo protokolu, įstatymo pažeidimo protokolu, ar kitu dokumentu, kurio formą ir pildymo tvarką nustato Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos. Operatyvių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir tvirtinimo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. VA-128 (Žin., 2004, Nr. 107-4025).

3. Operatyvaus patikrinimo pavedimo ir operatyvių patikrinimų rezultatų įforminimo dokumentų formų naudojimo ir užpildymo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2008 m. gruodžio 30 d. įsakymu, Nr. VA-71 (Žin., 2009, Nr. 5-135).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-10 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11124.)

129 STRAIPSNIS. Patikrinimo aktas

1. Patikrinimo aktą pasirašo patikrinimą atlikęs mokesčių administratoriaus pareigūnas.

Komentaras

1. Vadovaujantis MAĮ 128 straipsnio 1 dalimi, kompleksinio ir teminio patikrinimo rezultatai įforminami patikrinimo aktu, kurį turi pasirašyti patikrinimą atlikęs ir patikrinimo aktą įforminęs pareigūnas. Jeigu patikrinimą atliko keli mokesčių administratoriaus pareigūnai, patikrinimo akte turi būti nurodytos jų pareigos, vardai, pavardės ir parašai, išskyrus atvejus, kai dėl tam tikrų aplinkybių (pvz., dėl ligos, pakeitus darbą) vienas iš pareigūnų nedalyvavo mokestinio patikrinimo atlikimo procese iki patikrinimo akto surašymo.

2. MAĮ 129 straipsnio nuostatos netaikomos atliekant operatyvų patikrinimą ir muitinės administruojamų mokesčių patikrinimą (MAĮ 128 straipsnio 3 dalis).

2. *Neteko galios nuo 2016-01-01.*
Straipsnio dalies naikinimas:
Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

3. *Neteko galios nuo 2016-01-01.*
Straipsnio dalies naikinimas:
Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

4. Vienas patikrinimo akto egzempliorius įteikiamas mokesčių mokėtojui. Prie šio egzemplioriaus pridedami visi priedai, jei juose nėra valstybės paslaptį sudarančios informacijos, taip pat paslaptimi pagal šį Įstatymą laikomos informacijos apie kitą mokesčių mokėtoją.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalis įpareigoja mokesčių administratorių vieną patikrinimo akto egzempliorių įteikti mokesčių mokėtojui. Dokumentų įteikimą reglamentuoja MAĮ 164 straipsnis (žr. MAĮ 164 straipsnio komentarą).

2. Priedai pridedami prie kiekvieno patikrinimo akto egzemplioriaus, tačiau prie mokesčių mokėtojui (jo atstovui) įteikiamo patikrinimo akto egzemplioriaus gali būti pridedami tik tokie priedai, kuriuose nėra valstybės paslaptį sudarančios informacijos, taip pat paslaptimi laikomos informacijos apie kitą mokesčių mokėtoją. Valstybės paslaptį sudarančios informacijos kategorijas nustato Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymas (Žin., 1999, Nr. 105-3019; 2004, Nr. 4-29). Informacijos apie mokesčių mokėtoją slaptumą ir jos paskleidimo tvarką reglamentuoja MAĮ 38 ir 39 straipsniai (žr. MAĮ 38 ir 39 straipsnių komentarus).

130 STRAIPSNIS. Patikrinimo pažyma

1. Tais atvejais, kai mokestinio patikrinimo metu mokesčių administratoriaus pareigūnas nenustatė mokesčių įstatymų pažeidimų, mokestinio patikrinimo rezultatai patvirtinami patikrinimo pažyma, kurią pasirašo mokesčių administratoriaus viršininkas ar jo tam įgaliotas pareigūnas. Tvirtinant mokestinio patikrinimo rezultatus patikrinimo pažyma, atsižvelgiama į patikrinimo akto medžiagą ir į kitas aplinkybes, kurios gali būti svarbios tvirtinant mokestinio patikrinimo rezultatus.

Komentaras

1. Mokestinio patikrinimo, kurio metu mokesčių įstatymų pažeidimų nenustatyta, rezultatai tvirtinami patikrinimo pažyma. Patikrinimo pažymą pasirašo mokesčių administratoriaus viršininkas ar jo tam įgaliotas pareigūnas. Patikrinimo rezultatus tvirtinant patikrinimo pažyma turi būti atsižvelgiama į visą patikrinimo akto medžiagą ir į kitas aplinkybes, kurios gali būti svarbios tvirtinant mokestinio patikrinimo rezultatus.

2. Valstybinės mokesčių inspekcijos naudojama patikrinimo pažymos FR0681 forma ir šios formos pildymo taisyklės yra patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 10 d. įsakymu Nr. VA-90 (Žin., 2004, Nr. 79-2826).

3. MAĮ 130 straipsnio nuostatos netaikomos Valstybinės mokesčių inspekcijos atliekamam operatyviam patikrinimui ir muitinės administruojamų mokesčių atliekamiems patikrinimams (MAĮ 128 straipsnio 3 dalis).

2. Mokesčių administratorius, tvirtindamas patikrinimo aktą patikrinimo pažyma, gali priimti sprendimą:

1) patvirtinti patikrinimo aktą;

2) pavesti pakartotinai patikrinti mokesčių mokėtoją.

Komentaras

1. Mokesčių administratoriaus pareigūnas gali priimti vieną iš komentuojamoje straipsnio dalyje išvardytų sprendimų. Kai kuriais atvejais dėl atskirų patikrinimo akto rezultatų gali būti priimami keli skirtingi sprendimai (pvz., dalis patikrinimo rezultatų patvirtinama, o dėl kitos dalies - pavedama atlikti pakartotinį patikrinimą).

3. Šio straipsnio 2 dalies 2 punkte numatytu atveju patikrinimo pažymoje nurodomos priežastys, dėl kurių pavedama pakartotinai patikrinti mokesčių mokėtoją, ir patikrinimo pažymos apskundimo tvarka.

Komentaras

1. Komentuojama straipsnio dalis numato, kad tais atvejais, kai tvirtinant patikrinimo aktą patikrinimo pažyma, priimamas sprendimas pavesti pakartotinai patikrinti mokesčių mokėtoją, patikrinimo pažymoje turi būti nurodomos konkrečios priežastys, dėl kurių pavedama pakartotinai patikrinti mokesčių mokėtoją, taip pat turi būti nurodoma ir patikrinimo pažymos apskundimo tvarka.

2. Patikrinimo pažyma, kuria patvirtinti patikrinimo, kurio metu nenustatyta mokesčių įstatymų pažeidimų, rezultatai arba pavedama atlikti pakartotinį patikrinimą, gali būti apskųsta Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (Žin., 1999, Nr. 13-308; 2000, Nr. 85-2566) nustatyta tvarka.

3. Patikrinimo pažyma, kuria tvirtinami likviduoto ar mirusio mokesčių mokėtojo patikrinimo, kurio metu buvo nustatyti mokesčių įstatymų pažeidimai, rezultatai arba dėl jų pavedama atlikti pakartotinį patikrinimą, gali būti skundžiama Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (Žin., 2004, Nr. 63-2243) IX skyriuje nustatyta tvarka.

(2007 m. liepos 3 d. įstatymo Nr. X-1249 redakcija, Žin., 2007, Nr. 80-3220; šio straipsnio nauja redakcija galioja nuo 2007 m. liepos 19 d.).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11125.)

4. Patikrinimo pažyma turi būti surašyta ne vėliau kaip per 5 dienas po patikrinimo akto įteikimo mokesčių mokėtojui dienos.

Komentaras

Ši komentuojama straipsnio dalis nustato 5 kalendorinių dienų terminą patikrinimo pažymai surašyti. Šis terminas pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos, po to, kai mokesčių mokėtojui (jo atstovui) buvo įteiktas patikrinimo aktas. Dokumentų įteikimą reglamentuoja MAĮ 164 straipsnis (žr. MAĮ 164 straipsnio komentarą).

5. Vienas patikrinimo pažymos egzempliorius įteikiamas mokesčių mokėtojui.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio dalis įpareigoja mokesčių administratorių vieną patikrinimo pažymos egzempliorių įteikti mokesčių mokėtojui. Dokumentų įteikimą reglamentuoja MAĮ 164 straipsnis (žr. MAĮ 164 straipsnio komentarą).

6. Patikrinimo pažyma taip pat patvirtinami likviduoto arba mirusio mokesčių mokėtojo veiklos patikrinimo rezultatai. Šiuo atveju šio Įstatymo nuostatos, susijusios su patikrinimo akto ir pažymos įteikimu mokesčių mokėtojo teisių perėmėjams, taikomos pagal galimybes.
Straipsnio pakeitimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

Komentaras

1. Vadovaujantis komentuojama straipsnio dalies nuostata, patikrinimo pažyma tvirtinami ne tik mokestinio patikrinimo, kurio metu nebuvo nustatyta mokesčių įstatymų pažeidimų, rezultatai, bet taip pat ir likviduoto ar mirusio mokesčių mokėtojo patikrinimo, kurių metu gali būti nustatyti ir mokesčių įstatymų pažeidimai, rezultatai.

2. Patikrinimo pažyma turi būti surašyta per objektyviai įmanomą laikotarpį. Atlikus likviduoto ar mirusio mokesčių mokėtojo mokestinį patikrinimą, patikrinimo aktas ir patikrinimo pažyma mokesčių mokėtojo teisių perėmėjams įteikiami tik tuo atveju, jei yra galimybė juos įteikti (pvz., žinomi įpėdiniai, jų gyvenamoji vieta, įpėdiniai ir likviduoto juridinio asmens dalyviai, kurie, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74 – 2262, toliau – CK) nuostatomis, atsako už likviduoto juridinio asmens (individualios įmonės ar ūkinės bendrijos) prievoles, neatsisako šių dokumentų priimti). Jeigu tokios galimybės nėra, patikrinimo aktas ir patikrinimo pažyma mokesčių mokėtojo teisių perėmėjams neįteikiami. Jeigu patikrinimo akto ir patikrinimo pažymos mokesčių mokėtojo teisių perėmėjams nepavyksta įteikti vienu iš dokumentų įteikimų būdų, pvz., siunčiant registruotu laišku, mokesčių administratoriaus pareigūnas neprivalo taikyti kitų MAĮ 164 straipsnyje nustatytų dokumentų įteikimo būdų.

131 STRAIPSNIS. Pastabų dėl patikrinimo akto pateikimas

1. Mokesčių mokėtojas, nesutikdamas su patikrinimo akte papildomai apskaičiuotomis mokesčių ir su jais susijusiomis sumomis, taip pat norėdamas pagrįsti kitas aplinkybes, kurios bus svarbios tvirtinant patikrinimo rezultatus, turi teisę per 30 dienų nuo patikrinimo akto įteikimo jam dienos pateikti rašytines pastabas dėl patikrinimo akto.

Komentaras

1. Susipažinęs su patikrinimo aktu, mokesčių mokėtojas turi teisę mokesčių administratoriui pateikti pastabas dėl patikrinimo akto, jeigu jis nesutinka su patikrinimo akte papildomai apskaičiuotomis mokesčių ir su jais susijusiomis sumomis, taip pat jei nori pagrįsti kitas aplinkybes, kurios gali būti svarbios tvirtinat patikrinimo rezultatus. Tai gali būti mokesčių mokėtojo pateikti tam tikri faktai ar aplinkybės dėl patikrinimo rezultatų teisėtumo ir pagrįstumo, aplinkybės, galinčios turėti įtakos baudos dydžiui ar priimant sprendimą dėl atleidimo nuo delspinigių, pasiūlymas pasirašyti susitarimą dėl mokesčio ir su juo susijusių sumų dydžio ir pan..

2. Visos mokesčių mokėtojo teikiamos pastabos turi būti susijusios su patikrinimo dalyku, t. y. su patikrinimo akto rezultatais, patikrinimo akto teisėtumu ir pagrįstumu. Su patikrinimo dalyku nesusijusių pastabų mokesčių administratorius nevertina.

3. Pastabas dėl patikrinimo akto mokesčių mokėtojas turi teisę pateikti per 30 kalendorinių dienų pradedant skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai MAĮ 164 straipsnyje nustatyta tvarka mokesčių mokėtojui buvo įteiktas patikrinimo aktas.

4. Mokesčių mokėtojas turi teisę papildyti ar pakeisti savo valstybinei mokesčių inspekcijai pateiktas pastabas. Pastabų dėl patikrinimo akto papildymo ar pakeitimo tvarką nustato Mokestinių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir patvirtinimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. VA-87 (Žin., 2004, Nr. 80-2876).

5. MAĮ 131 straipsnio nuostatos netaikomos Valstybinės mokesčių inspekcijos atliekamam operatyviam patikrinimui ir muitinės administruojamų mokesčių atliekamiems patikrinimams (MAĮ 128 straipsnio 3 dalis).

2. Mokesčių mokėtojo prašymu pastabų dėl patikrinimo akto pateikimo terminą dėl svarbių priežasčių dar 30 dienų gali pratęsti atitinkamo mokesčių administratoriaus viršininkas arba jo tam įgaliotas pareigūnas.

Komentaras

1.Jeigu mokesčių mokėtojas žino, kad dėl ligos ar kitų svarbių priežasčių negalės pastabų pateikti nustatytu laiku, jis gali raštu kreiptis į mokesčių administratorių su prašymu pastabų pateikimo terminą pratęsti dar 30 dienų. Toks prašymas nagrinėjamas, jeigu jis gaunamas nepasibaigus pastabų pateikimo terminui ir gali būti išnagrinėtas iki termino, kada turi būti priimtas sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo pabaigos.

2. Mokesčių administratoriaus viršininkas ar jo įgaliotas pareigūnas savo sprendimu šį terminą gali pratęsti ne ilgiau, kaip dar 30 dienų.

3. Mokesčių mokėtojas rašytiniu pareiškimu gali nurodyti, kad nesinaudos savo teise pateikti pastabas dėl patikrinimo akto.

Straipsnio dalies pakeitimas:

Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas, sutinkantis su patikrinimo akto rezultatais arba dėl kitų priežasčių neketinantis pasinaudoti teise teikti pastabas dėl patikrinimo akto, apie tai gali pažymėti patikrinimo akte arba informuoti mokesčių administratorių atskiru raštu.

2. Tokiu atveju sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo gali būti priimtas nelaukiant kol baigsis šio straipsnio 1 dalyje nustatytas 30 dienų pastabų dėl patikrinimo akto pateikimo terminas.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11125.)

132 STRAIPSNIS. Sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo

1. Tais atvejais, kai mokestinio patikrinimo metu mokesčių administratoriaus pareigūnas nustatė mokesčių įstatymų pažeidimų, patikrinimo rezultatai patvirtinami sprendimu dėl patikrinimo akto tvirtinimo. Sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo priimamas atsižvelgiant į patikrinimo akto medžiagą bei į mokesčių mokėtojo pastabas dėl patikrinimo akto (jei jos buvo pateiktos).

Komentaras

1. Mokestinio patikrinimo, kurio metu buvo nustatyti mokesčių įstatymų pažeidimai, rezultatai tvirtinami sprendimu dėl patikrinimo akto tvirtinimo. Sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo priima mokesčių administratoriaus viršininkas ar jo tam įgaliotas asmuo.

2. Mokesčių administratoriaus pareigūnas, priimdamas sprendimą privalo išnagrinėti ir įvertinti patikrinimo aktą, su juo susijusią medžiagą, taip pat mokesčių mokėtojo nustatyta tvarka pateiktas pastabas dėl patikrinimo akto (jeigu jos buvo pateiktos). Sprendime dėl patikrinimo akto tvirtinimo turi būti nurodyta, į kurias pastabas buvo atsižvelgta ar neatsižvelgta, jei nebuvo atsižvelgta, turi būti nurodytos motyvuotos priežastys. Mokesčių administratoriaus pareigūnai nevertina tų pastabų, kurios nesusijusios su patikrinimo dalyku, t. y. nėra susijusios su patikrinimo aktu ir nėra svarbios tvirtinant patikrinimo rezultatus, tačiau apie tai taip pat turi būti pažymima sprendime dėl patikrinimo akto tvirtinimo.

3. Valstybinės mokesčių inspekcijos naudojama Sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo FR0682 forma ir šios formos pildymo taisyklės yra patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 10 d. įsakymu Nr. VA-90 (Žin., 2004, Nr. 79-2826).

2. Mokesčių administratorius, priimdamas sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, gali:

1) patvirtinti patikrinimo aktą;
2) patikrinimo aktą patvirtinti iš dalies;
3) nepatvirtinti patikrinimo akto;
4) pavesti pakartotinai patikrinti mokesčių mokėtoją;
5) pakeisti patikrinimo aktą.

Komentaras

1. Mokesčių administratoriaus pareigūnas gali priimti vieną iš komentuojamoje straipsnio dalyje išvardytų sprendimų. Kai kuriais atvejais dėl atskirų patikrinimo akto rezultatų gali būti priimami keli skirtingi sprendimai (pvz., dalis patikrinimo rezultatų patvirtinama, o dėl kitos dalies - pavedama atlikti pakartotinį patikrinimą).

3. Šio straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais atvejais sprendime dėl patikrinimo akto tvirtinimo nurodoma konkreti papildomai apskaičiuotų mokesčių, apskaičiuotų delspinigių ir paskirtų baudų suma, taip pat išdėstoma sprendimo apskundimo tvarka.

Komentaras

1. Komentuojama straipsnio dalis nustato, kad tais atvejais, kai mokesčių administratoriaus viršininkas ar jo tam įgaliotas asmuo priima sprendimą patvirtinti patikrinimo aktą ar patikrinimo aktą patvirtinti iš dalies, sprendime dėl patikrinimo akto tvirtinimo turi būti nurodyti patikrinimo rezultatai, kokie teisės aktai, jų straipsniai (dalys) buvo pažeisti, nustatytos mokesčių sumos, apskaičiuoti delspinigiai, baudos dydis bei motyvai, pagrindžiantys paskirtos baudos dydį bei kita Mokestinių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir patvirtinimo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. VA-87 (Žin., 2004, Nr. 80-2876), nurodyta informacija.

2. Sprendime dėl patikrinimo akto tvirtinimo turi būti nurodyta sprendimo apskundimo tvarka. Patikrinimo akto tvirtinimo metu priimti sprendimai skundžiami MAĮ IX skyriuje nustatyta tvarka (žr.MAĮ IX skyriaus komentarą).

4. Jeigu nustatoma, kad padarytas mokesčių įstatymų pažeidimas turi nusikalstamos veikos požymių, mokesčių administratorius mokestinio patikrinimo medžiagą, susijusią su galimai mokesčių mokėtojo padaryta nusikalstama veika, perduoda ikiteisminio tyrimo įstaigai ar prokurorui, priima šio straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytus sprendimus ir juose nurodo konkrečią papildomai apskaičiuotų mokesčių ir apskaičiuotų delspinigių sumą, o baudos skyrimą sustabdo iki ikiteisminio tyrimo įstaigos, prokuroro ar teismo sprendimo dėl mokesčių mokėtojo patraukimo baudžiamojon atsakomybėn, jo kaltės ir nubaudimo pagal *Baudžiamąjį kodeksą*, įsiteisėjimo. Baudos skyrimas nepradedamas, jei baudžiamoji byla buvo iškelta iki mokestinio patikrinimo pradžios.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio 4 dalies reglamentavimu užtikrinamas tinkamas *non bis in idem* principo įgyvendinimas. Minėtas principas, numatytas Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnio 5 dalyje, reiškia draudimą bausti antrą kartą už tą pačią teisei priešingą veiką. Pažymėtina, kad už mokesčių įstatymų pažeidimus gali kilti ne tik MAĮ nustatyta atsakomybė ir dėl to būti skiriamos baudos, bet ir baudžiamoji atsakomybė, jeigu tie pažeidimai atitinka Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse (toliau – BK) apibrėžtas nusikalstamų veikų sudėtis.

2. Pirmiausia, tam, kad galėtų būti pritaikytas konstitucinis draudimo bausti antrą kartą už tą pačią teisei priešingą veiką principas, mokesčių administratorius mokestinio patikrinimo metu turi nustatyti, kad padarytas mokesčių įstatymų pažeidimas galimai atitinka nusikalstamos veikos sudėties požymius, reikšmingus atitinkamai veikai pagal BK kvalifikuoti.

3. Mokesčių administratorius, nustatęs, kad padarytas mokesčių įstatymų pažeidimas galimai turi nusikalstamos veikos požymių, perduoda ikiteisminio tyrimo įstaigai (ikiteisminio tyrimo įstaigų sąrašą nustato Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 165 straipsnio 1 dalis) ar prokurorui mokestinio patikrinimo medžiagą, susijusią su galimai mokesčių mokėtojo padaryta nusikalstama veika, priima vieną iš komentuojamo straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose numatytų sprendimų – patvirtina patikrinimo aktą arba patikrinimo aktą patvirtina iš dalies ir jame nurodo konkrečią papildomai apskaičiuotų mokesčių ir apskaičiuotų delspinigių sumą, tačiau neskiria baudos. Taigi, MAĮ 139 straipsnyje numatytos baudos už mokesčių įstatymų pažeidimus skyrimą mokesčių mokėtojui mokesčių administratorius sustabdo (neskiria konkrečios baudos), kol įsiteisėja ikiteisminio tyrimo įstaigos, prokuroro ar teismo priimtas sprendimas dėl mokesčių mokėtojo patraukimo baudžiamojon atsakomybėn, jo kaltės ir nubaudimo pagal BK. Jeigu baudžiamoji byla buvo iškelta iki mokestinio patikrinimo pradžios (jeigu baudžiamoji byla buvo iškelta už tą patį tikrinamąjį laikotarpį, už kurį yra atliekamas mokestinis patikrinimas), mokesčių administratorius neinicijuoja baudos skyrimo procedūros.

5. Šio straipsnio 4 dalyje nurodytu atveju ikiteisminio tyrimo įstaigai, prokurorui ar teismui priėmus sprendimą dėl mokesčių mokėtojo patraukimo baudžiamojon atsakomybėn, jo kaltės ir nubaudimo pagal *Baudžiamąjį kodeksą* ir šiam sprendimui įsiteisėjus, mokesčių administratorius per 30 dienų nuo šio sprendimo gavimo dienos atnaujina baudos skyrimą ir priima vieną iš šių sprendimų:

1) teismui priėmus apkaltinamąjį nuosprendį, kuriuo mokesčių mokėtojas nuteisiamas dėl nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo ekonomikai ir verslo tvarkai, finansų sistemai padarymo, dėl sukčiavimo mokesčių apskaičiavimo ar sumokėjimo srityje arba dėl neteisėto praturtėjimo, ir šiam nuosprendžiui įsiteisėjus, atnaujina baudos skyrimą ir papildomu sprendimu dėl patikrinimo akto tvirtinimo nebeskiria mokesčių mokėtojui baudos;

2) teismui priėmus išteisinamąjį nuosprendį ir jam įsiteisėjus, taip pat tuo atveju, kai buvo atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą, ikiteisminis tyrimas buvo nutrauktas, atnaujina baudos skyrimą ir papildomu sprendimu dėl patikrinimo akto tvirtinimo patvirtina mokesčių mokėtojui skirtiną baudą, atsižvelgdamas į šio Įstatymo 140 straipsnyje nustatytas baudų skyrimo taisykles.

Komentaras

1. Ikiteisminio tyrimo įstaigai, prokurorui ar teismui priėmus sprendimą dėl mokesčių mokėtojo patraukimo baudžiamojon atsakomybėn, jo kaltės ir nubaudimo pagal BK ir šiam sprendimui įsiteisėjus, mokesčių administratorius per 30 kalendorinių dienų nuo šio sprendimo gavimo dienos atnaujina baudos skyrimo procedūrą ir priima vieną iš komentuojamos dalies 1 ir 2 punkte numatytų sprendimų.

2. Kai teismas mokesčių mokėtojo atžvilgiu priima apkaltinamąjį nuosprendį, kuriuo mokesčių mokėtojas nuteisiamas dėl nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo ekonomikai ir verslo tvarkai (BK 31 skyrius), finansų sistemai (BK 32 skyrius) padarymo, dėl sukčiavimo (BK 182 straipsnis) mokesčių apskaičiavimo ar sumokėjimo srityje arba dėl neteisėto praturtėjimo (BK 189^1 straipsnis) ir šis nuosprendis įsiteisėja, mokesčių administratorius per 30 kalendorinių dienų nuo nuosprendžio gavimo dienos atnaujina baudos skyrimo procedūrą ir priėmęs antrą (papildomą) sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo nebeskiria baudos mokesčių mokėtojui.

Pavyzdys

VMI, atlikusi UAB „A“ mokestinį patikrinimą ir nustačiusi, kad tikrinamuoju laikotarpiu (2017-01-01 – 2017-12-31) UAB „A“, siekdama išvengti 35 000 Eur pelno mokesčio, į 2017 m. Pelno mokesčio deklaraciją įrašė neteisingus duomenis apie savo pajamas bei nustačiusi, kad UAB „A“ padarytas mokesčių įstatymų pažeidimas galimai turi nusikalstamos veikos, numatytos BK 220 straipsnio 2 dalyje, požymių, perdavė mokestinio patikrinimo medžiagą Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybai. 2019-01-21 VMI priėmė sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo ir jame nurodė konkrečias papildomai apskaičiuoto pelno mokesčio ir delspinigių sumas ir sustabdė MAĮ 139 straipsnyje numatytos baudos už mokesčių įstatymų pažeidimus skyrimą. Vilniaus apylinkės teismas 2019-05-28 UAB „A“ atžvilgiu priėmė ir paskelbė apkaltinamąjį nuosprendį. VMI, 2019-06-18 gavusi įsiteisėjusį Vilniaus apylinkės teismo nuosprendį, 2019-07-08 atnaujino baudos skyrimo procedūrą ir priėmė antrą (papildomą) sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kuriuo nebeskyrė baudos UAB „A“.

3. Kai teismas mokesčių mokėtojo atžvilgiu priima išteisinamąjį nuosprendį ir jis įsiteisėja arba kai atsisakoma pradėti ikiteisminį tyrimą arba ikiteisminis tyrimas nutraukiamas, mokesčių

administratorius per 30 kalendorinių dienų nuo teismo išteisinamojo nuosprendžio, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, prokuroro nutarimo ar ikiteisminio tyrimo teisėjo nutarties ar sprendimo dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo gavimo dienos (nuosprendžiui, nutarimui, nutarčiai ar sprendimui įsiteisėjus) atnaujina baudos skyrimo procedūrą ir priima atskirą sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kuriuo patvirtina mokesčių mokėtojui skirtiną baudą.

Pavyzdys

VMI, atlikusi UAB „A“ mokestinį patikrinimą ir nustačiusi, kad tikrinamuoju laikotarpiu (2017-01-01 – 2017-12-31) UAB „A“ siekdama išvengti 35 000 Eur pelno mokesčio, į 2017 m. Pelno mokesčio deklaraciją įrašė neteisingus duomenis apie savo pajamas bei nustačiusi, kad UAB „A“ padarytas mokesčių įstatymų pažeidimas galimai turi nusikalstamos veikos požymių, perdavė mokestinio patikrinimo medžiagą Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybai. 2019-01-21 VMI priėmė sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo ir jame nurodė konkrečias papildomai apskaičiuoto pelno mokesčio ir delspinigių sumas. VMI sustabdė MAĮ 139 straipsnyje numatytos baudos už mokesčių įstatymų pažeidimus skyrimą mokesčių mokėtojui ir nepaskyrė konkrečios baudos. Vilniaus apylinkės teismas 2019-05-28 UAB „A“ atžvilgiu priėmė ir paskelbė išteisinamąjį nuosprendį. VMI, 2019-06-18 gavusi Vilniaus apylinkės teismo įsiteisėjusį išteisinamąjį nuosprendį, 2019-07-08 atnaujino baudos skyrimo procedūrą ir priėmė atskirą sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, skirdama UAB „A“ baudą.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2018-12-27 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-42593.)

6. Sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo turi būti priimtas per 35 dienas nuo patikrinimo akto įteikimo mokesčių mokėtojui dienos. Šis sprendimas negali būti priimtas, jei nepasibaigę šio Įstatymo 131 straipsnyje nustatyti pastabų dėl patikrinimo akto pateikimo terminai, išskyrus 131 straipsnio 3 dalyje nurodytą atvejį. Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas pateikia pastabų dėl patikrinimo akto, sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo turi būti priimtas per 30 dienų nuo tos dienos, kurią mokesčių administratorius šias pastabas gauna.

Komentaras

1. Komentuojamas straipsnis nustato terminus, kada mokesčių administratoriaus pareigūnas turi priimti sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo. Toks sprendimas turi būti priimtas per 35 dienas, pradedant skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai mokesčių mokėtojui buvo įteiktas patikrinimo aktas, tačiau jis negali būti priimtas kol nėra pasibaigęs 30 dienų pastabų dėl patikrinimo akto pateikimo terminas. Atsižvelgiant į šias nuostatas, sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo turi būti priimtas ne anksčiau, kaip trisdešimtą dieną.

2. Ši nuostata netaikoma tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas, sutinkantis su patikrinimo akto rezultatais arba dėl kitų priežasčių neketinantis pasinaudoti teise teikti pastabas, apie tai pažymi patikrinimo akte arba mokesčių administratorių informuoja atskiru raštu. Tokiu atveju sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo gali būti priimtas ir anksčiau.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojui patikrinimo aktas įteiktas 2005-09-20. Mokesčių mokėtojas turi teisę pateikti pastabas dėl patikrinimo akto iki 2005-10-20 (įskaitytinai). Sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo taip pat turi būti priimtas iki 2005-10-25 (įskaitytinai). Kadangi sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo negali būti priimtas anksčiau nei baigiasi pastabų dėl patikrinimo akto pateikimo

terminai, mokesčių mokėtojui tokių pastabų nepateikus, sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo vėliausiai turi būti priimtas 2005-10- .

3. Jeigu mokesčių mokėtojas pateikia mokesčių administratoriui pastabas dėl patikrinimo akto, tokiu atveju sprendimo dėl patikrinimo akto priėmimo 30 dienų terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai mokesčių administratorius šias pastabas gauna.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojui patikrinimo aktas įteiktas 2005-09-20. Mokesčių mokėtojas pastabas dėl patikrinimo akto pateikė 2005-09-26. Sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo turi būti priimtas iki 2005-10-25 (įskaitytinai).

4. Jeigu mokesčių mokėtojui pastabų pateikimo terminas mokesčių administratoriaus sprendimu buvo pratęstas dar 30 dienų, tokiu atveju prasitęsia ir sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo priėmimo terminas, t. y sprendimas turi būti priimtas per 35 dienas, skaičiuojant nuo kitos dienos, kai baigėsi komentuojamoje straipsnio dalyje nustatytas mokesčių mokėtojo pastabų dėl patikrinimo akto pateikimo 30 dienų terminas. Atskiras sprendimas dėl sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo priėmimo termino pratęsimo nepriimamas.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojui patikrinimo aktas įteiktas 2005-08-25. Mokesčių mokėtojas pastabas dėl patikrinimo akto turi pateikti iki 2005-09-24 (įskaitytinai). Mokesčių mokėtojo prašymu pastabų pateikimo terminas 2005-09-20 buvo pratęstas dar 30 dienų, t. y. iki 2005-10-24 (įskaitytinai).

Pratęsus pastabų pateikimo terminą, sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo turi būti priimtas per 30 dienų skaičiuojant nuo tos dienos, kai mokesčių administratorius gavo pastabas, o mokesčių mokėtojui jų nepateikus, per 35 dienas skaičiuojant nuo pratęsto termino pirmosios dienos, t.y. iki 2005-10-29 (įskaitytinai).

5. MAĮ 132 straipsnio nuostatos netaikomos Valstybinės mokesčių inspekcijos atliekamam operatyviam patikrinimui ir muitinės administruojamų mokesčių atliekamiems patikrinimams (MAĮ 128 straipsnio 3 dalis).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11125.)

7. Sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo pasirašo atitinkamo mokesčių administratoriaus viršininkas arba jo tam įgaliotas pareigūnas.

Komentaras

1. Komentuojama straipsnio dalis nustato asmenis, turinčius teisę pasirašyti sprendimus dėl patikrinimo akto tvirtinimo.

8. Vienas sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo egzempliorius įteikiamas mokesčių mokėtojui.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19)
Nr. XIII-1329, 2018-06-28, paskelbta TAR 2018-06-30, i. k. 2018-10972

Komentaras

1. Komentuojama straipsnio dalis nustato pareigą mokesčių administratoriui vieną sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo egzempliorių įteikti mokesčių mokėtojui. Dokumentų įteikimą reglamentuoja MAĮ 164 straipsnis. Mokesčių administratoriaus viršininko ar jo įgalioto asmens pasirašytas ir mokesčių mokėtojui įteiktas sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo mokesčių mokėtojui yra privalomas vykdyti ir sukelia teisines pasekmes nuo jo priėmimo dienos.

133 STRAIPSNIS. Užsienio valstybių mokesčių administracijų (kompetentingų institucijų) pareigūnų dalyvavimas mokestinio patikrinimo metu

Užsienio valstybės mokesčių administracijos (kompetentingos institucijos) pareigūnai turi teisę dalyvauti mokestinio patikrinimo metu tais atvejais, kai atliekamas bendras Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybės mokesčių administracijos (kompetentingos institucijos) mokestinis patikrinimas, taip pat kai vadovaudamosi teisės aktais dėl dalyvavimo Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybės mokesčių administracijos (kompetentingos institucijos) susitaria.

Straipsnio pakeitimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

Komentaras

1. Užsienio valstybių mokesčių administracijos ar kitos kompetentingos institucijos pareigūnų dalyvavimą atliekant bendrą Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybės mokesčių administracijos (kompetentingos institucijos) mokestinį patikrinimą taip pat kai vadovaudamosi teisės aktais dėl dalyvavimo Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybės mokesčių administracijos (kompetentingos institucijos) susitaria reglamentuoja atitinkami Tarybos Reglamentai, pvz., 1997 m. kovo 13 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 515/1997 dėl valstybių narių administracinių institucijų tarpusavio pagalbos ir dėl pastarųjų bei Komisijos bendradarbiavimo, siekiant užtikrinti teisingą muitinės ir žemės ūkio teisės aktų taikymą, 2002 m. gegužės 7 d. Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 792/2002 „Laikinai iš dalies pakeičiantis Reglamentą (EEB) Nr. 218/1992 dėl administracinio bendradarbiavimo netiesioginių mokesčių (PVM) srityje su elektronine prekyba susijusių papildomų priemonių atžvilgiu", 2004 m. lapkričio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2073/2004 „Dėl administracinio bendradarbiavimo akcizų srityje", ir Lietuvos ir užsienio mokesčių administratorių pasirašytų abipusio bendradarbiavimo bei administracinės pagalbos mokesčių srityje tarptautinių susitarimų nuostatos.

2. Mokestiniame patikrinime dalyvaujantys užsienio valstybių mokesčių administracijos ar kitos kompetentingos institucijos pareigūnai turi būti nurodyti pavedime tikrinti (nurodomos dalyvaujančių pareigūnų pareigos, vardai, pavardės).

3. Bendro (vienalaikio) mokestinio patikrinimo atlikimui taikomos visos mokestinių patikrinimų atlikimą bei įforminimo tvarką reglamentuojančios teisės aktų nuostatos.

(2007 m. liepos 3 d. įstatymo Nr. X-1249 redakcija, Žin., 2007, Nr. 80-3220; šio straipsnio nauja redakcija galioja nuo 2007 m. liepos 19 d.).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11125.)

133[1] STRAIPSNIS. Muitinės atliekamo mokestinio patikrinimo specifika

Įstatymas papildytas straipsniu:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

1. Muitinės administruojamų mokesčių patikrinimo rezultatai įforminami ir patvirtinami patikrinimo ataskaita.

Komentaras

1. Muitinės administruojamų mokesčių patikrinimo rezultatai įforminami ir patvirtinami patikrinimo ataskaita. Šios ataskaitos pavyzdinė forma patvirtinta Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2007 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 1B-550 (Žin., 2007, Nr. 89-3548).

2. Patikrinimo ataskaitą pasirašo muitinės administruojamų mokesčių patikrinimą atlikęs mokesčių administratoriaus pareigūnas ir to mokesčių administratoriaus viršininkas arba jo tam įgaliotas pareigūnas.

Komentaras

1. Patikrinimo ataskaita surašoma dviem egzemplioriais. Ją pasirašęs patikrinimą atlikęs pareigūnas nedelsdamas, bet ne vėliau kaip ataskaitos surašymo dieną pateikia ją tvirtinti teritorinės muitinės viršininkui ar jo įgaliotam pareigūnui.

3. Patikrinimo ataskaitoje nurodoma konkreti papildomai apskaičiuotų (perskaičiuotų) mokesčių, apskaičiuotų delspinigių ir paskirtų baudų suma ir ataskaitos apskundimo tvarka.

Komentaras

1. Išsamūs reikalavimai patikrinimo ataskaitos turiniui nustatyti Muitinės vykdomų patikrinimų atlikimo taisyklėse, patvirtintose Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2008 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 1B-407 (Žin., 2008, Nr. 68-2617).

4. Vienas patikrinimo ataskaitos egzempliorius įteikiamas mokesčių mokėtojui. Prie šio egzemplioriaus pridedami visi priedai, jei juose nėra valstybės paslaptį sudarančios informacijos, taip pat paslaptimi pagal šį Įstatymą laikomos informacijos apie kitą mokesčių mokėtoją.

Komentaras

1. Patvirtintos patikrinimo ataskaitos pirmasis egzempliorius (su priedais, kuriuos teisės aktų nustatyta tvarka galima pateikti) kartu su pranešimu apie nustatyta tvarka į mokesčių apskaitą įtrauktus papildomai apskaičiuotus mokėtinus mokesčius bei su jais susijusias sumas nedelsiant, bet ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo ataskaitos patvirtinimo registruotu laišku siunčiami tikrintam asmeniui arba esant galimybei tiesiogiai įteikiami tikrinto asmens vadovui (savininkui) ar jo įgaliotam asmeniui, kuris ant antrojo pranešimo egzemplioriaus pasirašo, nurodo savo pareigas, vardą, pavardę, pranešimo ir ataskaitos gavimo datą.

2. Atlikus patikrinimus asmens buveinėje, kurių metu papildomi mokesčiai neapskaičiuojami, patvirtintos patikrinimo ataskaitos pirmasis egzempliorius su rašytiniu pranešimu tikrintam asmeniui įteikiamas nedelsiant, bet ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo ataskaitos patvirtinimo.

5. Tais atvejais, kai muitinės arba asmens iniciatyva po prekių išleidimo atliekamas muitinės deklaracijoje pateiktų duomenų tikslumo, prekybos dokumentų ir duomenų, susijusių su atitinkamų prekių importo arba eksporto operacijomis, patikrinimas, kurio tikslas nustatyti ir pašalinti trūkumus bei prieštaravimus taikant muitinės procedūros atlikimo tvarką

reglamentuojančias nuostatas, muitinė gali taikyti supaprastintą mokestinio patikrinimo procedūrą. Supaprastinta mokestinio patikrinimo procedūra gali būti taikoma tik tais atvejais, kai patikrinimas atliekamas mokesčių administratoriaus buveinėje remiantis muitinės turimais duomenimis apie mokesčių mokėtoją. Taikant supaprastintą mokestinio patikrinimo procedūrą, mokestinį patikrinimą atlieka muitinės pareigūnai be atskiro pavedimo atlikdami savo tiesiogines nuolatines darbo funkcijas.

Komentaras

1. Supaprastintas mokestinis patikrinimas atliekamas vadovaujantis komentuojamo straipsnio 5 dalimi ir Bendrijos muitinės kodekso 13 straipsnio 1 dalimi bei 78 straipsniu. Supaprastinti patikrinimai atliekami be atskiro pavedimo už supaprastintus patikrinimus atsakingo teritorinės muitinės struktūrinio padalinio arba asmens iniciatyva remiantis muitinės turimais duomenimis apie asmenis po prekių išleidimo (į laisvą apyvartą ir vidaus vartojimą vienu metu ar kitai pasirinktai muitinės procedūrai bei muitinės sankcionuotam veiksmui) tikrinant savo teritorinės muitinės postuose įformintose muitinės deklaracijose, gautuose prekybos dokumentuose, susijusiuose su atitinkamų prekių importo arba eksporto operacijomis, pateiktų duomenų tikslumą ir teisingumą siekiant nustatyti ir pašalinti trūkumus bei prieštaravimus pagal muitinės sankcionuotų veiksmų (muitinės procedūrų) atlikimo tvarką reglamentuojančias nuostatas. Supaprastintas patikrinimas atliekamas įtariant galimą mokesčių nepriemokos ar permokos atsiradimą dėl neteisingo deklaruotų prekių tarifinio klasifikavimo, kilmės ar muitinės vertės nustatymo, neteisingai apskaičiuoto mokesčių pagrindo bei kitų veiksnių, turėjusių arba galinčių turėti įtakos mokesčių apskaičiavimui ir statistinių duomenų teisingumui.

2. Supaprastinto patikrinimo ataskaitos pavyzdinė forma patvirtinta Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2007 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 1B-550 (Žin., 2007, Nr. 89-3548). Išsamūs reikalavimai supaprastinto patikrinimo ataskaitos turiniui nustatyti Muitinės vykdomų patikrinimų atlikimo taisyklėse, patvirtintose Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2008 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 1B-407 (Žin., 2008, Nr. 68-2617).

3. Supaprastinto patikrinimo ataskaita surašoma dviem egzemplioriais. Ją pasirašęs patikrinimą atlikęs pareigūnas nedelsdamas, bet ne vėliau kaip ataskaitos surašymo dieną pateikia ją tvirtinti teritorinės muitinės viršininkui ar jo įgaliotam pareigūnui.

4. Patvirtintos supaprastinto patikrinimo ataskaitos pirmasis egzempliorius (su priedais, kuriuos teisės aktų nustatyta tvarka galima pateikti) kartu su pranešimu apie nustatyta tvarka į mokesčių apskaitą įtrauktus papildomai apskaičiuotus mokėtinus mokesčius bei su jais susijusias sumas nedelsiant, bet ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo ataskaitos patvirtinimo registruotu laišku siunčiami tikrintam asmeniui arba esant galimybei tiesiogiai įteikiami tikrinto asmens vadovui (savininkui) ar jo įgaliotam asmeniui, kuris ant antrojo pranešimo egzemplioriaus pasirašo, nurodo savo pareigas, vardą, pavardę, pranešimo ir ataskaitos gavimo datą.

6. Šio straipsnio nuostatos neriboja mokesčių mokėtojo teisės mokestinio patikrinimo metu teikti savo pastabas ir paaiškinimus dėl patikrinimo dalyko ir kitų su patikrinimu susijusių aplinkybių. Rašytinės mokesčių mokėtojo pastabos, paaiškinimai ir įrodymai pridedami prie patikrinimo ataskaitos ir apie jų pateikimą yra pažymima patikrinimo ataskaitoje.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas atliekamo mokestinio patikrinimo metu gali teikti savo pastabas ir paaiškinimus dėl patikrinimo dalyko ir kitų su patikrinimu susijusių aplinkybių. Rašytinės mokesčių mokėtojo pastabos, paaiškinimai ir dokumentiniai įrodymai (jei tokių yra) pridedami prie patikrinimo

ataskaitos, o informacija apie jų gavimą ir muitinės atsižvelgimą į juos nurodoma patikrinimo ataskaitoje.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2008-10-09 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-8747.)

134 STRAIPSNIS. VI skyriaus nuostatų įgyvendinimas

Detalią mokestinių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir patvirtinimo tvarką nustato centrinis mokesčių administratorius, suderinęs su finansų ministru. Mokestinių patikrinimų atlikimo metodikas tvirtina centrinis mokesčių administratorius.

Komentaras

1. Detali Valstybinės mokesčių inspekcijos vykdomų mokestinių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir patvirtinimo tvarka nustatyta Mokestinių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir patvirtinimo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. VA-87 (Žin., 2004, Nr. 80-2876).

2. Detali Muitinės vykdomų mokestinių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir patvirtinimo tvarka bei supaprastintos mokestinio patikrinimo procedūros tvarka nustatyta Muitinės vykdomų patikrinimų atlikimo taisyklėse, patvirtintose Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2008 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 1B-407 (Žin., 2008, Nr. 68-2617).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2008-10-09 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-8747.)

VII SKYRIUS
MOKESTINIS TYRIMAS

135 STRAIPSNIS. Mokestinio tyrimo atlikimas

1. Mokestinį tyrimą atlieka mokesčių administratoriaus pareigūnai, be atskiro pavedimo atlikdami savo tiesiogines darbo funkcijas.

Komentaras

1. Komentuojama straipsnio dalis nustato, kad mokestinis tyrimas gali būti atliekamas be atskiro pavedimo mokesčių administratoriaus pareigūnui atliekant tiesiogines darbo funkcijas. Atvejus, kai Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnas privalo turėti ir mokesčių mokėtojui pateikti Užduotį atlikti mokestinį tyrimą nustato Mokestinio tyrimo atlikimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. VA-108 (Žin., 2004, Nr. 88-3258).

2. Muitinėje mokestinis tyrimas atliekamas po muitinio įforminimo be atskiro pavedimo pareigūnams vykdant pareigybės aprašyme nustatytas pareigas, remiantis dokumentais, įformintais teritorinėje muitinėje (muitinės deklaracijos ir prie jų pridėti krovinį lydintys prekių kilmės, komerciniai ir krovinio gabenimo dokumentai) ir mokesčių mokėtojo pateiktais dokumentais atsižvelgiant į gautą teritorinės muitinės pranešimą apie nustatytus trūkumus ir prieštaravimus.

3. Mokestinio tyrimo metu mokesčių administratorius atlieka preliminarų mokesčių mokėtojo veiklos tyrimą, kurio metu siekiama nustatyti ir pašalinti trūkumus bei prieštaravimus mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo srityje, taip pat sprendžiamas klausimas, ar tikslinga atlikti mokesčių mokėtojo mokestinį patikrinimą. Mokesčių mokėtojo mokestinį patikrinimą mokesčių administratorius gali pradėti ir neatlikęs mokestinio tyrimo.

4. Mokestinio tyrimo metu mokesčių administratorius gali atlikti:

4.1. pateiktų mokesčių deklaracijų, muitinės deklaracijų, dokumentų ir kitos apie mokesčių mokėtoją turimos informacijos analizę, siekiant nustatyti trūkumus ir / ar prieštaravimus mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo srityje.

4.2. mokesčių mokėtojų vizitavimą, kuris gali būti atliekamas prieš įregistruojant mokesčių mokėtoją į PVM mokėtojų registrą ar iš jo išregistruojant, kontroliuojant įregistruotų PVM mokėtojų ir mokesčių mokėtojų ne PVM mokėtojų veiklą, sąskaitų faktūrų, PVM sąskaitų faktūrų registrų tvarkymą, duomenų, pateiktų mokesčių administratoriui, teisingumą ir kitais atvejais,

4.3. veiklos kontrolę, kurios metu mokesčių administratorius gali tikrinti mokesčių mokėtojo vykdomos veiklos procesą, apimtis, akcizais apmokestinamų prekių judėjimą, apyvartą, apskaitą sandėlyje ir pan.

5. Mokestinio tyrimo metu mokesčių administratorius gali paprašyti mokesčių mokėtojo pateikti mokestiniam tyrimui atlikti reikalingus duomenis ar dokumentus, paaiškinimus apie turto įsigijimo ar pajamų gavimo šaltinius, paprašyti juos pagrįsti, taip pat jis turi teisę daryti tų dokumentų kopijas, išrašus, žymas ant jų, duoti mokesčių mokėtojui privalomus vykdyti nurodymus, MAĮ nustatyta tvarka patekti į mokesčių mokėtojo teritoriją, pastatus, patalpas, atlikti faktinius patikrinimus, įrengti skaitiklius ir matavimo prietaisus, o nustatęs pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė atsakomybė, surašyti administracinių teisės pažeidimų protokolą ir pan.

6. Mokestinis tyrimas gali būti atliekamas tiek mokesčių mokėtojo, tiek mokestį išskaičiuojančio asmens atžvilgiu.

2. Detalią mokestinio tyrimo atlikimo tvarką, suderinęs su Finansų ministerija, nustato centrinis mokesčių administratorius, atsižvelgdamas į šio Įstatymo bei atitinkamų mokesčių įstatymų nuostatas.

Komentaras

1. Detalią mokestinio tyrimo atlikimo tvarką, atsižvelgdamas į šio įstatymo nuostatas bei atitinkamų mokesčių įstatymų nuostatas, nustato centrinis mokesčių administratorius, kurią suderina su Lietuvos Respublikos finansų ministerija.

2. Valstybinės mokesčių inspekcijos atliekamo mokestinio tyrimo atlikimo taisyklės yra patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. VA-108 (Žin., 2004, Nr. 88-3258).

3. Muitinėje mokestinis tyrimas atliekamas vadovaujantis Mokestinio tyrimo atlikimo taisyklėmis, patvirtintomis Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2010 m. kovo 8 d. įsakymu Nr.1B-139 (Žin., 2010, Nr.29-1378).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2011-02-22 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-1875, atsižvelgiant į įstatymo redakciją Nr. XI -1159, 2010-11-23, Žin., 2010, Nr. 145-7416 (2010-12-11).)

3. Mokestinio tyrimo atlikimui mutatis mutandis taikomos šio Įstatymo VI skyriaus nuostatos, reglamentuojančios patekimą į mokesčių mokėtojo patalpas, tikrinimo objektus, dokumentų ir daiktų paėmimą ir įrodymų rinkimą.

Komentaras

1. Tais atvejais, kai atliekamas mokestinis tyrimas, MAĮ VI skyriaus nuostatos mutatis mutandis taikomos tiek kiek reglamentuoja patekimą į mokesčių mokėtojo patalpas, tikrinimo objektus, dokumentų ir daiktų paėmimą ir įrodymų rinkimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19)
Nr. XI-1159, 2010-11-23, Žin., 2010, Nr. 145-7416 (2010-12-11)

136 STRAIPSNIS. Pranešimas mokesčių mokėtojui apie nustatytus trūkumus ir (ar) prieštaravimus

1. Jeigu mokestinio tyrimo metu mokesčių administratoriaus pareigūnas nustato mokesčių mokėtojo pateiktos mokesčių deklaracijos ar kito dokumento trūkumų arba šie dokumentai prieštarauja kitai apie mokesčių mokėtoją turimai informacijai, mokesčių administratorius mokesčių mokėtojui įteikia rašytinį pranešimą pasiūlydamas ištaisyti mokestinio tyrimo metu nustatytas klaidas ir pašalinti trūkumus ar prieštaravimus. Rašytinis pranešimas paprastai įteikiamas tuo atveju, jei su mokesčių mokėtoju nepavyksta susitarti žodžiu.

Komentaras

1. Komentuojama straipsnio dalis reglamentuoja mokesčių administratoriaus veiksmus, nustačius mokesčių mokėtojo pateiktos mokesčių deklaracijos ar kito dokumento trūkumus arba, kad šie dokumentai prieštarauja kitai apie mokesčių mokėtoją turimai informacijai, nustato pareigą įteikti mokesčių mokėtojui rašytinį pranešimą su pasiūlymu ištaisyti nustatytas klaidas ir pašalinti trūkumus ar prieštaravimus, taip pat numato galimybę tokio pranešimo neteikti, jeigu su mokesčių mokėtoju susitariama žodžiu.

2. Valstybinės mokesčių inspekcijos naudojama pranešimo FR0687 forma, patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. VA-108 (Žin., 2004, Nr. 88-3258, 2011, Nr.32).

3. Reikalavimai muitinės rengiamam pranešimui yra nustatyti Mokestinio tyrimo atlikimo taisyklėse, patvirtintose Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2010 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. 1B-139 (Žin. 2010, Nr. 29-1378) (iki 2010-03-07 galiojo Muitinės atliekamo mokestinio tyrimo ir pranešimo mokesčių mokėtojui apie nustatytus trūkumus bei prieštaravimus įteikimo taisyklės, patvirtintos Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. 1B-442 (Žin., 2004, Nr. 70-2474)).

2. Rašytiniame pranešime mokesčių mokėtojui nurodomi nustatyti trūkumai ar prieštaravimai bei pasiūlomas jų pašalinimo būdas. Mokesčių administratoriaus pranešime turi nurodyti minėtų trūkumų ir prieštaravimų pašalinimo terminą, kuris negali būti trumpesnis negu 10 dienų nuo pranešimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos.

Komentaras

1. Komentuojama straipsnio dalis nustato mokesčių mokėtojui įteikiamame pranešime privalomą nurodyti informaciją ir trūkumams bei prieštaravimams pašalinti mokesčių administratoriaus skiriamą terminą, kuris negali būti trumpesnis negu 10 kalendorinių dienų nuo pranešimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos. Dokumentų įteikimo mokesčių mokėtojui tvarką reglamentuoja MAĮ 164 straipsnis.

2. Jeigu dėl svarbių (objektyvių) priežasčių mokesčių mokėtojas per nustatytą terminą negali pašalinti nustatytų trūkumų ir (ar) prieštaravimų, jis dėl termino pratęsimo gali raštu kreiptis į mokesčių administratorių, kuris priima atitinkamą sprendimą.

3. Valstybinės mokesčių inspekcijos naudojama pranešimo FR0687 forma, patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. VA-108 (Žin., 2004, Nr. 88-3258, toliau – pranešimas).

4. Reikalavimai muitinės rengiamam pranešimui mokesčių mokėtojui apie nustatytus trūkumus ir (ar) prieštaravimus yra nustatyti Mokestinio tyrimo atlikimo taisyklėse, patvirtintose Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2010 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. 1B-139 (Žin. 2010, Nr. 29-1378) (iki 2010-03-07 galiojo Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. balandžio 29 d. įsakymas Nr. 1B-442 „Dėl Muitinės atliekamo mokestinio tyrimo ir pranešimo mokesčių mokėtojui apie nustatytus trūkumus bei prieštaravimus įteikimo taisyklių ir mokestinio tyrimo ataskaitos formos patvirtinimo (Žin., 2004, Nr. 70-2474)).

3. Jeigu mokesčių mokėtojas per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą terminą mokesčių administratoriaus pasiūlytu būdu pašalina trūkumus ir prieštaravimus, šio Įstatymo 139 straipsnyje nurodytos baudos netaikomos, jei įstatymai nenustato kitaip. Trūkumų ir prieštaravimų pašalinimas nestabdo delspinigių skaičiavimo šio Įstatymo nustatyta tvarka.

Komentaras

1. Kai mokesčių administratorius, įteikdamas mokesčių mokėtojui pranešimą, informuoja apie nustatytus trūkumus ir/ar prieštaravimus, nurodo būdus jiems pašalinti, mokesčių mokėtojas tai turi padaryti per mokesčių administratoriaus nurodytą terminą.

2. Laiku pašalinus nustatytus trūkumus ir/ar prieštaravimus MAĮ 139 straipsnyje numatytos baudos mokesčių mokėtojui netaikomos, jeigu įstatymai nenumato kitaip. Tačiau, jeigu dėl to buvo nesumokėtas ar pavėluotai sumokėtas mokestis arba nepagrįstai grąžinta (įskaityta) mokesčio permoka (išskyrus tuos atvejus, kai per daug grąžinama (įskaitoma) dėl mokesčių administratoriaus klaidos), mokesčių mokėtojui MAĮ nustatyta tvarka turi būti skaičiuojami delspinigiai (žr. MAĮ 96, 97, 98, 99 straipsnių komentarus).

4. Detalią šio straipsnio įgyvendinimo tvarką nustato centrinis mokesčių administratorius.

Komentaras

1. Detali pranešimo įteikimo mokesčių mokėtojui tvarka, taip pat atvejai, kai mokesčių mokėtojas neinformuojamas apie mokestinio tyrimo rezultatus nustatyti Mokestinio tyrimo atlikimo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. VA-108 (Žin., 2004, Nr. 88-3258).

2. Mokestinio tyrimo atlikimo taisyklės, patvirtintos Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2010 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. 1B-139 (Žin., 2010 Nr. 29-1378) (iki 2010-03-12 galiojo Pranešimo įteikimo mokesčių mokėtojui tvarka nustatyta Muitinės atliekamo mokestinio tyrimo ir pranešimo mokesčių mokėtojui apie nustatytus trūkumus bei prieštaravimus įteikimo taisyklėse, patvirtintose Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. 1B-442 (Žin., 2004, Nr. 70-2474).

(Straipsnio komentaras pakeistas pagal VMI prie FM 2006-06-29 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-5791.)

137 STRAIPSNIS. Trūkumų ir prieštaravimų nepašalinimo pasekmės

1. Jeigu mokesčių mokėtojas per šio Įstatymo 136 straipsnyje nurodytą terminą ir pasiūlytu būdu nepašalina pranešime nurodytų trūkumų ir prieštaravimų, mokesčių mokėtojui už mokesčių įstatymų pažeidimus (jei jie išaiškinami) taikomos nustatytos baudos.

2. Trūkumų ir prieštaravimų nepašalinimas paprastai yra pagrindas pradėti mokestinį patikrinimą.

Komentaras

1. Mokesčių administratorius apie mokestinio tyrimo metu nustatytus trūkumus ir / ar prieštaravimus nustatyta tvarka turi informuoti mokesčių mokėtoją (žr. MAĮ 136 straipsnio komentarą).

2. Mokesčių mokėtojui per mokesčių administratoriaus pareigūno nurodytą terminą nepašalinus nustatytų trūkumų ir / ar prieštaravimų, sprendžiamas klausimas dėl mokesčių mokėtojo mokestinio patikrinimo atlikimo ir atsakomybės už mokesčių įstatymų pažeidimus taikymo. Baudos už mokesčių įstatymų pažeidimus mokesčių mokėtojui skiriamos vadovaujantis MAĮ 139 straipsnio nuostatomis (žr. MAĮ 139 straipsnio komentarą).

VIII SKYRIUS
MOKESČIŲ ĮSTATYMŲ PAŽEIDIMAI IR ATSAKOMYBĖ

138 STRAIPSNIS. Mokesčių įstatymų pažeidimai

Mokesčių įstatymų pažeidimu yra laikomas neteisėtas asmenų elgesys, kuriuo yra pažeidžiami mokesčių įstatymų reikalavimai.

Komentaras

1. Atitinkamais mokesčių įstatymais mokesčių mokėtojams yra sukuriamos jų teisės ir pareigos, kurių laikydamiesi, jie privalo teisingai apskaičiuoti bei laiku į biudžetą sumokėti atitinkamą mokestį ar atlikti kitą mokestinę prievolę, kurią jiems nustato atitinkamo mokesčio įstatymas. Mokesčių įstatymai gali nustatyti tam tikrus reikalavimus ir kitiems asmenims, pavyzdžiui, tretiesiems asmenims ar mokesčių administratoriaus pareigūnams. Dėl neteisėto elgesio, pažeidus tokio įstatymo reikalavimus, mokesčių įstatymų pažeidėjams taikoma atsakomybė.

2. Mokesčių mokėtojų, kitų asmenų (mokesčių administratoriaus pareigūnų, trečiųjų asmenų) neteisėtu elgesiu laikomas jų veikimas ar neveikimas, kuriuo pažeidžiami mokesčių įstatymų reikalavimai.

139 STRAIPSNIS. Baudos už mokesčių įstatymų pažeidimus

1. Jeigu mokesčių administratorius mokestinio patikrinimo metu nustato, kad mokesčių mokėtojas neapskaičiavo nedeklaruojamo (įskaitant muitinės deklaracijose apskaičiuojamą mokestį) ar nedeklaravo deklaruojamo mokesčio arba neteisėtai pritaikė mažesnį mokesčio tarifą ir dėl šių priežasčių mokėtiną mokestį neteisėtai sumažino, mokesčių mokėtojui priskaičiuojama trūkstama mokesčio suma ir skiriama nuo 20 iki 100 procentų šios trūkstamos mokesčio sumos dydžio bauda, jei atitinkamo mokesčio įstatymas nenustato kitaip.

Komentaras

Jeigu atitinkamo mokesčio įstatymas nenustato kitaip, tai, vadovaujantis MAĮ, bauda mokesčių mokėtojui skiriama, kai mokesčių administratorius mokestinio patikrinimo arba 2013 m.

spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas, 48 straipsnyje numatyto patikrinimo metu nustatė, kad mokesčių mokėtojas neteisėtai sumažino mokestį, nes:

1) neapskaičiavo nedeklaruojamo mokesčio;

2) nedeklaravo deklaruojamo mokesčio;

3) neteisėtai pritaikė mažesnį mokesčio tarifą.

Mokesčių įstatymo pažeidimo padarymo data laikoma:

1) kada (iki kada) mokesčių mokėtojas turėjo apskaičiuoti, tačiau neapskaičiavo nedeklaruojamo mokesčio;

2) kada (iki kada) mokesčių mokėtojas turėjo deklaruoti, tačiau nedeklaravo deklaruojamo mokesčio;

3) kada mokesčių mokėtojas neteisėtai pritaikė mažesnį mokesčio tarifą ir dėl šių priežasčių mokėtiną mokestį neteisėtai sumažino.

Nuo 2023-05-01 MAĮ panaikinta nuostata pagal kurią, jeigu MAĮ 139 straipsnio 1 dalyje nurodyta trūkstama mokesčio suma priskaičiuojama dėl mokesčių administratoriaus mokestinio patikrinimo metu nustatytų mokesčių mokėtojo pajamų, kurių gavimo šaltinių mokesčių mokėtojas negali pagrįsti, mokesčių mokėtojui skiriama nuo 50 iki 100 procentų priskaičiuotos trūkstamos mokesčio sumos dydžio bauda. Dėl po 2019-01-01 padarytų mokesčių įstatymų pažeidimų, kai trūkstama mokesčio suma priskaičiuojama dėl mokesčių administratoriaus mokestinio patikrinimo metu nustatytų mokesčių mokėtojo pajamų, kurių gavimo šaltinių mokesčių mokėtojas negali pagrįsti skiriama bauda nuo 20 iki 100 procentų priskaičiuotos trūkstamos mokesčio sumos dydžio.

2. Skirdamas konkrečią baudą, jos dydį mokesčių administratorius nustato vadovaudamasis šio Įstatymo 140 straipsnyje nustatytomis baudų skyrimo taisyklėmis.

Komentaras

Mokesčių administratorius, apskaičiuodamas skirtiną baudos dydį, numatytą komentuojamo straipsnio 1 dalyje, privalo atsižvelgti į MAĮ 140 straipsnyje detalizuotas baudos skyrimo taisykles (žr. MAĮ 140 straipsnio komentarą).

3. Mokesčių mokėtojui, kuriam už to paties mokesčio įstatymo pažeidimą pagal šį Įstatymą ar specialųjį mokesčio įstatymą per trumpesnį negu šio Įstatymo 68 straipsnio 4 dalyje nustatytą mokesčių apskaičiavimo ir perskaičiavimo senaties terminą jau buvo paskirta bauda, šio Įstatymo 140 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuota bauda didinama dvigubai.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 3 dalis nustato mokesčių administratoriaus pareigą baudą, apskaičiuotą pagal MAĮ 140 straipsnį, didinti dvigubai, jeigu bus nustatyta, kad mokesčių mokėtojui per MAĮ 68 straipsnio 4 dalyje nustatytą einamųjų ir penkerių praėjusių kalendorinių metų mokesčių apskaičiavimo perskaičiavimo senaties terminą buvo paskirta bauda pagal MAĮ už to paties mokesčio įstatymo pažeidimą.

Svarbu pažymėti, kad apskaičiuota bauda bus didinama dvigubai tik tais atvejais, jeigu mokesčių mokėtojas padarė to paties mokesčio įstatymo pažeidimą bei už šio įstatymo pažeidimą bauda paskirta ne per ilgesnį negu MAĮ 68 straipsnio 4 dalyje numatytą mokesčių apskaičiavimo ir perskaičiavimo senaties terminą.

Pakartotinis mokesčio įstatymo pažeidimas laikytinas ir tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas pažeidė skirtingas to paties mokesčio įstatymo nuostatas (pvz., mokesčių mokėtojas pažeidė atitinkamo mokesčio įstatymo 25 straipsnį, o per mokesčių apskaičiavimo / perskaičiavimo terminą

jis pažeidė to paties mokesčio įstatymo 12 straipsnį, tokiais atvejais bus laikoma, kad pažeidimas padarytas pakartotinai).

Mokesčių administratorius vertina, ar mokesčių mokėtojas yra padaręs atitinkamo mokesčio teisės akto pažeidimą (skaičiuoja senatį), dėl ko bauda yra didinama dvigubai, sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo dieną. Numatytas senaties terminas nėra naikinamasis ir taikomas MAĮ 139 straipsnio 3 dalyje nustatytas baudos dydis, jeigu, kilus mokestiniam ginčui, sueina MAĮ 68 straipsnio 4 dalyje numatytas mokesčio apskaičiavimo / perskaičiavimo senaties terminas.

Atkreiptinas dėmesys, jeigu mokestinio ginčo metu ginčą nagrinėjanti institucija priima sprendimą atlikti pakartotinį mokestinį patikrinimą, tokiu atveju, atlikus pakartotinį mokestinį patikrinimą ir surašant sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, iš naujo yra įvertinama, ar mokesčių mokėtojas yra padaręs to paties mokesčio įstatymo pažeidimą per MAĮ 68 straipsnio 4 dalyje nustatytą mokesčio apskaičiavimo / perskaičiavimo senaties terminą, skaičiuojant nuo naujojo sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo dienos.

Akcentuotina, jeigu mokesčių administratorius iniciavo mokestinį patikrinimą po 2019 m. ir nustatė tam tikrų mokesčio įstatymų pažeidimų, mokesčių mokėtojui priskaičiavo papildomai mokėtiną tam tikro mokesčio sumą, taip pat nustatė, kad mokesčių mokėtojui per MAĮ 68 straipsnio 4 dalyje numatytą mokesčio apskaičiavimo / perskaičiavimo senaties terminą jau buvo paskirta bauda, tai apskaičiuotą baudą didina dvigubai. Pažymėtina, kad bauda bus didinama dvigubai net ir tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas už ankstesnį pažeidimą buvo atleistas nuo baudos sumokėjimo, vadovaujantis MAĮ 141 straipsnio nuostata.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojo mokestinis patikrinimas buvo atliktas 2020 m. (sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo įsiteisėjo 2020-07-01) už 2015 – 2016 metus ir už abu mokestinius laikotarpius nustatyti GPMĮ pažeidimai. Kitas pavedimas atlikti mokestinį GPM patikrinimą išrašytas 2022-07-01, tikrinamas laikotarpis 2017 – 2021 metai (5 praėję kalendoriniai metai). Patikrinimo metu nustatyti mokesčių įstatymų pažeidimai visais tikrintais laikotarpiais. Sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo priimamas 2023-07-01.

Baudos už 2017 – 2021 metais atliktus GPMĮ pažeidimus didinamos dvigubai, nes nuo įsiteisėjusio sprendimo 2020-07-01 iki sprendimo priimto 2023-07-01 nepraėjo 5 kalendoriniai metai.

4. Šio straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatytos baudos netaikomos, kai mokesčių mokėtojas per mokesčio įstatyme nustatytą terminą nepateikė mokesčio deklaracijos arba kai po mokesčio deklaracijos pateikimo mokesčių administratoriui pastebėjo, kad deklaravo per mažai mokesčio, tačiau iki mokesčių administratoriaus pavedimo patikrinti asmenį išrašymo dienos pateikė mokesčio deklaraciją, o klaidų taisymo atveju – ją patikslino ir pateikė mokesčių administratoriui. Šios dalies nuostatos taip pat taikomos muitinės deklaracijose apskaičiuojamiems mokesčiams.

Komentaras

Baudos už neapskaičiuotą nedeklaruojamą mokestį, nedeklaruotą deklaruojamą mokestį bei nepagrįstai pritaikytą mažesnį mokesčio tarifą mokesčių mokėtojui netaikomos, jeigu:

1. per mokesčių įstatymų nustatytus terminus mokesčių mokėtojas nepateikė atitinkamo mokesčio deklaracijos, tačiau ją mokesčių administratoriui pateikė iki pavedimo tikrinti išrašymo dienos;

2. iki pavedimo tikrinti išrašymo dienos mokesčių mokėtojas ištaisė klaidas, dėl kurių buvo deklaruota per mažai mokesčio, ir pateikė mokesčių administratoriui patikslintą mokesčio deklaraciją;

3. mokesčių mokėtojas, po prekių išleidimo pastebėjęs, kad muitinės deklaracijoje mokestis apskaičiuotas neteisingai, iki pavedimo tikrinti išrašymo dienos pateikė muitinei rašytinį prašymą dėl muitinės deklaracijos taisymo (mokesčio perskaičiavimo).

5. Biudžetinėms įstaigoms, taip pat Lietuvos bankui šio straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatytos baudos neskiriamos. Šių įstaigų vadovai ir už apskaitos tvarkymą atsakingi asmenys, pažeidę mokesčių įstatymų reikalavimus, atsako pagal Administracinių nusižengimų kodeksą arba pagal Baudžiamąjį kodeksą.

Komentaras

Baudos už neapskaičiuotą nedeklaruojamą mokestį, nedeklaruotą deklaruojamą mokestį bei neteisėtai sumažintą mokestį neskiriamos biudžetinėms įstaigoms ir Lietuvos bankui.

Už mokesčių įstatymų pažeidimus komentuojamas straipsnis numato asmeninę biudžetinių įstaigų, Lietuvos banko vadovų ar kitų už apskaitos tvarkymą atsakingų asmenų atsakomybę. Už šiuos pažeidimus minėti asmenys atsako Administracinių nusižengimų kodekso bei Baudžiamojo kodekso ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka

Už apskaitos tvarkymą atsakingi asmenys yra asmenys, kurie registruoja ūkines operacijas laikydamiesi Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatyme ir taikomuose standartuose nustatytų reikalavimų subjekto vadovo nustatyta subjekto ūkinių operacijų registravimo ir vertinimo tvarka (Lietuvos Respublikos finansų apskaitos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punktas).

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-10-12 raštą Nr. R-3863.)

Straipsnio pakeitimai:
Nr. XIII-1155, 2018-05-17, paskelbta TAR 2018-05-28, i. k. 2018-08527
Nr. XIII-1329, 2018-06-28, paskelbta TAR 2018-06-30, i. k. 2018-10972
Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362

140 STRAIPSNIS. Baudų skyrimas
(Pakeista pagal 2018 m. birželio 26 d. įstatymo redakciją Nr. XIII-1329, įsigalioja nuo 2019 m. sausio 1 d.).

1. Asmenims, pažeidusiems mokesčių įstatymus, baudos skiriamos pagal pažeidimo padarymo metu galiojančius teisės aktus, išskyrus šio Įstatymo 142 straipsnyje nurodytus atvejus.

Komentaras

Mokesčių mokėtojams, pažeidusiems mokesčių įstatymus, baudos skiriamos pagal pažeidimo padarymo metu galiojusius teisės aktus, tačiau, jei po atitinkamų pažeidimų padarymo atsakomybė sušvelninama arba panaikinama, tai, vadovaujantis MAĮ 142 str. nuostatomis, numatomas baudas švelninančio įstatymo galiojimas atgal (žr. MAĮ 142 str. komentarą).

Pažeidimo padarymo momentas nustatomas atsižvelgiant į mokesčio deklaracijos pateikimo datą (deklaruojamų mokesčių pažeidimų atveju). Nedeklaruojamų mokesčių pažeidimų atveju, mokesčio įstatymo pažeidimo momentu laikomas mokesčio įstatyme nustatytas mokesčio apskaičiavimo terminas.

1 pavyzdys

Mokestinio patikrinimo metu nustatyta, kad gyventojo prievolės už 2022 m. pateiktoje Gyventojo pajamų mokesčio deklaracijos GPM311 formoje deklaruotos neteisingai. Gyventojas šią deklaraciją pateikė 2023-04-30. Šiuo atveju mokesčio įstatymo pažeidimo momentu laikoma deklaracijos pateikimo mokesčių administratoriui data – 2023-04-30. Bauda už mokesčio įstatymo pažeidimą bus skiriama pagal 2023-04-30 galiojusius teisės aktus.

2 pavyzdys

Mokestinio patikrinimo metu nustatyta, kad gyventojo prievolės už 2022 m. pateiktoje Gyventojo pajamų mokesčio deklaracijos GPM311 formoje deklaruotos neteisingai. Gyventojas šią deklaraciją pateikė 2023-05-02. Šiuo atveju mokesčio įstatymo pažeidimo momentu laikoma deklaracijos pateikimo mokesčių administratoriui data – 2023-05-02. Bauda už mokesčio įstatymo pažeidimą bus skiriama pagal 2023-05-02 galiojusius teisės aktus.

3 pavyzdys

Gyventojas pirminę Gyventojo pajamų mokesčio deklaraciją pateikė 2023-04-15. 2023-05-30 gyventojas patikslino pirminę Gyventojo pajamų mokesčio deklaraciją ir patikslintoje deklaracijoje neteisingai apskaičiavo savo gyventojų pajamų mokesčio prievolės dydį. Šiuo atveju mokesčio įstatymo pažeidimo momentu bus laikomas patikslintos deklaracijos pateikimo mokesčių administratoriui data – 2023-05-30. Bauda už mokesčio įstatymo pažeidimą bus skiriama pagal 2023-05-30 galiojusius teisės aktus.

Tuo atveju, jei mokesčių mokėtojas mokesčių įstatymų nustatytais terminais mokesčio deklaracijos nepateikia, mokesčio įstatymo pažeidimo data laikoma mokesčio deklaracijos pateikimo termino data.

Muitų teisės aktų ir mokesčių įstatymų pažeidimo padarymo momentas yra muitinės deklaracijos priėmimas muitinėje ir (arba) skolos muitinei atsiradimo momentas, kai laikoma, kad buvo padarytas pažeidimas.

Tais atvejais, kai priimta muitinės deklaracija buvo patikslinta ar pataisyta pagal Sąjungos muitinės kodekso 48 ir 173 straipsnius ir patikrinimo metu nustatytas pažeidimas, už kuri turi būti skiriama bauda, laikoma, kad pažeidimo padarymo data yra skolos muitinei atsiradimo data.

Jeigu pažeidimo padarymo metu už mokesčio įstatymo pažeidimą bauda mokesčių teisės aktuose nebuvo numatyta, tai, nors ir šiuo metu galiojantys mokesčių teisės aktai nustato baudą už tokio pobūdžio pažeidimą, bauda pažeidėjui neskiriama.

2. Mokesčių administratorius už mokesčių įstatymų pažeidimus skiria asmenims baudas, vadovaudamasis teisingumo, protingumo kriterijais ir neviršydamas šio Įstatymo 139 straipsnio 1 dalyje nustatyto skirtinos baudos dydžio, o jeigu skirtinos baudos dydis nustatytas specialiajame mokesčio įstatyme, – neviršydamas jame nustatyto skirtinos baudos dydžio, atsižvelgdamas į:

1) pažeidimo pavojingumo pobūdį ir mastą;

2) kaltę (kaltės formą ir rūšį);

3) dėl padaryto pažeidimo atsiradusią žalą;

4) atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes.

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 2 dalis nustato mokesčių administratoriui pareigą, parenkant baudos dydį, visapusiškai bei objektyviai ištirti surinktą medžiagą ir priimti teisėtą, pagrįstą ir teisingą

sprendimą. Šioje dalyje įtvirtinti bendrieji baudos skyrimo pagrindai – viena iš svarbiausių teisėto, pagrįsto ir teisingo nubaudimo garantijų. Jų buvimas atspindi nuostatą, kad bausmė turi būti individualizuota ir paskirta, atsižvelgiant į šio straipsnio 2 dalyje nustatytus bendruosius baudos skyrimo pagrindus, neviršijant MAĮ 139 straipsnio 1 dalyje nustatyto baudos dydžio, o jeigu skirtinos baudos dydis nustatytas specialiajame mokesčio įstatyme – neviršijant jame nustatyto skirtinos baudos dydžio.

Bendruosius baudos skyrimo pagrindus galima suskirstyti į keletą grupių: 1) nuostatas, nurodančias, kad skiriama bauda turi atitikti įstatymo reikalavimus; 2) nuostatas, skirtas bausmei individualizuoti.

Pirmoji grupė nustato mokesčių administratoriaus pareigą teisingai pasirinkti skirtinos baudos ribas. Mokesčių administratorius, vertindamas skirtinos baudos ribas, vadovaujasi MAĮ, specialiuoju mokesčio įstatymu, jeigu skirtinos baudos dydis numatytas specialiajame mokesčio įstatyme, bei Baudų skyrimo ir delspinigių skaičiavimo metodika, patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2007 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. VA-25 „Dėl baudų skyrimo ir delspinigių skaičiavimo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės). Taisyklės netaikomos, kai baudas skiria muitinė.

Antrąją reikalavimų grupę sudaro nuostatos, skirtos baudai individualizuoti: skirdamas tam tikrą konkrečią baudą, mokesčių administratorius atsižvelgia į padaryto pažeidimo pobūdį ir mastą, kaltės formą ir rūšį, atsiradusią žalą bei atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes.

Pažeidimo pavojingumo pobūdį išreiškia įstatymo ginamų vertybių (pažeidimo objekto), į kurias mokesčių mokėtojas pasikėsino, svarba. Mokesčių administratorius, vertindamas pažeidimo pavojingumo pobūdį, atsižvelgia į kėsinimosi dalyko vertingumą, pažeidimo padarymo būdą, padarytos žalos dydį ir mastą, pažeidimo tikslus ir motyvus.

Pažeidimo pavojingumo mastą apibūdina padaryto pažeidimo pasekmės, t. y. pažeidimu padaryta žala valstybei, pažeidimui padaryti naudojamos priemonės, įtrauktų pažeidimui padaryti kitų mokesčių mokėtojų kiekis ir pan.

Bauda gali būti paskirta mokesčių mokėtojui tik tais atvejais, kai mokesčių administratorius turi įrodymų, kad būtent mokesčių mokėtojas pažeidė mokesčio įstatymo nuostatas, ir už šiuos pažeidimus mokesčių administratorius apskaičiavo papildomą mokėtiną mokesčio sumą.

Kaip ir minėta anksčiau, dėl padaryto pažeidimo atsiradusios žalos dydis ypač lemia pažeidimo pavojingumo pobūdį, kadangi mokesčių mokėtojams, kuriems apskaičiuota papildomai mokėtina mokesčio suma nėra didelė, pripažįstama, kad tokie veiksmai nebuvo tokie pavojingi kaip pažeidimai, kuriais apskaičiuojama didelė mokesčių suma. Svarbu pažymėti, kad didelė žala yra tada, kai nesumokėto mokesčio dydis yra daugiau kaip 500 bazinių socialinių išmokų.

Atsakomybę lengvinančių ir sunkinančių aplinkybių nustatymas yra viena iš pagrindinių baudos individualizavimo sąlygų. Pažymėtina, kad mokesčių administratorius, vertindamas skiriamos baudos dydį, įvertina nustatytas mokesčių mokėtojo atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes bei, atsižvelgęs į tai, skirtinos baudos dydį didina arba mažina.

3. Asmens atsakomybę lengvinančios aplinkybės yra šios:

Komentaras

Atsakomybę lengvinančios aplinkybės yra aplinkybės, parodančios mokesčių administratoriui tuos teigiamus momentus, kurie mažina pažeidimo pavojingumą ir leidžia mokesčių administratoriui paskirti švelnesnę baudą. Išanalizavus surinktą medžiagą ir nustačius, kad yra lengvinančių aplinkybių ir nėra sunkinančių aplinkybių, paskiriama bauda, nesiekianti skirtinos baudos vidurkio. Pažymėtina, kad konkrečią lengvinančios aplinkybės reikšmę, skiriant baudos dydį, įstatymų leidėjas paliko spręsti mokesčių administratoriui.

1) asmuo pripažino mokesčio įstatymo pažeidimą ir bendradarbiavo su mokesčių administratoriumi šio pažeidimo tyrimo metu (sudarė sąlygas tinkamai mokesčių administratoriaus veiklai tiriant pažeidimą, pateikė mokesčių administratoriui prašomą informaciją, padėjo mokesčių administratoriui išaiškinti šį pažeidimą ir jame dalyvavusius asmenis);

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 3 dalies 1 punkto nuostatose numatyta, kad mokesčių mokėtojui, norinčiam, kad mokesčių administratorius pripažintų lengvinančią aplinkybę, numatytą komentuojamo straipsnio 3 dalies 1 punkte, būtina įvykdyti abi numatytas aplinkybes – pripažinti padarius mokesčio įstatymo pažeidimą bei bendradarbiauti su mokesčių administratoriumi. Jeigu bent viena sąlyga nebus įvykdyta, mokesčių administratorius neturės teisės vertinti šios lengvinančios aplinkybės, priimdamas sprendimą dėl skirtinos baudos dydžio.

Mokesčių mokėtojo tinkamas bendradarbiavimas yra tada, kai mokesčių mokėtojas gera valia bei aktyviais veiksmais padeda išaiškinti visas jam žinomas aplinkybes, sudaro visas sąlygas mokesčių administratoriui tinkamai vykdyti kontrolės veiksmus, pateikia visą jam žinomą bei mokesčių administratoriaus prašomą informaciją, padeda išaiškinti pažeidimą.

2) asmuo savo noru atlygino arba pašalino dėl pažeidimo padarymo atsiradusią žalą;

Komentaras

Žala yra nesumokėti mokesčiai, kuriuos tiesiogiai lemia mokesčių mokėtojo padarytas pažeidimas. Akcentuotina, kad mokesčių mokėtojas savo noru atlygina ar pašalina žalą, atsiradusią dėl jo neteisėtų veiksmų. Žala turi būti atlyginama iki sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kuriuo apskaičiuojama trūkstama mokesčio suma bei paskiriama bauda.

Taip pat svarbu pažymėti, kad, atsižvelgdamas į pažeidimo nagrinėjimo aplinkybes, mokesčių administratorius gali pripažinti šią atsakomybę lengvinančia aplinkybę ir tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas atlygina tik dalį žalos.

3) pažeidimas padarytas dėl sunkios fizinio asmens ekonominės ir (ar) socialinės padėties;

Komentaras

Pažeidimas, padarytas dėl sunkios fizinio asmens ekonominės ir (ar) socialinės padėties, yra aplinkybė, apibūdinanti ne tik objektyvias pažeidimo prielaidas, bet ir jos subjektą. Mokesčių mokėtojui susiklostė tokios objektyvios išorinio gyvenimo aplinkybės, kurios padarė tiesioginį poveikį jo elgesiui, t. y. vadovaudamasis savo vertybinėmis, orientacijomis, jis taip įvertina konkrečiai jam susidariusią gyvenimo situaciją, kad išeitį randa, tik darydamas pažeidimą. Mokesčių administratorius ar ginčą nagrinėjančios institucijos gali daryti prielaidą, kad, jei nebūtų tokių aplinkybių, mokesčių mokėtojas nebūtų daręs pažeidimo.

4) pažeidimas padarytas dėl psichinės ir (ar) fizinės prievartos;

Komentaras

Ši aplinkybė bus taikoma tada, kai mokesčių administratorius ar mokestinį ginčą sprendžiančios institucijos nustatys, kad mokesčių mokėtojui dėl išorinių, nuo jo valios

nepriklausančių aplinkybių buvo gerokai sumažintos galimybės pasirinkti teisėto elgesio variantą. Tokiais atvejais manoma, kad mokesčių mokėtojas savo iniciatyva nebūtų ryžęsis padaryti pažeidimą, o tikrasis pažeidimo iniciatorius yra kitas asmuo, prievarta palenkęs mokesčių mokėtoją atlikti pažeidimą.

Psichinė prievarta – grasinimai naudoti smurtą, sunaikinti ar sugadinti turtą, paskleisti nepalankias žinias apie jį ar jo artimuosius ir pan.

Fizinė prievarta – fizinės jėgos panaudojimas prieš žmogų, sukeliant skausmą ir kitus padarinius sveikatai ar gyvybei.

Svarbu pažymėti, kad poveikis mokesčių mokėtojui gali būti daromas ir tais atvejais, kai prievarta taikoma ne tik pačiam mokesčių mokėtojui, bet ir jam artimų žmonių atžvilgiu.

5) pažeidimas padarytas kitomis svarbiomis aplinkybėmis, kurias mokesčių administratorius pripažįsta lengvinančiomis aplinkybėmis.

Komentaras

Atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis gali būti pripažintos ir tos aplinkybės, kurios nėra nurodytos komentuojamame straipsnyje, tačiau visos šios aplinkybės turi būti ištirtos, nustatytos ir turi būti motyvuojama, kodėl jos pripažįstamos atsakomybę lengvinančiomis.

4. Asmens atsakomybę sunkinančios aplinkybės yra šios:

Komentaras

Atsakomybę sunkinančios aplinkybės yra aplinkybės, parodančios mokesčių administratoriui tuos neigiamus aspektus, kurie didina pažeidimo pavojingumą ir įpareigoja mokesčių administratorių paskirti griežtesnę baudą. Išanalizavus surinktą medžiagą ir nustačius, kad yra sunkinančių aplinkybių ir nenustatyta lengvinančių aplinkybių, paskiriama bauda, viršijanti skirtinos baudos vidurkį.

1) pažeidimas padarytas asmeniui siekiant gauti mokestinę naudą;

Komentaras

Jei mokesčių administratorius apskaičiuoja mokestį, taikydamas turinio viršenybės prieš formą principą, tai bus laikoma, kad mokesčių mokėtojas sąmoningai vengė mokėti mokesčius bei siekė gauti tam tikrą mokestinę naudą, todėl tokie mokesčių mokėtojo veiksmai bus traktuojami kaip jo atsakomybę sunkinantys. (Žr. 69 straipsnio 1 dalies komentarą.). Pažeidimo padarymas siekiant mokestinės naudos bus konstatuotas ne tik tada, kai mokesčių administratorius pritaikys turinio viršenybės prieš formą principą, bet ir tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas savo tyčiniais veiksmais sieks išvengti arba susimažinti savo mokestinę prievolę.

2) mokesčių mokėtojas nevykdo savo pareigų apskaičiuoti mokestį, bendradarbiauti su mokesčių administratoriumi, tvarkyti apskaitą, saugoti apskaitos ar kitus dokumentus ar šias pareigas vykdo netinkamai, taip pat nesilaiko kitų apskaitą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų ir dėl to mokesčių administratorius neturi galimybių apskaičiuoti mokėtinų mokesčių įprastine, t. y. specialiojo mokesčio įstatymo nustatyta, tvarka;

Komentaras

Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas nevykdo ar netinkamai vykdo savo pareigas, ir kai nustatomi komentuojamo straipsnio 4 dalies 2 punkte įvardyti kriterijai (nevykdo ar netinkamai vykdo savo pareigą apskaičiuoti mokestį, nebendradarbiauja su mokesčių administratoriumi, netvarko apskaitos, nesaugo apskaitos ar kitų dokumentų) ir dėl šių priežasčių nėra galimybės mokesčio apskaičiuoti atitinkamo mokesčio įstatymo nustatyta tvarka (pvz., mokesčių mokėtojas neatkūrė prarastų apskaitos dokumentų), ši aplinkybė bus laikoma mokesčių mokėtojo atsakomybę sunkinančia. (Plačiau žr. 70 straipsnio 1 dalies komentarą.)

3) kai mokesčių mokėtojas mokesčių administratoriaus nurodytu laiku nepateikia mokesčių administratoriui tinkamų dokumentų apie sandorių ar ūkinių operacijų vertę arba pateikia netinkamus dokumentus ir mokesčių administratorius koreguoja sandorių ar ūkinių operacijų vertę, taikydamas Pelno mokesčio įstatymo 40 straipsnį arba Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 15 straipsnį;

Komentaras

Nurodyta sunkinanti aplinkybė pasireikš tuomet, kai mokesčių mokėtojas mokesčių administratoriaus nurodytu laiku nepateiks tinkamų dokumentų apie įvykdytų sandorių arba ūkinių operacijų vertę, kai mokesčių mokėtojas pateiks mokesčių administratoriui netinkamus dokumentus, taip pat kai mokesčių administratorius, įvertinęs pateiktus netinkamus dokumentus arba savo iniciatyva, turės koreguoti sandorinių arba ūkinių operacijų vertę, taikydamas Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 40 straipsnį arba Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 15 straipsnį.

4) mokesčių mokėtojas mokestinio patikrinimo metu vengia bendradarbiauti su mokesčių administratoriumi ir teikti jam aktualią informaciją, dokumentus (jų kopijas) ar paaiškinimus;

Komentaras

Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas mokestinio patikrinimo metu atsisako bendradarbiauti arba vengia bendradarbiauti su mokesčių administratoriumi, pvz., neteikia mokesčių administratoriui reikalingos informacijos, dokumentų, apskaitos duomenų, neteikia paaiškinimų ar pan., dėl ko mokesčių administratorius negali tinkamai vykdyti kontrolės veiksmų bei mokesčių administratoriaus funkcijų, laikytina, kad tokios mokesčių mokėtojo sukuriamos aplinkybės yra sunkinančios.

5) dėl mokesčių mokėtojo veiksmų ar neveikimo padaryta didelė žala valstybės biudžetui, kai nesumokėtų mokesčių dydis viršija 500 bazinių socialinių išmokų dydį, galiojantį priimant sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo;

Komentaras

Komentuojamo straipsnio 4 dalies 5 punkto sunkinanti aplinkybė bus pripažįstama tuomet, kai mokesčių administratorius nustatys, kad mokesčių mokėtojas tyčiniais veiksmais arba dėl savo neveikimo nesumokėjo didesnės kaip 500 bazinių socialinių išmokų mokesčių sumos. Bazinės socialinės išmokos dydis reglamentuotas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. lapkričio 5 d. nutarimu Nr. 1206. Bazinės socialinės išmokos dydis vertinamas tuo metu, kai priimamas sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo.

6) į apskaitą įtraukti juridinės galios neturintys apskaitos dokumentai arba juridinę galią turintys apskaitos dokumentai, kuriuose užfiksuotos ūkinės operacijos realiai neįvyko arba įvyko kitomis, negu nurodyta, sąlygomis;

Komentaras

Tais atvejais, kai mokesčių administratorius, atlikdamas mokestinį patikrinimą, nustatys, kad mokesčių mokėtojas įtraukė į apskaitą juridinės galios neturinčius apskaitos dokumentus arba juridinę galią turinčius apskaitos dokumentus, kuriuose užfiksuotos ūkinės operacijos realiai neįvyko arba įvyko kitomis, negu nurodyta, sąlygomis, mokesčių administratorius, skirdamas baudą mokesčių mokėtojui, šią aplinkybę vertins kaip sunkinančią. „Juridinę galią turintys apskaitos dokumentai, kuriuose užfiksuotos ūkinės operacijos realiai neįvyko arba įvyko kitomis, negu nurodyta, sąlygomis“ yra apskaitos dokumentai, kurie atitinka formalius Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatyme ir mokesčių įstatymų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytus reikalavimus (turi privalomus rekvizitus), tačiau jais vis tiek negalima vadovautis, kadangi juose užfiksuota tikrovės neatitinkanti informacija.

7) kai šio Įstatymo nustatyta tvarka mokesčių administratorius mokestinio patikrinimo metu nustato nesumokėtą mokesčių sumą ir ši suma priskaičiuojama dėl mokesčių administratoriaus mokestinio patikrinimo metu nustatytų mokesčių mokėtojo pajamų, kurių gavimo šaltinių mokesčių mokėtojas negali pagrįsti.

Komentaras

Pažymėtina, kad, jeigu pajamos, kurių gavimo šaltinių mokesčių mokėtojas negali pagrįsti, nustatomos, atliekant mokestinį patikrinimą už mokestinį laikotarpį po 2019 m. sausio 1 d., ir mokesčių mokėtojas neįrodo kitaip, laikoma, kad tokios pajamos yra gautos mokesčių administratoriaus tikrinamu laikotarpiu, ir skiriama nuo 20 iki 100 proc. priskaičiuotos trūkstamos mokesčio sumos dydžio bauda.

Pavyzdys

Mokesčių administratorius 2023 m. iniciavo fizinio asmens 2018 – 2019 metų mokestinį patikrinimą. Mokestinio patikrinimo metu nustatoma, kad mokesčių mokėtojas disponavo lėšomis, kurių pajamų šaltinių negali pagrįsti: 2018 m. – 10 000 eurų, 2019 m. – 20 000 eurų. Atsižvelgdamas į tai, mokesčių administratorius nuo šių pajamų apskaičiuoja gyventojo pajamų mokestį bei skiria už 2018 m. nepagrįstas pajamas nuo 10 iki 50 proc. apskaičiuotos mokesčio sumos baudą bei už 2019 m. nuo 20 iki 100 proc. apskaičiuotos mokesčio sumos baudą, atsižvelgdamas į baudos skyrimo taisykles, įtvirtintas MAĮ 140 straipsnyje.

5. Konkretų asmeniui skirtinos baudos dydį mokesčių administratorius apskaičiuoja ir motyvuotai nustato atsižvelgdamas į šias baudų skyrimo taisykles:

1) mokesčių administratorius pasirenka skiriamos konkrečios baudos dydį, skaičiuodamas nuo jos vidurkio, kuris apskaičiuojamas šio Įstatymo 139 straipsnio 1 dalyje (ar specialiajame mokesčio įstatyme) nurodytos trūkstamos mokesčio sumos dydžio baudos minimalų ir maksimalų dydžius sudedant ir gautą rezultatą padalijant pusiau;

2) mokesčių administratorius, skirdamas konkrečią baudą, vertina šio straipsnio 2 dalies 1–4 punktuose nurodytas aplinkybes ir baudos dydį skaičiuoja nuo baudos vidurkio;

3) mokesčių administratorius, nustatęs, kad yra kelios asmens atsakomybę lengvinančios aplinkybės ir nėra sunkinančių aplinkybių, asmeniui skiria baudą, nesiekiančią skirtinos baudos vidurkio;

4) mokesčių administratorius, nustatęs, kad yra kelios asmens atsakomybę sunkinančios aplinkybės ir nėra lengvinančių aplinkybių, asmeniui skiria baudą, viršijančią skirtinos baudos vidurkį.

Komentaras

Mokesčių administratorius, atlikęs mokestinį patikrinimą bei nustatęs ir apskaičiavęs trūkstamą mokesčio sumą, vadovaudamasis MAĮ 139 straipsnio 1 dalies arba specialiame mokesčio įstatyme numatytais baudos dydžio intervalais, turi paskirti baudą. Baudos vidurkis apskaičiuojamas, sudedant minimalų ir maksimalų skirtinos baudos dydį, kuris nurodytas MAĮ 139 straipsnio 1 dalyje arba specialiame mokesčio įstatyme, bei jį padalijant pusiau. Nuo nustatytos baudos vidurkio, atsižvelgiant į komentuojamo straipsnio 2 dalies 1–4 punktuose nurodytas aplinkybes, apskaičiuojamas mokėtinos baudos dydis.

Mokesčių administratoriui nustačius, kad yra kelios lengvinančios aplinkybės ir nėra sunkinančių aplinkybių, paskiriama bauda, nesiekianti skirtinos baudos vidurkio, bet ne mažesnė nei 20 proc. apskaičiuoto mokesčio dydžio, o tais atvejais, kai yra tik sunkinančių aplinkybių, skiriama bauda, viršijanti skirtinos baudos vidurkį, bet ne didesnė nei MAĮ 139 straipsnio 1 dalyje nustatytas maksimalus baudos dydis.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2018-12-13 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-41407.)

6. Kai už mokesčių įstatymų pažeidimus atsako keli asmenys, muitinė kiekvienam pažeidėjui skiria individualią baudą, kurios dydis siekia 60 procentų vidutinio pagal šio Įstatymo 139 straipsnį apskaičiuoto baudos dydžio, padalyto iš mokesčių įstatymus pažeidusių asmenų skaičiaus ir patikslinto atsižvelgus į šio Įstatymo 139 straipsnio 2–5 dalių nuostatas. Bendras skiriamos baudos dydis turi atitikti šio Įstatymo 139 straipsnio 1 dalyje nustatytą skirtinos baudos dydį, o jeigu skirtinos baudos dydis nustatytas specialiajame mokesčio įstatyme, – jame nustatytą skirtinos baudos dydį. Jeigu bendras už mokesčių įstatymų pažeidimus atsakingiems asmenims skirtinos baudos dydis viršija šio Įstatymo 139 straipsnio 1 dalyje ar specialiajame mokesčio įstatyme nustatytą maksimalų skirtinos baudos dydį, šis dydis proporcingai mažinamas kiekvienam atsakingam asmeniui.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

Pagal Sąjungos muitinės kodekso 84 straipsnį, jeigu importo ar eksporto muito sumą, atitinkančią vieną skolą muitinei, privalo sumokėti keli asmenys, jie solidariai atsako už tos sumos sumokėjimą. Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo formuojamą praktiką pažeidimo vykdytojo atsakomybė preziumuojama, o nustačius kitus asmenis, kurie laikytini skolininkais muitinei, registruojama solidari mokestinė prievolė ir kiekvienam iš šių asmenų skiriama atskira bauda.

Tokiais atvejais muitinė kiekvienam pažeidėjui skiria individualią baudą, kurios dydis siekia 60 procentų vidutinio pagal MAĮ 139 straipsnį apskaičiuoto baudos dydžio, padalyto iš mokesčių įstatymus pažeidusių asmenų skaičiaus. Bauda kiekvienam pažeidėjui individualizuojama atsižvelgus į MAĮ 139 straipsnio 2–5 dalių nuostatas, t. y. įvertinamos kiekvieno pažeidėjo atsakomybę lengvinančios ir sunkinančios aplinkybės.

Visiems pažeidėjams skiriamų individualių baudų suma neturi būti didesnė nei MAĮ 139 straipsnio 1 dalyje nustatytas skirtinos baudos dydis, o jeigu skirtinos baudos dydis nustatytas specialiajame mokesčio įstatyme, – jame nustatytas skirtinos baudos dydis. Jeigu šie dydžiai viršijami, baudos kiekvienam pažeidėjui atitinkamai proporcingai mažinamos.

1 pavyzdys

Muitinė nustatė, kad Sąjungos prekių muitinio statuso neturinčios prekės buvo paimtos iš muitinės priežiūros be muitinės žinios ir dėl to yra atsakingi muitinės procedūros vykdytojas „X“ ir prekių vežėjas „Y“. Muitinės sprendimu buvo įregistruota solidari muito ir PVM mokestinė prievolė (iš viso 1000 Eur) dviem solidariems skolininkams: „X” ir „Y”. Tyrimo metu buvo nustatytos 2 „X“ atsakomybę lengvinančios aplinkybės, nurodytos MAĮ 140 straipsnio 3 dalyje, ir 2 „Y“ atsakomybę sunkinančios aplinkybės, nurodytos MAĮ 140 straipsnio 4 dalyje. Baudos apskaičiuojamos taip: 1000 x 60 proc. / 2 = 300 Eur. Skolininkui „X“ atsižvelgiant į lengvinančias aplinkybes bauda mažinama iki 200 Eur, o skolininkui „Y“ atsižvelgiant į sunkinančias aplinkybes bauda didinama iki 400 Eur.

2 pavyzdys

Muitinė nustatė, kad Sąjungos prekių muitinio statuso neturinčios prekės buvo paimtos iš muitinės priežiūros be muitinės žinios ir dėl to yra atsakingi muitinės procedūros vykdytojas „X“, prekių vežėjas „Y“ ir prekių gavėjas „G“. Muitinės sprendimu buvo įregistruota solidari PVM ir akcizo mokestinė prievolė (iš viso 1000 Eur) trims solidariems skolininkams: „X” ir „Y” ir „G“. Baudos apskaičiuojamos taip: 1000 x 60 proc. / 3 = 200 Eur. Tyrimo metu įvertinus „X” ir „Y” ir „G“ atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, skirtos atitinkamai tokios baudos: „X” – 500 Eur, „Y“ – 300 Eur ir „G“ – 400 Eur. Solidariems skolininkams „X”, „Y” ir „G“ skirtinų baudų suma 1200 Eur viršija galimą maksimalią baudą 1000 Eur, todėl kiekvienam skolininkui bauda proporcingai mažinama procentiniu dydžiu, viršijančiu maksimalų leistiną baudos dydį, t. y. 20 proc. Skolininkui „X” skiriama 400 Eur bauda, skolininkui „Y” – 240 Eur bauda ir skolininkui „G“ – 320 Eur bauda.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-10-12 raštą Nr. R-3863.)

141 STRAIPSNIS. Atleidimas nuo baudos

1. Atleidimo nuo pagal šio Įstatymo 139 ir 140 straipsnius paskirtų baudų mokėjimo pagrindai yra:

Komentaras

1. Komentuojamame straipsnyje įtvirtinti atleidimo nuo baudų, kurios paskirtos pagal MAĮ 139 ir 140 straipsnius (žr. MAĮ 139 ir 140 str. komentarus), mokėjimo pagrindai. Pavyzdžiui, Valstybinė mokesčių inspekcija nėra įgaliota nagrinėti atleidimo nuo baudų, kurias ji paskiria mokesčių mokėtojui pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymą (Žin., 1991, Nr. 17-447, 2004, Nr. 171-6295), mokėjimo klausimo, kadangi teisės aktuose nustatyta, kad atleisti nuo baudų, paskirtų už neteisėtą socialinio draudimo įmokų sumažinimą, mokėjimo gali Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba. Taip pat Valstybinė mokesčių inspekcija nenagrinėja atleidimo nuo baudos, kurią pagal Lietuvos Respublikos mokesčių už valstybinius gamtos išteklius įstatymą (Žin., 1991, Nr. 11-274; 2006, Nr. 65-2382) mokesčių mokėtojui paskyrė Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentas.

2. Komentuojamoje dalyje išvardinti atleidimo nuo baudų pagrindai taikomi ir atleidžiant mokesčių mokėtoją nuo delspinigių.

1) jei mokesčių mokėtojas įrodo, kad nėra kaltas dėl padaryto pažeidimo;

Komentaras

1. Pagal MAĮ ar kitus mokesčio įstatymus už mokėtino į biudžetą mokesčio sumažinimą skiriamos baudos laikomos griežta (objektyvia) atsakomybe, kuriai esant mokesčių mokėtojo kaltė visuomet preziumuojama. t.y. laikoma, kad dėl mokesčio įstatymo pažeidimo kaltas mokesčių mokėtojas, jeigu jis neįrodo priešingai. Pavyzdžiui, mokesčių mokėtojas padarė pažeidimą, kadangi vadovavosi įsigaliojusiu teisės aktu, kurio nuostatos prieštaravo kitam teisės aktui mokesčių klausimais.

2) jei mokesčio įstatymas pažeistas dėl aplinkybių, kurios nepriklausė nuo mokesčių mokėtojo valios ir kurių jis nenumatė ir negalėjo numatyti. Tokiomis aplinkybėmis nelaikomi mokesčių mokėtojo ar jo darbuotojų veiksmai ar neveikimas, taip pat mokesčių mokėtojo nemokumas;

Komentaras

1. Aplinkybės, dėl kurių mokesčių mokėtojas pažeidė mokesčio įstatymą, turi atitikti šiuos du požymius:

1.1. nepriklausyti nuo mokesčio mokėtojo valios;

1.2. jų mokesčių mokėtojas nenumatė ir negalėjo numatyti.

Tiek mokesčių mokėtojo ar jo darbuotojų veiksmai ar neveikimas, tiek mokesčių mokėtojo nemokumas nelaikomi tokiomis aplinkybėmis. Pavyzdžiui, mokesčių mokėtojas nebus atleidžiamas nuo priskaičiuotų delspinigių, jei jo finansininkas neteisingai apskaičiavo mokesčius dėl kompetencijos stokos, suklydimo ar panašių priežasčių. Šis atleidimo nuo paskirtų baudų pagrindas tiesiogiai siejamas su nenugalimos jėgos *(force majeure)*, taip pat kitomis nuo mokesčių mokėtojo valios nepriklausančiomis aplinkybėmis, kurių jis nenumatė ir negalėjo numatyti, bei su jų įtaka mokesčių mokėtojo galimybėms vykdyti savo mokestines prievoles. Nenugalimos jėgos *(force majeure)* aplinkybėmis laikomos nepaprastos aplinkybės, kurių negalima numatyti, išvengti ir kokiomis nors priemonėmis pašalinti. Nurodytas kliūtis tinkamai įvykdyti mokesčių įstatymų reikalavimus gali sukelti, pavyzdžiui, tokie įvykiai: stichinės nelaimės: smarkios audros, ciklonai, žemės drebėjimai, jūrų ar upių potvyniai, žaibai, sprogimai, gaisrai, mašinų, gamybinių pastatų ir kurių nors (arba visų) vidaus komunikacijų sunaikinimas ir kt.

3) kai mokesčių mokėtojo atskira veika, nors ir pažeidžiančia mokesčio įstatymo nuostatas, nepadaroma žala biudžetui;

Komentaras

1. Pagal komentuojamo straipsnio punktą žalos padarymas biudžetui turėtų būti suprantamas kaip dėl neteisėtų mokesčių mokėtojo veiksmų, kuriais padaromas neigiamas poveikis valstybės finansiniams interesams, valstybės negautos mokestinės pajamos. Mokesčių mokėtojas gali būti atleidžiamas nuo paskirtų baudų, kai savo atskira veikla pažeidžia mokesčio įstatymo nuostatas, tačiau realios žalos biudžetui nepadaro, pavyzdžiui, per klaidą deklaruoja per didelę grąžintino PVM sumą, kuri realiai iš biudžeto mokesčių mokėtojui nebuvo grąžinta ar įskaityta mokestinei nepriemokai padengti.

4) kai mokesčių mokėtojas mokesčio įstatymą pažeidė dėl klaidingo apibendrinto mokesčio įstatymo paaiškinimo arba mokesčių administratoriaus raštu ar telefonu, jei suteikta konsultacija centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka buvo įrašyta ir yra

galimybė nustatyti skambinantį asmenį – mokesčių mokėtoją (ar jo atstovą), suteiktos klaidingos konsultacijos mokesčių mokėjimo klausimais.

Komentaras

1. Įstatymas numato pagrindą atleisti mokesčių mokėtoją nuo paskirtų baudų, kai šis mokesčio įstatymą pažeidžia dėl bent vienos iš šių priežasčių:

1.1. klaidingo apibendrinto mokesčio įstatymo paaiškinimo;

1.2. mokesčių administratoriaus raštu pateiktos klaidingos konsultacijos mokesčių mokėjimo klausimais;

1.3. mokesčių administratoriaus telefonu suteiktos klaidingos konsultacijos mokesčių mokėjimo klausimais, kai besikreipiančio mokesčių mokėtojo (ar jo atstovo) duomenys (vardas, pavardė arba pavadinimas ir kiti duomenys, leidžiantys identifikuoti fizinį ar juridinį asmenį), paklausimo parametrai (pavyzdžiui, data, laikas ir pan.), paklausimas ir suteikta informacija yra užregistruoti ir išsaugoti Mokesčių informacijos informacinėje sistemoje.

Šis MAĮ nustatytas pagrindas siejamas su teisinio tikrumo garantija, kad dėl klaidingos mokesčių administratoriaus informacijos, kuria vėliau remiasi mokesčių mokėtojas, pateikimo mokesčių mokėtojas nepatirs finansinių pasekmių. Tai yra neteisinga būtų reikalauti sumokėti paskirtas baudas tais atvejais, kai pats mokesčių administratorius, pateikdamas neteisingą nuomonę mokesčių įstatymo nuostatų taikymo klausimais, suklaidina mokesčių mokėtoją. Mokesčių administratorius savo nuomonę bei paaiškinimus mokesčių įstatymų taikymo klausimais gali pateikti apibendrintuose bei individualaus pobūdžio paaiškinimuose. Apibendrintuose mokesčio įstatymo paaiškinimuose (sąvoką žr. MAĮ 2 straipsnio 1 dalies komentare) komentuojami dažniausi ir aktualiausi klausimai, susiję su mokesčių įstatymų nuostatų taikymu. Mokesčių mokėtojas žodžiu (paskambinęs viešai paskelbtais VMI konsultavimo telefonų numeriais) arba raštu gali kreiptis į mokesčių administratorių, prašydamas pateikti individualaus pobūdžio paaiškinimą – konsultaciją mokesčių mokėjimo klausimais (sąvoką žr. MAĮ 2 straipsnio 6 dalies komentare). Pažymėtina, kad atleidimui nuo baudų yra reikšminga VMI konsultavimo telefonu suteikta konsultacija, jei ji buvo įrašyta ir galima nustatyti skambinusį asmenį – mokesčių mokėtoją arba jo atstovą**,** ir / ar raštu išdėstyta mokesčių administratoriaus konsultacija.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11126.)

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-08-18 raštą Nr. (32.44-31-3 Mr)-R-3231.)

2. Nuo baudos atleidžiama tik tuo atveju, kai mokesčių mokėtojas mokesčio, susijusio su paskirta bauda, sumą yra sumokėjęs (mokestis įskaitytas ir (arba) priverstinai išieškotas) ar šio mokesčio sumokėjimo terminas šio Įstatymo nustatyta tvarka yra atidėtas arba išdėstytas.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11126.)

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas gali būti atleidžiamas nuo baudos tik tuo atveju, kai įvykdo nors vieną iš šių sąlygų:

1.l. su paskirta bauda susijęs mokestis yra sumokėtas (žr. MAĮ 82 str. 1 dalies komentarą) arba įskaitytas mokesčių mokėtojo prašymu;

1.2. su paskirta bauda susijęs mokestis yra priverstinai išieškotas (žr. MAĮ 93 str. 1 dalies 2 punkto komentarą) arba įskaitytas mokesčių administratoriaus iniciatyva;

1.3. su paskirta bauda susijusio mokesčio sumokėjimo terminas MAĮ 88 straipsnyje (žr. MAĮ 88 str. komentarą) nustatyta tvarka yra atidėtas arba išdėstytas.

3. Nuo baudų mokesčių mokėtoją gali atleisti mokesčių administratorius, o mokestinio ginčo metu – ir mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija. Atleidimo nuo baudų tvarką, kai atitinkamo sprendimo priėmimas priklauso mokesčių administratoriaus kompetencijai, nustato centrinis mokesčių administratorius.

Komentaras

1. Nuo baudų mokesčių mokėtoją atleidžia atitinkamas mokesčių administratorius (vietos ar centrinis mokesčių administratorius), o jei vyksta mokestinis ginčas – šią teisę turi centrinis mokesčių administratorius (Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos arba Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos), Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir teismas.

2. Kai atitinkamo sprendimo priėmimas priklauso mokesčių administratoriaus (vietos ar centrinio) kompetencijai, atleidimo nuo baudų tvarką nustato centrinis mokesčių administratorius.

2.1. Valstybinė mokesčių inspekcija, priimdama sprendimą dėl mokesčių mokėtojų atleidimo nuo baudų ir/ar delspinigių, vadovaujasi Atleidimo nuo baudų ir delspinigių taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 26 d. įsakymu Nr. VA-144 (Žin., 2004, Nr. 63-2243; 2006, Nr. 28-973; 2012, Nr. 116-5917). Šių taisyklių nuostatos taip pat taikomos mokesčių mokėtojams, kurie atleidžiami nuo Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamų baudų ir delspinigių.

2.2. Muitinė, priimdama sprendimą dėl mokesčių mokėtojų atleidimo nuo baudų, vadovaujasi Atleidimo nuo paskirtų baudų taisyklėmis, patvirtintomis Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 10 d. įsakymu Nr. 1 B-484 (Žin., 2004, Nr. 79-2821). Šių taisyklių nuostatos taip pat taikomos mokesčių mokėtojams, kurie atleidžiami nuo Muitinės administruojamų baudų ir delspinigių.

4. Atsisakymą atleisti nuo baudų mokesčių mokėtojas gali apskųsti šio Įstatymo IX skyriuje nustatyta tvarka.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojų skundai dėl mokesčių administratoriaus atsisakymo atleisti nuo baudų nagrinėjami pagal mokestiniams ginčams nustatytas privalomo ikiteisminio nagrinėjimo procedūras (žr. MAĮ IX skyriaus komentarą), t.y. neigiamas vietos mokesčių administratoriaus sprendimas pirmiausiai turi būti skundžiamas centriniam mokesčių administratoriui – Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (jeigu skundžiamas teritorinės (apskrities) valstybinės mokesčių inspekcijos sprendimas) arba Muitinės departamentui prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (jeigu skundžiamas teritorinės muitinės sprendimas). Nesutikus su centrinio mokesčių administratoriaus sprendimu, skundas paduodamas Mokestinių ginčų komisijai prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar teismui.

Straipsnio pakeitimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

142 STRAIPSNIS. Baudas švelninančio teisės akto galiojimas

1. Teisės aktai, kuriais sumažinamos arba panaikinamos baudos, taikomi ir už mokesčių įstatymų pažeidimus, padarytus iki šių aktų įsigaliojimo, jei baudas sumažinantis arba panaikinantis teisės aktas įsigalioja ne vėliau kaip sprendimo, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos,

priėmimo dieną, o jei mokesčių mokėtojas apskundžia mokesčių administratoriaus sprendimą, – ne vėliau kaip mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos sprendimo priėmimo dieną.
Straipsnio dalies pakeitimai: 2007-07-03 įstatymu Nr. X-1249, (nuo 2007-07-19).

Komentaras

1. Jeigu po atitinkamų mokesčių įstatymų pažeidimų padarymo mokesčių mokėtojo atsakomybė teisės aktu sušvelninama arba panaikinama, tai numatomas baudas švelninančio teisės akto grįžtamasis galiojimas, t. y. mokesčių administratoriui skiriant baudas**,** taikomos švelnesnės baudos, nei pažeidimo padarymo metu galiojusios**,** arba jos išvis netaikomos, jeigu tai numato baudas švelninantis teisės aktas.

Pavyzdys

2023-05-01 neteko galios MAĮ 139 straipsnio 2 dalies nuostata, numatanti, kad mokesčių mokėtojui skiriama nuo 50 iki 100 procentų priskaičiuotos trūkstamos mokesčio sumos dydžio bauda, jeigu trūkstama mokesčio suma priskaičiuojama dėl mokesčių administratoriaus mokestinio patikrinimo metu nustatytų mokesčių mokėtojo pajamų, kurių gavimo šaltinių mokesčių mokėtojas negali pagrįsti. Mokestinio patikrinimo metu nustačius, kad mokesčių mokėtojas 2021 metais gavo pajamų, kurių nedeklaravo ir kurių gavimo šaltinių jis negali pagrįsti, mokesčių administratorius 2023-05-15 priėmė sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kuriuo mokesčių mokėtojui priskaičiavo nesumokėtą mokesčio sumą. Kadangi šis sprendimas priimtas po 2023-05-01 (netekus galios MAĮ 139 straipsnio 2 dalies nuostatoms), mokesčių mokėtojui už mokesčių įstatymų pažeidimus skiriama nuo 20 iki 100 procentų priskaičiuotos trūkstamos mokesčio sumos dydžio bauda.

Pavyzdys parengtas, atsižvelgiant į šias taisykles:

Jeigu asmuo iki MAĮ pakeitimų įsigaliojimo padarė mokesčių įstatymų pažeidimą, tačiau iki MAĮ pakeitimų įsigaliojimo nebuvo priimtas mokesčių administratoriaus sprendimas, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir su juo susijusios sumos (mokesčių mokėtojui apskundus mokesčių administratoriaus sprendimą – mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos sprendimas), po MAĮ pakeitimų įsigaliojimo mokestinės teisinės atsakomybės klausimas sprendžiamas pagal naująsias MAĮ nuostatas, švelninančias atsakomybę (pavyzdžiui, baudas sumažinęs 2022-12-13 įstatymas Nr. XIV-1658, galiojantis nuo 2023-05-01).

Jeigu asmuo iki MAĮ pakeitimų įsigaliojimo padarė mokesčių įstatymų pažeidimą, tačiau iki MAĮ pakeitimų įsigaliojimo nebuvo priimtas mokesčių administratoriaus sprendimas, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir su juo susijusios sumos (mokesčių mokėtojui apskundus mokesčių administratoriaus sprendimą – mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos sprendimas), netaikomos po MAĮ pakeitimų įsigaliojimo naujai įteisintos nuostatos, nustatančios asmens atsakomybę sunkinančias aplinkybes.

2. Administracinę arba baudžiamąją atsakomybę švelninančio teisės akto galiojimo klausimas sprendžiamas atitinkamai pagal Administracinių nusižengimų kodeksą arba Baudžiamąjį kodeksą.
Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. XII-2312, 2016-04-14, paskelbta TAR 2016-04-26, i. k. 2016-10422.

Komentaras

1. Įstatymų kuriais švelninama ar panaikinama administracinė atsakomybė, galiojimo klausimą dėl atsakomybės už administracinius nusižengimus reglamentuoja Administracinių nusižengimų kodeksas. Baudžiamojo įstatymo, kuriuo švelninama ar panaikinama baudžiamoji atsakomybė, galiojimą reglamentuoja Baudžiamasis kodeksas.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2025-01-22 raštą Nr. R-302)

143 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojų ir trečiųjų asmenų atsakomybė už kitus mokesčių įstatymų pažeidimus

Mokesčių mokėtojai, tretieji asmenys ir (arba) juridinių asmenų vadovai bei kiti atsakingi darbuotojai už šiame Įstatyme nustatytų pareigų nevykdymą ar netinkamą jų vykdymą taip pat atsako pagal Administracinių nusižengimų kodeksą arba pagal Baudžiamąjį kodeksą.

Straipsnio pakeitimas:
Nr. XII-2312, 2016-04-14, paskelbta TAR 2016-04-26, i. k. 2016-10422.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojams, taip pat ir mokestį išskaičiuojantiems asmenims, tretiesiems asmenims, taip kaip jie suprantami, vadovaujantis MAĮ ketvirtojo skyriaus trečiojo skirsnio nuostatomis, ir (arba) juridinių asmenų vadovams bei kitiems atsakingiems darbuotojams, nevykdantiems ar netinkamai vykdantiems jiems nustatytas pareigas, taip pat taikoma administracinė atsakomybė ar baudžiamoji atsakomybė. Administracinė atsakomybė nurodytiems asmenims taikoma, vadovaujantis Administracinių nusižengimų kodekso nuostatomis, baudžiamoji atsakomybė – Baudžiamojo kodekso nuostatomis.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-12-23 raštą Nr. (29.6-31-3)- R-4660).

IX SKYRIUS
MOKESČIŲ ADMINISTRATORIAUS SPRENDIMŲ APSKUNDIMAS. MOKESTINIAI GINČAI

144 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojo teisė apskųsti mokesčių administratoriaus veiksmus

Mokesčių mokėtojas turi teisę apskųsti bet kurį mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmą arba neveikimą.

Komentaras

1. Remdamasis šia MAĮ nuostata mokesčių mokėtojas, manantis, kad mokesčių administratorius (jo pareigūnas) savo veiksmais arba jų neatlikimu pažeidė jo teises ar įstatymų saugomus interesus, turi teisę tų veiksmų atlikėją (ar neatlikėją) apskųsti.

2. Mokesčių mokėtojas turi teisę apskųsti bet kokius tiek vietos, tiek ir centrinio mokesčių administratoriaus, taip pat ir bet kuriuos šių mokesčių administratorių pareigūnų veiksmus arba jų neatlikimą.

3. Pagal MAĮ 34 straipsnį mokesčių administratorius (jo pareigūnas), vykdydamas savo funkcijas ir įgyvendindamas jam šio įstatymo suteiktas teises, visus su tuo susijusius veiksmus turi įforminti sprendimais ir kitais dokumentais, kurių formas ir užpildymo tvarką nustato centrinis mokesčių administratorius. Mokesčių mokėtojas turi teisę apskųsti bet kurį mokesčių

administratoriaus (jo pareigūno) sprendimą, neatsižvelgiant į tai, kaip jis yra įformintas (pažyma, nurodymas, raginimas, nutarimas ir pan.).

4. Mokesčių mokėtojas taip pat turi teisę apskųsti mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) neveikimo faktus – atitinkamo klausimo nagrinėjimo vilkinimą, sprendimo per MAĮ nustatytą terminą nepriėmimą ir pan.

5. Mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmų ar jų neatlikimo faktų apskundimo tvarka (ar skundas paduotinas teismui ar ikiteisminei skundų nagrinėjimo institucijai) ir terminai skiriasi atsižvelgiant į tai, ar mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus ginčas pagal MAĮ nuostatas priskiriamas mokestiniams ar nemokestiniams ginčams (žr. MAĮ 2 str. 20 dalies, 145 - 146 straipsnių komentarą).

6. Pagal Bendrijos muitinės kodeksą nustatančio 1992 m. spalio 12 d.Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913-92 4 str. 5 dalį, muitinės priimamas sprendimas – bet kuris oficialus aktas, susijęs su muitinės veiklos taisyklėmis, kuriuo muitinė pareiškia apie minėtų taisyklių taikymą konkrečiu atveju ir kuris sukelia teisines pasekmes vienam ar keliems konkrečiai nurodytiems arba identifikuojamiems asmenims; ši sąvoka taip pat apima privalomą informaciją pagal 12 straipsnį (t. y. privalomą tarifinę informaciją ir privalomą kilmės informaciją).

145 STRAIPSNIS. Mokestinių ginčų procedūra

1. Mokestiniams ginčams šiame Įstatyme nustatoma ir reglamentuojama privaloma ikiteisminė jų nagrinėjimo procedūra. Ši nuostata neriboja mokesčių mokėtojo teisės po atitinkamo centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo dėl mokestinio ginčo tiesiogiai kreiptis į teismą.

Komentaras

1. Mokestiniai ginčai (pagal MAĮ 2 str. 20 d., tai ginčai, kylantys tarp mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus dėl sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo ar kito panašaus pobūdžio sprendimo, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis, taip pat dėl mokesčių administratoriaus sprendimo atsisakyti grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą)) **privalomai** nagrinėjami ikiteismine tvarka. Tai reiškia, kad teisė kreiptis į administracinį teismą dėl mokestinio ginčo (bylos dėl mokestinių ginčų pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 15 str. 1 d. 4 punktą (Žin., 1999, Nr. 13-308; 2000, Nr. 85-2566, toliau – Administracinių bylų teisenos įstatymas) yra priskirtos administracinių teismų kompetencijai) atsiranda tik tada, kai mokesčių mokėtojas laikėsi MAĮ nustatytos išankstinės ginčo nagrinėjimo tvarkos.

2. Mokestinių ginčų ikiteisminę nagrinėjimo procedūrą (apskundimo tvarką, skundus nagrinėjančias institucijas, jų teises ir pareigas, skundo turinio išdėstymo reikalavimus ir pan.) nustato MAĮ IX skyrius.

3. Mokestinius ginčus ikiteismine tvarka nagrinėja centrinis mokesčių administratorius ir Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (žr. MAĮ 147 straipsnio komentarą).

4. Mokesčių mokėtojas skundą dėl MAĮ 2 str. 20 dalyje nurodytų vietos mokesčių administratoriaus sprendimų pirmiausiai turi paduoti centriniam mokesčių administratoriui (žr. MAĮ 150 straipsnio komentarą).

5. Skundą dėl centrinio mokesčių administratoriaus priimto sprendimo dėl mokestinio ginčo mokesčių mokėtojas gali paduoti arba Mokestinių ginčų komisijai prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, arba tiesiogiai Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

6. Ikiteisminės mokestinio ginčo skundų nagrinėjimo tvarkos nesilaikymas sukelia neigiamų pasekmių mokesčių mokėtojui: administracinis teismas skundo priėmimo metu nustatęs, kad

pareiškėjas nesilaikė tai bylų kategorijai nustatytos išankstinio nagrinėjimo ne per teismą tvarkos, motyvuota nutartimi atsisako priimti skundą (Administracinių bylų teisenos įstatymo 37 str. 2 d. 3 punktas); jeigu pareiškėjas nesilaikė tos kategorijos byloms nustatytos išankstinio bylos nagrinėjimo ne per teismą tvarkos ir nebegalima šia tvarka pasinaudoti, teismas bylą nutraukia (Administracinių bylų teisenos įstatymo 101 str. 8 punktas); jeigu suinteresuotas asmuo, kreipęsis į teismą, nesilaikė tos kategorijos byloms nustatytos išankstinio bylos nagrinėjimo ne per teismą tvarkos ir dar galima pasinaudoti ta tvarka, teismas skundą palieka nenagrinėtą (Administracinių bylų teisenos įstatymo 103 str. 1 punktas).

2. Šiame Įstatyme numatyta mokestinių ginčų nagrinėjimo procedūra taip pat taikoma nagrinėti mokesčių mokėtojo skundams dėl mokesčių administratoriaus sprendimo neatleisti nuo baudų bei (arba) delspinigių mokėjimo ir mokesčių administratoriaus atlikto mokesčių mokėtojo turimos mokesčio permokos įskaitymo.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas, apskųsdamas mokesčių administratoriaus sprendimus neatleisti nuo delspinigių (žr. MAĮ 100 straipsnio komentarą), neatleisti nuo baudų mokėjimo (žr. MAĮ 141 straipsnio komentarą), įskaityti mokestinę permoką (žr. MAĮ 87 straipsnio komentarą), privalo laikytis MAĮ IX skyriuje numatytos ikiteisminės mokestinių ginčų nagrinėjimo procedūros.

3. Mokestiniai ginčai nepradedami nagrinėti, jei dėl ginčijamų sumų yra pradėta dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūra, numatyta Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse, Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme, Konvencijoje 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną arba Daugiašalėje konvencijoje.
Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XIII-2352, 2019-07-16, paskelbta TAR 2019-07-29, i. k. 2019-12442.

Komentaras

1. Jeigu mokesčių administratoriui priėmus patikrinimo akto tvirtinimo ar kitą panašaus pobūdžio sprendimą, mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuoti ir nurodyti sumokėti mokestines sumas paaiškėja, kad dėl tų sumų yra pradėta Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse, Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme, Konvencijoje 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną arba Daugiašalėje konvencijoje nustatyta dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūra, tai tokie mokestiniai ginčai nagrinėti nepradedami.
(Pakeista pagal VMI prie FM 2020-06-23 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-35202.)

146 STRAIPSNIS. Kitų mokesčių administratoriaus sprendimų apskundimo tvarka

1. Skundai dėl mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) sprendimų, nenurodytų šio Įstatymo 145 straipsnyje, jų nepriėmimo, taip pat skundai dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų (jų nepriėmimo), kuriais mokestiniai ginčai nesprendžiami iš esmės, nagrinėjami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Komentaras

1. MAĮ nustatytos dvi ginčų rūšys – mokestiniai ginčai ir kiti ginčai, kuriuos sprendžiant netaikoma mokestinių ginčų nagrinėjimo procedūra. MAĮ 36 str. 12 punkte nustatyta, kad mokesčių mokėtojas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka apskųsti bet kokį mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmą ar jo neatlikimą.

2. Skundai dėl mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) sprendimų, nepaminėtų MAĮ 145 straipsnyje, nagrinėjami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Administracinių bylų teisenos įstatymo 15 str. 1 dalies 1 punkte numatyta, kad administraciniai teismai sprendžia bylas dėl valstybinio administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų teisėtumo, taip pat šių subjektų atsisakymo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus teisėtumo ir pagrįstumo ar vilkinimo atlikti tokius veiksmus, o pagal šio straipsnio 1 dalies 4 punktą, - administracinių teismų kompetencijai priskirtos bylos dėl mokesčių, kitų privalomų mokėjimų, rinkliavų sumokėjimo, grąžinimo ar išieškojimo, finansinių sankcijų taikymo. Administracinių bylų teisenos įstatymo 18 str. 1 dalyje numatyta, kad apygardos administracinis teismas yra pirmoji instancija nagrinėti administracinėms byloms, nurodytoms šio įstatymo 15 straipsnyje, kai pareiškėjas ar atsakovas yra teritorinis valstybinio administravimo ar savivaldybių administravimo subjektas.

3. Mokesčių mokėtojas skundą dėl atitinkamos apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos (jos pareigūno) veiksmo ar jo neatlikimo, turi paduoti apygardos administraciniam teismui pagal atsakovo buvimo vietą (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių arba Panevėžio apygardos administraciniam teismui).

Pavyzdys

Kauno apskrities valstybinė mokesčių inspekcija areštavo mokesčių mokėtojo turtą. Mokesčių mokėtojas, nesutikdamas su tokiu minėtos inspekcijos veiksmu (turto arešto aktu), skundą gali pateikti Kauno apygardos administraciniam teismui.

4. Mokesčių mokėtojas skundą dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (jos pareigūno) veiksmo ar jo neatlikimo fakto gali paduoti Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Mokesčių mokėtojų skundai dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų, kurie mokestinių ginčų nesprendžia iš esmės, nagrinėjami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas centrinio mokesčių administratoriaus sprendimus neatnaujinti skundo mokestiniame ginče padavimo termino; palikti mokesčių mokėtojo skundą nenagrinėtą dėl praleisto skundo padavimo termino ir pan. gali apskųsti Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

5. Muitinės įstaigų arba jų pareigūnų sprendimai, nenurodyti MAĮ 145 straipsnyje (arba jų nepriėmimas), kuriais mokestiniai ginčai nesprendžiami iš esmės, skundžiami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka, atsižvelgiant į Administracinių bylų teisenos įstatymo 25 straipsnį. Vadovaujantis Administracinių bylų teisenos įstatymo 25 straipsniu, prieš kreipiantis į administracinį teismą, viešojo administravimo subjektų priimti individualūs teisės aktai ar atlikti (neatlikti) veiksmai gali būti, o įstatymų nustatytais atvejais – turi būti ginčijami kreipiantis į išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo (Žin., 2004, Nr.73-2517) 89 straipsniu, skundai dėl teritorinių muitinių ir specialiųjų muitinės įstaigų sprendimų ir jų nepriėmimo turi būti pateikiami Muitinės departamentui, o skundai dėl Muitinės departamento sprendimų ir jų nepriėmimo – Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai arba teismui. Skundų nagrinėjimo tvarką nustato Skundų nagrinėjimo Lietuvos Respublikos muitinėje

nuostatai patvirtinti Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr.1B-540 (Žin., 2004, Nr.84-3060).

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas kreipėsi į teritorinę muitinę, prašydamas suteikti informaciją, susijusią su jo atliktomis prekių importo operacijomis. Teritorinė muitinė tokią informaciją suteikti atsisakė. Mokesčių mokėtojas, nesutikdamas su tokiu teritorinės muitinės sprendimu gali pateikti skundą Muitinės departamentui, o Muitinės departamento sprendimą gali apskųsti Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai arba tiesiogiai Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

2. Mokesčių mokėtojas taip pat gali naudotis kitų įstatymų jam suteikta teise šių teisės aktų nustatyta tvarka apskųsti neteisėtus mokesčių administratoriaus pareigūno veiksmus.

Komentaras

1. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (Žin., 1999, Nr.60-1945; 2006, Nr. 77-2975) 1 straipsnyje nurodyta, kad šio įstatymo tikslas – sudaryti prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskųsti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje.

2. Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų įstatymo (Žin., 1999, Nr.13-310) 1 straipsnyje nurodyta, kad šis įstatymas nustato bendrą ikiteisminę skundų (prašymų) dėl priimtų individualių administracinių aktų ar valstybės tarnautojų veiksmų (neveikimo) viešojo administravimo srityje nagrinėjimo tvarką. Bendra ikiteisminė skundų (prašymų) viešojo administravimo srityje nagrinėjimo administracinių ginčų komisijose tvarka taikoma tais atvejais, jeigu įstatymai nenustato kitokios atitinkamų kategorijų administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas centriniam mokesčių administratoriui apskundė kitą mokesčių mokėtoją, prašydamas atlikti jo pakartotinį patikrinimą. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos mokesčių mokėtojui atsakė, kad atlikti tokį patikrinimą nėra pagrindo. Mokesčių mokėtojas, nesutikdamas su tokiu atsakymu, gali jį apskųsti Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai.

3. Šios dalies komentare pateiktas nebaigtinis teisės aktų, kuriais remdamasis mokesčių mokėtojas gali apskųsti neteisėtus mokesčių administratoriaus pareigūno veiksmus, sąrašas.

147 STRAIPSNIS. Mokestinius ginčus nagrinėjančios institucijos

Mokestinius ginčus nagrinėja centrinis mokesčių administratorius, Mokestinių ginčų komisija (toliau - ikiteisminės mokestinius ginčus nagrinėjančios institucijos) ir teismas.

Komentaras

1. Centriniai mokesčių administratoriai, nagrinėjantys mokestinius ginčus, yra atitinkamai Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos. Mokesčių mokėtojų skundus dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų mokestiniuose ginčuose nagrinėja Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės arba teismas.

2. Kaip pirmoji teisminė instancija mokestinius ginčus nagrinėja Vilniaus apygardos administracinis teismas, o apeliacinė instancija – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymą, Žin., 1999, Nr.13-308; 2000, Nr. 85-2566).

148 STRAIPSNIS. Mokestinių ginčų komisija

1. Mokestinių ginčų komisija (toliau šiame straipsnyje - Komisija) yra viešasis juridinis asmuo, išlaikomas iš valstybės biudžeto.

2. Komisijos tikslas - objektyviai išnagrinėti mokesčių mokėtojo skundą ir priimti teisėtą bei pagrįstą sprendimą.

3. Komisiją sudaro Komisijos pirmininkas ir keturi nariai. Komisijos nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Straipsnio dalies pakeitimas:

Nr. XIII-1156, 2018-05-17, paskelbta TAR 2018-05-28, i. k. 2018-08528.

4. Komisijos nariai skiriami ketveriems metams. Komisijos nariu gali būti skiriamas nepriekaištingos reputacijos asmuo, turintis finansų, teisės ar ekonomikos magistro kvalifikacinį laipsnį arba jį atitinkantį aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnį kaip trejų metų darbo stažą mokesčių, muitų ar įmonių teisės srityje. Asmuo negali būti laikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinę nusikalstamą veiką ir teistumas neišnykęs arba atleistas iš teisėjo, prokuroro, advokato, notaro, antstolio, policijos arba iš valstybės tarnybos už šiurkščius profesinės ar tarnybinės veiklos pažeidimus, jeigu po šio atleidimo nepraėjo penkeri metai, arba piktnaudžiauja psichotropinėmis, narkotinėmis, toksinėmis medžiagomis, alkoholiu ar kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis. Pretendentus į Komisijos narius Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka atrenka Lietuvos Respublikos finansų ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro sudaryta komisija, atsižvelgdama į šioje dalyje nustatytus reikalavimus pretendentams ir pokalbio su pretendentais, per kurį finansų ministro ir teisingumo ministro sudaryta komisija įvertina pretendento žinias ir įgūdžius, kurių reikia Komisijos nario funkcijoms atlikti, galimybes panaudoti turimas žinias ir įgūdžius praktikoje, rezultatus. Pretendentų atranką organizuoja Lietuvos Respublikos finansų ministerija. Tas pats asmuo Komisijos nariu gali būti skiriamas ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės. Komisijos nariai privalo būti Lietuvos Respublikos piliečiai. Komisijos narius, Ministro Pirmininko teikimu skiria Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Komisijos pirmininką iš visų Komisijos narių Ministro Pirmininko teikimu skiria Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Straipsnio dalies pakeitimas:

Nr. XIII-1156, 2018-05-17, paskelbta TAR 2018-05-28, i. k. 2018-08528.

5. Komisijos narys Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu atleidžiamas iš pareigų prieš terminą, kai jis:

1) atsistatydina savo noru;

2) praranda Lietuvos Respublikos pilietybę;

3) pagal sveikatos priežiūros įstaigos išvadą nebegali eiti šių pareigų;

4) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs tyčinę nusikalstamą veiką arba piktnaudžiauja psichotropinėmis, narkotinėmis, toksinėmis medžiagomis, alkoholiu ar kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis;

5) šiurkščiai pažeidžia darbo pareigas.

Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XIII-1156, 2018-05-17, paskelbta TAR 2018-05-28, i. k. 2018-08528.

6. Komisijos narys pareigas gali eiti tik Komisijoje, taip pat dirbti mokslinį arba pedagoginį darbą.

Straipsnio dalies pakeitimai:
Nr. X-1786, 2008-11-06, Žin., 2008, Nr. 131-5036 (2008-11-15),
Nr. XIV-2005, 2023-05-25, paskelbta TAR 2023-06-09, i. k. 2023-11582.

7. Pasibaigus įgaliojimų laikui, Komisijos nariai savo pareigas eina tol, kol paskiriami nauji nariai.

8. Komisijos veiklą aptarnauja administracija, kurią sudaro valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis.

Straipsnio dalies pakeitimas:
Nr. XIV-2005, 2023-05-25, paskelbta TAR 2023-06-09, i. k. 2023-11582.

Komentaras

1. Mokestinių ginčų komisijos veiklą reglamentuoja: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. gruodžio 3 d. nutarimas Nr.1396 „Dėl Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės įsteigimo“ (Žin., 1998, Nr.108-2967; 2004, Nr.136-4947), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 2 d. nutarimas Nr. 1119 „Dėl Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr.63-2243), Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Pirmininko 2004 m. lapkričio 25 d. įsakymas Nr.1-14 „Dėl Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr.136-4946) ir kiti.

9. Komisijos nariams kasmetinės atostogos suteikiamos Valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka.

Papildyta straipsnio dalimi:
Nr. XIII-2352, 2019-07-16, paskelbta TAR 2019-07-29, i. k. 2019-12442 (2019-07-30).

149 STRAIPSNIS. Mokesčių mokėtojo pareiga pranešti apie adreso pasikeitimą

Mokesčių mokėtojas privalo pranešti ikiteisminei mokestinį ginčą nagrinėjančiai institucijai apie savo adreso pasikeitimą mokestinio ginčo proceso metu. Jeigu tokio pranešimo nėra, ikiteisminių mokestinį ginčą nagrinėjančių institucijų sprendimai ir kita informacija yra siunčiami paskutiniu nurodytoms institucijoms žinomu adresu ir laikomi įteiktais, nors mokesčių mokėtojo adresas ir būtų pasikeitęs.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas, ginčo nagrinėjimo metu privalo pranešti ikiteisminei mokestinį ginčą nagrinėjančiai institucijai apie savo buveinės vietos pakeitimą. Šis reikalavimas privalomas, nes mokestinį ginčą nagrinėjančiai institucijai išsiuntus pranešimą žinomu adresu, laikoma, kad mokesčių mokėtojas pranešimą gavo.

2. MAĮ 40 straipsnyje nustatyta prievolė mokesčių mokėtojui teisės aktų nustatyta tvarka laiku pranešti apie Mokesčių mokėtojų registre esančių duomenų pasikeitimus. Pagal Mokesčių mokėtojų registro nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugsėjo 6 d. nutarimu Nr. 1059 (Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 30 d. nutarimo Nr. 1225 redakcija), pasikeitus mokesčių mokėtojų registravimo duomenims, nurodytiems jų pranešimuose ar prašymuose įregistruoti

mokesčių mokėtojais, administracijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo per 5 darbo dienas nuo duomenų pasikeitimo ar naujų atsiradimo Mokesčių mokėtojų registro tvarkytojui (apskrities valstybinei mokesčių inspekcijai) turi pateikti prašymą įregistruoti duomenų pakeitimus ir nurodyti duomenis, kurie pakito. Tačiau Mokesčių mokėtojų registro tvarkytojui (apskrities valstybinei mokesčių inspekcijai) pateiktas pranešimas apie buveinės (adreso) pasikeitimą neatleidžia mokesčių mokėtojų nuo prievolės apie tai pranešti ir mokestinį ginčą nagrinėjančiai institucijai, t.y. centriniam mokesčių administratoriui ir/ar Mokestinių ginčų komisijai.

<u>150 STRAIPSNIS</u>. Centrinio mokesčių administratoriaus nagrinėjami mokestiniai ginčai

Centrinis mokesčių administratorius nagrinėja mokestinius ginčus, kurie kyla tarp mokesčių mokėtojo ir vietos mokesčių administratoriaus.

Komentaras

1. Komentuojamas straipsnis reglamentuoja Centrinio mokesčių administratoriaus kompetenciją nagrinėjant ginčus, t. y. jis nagrinėja tarp mokesčių mokėtojo ir vietos mokesčių administratoriaus kylančius ginčus, pavyzdžiui, tai gali būti ginčas dėl vietos mokesčių administratoriaus sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo.

<u>151 STRAIPSNIS</u>. Mokestinių ginčų komisijos nagrinėjami mokestiniai ginčai

Mokestinių ginčų komisija nagrinėja:

1) mokestinius ginčus, kylančius tarp mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus;

Komentaras

1. Mokestinių ginčų komisija nagrinėja mokestinius ginčus, kurie kyla tiesiogiai tarp centrinio mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo. Tai gali būti ginčas dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo dėl jo paties surašyto patikrinimo akto tvirtinimo. Centrinis mokesčių administratorius skundų dėl jo paties priimto sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo nenagrinėja.

2) mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus mokestinius ginčus dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų, priimtų išnagrinėjus mokesčių mokėtojų skundus dėl vietos mokesčių administratoriaus sprendimų;

Komentaras

1. Mokestinių ginčų komisija nagrinėja mokestinius ginčus, kylančius dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų, priimtų pagal MAĮ 154 straipsnį (žr. MAĮ 154 straipsnio komentarą).

3) mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus mokestinius ginčus, kai centrinis mokesčių administratorius per šio Įstatymo nustatytus terminus nepriėmė sprendimo dėl mokestinio ginčo.

Komentaras

1. Mokestinių ginčų komisija nagrinėja tokius mokesčių mokėtojų skundus, kai vietos mokesčių administratoriaus sprendimą apskundus centriniam mokesčių administratoriui, pastarasis MAĮ 154 str. 3 dalyje nustatytais terminais nepriima sprendimo dėl mokestinio ginčo (žr. MAĮ 154 straipsnio komentarą).

<u>152 STRAIPSNIS</u>. Skundo dėl mokestinio ginčo padavimo terminas

1. Skundas centriniam mokesčių administratoriui turi būti paduodamas raštu ne vėliau kaip per 20 dienų po to, kai mokesčių mokėtojui buvo įteiktas vietos mokesčių administratoriaus sprendimas, kurį mokesčių mokėtojas skundžia.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas rašytinį skundą centriniam mokesčių administratoriui turi paduoti ne vėliau kaip per 20 dienų nuo vietos mokesčių administratoriaus skundžiamo sprendimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos. Terminų skaičiavimo ir dokumentų įteikimo tvarka nustatyta MAĮ X skyriuje (žr. MAĮ X skyriaus komentarą).

2. Skundas Mokestinių ginčų komisijai turi būti paduodamas raštu ne vėliau kaip per 20 dienų nuo centrinio mokesčių administratoriaus skundžiamo sprendimo įteikimo mokesčių mokėtojui arba per 20 dienų nuo termino sprendimui dėl mokestinio ginčo priimti pasibaigimo dienos.

Komentaras

1. Nesutikdamas su centrinio mokesčių administratoriaus sprendimu, mokesčių mokėtojas turi teisę jį apskųsti Mokestinių ginčų komisijai. Mokesčių mokėtojo rašytinis skundas Mokestinių ginčų komisijai paduodamas ne vėliau kaip per 20 dienų nuo centrinio mokesčių administratoriaus skundžiamo sprendimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos.

Tuo atveju, kai centrinis mokesčių administratorius per MAĮ 154 str. 3 dalyje nustatytą terminą (30 arba 60 dienų) nepriėmė sprendimo dėl mokestinio ginčo, mokesčių mokėtojas turi teisę rašytinį skundą Mokestinių ginčų komisijai paduoti per 20 dienų nuo termino sprendimui dėl mokestinio ginčo priimti pasibaigimo dienos. Mokesčių mokėtojas turi rūpintis sužinoti, kada centrinis mokesčių administratorius jo skundą gavo, nes skundo dėl mokestinio ginčo išnagrinėjimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo skundo įteikimo centriniam mokesčių administratoriui dienos.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas per vietos mokesčių administratorių, kurio sprendimas skundžiamas, skundą dėl mokestinio ginčo 2006-09-02 padavė centriniam mokesčių administratoriui. Vietos mokesčių administratorius skundą ir jam nagrinėti reikalingą medžiagą centriniam mokesčių administratoriui registruotu laišku išsiuntė 2006-09-05, centrinis mokesčių administratorius dokumentus registruotu laišku gavo 2006-09-06, tai nuo šios datos ir bus pradėtas skaičiuoti MAĮ 154 str. 3 dalyje nustatytas skundo išnagrinėjimo centrinio mokesčių administratoriaus institucijoje terminas (30 arba 60 dienų). Jeigu centrinis mokesčių administratorius per 30 dienų, tai yra iki 2006-10-06, arba, jeigu skundo išnagrinėjimo terminas centrinio mokesčių administratoriaus sprendimu buvo pratęstas, per 60 dienų, tai yra iki 2006-11-06 (2006-11-05 buvo sekmadienis, o pagal MAĮ 162 str. 6 dalį, tais atvejais, kai paskutinė termino diena tenka ne darbo, ar oficialios šventės dienai, termino pabaigos diena laikoma po jos einanti darbo diena), nepriims sprendimo, mokesčių mokėtojas per 20 dienų nuo skundo dėl mokestinio ginčo išnagrinėjimo termino

pasibaigimo dienos (2006-10-06 arba 2006-11-05), turi teisę skundą dėl mokestinio ginčo paduoti Mokestinių ginčų komisijai.

3. Mokesčių mokėtojui, praleidusiam skundo padavimo terminą dėl priežasčių, kurias ikiteisminė mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija pripažįsta svarbiomis, šis terminas minėtos institucijos sprendimu gali būti atnaujintas. Kartu su prašymu atnaujinti skundo padavimo terminą turi būti paduodamas ir skundas, kurio padavimo terminas yra praleistas. Minėtas prašymas turi būti išnagrinėtas per skundui, paduotam dėl mokestinio ginčo, išnagrinėti nustatytą terminą.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojo, praleidusio įstatymo nustatytą skundo padavimo terminą, prašymu šis terminas ikiteisminės mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos (centrinio mokesčių administratoriaus arba Mokestinių ginčų komisijos) sprendimu gali būti atnaujintas, jeigu prašyme nurodytas skundo padavimo termino praleidimo priežastis šios institucijos pripažįsta svarbiomis. Svarbia priežastimi gali būti mokesčių mokėtojo ar jo atstovo liga, šeimos nario ar artimo giminaičio mirtis, nenugalimos jėgos (**„**force majeure**“**) aplinkybės ir kitos aplinkybės, kurias mokesčių administratorius ar Mokestinių ginčų komisija pripažįsta svarbiomis ir sutrukdžiusiomis mokesčių mokėtojui skundą paduoti per MAĮ nustatytus terminus. Svarbiomis priežastimis laikomos aplinkybės, kurios faktiškai apsunkino ar apribojo mokesčių mokėtojo galimybes pasinaudoti savo teisėmis, kai nenustatoma mokesčių mokėtojo nerūpestingumo ar aplaidumo, susijusio su termino praleidimu. Mokesčių mokėtojas kartu su prašymu turėtų pateikti ir prašomų pripažinti svarbiomis priežasčių, patvirtinimo dokumentus.

2. Kartu su prašymu atnaujinti skundo padavimo terminą mokesčių mokėtojas turi paduoti ir skundą, kurio padavimo terminas yra praleistas. Prašymas atnaujinti skundo padavimo terminą gali būti nurodomas pačiame skunde

3. Mokesčių mokėtojo prašymas turi būti išnagrinėtas per skundui, paduotam dėl mokestinio ginčo, išnagrinėti nustatytą terminą (žr. MAĮ 154 str. 3 punkto komentarą).

4. Priėmus sprendimą atnaujinti praleistą terminą skundui paduoti, skundo dėl mokestinio ginčo išnagrinėjimo terminai skaičiuojami nuo minėto sprendimo priėmimo dienos.

Komentaras

1. Centriniam mokesčių administratoriui ar Mokestinių ginčų komisijai priėmus sprendimą atnaujinti praleistą terminą skundui paduoti, skundo dėl mokestinio ginčo išnagrinėjimo terminas skaičiuojamas nuo sprendimo dėl termino atnaujinimo priėmimo dienos.

Pavyzdys

Terminas skundui paduoti buvo iki 2006 m. rugpjūčio 13 d., tačiau jį mokesčių mokėtojas praleido. Ikiteisminė mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija šį terminą 2006 m. spalio 15 d. sprendimu atnaujino. Vadinasi, tokiu atveju skundo dėl mokestinio ginčo išnagrinėjimo terminas bus skaičiuojamas nuo 2006 m. spalio 15 dienos.

5. Jeigu skundo padavimo terminas yra praleistas ir mokesčių mokėtojas skundo padavimo termino neprašo atnaujinti, taip pat kai šio straipsnio nustatyta tvarka toks prašymas yra nepatenkinamas, skundas laikomas nepaduotu ir grąžinamas jį padavusiam mokesčių mokėtojui.

Komentaras

1. Jeigu skundas laikomas nepaduotu ir grąžinamas jį padavusiam mokesčių mokėtojui dėl to, kad skundo padavimo terminas yra praleistas, o mokesčių mokėtojas skundo padavimo termino neprašo atnaujinti, mokesčių mokėtojas tai pačiai ikiteisminei mokestinį ginčą nagrinėjančiai institucijai gali pakartotinai paduoti skundą kartu su prašymu atnaujinti skundo padavimo terminą.

2. Jeigu skundas laikomas nepaduotu ir grąžinamas jį padavusiam mokesčių mokėtojui dėl to, kad prašymas atnaujinti praleistą skundo padavimo terminą yra nepatenkinamas, tai ikiteisminės mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos sprendimas, kuriuo nepatenkinamas prašymas atnaujinti skundo padavimo terminą, gali būti apskųstas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (Žin., 1999, Nr.13-308; 2000, Nr. 85-2566) nustatyta tvarka. Skundo grąžinimas, kai mokesčių mokėtojas neprašė atnaujinti jo padavimo termino, gali būti apskųstas tokia pat tvarka.

6. Kai priimamas sprendimas atnaujinti praleistą terminą skundui paduoti, sustabdomas ginčijamų ir iki šio sprendimo priėmimo dienos dar neišieškotų mokesčių, baudų ir delspinigių priverstinis išieškojimas. Išieškojimo sustabdymas nėra kliūtis paskirti bet kokią mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo priemonę, nustatytą šio įstatymo 95 straipsnyje, ar pagrindas ją naikinti.

Komentaras

1. Jeigu atitinkamo mokesčio įstatymas nenumato kitaip, vietos mokesčių administratorius, gavęs sprendimą atnaujinti praleistą skundo padavimo terminą ir mokesčių mokėtojo skundą priimti nagrinėti iš esmės, nedelsdamas turi imtis priemonių, kad būtų sustabdytas mokesčių mokėtojo skunde skundžiamų mokesčių (išskyrus muitus) , baudų ir delspinigių išieškojimas, taip pat mokesčių mokėtojo turimos mokesčio permokos (skirtumo) įskaitymas minėtosioms sumoms padengti (išskyrus atvejus, kai įskaitoma mokesčių mokėtojo prašymu).

2. Atnaujinus praleistą skundo dėl muitinės sprendimo (apskaičiuoti muitai) padavimo terminą, vadovaujantis 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 244 straipsniu, muitų ir su jais susijusių sumų išieškojimas bei muito permokos (skirtumo) įskaitymas vykdomas toliau. Tačiau muitinė gali sustabdyti sprendimo vykdymą, jeigu yra rimto pagrindo manyti, kad apskųstasis sprendimas neatitinka teisės aktų arba dėl jo suinteresuotam asmeniui gali būti padaryta neatitaisoma žala ir tik turint garantiją arba ją pateikus. Tačiau tokios garantijos neprivaloma pateikti, jeigu toks reikalavimas, atsižvelgiant į skolininko nurodytas aplinkybes, galėtų sukelti jam rimtų ekonominių arba socialinių sunkumų.

3. Pažymėtina, jog sustabdęs mokesčių mokėtojo skunde skundžiamų mokesčių, baudų ir delspinigių išieškojimą, vietos mokesčių administratorius turi teisę paskirti ir bet kokią mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo priemonę, nustatytą MAĮ 95 straipsnyje, ar jos nepanaikinti.

7. Ikiteisminės mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos sprendimas, kuriuo nepatenkinamas prašymas dėl skundo padavimo termino atnaujinimo, gali būti apskųstas Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Komentaras

1. Tiek centrinio mokesčių administratoriaus, tiek Mokestinių ginčų komisijos sprendimą nepatenkinti prašymo atnaujinti skundo padavimo terminą mokesčių mokėtojas turi teisę apskųsti Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (Žin., 1999, Nr.13-308; 2000, Nr. 85-

2566) nustatyta tvarka Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Skundą mokesčių mokėtojas turi paduoti ne vėliau kaip per mėnesį nuo sprendimo gavimo dienos.

<u>153 STRAIPSNIS</u>. Reikalavimai skundo mokestiniame ginče turiniui

1. Skunde, paduodamame mokestiniame ginče, turi būti nurodyta:

1) mokesčių mokėtojo pavadinimas (vardas, pavardė), identifikacinis numeris (kodas), adresas;

Komentaras

1. Skunde dėl mokestinio ginčo turi būti nurodytas mokesčių mokėtojo pavadinimas, identifikacinis numeris, buveinė (jei pareiškėjas – juridinis asmuo) arba vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta (jei pareiškėjas – fizinis asmuo), taip pat atstovo, įgalioto pateikti skundą (jeigu jis yra) vardas, pavardė, asmens kodas. Skunde nurodytas adresas nebūtinai turi sutapti su buveinės ar gyvenamosios vietos adresu: adresas bus laikomas nurodytu tinkamai ir tais atvejais, jeigu nurodomas adresas korespondencijai, kuris nesutampa su pareiškėjo buveinės ar gyvenamosios vietos adresu, taip pat gali būti nurodomas pareiškėjo atstovo adresas.

2) skundžiamas sprendimas, jo surašymo data;

Komentaras

1. Skunde dėl mokestinio ginčo turi būti nurodytas konkretus skundžiamas sprendimas (nurodytas konkretus mokesčių administratorius, sprendimo numeris, data).

3) aplinkybės, kuriomis pareiškėjas grindžia savo reikalavimą, ir tai patvirtinantys įrodymai;

Komentaras

1. Skundas turi būti pateiktas valstybine lietuvių kalba (Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas, Žin., 1995, Nr.15-344; 2002, Nr.68-2760) pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (Žin., 1999, Nr.60-1945; 2006, Nr.77-2975) 32 str. 1 dalį. Skunde dėl mokestinio ginčo turi būti išdėstytos aplinkybės, kuriomis mokesčių mokėtojas grindžia savo reikalavimą, ir tai patvirtinantys įrodymai.

2. Prie skundo pridedami dokumentų, patvirtinančių pareiškėjo skundo pagrįstumą, originalai arba tinkamai patvirtintos jų kopijos.

3. Prie su skundu pateikiamų užsienio kalba surašytų dokumentų turi būti pridedami jų vertimai į lietuvių kalbą. Skundo pareiškėjas turi pateikti pridedamų dokumentų sąrašą.

4) skundo pareiškėjo reikalavimas.

Komentaras

1. Skunde turi būti aiškiai išdėstyta skundo esmė, reikalavimas ir nurodyta, ko prašoma (pvz., panaikinti visą skundžiamą sprendimą arba jo dalį, pakeisti skundžiamą sprendimą). Pareiškėjas turi nurodyti konkrečias mokesčių, baudų ar delspinigių sumas, kurias reikalauja panaikinti ar pakeisti.

2. Jei skunde pareiškėjas prašo atleisti nuo mokesčių administratoriaus sprendime paskirtų baudų pagal MAĮ 100 str. 1 dalies ir apskaičiuotų delspinigių pagal 141 str. 1 dalies nuostatas, šis reikalavimas turi būti nurodytas atskirai.

2. Skundas turi būti pasirašytas mokesčių mokėtojo (jo atstovo).

Komentaras

1. Skundą turi pasirašyti asmeniškai skundo pareiškėjas arba jo atstovas. Jei skundo pareiškėjas yra juridinis asmuo, skundą turi pasirašyti vadovas (savininkas). Prie atstovo paduodamo skundo turi būti pridedamas įgaliojimas arba kitas dokumentas, patvirtinantis atstovo įgaliojimus pasirašyti skundą.

3. Mokesčių mokėtojas privalo pateikti centriniam mokesčių administratoriui visus dokumentus (ne valstybine kalba įformintų dokumentų autentikuotus vertimus į valstybinę kalbą) ir įrodymus, kuriais grindžia savo nesutikimą su mokesčių administratoriaus sprendimu ir savo reikalavimą. Nurodytų dokumentų ir įrodymų nepateikęs mokesčių mokėtojas praranda teisę jais remtis tolesnio ginčo nagrinėjimo ikiteisminėje mokestinį ginčą nagrinėjančioje institucijoje metu, išskyrus atvejus, kai apie negalimumą juos pateikti (nurodant svarbias to priežastis) buvo nurodyta pateiktame mokesčių mokėtojo skunde ar mokesčių administratorius, neturėdamas pagrindo, atsisakė priimti mokesčių mokėtojo pateiktus dokumentus ir įrodymus.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojas privalo centriniam mokesčių administratoriui pateikti visus dokumentus ir įrodymus, kuriais grindžia savo nesutikimą su mokesčių administratoriaus sprendimu, ir savo reikalavimą, išskyrus dokumentus ir įrodymus, kurių negali pateikti dėl svarbių priežasčių. Nebūtina pateikti ir tuos dokumentus, kurie jau buvo pateikti mokesčių administratoriui (tiek vietos, tiek centriniam) mokestinio ginčo nagrinėjimo metu arba prie pastabų dėl patikrinimo akto, arba patikrinimo metu.

2. Jei skundo pareiškėjas skundo pateikimo centriniam mokesčių administratoriui ar skundo nagrinėjimo metu negali pateikti dokumentų, kuriais grindžia savo nesutikimą su mokesčių administratoriaus sprendimu, apie tai (nurodydamas svarbias priežastis) jis turi parašyti pačiame pateiktame skunde ar papildomame rašte. Remdamasi MAĮ 155 str. 6 dalimi, Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, priimdama sprendimą dėl mokesčių mokėtojo skundo, neatsižvelgia ir nevertina tų mokesčių mokėtojo pateiktų įrodymų, kurie nebuvo pateikti centriniam mokesčių administratoriui, išskyrus atvejus, kai apie jų negalimumą pateikti buvo nurodyta mokesčių mokėtojo skunde centriniam mokesčių administratoriui arba jei centrinis mokesčių administratorius be pagrindo atsisakė priimti mokesčių mokėtojo pateiktus dokumentus ir įrodymus.

4. Skundą gavusi ikiteisminė mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija privalo patikrinti, ar skundas atitinka šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytus reikalavimus.

Komentaras

1. Centrinis mokesčių administratorius, gavęs mokesčių mokėtojo skundą, turi patikrinti, ar mokesčių mokėtojas skundžia vietos mokesčių administratoriaus veiksmus, kuriems yra taikoma ikiteisminė mokestinių ginčų nagrinėjimo tvarka, ar mokesčių mokėtojo skundas pateiktas per MAĮ

nustatytus terminus, ar skunde mokesčių mokėtojas yra nurodęs savo vardą, pavardę, pavadinimą, identifikacinį numerį (kodą), adresą, skundžiamą sprendimą, jo surašymo datą, aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus, ar pridėti tai patvirtinantys įrodymai, ar yra nurodytas mokesčių mokėtojo reikalavimas, ar skundas yra pasirašytas, ar pridėti dokumentų, įformintų ne valstybine kalba, vertimai į lietuvių kalbą.

2. Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės narys per penkias darbo dienas nuo skundo gavimo komisijoje dienos įvertina, ar skundą galima priimti, t. y. turi patikrinti, ar skundas priklauso Komisijos kompetencijai, ar skundas pateiktas laikantis įstatymų nustatytos tvarkos ir atitinka jų reikalavimus.

5. Nustačiusi, kad skundas neatitinka šio Įstatymo reikalavimų, ikiteisminė mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija priima sprendimą ir nustato skundą padavusiam mokesčių mokėtojui 15 dienų terminą trūkumams pašalinti. Šis terminas pradedamas skaičiuoti nuo dienos, kai mokesčių mokėtojui minėtas sprendimas buvo įteiktas.

Komentaras

1.Centrinis mokesčių administratorius, nustatęs, kad:

1.1. mokesčių mokėtojas skundžia vietos mokesčių administratoriaus veiksmus, kuriems netaikoma ikiteisminė mokestinių ginčų nagrinėjimo tvarka, turi parengti raštą, kuriame išdėsto konkrečias priežastis, kodėl centrinis mokesčių administratorius negali priimti ir nagrinėti mokesčių mokėtojo skundo, ir suformuluoja atsisakymą priimti nagrinėti skundą,

1.2. mokesčių mokėtojo skundas pateiktas ne per MAĮ nustatytą terminą, turi parengti sprendimą, kuriame išdėsto konkrečias priežastis, kodėl centrinis mokesčių administratorius negali priimti ir nagrinėti mokesčių mokėtojo skundo, suformuluoja atsisakymą priimti nagrinėti šį skundą ir mokesčių mokėtojui primena teisę prašyti atnaujinti skundo padavimo terminą, jeigu jis praleistas dėl svarbių priežasčių,

1.3. skunde mokesčių mokėtojas nėra nurodęs savo vardo, pavardės, pavadinimo, identifikacinio numerio (kodo), adreso, skundžiamo sprendimo, jo surašymo datos, aplinkybių, kuriomis grindžia savo reikalavimus, ar nepridėjo tai patvirtinančių įrodymų, ar nėra nurodytas mokesčių mokėtojo reikalavimas, ar skundas yra nepasirašytas arba nepridėtas pasirašiusio asmens įgaliojimas, prie skundo nepridėjo dokumentų, įformintų ne valstybine kalba, vertimų į valstybinę kalbą, turi parengti sprendimą, kuriame išdėsto skundo trūkumus, trukdančius centriniam mokesčių administratoriui skundą nagrinėti iš esmės, ir nustato 15 dienų terminą skundo trūkumams pašalinti. Klaidingas ar kitoks skundo pavadinimas nėra trūkumas, dėl kurio skundas būtų nenagrinėjamas.

2. Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, nustačiusi, kad skundas neatitinka MAĮ nurodytų reikalavimų (klaidingas ar kitoks skundo pavadinimas nėra trūkumas, dėl kurio skundas būtų nenagrinėjamas), tačiau trūkumus galima pašalinti, nustato 15 dienų terminą trūkumams pašalinti ir raštu informuoja mokesčių mokėtoją, kokių MAĮ reikalavimų skundas neatitinka. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 2 d. nutarimas Nr.1119 „Dėl Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės nuostatų patvirtinimo“, Žin., 2004, Nr. 63-2243).

3. Terminas skundo trūkumams pašalinti, pradedamas skaičiuoti nuo dienos, kurią mokesčių mokėtojui įteiktas centrinio mokesčių administratoriaus ar Mokestinių ginčų komisijos sprendimas. Tokio sprendimo įteikimo mokesčių mokėtojui tvarką nustato MAĮ 164 straipsnis.

6. Jeigu mokesčių mokėtojas per nustatytą 15 dienų terminą įvykdo sprendime nurodytus reikalavimus, skundas nagrinėjamas ir laikomas paduotu pradinio jo pateikimo dieną, o skundo dėl mokestinio ginčo išnagrinėjimo terminai pradedami skaičiuoti nuo

reikalavimų įvykdymo dienos. Nurodytų reikalavimų laiku neįvykdžius, skundas laikomas nepaduotu ir grąžinamas jį pateikusiam mokesčių mokėtojui.

Komentaras

1. Jeigu per 15 dienų terminą mokesčių mokėtojas įvykdo sprendime pašalinti skundo trūkumus nurodytus reikalavimus, skundas nagrinėjamas ir laikomas paduotu pradinio pateikimo dieną, tai yra ši diena laikoma skundo padavimo data, nuo tos datos turi būti sustabdyti vykdomi išieškojimai (išskyrus muitų ir su jais susijusių sumų, kai muitinė nenusprendžia stabdyti jų išieškojimo), tačiau skundo dėl mokestinio ginčo išnagrinėjimo terminai pradedami skaičiuoti nuo sprendime pašalinti skundo trūkumus nurodytų reikalavimų įvykdymo dienos.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas skundą dėl mokestinio ginčo Valstybinei mokesčių inspekcijai padavė 2006-07-10, tačiau mokesčių mokėtojui buvo nustatytas 15 dienų terminas skundo trūkumams pašalinti. Mokesčių mokėtojas nurodytus reikalavimus įvykdė 2006-07-22, todėl skundas bus laikomas paduotu ir sustabdyti visi išieškojimai nuo 2006-07-10, tačiau skundo dėl mokestinio ginčo išnagrinėjimo terminai bus pradėti skaičiuoti nuo 2006-07-22.

2. Jeigu per nustatytą terminą skundo trūkumai nepašalinami, skundas laikomas nepaduotu ir grąžinamas jį padavusiam mokesčių mokėtojui. Toks ikiteisminės mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos sprendimas gali būti apskųstas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (Žin., 1999, Nr.13-308; 2000, Nr. 85-2566) nustatyta tvarka.

7. Tuo atveju, jei mokesčių mokėtojas nepašalina trūkumų, atsiradusių dėl šio straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatų nevykdymo, tačiau jo skunde yra kitų reikalavimų, pagrįstų skunde nurodytomis aplinkybėmis ir įrodymais, skundas mokesčių mokėtojui negrąžinamas ir ikiteisminė mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija privalo išnagrinėti mokesčių mokėtojo skundą dėl nurodytų reikalavimų. Šiuo atveju skundo dėl mokestinio ginčo išnagrinėjimo terminai skaičiuojami nuo kitos dienos, kai pasibaigia nustatytas trūkumų pašalinimo terminas.

Komentaras

1. Jeigu mokesčių mokėtojas nepašalina skundo trūkumų, atsiradusių dėl MAĮ nustatyto reikalavimo nurodyti aplinkybes, kuriomis skundo pareiškėjas grindžia savo reikalavimą, ir tai patvirtinančius įrodymus, tačiau jo skunde yra kitų reikalavimų, pagrįstų skunde nurodytomis aplinkybėmis ir įrodymais, skundas mokesčių mokėtojui negrąžinamas ir tiek centrinis mokesčių administratorius, tiek Mokestinių ginčų komisija turi išnagrinėti mokesčių mokėtojo skundą dėl tų reikalavimų, kurie yra pagrįsti skunde nurodytomis aplinkybėmis bei įrodymais. Tokiu atveju skundo dėl mokestinio ginčo išnagrinėjimo terminas skaičiuojamas nuo kitos dienos, kai pasibaigia mokesčių mokėtojui nustatytas skundo trūkumų pašalinimo terminas.

8. Klaidingas ar kitoks skundo pavadinimas nėra trūkumas, dėl kurio skundas būtų nenagrinėjamas.

Komentaras

1. Jeigu paduoto skundo pavadinimas yra klaidingas ir/ar neatitinka kitame dokumente paminėto tikslaus jo pavadinimo, tai nėra priežastis ar trūkumas, dėl kurio skundo būtų galima nenagrinėti.

1 pavyzdys

Jeigu mokesčių mokėtojas iš esmės skunde dėsto nesutikimo su konkrečiu vietos mokesčių administratoriaus sprendimu dėl patikrinimo akto tvirtinimo, reikalauja šį sprendimą panaikinti, tačiau skundą pavadina, pavyzdžiui, prašymu, tai toks klaidingas pavadinimas negali būti pagrindas skundo nenagrinėti.

2 pavyzdys

Jeigu mokesčių mokėtojas skundą pavadina- „Skundas dėl priskaičiuotų mokesčių“, nors turėtų būti- „Skundas dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (sprendimo data) sprendimo (sprendimo numeris)“, tai nėra pagrindas skundo nenagrinėti.

9. Šio straipsnio nuostatos taikomos tik skundams, pateikiamiems ikiteisminėms mokestinius ginčus nagrinėjančioms institucijoms. Skundo dėl mokestinio ginčo, kai jis paduodamas teismui, turinio reikalavimus nustato Administracinių bylų teisenos įstatymas.

<u>154 STRAIPSNIS</u>. Skundo dėl mokestinio ginčo nagrinėjimas centriniame mokesčių administratoriuje

1. Skundas dėl mokestinio ginčo centriniam mokesčių administratoriui paduodamas per vietos mokesčių administratorių, kurio sprendimas yra skundžiamas.

Komentaras

Skunde dėl mokestinio ginčo adresatu nurodomas centrinis mokesčių administratorius, tačiau skundas su būtinais dokumentais įteikiamas vietos mokesčių administratoriui. Jeigu skundas siunčiamas paštu, laiško adresatu ant voko nurodomas vietos mokesčių administratorius. Tokia skundo padavimo tvarka (per vietos mokesčių administratorių) nustatyta tuo tikslu, kad vietos mokesčių administratorius turėtų informaciją apie jo sprendimo apskundimą ir atliktų MAĮ 110 straipsnyje numatytus veiksmus.

2. Vietos mokesčių administratorius gautą mokesčių mokėtojo skundą ir jam nagrinėti reikiamą medžiagą per 3 darbo dienas privalo nusiųsti centriniam mokesčių administratoriui.

Komentaras

1. Vietos mokesčių administratorius per 3 darbo dienas privalo centriniam mokesčių administratoriui su lydraščiu išsiųsti mokesčių mokėtojo skundą (originalą) ir skundui nagrinėti reikalingos medžiagos patvirtintas kopijas.

2. Vietos mokesčių administratorius, gavęs centriniam mokesčių administratoriui adresuotą mokesčių mokėtojo skundą, dėl kurio kyla mokestinis ginčas, privalo parengti visą skundui nagrinėti reikalingą medžiagą (patikrinimo aktą ir jo priedus, patikrinimo metu mokesčių mokėtojo pateiktas rašytines pastabas ir įrodymus, patikrinimo akto tvirtinimo metu mokesčių mokėtojo pateiktus atsikirtimus ir pastabas, vietos mokesčių administratoriaus sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo,

kitus patikrinimo metu surinktus dokumentus, patvirtinančius sprendimo teiginius, visus dokumentus, susijusius su vietos mokesčių administratoriaus sprendimais dėl mokesčio permokos ir/ar skirtumo grąžinimo (įskaitymo) bei sprendimais neatleisti nuo baudų ir/ar delspinigių mokėjimo ir kitus dokumentus, patvirtinančius vietos mokesčių administratoriaus sprendimo įteikimo (išsiuntimo) mokesčių mokėtojui datą ir pan.).

3. Centrinis mokesčių administratorius turi priimti sprendimą dėl skundo dėl mokestinio ginčo per 30 dienų nuo jo gavimo dienos. Šis terminas centrinio mokesčių administratoriaus sprendimu gali būti pratęstas iki 60 dienų, jeigu skundui nagrinėti reikia papildomo tyrimo. Apie tai turi būti raštu pranešta skundą padavusiam mokesčių mokėtojui.

Komentaras

1. Jeigu skundas dėl mokestinio ginčo atitinka MAĮ 153 straipsnyje nustatytus reikalavimus, taip pat yra pateiktas MAĮ nustatyta tvarka, ir kai yra gauta visa skundui išnagrinėti bei sprendimui priimti reikalinga medžiaga (dokumentai, paaiškinimai, informacija iš vietos mokesčių administratoriaus, mokesčių mokėtojo ir pan.) centrinis mokesčių administratorius turi išnagrinėti visą su skundu susijusią medžiagą ir per 30 kalendorinių dienų nuo skundo gavimo datos priimti atitinkamą sprendimą dėl skundo.

2. Tais atvejais, kai skundui nagrinėti reikia papildomo tyrimo, minėtas 30 dienų terminas centrinio mokesčių administratoriaus sprendimu gali būti pratęsiamas iki 60 dienų. Vienas šio sprendimo egzempliorius turi būti išsiunčiamas mokesčių mokėtojui, apie tai turi būti pranešama ir vietos mokesčių administratoriui.

3. Jeigu mokesčių mokėtojas skundą dėl mokestinio ginčo paduoda tiesiogiai centriniam mokesčių administratoriui,tai centrinis mokesčių administratorius skundo kopiją turi persiųsti vietos mokesčių administratoriui, kuris, vadovaudamasis MAĮ 154 str. 2 dalimi, per 3 darbo dienas privalo centriniam mokesčių administratoriui nusiųsti skundui nagrinėti reikalingą medžiagą. Tokiu atveju komentuojamo straipsnio 3 dalyje numatyti terminai skaičiuojami nuo dienos, kada centrinis mokesčių administratorius iš vietos mokesčių administratoriaus gauna skundui nagrinėti reikalingą medžiagą.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas skundą centriniam mokesčių administratoriui paduoda 2006-03-01. Centrinis mokesčių administratorius skundo kopiją 2006-03-02 nusiunčia vietos mokesčių administratoriui, o vietos mokesčių administratorius 2006-03-03 gavęs centrinio mokesčių administratoriaus laišką, turi iki 2006-03-06 išsiųsti centriniam mokesčių administratoriui visą medžiagą, reikalingą skundui išnagrinėti. Centrinis mokesčių administratorius gavo visą reikalingą medžiagą iš vietos mokesčių administratorius 2006-03-07. Vadinasi, nuo 2006-03-07 pradedamas skaičiuoti 30 dienų terminas, per kurį centrinis mokesčių administratorius, susipažinęs su medžiaga,turi priimti sprendimą dėl mokesčių mokėtojo skundo. Taigi, centrinio mokesčių administratoriaus sprendimui dėl mokesčių mokėtojo skundo priimti 30 dienų terminas baigiasi 2006-04-06.

4. Pagal MAĮ 153 straipsnį centrinis mokesčių administratorius, nustatęs, kad mokesčių mokėtojo skundas dėl mokestinio ginčo neatitinka minėtame straipsnyje nurodytų reikalavimų, turi mokesčių mokėtojui nustatyti 15 dienų terminą skundo dėl mokestinio ginčo trūkumams pašalinti. Jeigu mokesčių mokėtojas per nustatytą 15 dienų terminą įvykdo sprendime nurodytus reikalavimus, skundas nagrinėjamas ir laikomas paduotu pradinio jo pateikimo dieną, o skundo dėl mokestinio ginčo išnagrinėjimo terminai pradedami skaičiuoti nuo skundo trūkumų pašalinimo dienos. Tuo

atveju, jei mokesčių mokėtojas nepašalina trūkumų, tačiau jo skunde yra kitų reikalavimų, pagrįstų skunde nurodytomis aplinkybėmis ir įrodymais, skundas mokesčių mokėtojui negrąžinamas ir centrinis mokesčių administratorius privalo išnagrinėti mokesčių mokėtojo skundą dėl tų kitų reikalavimų. Šiuo atveju skundo dėl mokestinio ginčo išnagrinėjimo terminai skaičiuojami nuo kitos dienos, kai pasibaigia nustatytas trūkumų pašalinimo terminas.(žr. MAĮ 153 straipsnio komentarą)

5. Jei centrinis mokesčių administratorius priima sprendimą atnaujinti praleistą terminą skundui paduoti pagal MAĮ 152 straipsnį, tai skundo dėl mokestinio ginčo išnagrinėjimo terminai skaičiuojami nuo minėto sprendimo priėmimo dienos (žr. MAĮ 152 straipsnio komentarą).

4. Centrinis mokesčių administratorius, išnagrinėjęs mokesčių mokėtojo skundą, pagal savo kompetenciją priima vieną iš šių sprendimų:

1) patvirtina vietos mokesčių administratoriaus sprendimą;

Komentaras

1. Jei centrinis mokesčių administratorius, išnagrinėjęs mokestinį ginčą nustato, kad vietos mokesčių administratorius papildomus mokesčius, delspinigius, baudas bei kitas įmokas apskaičiavo pagrįstai, teisingai nustatė mokesčio bazę, teisingai interpretavo faktines aplinkybes, tinkamai taikė materialinės teisės normas ir pateikė pagrįstus argumentus, tokiais atvejais turi priimti vietos mokesčių administratoriaus sprendimą patvirtinantį sprendimą.

2) panaikina vietos mokesčių administratoriaus sprendimą;

Komentaras

1. Jeigu nagrinėdamas mokestinį ginčą centrinis mokesčių administratorius nustato, kad mokesčių mokėtojo apskųstame sprendime vietos mokesčių administratorius neteisingai taikė teisės aktų nuostatas, nepateikė pagrįstų argumentų, neginčijamų ir pakankamų įrodymų, kurių pagrindu galėjo konstatuoti mokesčių įstatymų pažeidimus, nenustatė aplinkybių, sąlygojančių mokesčių mokėtojo mokesčių bazės ar mokesčių dydžio neteisingumą, neįrodė ir nepagrindė mokesčių mokėtojo piktnaudžiavimo ar mokesčių vengimo atvejų, suteikiančių teisę mokesčius apskaičiuoti pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą (žr. MAĮ 70 straipsnio komentarą) ar taikyti turinio viršenybės prieš formą principą (žr. MAĮ 69 straipsnio komentarą) ir/ar pan., tai turi priimti vietos mokesčių administratoriaus sprendimą panaikinantį sprendimą.

3) iš dalies patvirtina arba iš dalies panaikina vietos mokesčių administratoriaus sprendimą;

Komentaras

1. Kai centrinis mokesčių administratorius, nagrinėdamas mokestinį ginčą, nustato, kad dalis mokesčių ir su jais susijusių sumų skundžiamu sprendimu buvo priskaičiuota pagrįstai ir/ar dalis kitų skundžiamų veiksmų buvo atlikta pagrįstai, jis skundžiamą vietos mokesčių administratoriaus sprendimą patvirtina iš dalies, t. y. tik tą sprendimo dalį, kuri neprieštarauja mokesčių teisės aktams (muitinėje – muitų teisės aktams).

2. Kai centrinis mokesčių administratorius, nagrinėdamas mokestinį ginčą, nustato, kad dalis mokesčių ir su jais susijusių sumų skundžiamu sprendimu buvo priskaičiuota nepagrįstai ir (arba) dalis kitų skundžiamų veiksmų buvo atlikta nepagrįstai, jis skundžiamą vietos mokesčių

administratoriaus sprendimą panaikina iš dalies, t.y. panaikina tik tą sprendimo dalį, kuri prieštarauja mokesčių teisės aktams (muitinėje – muitų teisės aktams).

4) pakeičia vietos mokesčių administratoriaus sprendimą;

Komentaras

Centrinis mokesčių administratorius gali pakeisti vietos mokesčių administratoriaus sprendimą tokiais atvejais:

1) kai yra pagrindas panaikinti skundžiamą sprendimą arba jo dalį, tačiau vietoje panaikinto sprendimo arba jo dalies turi būti priimtas naujas patikslintas sprendimas ir turimų dokumentų pakanka tam, kad centrinis mokesčių administratorius pats apskaičiuotų teisingą mokėtino mokesčio, baudos ir delspinigių dydį arba atliktų kitus būtinus veiksmus;

2) kai yra pagrindas atleisti mokesčių mokėtoją nuo delspinigių ir/ar baudos arba sumažinti baudą;

3) kai skundžiamame sprendime yra korektūros (rašybos arba aritmetinių) klaidų.

5) panaikina vietos mokesčių administratoriaus sprendimą ir paveda priimti naują sprendimą.

Straipsnio punkto pakeitimas:
Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

Komentaras

Išnagrinėjęs mokesčių mokėtojo skundą, Centrinis mokesčių administratorius panaikina vietos mokesčių administratoriaus sprendimą ir paveda vietos mokesčių administratoriui atlikti pakartotinį patikrinimą ir priimti naują sprendimą, kai:

- nagrinėdamas mokestinį ginčą centrinis mokesčių administratorius nustato, kad mokesčių mokėtojo apskųstame sprendime vietos mokesčių administratorius nesurinko pakankamai įrodymų, patvirtinančių patikrinimo metu konstatuotus mokesčių įstatymų pažeidimus arba kyla būtinybė juos papildomai teisiškai įvertinti ir pagrįsti, arba
- kai mokesčių mokėtojas MAĮ 153 straipsnio 3 dalyje nustatytais išimtiniais atvejais pateikia papildomų dokumentų ir įrodymų, kurių vietos mokesčių administratoriui nebuvo pateikęs dėl svarbių priežasčių (ir apie negalimumą juos pateikti nurodė savo skunde) arba mokesčių administratorius, neturėdamas pagrindo, atsisakė priimti mokesčių mokėtojo pateiktus dokumentus ir įrodymus.

6) panaikina vietos mokesčių administratoriaus sprendimą ir paveda priimti naują sprendimą.

Papildyta straipsnio punktu:
Nr. XII-1897, 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11087.

Komentaras

1. Išnagrinėjęs mokesčių mokėtojo skundą, Centrinis mokesčių administratorius priima sprendimą panaikinti vietos mokesčių administratoriaus sprendimą ir pavesti priimti naują sprendimą, pavyzdžiui, tokiais atvejais:

- mokestinis ginčas vyko, apskundus vietos mokesčių administratoriaus sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kurį priimant nebuvo įvertintos mokesčių mokėtojo pateiktos pastabos

ar pateikti įrodymai, kurie turi įtakos tik mokesčio dydžio aritmetiniam apskaičiavimui ir kt. (t. y. kai nėra būtinybės atlikti pakartotinio mokestinio patikrinimo) arba

- mokestinis ginčas vyko dėl vietos mokesčių administratoriaus priimto sprendimo atleisti / neatleisti nuo baudų ir delspinigių mokėjimo, kai mokestinis patikrinimas nebuvo atliekamas.

5. Sprendime turi būti nurodyta mokesčių mokėtojo teisė apskųsti priimtą sprendimą Mokestinių ginčų komisijai arba teismui ir tokio apskundimo terminai.

Komentaras

1. Centriniam mokesčių administratoriui priėmus vieną iš MAĮ 154 str. 4 d. 1 – 5 punktuose nurodytų sprendimų, mokesčių mokėtojui turi būti nurodoma, kad toks sprendimas gali būti skundžiamas vadovaujantis MAĮ 152 str. 2 dalies ir 159 str. 1 ir 3 dalies nuostatomis, t.y. gali būti pateikiamas skundas Mokestinių ginčų komisijai prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Skundas Mokestinių ginčų komisijai paduodamas per centrinį mokesčių administratorių, o skundas Vilniaus apygardos administraciniam teismui – tiesiogiai šiam teismui (Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius). Skundas turi būti pateikiamas per 20 dienų nuo centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo gavimo (įteikimo) dienos.

<u>155 STRAIPSNIS</u>. Skundo dėl mokestinio ginčo nagrinėjimas Mokestinių ginčų komisijoje

1. Skundas dėl mokestinio ginčo Mokestinių ginčų komisijai paduodamas per centrinį mokesčių administratorių.

2. Centrinis mokesčių administratorius per 3 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos parengia mokestinio ginčo bylą ir perduoda ją Mokestinių ginčų komisijai. Mokesčių mokėtojas ir mokesčių administratorius turi teisę Mokestinių ginčų komisijoje susipažinti su byloje esančia medžiaga.

Komentaras

1. Komentuojamos straipsnių dalys nustato skundo Mokestinių ginčų komisijai padavimo tvarką. Ši skundo padavimo tvarka (per centrinį mokesčių administratorių) nustatyta dėl to, kad centrinis mokesčių administratorius turėtų informaciją apie jo sprendimo apskundimą ir nebūtų pradėtas neįsiteisėjusių sprendimų dėl mokestinių ginčų vykdymas, be to centrinis mokesčių administratorius turi visą mokestinio ginčo bylos medžiagą, kurią privalo pateikti Mokestinių ginčų komisijai, kai paduodamas skundas. Nors skundas paduodamas per centrinį mokesčių administratorių, tačiau centrinis mokesčių administratorius nesprendžia skundo priėmimo klausimo, šį klausimą sprendžia Mokestinių ginčų komisija.

2. Centrinis mokesčių administratorius, gavęs Mokestinių ginčų komisijai adresuotą mokesčių mokėtojo skundą, privalo parengti visą mokestinio ginčo bylą (patikrinimo aktą ir jo priedus, patikrinimo metu mokesčių mokėtojo pateiktas rašytines pastabas ir įrodymus, patikrinimo akto tvirtinimo metu mokesčių mokėtojo pateiktus atsikirtimus ir pastabas, vietos mokesčių administratoriaus sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, kitus patikrinimo metu surinktus dokumentus, patvirtinančius sprendimo teiginius, visus dokumentus, susijusius su vietos mokesčių administratoriaus sprendimais dėl mokesčio permokos ir/ar skirtumo grąžinimo (įskaitymo), taip pat sprendimais neatleisti nuo baudų ir/ar delspinigių mokėjimo, centrinio mokesčių administratoriaus sprendimą dėl skundo ir pan.). Medžiagai parengti ir perduoti Mokestinių ginčų komisijai nustatytas 3 darbo dienų terminas.

3. Komentuojamo straipsnio 2 dalyje numatyta, kad mokesčių mokėtojas ir mokesčių administratorius turi teisę Mokestinių ginčų komisijoje susipažinti su byloje esančia medžiaga. Norėdamas susipažinti su mokestinio ginčo bylos medžiaga, fizinis asmuo turi pateikti jo asmenį bei įgaliojimus liudijančius dokumentus ir pasirašyti išduodamų susipažinti bylų apskaitos žurnale. Susipažįstantis su bylos medžiaga asmuo privalo su jam duota susipažinti byla elgtis rūpestingai ir atsargiai, jam draudžiama išsinešti bylą iš susipažinti skirtos patalpos, perduoti bylą susipažinti neįgaliotiems asmenims, lankstyti lapus, rašinėti pastabas, braukyti, plėšyti ar kitaip gadinti bylą. Baigęs susipažinti su byla asmuo privalo bylą grąžinti atsakingam Mokestinių ginčų komisijos kanceliarijos darbuotojui, kuris patikrina grąžintą bylą ir užpildo išduodamų susipažinti bylų apskaitos žurnalą (Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto šios komisijos pirmininko 2004 m. lapkričio 25 d. įsakymu Nr. 1-14, 20 punktas).

3. Mokestinių ginčų komisija sprendimą dėl skundo dėl mokestinio ginčo priima per 60 dienų nuo skundo gavimo dienos. Mokesčių mokėtojo prašymu šis terminas Mokestinių ginčų komisijos sprendimu gali būti sutrumpinamas iki 30 dienų. Apie tai turi būti raštu pranešta skundą padavusiam mokesčių mokėtojui bei centriniam mokesčių administratoriui.

Komentaras

1. Komentuojamoje straipsnio dalyje įtvirtinta nuostata, kad Mokestinių ginčų komisija sprendimą priima per 60 dienų nuo skundo gavimo dienos. Terminas sprendimui priimti pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos, kai Mokestinių ginčų komisija iš centrinio mokesčių administratoriaus gauna mokesčių mokėtojo skundą kartu su bylos medžiaga (žr. MAĮ 162 straipsnio komentarą). Dėl svarbių priežasčių mokesčių mokėtojas gali prašyti sutrumpinti sprendimo priėmimo terminą. Prašymas sutrumpinti sprendimo priėmimo terminą gali būti pateikiamas skunde dėl mokestinio ginčo arba pateikiamas atskiras prašymas. Taigi mokesčių mokėtojo prašymu 60 dienų terminas Mokestinių ginčų komisijos sprendimu gali būti sutrumpinamas iki 30 dienų. Ar priežastys, dėl kurių prašoma sutrumpinti Mokestinių ginčų komisijos sprendimo priėmimo terminą, yra svarbios kiekvienu atveju, sprendžia Mokestinių ginčų komisija, įvertindama prašymo dėl sprendimo priėmimo termino sutrumpinimo pateikimo laiką, mokesčių mokėtojo prašyme nurodytas aplinkybes bei galimybes išnagrinėti skundą per sutrumpintą terminą.

2. Mokesčių mokėtojo prašymas sutrumpinti sprendimo priėmimo terminą pateikiamas raštu MAĮ nustatyta tvarka paduodant skundą arba gali būti nurodomas pačiame skunde. Dėl mokesčių mokėtojo prašymo sutrumpinti sprendimo priėmimo terminą Mokestinių ginčų komisija priima protokolinį sprendimą. Mokestinių ginčų komisija, nusprendusi patenkinti mokesčių mokėtojo prašymą, protokoliniame sprendime taip pat nurodo konkretų sprendimo mokestiniame ginče priėmimo terminą. Apie priimtą sprendimą Mokestinių ginčų komisija nedelsdama raštu praneša skundą padavusiam mokesčių mokėtojui ir centriniam mokesčių administratoriui.

4. Sprendimai priimami Mokestinių ginčų komisijos narių balsų dauguma. Mokestinių ginčų komisija priima vieną iš šių sprendimų:

1) patvirtina centrinio mokesčių administratoriaus sprendimą;

2) panaikina centrinio mokesčių administratoriaus sprendimą;

3) iš dalies patvirtina arba iš dalies panaikina centrinio mokesčių administratoriaus sprendimą;

4) pakeičia centrinio mokesčių administratoriaus sprendimą;

5) perduoda skundą centriniam mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo.

5. Sprendime turi būti nurodyta mokesčių mokėtojo teisė apskųsti priimtą sprendimą ir tokio apskundimo terminai.

Komentaras

1. Mokestinių ginčų komisijos sprendime turi būti nurodyta sprendimo apskundimo tvarka, nustatyta MAĮ 159 straipsnyje ir Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme (Žin., 1999, Nr.13-308; 2000, Nr. 85-2566). Mokestinių ginčų komisijos sprendime konkrečiai nurodoma, kuriam teismui ir per kiek dienų gali būti paduodamas skundas.

2. Skundai dėl Mokestinių ginčų komisijos sprendimų, priimtų išnagrinėjus mokestinį ginčą, turi būti paduodami Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g.2, LT-01102 Vilnius) ne vėliau kaip per 20 dienų po Mokestinių ginčų komisijos sprendimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos.

3. Dokumentų ir sprendimų įteikimo mokesčių mokėtojui tvarka išdėstyta MAĮ 164 straipsnyje (žr. MAĮ 164 straipsnio komentarą).

6. Mokestinių ginčų komisija, priimdama sprendimą dėl mokesčių mokėtojo skundo, neatsižvelgia ir nevertina tų mokesčių mokėtojo pateiktų įrodymų, kurie nebuvo pateikti centriniam mokesčių administratoriui, išskyrus atvejus, kai apie jų negalimumą pateikti buvo nurodyta mokesčių mokėtojo skunde centriniam mokesčių administratoriui.

Komentaras

1. Šioje straipsnio dalyje nustatytas įrodymų pateikimo Mokestinių ginčų komisijai ribojimas siekiant skatinti bylos dalyvius palaikyti greitą ir išsamų bylos ištyrimą, bylinėtis sąžiningai, atskleidžiant bylai reikšmingus duomenis nagrinėjant bylą mokesčių administratoriaus institucijose. Šių įrodymų pateikimo ribojimai pirmiausia skirti nesąžiningiems proceso dalyviams.

2. Mokestinių ginčų komisija gali priimti ir nagrinėti tik tuos naujus įrodymus, kurie atsirado ar byloje dalyvaujantiems asmenims tapo žinomi tik išnagrinėjus bylą centrinio mokesčių administratoriaus institucijoje. Mokesčių mokėtojas privalo įrodyti, kad apie tam tikrų įrodymų egzistavimą jis nežinojo ar negalėjo žinoti, kai bylą nagrinėjo centrinis mokesčių administratorius.

156 STRAIPSNIS. Skundo dėl mokestinio ginčo nagrinėjimo sustabdymas

1. Ikiteisminė mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija gali nuspręsti skundo dėl mokestinio ginčo (jo dalies) nagrinėjimą sustabdyti, jeigu priimamas sprendimas visiškai ar iš dalies priklauso nuo tam tikro juridinio fakto buvimo ar nebuvimo ir tokio juridinio fakto buvimas ar nebuvimas dar turi būti nustatytas teismo ar teisėsaugos institucijos arba užsienio valstybės įstaigos ar institucijos. Skundo ar jo dalies dėl mokestinio ginčo nagrinėjimas sustabdomas, iki ikiteisminė mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija sužinos, kad minėta įstaiga ar institucija nustatė tokio fakto buvimą ar nebuvimą.

2. Skundo nagrinėjimas mokestiniame ginče taip pat sustabdomas, jei dėl ginčijamų sumų pradedamos dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūros, numatytos Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse, Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme, Konvencijoje 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną arba Daugiašalėje konvencijoje. Nagrinėjimas sustabdomas iki šioje dalyje nurodytų procedūrų užbaigimo.

Straipsnio dalies pakeitimas:

Nr. XIII-2352, 2019-07-16, paskelbta TAR 2019-07-29, i. k. 2019-12442.

Komentaras

1. Mokesčių mokėtojo skundo (ar jo dalies) nagrinėjimas centrinio mokesčių administratoriaus institucijoje ir Mokestinių ginčų komisijoje gali būti sustabdytas, jeigu jų priimamas sprendimas visiškai ar iš dalies priklauso nuo tam tikro juridinio fakto buvimo ar nebuvimo ir tokio juridinio fakto buvimas ar nebuvimas dar turi būti nustatytas teismo ar teisėsaugos institucijos arba užsienio valstybės įstaigos ar institucijos. Tokiu atveju skundo ar jo dalies nagrinėjimas sustabdomas iki centrinis mokesčių administratorius ar Mokestinių ginčų komisija sužinos, kad tokia įstaiga ar institucija nustatė tokio fakto buvimą ar nebuvimą.

2. Praktikoje skundo nagrinėjimas gali būti sustabdomas, jeigu nustatoma, kad tam asmeniui yra iškelta baudžiamoji byla, kurioje nustatinėjamas atitinkamas faktas, su kuriuo tiesiogiai siejamas mokesčių mokėtojo apmokestinimo klausimas (pavyzdžiui, prekių realaus eksporto klausimas, jeigu mokestinio ginčo objektas yra 0 procentų PVM tarifo taikymo eksporto atveju pagrįstumas). Mokestinio ginčo nagrinėjimas gali būti stabdomas ir tada, jeigu nagrinėjamas ginčas, pavyzdžiui, dėl ekonominių sankcijų skyrimo pagrįstumo arba atleidimo nuo jų mokėjimo, kai tuo pat metu teismas nagrinėja mokesčių, nuo kurių skaičiuotos tos sankcijos, apskaičiavimo pagrįstumo klausimą. Galimi ir kiti skundo nagrinėjimo sustabdymo atvejai.

3. Skundo nagrinėjimas taip pat sustabdomas, jei dėl ginčijamų mokestinių sumų pradedama dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūra, numatyta Lietuvos Respublikos sudarytose ir taikomose dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse, Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme, Konvencijoje 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną arba Daugiašalėje konvencijoje iki nurodytų procedūrų užbaigimo (MAĮ 156 str. 2 dalis).

4. Jeigu centrinis mokesčių administratorius, nustato, kad yra MAĮ numatytas skundo ar jo dalies nagrinėjimo sustabdymo pagrindas, turi priimti atitinkamą sprendimą, apie jį informuoti mokesčių mokėtoją ir vietos mokesčių administratorių, o Mokestinių ginčų komisija turi priimti protokolinį sprendimą, apie kurį nedelsdama raštu turi informuoti mokesčių mokėtoją ir centrinį mokesčių administratorių.

5. Centrinis mokesčių administratorius ar Mokestinių ginčų komisija, nagrinėjantys mokesčių mokėtojo skundą, gavę informaciją apie tai, kad teismas, teisėsaugos institucija arba užsienio valstybės įstaigos ar institucijos nustatė atitinkamo juridinio fakto buvimą ar nebuvimą, arba kad pasibaigė minėta dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūra, turi priimti sprendimą atnaujinti skundo nagrinėjimą ir, atsižvelgdamas į gautą papildomą informaciją, mokesčių mokėtojo skundą nagrinėti iš esmės.

6. MAĮ (154 ir 155 straipsniuose) nustatytas skundo nagrinėjimo terminas skaičiuojamas nuo skundo gavimo dienos iki sprendimo sustabdyti skundo nagrinėjimą dienos ir jo skaičiavimas tęsiamas nuo sprendimo atnaujinti skundo nagrinėjimą priėmimo dienos.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2020-06-23 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-35202.)

<u>157 STRAIPSNIS</u>. Sprendimo dėl mokestinio ginčo įteikimas

Ikiteisminė mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija priimtą sprendimą dėl mokestinio ginčo įteikia mokesčių mokėtojui, o Mokestinių ginčų komisija – ir centriniam mokesčių administratoriui.

Komentaras

1. Centrinio mokesčių administratoriaus priimtas sprendimas dėl mokestinio ginčo įteikiamas skundą padavusiam mokesčių mokėtojui ir vietos mokesčių administratoriui, kurio sprendimas buvo skundžiamas.

2. Mokestinių ginčų komisijos sprendimo dėl mokestinio ginčo patvirtintas nuorašas turi būti įteikiamas mokesčių mokėtojui ir centriniam mokesčių administratoriui.

3. Terminų skaičiavimo tvarka, ikiteisminės mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos priimtų sprendimų ar kitų dokumentų įteikimo mokesčių mokėtojui, mokesčių administratoriui bei kitiems asmenims tvarka nustatyta MAĮ 164 straipsnyje (žr. MAĮ 164 straipsnio komentarą). Be to, skundo, paduodamo administraciniam teismui, padavimo terminų skaičiavimo, o tuo pačiu ir ikiteisminių mokestinius ginčus nagrinėjančių institucijų sprendimų įteikimo mokesčių mokėtojui tvarka nustatyta Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme (Žin., 1999, Nr.13-308; 2000, Nr. 85-2566).

158 STRAIPSNIS. Sprendimo dėl mokestinio ginčo privalomumas

1.Praėjus šiame Įstatyme nustatytiems sprendimo dėl mokestinio ginčo apskundimo terminams, centrinio mokesčių administratoriaus ar Mokestinių ginčų komisijos priimtą sprendimą privalo vykdyti ginčo šalys, taip pat su ginču susiję tretieji asmenys.

Komentaras

1. Komentuojamas straipsnis įtvirtina centrinio mokesčių administratoriaus ir Mokestinių ginčų komisijos priimtų sprendimų privalomumo principą. Centrinio mokesčių administratoriaus ir Mokestinių ginčų komisijos sprendimai tampa privalomi vykdyti praėjus MAĮ nustatytiems jų apskundimo terminams. Privalomumas reiškia, kad sprendime esančius nurodymus privalo vykdyti tiek ginčo šalys, tiek su ginču susiję tretieji asmenys.

2. Centrinio mokesčių administratoriaus sprendimas įsigalioja praėjus 20 dienų nuo jo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos, nes pagal MAĮ 152 str. 2 dalį, jo apskundimo Mokestinių ginčų komisijai arba teismui terminas yra 20 dienų. Nepasibaigus šiam terminui sprendimas nėra privalomas vykdyti.

Pavyzdys

Kauno apskrities valstybinė mokesčių inspekcija 2006-02-01sprendimu patvirtino patikrinimo akto nurodymus įmonei - X sumokėti į biudžetą 1000 Lt PVM. Tokį minėtos inspekcijos sprendimą 2006-06-05 patvirtino centrinis mokesčių administratorius. Centrinio mokesčių administratoriaus sprendimą pasibaigus 20 dienų terminui, t.y. po 2006-06-25 (jeigu jis nebuvo apskųstas) privalo vykdyti ginčo šalys, taip pat su ginču susiję tretieji asmenys.

3. Mokestinių ginčų komisijos sprendimas įsigalioja praėjus 20 dienų nuo jo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos, nes pagal MAĮ 159 str. 3 dalį jo apskundimo teismui terminas yra 20 dienų.

Pavyzdys

Mokestinių ginčų komisija savo sprendimu patvirtino centrinio mokesčių administratoriaus sprendimą. Šį sprendimą pasibaigus 20 dienų terminui (jeigu jis nebuvo apskųstas) privalo vykdyti ginčo šalys, taip pat su ginču susiję tretieji asmenys.

2. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo vykdymo privalomumo netaikomos, kai pradedamos dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūros, numatytos Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme.

Komentaras

Komentuojamoje dalyje numatyta, kad šio straipsnio 1 dalies nuostatos dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo vykdymo privalomumo netaikomos, kai pradedamos dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūros, numatytos Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatyme.

Ši išimtis nustatyta, siekiant suderinti MAĮ nuostatas su Dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo įstatymo nuostatomis, kurios nenumato galimybės nevykdyti dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūros pagal šį įstatymą dėl ginčo klausimo, dėl kurio buvo priimtas centrinio mokesčių administratoriaus sprendimas dėl mokestinio ginčo ir, suėjus MAĮ nustatytam šio sprendimo apskundimo terminui, skundas nebuvo paduotas.

Atkreiptinas dėmesys, kad ši nuostata, įtvirtinanti išimtį dėl mokesčių administratoriaus sprendimo vykdymo privalomumo netaikymo, netaikoma, kai asmuo kreipiasi dėl dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūros inicijavimo pagal Lietuvos Respublikos sudarytas ir taikomas dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartis, Daugiašalę konvenciją arba Konvenciją 90/436/EEB dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo koreguojant asocijuotų įmonių pelną. Šiais atvejais nors įsiteisėjęs centrinio mokesčio administratoriaus sprendimas dėl mokestinio ginčo, vykusio dėl to paties ginčo klausimo, dėl kurio prašoma inicijuoti dvigubo apmokestinimo ginčų sprendimo procedūrą, neužkerta kelio mokesčių mokėtojui kreiptis su prašymu inicijuoti tokią procedūrą, tačiau tokių procedūrų metu mokesčių administratorius, veikdamas kaip kompetentingas asmuo, negali nukrypti nuo įsiteisėjusio centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo nuostatų. Tai nustatyta Abipusio susitarimo procedūros inicijavimo ir vykdymo taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos viršininko 2018 m. liepos 12 d. įsakymu Nr. VA-57 „Dėl Abipusio susitarimo procedūros inicijavimo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“, 8 punkte.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2020-06-23 raštą Nr. (32.44-31-3E)-RM-35202.)

Straipsnio pakeitimas:
Nr. XIII-2352, 2019-07-16, paskelbta TAR 2019-07-29, i. k. 2019-12442.

159 STRAIPSNIS. Apskundimas teismui

1. Mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su centrinio mokesčių administratoriaus arba Mokestinių ginčų komisijos sprendimu dėl mokestinio ginčo, turi teisę jį apskųsti teismui.

Komentaras

1. Mokestinio ginčo šalys yra pareiškėjas – mokesčių mokėtojas, atsakovas – centrinis mokesčių administratorius, trečioji suinteresuota šalis – vietos mokesčių administratorius. Pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 28 straipsnio 3 dalį, apskundus administracinių ginčų komisijos ar kitos išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijos sprendimą, ginčo šalių procesinė padėtis nesikeičia. Mokestinių ginčų komisija ar administracinių ginčų komisija nėra administracinės bylos teisme šalis.

2. Rašytinis skundas dėl mokestinio ginčo turi būti teikiamas teismui tiesiogiai (paštu arba teismo raštinei) ir elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-08-05 raštą Nr. (32.44-31-3)-R-2823).

2. Apskųsti Mokestinių ginčų komisijos sprendimą dėl mokestinio ginčo taip pat turi teisę centrinis mokesčių administratorius, tačiau tik tuo atveju, kai centrinis mokesčių

administratorius ir Mokestinių ginčų komisija, spręsdami mokestinį ginčą (arba mokestinio ginčo metu), skirtingai interpretavo įstatymų ar kito teisės akto nuostatas.

Komentaras

1. Centrinis mokesčių administratorius neturi teisės ginčyti Mokestinių ginčų komisijos sprendimų dėl skirtingo įrodymų dėl faktinių aplinkybių vertinimo.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-08-05 raštą Nr. (32.44-31-3)-R-2823).

3. Skundas teismui turi būti paduodamas ne vėliau kaip per 20 dienų po centrinio mokesčių administratoriaus arba Mokestinių ginčų komisijos sprendimo įteikimo dienos.

Komentaras

1. Teismui reikia pateikti centrinio mokesčių administratoriaus arba Mokestinių ginčų komisijos sprendimo įteikimo datą patvirtinančius įrodymus (tai gali būti vokas su pašto įstaigos spaudu ar pan.)

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-08-05 raštą Nr. (32.44-31-3)-R-2823).

4. Skundai dėl centrinio mokesčių administratoriaus arba Mokestinių ginčų komisijos sprendimo dėl mokestinio ginčo nagrinėjami pirmosios instancijos administraciniame teisme. *(Pakeista pagal 2022 m. lapkričio 24 d. įstatymo redakciją Nr. XIV-1598, įsigaliojo nuo 2024 m. sausio 1 d.).*

Komentaras

1. Pagal Lietuvos Respublikos administracinių teismų reorganizavimo įstatymo 2, 3, 4 straipsnius nuo 2024 m. sausio 1 dienos prie Vilniaus apygardos administracinio teismo prijungiamas reorganizuojamas (prijungimo būdu) Regionų apygardos administracinis teismas ir Vilniaus apygardos administracinio teismo pavadinimas pakeičiamas į pavadinimą — Regionų administracinis teismas. Teisės aktuose vartojami teismų pavadinimai „Regionų apygardos administracinis teismas“ ar „Vilniaus apygardos administracinis teismas“ bei sąvoka „apygardos administracinis teismas“ nuo 2024 m. sausio 1 dienos atitinka teismo pavadinimą „Regionų administracinis teismas“.

2. Pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau — ABTĮ) 17 straipsnio 1 dalies 4 punktą administraciniai teismas sprendžia bylas dėl mokesčių, kitų privalomų mokėjimų, rinkliavų sumokėjimo, grąžinimo ar išieškojimo, finansinių sankcijų taikymo, taip pat dėl mokestinių ginčų. ABTĮ 20 straipsnio 1 dalis numato, kad Regionų administracinis teismas yra pirmoji instancija administracinėms byloms, nurodytoms šio įstatymo 17 straipsnyje, išskyrus bylas, nurodytas šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 11, 13 ir 14 punktuose.

3. Pagal ABTĮ 31 straipsnio 3 dalį skundas (prašymas, pareiškimas) Regionų administraciniam teismui paduodamas bet kuriuose teismo rūmuose, o kiti procesiniai dokumentai – regionų administracinio teismo rūmuose, kuriuose paskirta nagrinėti byla. Atsižvelgiant į tai, skundai dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų, priimtų ikiteismine tvarka nagrinėjant skundą dėl AVMI sprendimo, arba dėl Mokestinių ginčų komisijos sprendimo dėl mokestinio ginčo nagrinėjami Regionų administraciniame teisme, skundą paduodant bet kuriuose teismo rūmuose: Vilniaus rūmuose, Kauno rūmuose, Klaipėdos rūmuose, Šiaulių rūmuose, Panevėžio rūmuose.

4. Centrinis mokesčių administratorius Mokestinių ginčų komisijos sprendimą teismui, taip pat teismo sprendimą aukštesnės instancijos teismui skundžia atsižvelgdamas į finansų ministro patvirtintus sprendimų dėl mokestinių ginčų apskundimo ekonominio tikslingumo kriterijus.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-08-05 raštą Nr. (32.44-31-3)-R-2823).

Komentaras

1. Centrinio mokesčių administratoriaus skundų dėl sprendimų dėl mokestinių ginčų pateikimo teismui tikslingumo klausimas sprendžiamas atsižvelgiant į Sprendimų mokestiniuose ginčuose apskundimo ekonominio tikslingumo kriterijus, patvirtintus Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. sausio 22 d. įsakymu Nr.1K-014 „Dėl Sprendimų mokestiniuose ginčuose apskundimo ekonominio tikslingumo kriterijų patvirtinimo“.

2. Sprendimų dėl mokestinių ginčų apskundimo ekonominio tikslingumo kriterijai yra nustatyti siekiant sumažinti mokestinių ginčų bylų, kurių nagrinėjimas valstybei netikslingas ekonominiu požiūriu.

3. Minėtais mokestinių ginčų apskundimo ekonominio tikslingumo kriterijais vadovaujamasi sprendžiant, ar tikslinga:

1) Centriniam mokesčių administratoriui nepalankų Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimą mokestinio ginčo byloje apskųsti Regionų administraciniam teismui;

2) Centriniam mokesčių administratoriui nepalankų Regionų administracinio teismo sprendimą mokestinio ginčo byloje apskųsti Lietuvos Vyriausiajam administraciniam teismui.

4. Sprendimų dėl mokestinių ginčų apskundimo ekonominio tikslingumo kriterijų nesilaikymas nėra pagrindas pripažinti centrinio mokesčių administratoriaus skundus neteisėtais.

(Pakeista pagal VMI prie FM 2024-08-05 raštą Nr. (32.44-31-3)-R-2823).

5. Centrinis mokesčių administratorius Mokestinių ginčų komisijos sprendimą teismui, taip pat teismo sprendimą aukštesnės instancijos teismui skundžia atsižvelgdamas į finansų ministro patvirtintus sprendimų dėl mokestinių ginčų apskundimo ekonominio tikslingumo kriterijus.

Komentaras

1. Centrinio mokesčių administratoriaus skundų dėl sprendimų dėl mokestinių ginčų pateikimo teismui tikslingumo klausimas sprendžiamas atsižvelgiant į Sprendimų mokestiniuose ginčuose apskundimo ekonominio tikslingumo kriterijus, patvirtintus Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. sausio 22 d. įsakymu Nr.1K-014 (2004 m. gegužės 14 d. įsakymo Nr.1K-185 redakcija, Žin., 2004, Nr.82-2968).

2. Sprendimų dėl mokestinių ginčų apskundimo ekonominio tikslingumo kriterijai yra nustatyti siekiant sumažinti mokestinių ginčų bylų, kurių nagrinėjimas valstybei netikslingas ekonominiu požiūriu.

3. Minėtais mokestinių ginčų apskundimo ekonominio tikslingumo kriterijais vadovaujamasi sprendžiant, ar tikslinga:

1) Centriniam mokesčių administratoriui nepalankų Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimą mokestinio ginčo byloje apskųsti Vilniaus apygardos administraciniam teismui;

2) Centriniam mokesčių administratoriui nepalankų Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimą mokestinio ginčo byloje apskųsti Lietuvos Vyriausiajam administraciniam teismui.

4. Sprendimų dėl mokestinių ginčų apskundimo ekonominio tikslingumo kriterijų nesilaikymas nėra pagrindas pripažinti centrinio mokesčių administratoriaus skundus neteisėtais.

160 STRAIPSNIS. Mokestinių ginčų bylų proceso atnaujinimas

1. Mokestinio ginčo bylos, kurioje vietos mokesčių administratoriaus, centrinio mokesčių administratoriaus ar Mokestinių ginčų komisijos sprendimas nustatytu terminu nebuvo apskųstas, procesas gali būti atnaujintas šiame straipsnyje nustatytais pagrindais ir tvarka.

Komentaras

1. Šis MAĮ straipsnis numato įsiteisėjusių vietos mokesčių administratoriaus, centrinio mokesčių administratoriaus ar Mokestinių ginčų komisijos sprendimų peržiūrėjimo pagrindus ir tvarką. Kai mokestinis ginčas užsibaigia įsiteisėjusiu teismo sprendimu, procesas gali būti atnaujintas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (Žin., 1999, Nr.13-308; 2000, Nr. 85-2566) 23 skirsnyje numatyta tvarka.

2. Procesas gali būti atnaujinamas, kai:

1) naujai paaiškėja esminės aplinkybės, kurios nebuvo ir negalėjo būti žinomos mokesčių mokėtojui mokestinio ginčo nagrinėjimo metu;

Komentaras

1. Pagrindą atnaujinti mokestinio ginčo nagrinėjimo procesą dėl naujai paaiškėjusių esminių bylos aplinkybių gali sudaryti tik tokios bylos aplinkybės, kurios:
1) buvo nagrinėjant bylą ir priimant sprendimą,
2) nagrinėjant bylą mokesčių mokėtojui nebuvo ir negalėjo būti žinomos,
3) turi esminę reikšmę.
2. Be to, nauji įrodymai yra pagrindas atnaujinti bylą, jeigu įrodoma, kad ne dėl mokesčių mokėtojo kaltės nebuvo galimybės anksčiau pateikti jų mokesčių administratoriui ar Mokestinių ginčų komisijai, kad aplinkybės, kurias nurodydamas mokesčių mokėtojas prašo atnaujinti procesą, nagrinėjant bylą nebuvo ir negalėjo būti žinomos. Mokesčių mokėtojas turi įrodyti, kad ėmėsi reikiamų priemonių, kad tas aplinkybes sužinotų.

2) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu nustatyti žinomai melagingi liudytojo parodymai, žinomai melaginga eksperto išvada, žinomai neteisingas vertimas, dokumentų arba daiktinių įrodymų suklastojimas, dėl kurių priimtas neteisėtas arba nepagrįstas sprendimas;

3) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu nustatytos nusikalstamos asmenų veikos nagrinėjant mokestinį ginčą;

Komentaras

1. Komentuojamuose 2 ir 3 punktuose nurodytas nusikalstamas veikas gali patvirtinti tik įsiteisėjęs teismo nuosprendis, o ne kitas baudžiamojoje byloje priimtas procesinis sprendimas. Prie prašymo atnaujinti procesą turi būti pridėtas įsiteisėjusio teismo nuosprendžio nustatyta tvarka patvirtintas nuorašas. Be to, šie faktai mokestinio ginčo nagrinėjimo procese turi turėti esminės reikšmės.

4) panaikinamas kaip neteisėtas ar nepagrįstas teismo sprendimas ar nuosprendis, kuris buvo pagrindas priimti skundžiamą sprendimą;

Pavyzdys

Pagal įsiteisėjusį apylinkės teismo nuosprendį pripažintas kaltu įmonės A direktorius, nuosprendyje konstatuota, kad įmonė A prekių neturėjo ir niekam nepardavė. Šio nuosprendžio pagrindu nepripažinta B įmonės PVM atskaita pagal A įmonės išrašytas PVM sąskaitas faktūras. Po metų šis teismo nuosprendis buvo panaikintas, baudžiamoji byla nutraukta nenustačius nusikaltimo sudėties, konstatavus, kad įmonė A pardavė prekes įmonei B. Šis išteisinamasis nuosprendis B įmonei gali būti pagrindas atnaujinti mokestinio ginčo procesą.

5) mokesčių mokėtojas buvo neveiksnus ir nebuvo atstovaujamas atstovo pagal įstatymą;

Komentaras

1. Toks bylos atnaujinimo pagrindas gali būti taikomas tik mokesčių mokėtojams - fiziniams asmenims. Procesas gali būti atnaujintas tik tokiu atveju, jeigu buvo abi sąlygos: 1) mokesčių mokėtojas buvo neveiksnus ir 2) mokesčių mokėtojas nebuvo atstovaujamas atstovo pagal įstatymą. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksą (Žin.,2002, Nr.,36-1340) (XXVIII skyriaus pirmąjį ir antrąjį skirsnius), neveiksniais asmenimis laikomi nepilnamečiai iki 14 metų, tai pat fiziniai asmenys, teismo pripažinti neveiksniais, o jų atstovai pagal įstatymą yra atitinkamai jų tėvai, įtėviai, globėjai (CPK 38 str. 4 dalis).

6) mokestinį ginčą išnagrinėjo neteisėtos sudėties Mokestinių ginčų komisija;

Komentaras

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 2 d. nutarimu Nr. 1119 patvirtintų Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės nuostatų (Žin., 2004, Nr. 136-4946) 26 punktą Mokestinių ginčų komisijos posėdis laikomas teisėtu, jeigu jame dalyvauja ne mažiau kaip 3 nariai (įskaitant jos pirmininką).

7) pateikiami akivaizdūs įrodymai, kad padarytas esminis materialinės teisės normų pažeidimas jas taikant, galėjęs turėti įtakos priimti neteisėtą sprendimą;

Komentaras

Materialinės teisės normos gali būti pažeistos taikant mokesčių teisiniams santykiams netinkamą materialinės teisės normą, netaikant materialinės teisės normos, kurią reikėjo taikyti, arba neteisingai išaiškinant mokestinio ginčo santykiams taikytinos materialinės teisės normos turinį ir dėl to padarant neteisingą išvadą. Pažymėtina, kad mokestinio ginčo bylos procesas gali būti atnaujintas tik tuo atveju, jeigu materialinės teisės normos pažeidimas, padarytas ją taikant, yra esminis. Ar pažeidimas yra esminis, sprendžia ikiteisminė mokestinį ginčą nagrinėjanti institucija, kuriai pateiktas prašymas atnaujinti procesą.

8) panaikinamas kaip neteisėtas teisės aktas, kuriuo remiantis buvo priimtas šis sprendimas;

Komentaras

1. Teisės aktą gali panaikinti administracinis teismas (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (Žin.,1999, Nr.13-308) 88 str. 2 punktas)), o įstatymų numatytais atvejais – tą teisės aktą priėmusi arba aukštesnė institucija. Kaip pagrindas atnaujinti mokestinio ginčo bylos procesą gali būti tik teisės akto panaikinimas dėl jo neteisėtumo, t.y. kai jis prieštaravo aukštesnės galios teisės aktams.

2. Konstitucinis teismas nagrinėja (ir priima atitinkamus sprendimus), ar Lietuvos Respublikos Konstitucijai neprieštarauja Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti Seimo priimi aktai, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir Lietuvos Respublikos įstatymams neprieštarauja Lietuvos Respublikos Prezidento ir Vyriausybės teisės aktai (Lietuvos Respublikos Konstitucijos (Žin.,1992, Nr.33-1014) 105 str. 1 ir 2 dalys, Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo įstatymo (Žin.,1993, Nr.6-120) 63 straipsnis).

9) būtina užtikrinti vienodą mokestinių ginčų nagrinėjimo praktiką.

Komentaras

Sąvoka „vienoda mokestinių ginčų nagrinėjimo praktika“ turėtų būti suvokiama taip pat, kaip ir sąvoka „vienoda administracinių bylų nagrinėjimo praktika“. Komentuojamu pagrindu procesas mokestinio ginčo byloje gali būti atnaujintas tik tuo atveju, jeigu centrinio mokesčių administratoriaus ar Mokestinių ginčų komisijos priimtas sprendimas prieštarauja ar neatitinka Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo minėtų teisės normų pagrindu formuojamos vienodos administracinių teismų praktikos.

3. Prašymą atnaujinti procesą turi teisę paduoti mokesčių mokėtojas.

Komentaras

1. Įsiteisėjusių vietos mokesčių administratoriaus, centrinio mokesčių administratoriaus ar Mokestinių ginčų komisijos sprendimų dėl mokestinio ginčo nagrinėjimo atnaujinimo procesą gali inicijuoti tik mokesčių mokėtojas.

2. Mokestinių ginčų nagrinėjimo proceso atnaujinimo dėl ikiteisminių mokestinių ginčų institucijų įsiteisėjusių sprendimų neturi teisės inicijuoti nei vietos mokesčių administratorius, nei centrinis mokesčių administratorius, nei Mokestinių ginčų komisija.

4. Prašymas dėl proceso atnaujinimo paduodamas centriniam mokesčių administratoriui (kai jo arba vietos mokesčių administratoriaus sprendimas mokestinio ginčo byloje buvo galutinis) ar Mokestinių ginčų komisijai, kai galutinį sprendimą mokestinio ginčo byloje priėmė ši institucija.

5. Prašymas dėl proceso atnaujinimo gali būti paduodamas per 3 mėnesius nuo tos dienos, kai jį padavęs subjektas sužinojo arba turėjo sužinoti apie aplinkybes, kurios yra proceso atnaujinimo pagrindas. Asmenims, praleidusiems prašymo dėl proceso atnaujinimo padavimo terminą dėl svarbių priežasčių, praleistas terminas gali būti atnaujintas, jeigu prašymas dėl termino atnaujinimo paduotas ne vėliau kaip po vienerių metų nuo sprendimo, kuris nebuvo apskųstas, apskundimo termino pabaigos. Prašymas dėl proceso atnaujinimo negali būti paduodamas, jeigu nuo sprendimo, kuris nebuvo apskųstas, apskundimo termino pabaigos praėjo daugiau kaip 5 metai.

Komentaras

1. Prašymas atnaujinti mokestinio ginčo nagrinėjimo procesą negali būti paduodamas neterminuotai. MAĮ nustatyta prašymo atnaujinti procesą pateikimo termino pradžia ir trukmė: toks prašymas gali būti paduodamas per 3 mėnesius nuo tos dienos, kai jį padavęs subjektas sužinojo arba turėjo sužinoti apie aplinkybes, kurios yra proceso atnaujinimo pagrindas. Prašymo atnaujinti procesą padavimo terminas atitinkamai turi būti skaičiuojamas nuo tada, kai asmuo turėjo objektyviai sužinoti esant ar atsiradus aplinkybes, kurios yra pagrindas atnaujinti procesą.

2. Svarbia priežastimi, dėl kurios gali būti atnaujintas praleistas terminas prašymui atnaujinti procesą paduoti, yra mokesčių mokėtojo ar jo atstovo liga, tarnybinė komandiruotė, šeimos nario ar artimo giminaičio mirtis, nenugalimos jėgos („force majeure“) aplinkybės ir kitos aplinkybės, kurias mokesčių administratorius ar Mokestinių ginčų komisija pripažįsta svarbiomis ir sutrukdžiusiomis mokesčių mokėtojui prašymą paduoti nustatytu laiku. Tik per pirmuosius metus (skaičiuojant nuo sprendimo, kuris nebuvo apskųstas, apskundimo termino pabaigos) asmeniui, dėl svarbių priežasčių praleidusiam prašymo atnaujinti procesą, 3 mėnesių terminas gali būti atnaujintas.

Pavyzdys

Centrinio mokesčių administratoriaus sprendimas mokesčių mokėtojui įteiktas 2005 m. vasario 1 d. Šio sprendimo apskundimo terminas pasibaigė 2005 m. vasario 21 d. Sprendimo mokesčių mokėtojas neskundė. Tačiau mokesčių mokėtojas 2005 lapkričio 1 d. sužinojo, kad atsirado proceso atnaujinimo pagrindas ir prašymą atnaujinti procesą centriniam mokesčių administratoriui pateikė 2006 m. gegužės 1 d., t.y. po 6 mėnesių, kai sužinojo apie atnaujinimo pagrindą. Mokesčių mokėtojas kartu su prašymu atnaujinti procesą pateikė ir prašymą atnaujinti praleistą 3 mėnesių terminą, nurodydamas svarbią termino praleidimo priežastį. Šis prašymas nebus nagrinėjamas ir praleistas 3 mėnesių terminas nebus atnaujintas, nes prašymas paduotas praėjus daugiau kaip vieneriems metams nuo 2005 m. vasario 21 d.

3. Bendrasis prašymo atnaujinti bylos nagrinėjimo procesą padavimo terminas yra 3 mėnesiai nuo sužinojimo apie atitinkamo pagrindo egzistavimą dienos. Tačiau prašymas atnaujinti procesą gali būti paduodamas per 5 metus, skaičiuojant nuo sprendimo, kuris nebuvo apskųstas, apskundimo termino pabaigos. 5 metų terminas laikytinas naikinamuoju.

Pavyzdys

Vietos mokesčių administratoriaus sprendimas mokesčių mokėtojui įteiktas 2004 m. birželio 1 d. Šio sprendimo apskundimo terminas suėjo 2004 m. birželio 21 d. Sprendimo mokesčių mokėtojas neskundė. Tačiau mokesčių mokėtojas 2006 m. rugsėjo 1 d. sužinojo, kad egzistuoja proceso atnaujinimo pagrindas ir prašymą atnaujinti procesą centriniam mokesčių administratoriui pateikė 2006 m. spalio 15 d. Šis prašymas bus nagrinėjamas, nes jis paduotas nepraėjus 3 mėnesiams nuo 2006 m. rugsėjo 1 d., be to, nuo 2004 m. birželio 21 d. taip pat nepraėjo 5 metai.

6. Prašyme dėl proceso atnaujinimo nurodoma:

1) mokestinius ginčus nagrinėjančios institucijos pavadinimas;

2) mokesčių mokėtojo pavadinimas (vardas, pavardė), identifikacinis numeris (kodas), adresas;

3) sprendimą priėmusios institucijos pavadinimas;

4) nustatytu terminu neapskųsto institucijos sprendimo esmė ir proceso atnaujinimo pagrindas;

5) proceso atnaujinimo motyvai;

6) aplinkybės, kuriomis grindžiamas šio straipsnio 5 dalyje nurodytų terminų skaičiavimas;

7) prašymo esmė;

8) prašymo surašymo vieta, data, mokesčių mokėtojo parašas.

Komentaras

1. Prašymas atnaujinti procesą turi būti pateikiamas tik raštu ir jis turi būti surašytas valstybine lietuvių kalba. Prašyme reikia nurodyti įsiteisėjusį sprendimą, jį priėmusią instituciją, sprendimo datą ir numerį.

2. Proceso atnaujinimo pagrindai turi būti suprantami kaip teisiniai ir faktiniai motyvai, atitinkantys MAĮ nuostatas, nepakanka nurodyti tik MAĮ 160 str. 2 dalies atitinkamą punktą. Prašyme reikia nurodyti tikslius ir konkrečius argumentus ir aplinkybes ar įrodymus, kuriuos centrinis mokesčių administratorius ar Mokestinių ginčų komisija galėtų kvalifikuoti kaip atitinkamą MAĮ nurodytą pagrindą atnaujinti procesą.

3. Komentuojamosios dalies 5 punktas įpareigoja nurodyti motyvus, t.y. tikslus, kurių mokesčių mokėtojas siekia paduodamas prašymą atnaujinti procesą.

7. Prie prašymo atnaujinti procesą turi būti pridedami proceso atnaujinimo pagrindo buvimą pagrindžiantys įrodymai, taip pat nustatytu terminu neapskųsto mokestinius ginčus nagrinėjančios institucijos sprendimo nuorašas.

8. Tais atvejais, kai centrinis mokesčių administratorius ar Mokestinių ginčų komisija konstatuoja, jog yra praleisti įstatymų nustatyti terminai paduoti prašymą arba prašymas nepagrįstas įstatymų numatytais proceso atnaujinimo pagrindais, centrinis mokesčių administratorius ar Mokestinių ginčų komisija sprendimu atsisako atnaujinti procesą.

Komentaras

Centrinis mokesčių administratorius ir Mokestinių ginčų komisija sprendimą atsisakyti atnaujinti procesą privalo priimti per Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (Žin., 1999, Nr.60-1945, 2006, Nr.77-2975) 31 straipsnyje numatytą 20 darbo dienų terminą. Dėl objektyvių priežasčių centrinis mokesčių administratorius ir Mokestinių ginčų komisija sprendimo priėmimo terminą gali pratęsti, bet ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Mokesčių mokėtojui apie sprendimo priėmimo termino pratęsimą turi būti pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.

9. Jeigu prašymas paduotas nepraleidus įstatymų nustatytų terminų ir yra pagrįstas įstatymų nustatytais proceso atnaujinimo pagrindais, centrinis mokesčių administratorius ar Mokestinių ginčų komisija priima sprendimą dėl proceso atnaujinimo. Atnaujinus procesą, mokestinis ginčas nagrinėjamas iš naujo sprendimą dėl proceso atnaujinimo priėmusioje institucijoje pagal šiame skyriuje nustatytas taisykles.

Komentaras

1. Centrinis mokesčių administratorius ir Mokestinių ginčų komisija sprendimą atnaujinti procesą turi priimti per Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (Žin., 1999, Nr.60-1945, 2006, Nr.77-2975) 31 straipsnyje numatytą 20 darbo dienų terminą. Dėl objektyvių priežasčių centrinis mokesčių administratorius ir Mokestinių ginčų komisija sprendimo priėmimo terminą gali pratęsti, bet ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Mokesčių mokėtojui apie sprendimo priėmimo termino pratęsimą turi būti pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.

2. Atnaujinus procesą, mokestinis ginčas nagrinėjamas atitinkamai centrinio mokesčių administratoriaus institucijoje arba Mokestinių ginčų komisijoje. Mokestinis ginčas nagrinėjamas ir sprendimas dėl jo priimamas MAĮ IX skyriuje numatyta tvarka.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-12-17 raštą Nr. (24.8-31-5)-R-12411.)

161 STRAIPSNIS. Bendrijos muitų teisės aktų viršenybė

Neteko galios nuo 2017-01-01.
Straipsnio naikinimas:
Nr. XII-2695, 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-16, i. k. 2016-26858.

X SKYRIUS
TERMINŲ SKAIČIAVIMAS IR DOKUMENTŲ ĮTEIKIMAS

162 STRAIPSNIS. Terminų skaičiavimas

Komentaras

Komentuojamo straipsnio terminų skaičiavimo taisyklės taikomos mokesčių mokėtojams, mokesčių administratoriui vykdant mokesčių teisės aktuose pavestas pareigas bei įgyvendinant teises bei kitiems mokestinių teisinių santykių subjektams.

1. Mokesčių įstatymuose nustatytas metais, mėnesiais, savaitėmis ar dienomis skaičiuojamas terminas prasideda nuo kitos dienos nulis valandų nulis minučių po tos kalendorinės datos arba to įvykio, kuriais apibrėžta termino pradžia, jeigu įstatymai nenustato kitaip.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalyje numatyta, kad mokesčių įstatymuose nustatytas terminas skaičiuojamas nuo kitos dienos nulis valandų nulis minučių po tos kalendorinės datos arba to įvykio, kuriais apibrėžta termino pradžia, jeigu įstatymai nenustato kitaip.

Pavyzdys

MAĮ 97 str. 1 dalyje nustatyta, kad delspinigiai pradedami skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai mokestis pagal tuo metu galiojančius mokesčių teisės aktus turėjo būti sumokėtas į biudžetą. Pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymą (Žin., 2002, Nr. 73 -3085), nuolatinis Lietuvos gyventojas privalo deklaruoti ir sumokėti gyventojų pajamų mokestį, pasibaigus mokestiniam laikotarpiui iki kalendorinių metų, einančių po to mokestinio laikotarpio, gegužės 1 dienos. Atsižvelgiant į tai, kad gegužės 1 d. yra šventės diena, todėl iki atitinkamų metų gegužės 2 dienos (įskaitytinai), mokesčių mokėtojui nesumokėjus gyventojų pajamų mokesčio, nuo kitos dienos, t. y. nuo gegužės 3 dienos, jam pradedami skaičiuoti delspinigiai.

2. Metais skaičiuojamas terminas pasibaigia atitinkamą paskutinių termino metų mėnesį ir dieną dvidešimt ketvirtą valandą nulis minučių.

Komentaras

1. Mokesčių teisės aktuose nustatomas laikotarpis – metai, dažnai sutampa su kalendoriniais metais, todėl tokiais atvejais metų pabaiga laikoma atitinkamų metų gruodžio 31 diena dvidešimt

ketvirtą valandą nulis minučių. Tačiau metais skaičiuojamas terminas kai kuriais atvejais nebūtinai gali sutapti su kalendoriniais metais. Žinant termino pradžią, kuri apibrėžta MAĮ 162 straipsnio 1 dalyje, galima nustatyti termino pabaigą, nes tai bus po nustatyto metų skaičiaus, bet to paties mėnesio tą pačią kalendorinės datos arba įvykio, kuriais apibrėžta termino pradžia, dieną. Pavyzdžiui, 2006 metų sausio 15 dienos įvykiui trejų metų terminas baigsis 2009 metų sausio 15 dieną dvidešimt ketvirtą valandą nulis minučių.

Pavyzdys

MAĮ 117 str. 1 dalyje (žr. MAĮ 117 str. komentarą) nustatyta, kad kompleksinis patikrinimas gali būti atliekamas ne dažniau kaip vieną kartą per metus. Todėl šis terminas nebūtinai gali būti skaičiuojamas nuo atitinkamų metų sausio 1 d., o pavyzdžiui, nuo 2007 m. vasario 19 d. (patikrinimo pabaiga) iki 2008 m. vasario 19 d. (įskaitytinai), t. y. vienerių metų terminas baigiasi 2008 m. vasario 19 d. dvidešimt ketvirtą valandą nulis minučių.

3. Mėnesiais skaičiuojamas terminas pasibaigia atitinkamą termino paskutinio mėnesio dieną dvidešimt ketvirtą valandą nulis minučių.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalyje nustatyta, kad mėnesiais skaičiuojamas terminas pasibaigia atitinkamą termino paskutinio mėnesio dieną dvidešimt ketvirtą valandą nulis minučių.

Pavyzdys

Lietuvos Respublikos laikinojo socialinio mokesčio įstatyme (Žin. 2005, Nr. 76-2739) nustatyta, kad mokestį už 2007 metus mokesčio mokėtojai turi deklaruoti ir sumokėti į biudžetą ne vėliau kaip per devynis mėnesius po 2007 metų mokestinio laikotarpio pabaigos. Mokestinis laikotarpis, šiuo atveju, yra kalendoriniai metai, o šio laikotarpio pabaiga 2007 m. gruodžio 31 d., todėl mokestį už 2007 metus, mokesčių mokėtojas privalo deklaruoti ir sumokėti iki 2008 m. rugsėjo 30 d. (įskaitytinai), t. y. per devynis mėnesius nuo mokestinio laikotarpio pabaigos.

4. Jeigu metais ar mėnesiais skaičiuojamo termino pabaiga tenka tokiam mėnesiui, kuris atitinkamos dienos neturi, tai terminas pasibaigia paskutinę to mėnesio dieną.

Komentaras

1. Tais atvejais, jeigu mokesčių teisės aktuose terminas skaičiuojamas mėnesiais ir skaičiuojamas terminas baigiasi tą mėnesį, kuris atitinkamos dienos neturi, tai terminas baigiasi paskutinę to mėnesio dieną. Tokie atvejai gali būti gana dažni, nes ne visi mėnesiai turi vienodai dienų. Pavyzdžiui, 2007 metų sausio 31 dienos įvykiui penkių mėnesių terminas baigsis 2007 metų birželio 30 dieną dvidešimt ketvirtą valandą nulis minučių, nes birželis turi tik 30 dienų.

2. Jeigu terminas skaičiuojamas metais, toks atvejis gali būti tik vienas, t.y. keliamųjų metų vasario 29 dienos įvykiui metais skaičiuojamas terminas, kuris baigsis ne keliamaisiais metais, baigiasi vasario 28 dieną dvidešimt ketvirtą valandą nulis minučių, nes nekeliamųjų metų vasario mėnuo turi tik 28 dienas.

5. Savaitėmis skaičiuojamas terminas pasibaigia atitinkamą paskutinės termino savaitės dieną dvidešimt ketvirtą valandą nulis minučių.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalyje nurodytu atveju, savaitėmis skaičiuojamas terminas pasibaigtų tą pačią tam tikro įvykio savaitės dieną, kuria buvo apibrėžta termino pradžia. Pavyzdžiui, jeigu tam tikro įvykio terminas nustatytas dvi savaitės ir šio termino pradžia yra 2007 m. sausio 3 d. (trečiadienis), tai dviejų savaičių termino pabaiga bus 2007 m. sausio 17 d. (trečiadienis) dvidešimt ketvirtą valandą nulis minučių.

6. Tais atvejais, kai paskutinė termino diena tenka ne darbo ar oficialios šventės dienai, termino pabaigos diena laikoma po jos einanti darbo diena.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalyje nustatyta, kad tais atvejais, kai paskutinė termino diena tenka ne darbo ar oficialios šventės dienai, termino pabaigos diena laikoma po jos einanti darbo diena.

Pavyzdys

MAĮ 152 str. 1 dalyje nustatyta, kad skundas centriniam mokesčių administratoriui turi būti paduodamas raštu ne vėliau kaip per 20 dienų po to, kai mokesčių mokėtojui buvo įteiktas vietos mokesčių administratoriaus sprendimas, kurį mokesčių mokėtojas skundžia. Taigi, jei mokesčių mokėtojui vietos mokesčių administratoriaus sprendimas buvo įteiktas 2007 m. vasario 19 d., tai mokesčių mokėtojui šio sprendimo apskundimo termino pabaiga būtų 2007 m. kovo 11 d., tačiau atsižvelgiant į tai, kad 2007 m. kovo 11 d. yra sekmadienis ir šventės diena, o pagal Lietuvos Respublikos darbo kodeksą (Žin., 2002, Nr. 64-2569), poilsio diena sutampanti su šventės diena perkeliama į artimiausią po jos einančią darbo dieną, tai mokesčių mokėtojui apskundimo terminas pasibaigtų 2007 m. kovo 13 d. dvidešimt ketvirtą valandą nulis minučių.

7. Veiksmas, kuriam atlikti mokesčio įstatyme nustatytas terminas, turi būti atliktas iki paskutinės termino dienos dvidešimt ketvirtos valandos nulis minučių. Tačiau jeigu veiksmas turi būti atliktas atitinkamoje įstaigoje ar institucijoje, tai terminas pasibaigia nustatytu šios įstaigos ar institucijos darbo dienos pabaigos metu.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalyje nustatyta, jog veiksmas, kuriam atlikti mokesčio įstatyme nustatytas terminas, turi būti atliktas iki paskutinės termino dienos dvidešimt ketvirtos valandos nulis minučių.

Pavyzdys

Pridėtinės vertės (toliau – PVM) mokesčio įstatymo 85 str. 2 dalyje nustatyta, kad jeigu mokestinis laikotarpis yra kalendorinis pusmetis, PVM deklaracija pateikiama ne vėliau kaip iki kito pusmečio pirmo mėnesio 25 dienos. Tarkime, kad mokestinis laikotarpis yra 2007-07-02 – 2007-12-31, tai mokesčių mokėtojas, nepažeisdamas mokesčių teisės aktų, PVM deklaraciją elektroniniu būdu turi teisę pateikti iki 2008 m. sausio 25 d. dvidešimt ketvirtos valandos nulis minučių.

2. Jeigu tam tikri dokumentai mokesčių administratoriui pateikiami faksu, elektroniniu paštu ar kitais galiniais įrenginiais iki paskutinės termino dienos dvidešimt ketvirtos valandos nulis minučių, terminas nelaikomas praleistu.

Pavyzdys

Mokesčių mokėtojas pateikia skundą faksu mokesčių administratoriui paskutinę skundo padavimo termino dieną 19 valandą, t. y. kuomet jau yra baigęsis institucijos darbo laikas. Šiuo atveju, laikoma, kad skundo padavimo terminas nėra praleistas.

3. Tačiau jeigu veiksmas turi būti atliktas atitinkamoje įstaigoje ar institucijoje, tai terminas pasibaigia nustatytu šios įstaigos ar institucijos darbo dienos pabaigos metu.

Pavyzdys

Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnas nurodo mokesčių mokėtojui atvykti į apskrities valstybinę mokesčių inspekciją 2007 m. vasario 15 d. Pagal Lietuvos Respublikos darbo kodeksą (Žin., 2002, Nr. 64-2569), švenčių dienų išvakarėse darbo dienos trukmė sutrumpinama viena valanda. Atsižvelgiant į tai, kad apskrities valstybinė mokesčių inspekcija darbo dienomis dirba iki 17 val., o vasario 15 d. yra prieššventinė diena, mokesčių mokėtojas privalo atvykti 2007 m. vasario 15 d. iki 16 val. nulis minučių. Neatvykus iki nustatyto termino, laikytina, kad mokesčių mokėtojas mokesčių administratoriaus nurodymo neįvykdė.

8. Jeigu skundas, prašymas ar kiti dokumentai įteikti paštui iki paskutinės termino dienos dvidešimt ketvirtos valandos nulis minučių, terminas nelaikomas praleistu.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio dalyje nustatyta, kad tuo atveju, jei skundas, prašymas ar kiti dokumentai įteikti paštui iki paskutinės termino dienos dvidešimt ketvirtos valandos nulis minučių, terminas nelaikomas praleistu. Kad tokie skundai, prašymai ar kiti dokumentai įteikti paštui laiku, patvirtina pašto išduotas kvitas ar spaudas, kuriame nurodyta data. Komentuojamo straipsnio dalies nuostatos taikytinos tik tiems atvejams, kai atitinkami dokumentai yra pateikiami paštui.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-04-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-4009.)

163 STRAIPSNIS. Dokumentų įteikimas mokesčių administratoriui

Dokumentų įteikimo mokesčių administratoriui data laikoma ta data, kurią mokesčių administratorius pažymi, kad dokumentai gauti. Jeigu mokesčių mokėtojas dokumentus siunčia paštu, dokumento išsiuntimo data nustatoma pagal oficialų pašto spaudą, uždėtą pašto įstaigos, turinčios tam teisę.

Komentaras

1. Komentuojamas straipsnis numato, kad mokesčių administratoriui tiesiogiai įteikiamus, atsiunčiamus paštu ir/ar perduodamus elektroniniu būdu (išskyrus naudojant elektroninio deklaravimo sistemą, toliau – EDS) dokumentus, darbuotojas, atsakingas už dokumentų priėmimą (gavimą), pažymi žyma „Gauta“. Šia žyma pažymimi ir mokesčių mokėtojui, ir mokesčių administratoriui liekantys egzemplioriai. Data nurodyta gavimo žymoje – laikoma dokumentų įteikimo mokesčių administratoriui data.

2. Dokumento išsiuntimo data – data, kuri yra nurodyta pašto paslaugų teikėjo išsiuntimo spaude ant voko, kuriuo buvo atsiųstas dokumentas. Kai siunčiamas dokumentas parengtas viena data (pvz. 2008-10-09), o pašto įstaigos spaude nurodyta vėlesnė nei dokumento parengimo data (pvz. 2008-10-15), tai dokumento išsiuntimo data bus laikoma data nurodyta išsiuntimo spaude (2008-10-15).

3. Kai mokesčių mokėtojas pateikia dokumentus, vadovaudamasis MAĮ 162 straipsnio 8 dalies (žr. MAĮ 162 straipsnio 8 dalies komentarą) nuostata, šių dokumentų įteikimo mokesčių administratoriui terminas nelaikomas praleistu.

4. Kai mokesčių mokėtojas, vadovaudamasis Dokumentų teikimo elektroniniu būdu taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2010 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. VA-83 „Dėl dokumentų teikimo elektroniniu būdu taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 90-4800) (iki 2010-07-29 galiojo Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 9 d. įsakymas Nr. VA-133 „Dėl Mokesčių deklaracijų formų teikimo elektroniniu būdu taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 109-4115; 2008, Nr. 61-2328), pateikia mokesčių administratoriui dokumentus (kurių formų sąrašas skelbiamas EDS interneto tinklalapyje adresu http://deklaravimas.vmi.lt) naudojant EDS, jų pateikimo data nustatoma EDS programinėmis priemonėmis.

(MAĮ 163 straipsnio komentaras pakeistas pagal VMI prie FM 2009-07-09 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-6612).)

164 STRAIPSNIS. Dokumentų įteikimas mokesčių mokėtojui

1. Dokumentai mokesčių mokėtojui gali būti įteikiami tokiais būdais:

Komentaras

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad mokesčių administratorius turi teisę savo nuožiūra pasirinkti, kuriuo būdu (MAĮ 164 straipsnio 1 dalies 1, 2 ar 3 punkte numatytuoju) atitinkami dokumentai turi būti įteikti mokesčių mokėtojui. Tačiau MAĮ 164 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodytas būdas yra susietas su griežtai aptartomis sąlygomis (Žr. MAĮ 164 straipsnio 1 dalies 4 punkto komentarą).

1) tiesiogiai įteikiant;

Komentaras

1. Tai toks būdas, kai dokumentai mokesčių mokėtojui įteikiami betarpiškai (pvz. tiesiai mokesčių mokėtojui į rankas, perduodant įgaliotam mokesčių mokėtojo atstovui ir pan.).

2) siunčiant registruotu laišku;

Komentaras

1. Tai toks būdas, kai dokumentai siunčiami paštu, registruojant juos oficialioje pašto įstaigoje.

3) telekomunikacijų galiniais įrenginiais;

Komentaras

1. Tai toks būdas, kai dokumentai siunčiami ir patenka pas gavėją telekomunikaciniais galiniais įrenginiais (pvz. faksu, kompiuteriu ir pan.). Telekomunikacijų galinio įrenginio sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatyme (Žin., 2004, Nr. 69-2382).

4) viešai paskelbiant.

Komentaras

1. Tai toks būdas, kai kvietimas mokesčių mokėtojui atsiimti dokumento, kuris turi būti įteiktas, paskelbiamas viešai vietinėje ir/ar respublikinėje spaudoje.

2. Tiesioginio dokumento įteikimo mokesčių mokėtojui diena laikoma ta diena, kai mokesčių mokėtojas (jo atstovas) savo parašu patvirtina mokesčių administratoriui liekančiuose dokumentuose apie dokumento gavimą arba kai mokesčių administratoriaus pareigūnas pažymi apie mokesčių mokėtojo (jo atstovo) atsisakymą priimti dokumentą ar patvirtinti jo gavimą.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio norma nustato, jog tais atvejais, kai dokumentai mokesčių mokėtojui (jo atstovui) įteikiami betarpiškai ir mokesčių mokėtojas (jo atstovas) savo parašu, mokesčių administratoriui liekančiuose dokumentuose, patvirtina dokumentų gavimo faktą, dokumentų įteikimo data laikoma mokesčių mokėtojo (jo atstovo) parašu patvirtinta dokumentų gavimo data.

2. Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas (jo atstovas) atsisako priimti dokumentą arba priėmęs dokumentą atsisako patvirtinti dokumento gavimo faktą, dokumentų įteikimo data laikoma ta data, kurią įrašo mokesčių administratoriaus pareigūnas pažymėdamas minėtą atsisakymo faktą.

3. Registruotu laišku dokumentai siunčiami pagal mokesčių mokėtojo registre nurodytą mokesčių mokėtojo adresą arba mokesčių mokėtojo nurodytą adresą korespondencijai gauti. Tais atvejais, kai minėtų duomenų mokesčių administratorius neturi, dokumentai siunčiami pagal atitinkamame registre nurodytą mokesčių mokėtojo adresą (juridiniams asmenimis - pagal juridinių asmenų registre nurodytą adresą, fiziniams asmenims - gyventojų registre nurodytą adresą). Dokumentų, siunčiamų registruotu laišku, įteikimo mokesčių mokėtojui diena laikoma penkta darbo diena, einanti po mokesčių administratoriaus siunčiamos korespondencijos perdavimo paštui dienos.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio norma nurodo, jog siunčiant dokumentus registruotu laišku, jie gali būti siunčiami dviem adresais: pirmiausia, mokesčių mokėtojo nurodytu adresu korespondencijai gauti, jei nenurodytas – mokesčių mokėtojų registre nurodytu mokesčių mokėtojo adresu.

2. Kai mokesčių administratorius mokesčių mokėtojų registre neturi jokio mokesčių mokėtojo adreso, mokesčių administratorius turi teisę pasinaudoti juridinių asmenų ir/ar gyventojų registrų duomenimis. Tokiais atvejais dokumentai siunčiami atitinkamame registre nurodytu adresu.

3. Dokumentų, įteikimo mokesčių mokėtojui diena, kai dokumentai siunčiami registruotu laišku, laikoma penkta darbo diena, einanti po mokesčių administratoriaus siunčiamos korespondencijos perdavimo paštui dienos nepriklausomai nuo faktinės dokumentų gavimo dienos (pvz. jei dokumentai paštui buvo perduoti 2006-11-09, tai dokumentų įteikimo mokesčių mokėtojui

bus laikoma 2006-11-16 (atsižvelgiant į tai, jog 2006 m. lapkričio mėn. 11-12 d. yra savaitgalis – ne darbo dienos), neatsižvelgiant į tai ar faktiškai dokumentai buvo gauti iki ar po 2006-11-16).

4. Telekomunikacijų galiniais įrenginiais dokumentai siunčiami mokesčių mokėtojo nurodytu elektroninio pašto adresu ir patvirtinami teisės aktų nustatyta tvarka. Dokumentai laikomi įteiktais jų išsiuntimo dieną. Mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo susitarime gali būti numatytos kitokios šio dokumentų įteikimo būdo sąlygos.

Komentaras

1. Tais atvejais, kaip mokesčių mokėtojas nurodo el. pašto adresą ar kitus duomenis, reikalingus korespondencijai gauti telekomunikacijų galinių įrenginių pagalba, mokesčių administratorius dokumentus siųsti gali telekomunikacijų galiniais įrenginiais. Dokumentai gali būti siunčiami bet kuriais telekomunikacijų galiniais įrenginiais (telegrafu, faksu, teletaipu, kompiuteriu su internetu ir kt.), jei yra užtikrinta teksto apsauga ir galima identifikuoti juos siuntusios šalies rekvizitus.

2. Pabrėžtina, kad komentuojamo straipsnio normoje nurodytu būdu siunčiant dokumentus, laikoma, kad dokumentai įteikti jų išsiuntimo dieną.

3. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad mokesčių administratoriui ir mokesčių mokėtojui susitarus, dokumentai gali būti įteikiami ir kitomis šio būdo sąlygomis, t.y. aptariant kitą datą nei įprasta, kada gali būti laikoma, jog dokumentai įteikti ir pan. Vienas iš susitarimo būdų – mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus pasirašyta sutartis, kurioje susitariama dėl tam tikrų šio būdo sąlygų. Tokios sutarties pagrindu mokesčių administratorius ir mokesčių mokėtojas vadovaujasi ne įprastomis, o sutartyje numatytomis ir sutartomis kitokiomis nuostatomis dėl šio dokumentų įteikimo būdo sąlygų.

5. Tais atvejais, kai dokumentų įteikti šio straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytais būdais mokesčių mokėtojui neįmanoma (mokesčių mokėtojas (jo atstovas) nerandamas arba duomenų apie mokesčių mokėtojo adresą nėra atitinkamame registre), mokesčių administratorius, siekdamas įteikti dokumentus, centrinio mokesčių administratoriaus interneto svetainėje paskelbia pranešimą (pranešime nurodomas juridinio asmens pavadinimas, juridinio asmens identifikacinis kodas, fizinio asmens vardas, pavardė, individualios veiklos vykdymo patvirtinimo dokumento (individualios veiklos pažymos, verslo liudijimo) numeris, kvietimo atvykti priežastis; kai mokesčių mokėtojas yra investicinis fondas ir (ar) pensijų fondas, šios nuostatos mutatis mutandis taikomos tiems investicinių fondų ir (ar) pensijų fondų atsakingiems asmenims ar kitiems asmenims, kurie pagal specialiuosius mokesčių įstatymus privalo vykdyti atitinkamas šio mokesčio mokėtojo mokestines prievoles), kuriame mokesčių mokėtojui (jo atstovui) per nustatytą terminą (ne trumpesnį kaip 5 dienos ir ne ilgesnį kaip 20 dienų nuo pranešimo paskelbimo dienos) pasiūloma atvykti pas mokesčių administratorių atsiimti atitinkamo dokumento šio straipsnio 1 dalyje nurodytu būdu. Jeigu mokesčių mokėtojas per nustatytą terminą neatvyksta, dokumentas laikomas įteiktu minėto pranešimo paskelbimo centrinio mokesčių administratoriaus interneto svetainėje dieną. Šioje dalyje nurodytų procedūrų mokesčių administratorius neprivalo taikyti, jeigu mokesčių mokėtojui įteiktinas centrinio mokesčių administratoriaus sprendimas priimtas išnagrinėjus mokesčių mokėtojo skundą dėl vietos mokesčių administratoriaus priimto sprendimo. Pranešime nurodytų duomenų skelbimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip pranešime nurodytas laikotarpis mokesčių mokėtojui atvykti pas mokesčių administratorių.

Straipsnio dalies pakeitimas:

Nr. XIV-1658, 2022-12-13, paskelbta TAR 2022-12-22, i. k. 2022-26362.

Komentaras

1. Ši komentuojamo straipsnio norma nustato, jog tais atvejais, kai mokesčių administratoriui dokumentų nepavyksta įteikti nei tiesiogiai, nei siunčiant registruotu laišku, nei telekomunikacijų galiniais įrenginiais, dokumentai įteikiami viešai paskelbiant. Pabrėžtina, jog šis būdas naudojamas tik tada, kai visais aukščiau paminėtais būdais dokumentų įteikti nepavyksta (neįmanoma) dėl to, kad:

a) mokesčių mokėtojas jo nurodytu adresu nerandamas arba,

b) duomenų apie mokesčių mokėtojo gyvenamąją (buveinės) vietą nėra.

2. Šiuo būdu teikiant dokumentus, laikoma, jog dokumentai įteikti tada, kai mokesčių administratorius Valstybinės mokesčių inspekcijos interneto svetainėje Raginimai atvykti pas mokesčių administratorių - VMI ar Lietuvos muitinės interneto svetainėje Pranešimai mokesčių mokėtojams (lrmuitine.lt) paskelbia pranešimą, kuriame mokesčių mokėtojui (jo atstovui) per nustatytą terminą (ne trumpesnį kaip 5 dienos ir ne ilgesnį kaip 20 dienų nuo pranešimo paskelbimo) pasiūloma atvykti pas mokesčių administratorių atsiimti atitinkamo dokumento komentuojamo straipsnio 1 dalyje nurodytu būdu.

Jeigu mokesčių mokėtojas nustatytu terminu neatvyksta, dokumentas laikomas įteiktu minėto pranešimo paskelbimo Valstybinės mokesčių inspekcijos ir (arba) Lietuvos Respublikos muitinės interneto svetainėje dieną.

Paskelbiant pranešimą internetiniame puslapyje, nurodoma: juridinio asmens pavadinimas, juridinio asmens identifikacinis kodas, fizinio asmens vardas, pavardė, gimimo data, individualios veiklos vykdymo patvirtinimo dokumento (individualios veiklos pažymos, verslo liudijimo) numeris, kvietimo atvykti priežastis, adresas kuriuo reikia atvykti ir pranešimo paskelbimo data.

Jeigu pranešimas adresuotas investiciniam fondui ir (ar) pensijų fondui, šios nuostatos tiesiogiai taikomos tiems investicinių fondų ir (ar) pensijų fondų atsakingiems asmenims ar kitiems asmenims, kurie pagal specialiuosius mokesčių įstatymus privalo vykdyti atitinkamas šio mokesčio mokėtojo mokestines prievoles.

Pranešime nurodytų duomenų skelbimo laikotarpis mokesčių administratoriaus internetiniame puslapyje yra ne ilgesnis kaip pranešime nurodytas laikotarpis mokesčių mokėtojui atvykti pas mokesčių administratorių.

3. Atkreiptinas dėmesys į tai, jog komentuojamoje dalyje nurodytų procedūrų mokesčių administratorius gali netaikyti, jei centrinio mokesčių administratoriaus sprendimas, kurį ketinama įteikti mokesčių mokėtojui, priimtas išnagrinėjus mokesčių mokėtojo skundą dėl vietos mokesčių administratoriaus priimto sprendimo

(Pakeista pagal VMI prie FM 2023-09-15 raštą Nr. R-3541.)

165 STRAIPSNIS. X skyriaus nuostatų taikymas

1. Šio skyriaus nuostatos taikomos ir tretiesiems asmenims.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio nuostata nustato, kad MAĮ X skyriaus (Terminų skaičiavimas ir dokumentų įteikimas) nuostatos taikomos ir tretiesiems asmenims, t. y. ne tik mokesčių mokėtojui ir mokesčių administratoriui, bet ir kitiems asmenims, kuriems teisės aktai numato tam tikras, su mokesčių administravimo procesu susijusias, teises ir pareigas.

2. Dokumentų įteikimą reglamentuojančios šio skyriaus nuostatos taikomos visiems mokesčių administratoriaus mokesčių įstatymų nustatyta tvarka siunčiamiems dokumentams, kuriais įforminami mokesčių administratoriaus sprendimai ar veiksmai.

Komentaras

1. Komentuojamo straipsnio norma nustato, jog MAĮ X skyriaus (Terminų skaičiavimas ir dokumentų įteikimas) nuostatos reglamentuojančios dokumentų įteikimą taikomos ne absoliučiai visiems mokesčių administratoriaus siunčiamiems dokumentams, o tik tiems, kuriais įforminami mokesčių administratoriaus sprendimai (pvz. Sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo (FR0682), sprendimas dėl atleidimo nuo paskirtų baudų (FR0774) ir pan.) ar veiksmai (pvz. inventorizavimo aprašas (FR1044) (iki 2009-01-31 galiojo forma FR0293) ir pan.).

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-05-08 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-4843).)

3. Dokumentų įteikimui Mokestinių ginčų komisijai ir Mokestinių ginčų komisijos sprendimų bei kitų dokumentų, kuriais įforminami Mokestinių ginčų komisijos veiksmai, įteikimui *mutatis mutandis* taikomos šiame skyriuje nustatytos taisyklės, reglamentuojančios mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus dokumentų įteikimą, išskyrus atvejus, kai skaičiuojamas Mokestinių ginčų komisijos sprendimo apskundimo terminas. Tais atvejais, kai skaičiuojamas Mokestinių ginčų komisijos sprendimo apskundimo teismui terminas, vadovaujamasi Administracinių bylų teisenos įstatymo nuostatomis.

Komentaras

1. Nustatant dokumentų įteikimo Mokestinių ginčų komisijai, taip pat Mokestinių ginčų komisijos sprendimų bei kitų dokumentų, kuriais įforminami jos veiksmai, įteikimą, turi būti vadovaujamasi MAĮ 163 ir 164 straipsnių nuostatomis (žr. MAĮ 163 ir 164 straipsnių komentarus), išskyrus atvejus, kai skaičiuojamas Mokestinių ginčų komisijos sprendimo apskundimo teismui terminas.

2. Skaičiuojant Mokestinių ginčų komisijos sprendimo apskundimo teismui terminą, vadovaujamasi Administracinių bylų teisenos įstatymo (Žin., 2000, Nr. 85-2566) nuostatomis.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-11-12 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-11141).)

Straipsnio pakeitimas:
Nr. X-1249, 2007-07-03, Žin., 2007, Nr. 80-3220 (2007-07-19).

XI SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

166 STRAIPSNIS. Įstatymo įsigaliojimas

1. Šis Įstatymas, išskyrus 61 straipsnį, įsigalioja nuo Lietuvos Respublikos narystės Europos Sąjungoje dienos.

2. Šio Įstatymo 61 straipsnis įsigalioja nuo Europos Bendrijos Tarybos direktyvos 2003/48/EB nuostatų taikymo valstybėse narėse pirmosios dienos, kaip tai nustatyta nurodytos direktyvos 17 straipsnio 2 dalyje.

3. Šio Įstatymo 69 straipsnio 1 dalis, nepažeidžiant 68 straipsnio 1 dalies nuostatų, taikoma mokesčių mokėtojo sandoriams, ūkinėms operacijoms ar bet kokiai jų grupei, kurie įvyko ar yra vykdomi po 2002 m. liepos 1 d.

167 STRAIPSNIS. Kitų įstatymų ir teisės aktų nuostatų galiojimas

Iki šio Įstatymo įsigaliojimo galiojusios kitų įstatymų ir teisės aktų nuostatos, numatančios nuorodas į šio Įstatymo 170 straipsnyje nurodytus įstatymus, taip pat šių įstatymų pagrindu priimti jų lydimieji teisės aktai galioja tiek, kiek neprieštarauja šiam Įstatymui.

168 STRAIPSNIS. Mokesčių administravimo procedūrų užbaigimas

1. Iki šio Įstatymo įsigaliojimo pradėtos ir neužbaigtos mokesčių administravimo procedūros užbaigiamos pagal jų pradėjimo metu galiojusių teisės aktų nuostatas.

Komentaras

1. Komentuojamoje dalyje nurodoma, kad mokesčių administravimo procedūrai, pradėtai iki 2004 m. gegužės 1 d., taikomos tos teisės aktų nuostatos, kurios galiojo iki naujos MAĮ redakcijos (Žin., 2004, Nr. 63-2243) įsigaliojimo, neatsižvelgiant į tai, kad procedūra baigiama galiojant naujos redakcijos MAĮ.

2. Mokesčių administravimo procedūros sąvoka apibrėžta MAĮ 2 straipsnyje (žr. MAĮ 2 straipsnio 14 dalies komentarą). Atsižvelgiant į sąvokos esmę, procedūra siejama su atliekamais mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojų veiksmais, vykdant pareigas ir naudojantis teisėmis, nustatytomis mokesčių įstatymuose.

1 pavyzdys

2004 m. balandžio 30 d. buvo baigtas mokesčių mokėtojo mokestinis patikrinimas ir priimtas sprendimas dėl patikrinimo akto tvirtinimo. Mokestinio ginčo metu buvo priimtas sprendimas atlikti pakartotinį patikrinimą. Kadangi pakartotinio patikrinimo metu patikrinimo procedūra pradedama iš naujo, tokiu atveju pastarajam patikrinimui yra taikomos MAĮ (Žin., 2004, Nr. 63-2243) nuostatos.

2 pavyzdys

Mokesčių mokėtojas pateikė prašymą grąžinti PVM iki 2004 m. balandžio 30 d. Dėl mokesčių permokos grąžinimo atliekamas patikrinimas buvo baigtas 2004 m. rugpjūčio 1 d., t. y. galiojant naujos redakcijos MAĮ. Atsižvelgiant į tai, kad procedūra dėl mokesčio grąžinimo buvo pradėta iki 2004 m. balandžio 30 d., sumokėta mokesčio suma turi būti grąžinta vadovaujantis senojo MAĮ nuostatomis, t. y. per 10 dienų po sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo gavimo dienos (MAĮ (Žin., 1995, Nr. 61-1525) 38 straipsnis, (MAĮ (Žin., 2004, Nr. 63-2243) 87 straipsnyje per 20 dienų)).

2. Už laiku nesumokėtą baudą iki šio Įstatymo įsigaliojimo pradėtos skaičiuoti palūkanos (išskyrus palūkanas pagal mokestinės paskolos sutartis) ir delspinigiai skaičiuojami iki šio Įstatymo įsigaliojimo dienos įskaitytinai.

Komentaras

1. MAĮ (Žin., 1995, Nr. 61-1525) 39 straipsnio 1 dalies 4 punktas bei 52 straipsnio 1 dalis numatė, kad už ne laiku sumokėtą arba nesumokėtą baudą skaičiuojamos palūkanos bei delspinigiai, tačiau įsigaliojus MAĮ (Žin., 2004, Nr. 63-2243) minėtos nuostatos buvo panaikintos.

2. Komentuojamo straipsnio 2 dalis įtvirtina nuostatą, kad mokesčių mokėtojui, kuriam už laiku nesumokėtą mokesčių administratoriaus paskirtą baudą pagal MAĮ (Žin., 1995, Nr. 61-1525) buvo pradėtos skaičiuoti palūkanos ir delspinigiai, skaičiuojami iki 2004 m. gegužės 1 d. įskaitytinai, t. y. iki MAĮ (Žin., 2004, Nr. 63-2243) naujos redakcijos įsigaliojimo.

3. Komentuojama MAĮ (Žin., 2004, Nr. 63-2243) nuostata netaikoma palūkanų skaičiavimui pagal mokestinės paskolos sutartį (žr. MAĮ 88 straipsnio komentarą).

3. Šiame arba atitinkamame mokesčio įstatyme nustatytos mokesčių administravimo procedūros yra taikomos anksčiau Lietuvos Respublikoje galiojusiems mokesčiams ir jų mokėtojams, jei yra nepasibaigęs įstatyme nustatytas jų atlikimo terminas.

Komentaras

1. MAĮ (Žin., 2004, Nr. 63-2243) arba atitinkamo mokesčio įstatymo nuostatos, reglamentuojančios mokesčių administravimo procedūras (žr. MAĮ 2 straipsnio 14 dalies komentarą), yra taikomos mokesčiams ir mokesčių mokėtojams, nustatytiems ne tik galiojančių, bet ir anksčiau galiojusių Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymų, kaip pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos prekių apyvartos mokesčio įstatymo, jei jų atlikimo terminas dar nėra pasibaigęs, pavyzdžiui gali būti atliekamas mokestinis patikrinimas, jei nėra suėjęs mokesčio apskaičiavimo, perskaičiavimo senaties terminas, nustatytas MAĮ 68 straipsnyje, atliekami išieškojimo veiksmai, jei nėra pasibaigęs mokestinės nepriemokos išieškojimo senaties terminas ir kt.

(Papildyta pagal VMI prie FM 2007-04-13 raštą Nr. (29.3-31-3)-R-4083.)

<u>169 STRAIPSNIS</u>. Mokestinių ginčų komisijos nariai, paskirti iki šio Įstatymo įsigaliojimo

1. Šio Įstatymo 148 straipsnio 5 ir 6 dalys taikomos ir Mokestinių ginčų komisijos nariams, paskirtiems į pareigas iki šio Įstatymo įsigaliojimo

2. Mokestinių ginčų komisijos nariai, paskirti į pareigas iki šio Įstatymo įsigaliojimo, toliau eina komisijos nario pareigas iki termino, kuriam jie buvo paskirti, pabaigos, o pasibaigus šiam terminui eina komisijos nario pareigas, iki paskiriamas komisijos narys kitai kadencijai.

Į pradžią